

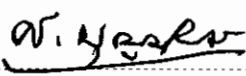
การเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมท้องถิ่น: ศึกษากรณีงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง
อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

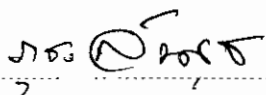
สรระเกียรติ กุลเจริญ

คุณูปการนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาไทยศึกษา
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
กุมภาพันธ์ 2558
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการควบคุมคดียุติพนธ์และคณะกรรมการสอบคดียุติพนธ์ ได้พิจารณา
คดียุติพนธ์ของ สรรเกียรติ กุลเจริญ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปรัชญาคุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาไทยศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

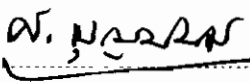
คณะกรรมการควบคุมคดียุติพนธ์

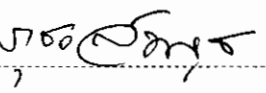
.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ดร.ศักดิ์นา บุญเปี่ยม)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กุงค์ เสนานุช)

คณะกรรมการสอบคดียุติพนธ์

.....ประธาน
(ดร.ปรารภ แก้วเศษ)

.....กรรมการ
(ดร.ศักดิ์นา บุญเปี่ยม)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กุงค์ เสนานุช)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จรัล นกรรจ์แดง)

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ อนุมัติให้รับคดียุติพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาคุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาไทยศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

.....คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
(ดร.บุญรอด บุญเกิด)

วันที่ 5 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2558

กิตติกรรมประกาศ

คุษฎีนิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยคำแนะนำอันมีค่าจาก ดร.ศักดิ์นา บุญเปี่ยม ท่านที่ปรึกษาหลักคุษฎีนิพนธ์ และด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูษงค์ เสนานุช ท่านที่ปรึกษาร่วม รวมถึง ดร.ปรารภ แก้วเศษ ประธานกรรมการสอบปากเปล่า คุษฎีนิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จรัล ฉกรรจ์แดง กรรมการสอบปากเปล่าคุษฎีนิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทัชญา มหาจันทร์ กรรมการสอบเค้าโครงคุษฎีนิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำในการปรับปรุง คุษฎีนิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ คุณแม่สม กุลเจริญ คุณพ่อศิริ กุลเจริญ คุณครูและอาจารย์ทุกท่าน ที่เคยอบรมสั่งสอน และถ่ายทอดความรู้แก่ผู้วิจัย จนผู้วิจัยเติบโตเป็นผู้มีประโยชน์ต่อสังคม สามารถมีส่วนในการพัฒนาสังคมได้ในระดับหนึ่ง

แรงบันดาลใจในการที่ผู้วิจัยเข้าศึกษาในระดับคุษฎีบัณฑิตนี้ เกิดจากความต้องการที่จะเป็นส่วนหนึ่งในการอนุรักษ์อัตลักษณ์ไทยเอาไว้ให้คงอยู่คู่กับคนไทย และต้องการที่จะเป็นส่วนหนึ่งในการแก้ไขภาพลักษณ์ของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้เป็นไปในทางบวก

คุณค่าและประโยชน์ของคุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูกตเวทิตาแด่ บุปผารี บุรพาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านทั้งในอดีตและปัจจุบัน ที่ทำให้ผู้วิจัยเป็นผู้มีการศึกษา และประสบความสำเร็จมาจนตราบเท่าทุกวันนี้

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้จะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ ทั้งทางวิชาการ สังคม และประเทศชาติ เพิ่มความภาคภูมิใจในความเป็นไทยตลอดไป

สรรเกียรติ กุลเจริญ

53810217: สาขาวิชา: ไทยศึกษา; ปร.ด.(ไทยศึกษา)

คำสำคัญ: วัฒนธรรมท้องถิ่น/ สงกรานต์พระประแดง/ การประดิษฐ์วัฒนธรรม

สรรเกียรติ กุลเจริญ: การเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมท้องถิ่น: ศึกษากรณีงานประเพณี
สงกรานต์พระประแดง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ (LOCAL CULTURE
CHANGES: A CASE STUDY OF PHRAPRADAENG SONGKRAN FESTIVAL IN
PHRAPRADAENG DISTRICT, SAMUTPRAKARN PROVINCE) คณะกรรมการควบคุม
คุยฉินิพนธ์: ศักดินา บุญเปี่ยม, วท.ด., ภูซงค์ เสนานูซ, Ph.D. 238 หน้า. ปี พ.ศ. 2557.

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาความเป็นมาของงานประเพณีสงกรานต์
พระประแดงดั้งเดิม 2. วิเคราะห์ความเปลี่ยนแปลงในงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง ภายใต้
ปฏิสัมพันธ์ของความหลากหลายทางวัฒนธรรมในสังคมยุคโลกาภิวัตน์ และ 3. เพื่อเสนอแนวทาง
ในการจัดการวัฒนธรรมท้องถิ่น ให้ดำรงอยู่อย่างมีสาร์ตละเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นการวิจัย
เชิงคุณภาพ

ผลการศึกษาพบว่า 1. ประเพณีสงกรานต์พระประแดงดั้งเดิม มีความเป็นมาจาก
ความเชื่อของชาวมอญ แต่ละประเพณีจะมีพื้นฐานความเชื่อ และคุณค่าที่แตกต่างกันไป โดยส่วนใหญ่
จะเกี่ยวพันให้ชาวมอญได้ยึดมั่นและบำรุงพระพุทธศาสนา กตัญญูต่อบรรพชนและบุพพการี
ที่ล่วงลับ และแสดงความเคารพต่อบุพพการีที่ตนเคารพนับถือที่ยังมีชีวิตอยู่ รวมทั้งสร้างความสามัคคี
ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ตลอดจนความสนุกสนานและรื่นเริง หลังจากที่ต้องตรากตรำทำงานหนักมาตลอด
ทั้งปี ประกอบด้วยประเพณีสำคัญ 9 ประเพณีได้แก่ 1. ทำบุญตักบาตร ฟังเทศน์ ฟังธรรม 2. ส่งข้าว
สงกรานต์ 3. วนกาละแม 4. เล่นสะบ้า 5. ค้ำดันโพธิ์ 6. ปล่อยปลา ปล่อยนก 7. แห่หงส์ชงตะขาบ
8. สรงน้ำพระพุทธรูป-รดน้ำขอพรผู้ใหญ่ และ 9. ทะแยมอญ 2. ประเพณีสงกรานต์ของชาวมอญ
พระประแดงเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก เป็นผลมาจากสภาพเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง
ที่เปลี่ยนแปลง และการขาดความรู้ของผู้จัดงานประเพณีสงกรานต์ ตลอดจนนโยบายการส่งเสริม
การท่องเที่ยวของรัฐบาล ประเพณีของมอญหลายอย่างได้เริ่มสูญหายไป เช่น การส่งข้าวสงกรานต์
การค้ำดันโพธิ์ และการแสดงทะแยมอญ ที่ยังคงอยู่เป็นเพียงการแสดงสาธิตให้นักท่องเที่ยวได้รับชม
เท่านั้น นอกจากนี้ประเพณีสงกรานต์พระประแดงได้มีการประดิษฐ์ประเพณีอื่นขึ้นมาใหม่ได้แก่แห่
หงส์ชงตะขาบ แห่นางสงกรานต์ ประกวดนางสงกรานต์และหนุ่มลอยชาย จัดขบวนแห่รถบุพชาติ
รวมทั้งการละเล่นอื่น ๆ 3. ในอนาคต องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนต้องร่วมกันเป็นแกน
หลักในการอนุรักษ์และฟื้นฟู รวมทั้งให้ความรู้แก่ทุกฝ่าย และต้องประชาสัมพันธ์ถึงสาร์ตละคือ
ปรัชญาและความเชื่อของชาวมอญ ประเพณีสงกรานต์พระประแดง จึงจะดำรงอยู่เพื่อการพัฒนาที่
ยั่งยืนในยุคโลกาภิวัตน์

53810217: MAJOR: THAI STUDIES; Ph.D. (THAI STUDIES)

KEYWORDS: LOCAL CULTURE/ PHRAPRADAENG SONGKRAN FESTIVAL/
CULTURAL INVENTION

SUNKEAT KUNCHAROEN: LOCAL CULTURE CHANGES: A CASE STUDY OF
PHRAPRADAENG SONGKRAN FESTIVAL IN PHRAPRADAENG DISTRICT,
SAMUTPRAKARN PROVINCE. ADVISORY COMMITTEE: SAKDINA BUNPIEM, Ph.D.,
PUCHONG SENANUCH, Ph.D. 238 P. 2014.

The research aimed to 1. study of the origin of a local culture-Phrapradaeng Songkran Festival 2. analyze the local culture changes among interaction of diverse cultures in the age of globalization, and 3) provide approaches to manage local culture toward existence, essence and sustainable development. Qualitative research method was used in this study.

The research found that, firstly, the local culture-Phrapradaeng Songkran Festival has originate from Mon belief and local culture. Each local culture has different beliefs and values. Most of the local cultures were related to promote Mon practice and maintain of Buddhism, gratitude to ancestors and pay respect to the aging who are alive in their family, to create solidarity and unity among Mon communities, including mutual help to each other, as well as fun and festive after having labored hard throughout the year. Phrapradaeng Songkran Festival comprised of 9 cultures; 1. Merit Making, offering food to Buddhist monk and listen to sermon 2. Songkran rice offering 3. Kalamae Making (Thai caramel) 4. Saba game (folk game) 5. Kamtonbodhi 6. Freeing fish and bird 7. Swan and centipede flag procession 8. Water-pouring ritual and water-pouring in order to do homage to aging and 9. Thayae Mon sing performance. Secondly, Phrapradaeng Songkran Festival has been dramatically changed. It results from economic, social and political changes as well as lack of knowledge about the tradition of local government. The government policy to promote tourism industry is also a key factor. Some cultures have been lost; such as Songkran rice offering, Kamtonbodhi, Thayae Mon Sing performance. Most of the performances are newly invented for tourism purpose. However, the new inventions have become new local cultures and activities; such as Swan and centipede flag procession, Miss Songkarn and flora procession, beauty contest, as well as other shows. And thirdly, in the future, local governments and communities should play a crucial role in conservation, restoration and advocacy to the essence of philosophy and belief of the local culture. These will help the tradition to exist and sustain the globalization age.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหาวิจัย	1
คำถามการวิจัย	6
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
2 แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
ทฤษฎีวิวัฒนาการ	9
ทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม	15
ทฤษฎีการปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์	17
ทฤษฎีโครงสร้าง-หน้าที่นิยม	18
แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบส่วนท้องถิ่นกับงานวัฒนธรรมประเพณี	20
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	21
3 ระเบียบวิธีวิจัย	30
การเก็บรวบรวมข้อมูล	30
การเข้าถึงประชากรกลุ่มเป้าหมาย	35
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	35
การตรวจสอบข้อมูล	36
การวิเคราะห์ข้อมูล	37

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การนำเสนอข้อมูล	38
4 บริบทพื้นที่: พัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงของพระประแดง	40
ประวัติและพัฒนาการของอำเภอพระประแดง	40
การเปลี่ยนแปลงทางด้านสภาพทางภูมิศาสตร์และสิ่งแวดล้อม	43
การเปลี่ยนแปลงทางด้านการเมืองและการปกครอง	50
การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคม	61
การเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา	64
5 ผลการศึกษา	77
ความเป็นมาของวัฒนธรรมสงกรานต์พระประแดงดั้งเดิม	77
ความเปลี่ยนแปลงในงานประเพณีสงกรานต์พระประแดงภายใต้ปฏิสัมพันธ์ ของความหลากหลายทางวัฒนธรรมในสังคมยุคโลกาภิวัตน์	118
แนวทางในการจัดการงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง	161
การอนุรักษ์ และฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่นให้ดำรงอย่างมีสาร์ตละ	169
6 สรุป อภิปรายผล และเสนอแนะ	180
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	180
คำถามการวิจัย	180
งานประเพณีสงกรานต์พระประแดงกับความเป็นมาดั้งเดิม	181
งานประเพณีสงกรานต์พระประแดง ความเปลี่ยนแปลงภายใต้ปฏิสัมพันธ์ของ ความหลากหลายทางวัฒนธรรมในสังคมยุคโลกาภิวัตน์	188
การจัดการงานประเพณีสงกรานต์พระประแดงให้ดำรงอยู่อย่างมีสาร์ตละ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนสืบไป	201
วิธีการการอนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่นให้ดำรงอยู่อย่างมีสาร์ตละ	203
ข้อเสนอแนะ	209

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
บรรณานุกรม	212
ภาคผนวก.....	220
ภาคผนวก ก	221
ภาคผนวก ข	224
ภาคผนวก ค	226
ภาคผนวก ง	229
ภาคผนวก จ	232
ภาคผนวก ฉ	235
ประวัติย่อของผู้วิจัย	238

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนประชากร	60
2 จำนวนสถานศึกษาที่อยู่ในพื้นที่อำเภอพระประแดง	66
3 พัฒนาการและความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรม	69
4 ประเพณีและความเชื่อในงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง	110
5 พัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงการจัดประเพณีสงกรานต์พระประแดง	155

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดการวิจัย	29
2 แผนที่อำเภอพระประแดง	42
3 ลำคลองในอำเภอพระประแดงในอดีต	43
4 ถนนศรีเชื่อนขันธุ์ เวล่าน้ำทะเลหนุนในอดีต	44
5 ถนนศรีเชื่อนขันธุ์ ในอดีตกรมเล้งสาย 82 จะจอดอยู่บริเวณทำน้ำพระประแดง	47
6 บริเวณที่เรือข้ามฟากริมแม่น้ำเจ้าพระยา เดิมเรียกว่า ท่าหิน	48
7 ป้อมแสงไฟฟ้าในอดีต	53
8 แผนที่แสดงที่ตั้งวัดมอญและหมู่บ้านมอญ ในอำเภอพระประแดง	55
9 โรงเรียนอานวยวิทย์ในอดีต	65
10 ประเพณีการทำบุญ	83
11 ข้าวสงกรานต์	84
12 ศาลเพียงตาหน้าบ้านที่หุงข้าวสงกรานต์	85
13 การเริ่มต้นกวนกาละแมจากข้าวเหนียวเป็นเมล็ด น้ำตาลมะพร้าว และกะทิ	87
14 การกวนกาละแม เมื่อใกล้จะเสร็จต้องใช้แรงงานจำนวนมากในการกวน	88
15 การเล่นสะบ้าทอย	89
16 การเล่นสะบ้าบ่อนที่หญิงสาวกำลังเจรจาขอผลสะบ้าคืนจากฝ่ายชาย	91
17 การเล่นสะบ้าบ่อนชายหนุ่มกำลังเจรจาขอผลสะบ้าคืนจากฝ่ายหญิง	92
18 การค้าโพธิ์ใช้ไม้ง่ามสูงเท่าตัวคนปลูกเปลือกทาด้วยขมื่นค้ำ	93
19 ผู้สูงอายุกำลังทำพิธีค้ำต้นโพธิ์	94
20 การแห่นก แห่ปลา	95
21 การปล่อยนก ปล่อยปลา	99
22 ประเพณีแห่หงส์ธงตะขาบ วัดมอญในอำเภอพระประแดงจะมาแห่พร้อมกัน	100
23 การแห่หงส์ธงตะขาบ	101
24 มิชชวนแห่นกแห่ปลา อยู่ในขบวนแห่หงส์ธงตะขาบด้วย	102
25 การชักธงตะขาบขึ้นที่เสาหงส์	104
26 การสร้างน้ำพระพุทธรูป	106

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า	
27	น้ำอบ น้ำลอยดอกไม้สำหรับรดน้ำขอพรผู้ใหญ่	107
28	การแสดงตะแอมอญที่น้บร릉	108
29	การแสดงตะแอมอญ	110
30	โปสเตอร์ประชาสัมพันธ์งานประเพณีสงกรานต์พระประแดง พ.ศ. 2529	127
32	ขบวนรถบุปผชาติที่ร่วมขบวนแห่	128
32	ขบวนรถบุปผชาติในปัจจุบัน	131
33	ขบวนนักเรียนถือกรงนก โหลปลา	135
34	ขบวนชุมชนทางร่มอย่างเดี่ยว ไม่มีกรงนก โหลปลา	136
35	การสงน้ำพระในปัจจุบัน	137
36	การรดน้ำขอพรผู้ใหญ่ งานประเพณีสงกรานต์พระประแดง	138
37	การประกวดนางสงกรานต์พระประแดง.....	139
38	การประกวดหนุ่มลอยชาย	140
39	การเล่นสบ้าโดยใช้กะเทยเป็นผู้เล่นร่วมกับชายหนุ่ม 1	141
40	การเล่นสบ้าโดยใช้กะเทยเป็นผู้เล่นร่วมกับชายหนุ่ม 2	142
41	การเต้นกลางโหม	143
42	การจำหน่ายสุรานอกเวลาห้ามจำหน่าย มีอยู่ทั่วไป	144

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหาวิจัย

วัฒนธรรมศึกษา (Cultural studies) คือการศึกษาทำความเข้าใจปรากฏการณ์ ความหลากหลายทางวัฒนธรรมของกลุ่มคนที่มีวิถีชีวิตแตกต่างกันและดำรงอยู่ร่วมกันในสังคม วัฒนธรรมศึกษาเป็นการพยายามทำความเข้าใจความหลากหลายของวัฒนธรรม ผ่านการศึกษา ความรู้สึกนึกคิดของผู้คนที่มีความสลับซับซ้อน และสนใจกระบวนการสร้างความหมายทาง วัฒนธรรมที่ผูกติดอยู่กับบริบทเฉพาะพื้นที่ และมีการคลี่คลายเปลี่ยนแปลงในมิติทางประวัติศาสตร์ ตามช่วงเวลาต่าง ๆ การที่มนุษย์อยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะ เป็นสังคม มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ก่อให้เกิด “วัฒนธรรม” ที่เป็นวิถีชีวิตของคนในสังคม เป็นแบบแผนการประพฤติปฏิบัติและแสดงออกซึ่ง ความรู้สึกนึกคิดในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่สมาชิกในสังคมเดียวกันสามารถเข้าใจ ชำนาญ ช่อมรับและ ใช้ปฏิบัติร่วมกัน อันจะนำไปสู่การพัฒนาระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับสังคมและมนุษย์ กับธรรมชาติ มีทั้งสาระและรูปแบบที่เป็นระบบความคิด วิธีการ โครงสร้างทางสังคม สถาบัน ตลอดจนแบบแผนและทุกสิ่งทุกอย่างที่มนุษย์สร้างขึ้น กล่าวได้ว่า วัฒนธรรมศึกษาจะทำให้เกิด การเรียนรู้เข้าใจถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น การรู้คุณค่าของวัฒนธรรม และนำไปปรับใช้เพื่อให้เกิด การพัฒนาที่ยั่งยืน

วัฒนธรรม เป็นปรากฏการณ์ที่เป็นส่วนหนึ่งของประสบการณ์ของมนุษย์ทั้งหมด (Milton, 1996) วัฒนธรรมเกิดจากความต้องการของมนุษย์ ความอยากความต้องการตาม สัญชาตญาณของมนุษย์ เป็นจุดเริ่มต้นของวัฒนธรรม เมื่อมีความต้องการตามสัญชาตญาณ มนุษย์จะต้องไขว่คว้า สรรหาสรรพสิ่งทั้งหลายมาสนองความต้องการนั้น นับตั้งแต่ความต้องการ ขั้นพื้นฐานเรื่องอาหารเครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค ไปจนถึงระดับความต้องการที่นอกเหนือ ความต้องการขั้นพื้นฐาน กระบวนการหรือวิธีที่จะให้ได้ความต้องการของมนุษย์ หรือวิถีกระบวนการ ที่นำไปสู่เป้าหมายสุดท้ายนั้นก่อให้เกิดความพึงพอใจ หรือไม่พึงพอใจได้ทั้งสองอย่างเมื่อมนุษย์ แสวงหา สิ่งต้องการหรือเป้าหมายสุดท้ายของมนุษย์ตามความต้องการแล้วทำให้เกิดเป็นความ เคยชิน เคยเป็นนิสัย เป็นธรรมเนียม การกระทำ การประพฤติปฏิบัติแล้ววิวัฒนาการขึ้นเป็น วิถีประชา จารีตประเพณี และแครงกล้าบ่มเพาะเป็นวัฒนธรรมในที่สุด (สำนักงานคณะกรรมการ วัฒนธรรมแห่งชาติ, 2551, หน้า 1-2)

วัฒนธรรม เป็นบริบทที่สื่อความหมายทางสังคมที่ยอมรับร่วมกัน (Baker, 2008)

มีความสำคัญต่อวิถีชีวิตคน มีอิทธิพลต่อคน มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตเราวัฒนธรรมแสดงความเป็นเอกลักษณ์ของชาติ เป็นศักดิ์ศรีของชาติ วัฒนธรรมเป็นเครื่องประสานความสามัคคีของคนในชาติ ช่วยให้เกิดความมั่นคง มีความแตกต่างกันไปตามสภาพภูมิสังคมแต่ละแห่ง สังคมใดมีความหลากหลายทางวัฒนธรรมถือเป็นความมั่นคง เป็นต้นทุนทางสังคมที่ล้ำค่า (สุวิไล เปรมศรีรัตน์, 2548) เป็นความเจริญงอกงาม ซึ่งเป็นผลจากระบบความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับสังคมและมนุษย์กับธรรมชาติ มีการสั่งสมและสืบทอดจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่งจากสังคมหนึ่งไปสู่อีกสังคมหนึ่ง จนกลายเป็นแบบแผนที่สามารถเรียนรู้ทำให้ก่อให้เกิดพฤติกรรมและผลผลิตทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2540, หน้า 53-54) และที่สำคัญวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อและพิธีกรรมต่าง ๆ มีบทบาททำให้คนมีความมั่นคงในจิตใจและเห็นคุณค่าในการดำรงชีวิตร่วมกันอย่างเสมอภาค (ศรีศักร วัลลิโภดม, 2554, หน้า 141) คนชาติไทยมีความเจริญรุ่งเรืองทางด้านวัฒนธรรม ซึ่งมีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพตลอดมา ภายหลังประเทศไทยลงนามในสนธิสัญญาบราวน์ริง เมื่อ พ.ศ. 2398 ในสมัยรัชกาลที่ 4 เป็นต้นมา วัฒนธรรมตะวันตกเริ่มมีอิทธิพลและเข้ามาสู่สังคมไทย (ธวัช ปุณ โณชก, ม.ป.ป., หน้า 2) ช่วงรัชกาลที่ 5 ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการพัฒนาสังคมไปสู่สังคมสมัยใหม่ มีการรับเอานวัตกรรม เทคโนโลยีและวัฒนธรรมตะวันตกเพิ่มขึ้น มีผลให้การดำเนินชีวิตของคนไทยเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรม มีการติดต่อกันระหว่างประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ประเทศไทยเกิดภาวะการณ์เศรษฐกิจตกต่ำ เป็นผลให้รัฐบาลต้องเร่งดำเนินการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศเป็นการเร่งด่วน ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิต วัฒนธรรมและความเป็นอยู่ของคนไทย รวมทั้งการดำเนินงานทางด้านวัฒนธรรมของชาติ ต่อมา ปี พ.ศ. 2504 รัฐบาลจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจ จึงได้มีการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจระดับชาติ มีสภาพพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติเป็นผู้อ่างแผน โดยธนาคารโลกส่งผู้เชี่ยวชาญเข้ามาให้การช่วยเหลือทางวิชาการ กว่าห้าสิบปีนับตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504-2509) จนถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ในปัจจุบันทำให้วิถีชีวิตของประชาชนเปลี่ยนจากสังคมเกษตรกรรม สู่สังคมอุตสาหกรรม ขาดการเอาใจใส่วิถีชีวิตและประเพณีวัฒนธรรมดั้งเดิม ศรีศักร วัลลิโภดม (2554, หน้า 178-179) ได้สะท้อนให้เห็นว่า “การเจริญเติบโตของเศรษฐกิจ การเมืองแบบทุนนิยมแบบสุดโต่งที่มีรัฐเป็นตัวกระตุ้น เกิดความเจริญทางอุตสาหกรรม (Industrialization) กับความเป็นเมือง (Urbanization) ผลที่เกิดขึ้นตามมานอกจากสภาพแวดล้อมจะถูกทำลาย เกิดมลภาวะอย่างรวดเร็ว และการอพยพเคลื่อนย้ายแรงงานแล้ว ยังส่งผลให้เกิด

ความสัมพันธ์ทางสังคมและระบบทางวัฒนธรรมก็เปลี่ยนแปลงไปในการทำงานที่ทำให้เกิดความล้มเหลวของจริยธรรม (Demoralization) และความเป็นมนุษย์ (Dehumanization)” และใน ส่วนของการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมนั้น Klausner (1987, p.386) ได้มีความเห็นว่า “วัฒนธรรม ไทยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างค่อยเป็นค่อยไป วิธีชีวิตและขนบธรรมเนียมประเพณีมีการปรับตัว อัตราการเปลี่ยนแปลงจะเป็นไปอย่างรวดเร็วในเขตเมืองและกรุงเทพมหานคร ในขณะที่ในชนบท ก็มีการเปลี่ยนแปลงแต่จะช้ากว่า” ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้ประเพณีวัฒนธรรม อันดีบางอย่าง สูญหายไปอย่างน่าเสียดาย ประเพณีวัฒนธรรมที่คงอยู่ก็ได้รับผลกระทบเกิดการเปลี่ยนแปลงในประเพณีวัฒนธรรมแตกต่างกันไป โดยขาดความเหลียวแลเอาใจใส่จาก ภาครัฐเกือบสิ้นเชิง

อย่างไรก็ตาม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตราที่ 81 ได้กำหนด ให้รัฐมีหน้าที่ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ และรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ได้เน้นให้ความสำคัญของชุมชนได้มีส่วนร่วมในการปกป้องและ ฟื้นฟูวัฒนธรรมและประเพณีของตนเอง โดยมาตราที่ 66 ระบุว่า “ชุมชนท้องถิ่นย่อมมีสิทธิอนุรักษ์ และฟื้นฟูจารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและชาติ” นอกจากนี้ในพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ยังได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น กล่าวได้ว่านับตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา สังคมได้ได้ตระหนักและเห็นความสำคัญของส่งเสริมการฟื้นฟู วัฒนธรรมประเพณี ให้สืบทอดต่อไปอย่างยั่งยืน

ประเพณีสงกรานต์เป็นประเพณีสุกรรมทางสังคมเพื่อที่จะรื้อรัดให้ผู้คนตระหนัก เข้าใจและใช้ชีวิตตามแนวทางของระบบความสัมพันธ์ทางสังคม (อรรถจักร์ สัตยานุรักษ์, 2556) การเจริญเติบโตของเมือง และความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ รวมทั้งการไหลบ่าของวัฒนธรรม จากภายนอก อันเนื่องมาจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและการสื่อสารที่ไร้พรมแดนได้ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในวัฒนธรรม “สงกรานต์” อย่างต่อเนื่องในหลายมิติทั้งในแง่พิธีกรรม รูปแบบของการจัดงานสงกรานต์ ความเชื่อดั้งเดิมและคุณค่าได้ถูกกระแสสังคมสมัยใหม่ลบเลือน หายไปเกือบหมดสิ้น

เช่นเดียวกับงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง พื้นฐานดั้งเดิมของประเพณีนั้นมาจาก วัฒนธรรมมอญที่อพยพมาอยู่พระประแดงในสมัยสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (รัชกาลที่ 2) เพื่อให้ชาวมอญเป็นผู้ดูแลรักษาและป้องกันข้าศึกทางทะเล ชาวมอญพระประแดงเกือบทั้งหมด ประกอบอาชีพทำนา แต่เนื่องจากพื้นที่ในเมืองพระประแดงที่ชาวมอญอาศัยอยู่ไม่เหมาะที่จะทำนา

ดังนั้นชาวมอญจึงต้องหาพื้นที่อื่นเพื่อประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองในพื้นที่ที่ไม่ห่างไกลจากเมือง นครเขื่อนขันธ์มากนักร มิฉะนั้นหากมีข้าศึกเข้ามาจริงจะได้เร่งรีบเดินทางมาทำภารกิจในการป้องกันประเทศได้ทัน พื้นที่ที่ชาวมอญออกไปทำนาจึงมีอยู่หลายแห่ง ได้แก่ อำเภอมีนบุรี อำเภอบางพลี เป็นต้น ดังนั้น ชาวมอญพระประแดงจึงมีบ้านพักของตนอยู่ 2 แห่ง คือ ที่พระประแดง แห่งหนึ่ง กับท้องที่ที่ตนไปทำนาอีกแห่งหนึ่งเมื่อถึงฤดูทำนาก็จะพักที่บ้านทำนา เมื่อเก็บเกี่ยวเสร็จแล้วจึงจะกลับมาพักที่บ้านพระประแดง ซึ่งจะอยู่ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนพฤษภาคม อันมีเทศกาลสงกรานต์ต่ออยู่ในระหว่างนี้ ชาวมอญพระประแดงมีความนับถือเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาอย่างลึกซึ้ง เช่นเดียวกับชาวไทย จะแตกต่างกันก็คือ การนับถือผีบรรพบุรุษกับผีอื่น ๆ ที่มีอิทธิฤทธิ์รวมทั้งเทวดาอารักษ์ (ซึ่งบางครั้งเทวดากับผีก็เป็นสิ่งเดียวกันนั่นเอง) ซึ่งเป็นเหตุให้มอญปฏิบัติขนบธรรมเนียมประเพณีหลายอย่าง มากกว่าคนไทย เพื่อให้เป็นที่ถูกใจของผีและเทวดาต่าง ๆ นอกจากนี้วิถีชีวิตของคนไทยและมอญนั้นผูกพันกับสายน้ำ โดยเฉพาะการประกอบอาชีพของชาวมอญในสมัยโบราณ คือ การเกษตรกรรม และชาวมอญพระประแดงส่วนใหญ่จะมีอาชีพทำนา ซึ่งต้องอาศัยน้ำเป็นปัจจัยสำคัญในการทำนา ดังนั้นในพิธีกรรมสงกรานต์ จึงใช้น้ำเป็นสื่อเพื่อแสดงความเคารพในพระคุณของน้ำที่สร้างความอุดมสมบูรณ์ให้เกิดขึ้นตามธรรมชาติ รวมถึงการใช้น้ำสักระพระและผู้อาวุโสที่ชาวมอญให้ความเคารพนับถือ

งานประเพณีสงกรานต์ของชาวพระประแดงนั้น นอกเหนือจากการไปทำบุญตักบาตร สรงน้ำพระและรดน้ำขอพรผู้ใหญ่แล้ว ยังมีวัฒนธรรมของชาวมอญอีกหลายอย่าง อยู่ในงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง ตามวัดต่าง ๆ มีผู้ไปทำบุญกันอย่างมากมาย ในเวลากลางคืนมีบ่อนสะบ้าตามหมู่บ้านเป็นที่สนุกสนานยิ่งนัก ทั้งนี้มิใช่เป็นการพนันเอาทรัพย์สินอย่างใด แต่เป็นการละเล่นพื้นเมืองอย่างหนึ่งของชาวมอญ วันสุดท้ายของเทศกาลสงกรานต์จะมีขบวนแห่ นางสงกรานต์ที่ยิ่งใหญ่ อลังการ โดยมักกำหนดให้เป็นวันอาทิตย์ เพื่อให้สะดวกกับผู้คนที่มาร่วมงาน ท้ายที่สุดคือประเพณีการปล่อยนกปล่อยปลา ซึ่งเป็นหนึ่งในกิจกรรมของงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง (จักรพงษ์ เปี่ยมเมตตา และคณะ, 2549, หน้า 43)

ปัจจุบัน “พระประแดง” เป็นอำเภอหนึ่งในจังหวัดสมุทรปราการ มีอาณาเขตที่ติดกับกรุงเทพฯ พื้นที่ส่วนหนึ่งมีลักษณะเป็นชุมชนเมืองประกอบด้วยโรงงานอุตสาหกรรม และธุรกิจต่างๆ และอีกส่วนหนึ่งจึงเป็นพื้นที่ที่มีลักษณะกึ่งชนบทเป็นพื้นที่สีเขียวเป็นแหล่งเพาะปลูกและเกษตรกรรม ซึ่งถูกเรียกว่า “ปอดของกรุงเทพฯ” นอกจากชาวไทยเชื้อสายมอญแล้วก็ยังมี ชาวจีน ชาวคริสต์ และชาวมุสลิมอาศัยอยู่ ประกอบกับมีผู้ใช้แรงงานจากภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศ รวมถึงแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาอาศัยอยู่เพื่อประกอบอาชีพรับจ้างตาม โรงงานอุตสาหกรรมอีกเป็นจำนวนมาก ซึ่งบุคคลเหล่านี้มีประเพณี ความเชื่อ และวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ถึงแม้จะมีความแตกต่าง

หลากหลายทางวัฒนธรรมในอำเภอพระประแดง ซึ่งประเพณีวัฒนธรรมของชาวพระประแดงที่สืบทอดต่อกันมานั้นล้วนแตกต่างกันตามความเชื่อ ความผูกพันของผู้คนในแต่ละศาสนา และการดำรงชีวิตที่สอดคล้องประสานกับฤดูกาลทางธรรมชาติ อย่างชาญฉลาดของชาวบ้านพระประแดง จึงทำให้พระประแดงมีการสืบทอดประเพณีและวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมเป็นที่รู้จักของคนทั่วไปเป็นจำนวนมาก ประเพณีและวัฒนธรรมต่าง ๆ นั้น แฝงไปด้วยปรัชญา ความเชื่อ และภูมิปัญญาหลาย ๆ อย่างแห่งท้องถิ่น แต่การสืบทอดประเพณีและวัฒนธรรมมายังอนุชนรุ่นหลังทั้งในอดีตและปัจจุบัน ให้ความสนใจในการอนุรักษ์เพียงพิธีกรรม โดยมิได้คำนึงถึงความสำคัญกับปรัชญา ความเชื่อ และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่แฝงอยู่ในประเพณีและวัฒนธรรมมากนัก มักไม่ลงลึกไปที่ปรัชญาที่เป็นเป้าหมายสำคัญของพิธีกรรมต่าง ๆ ส่วนใหญ่จะปฏิบัติตามบรรพบุรุษหรือคนรุ่นก่อน ๆ ปฏิบัติสืบทอดกันมาอย่างไรก็จะทำอย่างนั้น บางครั้งอาจทำให้ไม่เข้าถึงสาระดีแท้ของพิธีกรรมหรือประเพณีดังกล่าว (ธีระ โชติ เกิดแก้ว, 2548)

วิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชาวมอญมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างต่อเนื่อง ปัจจุบันชาวมอญ พระประแดงใช้ชีวิตกลมกลืนกับชาวไทยจนแยกไม่ออก กลายเป็นชาวไทยไปจนเกือบหมดสิ้น เหลือเพียงผู้สืบเชื้อสายมอญอยู่ไม่มากนัก เรียกสวนไร่นาที่เคยใช้ในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมก็เปลี่ยนแปลงไปเป็นอุตสาหกรรม และพาณิชย์กรรม วิถีชีวิตแบบเดิมนั้นแทบจะไม่มีหลงเหลืออยู่เลย รูปแบบและวิธีการจัดงานประเพณีสงกรานต์ก็เปลี่ยนแปลงไปตามวิถีชีวิต ความเชื่อ ความศรัทธา และบริบททางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองในแต่ละช่วง จากอดีตงานประเพณีสงกรานต์เป็น โอกาสที่ดีของชาวมอญที่จะได้ทำบุญสร้างกุศล ได้สนุกสนานกันหลังจากเหน็ดเหนื่อยจากการทำนามาเกือบทั้งปี มีการละเล่นระหว่างหนุ่มสาว ทำให้มีความใกล้ชิดกันนำไปสู่การสานความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เป็นประเพณีที่เปิดโอกาสให้เพื่อนบ้าน ญาติพี่น้องได้แสดงอหิยาศย์ไมตรีต่อกัน แต่งานประเพณีสงกรานต์พระประแดงในปัจจุบัน ซึ่งจัดงานโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยราชการในอำเภอพระประแดง เกิดการประชาสัมพันธ์งานในลักษณะ “เทศกาลน้ำ” (Water festival) ซึ่งเป็นภาพการใช้น้ำเพื่อแสดงความหมายเพียงประเพณีการเล่นน้ำที่ยิ่งใหญ่เท่านั้นเอง

ในสังคมยุคโลกาภิวัตน์มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างกว้างขวางและรวดเร็ว เป็นการสื่อสารที่ไร้พรมแดน วัฒนธรรมจากภายนอกหลั่งไหลเข้าสู่สังคมไทยได้อย่างรวดเร็วและรุนแรงขึ้นทุกวัน ประชาชนส่วนใหญ่ไม่สามารถเลือกสรร กลั่นกรองวัฒนธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความเปลี่ยนแปลงทางสังคมในปัจจุบัน และความเป็นอยู่ของประชาชนที่แตกต่างหลากหลาย มีผลกระทบอย่างไรต่องานประเพณีสงกรานต์พระประแดง ทำอย่างไรจะให้งานประเพณีสงกรานต์พระประแดง ยังคงอยู่อย่างมีสาระดีแท้เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน บ่งบอกถึงเอกลักษณ์

ความเป็นไทย ของชาวอำเภอพระประแดง และมีประโยชน์ต่อสังคมสืบไป

คำถามการวิจัย

งานประเพณีสงกรานต์พระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ดำรงอยู่ (Existence) อย่างมีสาระดี (Essence) เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนได้อย่างไรในสังคมยุคโลกาภิวัตน์ที่มีการสื่อสารที่ไร้พรมแดน มีการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมอย่างกว้างขวางและรวดเร็ว วัฒนธรรมจากภายนอก หลั่งไหลเข้าสู่พระประแดงอย่างรวดเร็วและเพิ่มขึ้นทุกวัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาความเป็นมาของงานประเพณีสงกรานต์พระประแดงดั้งเดิม
2. วิเคราะห์ความเปลี่ยนแปลงในงานประเพณีสงกรานต์พระประแดงภายใต้ปฏิสัมพันธ์ของความหลากหลายทางวัฒนธรรม ในสังคมยุคโลกาภิวัตน์
3. เพื่อเสนอแนวทางในการจัดการวัฒนธรรมท้องถิ่น ของอำเภอพระประแดงให้ดำรงอยู่อย่างมีสาระดี เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนสืบไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตในด้านช่วงเวลาของการศึกษา ตั้งแต่ พ.ศ. 2488 (เพราะมีหลักฐานที่น่าเชื่อได้ว่าเป็นปีที่เริ่มจุดเริ่มต้นของการจัดงานที่พัฒนามาสู่วันปัจจุบัน)
2. ขอบเขตในด้านพื้นที่ของการศึกษา ศึกษาในพื้นที่อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ
3. ขอบเขตในด้านเนื้อหาของการศึกษา
  - 3.1 ศึกษาถึงประวัติความเป็นมาของงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง ความหมาย ความสำคัญ และพัฒนาการ
  - 3.2 ศึกษาถึงความเปลี่ยนแปลงในงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง อดีต-ปัจจุบัน
  - 3.3 ศึกษาถึงงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ จะดำรงอยู่ (Existence) อย่างมีสาระดี (Essence) เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในสังคมยุคโลกาภิวัตน์ที่มีการสื่อสารที่ไร้พรมแดน มีการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมอย่างกว้างขวางและรวดเร็ว วัฒนธรรมจากภายนอก หลั่งไหลเข้าสู่พระประแดงอย่างรวดเร็วและเพิ่มขึ้นทุกวัน

4. ขอบเขตของกลุ่มตัวอย่าง

4.1 ผู้บริหารท้องถิ่นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 8 คน

4.2 สมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง จำนวน 9 คน

4.3 ประชาชนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องจำนวน 4 คน

4.4 ผู้นำศาสนาพุทธคือ พระครูสุภัทรกิจจาทร เจ้าอาวาสวัดคันลัด จำนวน 1 รูป ผู้นำศาสนาคริสต์คือ บาทหลวงสุขุม กิจสงวน เจ้าอาวาสวัดดวงหทัยนิรมลของแม่พระ และคณะ จำนวนรวม 4 คน และผู้นำศาสนาอิสลามคือ คุณสุมิตร อาจารย์ ประธานศูนย์วัฒนธรรมชุมชนมุสลิม-มาลาญบ้านปากลัด และคณะ จำนวนรวม 3 คน

4.5 กลุ่มส่งเสริมการท่องเที่ยว ได้แก่ ตัวแทนการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ตัวแทนของบริษัท ไทยน้ำทิพย์ จำกัด และตัวแทนของบริษัท บุญรอดเทรดดิ้ง จำกัด ซึ่งเป็นผู้อุปถัมภ์หลักในการจัดงาน จำนวนรวม 3 คน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบความเป็นมาของงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง ดั้งเดิม
2. ทราบความเปลี่ยนแปลงในงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง ภายใต้ปฏิสัมพันธ์ของความหลากหลายทางวัฒนธรรม ในสังคมยุคโลกาภิวัตน์
3. เสนอแนะแนวทางในการอนุรักษ์ งานประเพณีสงกรานต์พระประแดงอย่างมีสาระดี สำหรับเป็นแนวทางในการจัดการงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในกระแสสังคมปัจจุบัน

นิยามศัพท์เฉพาะ

สารัตถะ (Essence) หมายถึง คุณลักษณะหรือภาวะอันเป็นเนื้อแท้ ซึ่งทำให้สิ่งหนึ่ง ๆ เป็นตัวของตัวเอง แตกต่างจากสิ่งอื่น ๆ คือ ปรัชญา และความเชื่อของชาวมอญ ซึ่งเป็นที่มาของประเพณีต่าง ๆ ในงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง

ดำรงอยู่ (Existence) หมายถึง สถานะหรือความจริง ของการมีอยู่ คือการคงอยู่ของปรัชญา และความเชื่อของชาวมอญ ซึ่งเป็นที่มาของประเพณีต่าง ๆ ในงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง

การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable development) หมายถึง การตอบสนองความต้องการของคนรุ่นปัจจุบัน โดยไม่มีผลกระทบต่อความต้องการของคนรุ่นต่อไปในอนาคต คือการจัด

งานประเพณีสงกรานต์พระประแดง จะมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรก็ตาม แต่ปรัชญา และความ
เชื่อของชาวมอญ ซึ่งเป็นที่มาของประเพณีต่าง ๆ ในงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง จะต้องคง
อยู่ตลอดไป

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง “การเปลี่ยนแปลงในวัฒนธรรมท้องถิ่น: ศึกษากรณีงานประเพณีสงกรานต์
พระประแดง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ” ผู้ศึกษาได้รวบรวมแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร
และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาโดยแบ่งสาระสำคัญได้ดังนี้

1. ทฤษฎีวัฒนธรรม (Culture theory)

1.1 ความหมายของวัฒนธรรม

1.2 ลักษณะพื้นฐานของวัฒนธรรม

1.3 ขอบข่ายของวัฒนธรรม

1.4 ประเพณีสงกรานต์

2. ทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม (Cultural diffusion theory)

3. ทฤษฎีการปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ (Symbolic interaction theory)

4. ทฤษฎีโครงสร้าง-หน้าที่นิยม (Structural-functionalism theory)

5. แนวคิดเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับงานวัฒนธรรมประเพณี (Local
authority and local culture concepts)

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีวัฒนธรรม

การศึกษาทฤษฎีวัฒนธรรมจะทำให้เข้าใจความหมายและคุณค่าของวัฒนธรรมใน
บริบททางสังคมที่แตกต่างกัน ลักษณะพื้นฐานที่สำคัญของวัฒนธรรม ขอบข่ายของวัฒนธรรมและ
วัฒนธรรมสงกรานต์ ซึ่งผู้ศึกษาจะนำไปใช้เป็นกรอบในการศึกษาความเปลี่ยนแปลงในวัฒนธรรม
ท้องถิ่นครั้งนี้

ความหมายของวัฒนธรรม

จากการศึกษาความหมายของคำว่าวัฒนธรรมพบว่า มีผู้ให้นิยามความหมายแตกต่างกัน
ดังนี้

พระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติพุทธศักราช 2485 ให้ความหมายวัฒนธรรมไว้ว่า
วัฒนธรรม หมายถึง ลักษณะที่แสดงถึงความเจริญงอกงาม ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความกลม
เกลียวก้าวหน้าของชาติและศีลธรรมอันดีงามของประชาชน

วีระ บำรุงรักษ์ (2538, หน้า 4) ได้ให้ความหมายคำว่า วัฒนธรรมไว้ว่า ส่วนประกอบที่ สลับซับซ้อนทั้งหมดของลักษณะอันชัดเจนของจิตวิญญาณ วัตถุ สติปัญญาและอารมณ์อันประกอบ กันขึ้นเป็นสังคมหรือหมู่คณะ วัฒนธรรมจึงมิได้หมายถึงเฉพาะเพียงศิลปะและวรรณกรรมเท่านั้น แต่หมายถึงฐานนิยมต่าง ๆ ของชีวิต สิทธิพื้นฐานต่าง ๆ ของมนุษย์ ระบบค่านิยม ขนบธรรมเนียม ประเพณี และความเชื่อต่าง ๆ

พัทธา สายหู (2533, หน้า 33-82) ได้ให้ความหมายของคำว่า Culture ไว้ว่าแบบอย่าง การดำรงชีวิตของกลุ่ม ซึ่งสมาชิกเรียนรู้ถ่ายทอดกันไปโดยการสั่งสอนอบรมทั้งทางตรงและ ทางอ้อมหรือหมายความง่าย ๆ ว่าแบบแผนชีวิตความเป็นอยู่ของชนกลุ่มหนึ่งในขณะใดขณะหนึ่ง เท่านั้น

นิธิ เอียวศรีวงศ์ (2534, หน้า 1-5) ได้ให้ความหมายคำว่า วัฒนธรรมไว้ว่า วัฒนธรรม จะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามความเหมาะสมของสภาพแวดล้อมทางสังคม มีการเปลี่ยนแปลงไป ตามกาลเวลา เพราะมนุษย์ชอบที่จะมีการคิดค้นใหม่ ๆ หรือปรับปรุงของเดิมให้เหมาะสมกับ สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ วัฒนธรรมเป็นระบบความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ จึงมีพลังกำหนดชีวิตคนยิ่งกว่าสิ่งใด

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2538, หน้า 53-54) ได้ระบุว่า วัฒนธรรม ในความหมายของคนไทย หมายถึงความดีขึ้นประณีตขึ้นกว่าเดิมโดยการศึกษา ฝึกหัดพร้อม การฝึกหัดหรือการทำให้ประณีตขึ้นซึ่งจิตใจ รสนิยมและจิตอวัยวะสภาพแห่งการที่ได้รับ การอบรมหรือทำให้ประณีตขึ้น คำว่า “วัฒนธรรม” เป็นคำไทยที่มาจากภาษาบาลีสันสกฤตแปลว่า ธรรม เป็นเหตุให้เจริญ ตามหลักฐานว่า คำว่าวัฒนธรรมใช้ครั้งแรก พ.ศ. 2483 ด้วยมีประกาศใช้ พระราชบัญญัติบำรุงวัฒนธรรมแห่งชาติ พุทธศักราช 2483 กับฉบับที่ 2 เมื่อพุทธศักราช 2485 และเพื่อความเหมาะสมยิ่งขึ้นจึงได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พุทธศักราช 2486 ขึ้นใหม่ การบัญญัติคำว่าวัฒนธรรมขึ้นมา นี้ นอกจากเพื่อตั้งสถาบันสำหรับการส่งเสริมเรื่องนี้ เป็นการเฉพาะแล้ว ยังมุ่งหมายให้เป็นคำเทียบคำว่า Culture ในภาษาอังกฤษเช่นเดียวกับคำอื่น ๆ ที่ปรากฏในภาษาอังกฤษ อันเป็นการบัญญัติคำใหม่ขึ้นในภาษาไทย ทั้งนี้ก็มิได้หมายความว่าก่อน หน้าทีที่มีการบัญญัติคำนี้ขึ้นมาชาติไทยเราไม่มีวัฒนธรรม หรือไม่รู้จักวัฒนธรรม แท้จริงเรามี วัฒนธรรมและรู้จักวัฒนธรรมมาแต่อดีตกาล เป็นแต่เราไม่ได้ตั้งชื่อหรือมีคำศัพท์เฉพาะเรียกอย่างนี้ ก่อนหน้านั้น โดยเราเรียกแยกตามส่วนต่าง ๆ ของวัฒนธรรมว่า ความเคยชินบ้างขนบธรรมเนียมบ้าง ประเพณีบ้าง การช่างต่าง ๆ บ้าง จรรยา มารยาทบ้าง และยังมีคำอื่น ๆ อีกสุดแล้วแต่เราจะพูดส่วน ไหนของวัฒนธรรม แต่เมื่อเราบัญญัติคำว่าวัฒนธรรมขึ้นมาแล้วคำนี้ก็มีความหมายรวมถึงเรื่องต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด

พระยาอนุমানราชชน (2500 อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2538, หน้า 54) ได้อธิบายความหมายของวัฒนธรรมไว้ว่า วัฒนธรรม คือ สิ่งที่มีมนุษย์เปลี่ยนแปลง ปรับปรุงหรือผลิตสร้างขึ้นเพื่อความเจริญงอกงามในวิถีแห่งชีวิตมนุษย์ในส่วนรวมที่มนุษย์ได้ เรียนรู้จากคนรุ่นก่อนสืบต่อจนเป็นประเพณี ตลอดจนความคิดเห็น ความรู้สึก ความประพฤติและ กิริยาอาการหรือการกระทำใด ๆ ของมนุษย์ในสังคมส่วนรวม มีความเป็นพิมพ์เดียวกันและสำแดง ออกมาให้ปรากฏในรูปภาษาศิลปะ ความเชื่อถือ ระเบียบ ประเพณี เป็นต้น เป็นมรดกทางสังคม ขอมรับและรักษาไว้ให้เจริญงอกงาม

โกวิท ประวาทพฤกษ์ (2538, หน้า 5) ได้ให้ความหมายของ คำว่า วัฒนธรรมไว้ว่า วิถีชีวิตการปฏิบัติและสิ่งของที่เป็นผลมาจากการสะสมและถ่ายทอดจากกลุ่มบุคคลกลุ่มหนึ่งไปสู่ รุ่นถัด ๆ ไป เพื่อแสดงความเป็นเอกลักษณ์หรือเครื่องบ่งชี้ความเป็นกลุ่มชนของกลุ่มบุคคลนั้น ๆ

เสาวนีย์ จิตต์หวมุด (2538, หน้า 5) ได้ให้ความหมายของ คำว่า วัฒนธรรมไว้ว่า วิถีการดำเนินชีวิต (Way of life) หรือรูปแบบแห่งพฤติกรรม (Behavior patterns) และบรรยาย ผลงานทั้งหมดที่มนุษย์ได้สร้างสรรค์ขึ้น อันได้แก่ ศาสนา ปรัชญา ภาษา กฎหมาย การปกครอง ศิลปะวิทยาการ เครื่องใช้ต่าง ๆ ฯลฯ ซึ่งมีการส่งต่อและสืบทอดติดต่อกันมา

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2538, หน้า 54) ได้แสดงความหมายของ วัฒนธรรมไว้ต่าง ๆ กัน ดังนี้

1. วัฒนธรรม คือ วิถีชีวิตของมนุษย์ วัฒนธรรมเป็นวิถีการดำรงชีวิตของสังคม ซึ่งเป็นแบบแผนการพฤติกรรมและการแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิดในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่สมาชิกในสังคมเดียวกันสามารถแก้ไขและซาบซึ่งร่วมกัน ดังนั้น วัฒนธรรมไทยคือวิถีชีวิตที่คนไทยได้สั่งสม เลือกรับ ปรับปรุง แก้ไข จนถือว่าเป็นสิ่งที่ดีงาม เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและใช้เป็นเครื่องมือ หรือเป็นแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาในสังคม

2. วัฒนธรรม คือ มรดกแห่งสังคม ซึ่งสังคมปรับและรักษาไว้ให้เจริญงอกงาม วัฒนธรรมเกิดจากวิธีการประพฤติปฏิบัติร่วมกัน เป็นแนวเดียวกันอย่างต่อเนื่องของสมาชิกในสังคมสืบทอดเป็นมรดกทางสังคมต่อกันมาจากอดีตหรืออาจเป็นสิ่งประดิษฐ์คิดค้น สร้างสรรค์ ขึ้นใหม่ ซึ่งอาจรับเอาสิ่งที่เผยแพร่มาจากสังคมอื่น ๆ ทั้งหมดนี้หากสมาชิกยอมรับและ ยึดถือเป็นแบบแผนประพฤติปฏิบัติร่วมกันก็ย่อมถือว่าเป็นวัฒนธรรมของสังคมนั้น

3. วัฒนธรรม คือ สิ่งที่มีมนุษย์ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง หรือสร้างขึ้นนำมาซึ่งความเจริญงอกงาม วัฒนธรรมย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามเงื่อนไขและกาลเวลา เมื่อมีการประดิษฐ์หรือค้นพบ สิ่งใหม่ วิธีใหม่ที่ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของสังคม ได้ดีกว่า ย่อมทำให้สมาชิก

ของสังคมเกิดความนิยม จนกระทั่งในที่สุดอาจเลิกใช้วัฒนธรรมเดิมไว้ได้จึงต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาวัฒนธรรมนั้นให้เหมาะสม มีประสิทธิภาพตามยุคสมัย

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2540, หน้า 53) หมายถึง วิถีชีวิตของคนไทยในสังคม เป็นแบบแผนการประพฤติปฏิบัติและการแสดงออกซึ่งความรู้สึก นึกคิดในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่สมาชิกในสังคมเดียวกันมีความเข้าใจซาบซึ้ง ยอมรับและใช้ปฏิบัติร่วมกัน อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในสังคมนั้น ๆ คือ ความเจริญงอกงาม ซึ่งเป็นผลจากระบบความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับสังคมและมนุษย์กับธรรมชาติ แบ่งแยกออกเป็น 3 ด้าน คือ จิตใจ สังคม และวัตถุ มีการสั่งสมและสืบทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง จากสังคมหนึ่งไปสู่อีกสังคมหนึ่งจนกลายเป็นแบบแผนที่สามารถเรียนรู้และก่อให้เกิดพฤติกรรมและผลิตผล ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม มีคุณค่าอันควรค่าแก่การวิจัย อนุรักษ์ พัฒนา ถ่ายทอด ส่งเสริม เสริมสร้าง เติบโตและเผยแพร่ออกไปเพื่อสร้างเสริมคุณภาพแห่งความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์สังคม และธรรมชาติ เป็นการช่วยให้มนุษย์สามารถดำรงชีวิตอย่างมีสันติภาพ สันติสุขและอิสรภาพ อันเป็นพื้นฐานแห่งอารยะธรรมของมนุษย์ชาติ

ประเวศ วะสี (2521 อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2541, หน้า 102) ได้ให้ความหมายของวัฒนธรรมไว้ว่า วิถีชีวิตทั้งหมดของชุมชน ของกลุ่มชน ของชนชาติ วิถีชีวิตหมายถึง ความเชื่อ การทำมาหากิน การแต่งกาย การสร้างที่อยู่อาศัย ฯลฯ

ฉัตรทิพย์ นาถสุภา และวันวรร จะนู (2555, หน้า 135) หมายถึง ความเชื่อ คุณค่า ค่านิยม อุดมการณ์ และโลกทัศน์ คือ โครงสร้างส่วนบนของสังคม เป็นสิ่งที่ผลักดัน เป็นเหตุผลเบื้องหลังการกระทำ

จากที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่า วัฒนธรรม หมายถึง วิถีชีวิตของคนในสังคม เป็นแบบแผนการประพฤติปฏิบัติและแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิดในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่สมาชิกในสังคมเดียวกันสามารถเข้าใจ ซาบซึ้ง ยอมรับและนำไปใช้ปฏิบัติร่วมกัน อันจะนำไปสู่การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับสังคมและมนุษย์กับธรรมชาติ วัฒนธรรมมีทั้งสาระและรูปแบบที่เป็นทั้งระบบความคิด วิธีการ โครงสร้างทางสังคม สถาบัน ตลอดจนแบบแผนและทุกสิ่งทุกอย่างที่มนุษย์สร้างขึ้น

นอกจากนี้ฉัตรทิพย์ นาถสุภา และวันวรร จะนู (2555) ได้สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของวัฒนธรรมชุมชนว่า “วัฒนธรรมชุมชนคือรากฐานของวัฒนธรรมชาติ” ระบบชุมชนให้ความสำคัญแก่คน ความเป็นมนุษย์ ความมีน้ำใจเอื้ออาทรและเมตตา แก่นของระบบก็คือสถาบันครอบครัวและชุมชน ระบบชุมชนได้สะท้อนให้เกิดวัฒนธรรมชุมชน เป็นอุดมการณ์ที่ยึดโยงสมาชิกชุมชนเข้าไว้ด้วยกัน ทั้งในด้านวิถีชีวิต การผลิต และศิลปะรื่นเริง เน้นความพอเพียงและการ

พึ่งตัวเองทางเศรษฐกิจ ระบบทุนนิยมได้ก่อให้เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำ ปัญหาสังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมชุมชนถูกทำลาย แนวคิดวัฒนธรรมชุมชนจึงเป็นทางเลือกที่จะรักษาและพัฒนา วัฒนธรรมแบบครอบครัวและชุมชน ให้อายากสืบสานวัฒนธรรมของบรรพบุรุษและมาตุภูมิ

ลักษณะพื้นฐานของวัฒนธรรม

ยศ สันตสมบัติ (2548, หน้า 11-13) ได้สรุปลักษณะพื้นฐานที่สำคัญของวัฒนธรรมไว้ 6 ประการดังนี้

1. วัฒนธรรมเป็นความคิดร่วม (Shared ideas) และค่านิยมทางสังคมซึ่งเป็นตัวกำหนด มาตรฐานพฤติกรรม ของคนภายในวัฒนธรรมเดียวกัน ที่จะสามารถคาดคะเนพฤติกรรมของผู้อื่น ในสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งทำให้พฤติกรรมของเขามีความสอดคล้องต้องกันกับผู้อื่น เช่น ค่านิยม การเคารพนับถือผู้ใหญ่ เมื่อเด็กพบผู้ใหญ่ที่เขารู้จัก เด็กจะทราบดีว่าควรยกมือไหว้เพื่อทักทาย และแสดงความเคารพ และขณะเดียวกัน ผู้ใหญ่ก็จะสามารถคาดคะเนได้ว่า เด็กจะไหว้และตน ควรจะรับไหว้ เป็นต้น
2. วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มนุษย์เรียนรู้ (Culture is learned) ซึ่งเปรียบวัฒนธรรมเหมือน มรดกทางสังคม ที่ได้รับการถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่ง ไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง โดยผ่านกระบวนการ ถ่ายทอดทางวัฒนธรรม
3. วัฒนธรรมจะมีพื้นฐานมาจากการใช้สัญลักษณ์ (Symbol) เนื่องจากพฤติกรรมของ มนุษย์มีต้นกำเนิดมาจากการใช้สัญลักษณ์ ตลอดจนชีวิตประจำวันของคนเราล้วนเกี่ยวข้องกับ สัญลักษณ์ต่าง ๆ เช่น ไฟจราจร เงินตรา เป็นต้น
4. วัฒนธรรมเป็นองค์รวมของความรู้และภูมิปัญญา ในลักษณะนี้วัฒนธรรมจะมีหน้าที่ ต้องตอบสนองความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ และให้สามารถวางกฎเกณฑ์ให้มนุษย์ดำเนินชีวิต อย่างมีระบบและแบบแผน เพื่อให้สังคมทำงานได้อย่างเป็นระบบ นอกจากนี้วัฒนธรรมยังช่วย ในเรื่องการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม ซึ่งเป็นพื้นฐานของการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีเพื่อ ความเจริญและความอยู่รอดของมนุษย์
5. วัฒนธรรมเป็นกระบวนการที่มนุษย์กำหนดนิยามความหมายให้กับชีวิตและสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบ ๆ ตัว เมื่อมนุษย์ในสังคม
6. วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ไม่หยุดนิ่ง หากแต่มีการเปลี่ยนแปลงและปรับตัวอยู่ตลอดเวลา ซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมมีสาเหตุหลายประการ เช่น การเปลี่ยนแปลงอาจเป็นผล โดยตรง จากการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม

ขอบข่ายของวัฒนธรรม

พระยาอนุมานราชชน (2500 สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2538, หน้า 92-94) ได้จำแนกขอบข่ายงานวัฒนธรรมไว้ 5 ประการ ดังนี้

1. การดำรงชีวิต มีความเกี่ยวพันไปถึงประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของเผ่าพันธุ์ สังคม และเครือญาติ ตลอดจนอาคารบ้านเรือนที่อยู่อาศัย การทำมาหากิน การแต่งกาย สถานะภาพของครอบครัว เครื่องใช้ไม้สอยที่จำเป็น ศาสนาและความเชื่อ รวมถึงพิธีกรรม ตลอดจนหลักธรรม คำสั่งสอน ศิลปะการตกแต่งร่างกาย การเลี้ยงสัตว์ และมรดกทางสังคมอื่น ๆ ไม่ได้จำต้องเฉพาะเรื่องรูปร่างหน้าตา ผิวพรรณและขนาดเพียงเท่านั้น

2. ครอบครัว เพื่อนบ้านและสถาบันทางสังคม นอกจากครอบครัวแล้ว คนจะต้องไปเกี่ยวข้องกับชุมชน เพื่อนบ้านเครือญาติ ศาสนา ระบบทางเศรษฐกิจ การเมือง การปกครองและสถาบันทางสังคมอื่น ๆ ได้แก่ วัด มัสยิด โบสถ์และสถาบันทางการศึกษา ถ้าคนหรือสมาชิกในสังคมนั้นร่วมกันรับผิดชอบสังคมหรือชุมชน รู้จักเกื้อกูลซึ่งกันและกัน สังคมก็จะอบอุ่น มั่นคง แข็งแกร่งได้

3. ศาสนาและจริยธรรม ถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงอยู่ของคนและชุมชน ศาสนาเปรียบเสมือนสายใยที่บังคับจริยธรรม ศิลธรรมให้ประชาชนประพฤติปฏิบัติ ศาสนาเป็นเรื่องของชุมชน เป็นจิตวิญญาณของสังคม หากคนในสังคมได้ประพฤติตามหลักศาสนา ย่อมนำความผาสุกให้เกิดขึ้นได้ในสังคม

4. ศิลปะและสุนทรียศาสตร์ เป็นปัจจัยสำหรับการยกระดับสนิม สร้างเกียรติภูมิของคนให้แตกต่างกัน การยกระดับสุนทรียศาสตร์เป็นสิ่งสำคัญของคนและสังคม

5. ภาษาเป็นวัฒนธรรมที่มนุษย์ใช้เพื่อติดต่อสื่อสาร สืบทอดประเพณี วัฒนธรรม ศิลธรรมและจริยธรรม เป็นการสืบทอดมรดกที่ส่งสมกันมาให้คงอยู่สืบไป ภาษาจึงเป็นวัฒนธรรมท้องถิ่นสำคัญอย่างหนึ่ง

ประเพณีสงกรานต์

สงกรานต์เป็นคำสันสกฤต หมายถึง การเคลื่อนย้าย ซึ่งเป็นการอุปมาถึงการเคลื่อนย้ายของการประทับในจักรราศี เป็นการเคลื่อนขึ้นปีใหม่ วัฒนธรรมสงกรานต์เป็นประเพณีเดือน 5 ของหลายประเทศบริเวณภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้แก่ ไทย ลาว กัมพูชา พม่า ชนกลุ่มน้อยชาวไตแถบเวียดนามและมณฑลยูนนานของจีน ศรีลังกา และทางตะวันออกเฉียงของประเทศอินเดีย (สงกรานต์, 2556)

สำหรับประเทศไทยงานประเพณีสงกรานต์ ถือว่าเป็นประเพณีเก่าแก่ที่สืบทอดมาแต่โบราณควบคู่มาับประเพณีตรุษ จึงมีการเรียกรวมกันว่าประเพณีตรุษสงกรานต์ ซึ่งหมายถึง

ประเพณีส่งท้ายปีเก่า และต้อนรับปีใหม่ คำว่า ตรุษเป็นภาษาทมิฬ แปลว่า การสิ้นปี โดยแต่เดิม พิธีสงกรานต์เป็นพิธีกรรมที่เกิดขึ้นในครอบครัวหรือชุมชนบ้านใกล้เรือนเคียง ในความเชื่อดั้งเดิมนั้นสัญลักษณ์ที่ใช้เป็นองค์ประกอบหลักในพิธี ได้แก่ การใช้น้ำเป็นตัวแทน ซึ่งมีความหมายเกี่ยวกันกับความร้อนของดินฟ้าอากาศในฤดูร้อน เป็นช่วงเวลาที่พระอาทิตย์เคลื่อนเข้าสู่ราศีเมษ การใช้น้ำรดให้แก่กันเพื่อความชุ่มชื้นเย็นสบายเย็นกาย เย็นใจ มีการขอพรจากผู้ใหญ่ การรำลึก และกตัญญูต่อบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว มีการสงน้ำพระที่นำซึ่งสิริมงคล เพื่อให้เป็นการเริ่มต้นปีใหม่ที่มีแต่ความสุข การจัดประเพณีสงกรานต์ในแต่ละภูมิภาค จะมีเอกลักษณ์ที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับคติความเชื่อ วิถีชีวิต จารีตและประเพณีของแต่ละท้องถิ่น

อรธจักร สัตยานุรักษ์ (2556) วัฒนธรรมสงกรานต์ เป็นประติสฐกรรมทางสังคม เพื่อที่จะร้อยรัดให้ผู้คนตระหนัก เข้าใจ และใช้ชีวิตตามแนวทางของระบบความสัมพันธ์ทางสังคม

ทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม

ทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมได้อธิบายถึงกระบวนการ ยอมรับเอานวัตกรรมของการเผยแพร่วัฒนธรรมหรืออิทธิพลของกระแสโลกาภิวัตน์ เข้ามาสู่วัฒนธรรมสงกรานต์ประแดง ซึ่งก่อนตัดสินใจยอมรับเอาวัฒนธรรมใหม่จะต้องคำนึงถึงประโยชน์และความสอดคล้องกับวัฒนธรรมเดิมในท้องถิ่น ผู้ศึกษาได้นำเอาทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมมาใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์สาเหตุ และผลกระทบของความเปลี่ยนแปลง รวมทั้งกระบวนการยอมรับการเปลี่ยนแปลงโดยรับเอา “วัฒนธรรมสงกรานต์ใหม่” ที่มีภาครัฐ และภาคเอกชนร่วมกัน สนับสนุน

ทฤษฎีทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมนี้เน้นถึงกระบวนการทางประวัติศาสตร์ที่ใช้อธิบายการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม เรียกว่า “ลักษณะเฉพาะทางประวัติศาสตร์” (Historical particularism)

Boas (1858-1942) เป็นนักมานุษยวิทยา เน้นว่า “การแพร่กระจายทางวัฒนธรรมนั้น เป็นกระบวนการที่มีลักษณะสำคัญของวัฒนธรรมหนึ่งแพร่กระจายไปสู่อีกวัฒนธรรมหนึ่ง โดยปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมใหม่” นอกไปจากนั้นยังเป็นผู้สนับสนุนให้เกิดแนวคิดที่เชื่อว่า “วัฒนธรรมสามารถวัดได้ โดยนำวัฒนธรรมที่แตกต่างกันมาเปรียบเทียบกันและพิจารณาถึงคุณลักษณะที่สูงกว่าหรือด้อยกว่าของแต่ละวัฒนธรรมแต่ยังคงเชื่อว่า “ไม่มีวัฒนธรรมใดที่ดีกว่าหรือเลวกว่ากัน” (Boas, 2013)

Barnett (1906-1985) นักมานุษยวิทยาอีกคนหนึ่ง ซึ่งสนใจศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวกับนวัตกรรม (Innovation) ที่ถือว่าเป็นตัวแทนจากวัฒนธรรมหนึ่งและมีการถ่ายทอดไปยังวัฒนธรรม

อื่น ในงานเขียนชื่อ “Innovation: The basis of cultural change” (1953) กล่าวไว้ว่า นวัตกรรมก็คือความคิดหรือพฤติกรรมหรือสิ่งใด ๆ ก็ตามที่เป็นของใหม่ เพราะมันแตกต่างทางด้านคุณภาพไปจากรูปแบบที่มีอยู่ เขาจึงเชื่อว่า “วัฒนธรรมเปลี่ยนไปเพราะนวัตกรรม แต่ขณะเดียวกันวัฒนธรรมบางวัฒนธรรมอาจเป็นตัวถ่วงหรือไม่สนับสนุนให้เกิดมีนวัตกรรมก็เป็นได้ ฉะนั้นเขาจึงเสนอว่าจำเป็นต้องมีวิธีการส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมขึ้นในสังคมหรือวัฒนธรรม” (Barnett, 1953)

Rogers (1931-2004) ผู้เขียนงานชื่อ “Diffusion of innovations” ได้เน้นว่า “การเปลี่ยนแปลงทางสังคมส่วนใหญ่เกิดจากการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมจากภายนอกเข้ามา มากกว่าเกิดจากการประดิษฐ์คิดค้นภายในสังคมเอง และนวัตกรรม (Innovation) ที่ถ่ายทอดกันนั้นอาจเป็นความคิด (Idea) ซึ่งจะรับมาในรูปสัญลักษณ์ (Symbolic adoption) ถ่ายทอดได้ยาก หรืออาจเป็นวัตถุ (Object) ที่รับมาในรูปการกระทำ (Action adoption) ซึ่งจะเห็นได้ง่ายกว่า” โรเจอร์ ยังได้กล่าวต่ออีกว่า นวัตกรรมที่จะยอมรับกันได้ง่าย ต้องมีลักษณะ 5 ประการ ได้แก่ 1. มีประโยชน์มากกว่าของเดิม (Relative advantage) 2. สอดคล้องกับวัฒนธรรมของสังคมที่รับ (Compatibility) 3. ไม่ยุ่งยากหรือสลับซับซ้อนมาก (Less complexity) 4. สามารถแบ่งทดลองรับมาปฏิบัติเป็นครั้งคราวได้ (Divisibility) และ 5. สามารถมองเห็นเข้าใจได้ง่าย (Visibility) นอกจากนี้ โรเจอร์ (Rogers, 2013) ยังได้นำเสนอขั้นตอนการตัดสินใจรับเอานวัตกรรมใหม่อีก 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1. ขั้นตอนในการรับรู้นวัตกรรม (Awareness) 2. เกิดความสนใจในนวัตกรรมนั้น ๆ (Interest) 3. การประเมินค่านวัตกรรม (Evaluation) 4. ทดลองใช้นวัตกรรม (Trial) และ 5. การรับหรือไม่รับเอานวัตกรรม (Adoption or refection) โดยผู้รับนวัตกรรมอาจมีทั้งผู้รับเร็วหรือช้าแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับปัจจัย 5 ประการ ได้แก่ 1. ปัจเจกบุคคล (Individual) 2. ระบบสังคม (Social system) 3. การสื่อสาร (Communication) 4. ตัวนวัตกรรม (Innovation) และ 5. ระยะเวลา (Time) (สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2546, หน้า 23-26)

ทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมชี้ให้เห็นว่า การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและการยอมรับเอานวัตกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งเข้ามาในสังคม โดยเฉพาะประเพณีสงกรานต์ที่พระประแดงที่เริ่มขึ้นจากการรดน้ำดำหัว ซึ่งเป็นการแสดงออกของชาวมอญในการทำความเคารพและขอพรจากผู้ใหญ่ที่ตนเองนับถือ ปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงเป็นเพียงการตอบสนองนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยจัดแสดงวัฒนธรรมสงกรานต์ให้นักท่องเที่ยวได้รับชม เน้นความสนุกสนานรื่นเริงในลักษณะเทศกาลน้ำ (Water festival) รวมทั้งมีการสร้างนวัตกรรมใหม่ เช่น กระบอกลี้น้ำ หรือปืนลี้น้ำ เข้ามาประยุกต์ใช้แทนการรดน้ำดำหัวผู้ใหญ่ เป็นต้น

ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์

เพื่อเป็นแนวทางการศึกษาปฏิสัมพันธ์ของคนที่หลากหลายวัฒนธรรม ที่อาศัยอยู่ในอำเภอพระประแดงในปัจจุบัน ที่ส่งผลต่อการจัดการงานประเพณีท้องถิ่นของอำเภอพระประแดง งานประเพณีของชาวพระประแดงถือเป็นสัญลักษณ์ที่สำคัญ เป็นปรากฏการณ์ทางสังคมที่มีความซับซ้อน หลากหลาย ไม่มีกฎเกณฑ์เปลี่ยนแปลงได้ง่ายและรวดเร็ว เป็นปรากฏการณ์ทางสังคมที่ยากจะพยากรณ์

แนวคิดเริ่มต้นของทฤษฎีนี้มาจากความเห็นของ แมกซ์ เวเบอร์ (Max Weber, 1864-1920) ในเรื่องการกระทำระหว่างกัน (Interaction) ของมนุษย์ภายในสังคมกับสัญลักษณ์ (Symbol) ที่แสดงให้เห็นว่า การทำความเข้าใจในพฤติกรรมของมนุษย์นั้น หากต้องการเข้าใจถึงความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรมของผู้กระทำอย่างแท้จริง จะต้องกระทำผ่านการตีความเท่านั้น (Weber, 2013)

จอร์จ เฮอร์เบิร์ต เมด (George Herbert Mead, 1863-1931) นักสังคมวิทยา มองว่าทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ จะเน้นที่ตัวผู้กระทำ (Actor) และการตีความหมายของความจริงทางสังคม ซึ่งเขามีแนวคิดว่า ความคิด ประสบการณ์ และพฤติกรรมมีความสำคัญต่อสังคม มนุษย์สร้างความสัมพันธ์ผ่านระบบสัญลักษณ์ สัญลักษณ์ที่สำคัญที่สุด คือ ภาษา ซึ่งสัญลักษณ์ไม่ได้หมายถึงวัตถุหรือเหตุการณ์เพียงเท่านั้น แต่ยังอาจหมายถึง การกระทำจากวัตถุและเหตุการณ์นั้นด้วย ดังนั้นสัญลักษณ์จึงหมายถึง “วิธีการที่มนุษย์ปฏิบัติสัมพันธ์อย่างมีความหมายกับธรรมชาติและบริบททางสังคม” ถ้าไม่มีสัญลักษณ์ มนุษย์จะไม่มีปฏิสัมพันธ์กันและจะไม่มี สังคมเกิดขึ้นมา สัญลักษณ์จึงเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นมา สังคมคนในพระประแดง “วัฒนธรรมสงกรานต์” ถูกใช้เป็นสัญลักษณ์ในการสร้างปฏิสัมพันธ์ของคนในชุมชน สังคมคนพระประแดงจะสามารถดำรงอยู่ต่อไปได้ ถ้าสมาชิกในชุมชนสามารถตีความสัญลักษณ์ร่วมกันได้ ก็สามารถที่จะสื่อสารกันผ่านสัญลักษณ์ร่วม (Common symbols) ได้ ดังนั้นบุคคลพึงต้องรู้จักความหมายของสัญลักษณ์ที่ไปสัมพันธ์กับผู้อื่น ซึ่ง Mead เรียกว่า การรับรู้อุปาทาน (Role taking) การที่บุคคลรับรู้อุปาทานของผู้อื่น จะทำให้บุคคลเข้าใจความหมายและความตั้งใจของผู้อื่น และสามารถตอบสนองการปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่นในชุมชนได้เป็นอย่างดี (Mead, 2013)

นอกจากนี้สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2546, หน้า 15-16) กล่าวถึง ทฤษฎีการกระทำระหว่างกันด้วยสัญลักษณ์ ว่าเป็นเรื่องการกระทำระหว่างกัน และสัญลักษณ์ ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญแล้วจึงขยายวงกว้างออกไปถึงมนุษย์แต่ละคน ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสังคม และสภาพของสังคมมนุษย์ ทฤษฎีการกระทำระหว่างกันด้วยสัญลักษณ์ (ทฤษฎีสัญลักษณ์) ช่วยทำให้ความรู้เกี่ยวกับสังคมมนุษย์สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ทฤษฎีโครงสร้าง-หน้าที่นิยม

ทฤษฎีโครงสร้าง-หน้าที่นิยม สามารถใช้ในการอธิบายหรือพยากรณ์ ทำความเข้าใจปรากฏการณ์ทางสังคม ได้อย่างละเอียดในทุกระดับได้ สังคมที่มีคุณภาพ เพราะทุกคนต่างก็ต้องทำหน้าที่ของตน ทฤษฎีดังกล่าวสามารถนำไปวิเคราะห์การแสดงบทบาทหน้าที่ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานวัฒนธรรมสงกรานต์พระประแดง ของครอบครัว ชุมชน วัด หน่วยงานราชการ (ททท.) ศูนย์วัฒนธรรมอำเภอ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สื่อมวลชน รวมทั้งภาคธุรกิจ/เอกชนที่สนับสนุนการจัดงานประเพณีสงกรานต์

ในทฤษฎีโครงสร้าง-หน้าที่นิยมถือว่าสังคมเหมือนกับสิ่งมีชีวิตอย่างหนึ่ง (Biological organism) มีมุมมองด้านสังคม ดังนี้ (สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2546, หน้า 25-26)

1. มีความเป็นระบบ ที่มีอาณาเขตที่แน่นอนเป็นสังคมที่วางระเบียบตนเอง ควบคุมตนเอง (Self-regulating) และมีแนวโน้มว่าส่วนประกอบต่าง ๆ พึ่งพาอาศัยกัน และรักษาคุณภาพไว้
  2. เป็นระบบที่บำรุงรักษาตนเอง สังคมจะมีความต้องการจำเป็นจำนวนหนึ่ง (Needs or requisites) ซึ่งเมื่อสนองได้แล้วจะทำให้สังคมดำรงอยู่ต่อไป และส่วนต่าง ๆ สามารถพึ่งพากัน (Homeostasis) ตลอดจนรักษาคุณภาพเอาไว้
  3. ในการวิเคราะห์ระบบที่มีการบำรุงรักษาตนเองในเชิงสังคมวิทยา จึงควรที่จะมุ่งเน้นการตอบสนองความต้องการจำเป็นขององค์ประกอบต่าง ๆ ของสังคม ซึ่งในความสัมพันธ์เช่นนี้จะส่งผลให้เป็นการรักษาความพึ่งพากันและคุณภาพเอาไว้
  4. ในระบบที่มีความต้องการจำเป็น สังคมจึงต้องมีโครงสร้างแบบใดแบบหนึ่งขึ้นมาเพื่อการเป็นหลักประกันที่ทำให้มีการพึ่งพา คุณภาพ และการมีชีวิต
- สังคม คือ ส่วนต่าง ๆ ของโครงสร้างที่เชื่อมโยงเข้าด้วยกัน แต่ละสังคมมีโครงสร้างที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งโครงสร้างเหล่านั้นเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับโครงสร้างที่มากำหนดพฤติกรรมของมนุษย์และความสัมพันธ์ของสถาบันสังคม (สุรางค์ จันทวานิช, 2551, หน้า 137-138)
- เฮร์เบิร์ต สเปนเซอร์ (Herbert Spencer, 1820-1903) กล่าวถึง ความหมายของสังคม คือ ส่วนต่าง ๆ ที่ประกอบกันขึ้นเป็นมวลรวม เปรียบเหมือนระบบอินทรีย์ในร่างกายของมนุษย์ที่ประกอบด้วยกลุ่มก้อนจุลินทรีย์ซึ่งเล็กมาก สังคมเติบโตด้วยกระบวนการสองแบบ แบบแรกคือการพอกพูนของหน่วยต่าง ๆ ตามธรรมชาติเป็นในลักษณะวิวัฒนาการ อีกแบบหนึ่งคือการประสานกันของส่วนต่าง ๆ หน่วยต่าง ๆ ที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกันมาก่อน เป็นการรวมตัวของกลุ่มต่าง ๆ ทำให้เกิดความสลับซับซ้อนมากขึ้นในโครงสร้าง จะเห็นได้ว่าสเปนเซอร์ได้รับอิทธิพลจากชาร์ลส์

ดาร์วิน นักชีววิทยาผู้เสนอทฤษฎีวิวัฒนาการของสิ่งมีชีวิตและแนวคิดการดำรงอยู่ของสิ่งที่แข็งแรงที่สุด (สุภางค์ จันทวานิช, 2551, หน้า 139-144)

สเปนเซอร์เสนอว่า โครงสร้างสังคมจะประกอบด้วยสถาบันสังคม มี 6 สถาบัน ซึ่งมีหน้าที่ต่าง ๆ กันไปดังนี้

1. สถาบันครอบครัว ทำหน้าที่ในการผลิตและเลี้ยงดูสมาชิกใหม่
2. สถาบันพิธีกรรม ทำหน้าที่ในการควบคุมพฤติกรรมมนุษย์
3. สถาบันการเมือง เช่นประชาธิปไตย อนาธิปไตย
4. สถาบันศาสนา มีหลักคำสอนให้มนุษย์ยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติ
5. สถาบันอาชีพ ทำให้เกิดการแบ่งงานเป็นส่วน ๆ ในสังคม
6. สถาบันเศรษฐกิจ ทำให้เกิดการแบ่งระบบเป็นระบบทาส ระบบศักดินา และแรงงาน

เสรี เป็นต้น

สถาบันสังคมต่าง ๆ เหล่านี้เกิดจากความจำเป็นของสถานการณ์เกี่ยวกับหน้าที่และโครงสร้างของสังคมความสัมพันธ์ทางสังคม คือ ส่วนต่าง ๆ ของสังคมร่วมมือกันได้โดยแรงผูกพันทางกายภาพ ส่วนหนึ่งที่สัมพันธ์กันโดยสื่อกลาง คือ ภาษา ส่วนต่าง ๆ ยังรวมตัวกันได้ด้วยสำนึกที่กระจายไปทั่วทุกส่วน แต่สำนึกหรือความรู้สึกทางสังคมร่วมกันนี้มีได้มีอยู่ในทุกส่วนในระดับที่เท่ากัน

กฎของสังคม คือ กฎของการอยู่รอดของผู้ที่มีความแข็งแรงที่สุด (Survival of the fittest) ซึ่งเป็นกฎธรรมชาติ ยิ่งประชากรเพิ่มมากขึ้นก็ต่อสู้เพื่อความอยู่รอด กลุ่มและบุคคลที่มีความฉลาดน้อยกว่าจะต้องล้มหายตายจากไป สังคมจะขับสมาชิกที่ไม่แข็งแรง ไร้ความสามารถเอาแน่นอนไม่ได้ออกไป ซึ่งรัฐจะต้องไม่เข้าไปแทรกแซงกับความเป็นไปของกฎแห่งความอยู่รอดด้วยมาตรการสังคมสงเคราะห์ใด ๆ เพราะจะเป็นการบิดเบือนกระบวนการคัดเลือก

แนวคิดของสเปนเซอร์นี้ เป็นแนวคิดแบบลัทธิดาร์วิน (Darwinism) ซึ่งมีความเชื่อในกระบวนการคัดสรรตามธรรมชาติ และผู้ที่แข็งแรงจะเป็นผู้ที่อยู่รอดในสังคม

ระบบอินทรีย์ทางสังคม (Social organic system) ส่วนต่าง ๆ ของสังคมจะทำหน้าที่ของตน และสังคมจะดำเนินไปได้เพราะการทำหน้าที่เช่นเดียวกับที่อวัยวะต่าง ๆ ของร่างกายทำหน้าที่ระบบชีวอินทรีย์ของร่างกาย (Biological organic system) เป็นการหน้าที่นิยม (Functionalism) ซึ่งก็คือการเปลี่ยนแปลงในหน้าที่และการเพิ่มขนาดของหน่วยต่าง ๆ ของสังคม “เพื่อเข้าใจองค์กรหนึ่ง ๆ” ความสัมพันธ์ในสังคมสองแบบ คือ ความสัมพันธ์ในสังคมแบบทหารและความสัมพันธ์ในสังคมแบบอุตสาหกรรม

การเปลี่ยนแปลงทางสังคม สังคมเปลี่ยนแปลงแบบวิวัฒนาการ เปรียบเสมือน

โลกชีวภาพกายภาพ คือเปลี่ยนจากภาวะที่ไม่แน่นอน ไม่ต่อเนื่อง มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (เป็นเนื้อเดียวกัน) ไปสู่สภาวะที่มีความแน่นอน ต่อเนื่องและความหลากหลาย การเปลี่ยนแปลงนี้เป็นสากล เพราะฉะนั้นการเปลี่ยนแปลงของสังคมมนุษย์ก็เหมือนการเปลี่ยนแปลงของปรากฏการณ์ตามธรรมชาติ ขณะที่เปลี่ยนแปลงสังคมจะมีขนาดใหญ่ขึ้น มีหน้าที่และโครงสร้างที่ซับซ้อนขึ้น ถ้าไม่เปลี่ยนโครงสร้างสังคมก็จะไม่อยู่รอด จึงต้องมีการแบ่งแยกโครงสร้างและหน้าที่ของส่วนต่าง ๆ ให้ชัดเจน การแบ่งแยกนี้เรียกว่า Differentiation วิวัฒนาการทางสังคมเป็นวิวัฒนาการแนวตรงสายเดี่ยว (Linear)

พฤติกรรม และการกระทำทางสังคม บังเอิญชนนิยมมองว่า มนุษย์ต้องการมีเสรีภาพ สังคมหรือรัฐควรควบคุมมนุษย์น้อยที่สุด ยกเว้นเรื่องการคุ้มครองในกรรมสิทธิ์ส่วนบุคคล และการร่วมกันป้องกันศัตรูจากภายนอก บังเอิญบุคคลมีพันธะสัญญากับรัฐโดยสมัครใจ รัฐปล่อยให้แต่ละคนมีอิสรภาพไม่บังคับหรือควบคุม กรรมสิทธิ์ร่วมและสังคมนิยม เป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสมสำหรับสังคม บังเอิญบุคคลควรมิกรรมสิทธิ์ส่วนบุคคลได้ ที่สำคัญสถาบันสังคม ไม่ได้เกิดจากเจตนาของผู้กระทำ แต่เกิดจากความจำเป็นของสถานการณ์เกี่ยวกับหน้าที่และ โครงสร้าง

แนวคิดเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับงานวัฒนธรรมประเพณี

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระในการกำหนดนโยบาย การปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงิน และการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเอง โดยเฉพาะ และกำหนดให้การกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องทำเท่าที่จำเป็น และต้องเป็นไปเพื่อการคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นหรือประโยชน์ของประเทศเป็นส่วนรวม (มาตรา 282 มาตรา 283 มาตรา 284)

ส่วนในด้านการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นนั้น ได้กำหนดให้มีกฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยคำนึงถึงการกระจายอำนาจเพิ่มขึ้นให้แก่ท้องถิ่นเป็นสำคัญ โดยมีสาระสำคัญ คือ การกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง และการจัดสรรสัดส่วนภาษีและอากรระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยคำนึงถึงภาระหน้าที่ของรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง (มาตรา 284) ที่สำคัญรัฐธรรมนูญยังได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่ความรับผิดชอบกว้างขวางกว่าเดิมหลายประการ เช่น กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาอบรมวิชาชีพที่มีความเหมาะสมกับท้องถิ่น โดยให้เป็นไปตามความต้องการและความเหมาะสมของท้องถิ่นนั้น รวมไปถึงการส่งเสริมและรักษาคุณภาพ

สิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น ตลอดจนมีหน้าที่บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือ วัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น (มาตรา 289 และมาตรา 290)

ในปี พ.ศ. 2549 กลุ่มทหารได้ทำการปฏิวัติรัฐบาลพันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร ทำให้มีการจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ พุทธศักราช 2550 ซึ่งในรัฐธรรมนูญดังกล่าว ได้กำหนดแนวนโยบายการบริหารราชการแผ่นดิน ในมาตรา 78 ว่ากระจายอำนาจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการของท้องถิ่นได้เอง ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ พัฒนาเศรษฐกิจของท้องถิ่น ระบบสาธารณสุขปโภค และสาธารณสุขการ ตลอดจนโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ รวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของคนในจังหวัดนั้น นอกจากนี้ในมาตรา (80) ยังได้กำหนดให้รัฐดำเนินการตามแนวนโยบายด้านศาสนา สังคม การสาธารณสุข การศึกษา และวัฒนธรรม ทั้งดำเนินการเองและส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการ หลังปี พ.ศ. 2550 เป็นต้นมาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเริ่มเข้ามามีบทบาทในการปลูกจิตสำนึก เผยแพร่ ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของชาติ ตลอดจนค่านิยมอันดีงามและภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง โครงการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ดำเนินการ ได้แก่ โครงการส่งเสริมจริยธรรมและวัฒนธรรม โครงการจัดประเพณีสงกรานต์และประเพณีท้องถิ่น และโครงการจัดตั้งสภาวัฒนธรรมท้องถิ่นเทศบาล เป็นต้น ซึ่งแต่เดิมมีเพียงเทศบาลเมืองพระประแดง เป็นผู้ดำเนินการจัดงานประเพณีสงกรานต์พระประแดงเพียงแห่งเดียว ในช่วงที่นายประเสริฐ วชิรเขื่อนขันธ์ เป็นนายกเทศมนตรี ตั้งแต่ พ.ศ. 2533 เป็นต้นมา โดยดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 เพราะพื้นที่จัดงานอยู่ในเขตปกครอง หลังจากประกาศใช้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 แล้ว ส่งผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ ในเขตอำเภอพระประแดง เริ่มเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2541 ตามแต่ศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จนปัจจุบันทุกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอพระประแดงทุกแห่ง มีส่วนร่วมในการจัดงานประเพณีสงกรานต์พระประแดงมาโดยตลอด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุนีย์ ศรีณรงค์ (2537) ได้ศึกษาเรื่อง คติชาวบ้านชนชาวไทยรามัญ จากตำบลเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า ข้อมูลคติชาวบ้านชาวไทยรามัญ จากตำบลเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี จำแนกออกเป็น 3 ประเภท คือ 1. ประเภทมุขปาฐะ (ใช้ถ้อยคำ) 2. ประเภท

อมุขปาฐะ (ไม่ใช่ถ้อยคำ) เช่น อาหารพื้นบ้าน เครื่องดนตรี งานศิลปะ ได้แก่ การทำเครื่องปั้นดินเผาต่าง ๆ เป็นต้น 3. ประเภทผสม ได้แก่ ประเพณี และการละเล่น เช่น สะบ้า ทะแยมอญ เป็นต้น

สุรินทร์ ทับรอด (2541) ได้ศึกษาเรื่อง พิธีรำผีเมืองในงานศพของชาวมอญพระประแดง พบว่า ชาวมอญอพยพเข้าสู่ประเทศไทย ที่อำเภอพระประแดง นานกว่า 200 ปี มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมประเพณีที่สัมพันธ์กับพิธีรำผีปรากฏให้เห็นอย่างเด่นชัด และยังคงมีการสืบทอดทางวัฒนธรรมประเพณีอยู่บ้างแม้ว่าวัฒนธรรมประเพณีบางอย่างได้ดับทบทา และมีการเปลี่ยนแปลงไปบ้างในปัจจุบัน พิธีรำผีนั้นเป็นพิธีกรรมที่ชาวมอญพระประแดงจัดให้มีขึ้นเพื่อประกอบงานศพ แต่มีข้อจำกัดว่าต้องเป็นศพแห้ง (ศพที่เก็บไว้นาน ๆ) เท่านั้น โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญคือ ผู้รำ และดนตรี ในอดีตพิธีรำผีของชาวมอญพระประแดงนั้น มีการถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด แต่ปัจจุบันได้คลายความเชื่อถือน้อยลง โดยปัจจัยทางสังคมที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของพิธีรำผี คือ โลกทัศน์ โดยจะมองเป็นวิทยาศาสตร์เพิ่มมากขึ้น มีความเชื่อในเรื่องผีน้อยลง ค่านิยมเปลี่ยนไป ในอดีตมีการจัดพิธีอย่างยิ่งใหญ่ แต่ปัจจุบันจัดรำผีเพื่อให้ครบพิธีเท่านั้น โดยย่อพิธีให้เล็กลงและการรับเอาวัฒนธรรมสมัยใหม่เข้ามา จึงทำให้คลายความเชื่อลง

พัลลภ สุริยกุล ณ อยุธยา (2542) ได้ศึกษาเรื่อง เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของชาวมอญ: ศึกษากรณีหมู่บ้านเจดีย์ทอง จังหวัดปทุมธานี พบว่าชาวมอญในหมู่บ้านเจดีย์ทองนั้น ได้มีการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมมาเป็นสังคมไทยอย่างต่อเนื่อง โดยการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมนั้นเกิดจากปัจจัยหลาย ๆ อย่าง อันได้แก่ การปฏิรูปทางการศึกษา เนื่องจากได้ทำให้มีการใช้ภาษามอญน้อยลง หรือการพัฒนาประเทศไปสู่ความทันสมัย ซึ่งทำให้แบบแผนการดำรงชีวิตของคนในชุมชนเปลี่ยนแปลงไปก็เป็นอีกหนึ่งปัจจัย อย่างไรก็ตามประเพณีทางด้านศาสนานั้นมีการเปลี่ยนแปลงน้อยมาก เป็นเพราะในหมู่บ้านนั้นมีเจดีย์ที่สำคัญที่เป็นที่เคารพสักการะ ของชาวมอญในหมู่บ้านและชาวมอญในละแวกใกล้เคียง ประกอบกับการมีผู้นำชุมชนที่เคร่งครัดในด้านการศาสนา

สรัญญา ชูชาติไทย (2543) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการอนุรักษ์หมู่บ้านมอญพระประแดง: ศึกษากรณีหมู่บ้านทรงคนองพบว่า แนวทางการอนุรักษ์ที่เหมาะสมก็คือ การอนุรักษ์เพื่อเป็นย่านที่อยู่อาศัยของคนมอญต่อไป และส่งเสริมคุณค่าทางด้านประวัติศาสตร์ของหมู่บ้านพร้อมกับเชื่อมโยงหมู่บ้านกับสถานที่สำคัญต่าง ๆ ในอำเภอพระประแดง โดยเสนอแนวทางในการอนุรักษ์และปรับปรุงสภาพแวดล้อม ควบคุมกิจกรรมและการก่อสร้างอาคาร การปรับปรุงสถาปัตยกรรม ระบบการสัญจรขนส่งและการเข้าถึงระบบสาธารณูปโภค ระบบพื้นที่เปิดโล่ง โครงการอนุรักษ์และปรับปรุงด้านกายภาพชุมชน และแนวทางการจัดการอนุรักษ์หมู่บ้านมอญทรงคนอง

รัชชัช บุญอุ้ม (2545) ได้ศึกษาเรื่อง ทศนคติของชาวมอญ พระประแดงในการเล่นสะบ้า ทอย พบว่า การเล่นสะบ้าทอย มีความสำคัญต่อคนไทยเชื้อสายมอญ (ร้อยละ 57.5) การเล่นสะบ้า ทอยเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องมีการสืบทอดไว้ (ร้อยละ 73.5) ในประเพณีสงกรานต์พระประแดง ควรมีการเล่นสะบ้าทอยด้วยเสมอ เพราะเป็นการเล่นที่ได้ทำมาเป็นเวลานาน (ร้อยละ 67.0) การเล่น สะบ้าทอยช่วยให้ผู้เล่นมีการพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาเป็นอย่างดี (ร้อยละ 82.0) ในด้านการอนุรักษ์และสืบทอดประเพณี ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า การเล่นสะบ้าทอย มีความสำคัญต่อคนไทยเชื้อสายมอญ ควรอนุรักษ์และสืบทอดไว้ อีกทั้งควรเล่นในงานประเพณี สงกรานต์พระประแดงในระดับมากที่สุด

มนตรี สุตาคำ (2545) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของวัยรุ่นในประเพณีไม้ค้ำโพธิ์:
บทสะท้อนช่องว่างของกระบวนการเรียนรู้และสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่น อำเภอจอมทอง จากการศึกษาพบว่า สภาพการดำเนินชีวิต สภาพเศรษฐกิจ สังคม การศึกษาของชุมชนจอมทอง ได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมาก ทั้งนี้เริ่มมาจากการพัฒนาโดยภาครัฐที่ต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิต ให้ประชากรในชนบท โดยเน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับนโยบายการพัฒนา ทางเศรษฐกิจด้วยการส่งเสริมอุตสาหกรรมภายใต้พื้นฐานความเชื่อว่าจะนำพาประเทศไปสู่ ความทันสมัย ให้สามารถแข่งขันกับโลกภายนอกได้ นโยบายดังกล่าวมีผลให้ชุมชนต้อง ปรับเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิตซึ่ง ส่งผลกระทบต่อห้างงานประเพณีไม้ค้ำโพธิ์ที่มีมาตั้งแต่เดิมต้อง เปลี่ยนแปลงไปในหลาย ๆ ด้าน ตั้งแต่ 1. ความหมายและคุณค่า ความสำคัญของประเพณีที่ เปลี่ยนไปเน้นการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวมากขึ้น 2. รูปแบบและบรรยากาศของการจัดขบวน แห่งที่ถูกแบ่งเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงเช้าเป็นการแห่ไม้ค้ำโพธิ์ตัวอย่างของกลุ่มแม่บ้าน พ่อบ้าน ช่วงบ่าย เป็นขบวนกลุ่มวัยรุ่นที่จัดให้มีการแห่ขบวนด้วยเครื่องดนตรีตะวันตก เพื่อสร้างความสนุกสนาน และเร้าอารมณ์แก่ผู้เข้าร่วมงานประเพณี และบรรยากาศของงานจากเดิมที่มีกลิ่นไอแห่งความสงบ และความศรัทธา ความเชื่อในศาสนาเป็นหลักมาเป็นความสนุกสนาน รื่นเริงไม่แตกต่างจากงาน เฉลิมฉลองตามเทศกาลงานประจำปีทั่วไป 3. การเข้ามาของภาครัฐในงานประเพณีซึ่งทำให้ชุมชน ไม่มีอำนาจเต็มที่ในการจัดงานประเพณีของชุมชน ดังเห็น ได้จากการสนับสนุนของหน่วยงาน ภาครัฐ การดำเนินการของเทศบาลตำบลจอมทอง 4. รูปแบบการผลิตซ้ำ ศรัทธาความเชื่อในเรื่อง การค้าทุนพุทธศาสนาในกลุ่มวัยรุ่นที่เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ให้ความสำคัญกับการบันเทิง มากขึ้น ทั้งนี้เพราะสภาพสังคม ระบบการศึกษาที่มีรูปแบบจากสังคมตะวันตก ความเจริญ ด้านเทคโนโลยี ระบบการสื่อสารที่รวดเร็ว การเรียนรู้ของวัยรุ่นในสถาบันการศึกษาของท้องถิ่น นั้น ไม่ได้นำมาปรับใช้ในการศึกษา ผู้สอนในโรงเรียน ไม่ได้ผ่านประสบการณ์ในงานประเพณี ท้องถิ่นมาอย่างต่อเนื่อง กลุ่มวัยรุ่นในปัจจุบันจึงรับช่วงสืบทอดรูปแบบงานประเพณี โดยขาด

การสร้างจิตสำนึกความเป็นคนในท้องถิ่น และขาดการเรียนรู้ในรากเหง้าประเพณีดั้งเดิมที่แท้จริงของชุมชน

สุภาพร นาคบัลลังก์ และมนฤทัย ไชยวิเศษ (2546) ได้ศึกษาเรื่อง การปรับตัวและการจัดการทางวัฒนธรรมของชุมชนรอบวัด เพื่อการดำรงอยู่ของวัฒนธรรม พบว่า ไม่เพียงแต่ชุมชนต้องเข้มแข็งในการรวมตัวกันเพื่อฟื้นฟูภูมิปัญญาดั้งเดิมเท่านั้น ผู้นำศาสนานับว่าเป็นกลไกสำคัญในการริเริ่มกิจกรรมทั้งทางโลกและทางธรรม แต่อย่างไรก็ตามการดำรงอยู่ของวัฒนธรรมล้านนา ยังคงต้องปรับเปลี่ยนไปภายใต้บริบทของการเปลี่ยนแปลงด้านประชากร สังคมและวัฒนธรรม เพราะฉะนั้นทางการจึงควรเผยแพร่ความรู้เรื่องสิทธิชุมชน ให้กับชาวบ้านเพื่อให้ชุมชนได้ตระหนักถึงสิทธิในการจัดการทางวัฒนธรรมเพื่อประโยชน์ส่วนรวมต่อไป

อมรา จำรูญศิริ (2546) ศึกษาเรื่อง การท่องเที่ยวเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม: กรณีศึกษา ตำบลหนองบัว อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย จากการศึกษาพบว่าการท่องเที่ยวทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ถึงแม้วิถีชีวิตความเป็นอยู่จะยังคงมีแบบพึ่งพาอาศัยกันอยู่บ้างก็ตาม แต่ส่วนหนึ่งก็เปลี่ยนแปลงไป ความเอื้ออาทรต่อกันลดน้อยลง มุ่งมั่นในการประกอบอาชีพ ทำให้เวลาที่จะร่วมประกอบกิจกรรมทางศาสนา ลดน้อยลง ส่วนประเพณีก็มีการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบบางอย่าง

พิชัย สุขวุ่น (2546) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลและประชาชนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี จากการศึกษาพบว่าสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลและประชาชนจะมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น อยู่ในระดับต่ำ ทั้งนี้มีสาเหตุมาจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม จากสังคมเกษตรมาสู่สังคมทุนนิยม การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้โครงสร้างของภาคเกษตรประสบปัญหาหลายด้าน ทั้งปัญหาความยากจน ปัญหาด้านทรัพยากร ความแตกต่างทางรายได้ ส่งผลให้ภาคชนบทละทิ้งวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม เพราะความจำเป็นทางเศรษฐกิจ ในขณะที่เดียวกันก็ละทิ้งศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นไปพร้อม ๆ กัน ดังนั้นการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น จึงต้องปรับเปลี่ยนไปตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจที่เป็นนโยบายของรัฐ ถึงแม้รัฐธรรมนูญจะให้สิทธิเสรีภาพแก่ประชาชนในการดูแลปกป้องศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น แต่หากว่าโครงสร้างเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ยังไม่เปลี่ยนแปลง โอกาสที่ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นจะกลับมาสร้างความสมดุลก็เป็นไปได้ยาก

ถาวร คำพิระ (2547) ได้ศึกษาเรื่อง การเปลี่ยนแปลงและกระบวนการปรับตัวทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม: กรณีศึกษาย่านแก่งไฮ ตำบลหนองบัว อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย จากการศึกษาพบว่า การแพร่กระจายทางวัฒนธรรมของสังคมเมืองเข้ามาในหมู่บ้านทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการยอมรับสิ่งใหม่ และความทันสมัย ซึ่งเป็นการรับในสิ่งที่เป็นวัตถุมากกว่าด้าน

จิตใจ การปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ตามขนบธรรมเนียมประเพณีทางศาสนา ความเชื่อในเรื่องเหนือธรรมชาติมีการเปลี่ยนแปลงน้อยมาก

ศรชัย ไทรชมพู่ และคณะ (2548) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนวิถีชีวิตวัฒนธรรมไทยและมอญ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมไทยและมอญในพื้นที่ศึกษามีศักยภาพ ทั้งทางด้านศิลปวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ มีความเก่าแก่ ด้านธรรมชาติ มีเอกลักษณ์ ดึงดูดใจ และในส่วนของกลุ่มตัวอย่าง พบว่ามีความเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเหล่านี้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

นัตริทิพย์ มะโนชมพู่ (2549) ได้ศึกษาเรื่อง ความสำคัญของความเชื่อในประเพณีท้องถิ่นต่อการบริหารและการพัฒนาของเทศบาลนครเชียงใหม่ พบว่าคุณลักษณะส่วนตัว ของคณะผู้บริหารและพนักงานของเทศบาลนครเชียงใหม่ นั้น มีระดับความสัมพันธ์กับความเชื่อเรื่องประเพณีท้องถิ่น และลักษณะพฤติกรรมทางการบริหารกล่าวคือ คณะผู้บริหารและพนักงานส่วนใหญ่มักจะมีความเชื่อพื้นฐาน ในเรื่องของประเพณีท้องถิ่น หรือนำประเพณีท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทในการดำเนินชีวิตประจำวันเป็นอย่างมาก รวมทั้งให้การความสำคัญกับประเพณีดังกล่าว ด้วยการนำมากำหนดแผนและบริหารงานพัฒนา อันจัดได้ว่าเป็นจุดเด่นของการพัฒนาเทศบาลนครเชียงใหม่อีกด้วย

สุดใจ แก้วแวว (2551) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบประเพณีสงกรานต์ของชุมชนมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร กับชุมชนมอญ ตำบลเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า ประเพณีสงกรานต์ของชุมชนมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร กับชุมชนมอญ ตำบลเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรีนั้น มีรูปแบบของการปฏิบัติที่คล้ายคลึงกัน โดยยึดถือรูปแบบประเพณีดั้งเดิม แต่ในส่วนที่แตกต่างกันได้แก่ การแห่ข้าวแช่ การละเล่นพื้นบ้านของชาวมอญ เช่น ทะแยมอญ และสะบ้า ซึ่งในชุมชนมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ไม่มีการปฏิบัติหรือละเล่นแล้ว อันเนื่องจากขาดคนสืบทอดและไม่ได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ มีผลทำให้เริ่มสูญหายไปบ้างแล้ว ส่วนพื้นที่ชุมชนมอญ ตำบลเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ที่ยังคงรักษารูปแบบและพิธีปฏิบัติแบบดั้งเดิมไว้ได้ อีกส่วนหนึ่งเป็นเพราะได้รับความส่งเสริมและสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ เพื่อส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว จึงทำให้มีการอนุรักษ์รูปแบบและประเพณีสงกรานต์แบบมอญเอาไว้ได้

อาทิตยา จันทิมา (2552) ได้ศึกษาเรื่อง ความเป็นของ: การฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่น และการเปลี่ยนแปลงของอัตลักษณ์ในภาวะสมัยใหม่ จากผลการศึกษาพบว่า กระบวนการฟื้นฟูวัฒนธรรมในกลุ่มคนของเป็นผลที่มาจากการประดิษฐ์ประเพณี ทำให้พวกเขาสามารถแสดงความ

เป็นตัวตนในที่สาธารณะและเปิดพื้นที่ทางสังคมให้กับความเป็นชาติพันธุ์ อันสอดคล้องกับแนวคิดเรื่อง “การประดิษฐ์ประเพณี” ที่ว่าประเพณีมิได้มีการสืบทอดต่อเนื่องยาวนาน แต่ถูกประดิษฐ์ขึ้นมาใหม่เพื่อให้รับใช้ในกระบวนการต่อรองของการฟื้นฟูวัฒนธรรมและสร้างอัตลักษณ์ การประดิษฐ์ประเพณีใหม่ เผยให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ที่กลุ่มคนของต้องการต่อรองเพื่อสร้างความเป็นของขึ้นมา ดังนี้

ประการแรก การประดิษฐ์ประเพณีเพื่อให้รับใช้อุดมการณ์ทางประวัติศาสตร์ การตีความทางประวัติศาสตร์ เพื่อเป็นแนวทางในการนำเสนอประเพณีใหม่ การสร้างจิตสำนึกทางประวัติศาสตร์ให้กับกลุ่มของตนเอง ในที่นี้การนิยามตัวตนที่เชื่อมโยงกับประวัติศาสตร์ที่ประกาศตนต่อสาธารณะ เช่น การแสดงในขบวนพาเหรด “งาน โดยสอยบะเก่า ฮากเหง้าจาวของ” ที่จัดขบวนแห่ไปรอบตัวเมืองลำพูนเป็นครั้งแรก และบริเวณตำบลเวียงของในงานครั้งที่สองนั้น ขบวนแห่ประกอบด้วย เจ้าเมืองของ แต่งกายอันแสดงถึงยศถาบรรดาศักดิ์ พร้อมกับไพร่พลร่วมขบวน จัดขบวนอย่างหรูหราอลังการ แม้ว่าในอดีตนั้น การเดินทางจากเมืองของจะเป็นมาอย่างไรก็ตาม แต่ในปัจจุบันนี้ การนำเสนอภาพในอดีตดังกล่าวถูกสร้างให้เป็นภาพการอพยพมาอย่างมีเกียรติ ทั้งนี้มีนัย เพื่อแสดงถึงตำแหน่งแห่งที่ของคณของทางประวัติศาสตร์ในฐานะกลุ่มคนที่มีส่วนสำคัญในการฟื้นฟูเมืองลำพูน สะท้อนให้เห็นภาพว่า พวกเขาได้หยิบยกช่วงหนึ่งของประวัติศาสตร์ที่เป็นที่ภาคภูมิใจมานำเสนอต่อสาธารณชน และต่อกลุ่มคนของตัวเองกันเอง

ประการที่สอง การประดิษฐ์ประเพณีนั้น เพื่อแสดงศักยภาพของชุมชนในการต่อรองกับวัฒนธรรมที่เข้ามาครอบงำ งานประเพณีตานต้นสลากย้อมที่จัดขึ้นในชุมชนคณของ แสดงให้เห็นถึงศักยภาพของชุมชนที่สามารถกลับมาสืบสานประเพณีของคณของได้อีกครั้งหลังจากที่ว่างเว้นกว่า 50 ปี การทำต้นสลากย้อมนับเป็นพลังของชุมชนที่แสดงให้เห็นถึงความเข้มแข็ง ความมีหน้ามีตาของแต่ละคณะ ศรัทธา วัด และสร้างความรู้สึกร่วมกันอันหนึ่งอันเดียวกันของคณของ เพราะขั้นตอนการทำต้นสลากย้อมนั้นต้องได้รับความร่วมมือจากคนในชุมชนเป็นจำนวนมาก

พระครูใบฎีกาสุชาติ ฐิตวโร (พิศาลพันธุ์) (2554) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของพระสงฆ์ต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาในชุมชนมอญ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า พระภิกษุสงฆ์ผู้ออกแบบเผยแพร่ธรรมนั้น ต้องพึ่งพาอาศัยบุคคลภายนอกที่เป็นคฤหัสถ์เข้ามา มีบทบาทในการสนับสนุน โดยใช้หลักการในการเผยแผ่นั้นมี 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาสาระที่นำมาเผยแผ่ ส่วนที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้ฟังเทศนา และส่วนที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติของผู้แสดงธรรม โดยตรง ซึ่งวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนามีการสอนในหลายรูปแบบ ได้แก่ การเทศนา การปาฐกถาธรรม บรรยายธรรม สัมโมทนาภิณฑ การให้โอวาท เอกสารหนังสือ

เทพธรรม และคิดคำคมตามต้นไม้ เป็นต้น โดยแบ่งการเผยแพร่ 2 ด้าน คือ การเผยแพร่ในวัด โดยใช้ประเพณีเป็นสื่อกลาง และการเผยแพร่ภายนอกวัด ส่งเสริมให้พระภิกษุสงฆ์ให้ไปบรรยายธรรมตามสถานที่ต่าง ๆ การใช้สื่อบุคคลต่าง ๆ ในการเผยแพร่พระพุทธศาสนา การใช้สื่อมวลชนในการเผยแพร่พระพุทธศาสนา การใช้สื่อเฉพาะกิจในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาเป็นสื่อที่ช่วยวางรากฐานทางศีลธรรมได้เป็นอย่างดี แยกประเภทอันได้แก่ การสร้างวัดอุโมงค์ บทความแถบบันทึกเสียง แนวทางในการส่งเสริมบทบาทของพระสงฆ์ ในด้านการเผยแพร่พระพุทธศาสนา ในชุมชนมอญ ควรดำเนินการสองแนวทางด้วยกันคือ แนวทางการเผยแพร่ในเชิงรุก และแนวทางการเผยแพร่ในเชิงรับ

ทัศนีย์ ลักษณะภิกษิกชนัชช และคณะ (2555) ได้ศึกษาเรื่อง วัฒนธรรมชุมชนสามสาย พุทธ คริสต์ อิสลาม ต้นแบบแห่งการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขสู่ประชาคมอาเซียน อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า หลักศาสนาของชุมชนทั้งสามสาย เป็นเงื่อนไขสำคัญต่อการกำหนดและส่งเสริมพฤติกรรมของศาสนิกชน ให้กระทำตนเป็น “คนมีวัฒนธรรม” ซึ่งสะท้อนให้เห็นจากการประพฤติปฏิบัติตนที่เป็นที่ยอมรับว่าเป็น “ความดีส่วนรวม” (Common good) นั่นคือการเป็นคนที่มีความรักต่อเพื่อนมนุษย์ คนทำความดี คนที่รู้จักให้อภัย และมีความกตัญญูต่อกันอันเป็นวัฒนธรรมพื้นฐานของชุมชนทั้งสามสาย

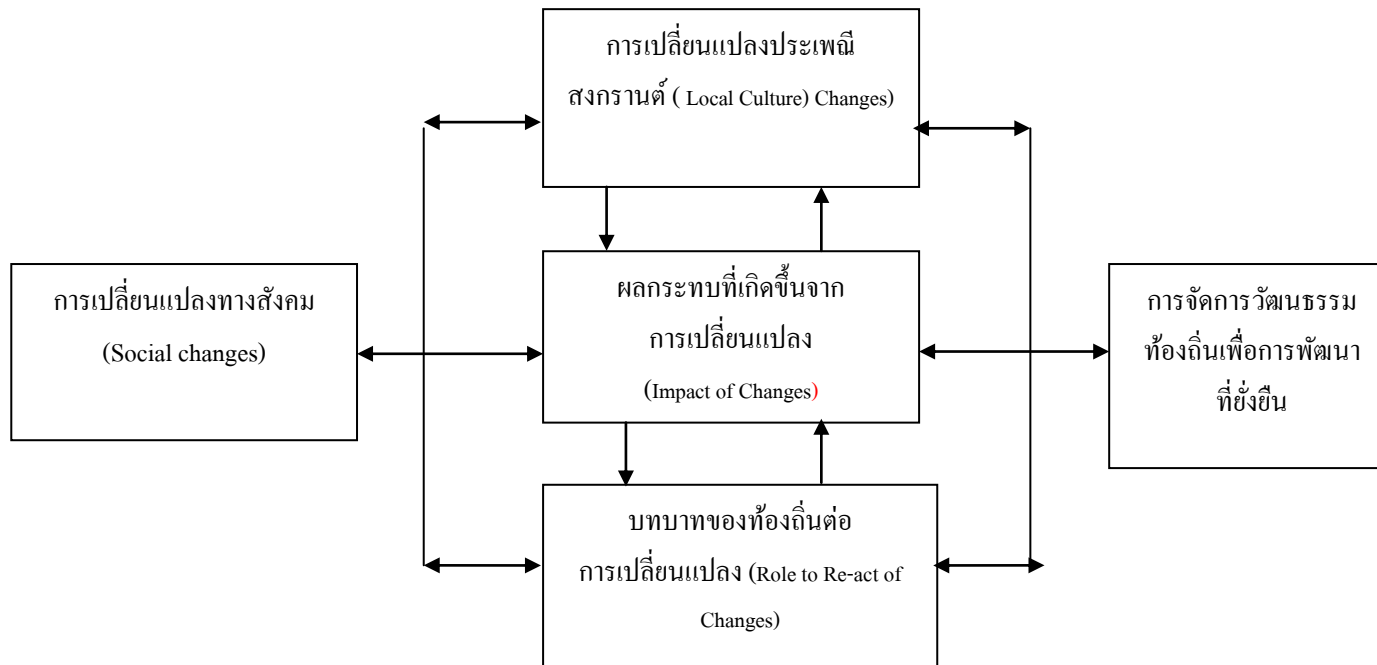
Hosseini (2010) ได้ศึกษาเรื่อง วัฒนธรรมนิยมในเอเชีย: โลกาภิวัตน์ ภูมิภาคนิยมและท้องถิ่นนิยม (Popular culture in Asia: globalization, regionalization and localization) พบว่า โลกาภิวัตน์ก่อให้เกิดกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่คาดไม่ถึงและไม่เคยมีมาก่อน ซึ่งมีผลกระทบต่อคุณค่า (Values) และวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างยิ่ง (Local culture) ไม่มีประเทศใดที่สามารถหลุดพ้นไปจากอิทธิพลของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว วัฒนธรรมสากล (Global culture) เริ่มเข้ามามีอิทธิพลและแพร่กระจายผ่านช่องทางต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสื่อสารแบบไร้พรมแดน ผลกระทบของโลกาภิวัตน์ในชีวิตประจำวันของเรานั้นจะมีความรุนแรง และจะนำมาซึ่งโอกาสและภัยคุกคาม ดังนั้นแต่ละสังคมจะต้องอนุรักษ์และส่งเสริมให้คนรุ่นใหม่ได้ตระหนักและเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่นของตนเอง

Panitchpakdi (2012) ได้ศึกษาเรื่อง ความยั่งยืนของชุมชนภายใต้โลกาภิวัตน์ของชุมชนเขายี่สาร จังหวัดสมุทรสงคราม (The sustainability of local community under the globalization: The case of Kao Yi Sarn, Samutsongkram, Thailand) เพื่อที่จะทราบว่าทำไมชุมชนเขายี่สารจึงเป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็งทั้งที่มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง พบว่า ความสมดุลย์ของปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อม สังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรมท้องถิ่น และ

พฤติกรรมของคนในชุมชนล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ชุมชนเขยื้อนสามารถคงอัตลักษณ์ของตนเองไว้ได้อย่างเหนียวแน่น

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ปี พ.ศ.2537-2555 พบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่จะเป็นการศึกษาเกี่ยวกับคติ ความเชื่อ พิธีกรรม เอกลักษณ์และแนวทางการอนุรักษ์ทางวัฒนธรรมของชาวมอญในพื้นที่ภาคกลาง ได้แก่ อำเภอบางแพไร จังหวัดนนทบุรี อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี และอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ส่วนในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงในวัฒนธรรมท้องถิ่นกับงานประเพณีสงกรานต์พระประแดงนั้นยังไม่ปรากฏว่ามีการศึกษาวิจัยในประเด็นดังกล่าว

การศึกษาทฤษฎีวัฒนธรรม (Culture theory) ทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม (Cultural diffusion theory) ทฤษฎีการปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ (Symbolic interaction theory) ทฤษฎีโครงสร้าง-หน้าที่นิยม (Structural-functionalism theory) แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบส่วนท้องถิ่นกับงานวัฒนธรรมประเพณี และข้อค้นพบจากการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นข้อมูลสำคัญที่ช่วยให้ผู้วิจัยได้เรียนรู้วัฒนธรรมในแง่มุมที่แตกต่าง ทำให้ตกผลึกทางความคิด ซึ่งจะใช้เป็นแนวทางในการกำหนดและพัฒนารอบการวิจัยในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมสงกรานต์พระประแดง เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ให้ปรากฏชัดเจนต่อไป โดยมีกรอบการวิจัยดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเรื่อง “การเปลี่ยนแปลงในวัฒนธรรมท้องถิ่น: ศึกษากรณีงานประเพณี สงกรานต์พระประแดง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยมีวิธิดำเนินการวิจัยเป็นขั้นตอน เพื่อรวบรวมข้อมูลเป็นขั้นตอนให้ทราบถึงการวัฒนธรรมท้องถิ่นดั้งเดิม และวัฒนธรรมท้องถิ่นในปัจจุบันของ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ โดยมีระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษามีวิธีรวบรวมข้อมูล 5 วิธี คือการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงประวัติศาสตร์จากคำบอกเล่า การสัมภาษณ์เจาะลึก การเสวนาเฉพาะกลุ่ม และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ดังนี้

1. การศึกษาเอกสาร (Documentary study) มุ่งที่จะรวบรวมข้อมูลในประเด็น วัฒนธรรมท้องถิ่นและการจัดการงานประเพณีสงกรานต์ดั้งเดิม ของอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ เพื่อเป็นข้อมูลในการตรวจสอบผลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยการรวบรวมข้อมูลเอกสารประกอบด้วย

1.1 เอกสารขั้นต้น เป็นข้อมูลดิบที่ยังไม่ได้ผ่านการวิเคราะห์ และการสังเคราะห์ โดยการรวบรวมเอกสารที่สำคัญ ที่เกี่ยวข้องกับ วัฒนธรรมท้องถิ่นและการจัดการงานประเพณีสงกรานต์ดั้งเดิม ของอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ เป็นการรวบรวมข้อมูลที่มีการบันทึกไว้เป็นเอกสาร หรือมีหลักฐานร่องรอยเหลืออยู่ เป็นเอกสารต้นฉบับที่ข้อมูลยังไม่ได้ผ่านการวิเคราะห์

1.2 เอกสารชั้นรอง เป็นข้อมูลที่ผ่านการวิเคราะห์แล้วระดับหนึ่ง เพื่อช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ศึกษาสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เอกสารชั้นรองเหล่านี้ประกอบด้วย ตำราวิชาการ บทความ วารสาร งานวิจัย วิทยานิพนธ์ อินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

ก่อนที่จะใช้เอกสารทั้งเอกสารขั้นต้นและชั้นรองจะต้องประเมินคัดเลือกเอกสารหลักฐานก่อน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีคุณภาพ วิธีการประเมินต้องพิจารณาประเมินทั้งแบบภายนอก (External criticism) คือ การประเมินลักษณะภายนอกทั่วไป ของเอกสารหลักฐานว่าเป็นต้นฉบับของจริงหรือไม่ ผิดขึ้นที่ไหน เมื่อไร ใครเป็นผู้ผลิต มีการชำรุดเสียหาย และมีการซ่อมแซมอย่างไร มีการดัดแปลงหรือไม่ สาระยังคงถูกต้องหรือไม่ มีการตรวจสอบโดยผู้วิจัยเองและสอบถาม

จากผู้มีความรู้ในด้านวัฒนธรรมท้องถิ่นของอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ และการประเมินภายใน (Internal criticism) เป็นการประเมินคุณค่าเนื้อหาสาระในเอกสารหลักฐาน โดยผู้วิจัย และผู้มีความรู้ที่เกี่ยวข้องกับงานวัฒนธรรมท้องถิ่นของอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งมีความรู้เกี่ยวกับสาระในเอกสารหลักฐานนั้น ซึ่งสามารถวิเคราะห์วิจารณ์ได้ว่า เอกสารหลักฐานนั้น มีข้อมูลครบถ้วนหรือไม่อย่างไร มีคุณภาพตรงตามความต้องการหรือไม่ เมื่อประเมินเรียบร้อยแล้ว จึงคัดเลือกเอกสารหลักฐานที่มีคุณภาพนำมาใช้ในการวิจัยต่อไป

2. การสัมภาษณ์เชิงประวัติศาสตร์จากคำบอกเล่า (Oral history interview) ใช้กับปราชญ์ท้องถิ่น และผู้นำศาสนา มุ่งที่จะรวบรวมข้อมูลรายละเอียดแบบเจาะลึกในอดีต เพื่อนำข้อมูลมาอ้างอิงและอธิบายในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัยโดยใช้วิธีหาข้อมูลในพื้นที่ และสัมภาษณ์จากผู้ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่นและการจัดการงานประเพณีสงกรานต์ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ และสามารถให้ข้อมูลได้ถูกต้องเป็นจริง การสัมภาษณ์แนวประวัติศาสตร์จากคำบอกเล่านี้ ผู้วิจัยกำหนดแนวสัมภาษณ์ (Interview guide) เป็นหลัก เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) บอกเล่าข้อมูลที่ทราบเป็นการศึกษาข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์ จากความทรงจำที่ได้มีการบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร (หรืออาจจะไม่มีอยู่บ้าง) โดยก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นงานประเพณีสงกรานต์ พระประแดงจากเอกสารต่าง ๆ ก่อน เพื่อจะได้มีความรู้ในระดับมหภาคสำหรับที่จะนำไปใช้ในการสัมภาษณ์ในระดับจุลภาคได้ การสัมภาษณ์แบบพูดคุยไปมาระหว่างผู้วิจัยกับผู้ให้สัมภาษณ์ เรียกว่า “การสัมภาษณ์แบบไดอะเล็กติก” (Dialectic) โดยผู้วิจัยต้องมีบทบาทในการกระตุ้นความทรงจำของผู้ให้สัมภาษณ์ที่เคยมีอยู่แล้วแต่ลืมไปให้ปรากฏกับมาอีกครั้ง โดยวิธีการซักถามการให้คำถามหลัก (Keyword) และสร้างสถานการณ์แวดล้อม เช่น ประเพณีแห่คนแห่ปลาจริง ๆ แล้วแต่เดิมมีการแห่คนด้วยหรือไม่ หลังจากนั้นก็ให้ผู้ถูกสัมภาษณ์อธิบายความรู้ ความรู้สึก ความหมายของการแห่ปลาที่ทราบออกมา เป็นต้น

ข้อดีของการสัมภาษณ์แนวประวัติศาสตร์จากคำบอกเล่าคือ นักวิจัยจะได้ข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์ จากความทรงจำที่ยังมิได้มีการบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งเป็นเรื่องที่จะอาจยังไม่เคยถูกเปิดเผยหรือถูกลบเลือนไป โดยจะทำให้เห็นการเปลี่ยนแปลงของงานประเพณีสงกรานต์พระประแดงอย่างต่อเนื่อง จากผู้มีความรู้มีประสบการณ์และมีส่วนเกี่ยวข้องกับงานประเพณีสงกรานต์พระประแดงโดยตรง

ข้อเสียของการสัมภาษณ์แนวประวัติศาสตร์จากคำบอกเล่า คือ ผู้ให้สัมภาษณ์อาจมีความทรงจำที่เลอะเลือนไม่ตรงกับประวัติศาสตร์ที่แท้จริง อาจมีการแต่งเติมข้อมูลเข้ามา และการหาตัวผู้มีความรู้และประสบการณ์ที่ต่อเนื่องกันมานั้นค่อนข้างเหลือน้อยคน ซึ่งผู้วิจัยต้อง

ตรวจสอบข้อมูลต่าง ๆ โดยใช้มุมมองที่หลากหลาย อยู่บนฐานคิดการตีความจริงทางสังคมที่ น่าเชื่อถือ ประกอบด้วย

2.1 ประชาชนท้องถิ่นได้แก่

2.1.1 นางฉวีวรรณ ควรแสวง ประธานศูนย์วัฒนธรรมอำเภอพระประแดง ผู้จัดการโรงเรียนอานวยวิทย์ เป็นผู้มีเชื้อสายมอญ และทำงานด้านวัฒนธรรมมอญมาตั้งแต่ยังเด็ก เพราะเป็นลูกสาวของอาจารย์คล้าย พงษ์เวช ผู้ริเริ่มการจัดงานสงกรานต์พระประแดงในรุ่นแรก ๆ โดยอาจารย์ฉวีวรรณ จะสานต่องานของคุณพ่ออย่างต่อเนื่อง

2.1.2 นางโชติมา ยะกาศคะนอง ประธานสภาวัฒนธรรมอำเภอพระประแดง ผู้มีเชื้อสายมอญ และมีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมมอญ

2.1.3 ผู้ใหญ่สมพิศ มงคลพันธุ์ เป็นผู้มีเชื้อสายมอญเช่นกัน มีความรอบรู้ใน วัฒนธรรมท้องถิ่นอำเภอพระประแดงค่อนข้างมากพอสมควรถึงแม้จะไม่มีบทบาทในประเพณี สงกรานต์พระประแดงมากมายนัก แต่ก็จะได้ข้อมูลในด้านประวัติศาสตร์ในอีกมุมมองหนึ่ง ที่ จะทำให้ด้านการพัฒนาของงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง

2.1.4 นายประพันธ์พงษ์ เทวคุปต์ ประธานศูนย์บูรณาการวัฒนธรรมไทยสายใย ชุมชน ตำบลทรงคะนอง เป็นผู้มีเชื้อสายมอญ มีความรู้ ความเข้าใจ ในวัฒนธรรมมอญ เป็น ผู้นำก่อนุรักษ์ และเผยแพร่วัฒนธรรมมอญพระประแดง เพื่อสืบทอดวัฒนธรรมมอญ ให้คงอยู่คู่ อำเภอพระประแดง มาเป็นเวลานาน

2.2 ผู้นำศาสนาในพระประแดง ประกอบด้วย ผู้นำศาสนาพุทธ ผู้นำศาสนาอิสลาม และผู้นำศาสนาคริสต์ เพื่อจะได้ทราบปฏิสัมพันธ์ระหว่างความแตกต่างทางศาสนากับงานประเพณี สงกรานต์พระประแดงในมุมมองต่าง ๆ ได้แก่

2.2.1 ผู้นำศาสนาพุทธ คือ พระครูสุภัทฺธิกิจจาทร เจ้าอาวาสวัดคันลัด วัดมอญ ที่เป็นที่ตั้งของศูนย์บูรณาการวัฒนธรรมไทยสายใยชุมชน ตำบลทรงคะนอง

2.2.2 ผู้นำศาสนาอิสลาม ประกอบด้วย คุณสุมิตร อาจหาญ ประธานศูนย์ วัฒนธรรมชุมชนมุสลิม-มาลาญบ้านปากลัด คุณนาวี ตรีภูมมาลี รองประธานศูนย์ฯ และ คุณอนันต์ ทรงศิริ เลขานุการศูนย์ฯ ศูนย์วัฒนธรรมชุมชนมุสลิม-มาลาญ บ้านปากลัดนี้ตั้งอยู่ ในบริเวณพื้นที่มัสยิด คารอสอาดะห์ ซึ่งเป็นมัสยิดเพียงแห่งเดียว ในอำเภอพระประแดง

2.2.3 ผู้นำศาสนาคริสต์ ประกอบด้วย บาทหลวงสุขุม กิจสงวน เจ้าอาวาสวัด ดวงหทัยนิรมลของแม่พระ คุณประมวล บุญวนิชญาเลิศ กรรมการวัดฯ คุณสำรวย สุขชัย กรรมการวัดฯ และอาจารย์ชาติ อรุณกิตต์ อาจารย์ โรงเรียนเซนต์แมรี เป็นกลุ่มผู้นำชาวคริสต์ ที่มีความรู้ และเคยมีส่วนร่วมในงานประเพณีสงกรานต์พระประแดงมาก่อน

3. การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth interview) เป็นการสนทนาที่มีจุดมุ่งหมายชัดเจน เพื่อการเรียนรู้และความเข้าใจระดับลึกในประเด็นการวิจัย (Erlandson et al, 1993) โดยการซักถามพูดคุยกันระหว่างผู้สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์ เป็นการถามเจาะลึกถึงคำตอบอย่างละเอียดถี่ถ้วน การถามนอกจากจะให้ข้อบอแล้ว จะต้องถามถึงเหตุผลด้วย การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกนี้ จะใช้กับกลุ่มบริหารท้องถิ่น เพราะส่วนใหญ่จะเป็นบุคคลรุ่นใหม่ มักไม่ค่อยรู้ลึกด้านประวัติศาสตร์ การจัดงานประเพณีสงกรานต์ ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ นายกเทศมนตรีเมืองพระประแดง ซึ่งการจัดงานประเพณีสงกรานต์พระประแดงในปัจจุบันเทศบาลเมืองพระประแดงเป็นเจ้าของหลักในการดำเนินจัดงาน โดยมีหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งภาครัฐ และ เอกชนให้ความร่วมมือ ดังนั้น เจ้าภาพหลักน่าจะเป็นผู้ที่มีความรอบรู้ในงานประเพณีสงกรานต์ พระประแดง อยู่มาพอสมควร มิฉะนั้นคงจะไม่สามารถจัดงานได้อย่างยิ่งใหญ่ดังการในปัจจุบัน นอกจากนี้ยังมีนายกองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดงาน อันได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรปราการ นายกเทศมนตรีเมืองลาดหลวง นายกองค์การบริหารส่วนตำบลทรงคนอง นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบางยอ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบางน้ำผึ้ง นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบางกระสอบ ยกเว้นนายกเทศมนตรีเมืองปู่เจ้าสมิงพราย ซึ่งคือ ตัวของผู้วิจัยเอง เพราะบุคคลเหล่านี้จะเป็นผู้มีส่วนร่วมในการจัดการงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง ซึ่งจะมีความรู้หรือและประสบการณ์ กับการจัดงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง ซึ่งเราอาจจะได้ข้อมูลเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัยในมุมมองที่แตกต่าง โดยเฉพาะงานประเพณีสงกรานต์พระประแดงในปัจจุบัน รวมทั้งหมด 8 คน (รวมผู้วิจัย)

การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเฉพาะการสัมภาษณ์เจาะลึก จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้วิจัยจะต้องให้ความสำคัญ “...ผู้ถูกสัมภาษณ์ไม่ใช่เพียงแต่จะตอบคำถามของผู้สัมภาษณ์เท่านั้น แต่มักจะคำนึงถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นตามมาจากการตอบคำถามด้วย...” (Fine, et al., 2000, p. 115) ประเด็นที่มีอิทธิพลต่อการได้มาของข้อมูลที่เที่ยงตรงที่นักวิจัยจะต้องคำนึงคือ 1. ภาษาที่ใช้ 2. ความแตกต่างระหว่างเพศของนักวิจัยและผู้ให้ข้อมูล 3. สถานภาพทางสังคม 4. เชื้อชาติ และ 5. ชาติพันธุ์ (Senanuch, 2008, p. 73) ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาจะต้องระมัดระวังการตั้งคำถามและภาษาที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ตระหนักถึงสถานภาพทางสังคมของผู้ศึกษาที่มีสถานะเป็นบริหารท้องถิ่นและการเป็นผู้ชาย ซึ่งจะต้องทำการสัมภาษณ์ผู้หญิงหรือผู้ชายที่ได้รับสิทธิและผลประโยชน์จาก โครงการพัฒนาท้องถิ่นที่ผู้ศึกษาเป็นผู้บริหารท้องถิ่น อาจมีผลต่อการให้ข้อมูลที่ เป็นเชิงบวกด้านเดียว ในขณะที่เป็นข้อมูลด้านลบผู้ให้ข้อมูลอาจไม่ได้สะท้อนออกมา เนื่องจากจะทำให้ผู้ให้ข้อมูลไม่ได้รับสิทธิและผลประโยชน์ที่เขาควรจะได้ และที่สำคัญผู้ศึกษาจะต้องทำความเข้าใจวัฒนธรรมมอญจากคนไทยเชื้อสายมอญรุ่นเก่า ที่มีวิถีชีวิตและความ

เชื่อที่ความแตกต่างจากผู้ศึกษา ซึ่งจะทำให้การได้มาของข้อมูลมีความที่ถูกต้องและน่าเชื่อถือมากที่สุด

4. การเสวนาเฉพาะกลุ่ม (Focus group discussion) เป็นการสัมภาษณ์กลุ่มของผู้ปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมดั้งเดิมและการจัดการงานประเพณีสงกรานต์ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ เป็นการอภิปรายกลุ่มที่มีประเด็นปัญหาด้านวัฒนธรรมท้องถิ่นในงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง โดยมีข้อสมมติฐานที่เหมือนกันว่าเราจะรู้ถึงปฏิกิริยาโต้ตอบของคนได้อย่างละเอียดลึกซึ้ง โดยการกระตุ้นให้กลุ่มหันมาสนใจในเรื่องเดียวกัน เช่น การอ่านเรื่องราวของประเพณีสงกรานต์พระประแดง และให้กลุ่มแสดงความคิดเห็นร่วมกัน ซึ่งอยู่ในลักษณะการเคลื่อนไหวภายในกลุ่ม โดยผู้ศึกษาจะเป็นจุดประเด็นการสนทนา เพื่อเป็นการชักจูงให้กลุ่มได้แสดงความคิดเห็นต่อประเด็นในการสนทนาได้กว้าง และลึกซึ้งขึ้น ผู้ศึกษาจะสังเกตพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มตัวอย่างตลอดจนบันทึกการโต้ตอบกันภายในกลุ่มด้วยการบันทึกเทป หรือจดบันทึกเอาไว้เพื่อนำไปวิเคราะห์ต่อไป เพื่อทราบความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติ ข้อดี ข้อเสีย ความเหมาะสม หรือไม่เหมาะสม ข้อเสนอแนะต่าง ๆ

ข้อดีของการเสวนาเฉพาะกลุ่ม ผู้วิจัยจะได้ทราบถึงพฤติกรรมต่าง ๆ ภายในกลุ่มที่แสดงความคิดเห็นร่วมกัน มีการโต้ตอบกันในคำถามที่ผู้วิจัยนำขึ้นมาจุดประเด็นเพื่อเป็นการชักจูงให้กลุ่มได้แสดงความคิดเห็นในการสนทนาได้อย่างกว้างขวางและลึกซึ้ง อีกส่วนหนึ่งจะสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมท้องถิ่นอำเภอพระประแดง รวมถึงขนบธรรมเนียมประเพณีหลักที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิต ที่สะท้อนมาถึงงานประเพณีสงกรานต์พระประแดงในปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม การเสวนาเฉพาะกลุ่มอาจมีข้อจำกัดหากสมาชิกกลุ่มไม่ได้มีประสบการณ์ตรงต่อการร่วมจัดงานประเพณีสงกรานต์หรือ ขาดความรู้ความเข้าใจต่อประเพณีสงกรานต์พระประแดง ข้อมูลที่ได้อาจเป็นข้อมูลที่ถูกชี้นำจากกลุ่มเสวนา ทำให้ข้อมูลที่ได้รับมีขาดความเที่ยงตรง และความเบี่ยงเบนได้ ผู้ศึกษาได้ตระหนักในเรื่องดังกล่าว จึงได้จัดทำข้อมูลที่สำคัญเกี่ยวกับประเพณีสงกรานต์พระประแดงให้แก่ผู้เข้าร่วมเสวนาเฉพาะกลุ่มได้รับทราบในเบื้องต้น

สำหรับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ที่ผู้วิจัยจะเชิญเข้าร่วมการเสวนาเฉพาะกลุ่มประกอบด้วย

4.1 สมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือผู้ที่เกี่ยวข้องแต่ละแห่งในเขตอำเภอพระประแดง ซึ่งจะให้นายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแนะนำ โดยเน้นผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง แห่งละ 1 คน รวมทั้งหมด 9 คน

4.2 กลุ่มส่งเสริมการท่องเที่ยว ได้แก่ ตัวแทนการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ตัวแทน

ของบริษัทบริษัท ไทยน้ำทิพย์ จำกัด และตัวแทนบริษัท บุญรอดเทรดดิ้ง จำกัด ที่เป็นสปอนเซอร์หลักในการจัดงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง รวมทั้งหมด 3 คน

5. การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant observation) จะทำให้ผู้วิจัยมีความเข้าใจในบริบททางกายภาพ สังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจของกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างผู้คน ความคิดเห็น ค่านิยม เหตุการณ์ รวมทั้งพฤติกรรมของคนและกิจกรรมต่าง ๆ (Family Health International, 2005, p.14) ผู้วิจัยจะเข้าไปมีส่วนร่วมในพิธีกรรมต่าง ๆ ในงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง เพื่อสังเกตพฤติกรรมต่าง ๆ เชิงประจักษ์ในงานประเพณีสงกรานต์พระประแดงในสถานการณ์จริง ทำให้เข้าใจในกระบวนการ ขั้นตอน ของพิธีกรรมต่าง ๆ อย่างลึกซึ้ง หากผู้วิจัยมีข้อสงสัยก็จะมีซักถามและจดบันทึกข้อมูล (Notetaking) ด้วยตนเอง ข้อดีของวิธีนี้ก็คือ ผู้วิจัยจะได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ที่แท้จริง สำหรับใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การเข้าถึงประชากรกลุ่มเป้าหมาย

เนื่องจากผู้วิจัยอาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอพระประแดงตั้งแต่เกิด และในปัจจุบันได้ทำหน้าที่เป็นนายกเทศมนตรีเมืองปู่เจ้าสมิงพราย ซึ่งได้เข้าร่วมและสนับสนุนส่งเสริมการจัดงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง มาอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีปฏิสัมพันธ์และรู้จักกันกับกลุ่มเป้าหมายอยู่ในระดับหนึ่ง ผู้วิจัยจะดำเนินการประสานงานติดต่อทางโทรศัพท์เพื่อนัดหมายสัมภาษณ์ หรือเชิญเข้าร่วมการเสวนาเฉพาะกลุ่ม จากนั้นก็จะส่งหนังสือเชิญพร้อมกับแนบรายละเอียดของการวิจัยได้แก่ ความสำคัญของการวิจัย วัตถุประสงค์ ผลที่คาดว่าจะได้รับ แจ้งกำหนดวัน เวลา สถานที่นัดหมาย และการบันทึกเทปการสัมภาษณ์ พร้อมทั้ง แนบแนวคำถามประกอบการสัมภาษณ์ เชิงประวัติศาสตร์จากคำบอกเล่า หรือแนวคำถามประกอบการสัมภาษณ์เจาะลึก และแนวคำถามประกอบการเสวนาเฉพาะกลุ่ม ผู้วิจัยมีความเชื่อมั่นว่าจะได้รับความร่วมมือจากทุกกลุ่มเป้าหมายในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องจึงได้สร้างเครื่องมือขึ้นมาเอง จากความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่มีอยู่ ตั้งแต่การเตรียมตัวเก็บข้อมูล จนถึงสิ้นสุดเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ดำเนินการมีดังนี้

1. แนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงประวัติศาสตร์จากคำบอกเล่า เป็นแนวคำถามที่ใช้กับประชาชนท้องถิ่น ผู้นำศาสนา และประธานศูนย์วัฒนธรรมพระประแดง โดยจะแบ่งประเด็นคำถามออกเป็น 3 ช่วงได้แก่ ช่วงแรกจะเป็นคำถามเกี่ยวกับบริบท สภาพแวดล้อม รวมทั้งการจัดประเพณี

สงกรานต์และความสัมพันธ์บทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องในอดีต ช่วงที่ 2 จะเป็นแนวคำถามเกี่ยวกับการจัดประเพณีสงกรานต์ในปัจจุบันและความสัมพันธ์บทบาทหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องในปัจจุบัน ช่วงที่ 3 เป็นการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง ในอนาคต การสัมภาษณ์เชิงประวัติศาสตร์จากคำบอกเล่าดำเนินการระหว่างวันที่ 15 มีนาคม พ.ศ. 2556 ถึงวันที่ 9 พฤษภาคม พ.ศ. 2556

2. การสัมภาษณ์เจาะลึก เป็นแนวคำถามที่ใช้กับกลุ่มผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะใช้แนวคำถามเดียวกันกับการสัมภาษณ์เชิงประวัติศาสตร์จากคำบอกเล่า โดยเริ่มสัมภาษณ์ระหว่าง วันที่ 15 มีนาคม พ.ศ. 2556 ถึงวันที่ 9 พฤษภาคม พ.ศ. 2556

3. แนวคำถามในการเสวนาเฉพาะกลุ่ม จะใช้แนวคำถามเดียวกันกับการสัมภาษณ์เชิงประวัติศาสตร์จากคำบอกเล่า โดยจะมีการจัดสัมภาษณ์เฉพาะกลุ่มจำนวน 2 ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ 1 กลุ่มสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง จำนวน 9 คน โดยจัดวันที่ 4 เมษายน พ.ศ. 2556 ระหว่างเวลา 9.00-12.00 น.

ครั้งที่ 2 กลุ่มส่งเสริมการท่องเที่ยวจำนวน 3 คน โดยจัดวันที่ 4 เมษายน พ.ศ. 2556 ระหว่างเวลา 13.00-16.00 น.

4. แนวทางในการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ใช้เป็นแนวการสังเกตเมื่อผู้วิจัยเข้าไปสังเกตการจัดกิจกรรมของกลุ่มต่าง ๆ โดยมีประเด็น คือ กิจกรรม/ พิธีกรรมที่จัดในประเพณีสงกรานต์ กระบวนการ ขั้นตอน และวิธีการจัดพิธีกรรม/ กิจกรรม ตลอดจนพฤติกรรมของประชาชนที่เข้าร่วมพิธีกรรม/ กิจกรรมดังกล่าว

5. เครื่องมือการบันทึกเสียง (Digital voice recorder) ใช้ประกอบการเก็บรวบรวมข้อมูลในการสัมภาษณ์เจาะลึกและการเสวนาเฉพาะกลุ่มทำให้ได้รับข้อมูลครบถ้วน

6. กล้องถ่ายรูป (Digital camera) และกล้องวิดีโอ (Digital video recorder) เพื่อบันทึกถ่ายภาพนิ่ง และภาพเคลื่อนไหวขณะเข้าร่วมพิธีกรรม/ กิจกรรมประเพณีสงกรานต์

การตรวจสอบข้อมูล

ในการศึกษานี้จะใช้วิธีตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวม เพื่อให้ข้อมูลมีความเที่ยงตรงและน่าเชื่อถือ การตรวจสอบข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้หลักการสามเส้า (Triangulation) (Denzin, 1970) คือ

1. การตรวจสอบด้านข้อมูล (Data triangulation) เน้นการตรวจสอบข้อมูลที่ได้มาจากแหล่งต่าง ๆ นั้น มีความเหมือนกันหรือไม่ ถ้าทุกแหล่งข้อมูลพบว่าได้ข้อค้นพบมาเหมือนกันแสดงว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มามีความถูกต้อง การศึกษานี้ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลหลายช่องทาง

ทั้งจากเอกสาร คำบอกเล่าทางประวัติศาสตร์ และการสัมภาษณ์เจาะลึก และการเสวนาเฉพาะกลุ่ม บุคคลหลายระดับที่มีความแตกต่างกัน ทั้งทางตำแหน่งหน้าที่ทางสังคมและความรับผิดชอบที่เกี่ยวข้องกับประเพณีวัฒนธรรมและการจัดการงานวัฒนธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ดังนั้นผู้ศึกษาจึงจำเป็นต้องตรวจสอบข้อมูลอย่างรอบด้าน

2. การตรวจสอบด้านผู้วิจัย (Investigation triangulation) จะเน้นการตรวจสอบจากผู้วิจัย หรือผู้เก็บข้อมูล หากต่างคนกัน ได้ค้นพบข้อมูลที่เหมือนหรือต่างกันอย่างไร ถ้าผู้วิจัยหรือผู้เก็บข้อมูลได้ข้อค้นพบที่มีความเหมือนกันแสดงว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มามีความถูกต้อง ผู้วิจัยจะร่วมกับผู้ช่วยนักวิจัย และทีมเก็บรวบรวมข้อมูล ตรวจสอบข้อมูลที่ได้มาจากแหล่งต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ข้อมูลที่ได้มามีความเที่ยงตรง แม่นยำและสมบูรณ์ให้มากที่สุด

3. การตรวจสอบด้านทฤษฎี (Theory triangulation) เน้นการตรวจสอบว่าถ้ามีการใช้ทฤษฎีที่หลากหลายแล้ว ข้อมูลที่ได้มาเป็นไปในทิศทางเดียวกันเดียวกันแสดงว่าข้อมูลมีความถูกต้อง ซึ่งในงานวิจัยนี้มีการนำทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม ทฤษฎีการปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ ทฤษฎีโครงสร้าง-หน้าที่นิยม และแนวคิดเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับงานวัฒนธรรมประเพณี ซึ่งแต่ละทฤษฎีจะมีหลักการสำคัญของแนวคิด และทฤษฎีที่แตกต่างกันออกไป จึงเป็นการยากที่ผู้วิจัยจะสามารถตรวจสอบข้อมูลในด้านนี้ได้อย่างชัดเจน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนาวิเคราะห์ โดยใช้ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงประวัติศาสตร์จากคำบอกเล่า การสัมภาษณ์เจาะลึก การเสวนาเฉพาะกลุ่ม และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยจัดระบบ แยกเป็นหมวดหมู่ตามประเด็นที่ศึกษา การให้ความหมายแก่ข้อมูลที่ได้มาทั้งหมด จากนั้นจึงนำไปสังเคราะห์เพื่อสร้างข้อเสนอเป็นองค์ความรู้ใหม่ (สุภางค์ จันทวานิช 2546, หน้า 35) ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ ได้แก่ ประเพณีสงกรานต์ พระประแดงดั้งเดิม ความเปลี่ยนแปลงในวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยพรรณนาให้เห็นลำดับเหตุการณ์ วิวัฒนาการ การเปลี่ยนแปลงตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน วิเคราะห์เชิงสาเหตุในประวัติศาสตร์ และวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ผู้ที่อยู่อาศัยในพระประแดงต่อวัฒนธรรมท้องถิ่น ผู้วิจัยเองนับเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุด เพราะการวิจัยเชิงคุณภาพโดยวิธีการสัมภาษณ์ เป็นวิธีการวิจัยที่ต้องไปมีปฏิสัมพันธ์กับประชากรที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ผู้วิจัยจะต้องสร้างความรู้จักคุ้นเคยกับผู้ให้ข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แท้จริง การสังเกตแบบมีส่วนร่วมทำให้เห็นพิธีกรรม สภาพแวดล้อม รวมทั้ง

ปฏิบัติการและอารมณ์ความรู้สึกของผู้ให้ข้อมูล ทำให้ได้ข้อมูลที่เที่ยงตรงและถูกต้องที่สุด โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ถอดเทปข้อความเสียงการสัมภาษณ์เชิงลึก แบบคำต่อคำของการสัมภาษณ์ ประชากรกลุ่มเป้าหมายที่ทำการสัมภาษณ์จำนวน 16 ชุด

2. การลดทอนข้อมูล ผู้วิจัยได้สรุปและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการถอดเทป แล้วนำมาลดทอนและเรียบเรียงข้อมูลให้เหลือเฉพาะประเด็นสำคัญ แล้วนำไปตรวจสอบความถูกต้อง โดยการเปรียบเทียบกับการบันทึกข้อมูลภาคสนาม การจัดระเบียบข้อมูล ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการลดทอนข้อมูลมาจัดให้เป็นหมวดหมู่ จำแนกตามประเด็นดังนี้

2.1 พัฒนาการของการเปลี่ยนแปลงของบริบทพื้นที่อำเภอพระประแดง

2.2 ความเป็นมาของงานประเพณีสงกรานต์พระประแดงดั้งเดิม ซึ่งมีประเด็น

ที่สำคัญคือ

2.2.1 จุดกำเนิดประเพณีสงกรานต์พระประแดง

2.2.2 ประเพณีและความเชื่อในประเพณีสงกรานต์พระประแดง และ3)

ความสัมพันธ์ของศาสนากับประเพณีสงกรานต์พระประแดง

2.3 ความเปลี่ยนแปลงในประเพณีสงกรานต์พระประแดง ภายใต้ปฏิสัมพันธ์ของความหลากหลายทางวัฒนธรรม ในสังคมยุคโลกาภิวัตน์

2.4 แนวทางในการจัดการวัฒนธรรมท้องถิ่น ของอำเภอพระประแดงให้ดำรงอยู่อย่างมีสารัตถะ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนสืบไป

3. การหาข้อสรุปและตีความ ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลโดยวิธีการสามเส้า ด้วยการพิจารณาความสอดคล้อง และความแตกต่างกันของข้อมูลที่ได้จากการจัดระเบียบข้อมูล จัดทำข้อสรุป และการตีความในรูปแบบของการพรรณนาตามกรอบแนวคิดการวิจัย

4. การสรุปผลการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้หาความหมายของข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วนำมาสร้างระบบความคิด จากนั้นดำเนินการอภิปรายผลการศึกษา เพื่อสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ใหม่ รวมทั้งสร้างข้อเสนอแนะต่อการจัดการวัฒนธรรมท้องถิ่นในอนาคต

การนำเสนอข้อมูล

นำเสนอข้อมูลแบบพรรณนาวิเคราะห์ แยกเป็น 6 บท ดังต่อไปนี้

บทที่ 1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาวิจัย

บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย

บทที่ 4 บริบทพื้นที่: พัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงของอำเภอพระประแดง

บทที่ 5 ผลการศึกษา

บทที่ 6 สรุป อภิปรายผลและเสนอแนะ

บทที่ 4

บริบทพื้นที่: พัฒนาการและการเปลี่ยนแปลง ของอำเภอพระประแดง

ในบทนี้ผู้ศึกษาจะวิเคราะห์และนำเสนอให้เห็นพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงของอำเภอพระประแดงในด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลา ดังนี้

ประวัติและพัฒนาการของอำเภอพระประแดง

พระประแดงในอดีต เป็นเมืองเก่าแก่ที่หลายคนเชื่อกันว่าขอมสร้างขึ้นในสมัยที่ขอมเรืองอำนาจในแคว้นสุวรรณภูมิ พระประแดงจึงมีประวัติศาสตร์ที่ยาวนานนับพันปีไม่มีหลักฐานแน่ชัดว่าสร้างในยุคใดสมัยใด นอกจากสันนิษฐานว่าเป็นกษัตริย์ 3 พระองค์ คือ พระเจ้าอีสาน วรรณที่ 1 หรือพระเจ้าชัยวรมันที่ 1 หรือพระเจ้าชัยวรมันที่ 2 เป็นผู้สร้างขึ้นเนื่องจากทั้ง 3 พระองค์เป็นผู้มีความสามารถและมีชื่อเสียงมากสมัยนั้น (เศศสิรินทร์ แพทอง, 2546) กล่าวคือ ในราว พ.ศ. 1400 อาณาจักรทวารวดี ซึ่งมีอาณาเขตปกครองดินแดนพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาหรือสุวรรณภูมิ เป็นเวลาช้านาน ได้เสื่อมอำนาจลง ขอมซึ่งมีราชธานีอยู่ที่ “นครธม” (ปัจจุบันอยู่ในประเทศกัมพูชา) ได้ขยายอำนาจปกครองดินแดนแถบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาไว้ทั้งหมด ได้ตั้งเมือง “พระประแดง” เป็นเมืองหน้าด่านทางทะเล (สุคนธ์ สนธิ และคณะ, 2543) พระประแดงในอดีต ขอมเรียกว่า “ปากน้ำพระประแดง” เมื่อมีการตั้งเมืองที่ปากน้ำจึงเรียกชื่อว่า “เมืองพระประแดง”

ความหมายของคำว่า “พระประแดง” มีผู้สันนิษฐานไว้หลายประการ เช่น จิตร ภูมิศักดิ์ เสนอว่า พระประแดงมาจากคำว่า “พระแดง” เป็นภาษาเขมร แปลว่า เจ้า หรือหมายถึงตำแหน่งหนึ่งทางราชการของขอมโบราณ (จักรพงษ์ เปี่ยมเมตตา และคณะ, 2549) ส่วนหนังสือวัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณะและภูมิปัญญาจังหวัดสมุทรปราการ ได้กล่าวถึง ที่มาของคำว่าพระประแดงว่า การที่ขอมขนานนามเมืองหน้าด่านว่าพระประแดงนั้นมีเหตุผลชัดเจนอยู่มากก็เพราะคำว่า ประแดง หรือบาแดง แปลว่า คนเดินหาย คนนำข่าวสาร ซึ่งหมายถึงว่า เมืองพระประแดงเป็นเมืองหน้าด่าน มีหน้าที่ต้องแจ้งข่าวสารให้ราชธานีที่ขอมตั้งไว้ที่ลพบุรี (ละโว้) ทราบโดยเร็วเมื่อมีเหตุการณ์เกิดขึ้น

ในเวลาต่อมา สภาภูมิประเทศบริเวณปากแม่น้ำเจ้าพระยาเกิดสภาพที่เรียกว่า “ตะพักทะเล” ก็คือทะเลโคลนหรือทะเลตม (ทัศนีย์ ลักษณะวิชนชัย และคณะ, 2555) คือมีการทับถมกันของดินโคลนบริเวณปากแม่น้ำจนเกิดเป็นดินดอนสามเหลี่ยมปากแม่น้ำขึ้น นานวันก็ดินเงินกลายเป็นพื้นดิน พระประแดงเดิมจึงห่างไกลทะเลออกไปทุกที เมืองพระประแดงจึงถูกโยกย้าย

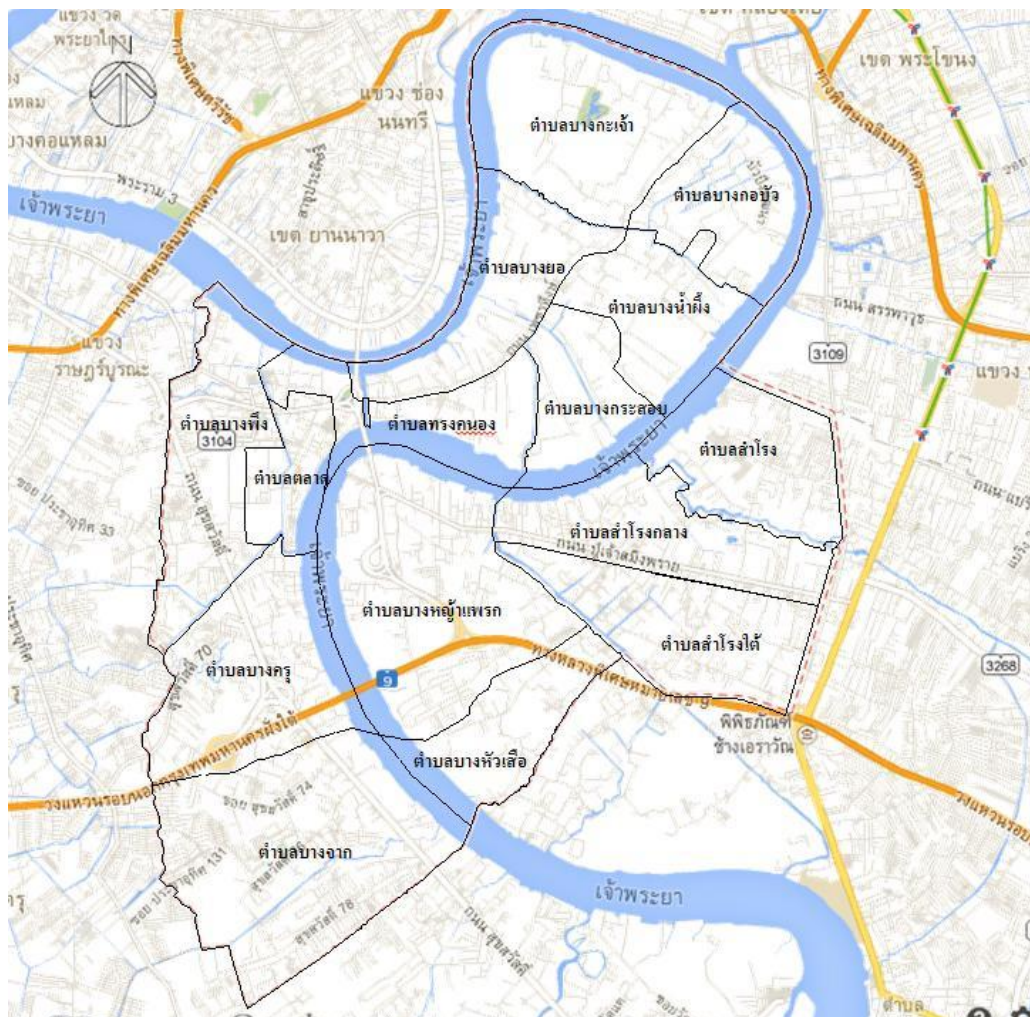
เปลี่ยนตำแหน่งที่ตั้งเพื่อความเหมาะสมกับฐานะกับการเป็นเมืองหน้าด่านทางทะเล ตอนหลังปรากฏว่า เมืองพระประแดงมาตั้งอยู่ที่ตำบลราษฎร์บูรณะ (คนละแห่งกับเขตราษฎร์บูรณะ กรุงเทพมหานคร) (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสมุทรปราการ, 2556) ตอนที่เคยเป็นสถานีรถไฟสายปากน้ำ ซึ่งเคยเป็นที่ตั้งของโรงเรียนเกริกวิทยาลัย ต่อมาเมืองพระประแดงน่าจะย้ายมาอยู่ที่ฝั่งตะวันตกของลำน้ำเจ้าพระยาตามเดิม ครั้นถึงสมัยกรุงธนบุรีสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชได้ทรงให้รื้อกำแพงเมืองเก่าของเมืองพระประแดง เพื่อเอาอิฐไปสร้างราชธานีที่กรุงธนบุรี เมืองพระประแดงเดิมจึงหาซากไม่พบจนทุกวันนี้ (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสมุทรปราการ, 2556)

อำเภอพระประแดงในปัจจุบันนี้มีจึงใช้เมืองพระประแดงเดิมหากเป็นเมือง “นครเขื่อนขันธ์” ซึ่งเริ่มสร้างในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก และสำเร็จเรียบร้อยในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (สุคนธ์ สนธิ และคณะ, 2543) สันนิษฐานว่า น่าจะเป็นพื้นที่ดินเงิน ที่เกิดจากการทับถมของดินดอนสามเหลี่ยมปากแม่น้ำ เกิดเป็นแผ่นดินงอกออกมาจากเดิม นานวันเข้าก็กลายเป็นที่ราบลุ่มเหมาะแก่การเพาะปลูก “...แต่ก่อนตรงนี้ก็เป็นที่ดินแดนสามเหลี่ยมแม่น้ำที่งอกขึ้นมาใหม่...” (ประพันธ์พงษ์ เทวคุปต์, สัมภาษณ์, 21 มีนาคม 2556)

เมื่อพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ทรงสถาปนากรุงเทพมหานครขึ้นเป็นเมืองหลวงทรงพิจารณาเห็นว่า บริเวณดังกล่าวเป็นชัยภูมิที่เหมาะสมสำหรับสร้างป้อมปราการเพื่อป้องกันข้าศึกทางทะเล จึงได้โปรดให้พระเจ้าน้องยาเธอ กรมพระราชวังบวรมหาสุรสีหนาท ไปสำรวจบริเวณดังกล่าวและโปรดให้สร้างป้อมวิหยาคมขึ้นเป็นป้อมแรก แต่การสร้างยังไม่สำเร็จในปี พ.ศ. 2329 ได้เกิดเหตุการณ์เจ้าเมืองปัตตานีเป็นกบฏ พระองค์จึงต้องส่งกองทัพไปปราบกบฏและอีกส่วนต้องเตรียมไว้สำหรับป้องกันพระนคร การก่อสร้างจึงหยุดลงหลังจากปราบกบฏปัตตานีเสร็จไม่นาน ก็ได้เสร็จสวรรคต “...เดิมทีเดียวรัชกาลที่ 1 เป็นผู้สร้าง โดยที่ให้กรมพระราชวังบวรสุรสีหนาท เสด็จลงมาเป็นแม่กองก่อสร้าง แต่ว่าพระองค์ทรงสร้างได้เพียง 1 ป้อมเท่านั้น คือป้อมวิหยาคม ก็เสด็จไปทางใต้ปราบกบฏปัตตานี แล้วก็หลังจากปราบกบฏไม่นานพระองค์ก็สวรรคต...” (ฉวีวรรณ ควรแสวง, สัมภาษณ์, 22 มีนาคม 2556)

ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ 2 ได้ทรงโปรดให้พระเจ้าน้องยาเธอ กรมพระราชวังบวรมหาเสนาณรงค์ ให้มาดำเนินงานการก่อสร้างต่อจนแล้วเสร็จ และทรงโปรดให้สร้างป้อมปราการที่ฝั่งตะวันออก ฝั่งเดียวกับป้อมวิหยาคมเพิ่มขึ้นอีก 3 ป้อม และสร้างป้อมปราการขึ้นที่ฝั่งตะวันตกอีก 5 ป้อม รวมทั้งสิ้น 9 ป้อม “...รัชกาลที่ 2 ขึ้นครองราชย์ ทรงสร้างทางฝั่งตรงข้ามอีก 3 ป้อม เป็น 4 ป้อม และก่อสร้างทางฝั่งตลาด 5 ป้อม รวมทั้งหมด 2 ฝั่ง เป็น 9

ป้อม...” (ฉวีวรรณ ควรแสวง, สัมภาษณ์, 22 มีนาคม 2556) และสร้างเมืองไว้ด้านหลังมีการลง
 อารรพปักหลักเมืองไว้เมื่อเดือน 7 แรม 10 ค่ำ ตรงกับวันที่ 2 มิถุนายน พ.ศ. 2358 และ
 พระราชทานชื่อเมืองใหม่นี้ว่า “นครเขื่อนขันธ์” โดยที่มีคลองลัดแม่น้ำเจ้าพระยาถึง 2 คลองคือ
 “คลองลัดโพธิ์” ซึ่งขุดขึ้นในสมัยพระเจ้าท้ายสระ แห่งกรุงศรีอยุธยาเพื่อใช้เป็นเส้นทางสำหรับเสด็จ
 ไปทรงเบ็ดที่อ่าวไทยได้เร็วขึ้น และอีกคลองหนึ่งคือ “คลองลัดหลวง” พระบาทสมเด็จพระ
 พระพุทธเลิศหล้านภาลัยทรงโปรดให้ขุดขึ้นเหนือคลองลัดโพธิ์ มาทะลุคลองตาลาง (ทัศนีย์
 ลักขณาภิชนชัช และคณะ, 2555) ดังนั้นเมืองนครเขื่อนขันธ์ จึงมีชื่อเรียกสามัญอีกชื่อหนึ่งว่า
 “ปากลัด”

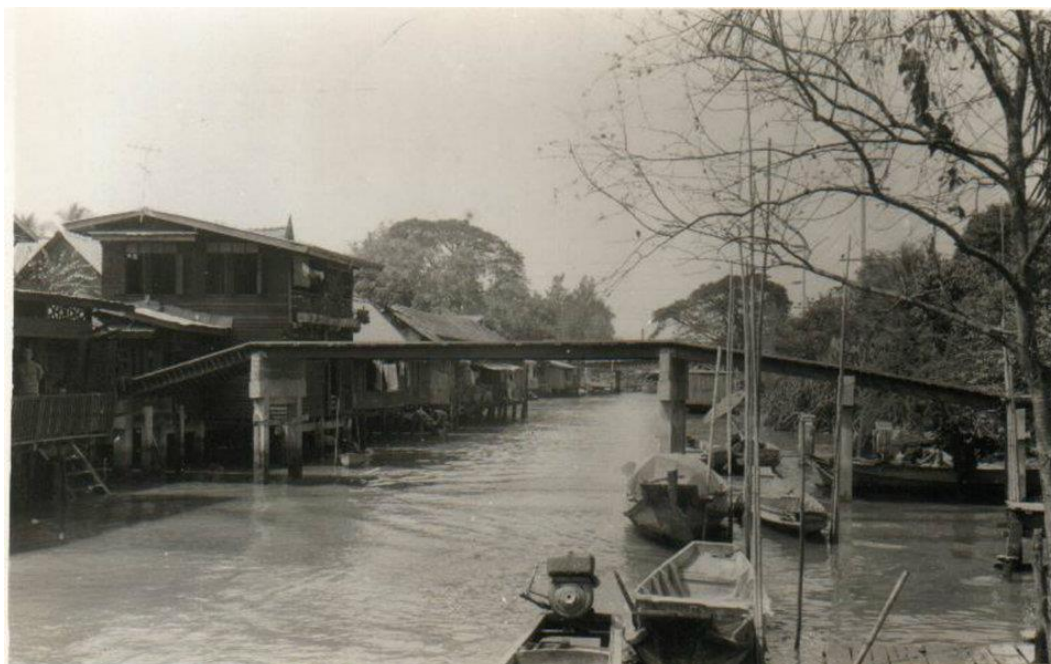

ภาพที่ 2 แผนที่อำเภอพระประแดง

การเปลี่ยนแปลงทางด้านสภาพทางภูมิศาสตร์และสิ่งแวดล้อม

ลักษณะทางภูมิศาสตร์ของอำเภอพระประแดง เป็นอำเภอที่มีขนาดเล็กที่สุดในจังหวัดสมุทรปราการ ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา บริเวณเกือบตอนปลายสุดของแม่น้ำเจ้าพระยาเหนืออ่าวไทย มีเนื้อที่ประมาณ 73.37 ตารางกิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับกรุงเทพมหานคร ทางทิศเหนือและทิศตะวันตก ทิศใต้ติดต่อกับอำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ และทิศตะวันออกติดต่อกับอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

ลักษณะภูมิประเทศของอำเภอพระประแดง เป็นที่ราบลุ่มมีแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่าน ไม่มีภูเขา มีลำคลองมากมาย ลำคลองสายหลักที่สำคัญ คือ คลองสำโรง คลองลาดโพธิ์ คลองลาดหลวง คลองบางนางเกร็ง คลองสายธนู และคลองมหาวงษ์ แต่เดิมเหมาะแก่การทำนา ทำสวนและเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ แต่ปัจจุบันได้เปลี่ยนไปตามสภาพสถานะเศรษฐกิจด้านอุตสาหกรรมและชุมชนเมืองที่เกิดขึ้นใหม่เกือบทั้งหมด แต่ยังมีอาชีพเกษตรกรรมอยู่ในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล 6 แห่ง หรือที่เรียกว่า “กระเพาะหมู”

ภาพที่ 3 ลำคลองในอำเภอพระประแดงในอดีต

ลักษณะภูมิอากาศ เป็นแบบชายทะเล อากาศเย็นไม่ร้อนจัด ในฤดูร้อนมีความชื้นในอากาศสูง เนื่องจากอิทธิพลของลมทะเล และลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ฤดูฝนมีฝนตกมากช่วงเดือนกันยายน ถึงเดือนธันวาคม ส่วนฤดูหนาวก็ไม่หนาวจนเกินไป

แต่ก่อนนั้นจะมีน้ำหลากมาจากภาคเหนือในฤดูฝน เมื่อมีน้ำทะเลหนุน จะทำให้ท่วมพื้นที่ต่าง ๆ ที่อยู่ตามริมแม่น้ำเจ้าพระยา เช่นถนนศรีนครเขื่อนขันธ์ และตามที่ราบลุ่มริมคลองต่าง ๆ แต่ในปัจจุบัน ทางราชการได้มีการก่อสร้างเขื่อน และประตูระบายน้ำตามคลองต่าง ๆ ทำให้ลดปัญหาดังกล่าวลงไปได้เป็นอย่างมาก

ภาพที่ 4 ถนนศรีเขื่อนขันธ์ เวลान้ำทะเลหนุนในอดีต

การคมนาคมทางบก เป็นปัจจัยภายนอกที่เริ่มมีผลกระทบทางสังคมต่อวิถีชีวิตของชาวมอญปากลัด ได้แก่การการก่อสร้างถนนทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 ซึ่งแต่เดิมมีชื่อว่า “ถนนกรุงเทพฯ-สมุทรปราการ” เพราะปลายถนนที่ไปถึงตัวเมืองสมุทรปราการ เปิดใช้งานเมื่อ 8 กันยายน 2479 ซึ่งต่อมาถนนสายนี้ได้รับการเปลี่ยนชื่อเป็น “ถนนสุขุมวิท” ตามราชทินนามของพระพิศาลสุขุมวิท (ประสาน สุขุม) อธิบดีกรมทางหลวงคนที่ 5 และในปี พ.ศ. 2482 ได้มีการก่อสร้างถนนสายนี้ต่อไปถึงสะพานคลองด่านฝั่งตะวันตกส่งผลให้การคมนาคมสะดวกรวดเร็วขึ้น คนมอญที่อาศัยอยู่ที่ พระประแดงแต่มีที่นาอยู่แถวอำเภอบางพลี อำเภอบางบ่อเริ่มมีทางเลือก

ใหม่ในการเดินทางไปทำนาแทนการสัญจร โดยทางเรือเพียงครั้งเดียวเหมือนเมื่อก่อน ต่อมายังมีการสร้างถนนทางหลวงหมายเลข 3113 สายลำโรง-ท่าหิน เชื่อมต่อจากถนนสุขุมวิท บริเวณตำบลลำโรงเหนือ ไปสิ้นสุดแม่น้ำเจ้าพระยาที่อำเภอพระประแดงฝั่งตะวันออก ซึ่งชาวบ้านเรียกว่า “ท่าหิน” ต่อมาถนนสายนี้ได้เปลี่ยนชื่อเป็น “ถนนปู่เจ้าสมิงพราย” ซึ่งสภาพจังหวัดสมุทรปราการได้มีมติตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณาชื่อ ถนน ลำคลอง หรือสถานที่ราชการในจังหวัดสมุทรปราการ เมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน พ.ศ. 2501 (สุคนธ์ สุนธิ และคณะ, 2543)

นอกจากนี้ในปี พ.ศ. 2493 ยังมีการตัดถนนทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 303 สาย ดาวคะนอง-ป้อมพระจุลฯ ผ่านอำเภอพระประแดง ตัดเลียบแม่น้ำเจ้าพระยา บริเวณปากอ่าวเรือเดินสมุทรสามารถเทียบท่าขนส่งสินค้าเข้าออกทางทะเลได้แล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2508 ระยะทางทั้งหมด 28 กิโลเมตร กล่าวได้ว่า ถนนเส้นนี้เป็นถนนที่นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่เพราะตลอดเส้นทางจะเรียงรายไปด้วยโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก เนื่องจากรัฐบาลมีนโยบายขยายโรงงานอุตสาหกรรมกรุงเทพและธนบุรี คนมอญเริ่มขายที่ดินทำกินให้กับภาคอุตสาหกรรมหันมาประกอบอาชีพในภาคธุรกิจ และโรงงานอุตสาหกรรม เป็นถนนที่ทำให้ประชาชนชาวพระประแดง สามารถเดินทางเข้ากรุงเทพได้สะดวกและรวดเร็วที่สุดในขณะนั้น

ที่สำคัญใน พ.ศ. 2510 ได้มีการตัดถนนบางนา-บางประกง หรือทางหลวงหมายเลข 34 เพื่อบรรเทาการจราจรบนทางหลวงหมายเลข 3 หรือถนนสุขุมวิท ทั้งยังลดระยะทางได้ถึง 12 กิโลเมตร โดยเริ่มจากบางนาผ่านพื้นที่อำเภอบางพลี อำเภอบางบ่อแล้วไปสิ้นสุดที่แม่น้ำ บางประกงในจังหวัดฉะเชิงเทรา แล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2512 การตัดถนนดังกล่าวทำให้การคมนาคมไปภาคตะวันออกสะดวกขึ้นและรวดเร็วขึ้น ที่สำคัญคือนำความเจริญมาสู่ย่านอำเภอบางพลีและอำเภอบางบ่อ ชาวมอญที่ทำงานอยู่ย่านนี้เริ่มขายที่ดินและหันไปประกอบอาชีพอื่น ๆ มากขึ้น เช่น การรับราชการ ทำงานภาคธุรกิจ หรือ การทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ

ในขณะที่ปัญหาด้านการจราจรของอำเภอพระประแดงเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสังคมของอำเภอพระประแดงเป็นอย่างมากนั้น ได้มีสิ่งทีสร้างความปริ่มปิติให้เกิดขึ้นกับประชาชนชาวพระประแดงที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชทรงตระหนักถึงความเดือดร้อนที่พสกนิกรของพระองค์ได้รับ อันเนื่องมาจากปัญหาการจราจร จึงได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าพระราชทานพระราชดำริให้มีการก่อสร้างถนนวงแหวนอุตสาหกรรม โดยคณะรัฐมนตรีได้มอบหมายให้กรมโยธาธิการ (ปัจจุบันยุบรวมเป็นกรมทางหลวงชนบท) เป็นผู้ดำเนินงาน (จักรพงษ์ เปี่ยมเมตตา และคณะ, 2548) โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์เมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม พ.ศ. 2543 และก่อสร้างเสร็จเปิดใช้งานได้เมื่อวันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2549

และมีพิธีเปิดอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2549

จุดเด่นของสะพานวงแหวนอุตสาหกรรมนี้ก็คือ เป็นสะพานข้ามแม่น้ำเจ้าพระยาแห่งแรกและแห่งเดียวที่มี “สามแยก” โดยผู้ขับขี่ยานพาหนะสามารถขึ้นและลงสะพานได้ 3 จุดด้วยกัน คือ จุดที่ 1 ทางขึ้น-ลงที่ถนนพระรามที่ 3 กรุงเทพมหานคร จุดที่ 2 ทางขึ้น-ลงที่ถนนปู้เจ้าสมิงพราย และจุดที่ 3 ทางขึ้น-ลงที่ถนนสุขสวัสดิ์ นับเป็นการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของประชาชนให้มีความความสะดวกสบายในการสัญจรได้อย่างมาก สามารถแก้ไขปัญหาการจราจรของชาวพระประแดงที่มีอยู่อย่างช้านานให้หมดไปเกือบสิ้นเชิง ด้วยความสะดวกในการเดินทางโดยถนนวงแหวนอุตสาหกรรมนี้ ทำให้วิถีชีวิตของชาวพระประแดงเปลี่ยนแปลงไปอีกระดับหนึ่งผู้สังคมเมืองมากขึ้น แต่ปัญหาอื่น ๆ ก็ยังคงมีอยู่ ซึ่งต่อมาภายหลังพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทานชื่อสะพานวงแหวนอุตสาหกรรมนี้ใหม่เป็น “สะพานภูมิพล 1 และสะพานภูมิพล 2” อีกด้วย

ถนนทางรถไฟสายเก่า (สายปากน้ำ) เป็นถนนสายสำคัญสายหนึ่งของกรุงเทพมหานครและจังหวัดสมุทรปราการ เดิมเป็นทางเดินรถไฟสายปากน้ำ เมื่อยกเลิกรถไฟสายปากน้ำแล้วจึงปรับเป็นถนนขนาด 2 ช่องทางจราจรสวนทาง มีจุดเริ่มต้นจากถนนพระราม 4 พื้นที่แขวงคลองเตย เขตคลองเตย ตัดกับถนนเกษมราษฎร์ เลียบทางพิเศษเฉลิมมหานคร ตัดกับถนนกล้วยน้ำไทลอดใต้ทางรถไฟพิเศษเฉลิมมหานครข้ามคลองพระโขนงเข้าสู่แขวงพระโขนง แขวงบางจาก เขตพระโขนง ตัดกับถนนอาจรรย์ ซึ่งถนนเลียบทางรถไฟ เลียบแม่น้ำเจ้าพระยา ข้ามคลองเจ๊ก คลองบางจาก และคลองบางอ้อ เข้าแขวงบางนา เขตบางนาตัดกับถนนสรรพาวุธเข้าเขตจังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งถนนสายน้ำแบ่งเขตระหว่างเทศบาลตำบลสำโรงเหนือ อำเภอเมืองสมุทรปราการกับเทศบาลเมืองปู้เจ้าสมิงพราย อำเภอพระประแดง ตัดกับซอยสุขุมวิท 78 (ทางเข้าอิมพิเรียลเวิลด์สำโรงและโรงพยาบาลสำโรง) ตัดกับถนนปู้เจ้าสมิงพรายและลอดใต้ทางพิเศษสายบางพลี-สุขสวัสดิ์ ไปสิ้นสุดที่ถนนสุขุมวิทกิโลเมตรที่ 22 (บริเวณพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ) ถนนสายนี้ช่วงตั้งแต่ถนนสุขุมวิทถึงถนนปู้เจ้าสมิงพรายเปิดให้เดินรถได้ทางเดียว และเดิมเคยเป็นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3109 ปัจจุบันอยู่ในความรับผิดชอบของกรุงเทพมหานครและกรมทางหลวงชนบทและเทศบาลตำบลสำโรงเหนือ

ถนนเพชรหิรัญ-บางกอบัว จากที่ว่าการอำเภอพระประแดง เลียบแม่น้ำเจ้าพระยาขึ้นไปทางตอนเหนือผ่านตำบลทรงคนอง ตำบลบางยอ ตำบลบางกระเจ้า ถึงตำบลบางกอบัว ตรงข้ามท่าเรือคลองเตย กรุงเทพมหานคร

ถนนพระราชวิริยาภรณ์ คือ ถนนราษฎร์บูรณะ เป็นที่ตั้งของสำนักงานใหญ่ธนาคารกสิกรไทยและอยู่ฝั่งตรงข้ามกับแม่น้ำเจ้าพระยากับถนนพระรามที่ 3 และเป็นที่ตั้งของสำนักงาน

เขตรายภูริบูรณะ จุดเริ่มต้นจากปากซอยรายภูริบูรณะ 1 ผ่านห้างบิ๊กซีรายภูริบูรณะ วัดรายภูริ
แยกรายภูริบูรณะ วัดแจ้งร้อน สิ้นสุดรอยต่อระหว่างกรุงเทพมหานคร และเขตอำเภอพระประแดง
จังหวัดสมุทรปราการ ก็จะเป็นถนนพระราชวชิรยาภรณ์ ซึ่งเหลือเพียง 2 ช่องทาง ไปสิ้นสุดที่ถนน
นครเขื่อนขันธ์

ถนนกาญจนาภิเษกด้านใต้ (บางพลี-สุขสวัสดิ์-บางขุนเทียน) จุดเริ่มต้นอำเภอบางพลี
ผ่าน อบต. บางพลีใหญ่ อบต. บางแก้ว อำเภอเมือง ผ่าน อบต. เทพารักษ์ อบต. แพรกษา-ใหม่
เทศบาลตำบลบางเมือง เทศบาลตำบลสำโรงเหนือ อบต. บางด้วน อบต. บางโปรง
อำเภอพระประแดง ตำบลบางหัวเสือ พื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย ตำบลบางครุ
เทศบาลเมืองลัดหลวงและเชื่อมต่อกับถนนวงแหวนสุขสวัสดิ์-พระราม 2 เขตบางขุนเทียน หน่วยงาน
ที่รับผิดชอบคือ การทางพิเศษแห่งประเทศไทย

นอกจากนี้ยังมีถนนสายรองอีกหลายเส้นทาง ที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของชาวมอญ
พระประแดง เปลี่ยนแปลงไป เช่น ถนนศรีนครเขื่อนขันธ์เป็นถนนเลียบบแม่น้ำเจ้าพระยา บริเวณ
หน้าอำเภอพระประแดง เป็นที่จอดรถเมล์สาย 82 สร้างความเปลี่ยนแปลงในการเดินทางของชาว
มอญ ให้สะดวกรวดเร็วขึ้น เป็นต้น

ภาพที่ 5 ถนนศรีเขื่อนขันธ์ ในอดีตรถเมล์สาย 82 จะจอดอยู่บริเวณทำน้ำพระประแดง

การคมนาคมทางน้ำ เนื่องจากอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ตั้งอยู่สองฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา และมีคลองหลายสาย การคมนาคมทางน้ำจึงยังคงเป็นสิ่งจำเป็นทั้งการเดินทางติดต่อธุรกิจขนถ่ายสินค้าทั้งภายในประเทศและต่างประเทศมีที่ทำการของกองบริการฝ่ายการนำร่อง การท่าเรือแห่งประเทศไทยและท่าเทียบเรือที่ให้บริการประชาชน ดังนี้

1. ท่าเทียบแพขนานยนต์สำหรับบรรทุกรถยนต์ที่สัญจรไปมาหรือบรรทุกสินค้าข้ามฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ระหว่างปลายถนนปู่เจ้าสมิงพรายหรือชื่อสามัญที่ประชาชนเรียกคือ “ท่าหิน” เขตเทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย กับหน้าสถานีตำรวจภูธรพระประแดง เขตเทศบาลเมืองพระประแดง
2. ท่าเทียบเรือโดยสารพระประแดง-ฝั่งหน้าที่ว่าการอำเภอพระประแดง รับส่งผู้โดยสารระหว่างปลายถนนปู่เจ้าสมิงพราย (ท่าหิน) กับเขตเทศบาลเมืองพระประแดง

ภาพที่ 6 บริเวณที่เรือข้ามฟากริมแม่น้ำเจ้าพระยา เดิมเรียกว่า ท่าหิน

3. ท่าเทียบเรือโดยสารพระประแดง-โรงพยาบาลพระประแดง รับส่งผู้โดยสารระหว่างโรงพยาบาลพระประแดง เขตเทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย กับเขตเทศบาลเมืองพระประแดง
4. ท่าเทียบเรือโดยสารบางหัวเสือ-ไทยเกรียง รับส่งผู้โดยสารระหว่างหน้าวัดบางหัวเสือ เขตเทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย กับท่าเทียบเรือหน้าบริษัทไทยเกรียง (เดิม) เขตเทศบาลเมือง

ลัดหลวง

5. เรือโดยสารข้ามฟากและเรือหางยาวบริเวณวัดบางน้ำผึ้งนอก ฟังตรงข้ามกับ
วัดบางนานอก เขตบางนา กรุงเทพมหานคร

6. เรือหางยาวบริเวณปลายถนนเพชรหึงษ์ ฟังตรงข้ามกับท่าเรือกรุงเทพ เขตคลองเตย
กรุงเทพมหานคร

นอกจากนี้ก็ยังมียุทธศาสตร์สำหรับลากเรือโยงและจ้างเหมาเพื่องานต่าง ๆ หรือเพื่อ
การท่องเที่ยวทางน้ำชมสองฝั่งเจ้าพระยา หากต้องการความเร็วสูงขึ้นไปใช้เรือหางยาว มีทั้ง
เรือหางยาวบริการ ซึ่งลำเรือมีขนาดยาวมากสามารถจูนนิ่งได้มาก และเรือหางยาวแบบเรือ 2 ตอน
(เรือสเต็ป) ทั้งแบบโดยสารปกติและจ้างเหมาอีกด้วย

ส่วน เส้นทางน้ำที่สำคัญ มีดังนี้

แม่น้ำเจ้าพระยา จากปากน้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์ ผ่านหลายจังหวัดแล้วไหลสู่ทะเล
ที่ตำบลท้ายบ้าน อำเภอเมืองสมุทรปราการและตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอพระสมุทรเจดีย์
แม่น้ำสายนี้เปรียบเสมือนเส้นโลหิตใหญ่ของประเทศ นอกจากใช้สัญจรไปมาแล้ว ยังมีเรือเดิน
สมุทรแล่นผ่านเพื่อขนถ่ายสินค้าเข้า-ออก ทั้งในและนอกประเทศ

คลองลัดโพธิ์ หรือลัดต้นโพธิ์ ขุดขึ้นเป็นคลองลัด สมัยพระเจ้าอยู่หัวท้ายสระ
พระมหากษัตริย์แห่งกรุงศรีอยุธยา โปรดให้พระราชสงคราม (ปาน) เป็นแม่กองขุดคลองนี้ขึ้นตรง
บริเวณคอคอดทั้งสองข้างของแม่น้ำเจ้าพระยา ในพื้นที่อำเภอพระประแดง เดิมกว้าง 8 เมตร
ยาว 1,000 เมตร ปากคลองอยู่ในพื้นที่ตำบลทรงคนอง ส่วนปลายคลองอยู่ในพื้นที่ตำบลบางยอ
ในสมัยก่อนที่ยังไม่มีคลองนี้ การเดินทางด้วยเรือต้องไปตามลำแม่น้ำเจ้าพระยา อ้อมคู้งทำให้
เสียเวลาเป็นวัน จนเรียกว่า “คู้งข้าวเหนียวบูด” ด้วยแม่ค้าพายเรือมาขายข้าวเหนียวกว่าจะพ้นคู้ง
ดังกล่าว ข้าวเหนียวก็บูดเสียก่อน

คลองลัดหลวง ขุดเมื่อสมัยสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย โปรดให้กรมหมื่น
ศักดิ์พลเสพย์เป็นแม่กองขุดคลองลัดบริเวณด้านหลังเมืองนครเขื่อนขันธ์ มีความยาว 50 เส้น
กว้าง 6 วา ลึก 5 สอก เพื่อความสะดวกรวดเร็วในการเดินเรือ โดยไม่ต้องอ้อมคู้งข้าวเหนียวบูด
ช่วยย่นระยะทางได้ถึง 18 กิโลเมตร แต่ในปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงสภาพการใช้ที่ดิน ก่อให้เกิด
การตัดถนนเข้าไปยังแหล่งต่าง ๆ ประกอบกับคลองตื้นเขินและยังมีผักตบชวาหนาแน่น จึงทำให้
การคมนาคมทางน้ำเริ่มลดความสำคัญลงไปตามลำดับ

คลองลำโรง ขุดตั้งแต่สมัยขอมเรืองอำนาจ เป็นเส้นทางคมนาคมสำคัญเมื่อครั้ง
กรุงศรีอยุธยายกทัพไปตีเขมรก็ใช้เส้นทางคลองลำโรงนี้เหมือนกัน ปรากฏในหนังสือ
ราชพงศาวดารฉบับราชหัตถเลขา เมื่อปีมะเมีย จุลศักราช 860 (พ.ศ. 2041) ขุดชำระคลองลำโรง

บางทีกล่าวไว้ว่า รัชกาลพระรามาธิบดีที่ 2 มีการขุดลอกคลองลำโรงและในสมัยพระชัยราชา (พ.ศ. 2077-2089) มีการขุดลอกคลองลำโรง คลองนี้แยกจากแม่น้ำเจ้าพระยาที่วัดลำโรงเหนือ ตำบลลำโรงใต้ อำเภอพระประแดง ไปทางทิศตะวันออกเลียบบถนน ปู่เจ้าสมิงพรายต่อเนื่องด้วย ถนนเทพารักษ์ผ่านอำเภอเมืองสมุทรปราการ ในพื้นที่ตำบลลำโรงเหนือและตำบล บางเมือง อำเภอบางพลี และอำเภอบางบ่อ ไปบรรจบกับแม่น้ำบางประกงที่ตำบลท่าสะพาน อำเภอบางประกง จังหวัดฉะเชิงเทรา คลองนี้ใช้เป็นเส้นทางคมนาคมติดต่อได้หลายอำเภอ เป็นคลองสายหลักที่มี คลองแยกออกไปอีกหลายคลองทั้งขึ้นเหนือลงใต้ใช้ประโยชน์ทางการเกษตรและการพาณิชย์ นับเป็นการเปลี่ยนจากการใช้ประโยชน์ในด้านการสงครามตั้งแต่ครั้งโบราณมาเป็นประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน

คลองบางนางเกร็ง ขุดขึ้นในราวสมัยกรุงศรีอยุธยา สมเด็จพระเจ้าทรงธรรม ทรงเห็นว่า แผ่นดินตรงปากแม่น้ำเจ้าพระยาได้มีตลิ่งงอกออกไป จึงได้โปรดให้ขุดคลองแยกจากแม่น้ำ เจ้าพระยาเพื่อให้เป็นเส้นทางสัญจรและขนส่ง ในฝั่งขวาจะขุดเป็นคลองบางปลากรด และฝั่งซ้ายจะเป็นคลองบางด้วน คลองบางหมู และคลองบางนางเกรง

คลองสายธนู ขุดขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 3 หลังจากที่ทรงโปรดให้มีการขุดคลอง บางด้วน ไปหาคลองบางนางเกร็งเพื่อใช้ในการเดินทางสู่แม่น้ำเจ้าพระยาอีกทางหนึ่ง และใช้เป็นเส้นทางลัด ในการขนส่ง การคมนาคม และชุมนุมโจมตีข้าศึกในกรณีเกิดศึกสงคราม ปัจจุบันไม่สามารถใช้เป็น เส้นทางคมนาคมได้

คลองมหาหงษ์ เป็นคลองขุดรูปโค้งครึ่งวงกลมเพื่อเป็นเส้นทางลัดจากปากน้ำไป พระประแดง คำว่า มหาหงษ์ คือ โค้งวงขนาดใหญ่ และถูกแบ่งออกเป็น 2 คลอง เมื่อสร้างทางรถไฟ สายปากน้ำ พาดผ่านคลองโดยไม่มีการสร้างสะพาน ทำให้คลองถูกแบ่งออกเป็นสองข้าง คลองหนึ่งไหลไปออกปากน้ำ อีกคลองหนึ่งไหลไปสู่แม่น้ำตรงนครเขื่อนขันธ์ ปัจจุบันไม่สามารถ ใช้เป็นเส้นทางคมนาคมได้

การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและการปกครอง

ในปี พ.ศ. 2317 พม่าเตรียมการที่จะเข้าตีกรุงธนบุรี ได้เกณฑ์มอญตามหัวเมืองที่ติดต่อกับชายแดนไทยให้ทำเส้นทางด่านด่านเจดีย์สามองค์เพื่อเข้าตีเมืองไทย ชาวมอญไม่ชอบพม่า มาแต่เดิมแล้ว เมื่อถูกทหารพม่ากดขี่ข่มเหงมากขึ้นจึงรวมกำลังสู้ฆ่าทหารพม่าที่ควบคุมพวกตน ทั้งหมด แล้วยกกำลังขึ้นไปตีได้เมืองสะโตงและหงสาวดีแต่ตีเมืองร่างกุ้งไม่สำเร็จเพราะมีกำลังน้อย ขาดการวางแผนและการเตรียมการที่ดี เมื่อไม่มีทางสู้จึงได้อพยพครอบครัวมอญจำนวนมากเข้ามา พังพระบรมโพธิสมภารพระมหากษัตริย์ไทย โดยมี“พระยาเจ่ง” ซึ่งอดีตเป็นเจ้าเมืองเตริน

เจ้าหัวเมืองมอญ ซึ่งอยู่ระหว่างเมืองเมาะตะมะกับชายแดน ไทยทางค้ำด่านพระเจดีย์สามองค์เป็น ผู้ที่ชาวมอญนับถือมากเป็นหัวหน้า

เมื่อเข้ามาอยู่ในเมืองไทยแล้ว ระยะเวลาในสมัยกรุงธนบุรี พระยาแจ้งมียศอย่างพระยา มอญสันนิษฐานว่าเป็นพระยาเกียรติบังคับบัญชามอญกรมหนึ่ง ขึ้นอยู่ในพระยารามัญวงศ์ ต่อมา ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ได้ทรงตั้งพระยาแจ้งเป็น พระยามหาโยธาที่จักรีมอญ ควบคุมบังคับบัญชากองมอญทั้งปวงและทรงให้มีส่วนร่วมในการทำ สงครามมาโดยตลอดพระยาแจ้งมีความดีความชอบพิเศษ เมื่อพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้า จุฬาโลกเสด็จไปตีเมืองทวาย จึงได้รับพระราชทานเลื่อนยศเป็นเจ้าพระยามหาโยธานราธิบดี ศรีพิไชยณรงค์ (สุภา คชเสนี, 2551)

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ได้ทรงปราบดาภิเษกขึ้นเป็น พระมหากษัตริย์เมื่อ พ.ศ. 2325 และโปรดให้ย้ายราชธานีจากกรุงธนบุรีมาตั้งยังฝั่งซ้ายของแม่น้ำ เจ้าพระยาทรงขนานนามว่า กรุงเทพมหานคร อมรรัตนโกสินทร์ฯ ต่อมาเมื่อเกิดศึกขึ้นคือใน ปี พ.ศ. 2329 “องค์เชียงสือ” ซึ่งเป็นหลานของกษัตริย์ญวนสมัยนั้น ได้หนีภัยการเมืองเข้ามาขอ พึ่งพระบรมโพธิสมภารอาศัยอยู่ในแผ่นดินไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2325 และพระบาทสมเด็จพระ พุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ทรงพระกรุณาไว้และต้อนรับให้การเลี้ยงดูเป็นอย่างดี ภายหลังองค์เชียงสือ เห็นว่าตนหมดภัยทางบ้านเกิดเมืองนอนแล้วจะทูลลากลับไปเกรงพระทัย จึงลอบลงเรือหนีไปทาง ปากน้ำเจ้าพระยา ความทราบถึงพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกและสมเด็จพระ บวรราชเจ้ามหาสุรสิงหนาท สมเด็จพระบวรราชเจ้าฯ ทรงยกกองเรือตามไปแต่ไม่ทัน ทรงกริ้วมาก พอเสด็จกลับถึงกรุงเทพฯ ก็ทรงกราบทูลแด่พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ถึงการหนี กลับขององค์เชียงสืออาจจะก่อให้เกิดอันตรายแก่ประเทศภายหลัง เพราะองค์เชียงสือมาอยู่ เมืองไทยหลายปีย่อมรู้ความตื้นลึกหนาบางของเมืองไทยดี ถ้าองค์เชียงสือเป็นศัตรูกับไทยเมื่อใด จะทำความยุ่งยากแก่การที่จะป้องกันเมืองเป็นอย่างดีเพราะไม่มีหัวเมืองชายทะเลที่มั่นคงแข็งแรง ใ้รับทัพข้าศึกทรงปรึกษาเห็นพ้องกันแล้วพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก จึงโปรด ใ้พระองค์เสด็จไปสำรวจพื้นที่บริเวณปากน้ำเจ้าพระยา เพื่อสร้างเมืองใหม่อีกเมืองหนึ่ง สมเด็จพระบวรราชเจ้ามหาสุรสิงหนาทรับสนองพระบรมราชโองการแล้วเสด็จมาสำรวจพื้นที่ บริเวณปากน้ำเจ้าพระยาทรงเห็นว่าบริเวณลัดโพธิ์ (อยู่ระหว่างกรุงเทพฯ กับสมุทรปราการ) มี ชัยภูมิเหมาะแก่การสร้างเมือง จึงทรงกราบทูลขอพระบรมราชานุญาตสร้างป้อมค่ายขึ้นที่ฝั่งซ้าย ของแม่น้ำเจ้าพระยา (ตรงข้ามอำเภอพระประแดงปัจจุบัน) 1 ป้อม ให้ชื่อว่า “ป้อมวิหิตาคม” เมื่อ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกเสด็จสวรรคต การสร้างป้อมค่ายจึงยังค้างอยู่แต่ก็กล่าวได้

ว่าเมืองพระประแดงใหม่หรือ มีชื่ออีกชื่อหนึ่งว่านครเขื่อนขันธ์นั้นเริ่มสร้างในสมัยรัชกาลที่ 1 นั้นเอง

รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย พระองค์ทรงพระราชดำริว่า บริเวณลัดโพธิ์นี้ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมีพระราชประสงค์ที่จะสร้างเมืองไว้ป้องกันข้าศึกทางทะเลอีกเมืองหนึ่ง แต่ยั้งค้างอยู่เพียงได้ลงมือสร้างป้อมเท่านั้น การสงครามทางทะเลก็ไม่นำไปใจควรต้องทำให้สำเร็จ จึงโปรดฯ ให้พระอนุชาธิราช สมเด็จพระบรมราชเจ้ามหาเสนานุรักษ์ เป็นแม่กองไปทำเมืองต่อโดยตัดเอาท้องที่แขวงกรุงเทพมหานครข้าง แขวงเมืองสมุทรปราการบ้าง รวมกันตั้งขึ้นเป็นเมืองใหม่แล้วพระราชทานชื่อว่า “เมืองนครเขื่อนขันธ์” ให้ย้ายครัวมอญจากเมืองปทุมธานี มีพวกพระยาเจ่ง ในครัวมอญของพวกพระยาเจ่งนี้มีชายฉกรรจ์จำนวน 300 คน ลงไปอยู่ ณ เมืองนครเขื่อนขันธ์ ประกอบกับทางราชการยังคงอนุญาตให้ ชาวมอญได้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาซึ่งต่างไปจากไทยเล็กน้อย ตลอดจนสามารถปฏิบัติกิจกรรมตามประเพณีและความเชื่อของตน (สุภรณ์ โอเจริญ, 2551) ครอบครัวมอญเหล่านั้นนั้นจึงมิได้มาอยู่เพียงเพื่อเตรียมป้องกันข้าศึกทางทะเลเท่านั้น แต่มาพร้อมกับการนำวิถีการดำรงชีวิต ความเป็นอยู่ ความเชื่อ ศาสนา ศิลปะ ประเพณีและวัฒนธรรมของมอญมาอยู่ที่เมืองนครเขื่อนขันธ์ด้วย ซึ่งเป็นต้นกำเนิดของประเพณี สงกรานต์พระประแดงในปัจจุบัน

การสร้างเมืองนครเขื่อนขันธ์นี้ ในพระราชพงสาวดารรัชกาลที่ 2 พระนิพนธ์สมเด็จพระกรมพระยาจักร์ราชานุภาพกล่าวไว้ว่า การสร้างเมืองนครเขื่อนขันธ์สำเร็จได้ตั้งพิธีฝังอาคารर्फปักหลักเมือง ณ วันศุกร์ เดือน 7 แรม 10 ปีกุล สัปตศก จุลศักราช 1177 พ.ศ. 2357 (ในพงสาวดารรัชกาล 2 หน้า 203 และในประชุมพงสาวดาร ฉบับหอสมุดฯ เล่ม 4 หน้า 102 บันทึกไว้ตรงกันว่าลงหลักเมืองนครเขื่อนขันธ์ที่พระประแดง เมื่อ 2 มิถุนายน 2358) ครั้งนั้น สมเด็จพระบรมราชเจ้ามหาเสนานุรักษ์ทรงสร้างพระอารามขึ้นไว้ในเมืองพระราชทานนามว่า วัดทรงธรรม พระอุโบสถเป็นแต่เครื่องไม้ฝากระดาน แล้วจึงโปรดฯตั้งสมิงทอมา (พระยาราม) บุตรพระยาเจ่ง น้องเจ้าพระยามหาโยธาเป็นพระยานครเขื่อนขันธ์รามัญราชชาติเสนาบดีศรีสิทธิสงครามเป็นผู้รักษาเมืองและได้ตั้งกรรมการพร้อมทุกตำแหน่ง เพื่อให้เมืองนครเขื่อนขันธ์มีความแข็งแรงมั่นคง สามารถป้องกันข้าศึกทางทะเล จึงให้สร้างป้อมทางฝั่งตะวันออก 3 ป้อม คือ ป้อมปู่เจ้าสมิงพราย ป้อมปีศาจสิง ป้อมราหูจร เมื่อรวมทั้งป้อมวิทยาคม ซึ่งสร้างในรัชกาลที่ 1 ด้วยก็เป็น 4 ป้อม และให้สร้างทางฝั่งตะวันตกอีก 5 ป้อม คือ ป้อมแสงไฟฟ้า ป้อมมหาสังหาร ป้อมศัตรูพินาศ ป้อมจักรกรดและ ป้อมพระจันทร์พระอาทิตย์ ป้อมทั้งหมดนี้ซัดปีกกาถึงกัน ข้างหลังเมืองก็ทำกำแพงล้อมรอบตั้งยั้งฉางตึกดินและศาลาไว้เครื่องศาสตราวุธพร้อมทุกประการ ที่ริมแม่น้ำก็ทำลูกทูนสายโซ่สำหรับชิงกั้นแม่น้ำเอาท่อนซุงมาทำเป็นคัน โกลนร้อยเกี่ยวเข้า กระหนาบเป็นตอน ๆ เข้าไปปักหลัก

ระหว่างต้นโกลนทุกช่องร้อยโซ่ผูกท่อน้ำมันคงแข็งแรง

ภาพที่ 7 ป้อมแผลงไฟฟ้าในอดีต

นอกจากนี้พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยได้โปรดฯ ให้ขุดคลองลัดใหม่ขึ้นเหนือคลองลัดโพธิ์ (คลองลัดโพธิ์เป็นคลองที่ขุดขึ้นในสมัยของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวท้ายสระแห่งกรุงศรีอยุธยา แต่ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ปรากฏว่าพอลิ่งฤดูน้ำกระแสน้ำทะเลไหลบ่าเข้ามาถึงกรุงเทพฯ ทำให้เรือกสวนไร่นาของราษฎรเสียหายมาก จึงโปรดฯ ให้เปิดทำนบกั้นและถมคลองลัดโพธิ์ให้แคบลง) คลองที่ขุดใหม่นี้เรียกว่าคลองลัดหลวงโดยให้สมเด็จพระบวรราชเจ้ามหาเสนานุรักษ์เป็นแม่กองควบคุมงานคลองลัดทั้งสองให้เป็นประโยชน์และย่นระยะทางระหว่างปากน้ำกับกรุงเทพฯ ได้มาก เมืองนครเขื่อนขันธ์จึงตั้งอยู่ระหว่างปากคลองลัดโพธิ์และคลองลัดหลวง สามัญชนนิยมเรียกชื่อเมืองนี้ว่า “ปากลัด” อีกชื่อหนึ่งและใน พ.ศ. 2356 ก็ได้โปรดฯ ให้สร้างป้อมเพชรหึงขึ้นอีก

หลังจากที่พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยได้ทรงสร้างเมืองนครเขื่อนขันธ์แล้ว จึงโปรดให้อพยพรอบครัวมอญกลุ่มเจ้าพระยามหาโยธา (เจ่ง) จากเมืองปทุมธานีที่ทรงไว้วางพระราชหฤทัย เพราะบุตรชายคนโตของพระยาเจ่งชื่อ ทอเรียะ รับราชการมียศเป็นพระยามหาโยธา และได้ปฏิบัติหน้าที่เช่นเดียวกับบิดาคือ ทำการรบทั้งทางชายแดนด้านพม่าและในการปราบขบถ

จลาจลในลาว ท่านได้รับพระราชทานเลื่อนยศเป็นเจ้าพระยามหาโยธาแทนที่เมื่อบิดาถึงแก่อสัญกรรม มีหลักฐานในประวัติศาสตร์ว่าท่านได้รับเชิญจากอังกฤษที่กำลังทำสงครามกับพม่าในขณะนั้นให้ไปเป็นกษัตริย์มอญ เพราะทราบว่าคุณเป็นแม่ทัพที่พม่าเกรงกลัวและชาวมอญทั้งในเมืองไทยและพม่าเคารพนับถือมากแต่ท่านปฏิเสธ จึงเป็นที่ไว้วางพระราชหฤทัยของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยให้อพยพมาอยู่ที่เมืองนครเขื่อนขันธ์นี้ ประกอบด้วยชายฉกรรจ์ประมาณ 300 คน พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยทรงโปรดให้ทำหน้าที่เป็นทหารรักษาป่าอมปการต่าง ๆ ชาวมอญกลุ่มนี้ได้แยกย้ายกันไปตั้งครัวเรือนอยู่กันเป็นหมู่บ้าน ๆ ริมสองฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา บริเวณใกล้ตลาดในปัจจุบัน (ทัศนีย์ ลักษณะเกษมชัช และคณะ, 2555) ซึ่งรวมทั้งพวกที่มาอยู่ก่อนแล้วนับได้เป็น 17 หมู่บ้าน ซึ่งเรียกเป็นภาษามอญว่า “กวาน” ประกอบด้วย

1. กวานดงสะนอง ภาษามอญ แปลว่า ดวงดาว ปัจจุบันเรียกว่า บ้านทรงคนอง วัดประจำหมู่บ้าน คือ เพี้ยชะโหมก (วัดกลางสวน) และเพี้ยอะมอน (วัดคันลัด) (คำว่า เพี้ยหรือเพห์ หมายถึง วัด)

1. กวานดงสนอง (บ้านทรงคนอง)
2. กวานเริงเกลิง (บ้านโรงเรือ) ปัจจุบันไม่มี
3. กวานอะม่าง (บ้านอะม่าง) ปัจจุบันไม่มี
4. กวานแซ่ห้ (บ้านแซ่ห้)
5. กวานตองอู๋ (บ้านตองอู๋)
6. กวานสะมาง (บ้านทะมั่ง)
7. กวานสะเร็น (บ้านสะเร็น)
8. กวานตา (บ้านตา)
9. กวานเหว่สะราว (บ้านเหว่สะราว)
10. กวานเต่อ (บ้านเต่อ)
11. กวานดั่ง (บ้านดั่ง)
12. กวานจ่างบี (บ้านจ่างบี) ปัจจุบันไม่มี
13. กวานเกริงกรัง (บ้านโกกง) ปัจจุบันไม่มี
14. กวานสะโต่นเจินย๋ (บ้านสะโต่นเจินย๋)
15. กวานเจินสะมาย (บ้านเชียงใหม่)
16. กวานสะกาม (บ้านสะกาม) ปัจจุบันไม่มี
17. กวานแดงสะโมก (บ้านแดงสะโมก)

ภาพที่ 8 แผนที่แสดงที่ตั้งวัดมอญ และ หมู่บ้านมอญ ในอำเภอพระประแดง

2. กวานเริงเกลิง ปัจจุบันเรียกว่า บ้านโรงเหนือ วัดประจำหมู่บ้านคือ เพี้ยอะมอน (วัดคันลัด)

3. กวานอะม่าง แปลว่า บ้านช่างปั้น (เป็นชาวมอญที่อพยพมาจากหมู่บ้านเดียวกันกับบ้านอาม่านที่เกาะเกร็ด) ปัจจุบันเรียกว่า บ้านอะม่าง วัดประจำหมู่บ้านคือ เพี้ยแครงเจินย๋ (วัดแค)

4. กวานแซ่ห้ ในเมืองมอญในอดีตมีฐานะเป็นเมืองใหญ่เรียกว่า เมืองแซ่ห้ ปัจจุบันทางการพม่าแยกย่อยออกเป็นหมู่บ้านเล็ก ๆ ชื่อเมืองแซ่ห้จึงหายไป เหลือแต่คำเรียกของชาวบ้าน ปัจจุบันที่พระประแดงยังคงฐานเป็นหมู่บ้านเช่นเดิมเรียกว่า บ้านแซ่ห้ วัดประจำหมู่บ้าน คือ เพี้ยพระครู (วัดทรงธรรมราชวรมหาวิหาร)
5. กวานตองอู ปัจจุบันเรียกว่า บ้านตองอู วัดประจำหมู่บ้านคือ เพี้ยเกริงสะละ (วัดอาษาสงคราม)
6. กวานสะมาง ปัจจุบันเรียกว่า บ้านทะมั่ง วัดประจำหมู่บ้านคือ เพี้ยมะมอ (วัดพญาปราบปัจจามิตร)
7. กวานสะเร็น ปัจจุบันเรียกว่าบ้านสะเร็นย์ ภาษามอญ แปลว่า (ฟ้า) คำรามวัดประจำหมู่บ้านคือ เพี้ยสะเร็นย์ (วัดกลาง)
8. กวานตา ปัจจุบันเรียกว่าบ้านตา ภาษามอญ แปลว่า ตาล วัดประจำหมู่บ้านคือ เพี้ยแกร่งเงินย์ (วัดแค)
9. กวานแห่วคะราว ปัจจุบันเรียกว่าบ้านเวคะราว ภาษามอญ แปลว่า บ้านทุ่งครุ (มีต้นครุ้ ขึ้นมาก) ปัจจุบันเป็นหมู่บ้านอยู่ในเมืองมะละแหม่ง ส่วนที่พระประแดงยังมีปรากฏชื่อแม่แต่ ป้ายชื่อหมู่บ้านก็ยังเขียนด้วยภาษามอญ วัดประจำหมู่บ้านคือ เพี้ยแกร่งเงินย์ (วัดแค)
10. กวานเตอ ปัจจุบันเรียกว่าบ้านเตอ ภาษามอญแปลว่า บ้านดอนวัดประจำหมู่บ้านคือ เพี้ยโหมกตอน (วัดโหมก)
11. กวานดั่ง ปัจจุบันเรียกว่าบ้านดั่ง ภาษามอญแปลว่า บ้าน (ท่า) ร่ม (หรือฉัตร) วัดประจำหมู่บ้านคือ เพี้ยแกร่งเงินย์ (วัดแค)
12. กวานจ่างบี ปัจจุบันเรียกว่า บ้านจ่างบี ภาษามอญ แปลว่า บ้านริมทะเลวัดประจำหมู่บ้านคือ เพี้ยอะม้อย (วัดจวนดำรงราชพลจันทร์)
13. กวานเกริงกรัง ปัจจุบันเรียกว่าบ้าน โกงกาง ภาษามอญ แปลว่า บ้าน (ต้นพีช) โกงกาง วัดประจำหมู่บ้านคือ เพี้ยอะม้อย (วัดจวนดำรงราชพลจันทร์)
14. กวานสะโต่นเงินย์ ปัจจุบันเรียกว่าบ้านสะโต่นเงินย์ ภาษามอญ แปลว่า บ้านสะพานช้าง วัดประจำหมู่บ้านคือ เพี้ยสะเร็นย์ (วัดกลาง)
15. กวานเงินสะมาย (กวานเซียงใหม่) ปัจจุบันเรียกว่า บ้านเซียงใหม่ วัดประจำหมู่บ้านคือ เพี้ยสกาบ ปัจจุบันชุมชนส่วนหนึ่งยังปรากฏอยู่ ขณะที่อีกส่วนหนึ่งถูกเวนคืนสร้างทางด่วน ส่วนวัด ได้ถูกรื้อทิ้งไปนานแล้ว ซึ่งส่วนหนึ่งถูกผนวกเข้าเป็นส่วนของวัดกลางในปัจจุบัน
16. กวานสะกาม ปัจจุบันเรียกว่า บ้านสะกาม ภาษามอญ แปลว่า บ้านแกลบ วัดประจำหมู่บ้านคือ เพี้ยแกร่งเงินย์ (วัดแค)

17. กวานสะโหมก ปัจจุบันเรียกว่า บ้านสะโหมก ภาษามอญ แปลว่า บ้านตะวันออก วัดประจำหมู่บ้านคือ เพี้ยสะโหมก (วัดกลางสวน)

ฐานะชาวมอญในเมืองนครเขื่อนขันธ์ก็เช่นเดียวกับชาวมอญที่อพยพเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารคือ มีฐานะเป็นไพร่หลวงเช่นเดียวกับคนไทย (สุภรณ์ โอเจริญ, 2551) ซึ่งมีหน้าที่รับราชการตามระยะเวลาที่กำหนด ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้นไพร่หลวงรามัญมีหน้าที่สำคัญในการสืบข่าวศึกและลาดตระเวนปลายด่านที่ติดกับประเทศพม่า ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 5 ได้โอนมาเป็นพลตระเวนและทหารเรือตามลำดับ ชาวมอญอพยพเหล่านี้ได้เข้ามาเป็นกำลังสำคัญส่วนหนึ่งของชาวไทย ซึ่งได้ทำคุณประโยชน์ให้กับราชการไทยและยังมีความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์และแผ่นดินไทย สำหรับที่เมืองนครเขื่อนขันธ์นั้น ภายหลังจากที่พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ 2 แห่งราชวงศ์จักรีได้ทรงสร้างเมือง สร้างป้อมลงอาณัติป้อมหลักเมือง เมื่อเดือน 7 แรม 10 ค่ำ พุทธศักราช 2358 เรียบร้อยแล้วก็พระราชทานนามเมืองนั้นว่า “เมืองนครเขื่อนขันธ์” โปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้มอญพวกพญาเงี้ยวที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองปทุมธานี ตั้งแต่ครั้งที่หนีภัยพม่ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารพระมหากษัตริย์ไทยสมัยพระเจ้าตากสิน กรุงธนบุรี เมื่อ พ.ศ. 2317 โดยเลือกเอาครอบครัวที่ประกอบด้วยชายฉกรรจ์ 300 คนมาอยู่ที่เมืองนครเขื่อนขันธ์นี้ทำหน้าที่เป็นกองทหารประจำเมือง นอกจากนี้ยังทรงมีรับสั่งให้กรมพระราชวังบวรสถานมงคลสร้างวัดทรงธรรมให้แก่ชาวมอญเพื่อเป็นที่บำเพ็ญกุศล ประกอบศาสนกิจและเป็นที่ให้ข้าราชการดื่มน้ำพระพิพัฒน์สัตยาอีกด้วย และที่สำคัญยิ่งอีกอย่างหนึ่งก็คือทรงแต่งตั้งคนมอญเป็นเจ้าเมืองปกครองเมืองนครเขื่อนขันธ์ โดยตั้งเจ้ากรม เจ้ากองเป็นเพศชายทั้งหมด หัวหน้าจะได้รับบรรดาศักดิ์เรียกว่า “สมิง” เมื่อชาวมอญมาอยู่ก็ให้ผู้ว่าราชการงานเมืองที่ปัจจุบันคือผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งเป็นชาวมอญด้วยกัน บังเอิญ ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นลูกของเจ้าพระยาเงี้ยว ซึ่งเจ้าพระยาเงี้ยวคือ หัวหน้ามอญที่นำมอญเข้ามาอยู่ในประเทศไทย ในสมัยพระเจ้ากรุงธนบุรีท่านช่วยงานสงครามในประเทศไทยหลายแห่ง จนกระทั่งเป็นที่พอพระทัยและไว้เนื้อเชื่อใจของพระเจ้ากรุงธนบุรี จนกระทั่งมาถึงรัชกาลที่ 1 ก็ได้ออกศึกลาดหญ้า สงครามลาดหญ้าเก่าทัพจากความคิดความชอบได้รับบรรดาศักดิ์เป็นเจ้าพระยามหาโยธา (เงี้ยว) “...สันนิษฐานว่า “เงี้ยว” มาจากคำว่า “เงิน” ที่แปลว่าช้าง เกิดจากการออกเสียงผิดเพี้ยนของคนไทย เพราะเมื่อถึงสมัยรัชกาลที่ 6 ให้มีนามสกุลใช้ครั้งแรก จึงใช้นามสกุลว่า “คชเสนี” เพราะฉะนั้น “เงี้ยว” น่าจะมาจาก “คช” (คช-ชะ) ที่แปลว่า ช้าง...” (ฉวีวรรณ ควรแสวง, สัมภาษณ์, 22 มีนาคม, 2556) ตามลำดับดังนี้

1. พระยานครเขื่อนขันธ์รามัญราชชาติเสนาบดีศรีสิทธิสงคราม (ทอมา คชเสนี) พ.ศ. 2358-2401 ซึ่งเป็นบุตรคนที่ 3 ของเจ้าพระยามหาโยธา (เงี้ยว คชเสนี)
2. พระยาดำรงราชพลขันธ์ (จู้ย คชเสนี) พ.ศ. 2401-2326 ท่านเป็นบุตรคนที่ 3

ของเจ้าพระยามหาโยธา (ทอเรียะ)

3. พระยามหาโยธา (นกแก้ว คชเสนี) พ.ศ. 2426-2430 เป็นบุตรคนที่ 5 ของท่านจ้อย ต่อมาได้เป็นเอกอัครราชทูตไทยประจำประเทศเยอรมันและอังกฤษ

4. พระยาขັນสงคราม (เจ๊ก หรือ แป๊ะ คชเสนี) พ.ศ. 2430-2445 เป็นบุตรคนที่ 9 ของท่านจ้อย

5. พระยาดำรงราชพลขันธ์ (หยอย คชเสนี) พ.ศ. 2445-2450 เป็นบุตรคนที่ 15 ของท่านจ้อย

6. พระยาเทพผลู (ทองคำ คชเสนี) พ.ศ. 2450-2454 เป็นบุตรคนที่ 2 ของหลวงภักดีโยธา หลานของเจ้าพระยามหาโยธา (ทอเรียะ)

7. พระยาพิพิธมนตรี (ปุย คชเสนี) พ.ศ. 2454-2457 เป็นบุตรของพระยาเกียรติ (ขุนทอง)

8. พระยานาคราชกำแพงประแดงบุรีนายก (แจ๊จ คชเสนี) พ.ศ. 2452-2467 เป็นบุตรคนที่ 18 ของท่านจ้อย

ครั้นถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 พระองค์ทรงมีพระราชดำริว่า การเรียกชื่อเมืองที่สร้างใหม่ว่า “นครเขื่อนขันธ์” นี้แม้สร้างขึ้นใหม่ก็ดี แต่ก็อยู่ใกล้เคียงกับเมืองพระประแดงเดิม ดังนั้นจึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เปลี่ยนชื่อ “เมืองนครเขื่อนขันธ์” เป็น “จังหวัดพระประแดง” เมื่อ พ.ศ. 2458 พระยานาคราชฯ ก็ยังคงดำรงตำแหน่งเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดพระประแดง จนกระทั่งถึงแก่กรรม เมื่อ พ.ศ. 2467 จึงได้ทรงแต่งตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดพระประแดงคนใหม่คือ พระยาพายัพพิริยกิจ (เป้า จารุเสถียร) คนต่อมาคือ พระประแดงบุรี (โต) และคนสุดท้ายคือ พระพิชัยบุรินทร์ (สะอาด) จังหวัดพระประแดงก็สิ้นสุดลงใน พ.ศ. 2474

พ.ศ. 2475 ภาวะเศรษฐกิจของประเทศตกต่ำ จึงมีพระราชกฤษฎีกายุบจังหวัดพระประแดงเฉพาะอำเภอพระประแดงให้รวมขึ้นกับจังหวัดสมุทรปราการ อำเภอรามัญบุรีบูรณะไปขึ้นกับจังหวัดธนบุรี อำเภอพระโขนงไปขึ้นกับจังหวัดพระนคร

15 มีนาคม พ.ศ. 2480 จัดตั้งเทศบาลเมืองพระประแดง ในท้องที่บางส่วนของตำบลเชิงใหม่ ตำบลทรงคนอง และตำบลตลาด (ปัจจุบันรวมกันเป็นตำบลตลาด)

1 มกราคม พ.ศ. 2486 จังหวัดสมุทรปราการได้ยุบลง เนื่องจากขณะนั้นในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาสถานะเศรษฐกิจตกต่ำ อำเภอพระประแดงจึงย้ายไปขึ้นอยู่กับจังหวัดพระนคร

10 พฤษภาคม พ.ศ. 2496 ตั้งจังหวัดสมุทรปราการขึ้นมาอีกครั้ง จึงทำให้อำเภอพระประแดงกลับมาขึ้นกับจังหวัดสมุทรปราการเหมือนเดิม

- 10 กันยายน พ.ศ. 2505 ตั้งตำบลบางกระสอบแยกออกจากตำบลบางน้ำผึ้ง
- 22 สิงหาคม พ.ศ. 2506 จัดตั้งสุขาภิบาลพระประแดง ในท้องที่ตำบลบางพิง ตำบลบางครุ ตำบลบางจาก ตำบลบางหญ้าแพรก ตำบลบางหัวเสือ และตำบลสำโรงใต้
- 6 พฤศจิกายน พ.ศ. 2531 ตั้งตำบลสำโรงแยกออกจากตำบลสำโรงใต้
- 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2533 ตั้งตำบลสำโรงกลางแยกจากตำบลสำโรงใต้
- 13 มีนาคม พ.ศ. 2535 จัดตั้งสุขาภิบาลสำโรงใต้ โดยแยกพื้นที่ของสุขาภิบาลพระประแดงฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา ในท้องที่ตำบลบางหญ้าแพรก ตำบลบางหัวเสือ ตำบลสำโรงใต้ ตำบลสำโรง และตำบลสำโรงกลาง
- 24 เมษายน พ.ศ. 2537 จัดตั้งเทศบาลตำบลลัดหลวง โดยยกฐานะมาจากสุขาภิบาลพระประแดง
- 16 มีนาคม พ.ศ. 2540 จัดตั้งเทศบาลตำบลสำโรงใต้ โดยยกฐานะมาจากสุขาภิบาลสำโรงใต้
- 21 กันยายน พ.ศ. 2545 จัดตั้งเทศบาลเมืองลัดหลวง โดยยกฐานะมาจากเทศบาลตำบลลัดหลวง
- 20 สิงหาคม พ.ศ. 2552 ยกฐานะเทศบาลตำบลสำโรงใต้เป็นเทศบาลเมืองสำโรงใต้
- 17 กันยายน พ.ศ. 2553 เปลี่ยนชื่อเทศบาลเมืองสำโรงใต้เป็นเทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย
- การปกครองของอำเภอพระประแดง ในปัจจุบันอำเภอพระประแดงมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3 รูปแบบได้แก่
1. องค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรปราการ
  2. เทศบาล ประกอบด้วย
    - 2.1 เทศบาลเมืองพระประแดง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลตลาดทั้งตำบล
    - 2.2 เทศบาลเมืองลัดหลวง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบางพิง ตำบลบางจาก และตำบลบางครุทั้งตำบล
    - 2.3 เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย ครอบคลุมพื้นที่ตำบลสำโรง ตำบลสำโรงกลาง ตำบลสำโรงใต้ ตำบลบางหญ้าแพรก และตำบลบางหัวเสือทั้งตำบล
  3. องค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย
    - 3.1 องค์การบริหารส่วนตำบลบางขย ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบางขยทั้งตำบล
    - 3.2 องค์การบริหารส่วนตำบลบางกะเจ้า ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบางกะเจ้าทั้งตำบล

- 3.3 องค์การบริหารส่วนตำบลบางน้ำผึ้ง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบางน้ำผึ้งทั้งตำบล
- 3.4 องค์การบริหารส่วนตำบลบางกระสอบ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบางกระสอบ
ทั้งตำบล
- 3.5 องค์การบริหารส่วนตำบลบางกอบัว ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบางกอบัวทั้งตำบล
- 3.6 องค์การบริหารส่วนตำบลทรงคนอง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลทรงคนองทั้งตำบล
- ประชากร อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ แบ่งเขตการปกครองย่อย เป็น
15 ตำบล และมีจำนวนประชากร ณ วันที่ 31 สิงหาคม พ.ศ. 2557 จำนวน 200,250 คน จำแนก
ได้ดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนประชากร

ลำดับที่	ตำบล	จำนวนราษฎร		
		ชาย	หญิง	รวม
1.	ตำบลตลาด (Talat)	4,948	5,338	10,286
2.	ตำบลบางผึ้ง (Bang Phueng)	12,022	13,231	25,253
3.	ตำบลบางจาก (Bang Chak)	10,882	11,134	22,016
4.	ตำบลบางครุ (Bang Khru)	12,846	13,818	26,664
5.	ตำบลบางยอ (Bang Yo)	5,414	5,780	11,194
6.	ตำบลบางกะเจ้า (Bang Kachao)	2,449	2,723	5,172
7.	ตำบลบางน้ำผึ้ง (Bang Namphueng)	2,320	2,554	4,874
8.	ตำบลบางกระสอบ (Bang Krasop)	1,370	1,483	2,853
9.	ตำบลบางกอบัว (Bang KoBua)	3,455	3,751	7,206
10.	ตำบลทรงคนอง (Song Khanong)	3,870	4,100	7,970
11.	ตำบลสำโรง (Samrong)	7,660	8,305	15,965
12.	ตำบลสำโรงกลาง (SamrongKlang)	6,270	6,483	12,753
13.	ตำบลสำโรงใต้ (Samrong Tai)	6,880	7,012	13,892
14.	ตำบลบางหญ้าแพรก (Bang YaPhraek)	10,822	11,355	22,177
15.	ตำบลบางหัวเสือ (Bang HuaSuea)	5,826	6,149	11,975

แหล่งที่มาของข้อมูล : 1. สำนักงานทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองพระประแดง
2. สำนักงานทะเบียนท้องถิ่นอำเภอพระประแดง

3. สำนักงานทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย
4. สำนักงานทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองลัดหลวง

การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

ชาวมอญที่เมืองนครเขื่อนขันธ์ได้รับการยอมรับให้ทำราชการ ตั้งถิ่นฐานบ้านเรือน ประกอบอาชีพได้อิสระ ชนชั้นปกครองของไทยเองก็ไม่ได้มองว่า “มอญ” เป็นชาวต่างชาติชาวมอญ มีสิทธิเช่นเดียวกับคนไทยทุกประการ ทำให้ชาวมอญและชาวไทยมีความกลมกลืนใกล้ชิดทั้งด้าน เชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม ด้วยความที่ชาวมอญและชาวไทยมีรูปร่างหน้าตาคคล้ายคลึงกัน วัฒนธรรมประเพณีที่เข้ากันได้แนบสนิท และการที่ชาวมอญอพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทย เป็นเวลานาน ทำให้มีการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมและสังคมไทยได้เป็นอย่างดี เนื่องจาก มีปัจจัยต่าง ๆ ทางสังคมที่เอื้อไปสู่การปรับตัวและนำไปสู่การผสมกลมกลืน เป็นต้นว่า ความ คล้ายคลึงกันในด้านรูปร่าง หน้าตา การประกอบอาชีพ ชีวิตความเป็นอยู่ และการนับถือพุทธ ศาสนา แต่การผสมกลมกลืนดำเนินไปอย่างเชื่องช้า เนื่องจากในระยะแรกนั้นชาวมอญปากลัด ยังอยู่รวมกันเป็นกลุ่มในหมู่บ้านของตนเอง ยังไม่มีความจำเป็นที่จะต้องพึ่งปัจจัยการดำรงชีพจาก ภายนอก เป็นสังคมที่เลี้ยงตัวเองได้ นอกจากนี้ยังมีอุปสรรคในด้านภาษาทำให้มอญปากลัดมี การติดต่อสัมพันธ์กับคนภายนอกน้อยมากจนเกือบไม่มี จึงสามารถดำรงความเป็นอยู่ของ “มอญ” ในเมืองนครเขื่อนขันธ์ได้อย่างแท้จริงในระยะแรก (สุภรณ์ โอเจริญ, 2551)

วิถีชีวิตของชนมอญในอดีตนั้น รัชกาลที่ 2 ท่านพระราชทานที่ดินให้มอญเหล่านี้ทำมาหากิน โดยประกอบอาชีพทำสวนและทำนา โดยที่ดินที่พระราชทานมีอยู่หลายแห่ง เช่น อำเภอบางพลี อำเภอบางบ่อ คลองสามวา และปทุมธานี เป็นต้น ในเขตพระประแดงก็มีแต่น้อยมาก ได้แก่ บริเวณ โรงเรียนเทศบาลวัดทรงธรรม เมื่อก่อนจะชื่อว่า โรงเรียนวัดกลางนา ส่วนการทำสวนนั้น ได้แก่ สวนมะพร้าวเป็นหลักและก็มีสวนผลไม้ ได้แก่ มะม่วงน้ำดอกไม้ เรียกว่าอยู่กันแบบ เศรษฐกิจพอเพียง มีคนไทยและคนจีนอาศัยบ้าง คนไทยและคนมอญมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือกันและกันในการประกอบอาชีพ เช่น การคานาทั้งคนไทย และมอญจะช่วยกันลงแขกผลัดเปลี่ยนกัน เรียกว่ามีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันมีน้ำใจให้กันและกัน เอื้ออาทรต่อกัน มีของกินก็แบ่งปันกัน แม้แต่การกวาดกละแหมซึ่งทำกันทุกบ้านก็ยังมีมาแบ่งกันชิม “...ชาวมอญนับถือพุทธศาสนาเป็นอันดับ 1 ชอบการทำบุญโดยเฉพาะทำบุญกับวัดเชื่อว่า จะได้ขึ้นสวรรค์และมีความเชื่อเรื่องผีควบคู่กันไป เมื่อถึงเทศกาลต่าง ๆ ต้องทำทั้งบุญและเซ่นไหว้ผีต่าง ๆ ด้วย ซึ่งแต่ละหมู่บ้านก็จะนับถือผีต่าง ๆ กันไป เช่น ทรงคนองจะมีผี เจ้าพ่อลัดโพธิ์เวหาราว มีเจ้า

พ่อหลักเมือง การไหว้ผีหรือไหว้เจ้าพ่อแต่ละแห่งก็จะคล้าย ๆ กันมีการรำสามภาค แต่คนไทยไม่มี...” (โชติมา ยะกาศกะนอง, สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2556)

ต่อมาเมื่อประชากรเพิ่มมากขึ้น สังคมในเมืองนครเขื่อนขันธ์เริ่มขยายกว้างออกไป ปัจจัยต่าง ๆ ที่คนมอญและคนไทยมีความคล้ายคลึงกัน โดยเฉพาะด้านศาสนาคนไทยและคนมอญทำบุญร่วมวัดเดียวกันได้เป็นการชักนำให้มีการติดต่อกันมากขึ้น ประกอบกับรับอิทธิพลจากประเทศทางตะวันตก แม้จะไม่มี การเปลี่ยนแปลงโดยตรงแต่อิทธิพลของการเปลี่ยนแปลงจากปัจจัยภายนอกก็ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพทางสังคมและความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น สะดวกสบายขึ้นกว่าเดิม เดียวกันก็ได้ทำลายรูปแบบของสังคมและประเพณีความเชื่อเก่า ๆ ลง ทำให้ใกล้ชิดกับคนไทยมากขึ้น เมื่อชาวมอญปากลัดมีความใกล้ชิดกับคนไทยมากขึ้นก็นำไปสู่การผสมกลมกลืนกันกับคนไทยที่ละเล็กละน้อย มีการรับวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน ภาษามอญเริ่มใช้น้อยลง เด็กรุ่นใหม่เริ่มใช้ภาษาไทยควบคู่ไปกับภาษามอญ มีการแต่งงานกับคนไทย ขนบประเพณีความเชื่อต่าง ๆ ของคนรุ่นใหม่เริ่มเสื่อมไป เพราะอิทธิพลของคนไทยซึ่งมีจำนวนมากว่า นอกจากนี้นโยบายของรัฐบาลไม่ว่าจะเป็นการปฏิรูปการศึกษา การปกครองคณะสงฆ์ ตลอดจนการได้รับการยอมรับให้ชาวมอญได้รับราชการ ทำให้คนมอญมีฐานะเท่าเทียมกับคนไทยตามกฎหมาย ยังเป็นแรงผลักดันให้วิถีชีวิตของชาวมอญในเมืองนครเขื่อนขันธ์ค่อย ๆ เปลี่ยนแปลงไป ...ในอดีตพื้นที่ของพระประแดงไม่ว่าคนไทยหรือคนมอญจะมีความรักความสามัคคี ร่วมแรงร่วมใจในการประกอบกิจการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการทำมาหากิน หรือวัฒนธรรมประเพณี...” (โชติมา ยะกาศกะนอง, สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2556)

ในปี พ.ศ. 2504 เป็นปีที่รัฐบาลได้จัดทำ “แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 1” (ปัจจุบันประเทศไทยกำลังใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11) เป็นจุดเริ่มต้นให้มีการตั้งโรงงานอุตสาหกรรมในอำเภอพระประแดง โดยในปี พ.ศ. 2505 เริ่มมีโรงงานอุตสาหกรรมเกิดขึ้นเป็นแห่งแรกในอำเภอพระประแดงฝั่งตะวันออก เป็นโรงงานผลิตถัง ปิ๊บ และกระป๋องบรรจุเคมีภัณฑ์ บนถนนปู่เจ้าสมิงพรายชื่อ บริษัท สหธารวัฒน์ จำกัด ซึ่งยังคงประกอบธุรกิจอยู่จนถึงปัจจุบันและจะสิ้นอายุใบอนุญาตในปี พ.ศ. 2561

ในช่วง พ.ศ. 2507-2512 เริ่มมีโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ เข้ามา ดำเนินธุรกิจในอำเภอพระประแดงเพิ่มมากขึ้น โดยอุตสาหกรรมในระยะแรกๆ จะมี 2 กลุ่มหลักคือ อุตสาหกรรมสิ่งทอซึ่งย้ายฐานการผลิตมาจากกรุงเทพฯและธนบุรี ส่วนใหญ่อุตสาหกรรมสิ่งทอจะมาตั้งบริเวณแนวถนนสุขสวัสดิ์และที่สำคัญอีกกลุ่มหนึ่งคือ อุตสาหกรรมเหล็กและอุตสาหกรรมประกอบรถยนต์ เช่น โรงงานประกอบรถยนต์อีซูซุ (บริษัท อีซูซุมอเตอร์ (ประเทศไทย) จำกัด) โรงงานประกอบรถยนต์ฟอร์ด (เลิกไปแล้ว) และ โรงงานประกอบรถยนต์โตโยต้า (บริษัท โตโยต้ามอเตอร์ ประเทศไทย

ไทย จำกัด) จะมาตั้งบริเวณแนวถนนปู่เจ้าสมิงพรายเป็นหลัก

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 2 เริ่มมีผลใช้ในปี พ.ศ. 2510-2514 ทำให้มีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะที่อำเภอพระประแดงโรงงานในเขตกรุงเทพและธนบุรีได้ขยายมาตั้งเป็นจำนวนมากส่งผลต่อวิถีชีวิตการประกอบอาชีพของคนพระประแดงที่เรียกคนพระประแดงเพราะปัจจุบันมีการผสมกลมกลืนกันจนแทบจะดูไม่ออกแล้วว่าคนไทยหรือคนมอญเปลี่ยนแปลงไปมากจากวิถีชีวิตแบบชนบทที่ทำเกษตรกรรมซึ่งมีรายได้ไม่ค่อยแน่นอน ผู้สังคมอุตสาหกรรมซึ่งจะมีรายได้ที่ค่อนข้างแน่นอน

ปัจจุบันอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการมีโรงงานอุตสาหกรรมที่ตั้งอยู่ในพื้นที่อย่างหนาแน่น เพราะเป็นเขตอุตสาหกรรมดั้งเดิมที่ขยายตัวมาจากกรุงเทพมหานคร ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับต่อ ๆ มา ปัจจุบันอำเภอพระประแดงมีโรงงานอุตสาหกรรมที่ขึ้นทะเบียนแล้ว จำนวนทั้งสิ้น 1,241 แห่ง (สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรปราการ, 2556)

เมื่อสังคมของชาวพระประแดงเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมเมืองอุตสาหกรรมตามสภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลงของโลกมีการขยายตัวของโรงงานอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในภาคอุตสาหกรรมนั้น ในระยะแยกปัจจัยการผลิตที่สำคัญก็คือแรงงาน แต่แรงงานของชาวมอญและประชาชนในพระประแดงมีไม่เพียงพอ จึงมีผู้อพยพมาจากต่างจังหวัดเข้ามาขายแรงงานในอำเภอพระประแดงเป็นจำนวนมาก ชาวพระประแดงที่มีที่ดินเป็นของตนเอง ส่วนหนึ่งก็เริ่มเปลี่ยนอาชีพจากการทำสวนมาเป็นการสร้างบ้านให้เช่า บางแห่งมีผู้ใช้แรงงานมาอยู่กันอย่างหนาแน่นเป็นชุมชนแออัด สภาพความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตไม่ดีส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนพระประแดงอีกมากมาย ผลกระทบทางสังคมในด้านบวก ได้แก่ ทำให้คนพระประแดงมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการให้เช่าทรัพย์สิน จากการค้าขาย แต่ผลกระทบด้านลบน่าจะมีมากกว่า ได้แก่ ปัญหามลพิษ ปัญหาโจรผู้ร้าย ปัญหายาเสพติด ปัญหาคุณภาพชีวิตของประชาชนทั่วไปเริ่มแย่ลง และที่สำคัญคือปัญหาด้านการจราจรที่ติดขัดทั่วไปทั้งอำเภอพระประแดง

ทุกวันนี้พระประแดงกลายเป็นสังคมเมืองเกือบจะทั้งหมด มีเส้นทางคมนาคมสำคัญผ่านกลางเมืองและคงไม่ห่างไกลความเจริญที่จะพัดพาเข้ามา แต่ในบางบริเวณเช่น บางกระเจ้าที่เดิมนั้นบางพื้นที่มีสภาพเป็นท้องนาและปรับเป็นสวน เมื่อราวไม่เกิน 60 ปี ที่ผ่านมาก็ยังคงสามารถพบเป็นชีวิตแบบเกษตรกรที่ยังทำสวนมะพร้าว สวนมะม่วงน้ำดอกไม้ ชมพู่และพืชพรรณนานาชนิด ซึ่งมีรสชาติดีและสร้างชื่อเสียงให้กับพระประแดงอย่างมาก โดยเฉพาะบางพื้นที่กำลังถูกปรับให้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยว ยังมีวัดเก่าแก่และงดงามเช่นวัดป่าเกตุ และวัดโปรดเกศเชษฐารามที่เราสามารถชื่นชมศิลปกรรมสมัยรัชกาลที่ 2-3 ที่งดงามประณีต วัดทรงธรรมวรวิหารที่

มีเจดีย์เก่าแก่และงดงามแบบมอญ รวมถึงศาสนสถานสำคัญที่งดงามในศาสนาที่วัดดวงหทัยนิรมลของแม่พระ และมัสยิดคารอสอาดะห์อันเป็นแหล่งรวมใจของผู้คนและชุมชนที่รวมกันเป็นพระประแดง มีงานประเพณีที่สำคัญและมีชื่อเสียงนั่นคือ งานสงกรานต์ที่มีทั้งความเข้มข้นด้วยพิธีแบบชาวมอญ การละเล่นที่สร้างความสมัครสมานสามัคคีให้ชุมชน และความสนุกสนานด้วยการเล่นสาดน้ำที่ได้ชื่อว่าสนุกที่สุดแห่งหนึ่งของไทย

แต่วิถีชีวิตของชาวมอญพระประแดงที่นับว่ายังคงเอกลักษณ์ไว้ค่อนข้างเหนียวแน่น ทั้ง ๆ ที่ผ่านกาลเวลาและอยู่ท่ามกลางสภาพสังคมและสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไปก็ยังมีให้เห็นอยู่บ้าง พระประแดงจึงกลายเป็นสังคมเมืองที่นับเป็นเมืองบริมณฑลของกรุงเทพฯ ซึ่งมีความเปลี่ยนแปลงในหลายประการ วิถีชีวิตของประเพณีที่สืบทอดกันมาไม่ขาดสาย โดยผ่านการกล่อมเกลากายในครอบครัวในหมู่บ้านหรือชุมชนทำให้พระประแดงกลายเป็นถิ่นที่ได้ชื่อว่า “ถิ่นชาวมอญ” ในการตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนและการประกอบอาชีพสามารถทำได้โดยอิสระ จากลักษณะที่ตั้งและสภาพทางภูมิศาสตร์ของอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ นับแต่อดีตจนถึงปัจจุบันควรเป็นจังหวัดเกษตรกรรมด้วยประการทั้งปวง ตั้งแต่ประเทศไทยใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 1 เป็นต้นมา อำเภอพระประแดงได้กลายเป็นแหล่งรองรับการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมจากกรุงเทพมหานครและนักลงทุนชาวต่างชาติอีก ทั้งในระยะต่อมายังต้องเข้าโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก ทั้งด้านการผลิตและการกระจายตัวของประชากร เนื่องจากขนส่งผลผลิตออกสู่ตลาดทำได้สะดวกและเสียค่าใช้จ่ายต่ำกว่าแหล่งอื่น ๆ ทำให้การลงทุนในภาคอุตสาหกรรมขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ภาคอุตสาหกรรมเป็นส่วนที่ทำรายได้ให้กับอำเภอพระประแดงมากกว่าการประกอบการประเภทอื่น ๆ

การเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา

ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย รัฐบาลมีการประกาศใช้แผนการศึกษาและจัดตั้งคณะกรรมการการศึกษาและสภาการศึกษา พ.ศ. 2475 ทำให้มีการปรับปรุง การจัดการศึกษาภาคบังคับจาก 6 ปี เหลือเพียง 4 ปี ต่อมามีการมอบหมายให้ท้องถิ่นจัดการศึกษา พ.ศ. 2476 และยกฐานะท้องถิ่นขึ้นเป็นเทศบาล ตราพระราชบัญญัติเทศบาลขึ้นและเทศบาลได้จัดการศึกษาอย่างแท้จริงใน พ.ศ. 2478 โรงเรียนที่สังกัดเทศบาลในยุคแรก ได้แก่ โรงเรียนเทศบาลวัดทรงธรรมตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2470 โดยนายอำเภอเป็นผู้ดำเนินการ มีการสอนสามัญศึกษาในนาม โรงเรียนประชาบาล ตำบลตลาด ตำบลทรงคนองและตำบลเชิงใหม่ โดยมีนายสงวน เหลี่ยมมณี เป็นครูใหญ่คนแรก อย่างไรก็ตามภาคเอกชนก็ได้มีการจัดตั้งโรงเรียนหลายแห่งในอำเภอพระประแดง ได้แก่ โรงเรียนแม่พระในปี 2478 ในวัดดวงหทัยนิรมลของ

แม่พระ (ต่อมา พ.ศ. 2504 เปลี่ยนเป็น “โรงเรียนประชานาถ” และปี พ.ศ. 2553 เป็น “โรงเรียนเซนต์แมรี”) รวมทั้งโรงเรียนอานวยวิทย์เปิดทำการสอนอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม พ.ศ. 2481 เพื่อเป็น การแบ่งเบาภาระของรัฐบาลสมัยนั้น

ภาพที่ 9 โรงเรียนอานวยวิทย์ในอดีต

แผนการศึกษาชาติปี พ.ศ. 2479 ได้มีการแบ่งการศึกษาออกเป็น 1. สามัญศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-4 ชั้นมัธยมต้นปีที่ 1-3 มัธยมปลายปีที่ 4-6 (ชั้นประถมศึกษา เป็นการศึกษาภาคบังคับ) 2. อาชีวศึกษา ศึกษาวิชาสำหรับประกอบอาชีพ 3. อุดมศึกษา ผู้เข้าเรียนต้องสำเร็จชั้นเตรียมอุดมศึกษา ซึ่งในช่วงต่อมาก็ได้มีการจัดตั้งสถานศึกษาในระดับต่าง ๆ เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก ทั้งที่ดำเนินการโดยกระทรวงศึกษาธิการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชนเป็นจำนวนมาก ปัจจุบันอำเภอพระประแดงอยู่ในเขตพื้นที่การศึกษาที่ 1 มีสถานศึกษาทั้งในระบบโรงเรียนและการศึกษานอกระบบโรงเรียน ซึ่งสถานศึกษาในระบบโรงเรียนมีสถานศึกษาทั้งรัฐบาล เอกชน และโรงเรียนในสังกัดเทศบาล จำนวนทั้งสิ้น 65 โรงเรียน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนสถานศึกษาที่อยู่ในพื้นที่อำเภอพระประแดง

โรงเรียน	สังกัด	ระดับที่เปิดสอน	รัฐบาล/ เอกชน
โรงเรียนฉัตรทิพย์เทพวิทยา	สพป. สมุทรปราการ เขต 1	อ. 1-ป. 6	รัฐบาล
โรงเรียนวัดบางหญ้าแพรก	สพป. สมุทรปราการ เขต 1	อ. 1-ป. 6	รัฐบาล
โรงเรียนวัดแหลม	สพป. สมุทรปราการ เขต 1	อ. 1-ป. 6	รัฐบาล
โรงเรียนวัดท้องคุ้ง	สพป. สมุทรปราการ เขต 1	อ. 1-ป. 6	รัฐบาล
โรงเรียนวัดบางหัวเสือ	สพป. สมุทรปราการ เขต 1	อ. 1-ป. 6	รัฐบาล
โรงเรียนวัดบางฝ้าย	สพป. สมุทรปราการ เขต 1	อ. 1-ป. 6	รัฐบาล
โรงเรียนวัดสวนส้ม	สพป. สมุทรปราการ เขต 1	อ. 1-ป. 6	รัฐบาล
โรงเรียนวัดปทุมหังสนาวาส	สพป. สมุทรปราการ เขต 1	อ. 1-ป. 6	รัฐบาล
โรงเรียนวัดสำโรงเหนือ	สพป. สมุทรปราการ เขต 1	อ. 1-ป. 6	รัฐบาล
โรงเรียนวัดมหาวงษ์	สพป. สมุทรปราการ เขต 1	อ. 1-ป. 6	รัฐบาล
โรงเรียนวัดโยธินประดิษฐ์	สพป. สมุทรปราการ เขต 1	อ. 1-ม. 3	รัฐบาล
โรงเรียนบ้านบางจาก	สพป. สมุทรปราการ เขต 1	อ. 1-ป. 6	รัฐบาล
โรงเรียนพลอยจาดูรจินดา	สพป. สมุทรปราการ เขต 1	อ. 1-ม. 3	รัฐบาล
โรงเรียนวัดกลาง	สพป. สมุทรปราการ เขต 1	อ. 1-ป. 6	รัฐบาล
โรงเรียนวัดครุнок	สพป. สมุทรปราการ เขต 1	ป. 1-ม. 3	รัฐบาล
โรงเรียนวัดครุใน	สพป. สมุทรปราการ เขต 1	อ. 1-ป. 6	รัฐบาล
โรงเรียนวัดชมนิมิตร	สพป. สมุทรปราการ เขต 1	ป. 1-ม. 3	รัฐบาล
โรงเรียนวัดรวก	สพป. สมุทรปราการ เขต 1	อ. 1-ป. 6	รัฐบาล
โรงเรียนอนุบาลสุขสวัสดิ์	สพป. สมุทรปราการ เขต 1	อ. 1-ป. 6	รัฐบาล
โรงเรียนวัดกองแก้ว	สพป. สมุทรปราการ เขต 1	อ. 1-ป. 6	รัฐบาล
โรงเรียนวัดคันลัด	สพป. สมุทรปราการ เขต 1	อ. 1-ป. 6	รัฐบาล
โรงเรียนวัดบางกระสอบ	สพป. สมุทรปราการ เขต 1	อ. 1-ป. 6	รัฐบาล
โรงเรียนวัดบางกอบัว	สพป. สมุทรปราการ เขต 1	ป. 1-ป. 6	รัฐบาล
โรงเรียนวัดบางกะเจ้ากลาง	สพป. สมุทรปราการ เขต 1	ป. 1-ป. 6	รัฐบาล
โรงเรียนวัดบางขมิ้น	สพป. สมุทรปราการ เขต 1	อ. 1-ป. 6	รัฐบาล
โรงเรียนวัดบางน้ำผึ้งนอก	สพป. สมุทรปราการ เขต 1	ป. 1-ป. 6	รัฐบาล

ตารางที่ 2 (ต่อ)

โรงเรียน	สังกัด	ระดับที่เปิดสอน	รัฐบาล/ เอกชน
โรงเรียนวัดบางน้ำผึ้งใน	สพป. สมุทรปราการ เขต 1	อ. 1-ม. 3	รัฐบาล
โรงเรียนวัดป่าเกตุ	สพป. สมุทรปราการ เขต 1	ป. 1-ป. 6	รัฐบาล
โรงเรียนวัดราษฎร์รังสรรค์	สพป. สมุทรปราการ เขต 1	ป. 1-ป. 6	รัฐบาล
โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา น้อมเกล้าสมุทรปราการ	สพม. เขต 6	ม. 1-ม. 6	รัฐบาล
โรงเรียนราชประชาสมาสัย ฝ่ายมัธยม รัชดาภิเษก	สพม. เขต 6	ม. 1-ม. 6	รัฐบาล
โรงเรียนวัดทรงธรรม	สพม. เขต 6	ม.1-ม.6	รัฐบาล
โรงเรียนวิสุทธิกษัตริ์	สพม. เขต 6	ม. 1-ม. 6	รัฐบาล
โรงเรียนปัญจนะวิทย์	สช.	อ. 1-ป. 6	เอกชน
โรงเรียนถันฐเวศม์	สช.	อ. 1-ป. 6	เอกชน
โรงเรียนอนุบาลมารดา	สช.	อ. 2-อ. 3	เอกชน
โรงเรียนอนุบาลเจริญวัย	สช.	อ. 1-อ. 3	เอกชน
โรงเรียนอนุบาลบุษยามาส	สช.	อ. 1-อ. 3	เอกชน
โรงเรียนเซนต์แมรี่	สช.	อ. 1-ม. 3	เอกชน
โรงเรียนศิริวิทยา	สช.	อ. 1-ม. 3	เอกชน
โรงเรียนสันติคุณ	สช.	อ. 1-ม. 3	เอกชน
โรงเรียนสายอนุสรณ์	สช.	อ. 1-ป. 6	เอกชน
โรงเรียนสำราญวิทยา	สช.	อ. 1-ป. 6	เอกชน
โรงเรียนอนุบาลบัวขาว	สช.	อ. 1-อ. 3	เอกชน
โรงเรียนรุ่งปัญญาวิทย์	สช.	อ.1-ป. 6	เอกชน
โรงเรียนอนุบาลเซ็นดาณี	สช.	อ. 1-อ. 3	เอกชน
โรงเรียนอาษาวิทยา	สช.	อ. 1-ม. 3	เอกชน
โรงเรียนเขาวนาริคริสเตียน	สช.	อ. 1-ป. 6	เอกชน
โรงเรียนราชประชาสมาสัย ในพระบรมราชูปถัมภ์	สช.	อ. 1-ป. 6	เอกชน

ตารางที่ 2 (ต่อ)

โรงเรียน	สังกัด	ระดับที่เปิดสอน	รัฐบาล/ เอกชน
โรงเรียนอานวยวิทย์	สช.	อ. 1-ม. 3	เอกชน
โรงเรียนเทศบาลวัด ทรงธรรม	เทศบาลเมืองพระประแดง	อ. 1-ม. 3	เทศบาล
โรงเรียนเทศบาลป้อมแพง ไฟฟ้า	เทศบาลเมืองพระประแดง	อ. 1-ม. 3	เทศบาล
โรงเรียนเทศบาลวัดแค	เทศบาลเมืองพระประแดง	อ. 1-ป. 6	เทศบาล
โรงเรียนเทศบาล 1 (บางครุ- อุปกรณ์ราษฎร์)	เทศบาลเมืองลัดหลวง	ป. 1-ป. 6	เทศบาล
โรงเรียนเทศบาล 2	เทศบาลเมืองลัดหลวง	ป. 1-ป. 6	เทศบาล
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบางครุ	เทศบาลเมืองลัดหลวง	อ. 1-อ. 3	เทศบาล
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเฉลิม พระเกียรติฉลองสิริราช สมบัติครบ 60 ปี	เทศบาลเมืองลัดหลวง	อ. 1-อ. 3	เทศบาล
โรงเรียนสิริเบญญาลัย	เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย	อ. 1-อ. 2	เทศบาล
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสวนส้ม	เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย	อ. 1-อ. 3	เทศบาล
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ลำโรงเหนือ	เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย	อ. 1-อ. 3	เทศบาล
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมawangษ์	เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย	อ. 1-อ. 3	เทศบาล
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบางฝ้าย	เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย	อ. 1	เทศบาล
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบางหญ้า- แพรก	เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย	อ. 1-อ. 3	เทศบาล
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กปทุมหัง- สนาวาส	เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย	อ. 1-อ. 3	เทศบาล
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนัทรทิพย์- เทพวิทยา	เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย	อ. 1	เทศบาล

- แหล่งที่มาของข้อมูล : 1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สมุทรปราการ เขต 1
 2. สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 6
 3. กองการศึกษา เทศบาลเมืองพระประแดง
 4. กองการศึกษา เทศบาลเมืองลัดหลวง
 5. กองการศึกษา เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย

หมายเหตุ: สพป. สมุทรปราการ เขต 1 : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา -
 สมุทรปราการ เขต 1

สพม. เขต 6 : สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 6

สช. : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึกทำให้เห็นพัฒนาการและความเปลี่ยนแปลง
 ทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรมของพระประแดงซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 3 พัฒนาการและความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรม

ช่วงเวลา	เหตุการณ์และความเปลี่ยนแปลง
พ.ศ. 2127	สันนิษฐานว่า ชวรามัญเริ่มอพยพเข้าสู่ ประเทศไทยหลังจากสมเด็จพระนเรศวรมหาราชประกาศอิสรภาพ
พ.ศ. 2318	ในสมัยสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชปรากฏว่า มีชาวมอญอพยพเข้ามา ราวหมื่นคนทางด้านจังหวัดกาญจนบุรี สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชได้ ทรงพระราชทานที่ดินให้ตั้งบ้านเรือนอยู่ที่เมืองนนทบุรี ตั้งแต่ปากเกร็ด ถึงปทุมธานี
พ.ศ. 2329	รัชกาลที่ 1 ทรงยกทัพตีเมืองปัตตานีและกวาดต้อนเชลยชาวมุสลิมมาอยู่รอบ พระนคร โดยกระจายอยู่แถบมีนบุรี นอกจอก ทำอิฐ และปากลัดหรือ พระประแดงบางส่วน ส่วนพวกขุนนางจะให้อยู่ใกล้วังเพื่อให้เกียรติและ ยกฐานะ

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ช่วงเวลา	เหตุการณ์และความเปลี่ยนแปลง
<p>รัชกาลที่ 2 (พ.ศ. 2353-2367)</p>	<p>พ.ศ. 2357 พม่าก่อกบฏขึ้นที่เชียงใหม่อย่างหนัก ชาวเมืองได้รับความเดือดร้อน จึงเกิดการต่อต้าน ต่อสู้ และอพยพเข้ามายังสยาม พงศาวดารบันทึกไว้ว่า “...พวกมอญที่เมืองเมาะตะมะถูกพม่าก่อกบฏขึ้นที่เชียงใหม่ จึงพร้อมใจกันจับเจ้าเมืองกรมการพม่ามาเสีย แล้วพากันอพยพครอบครัวเข้ามาในพระราชอาณาจักรเดินทางเข้ามาทางเมืองตากบั้ง ทางเมืองอุทัยธานีบ้าง แต่โดยมากเข้ามาทางด่านเจดีย์ 3 องค์ เข้าแขวงเมืองกาญจนบุรี ...” (เทศบาลนครปากเกร็ด, ม.ป.ป) ในช่วงเดียวกันพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยทรงสร้างเมืองนครเขื่อนขันธ์ หรือพระประแดงให้เป็นเมืองหน้าด่านของปากแม่น้ำเจ้าพระยาเพื่อป้องกันการรุกรานของข้าศึกที่ยกมาทางทะเล เมื่อพระองค์ได้ทรงสร้างเมืองนครเขื่อนขันธ์แล้ว จึงโปรดให้อพยพครอบครัวมอญจากกลุ่มพระยามหาโยธา (เจ่ง) เมืองปทุมธานีประมาณ 300 คน ไปอยู่ที่เมืองนครเขื่อนขันธ์เพื่อเป็นทหารรักษาป้อมปราการต่าง ๆ และพระราชทานที่ดินให้มอญเหล่านี้ทำมาหากินประกอบอาชีพทำสวน และทำนา โดยที่ดินพระราชทานมีอยู่หลายแห่ง เช่น อำเภอบางพลี บางบ่อ คลองสามวาและปทุมธานี ต่อมาโปรดให้สมิงทอบุตรชายพระยามหาโยธา (เจ่ง) เป็นเจ้าเมืองนครเขื่อนขันธ์ หรือเมืองพระประแดง</p>
<p>พ.ศ. 2409 (ค.ศ. 1866)</p>	<p>มีคริสตังชาวจีนหลายครอบครัวมาอาศัยอยู่ที่ปากลำตม้อฮัพเป็นชาวประมง และค้าขาย คุณพ่อคานีแอลเจ้าอาวาสวัดกาลหว่าร์ (ค.ศ. 1864-1874) เคยมาเยี่ยมและประกาศพระวรสารในหมู่คนจีนเหล่านี้ ท่านได้ซื้อที่ดินแปลงหนึ่งไว้กลางตลาด และในปี ค.ศ. 1866 ได้สร้างวัดหลังแรกเป็นวัดไม้ไผ่ในที่ดินที่ท่านซื้อไว้และให้วัดใหม่นี้อยู่ในความปกครองดูแลของวัดกาลหว่าร์ ต่อมา คุณพ่อซาลาแดงเจ้าอาวาสวัดกาลหว่าร์ ก็ได้มาเยี่ยมโปรดศีล ฯลฯ ชาวคริสต์ในพระประแดงเริ่มสร้างวัดดวงฤทัยนฤมลของแม่พระ (วัดปากลำตม้อ) ต่อมาได้ดำเนินการเปิดโรงเรียนประชาชนากต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็น โรงเรียนเซนต์แมรี (วัดดวงฤทัยนฤมลของแม่พระ, 2007)</p>

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ช่วงเวลา	เหตุการณ์และความเปลี่ยนแปลง
รัชกาลที่ 5 (พ.ศ. 2411- 2453)	สันนิษฐานว่า ชาวคริสต์เข้ามาอยู่ที่พระประแดงในสมัยรัชกาลที่ 5 มาจาก 2 สายคือ เชื้อสายจีนมาจาก โบสถ์กาละหวัด และอีกส่วนหนึ่งเป็นญวนมาจากอยุธยา ซึ่งคริสตชนไม่ได้มีเชื้อสายมอญเลย
พ.ศ. 2465	มีการเปลี่ยนฐานะนครเขื่อนขันธ์เป็นจังหวัดพระประแดง (ในสมัยรัชกาลที่ 6)
พ.ศ. 2475	ในช่วงรัชกาลที่ 7 ได้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตย ในขณะที่เดียวกันก็ได้มีการเปลี่ยนฐานะจากจังหวัดพระประแดงเป็นอำเภอพระประแดง ขึ้นกับจังหวัดสมุทรปราการ และในปีเดียวกันนี้เองรัฐบาลพระยาพหลพลพยุหเสนาได้แถลงนโยบายด้านการส่งเสริมอุตสาหกรรมเป็นครั้งแรก
พ.ศ. 2480	จัดตั้งเทศบาลเมืองพระประแดง ในท้องที่บางส่วนของตำบลเชียงใหม่ ตำบลทรงคนอง และตำบลตลาด (ในปัจจุบันรวมกันเป็นตำบลตลาด)
พ.ศ. 2482	มีการตัดถนนถนนสุขุมวิท (บางนา-สะพานคลองด่านฝั่งตะวันตก) หรือทางหลวงหมายเลข 3 ประมาณ 68 กิโลเมตรผ่านตำบลลำโรง มีการเชื่อมต่อกับถนนปู่เจ้าสมิงพราย ส่งผลให้การคมนาคมสะดวกรวดเร็วขึ้น คนมอญอาศัยอยู่พระประแดงแต่มีที่นาอยู่แถวบางพลี บางบ่อสามารถใช้เป็นเส้นทางในการเดินทางไปทำนาแทนการใช้เรือในคลองลำโรง ซึ่งการก่อสร้างถนนสุขุมวิทแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2468
พ.ศ. 2484	รัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม ได้เปลี่ยนวันขึ้นปีใหม่จากวันที่ 1 เมษายน เป็นวันที่ 1 มกราคมของทุกปี เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสากล ทำให้ปี
พ.ศ. 2483	มีเพียง 9 เดือน
พ.ศ. 2485	รัฐบาล จอมพล ป. พิบูลสงคราม มีการตราพระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2485 และมีการจัดตั้งสภาวัฒนธรรมแห่งชาติขึ้นในปีเดียวกัน ส่งผลให้มีการได้เปลี่ยนแปลงประเพณีและวัฒนธรรมบางอย่าง เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงการปกครองและให้เกิดความทันสมัย เช่น ประกาศให้ข้าราชการเลิกนุ่งผ้าม่วง เลิกสวมเสื้อราชปะแตน และให้นุ่งกางเกงขายาวแทน มีการยกเลิกบรรดาศักดิ์ และยศข้าราชการพลเรือน มีการเปลี่ยนชื่อประเทศจาก “สยาม” เป็น “ไทย” ในวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2482

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ช่วงเวลา	เหตุการณ์และความเปลี่ยนแปลง
พ.ศ. 2486	จังหวัดสมุทรปราการได้ยุบลงเนื่องจากขณะนั้นในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาสภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ อำเภอพระประแดง จึงย้ายไปขึ้นกับจังหวัดพระนคร
พ.ศ. 2489	เรือมาจนในวันที่ 10 พฤษภาคม พ.ศ. 2489 ได้มีการประกาศยกฐานะอำเภอสมุทรปราการขึ้นให้เป็นจังหวัดสมุทรปราการอีกครั้งหนึ่งและอำเภอพระประแดงจึงได้กลับมาขึ้นกับจังหวัดสมุทรปราการตามเดิม
พ.ศ. 2493	มีการตัดถนนถนนสุขสวัสดิ์หรือทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 303 จากดาวคะนอง-ป้อมพระจุลจอมเกล้า ฯ ผ่านอำเภอพระประแดง ตัดเลียบแม่น้ำเจ้าพระยา บริเวณปากอ่าวเรือเดินสมุทรสามารถเทียบท่าขนถ่ายสินค้าออกสู่ทะเลได้ การก่อสร้างเริ่ม ปี พ.ศ. 2493 แล้วเสร็จใน ปี พ.ศ. 2508 รวม ความยาวทั้งหมด 28 กิโลเมตร กล่าวได้ว่าถนนเส้นนี้เป็นนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ เพราะตลอดเส้นทางจะเรียงรายไปด้วยโรงงานอุตสาหกรรมชนิดต่าง ๆ จำนวนมาก เนื่องจากรัฐบาลมีนโยบายขยายโรงงานอุตสาหกรรมออกนอกกรุงเทพและธนบุรี คนมอญเริ่มขายที่ดินและหันมาประกอบอาชีพในภาคธุรกิจและโรงงานอุตสาหกรรม และเป็นถนนที่ทำให้ประชาชนสามารถเดินทางเข้ากรุงเทพฯ ได้สะดวกและรวดเร็วที่สุด
พ.ศ. 2495	มีการจัดตั้งกระทรวงวัฒนธรรมเมื่อวันที่ 12 มีนาคม พ.ศ. 2495 โดย จอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีในขณะนั้นดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมด้วย ใน พ.ศ. 2501 เนื่องจากสภาวะผันแปรทางการเมือง กระทรวงวัฒนธรรมถูกยุบเลิกตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม โดยโอนย้ายไปสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ
พ.ศ. 2505	เริ่มมีโรงงานอุตสาหกรรมเหล็กเกิดขึ้นเป็นแห่งแรกในอำเภอพระประแดง ฝั่งตะวันตก เป็นโรงงานผลิตถัง ปิ๊ป และกระป๋องบรรจุเคมีภัณฑ์ เป็นต้นบนถนนลำโรง-ท่าทราย ชื่อบริษัทสหธาราวัฒน์ จำกัด ซึ่งยังคงประกอบการอยู่จนถึงปัจจุบัน และจะสิ้นอายุใบอนุญาตในปี พ.ศ. 2561

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ช่วงเวลา	เหตุการณ์และความเปลี่ยนแปลง
พ.ศ. 2506	จัดตั้งสุขาภิบาลพระประแดงในท้องที่ตำบลบางพิง ตำบลบางครุ ตำบล บางจาก ตำบลบางหญ้าแพรก ตำบลบางหัวเสือ และตำบลสำโรงใต้
พ.ศ. 2506	กรมทางหลวงได้รับมอบถนนสำโรง-ท่าทราย หรือทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3113 (ปัจจุบันเรียกว่าถนนปู่เจ้าสมิงพราย) จากจังหวัดสมุทรปราการ แยกจากทางหลวงหมายเลข 3 (ถนนสุขุมวิท) มาทางทิศตะวันตกผ่านท้องที่ตำบลสำโรงเหนือ สำโรงกลาง สำโรงใต้ บางหญ้าแพรก ไปสิ้นสุดแม่น้ำเจ้าพระยาฝั่งตรงกันข้ามที่ว่าการอำเภอพระประแดง รวมระยะทาง 6.3 กิโลเมตร ซึ่งไม่ปรากฏว่ามีการตัดถนนในปีใด มีสภาพเป็นถนนลูกรัง เขตกว้าง 30 เมตร สองข้างทางเป็นท้องนา และสวนมะพร้าว ปัจจุบันเป็นย่านชุมชนและโรงงานอุตสาหกรรมตลอดเส้นทาง ถนนขนาด 6 ช่องทางจราจร และใช้เป็นเส้นทางหลักในกระจายสินค้าไปทั่วทุกภูมิภาค
พ.ศ. 2507-2512	เริ่มมีโรงงานอุตสาหกรรมประเภทต่าง ๆ ทอยเข้ามาเปิดดำเนินการบนถนนปู่เจ้าสมิงพรายและถนนสุขสวัสดิ์อย่างต่อเนื่อง เช่น โรงงานประกอบรถยนต์ (บริษัทอิซูซุ มอเตอร์ (ประเทศไทย) จำกัด) โรงงานฟอกย้อม โรงงานทอผ้าผลิตหลอดไฟ และโรงงานประกอบรถยนต์โตโยต้า (บริษัทโตโยต้า มอเตอร์ ประเทศไทย จำกัด) เป็นต้น
พ.ศ. 2510	ได้มีการตัดถนนทางหลวงการตัดถนนบางนา-บางปะกง หรือทางหลวงหมายเลข 34 เพื่อแบ่งเบาการจราจรบนทางหลวงหมายเลข 3 หรือถนนสุขุมวิท ทั้งยังลดระยะทางได้ 12 กิโลเมตร เมื่อเปรียบเทียบกับทางหลวงหมายเลข 3 รวมระยะทาง 59 กิโลเมตร โดยเริ่มจากบางนาผ่านพื้นที่อำเภอ บางพลี บางบ่อ แล้วไปสิ้นสุดที่บางปะกง ซึ่งก่อสร้างใน ปี พ.ศ. 2510 แล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2512 การตัดถนนดังกล่าวทำให้การคมนาคมไปภาคตะวันออกสะดวกรวดเร็ว นำความเจริญมาสู่ย่านบางพลี และบางบ่อ ชาวมอญที่ทำนาอยู่ย่านนี้เริ่มขายที่ดินและหันไปประกอบอาชีพอื่น เช่นรับราชการหรือทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ช่วงเวลา	เหตุการณ์และความเปลี่ยนแปลง
พ.ศ. 2510 - 2514	ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 2 ระบุว่า จำนวนโรงงานมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยในปี พ.ศ. 2508 มีโรงงานอุตสาหกรรมที่จดทะเบียนทั้งหมดประมาณ 380,000 แห่ง โรงงานในเขตกรุงเทพและธนบุรี เนื่องจากอุตสาหกรรมเอกชนประสบปัญหาเรื่องการหาที่ดินเพื่อจัดตั้งโรงงานอยู่มาก รัฐบาลจึงได้จัดหาที่ดินและบริการต่าง ๆ ให้แก่อุตสาหกรรมขนาดย่อมและขนาดกลางในราคาที่ถูกลงพอสมควร แต่ไม่ห่างไกลจากพระนครและธนบุรี ในย่านรังสิตและพระประแดงโดยจะสร้างสาธารณูปโภค เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์และท่อระบายน้ำ เป็นต้น
พ.ศ. 2535	มีการเปลี่ยนแปลงเขตสุขาภิบาลพระประแดงใหม่ โดยให้สุขาภิบาลพระประแดง ครอบคลุมในท้องที่ตำบลบางพิง ตำบลบางครุ และตำบลบางจาก และให้จัดตั้งสุขาภิบาลสำโรงใต้ ในท้องที่ตำบลบางหญ้าแพรก ตำบลบางหัวเสือ ตำบลสำโรงใต้ ตำบลสำโรงกลาง และตำบลสำโรง
พ.ศ. 2535 - 2539	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 มุ่งส่งเสริมการท่องเที่ยวระหว่างประเทศเพื่อเป็นแหล่งรายได้เงินตราต่างประเทศ ให้ขยายตัวไม่ต่ำกว่าอัตราเฉลี่ยร้อยละ 13 ต่อปี และจำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศเพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 8 ต่อปี ทำให้รัฐบาลเร่งประชาสัมพันธ์และจัดงานประเพณีวัฒนธรรมสำคัญเพื่อหวังดึงดูดนักท่องเที่ยวต่างชาติเข้าเที่ยวประเทศไทยให้มากขึ้น เช่น ประเพณีสงกรานต์ แห่เทียนเข้าพรรษา และลอยกระทง เป็นต้น
พ.ศ. 2540	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเอง โดยเฉพาะ ซึ่งกำหนดให้การกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องทำเท่าที่จำเป็น และต้องเป็นไปเพื่อการคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นหรือประโยชน์ของประเทศเป็นส่วนรวม รวมทั้งการส่งเสริมการท่องเที่ยวและการบำรุงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น หลังจากมีรัฐธรรมนูญ

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ช่วงเวลา	เหตุการณ์และความเปลี่ยนแปลง
พ.ศ. 2540	พ.ศ. 2540 เกิดขึ้น การปกครองเข้ามามีบทบาทเพิ่มมากขึ้น โดยนำความเจริญด้านการคมนาคม ด้านเศรษฐกิจ เป็นต้น ส่งผลให้พระประแดงมีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องวัฒนธรรมประเพณีของคนมอญตามไปด้วย มีการสร้างโรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มมากขึ้น คนมอญในอดีตที่มีอาชีพทำนาเริ่มเข้าสู่การทำงาน โรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น ประเพณีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคนมอญนั้นมีให้เห็นน้อยลงตามไปด้วย จะมีให้เห็นเฉพาะงานหรือเทศกาลสำคัญ ๆ เท่านั้น
พ.ศ. 2540	จัดตั้งเทศบาลตำบลลำโรงใต้ โดยยกฐานะจากสุขาภิบาลลำโรงใต้
พ.ศ. 2542	พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองส่งผลให้ท้องถิ่นมีการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเองที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น รวมถึงการบำรุงรักษาสีศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น ตลอดจนการส่งเสริมการท่องเที่ยว
พ.ศ. 2542	มีการยกฐานะจากเทศบาลตำบลลำโรงใต้เป็นเทศบาลเมืองลำโรงใต้
พ.ศ. 2543	ได้มีการเปลี่ยนชื่อเทศบาลเมืองลำโรงใต้เป็นเทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย
พ.ศ. 2543	ถนนวงแหวนอุตสาหกรรมและสะพานเชื่อมกรุงเทพมหานคร เป็นสะพานข้ามแม่น้ำเจ้าพระยาสำหรับถนนวงแหวนอุตสาหกรรม เชื่อมระหว่างถนนพระรามที่ 3 ถนนสุขสวัสดิ์ ถนนปู่เจ้าสมิงพราย และถนนกาญจนาภิเษก ลักษณะเป็นสะพานชิงขนาด 7 ช่องการจราจร ทางด้านเหนือหรือ “สะพานภูมิพล 1” เชื่อมระหว่างแขวงบางโพธิ์บางเขน เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร กับตำบลทรงคนอง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ทางด้านใต้หรือ “สะพานภูมิพล 2” เชื่อมระหว่างตำบลทรงคนองกับตำบลบางหญ้าแพรก อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการมีพิธีเปิดอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 6 ธันวาคม พ.ศ. 2549 ถนนวงแหวนและสะพานเชื่อมดังกล่าวมีผลให้การขนถ่ายสินค้าจากโรงงานอุตสาหกรรมไปสู่ทั่วทุกภูมิภาคเป็นไป

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ช่วงเวลา	เหตุการณ์และความเปลี่ยนแปลง
พ.ศ. 2545	<p>อย่างรวดเร็ว ที่สำคัญให้คนพระประแดงสามารถย่นระยะการเดินทางเข้ากรุงเทพมหานครได้อย่างสะดวกสบายและรวดเร็ว</p> <p>มีการจัดตั้งกระทรวงวัฒนธรรมขึ้นใหม่ตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม เมื่อวันที่ 2 ตุลาคม พ.ศ. 2646 ถือเป็น 1 ใน 20 กระทรวงหลักของประเทศ ตามนโยบายปฏิรูประบบราชการของรัฐบาล โดยมีภารกิจหลักคือการสร้างความภาคภูมิใจในความเป็นไทย ปลูกฝังค่านิยมอันดีงาม บนพื้นฐานคุณธรรม นำสังคมอยู่เย็นเป็นสุข พร้อมกับกระทรวงการท่องเที่ยวและการกีฬา</p>
พ.ศ. 2554 - 2555	<p>กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาได้จัดให้ปี พ.ศ. 2554-2555 เป็นปีมหัศจรรย์ไทยแลนด์ (Miracle Thailand) เพื่อกระตุ้นนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศให้เข้ามาเดินทางท่องเที่ยวและใช้จ่ายใช้สอยในประเทศให้มากที่สุด โดยส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมประเพณีและวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปี เช่น ประเพณีสงกรานต์ ตรุษจีน เข้าพรรษา และลอยกระทง เป็นต้น พร้อมทั้งได้มีการจัดทำแผนการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2559</p>

บทที่ 5

ผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “การเปลี่ยนแปลงในวัฒนธรรมท้องถิ่น: ศึกษากรณีงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ในบทนี้นำเสนอผลการศึกษาใน 4 ประเด็นดังนี้

1. ความเป็นมาของงานประเพณีสงกรานต์พระประแดงดั้งเดิม
  - 1.1 จุดกำเนิดของงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง
  - 1.2 ประเพณีและความเชื่อในงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง
  - 1.3 ความสัมพันธ์ของศาสนากับงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง
2. วิเคราะห์ความเปลี่ยนแปลงในงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง ภายใต้ปฏิสัมพันธ์ของความหลากหลายทางวัฒนธรรมในสังคมยุคโลกาภิวัตน์
3. แนวทางในการจัดการงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง
4. การที่จะรักษางานประเพณีสงกรานต์พระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ให้ดำรงอยู่อย่างมีสาระต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ความเป็นมาของงานประเพณีสงกรานต์พระประแดงดั้งเดิม

จุดกำเนิดของงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง

เมื่อพูดถึง “ประเพณีสงกรานต์พระประแดง” ผู้คนในปัจจุบันส่วนใหญ่จะนึกถึงขบวนแห่นางสงกรานต์ของชาวมอญที่ยิ่งใหญ่อลังการ มีการเล่นสาดน้ำกันที่สนุกสนานที่สุดแห่งหนึ่งในประเทศไทย แต่แท้ที่จริงแล้วที่มาของขบวนแห่นางสงกรานต์ มีพื้นฐานมาจากความเชื่อทางวัฒนธรรม ที่คิดว่าชาวมอญมาตั้งแต่มอญถูกเกณฑ์เข้ามาเป็นทหารที่เมืองนครเขื่อนขันธ์ ซึ่งสืบเนื่องจากการนับถือพระพุทธศาสนาที่เคร่งครัด ประกอบกับการนับถือผีต่าง ๆ รวมถึงความกตัญญูและความสมัครสมานสามัคคีของชาวมอญในเมืองนครเขื่อนขันธ์หรือเมืองปากลัด ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของ “สงกรานต์พระประแดง” ได้จัดขึ้นภายหลังแล้วเสร็จจากฤดูกาลทำนา ทั้งที่อำเภอพระประแดง หรือที่คลองลำโรง ซึ่งได้แก่บริเวณสนามแดง อำเภอบางพลี อำเภอบางบัวทอง ไปถึงหนองจอกและมีนบุรี ก็จะเป็นเวลาประมาณปลายเดือนกุมภาพันธ์ถึงต้นเดือนเมษายน ชาวมอญก็จะกลับมาบ้านที่พระประแดง เตรียมทำความสะอาดบ้านเรือน จัดเตรียมเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายและของใช้ต่าง ๆ ที่จะใช้ในเทศกาลสงกรานต์ให้พร้อม นอกจากนี้บริเวณอำเภอ

พระประแดงพื้นที่เคยเป็นท้องนามาก่อน แถววัดคันลัดเรือยไปจนถึงบางกระเจ้า เป็นทุ่งนาตลอด บริเวณนี้เป็นทุ่งนาที่ชาวมอญที่นี่ได้ทำนา “...โรงเรียนวัดทรงธรรมเมื่อก่อนเรียกว่าโรงเรียน วัดกลางนา แสดงว่าเป็นท้องนาเหมือนกัน คนมอญที่นี่เมื่อก่อนที่ทำนาอยู่แถวนี้ พอมีคนมาก ๆ ขึ้น ก็แหกกันไปคลองสำโรง จากคลองสำโรงก็ไปมีนบุรีต่อ แต่ว่าคนมอญที่ไปมีนบุรียังน้อย ส่วนใหญ่ จะไปคลองสำโรง คนมอญส่วนใหญ่จะมีที่พักสองแห่งเดิมพักกันอยู่ที่นี่ แต่ไปทำนาที่อื่น พอทำนา เสร็จเกี่ยวข้าวเสร็จก็กลับมาทำนุญทำทาน...” (ฉวีวรรณ ควรแสวง, สัมภาษณ์, 22 มีนาคม 2556)

วิถีชีวิตของคนมอญพระประแดงเดิมจะอาศัยอยู่แถว บริเวณเมืองนครเขื่อนขันธ์ แต่เขาจะมีที่นา หรือที่ทำกินอยู่ที่แถว ๆ คลองสำโรง เนื่องจากรัชกาลที่ 2 ท่านพระราชทานที่ดินให้ ก็คือที่พักอาศัย หลักจะอยู่ในเมืองนครเขื่อนขันธ์ บริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยา และมีนาหรือสวนแต่แปลงไม่ใหญ่นัก บริเวณเมืองนครเขื่อนขันธ์ด้วย แต่ที่ทำกินของคนมอญที่ได้รับพระราชทานจะอยู่บริเวณคลอง สำโรง ให้คนมอญไปทำนาที่นั่น การเดินทางก็อาศัยเรือขับเรือหรือพายเรือทางคลอง เมื่อครอบครัว ขยาย ชาวมอญก็จะซื้อที่นาเพิ่ม เพื่อให้เพียงพอกับการทำกินของครอบครัว “...สมัยก่อนเดินทาง กันด้วยเรือ ไม่มีรถยนต์ใช้เหมือนสมัยนี้ คนมอญพระประแดงส่วนมากจะทำนาแถวบางพลี เขาจะมีบ้านอยู่ที่พระประแดง โดยอยู่กันเป็นหมู่บ้าน นานอยู่ก็หนึ่งสมัยก่อนจะอยู่แถวบางพลี ตอนนั้นที่ดินยังราคาถูก บ้านไหนมีลูกมากก็ต้องซื้อที่นามาก ถ้าลูกน้อยก็เอาแต่พอประมาณ...” (พระครูสมุทรภักตริกิจจาทร, สัมภาษณ์, 21 มีนาคม 2556) อัศววัฒน์ เล่าถึงบรรพบุรุษของตัวเองว่า “...คุณแม่ทวดของผมเป็นมอญ ทวดผู้หญิง ซึ่งเป็นแม่ของยายผมเป็นมอญ ชื่อยายเต่า เป็นมอญ ปากลัด แต่ไปอยู่แถววัดอินทราวาส ซึ่งอยู่แถวบางบ่อ ที่อยู่ติดกับฉะเชิงเทรา...” (อัศววัฒน์ อัศวเหม, สัมภาษณ์, 2 พฤษภาคม 2556)

คนมอญพระประแดงมีอาชีพหลักคือทำนา หลังจากเก็บเกี่ยวแล้วประมาณเดือนสาม เดือนสี่ ก็จะนวดข้าวแล้วเก็บข้าวเข้ายุ้งฉาง หลังจากการเก็บเกี่ยวก็จะมีเวลาว่าง “...แล้วพอมาถึง เทศกาลสงกรานต์เดือนเมษา พี่น้องชาวพระประแดงที่ทำอะไรทำนาอยู่ตามที่ต่าง ๆ เช่น บางพลีบ้าง บางบ่อบ้าง ก็กลับมาอยู่ที่บ้านพระประแดงกันหมด...” (สมพิศ มงคลพันธ์, สัมภาษณ์, 26 มีนาคม 2556) สำหรับชาวมอญพระประแดงจะนับถือศาสนาพุทธที่เคร่งครัด แต่ละหมู่บ้านพยายามสร้างวัด ให้เป็นที่ทำสังฆกรรมของตนเอง (ปัจจุบันมีวัดมอญในอำเภอพระประแดงประมาณ 10 วัด) และ สิ่งที่ติดตัวชาวมอญมาด้วยก็คือวัฒนธรรมของชาวมอญ ซึ่งประกอบด้วยประเพณี และพิธีกรรม ต่าง ๆ มากมาย “...สิ่งที่เป็นมรดกติดตัวชาวมอญมาก็คือ ประเพณีเป็นกุศโลบายอันหนึ่งที่ชาวมอญ จะต้องยึดเอาไว้ ทำให้เขาสามารถรวมตัวกันได้ สามัคคีกันได้ เป็นหมู่เป็นพวกได้ ประเพณีจะทำให้ เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวของชาวมอญ...” (ฉวีวรรณ ควรแสวง, สัมภาษณ์, 22 มีนาคม 2556) สมพิศ มงคลพันธ์ กล่าวไว้ว่า “...คนมอญสมัยก่อนจะอยู่กันเป็นกลุ่มเป็นก้อน สงบเสงี่ยมเฉียมตัว โดยมากเขา

จะไม่ค่อยไปสังสรรค์กับใครมากเพราะว่าเขาจะมีนิสัยกลัว มอญส่วนใหญ่ก็จะแต่งงานกับมอญ มอญจะเคร่งครัดศาสนามาก นับถือศาสนาพุทธ...” (สมพิศ มงคลพันธ์, สัมภาษณ์, 26 มีนาคม 2556)

ชาวมอญเป็นผู้ที่เคร่งครัดและมั่นคงในพระพุทธศาสนา ศาสนาพุทธเกี่ยวข้องกับชาวมอญตั้งแต่เกิดไปจนตาย จะมีความเกี่ยวข้องกับธรรมะของพระพุทธเจ้า ชาวมอญนับถือศาสนาพุทธเหมือนคนไทย ประเพณีทางศาสนาจะคล้ายกับคนไทย แต่จะยึดถือเคร่งครัดเป็นอย่างมาก ชาวมอญเชื่อว่าการทำบุญในทางศาสนาจะเป็นผลานิสงส์นำวิญญาณเขาไปสู่สวรรค์ เพราะฉะนั้นจะมีการบริจาคเงินไปทำบุญกับพระพุทธศาสนาหลังจากที่มีรายได้จากการเก็บเกี่ยว นอกจากการนับถือพระพุทธศาสนาแล้ว ชาวมอญยังนับถือผีควบคู่ไปด้วย บ้านที่ชาวมอญอยู่จะมีผีเรียกว่า ผีบ้าน ผีเรือนจะเอามาจากบ้านดั้งเดิม เวลาที่มีประเพณีสำคัญชาวมอญจะให้มีพิธี “รำผี” ลูกชายคนโตของบ้านจะเป็นผู้สืบทอด ผีบ้านผีเรือนนี้ถ้าบ้านไหนไม่มีลูกชายก็จะเป็นที่สิ้นสุดผีบ้านผีเรือนที่เขานำมา เพราะฉะนั้นตั้งแต่อดีตที่ชาวมอญปฏิบัติสืบทอดกันมาเป็นอย่างนี้ ปัจจุบันก็ยังเป็นอย่างนั้นไม่เปลี่ยนแปลง จึงเป็นเอกลักษณ์ที่เป็นอารยธรรม ความเชื่อวิถีชีวิตของชาวมอญ กาลเวลาเปลี่ยนแปลงไปสิ่งที่ยึดมั่นเหล่านี้ของคนมอญยังคงอยู่ครบทุกอย่างทั้งความเป็นอยู่ อาหารการกิน วัฒนธรรมทุก ๆ เรื่องยังคงอยู่ ปัจจุบันในพระประแดงจะมีหมู่บ้านมอญที่อยู่รวมกันเป็นกลุ่มและก็ยังมีความหลากหลาย ๆ อย่างของคนมอญ “...บ้านอาจารย์โชติมาที่อยู่วัดทรงธรรม บ้านอาจารย์สองศรี ยังคงสืบทอดประเพณีและค่านิยมสิ่งเหล่านี้อยู่ตลอด...” (วิชัย จันทรจำรูญ, สัมภาษณ์, 4 เมษายน 2556)

นอกจากนี้คนมอญพระประแดงยังนับถือผีต่าง ๆ เช่น ผิงู ผีเต่า ผีข้าวเหนียว ถ้านับถือผีเต่าเจอเต่าต้องเอาเต่าไปฆ่ากิน ผีข้าวเหนียวก็เหมือนกันถ้าหากจะกินข้าวเหนียวต้องไปขโมยมา ซึ่งก็เป็นเรื่องแปลก แต่ละหมู่บ้านก็มีผีของหมู่บ้านเหมือนกัน “...ผีเขาก็ผีเขา ผีเราก็ผีเราไม่เหมือนกัน แล้วก็ผีของเขาจะมาอนบ้านเราไม่ได้ เขาถือว่าจะเกิดอาเพศทำให้คนเจ็บป่วย ผิงูนี่ หมายถึง ผีบรรพบุรุษ แสดงว่าชาวมอญมีความกตัญญูต่อบุพการี ต่อบรรพบุรุษ...” (ฉวีวรรณ ควณแสง, สัมภาษณ์, 22 มีนาคม 2556)

ในอดีตคนมอญพระประแดงจะมีความรักความสามัคคีช่วยเหลือเกื้อกูลกัน คนมอญที่นี่จะร่วมแรงร่วมใจในการประกอบกิจการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการทำมาหากิน หรือวัฒนธรรมประเพณี ผู้ที่มีความรู้ด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะเขาก็จะใช้ความรู้ที่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เช่น หมอตำแย นอกจากนี้ คนมอญจะเป็นคนมีระเบียบวินัย จะสั่งสอนอบรมให้ลูกหลานมีความกตัญญูต่อบรรพบุรุษ มีความเชื่อถือนับถือผี โดยเฉพาะผีบรรพบุรุษ ประเพณีมีมาอย่างไร ลูกหลานต้องปฏิบัติตามนั้น โดยมีความเชื่อว่าจะส่งผลให้ชีวิตมีความสุขในชีวิต ทำมาหากินเจริญรุ่งเรือง ชาวมอญชอบการทำบุญ โดยเฉพาะทำบุญกับวัดเพราะเชื่อว่าจะได้ขึ้นสวรรค์ ควบคู่กับการเช่นไหว้ผี เมื่อถึงเทศกาลต่าง ๆ ต้องทำบุญ และเช่นไหว้ผีต่าง ๆ ด้วย ซึ่งแต่ละหมู่บ้านก็จะนับถือผีต่าง ๆ กันไป เช่น ทรงคนองจะมีผีเจ้าพ่อลัดโพธิ์เวหาราวมีเจ้าพ่อ

หลักเมือง การไหว้ผีหรือไหว้เจ้าพ่อแต่ละแห่งก็จะคล้าย ๆ กัน มีการรำสามภาค แต่คนไทยไม่มีจากการค้นคว้าเอกสาร และสัมภาษณ์นักปราชญ์ท้องถิ่นพบว่า งานประเพณีสงกรานต์พระประแดงไม่ทราบแน่ชัดว่าจัดขึ้นครั้งแรกเมื่อใด แต่เมื่อถึงวันประเพณีสงกรานต์คนมอญพระประแดง ในแต่ละหมู่บ้านจะพร้อมใจกันจัดงาน ประเพณีสงกรานต์แต่ก่อนนั้นหมู่บ้านมอญทุกหมู่บ้านจะจัดกันเองระหว่างวันที่ 13, 14 และ 15 เมษายน เหมือนกับงานประเพณีสงกรานต์ของคนไทยโดยทั่วไป ก็คือจะมีการทำบุญประมาณ 3 วัน คือวันที่ 13 เมษายน เรียกว่า วัน “สงกรานต์” วันที่ 14 เมษายน เรียกว่าวัน “เนา” หรือวัน “เนา” และวันที่ 15 เมษายน เรียกว่า “วันเถลิงศก” ซึ่งเป็นวันขึ้นปีใหม่

เมื่อถึงเทศกาลสงกรานต์ลูกหลานของมอญพระประแดงที่ไปอาศัยอยู่ที่อื่น ไปอยู่ต่างบ้านต่างเมือง ลูกหลานมอญต้องกลับบ้านกัน นั่นคือวันขึ้นปีใหม่ของชาวมอญ เขาก็จะกลับมาที่นี่เพื่อทำบุญไหว้พระ พร้อมทั้งการเช่นไหว้บรรพบุรุษ ไหว้พ่อแม่ซึ่งเป็นเสาหลักของครอบครัว ตามความเชื่อของชาวมอญในช่วงเทศกาลสงกรานต์ “...และก็ในช่วงที่เขากลับมามันมีทุกอย่างอยู่ในเทศกาลสงกรานต์ คือ ทำบุญไหว้พระ ไหว้บรรพบุรุษ ขอพรผู้หลักผู้ใหญ่...” (ประเสริฐ วชิระเขื่อนขันธุ์, สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2556) ก่อนถึงวันสงกรานต์ คนมอญพระประแดง ทุกบ้านจะกวาดลานแม่ ซึ่งเป็นขนบประเพณี เพื่อเตรียมไว้สำหรับทำบุญในช่วงเทศกาลสงกรานต์ แต่อาจกวาดต่างเวลากันบ้าง เพราะในการกวาดนั้นต้องอาศัยแรงงานในการกวาดหลายคนจึงต้องมีการขอแรงกันช่วยกันกวาด โดยผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันจนกว่าจะเสร็จครบทุกบ้าน เป็นความสามัคคีร่วมแรงร่วมใจกัน เป็นที่สนุกสนานครึกครื้นของชาวมอญ

งานประเพณีสงกรานต์ของชาวมอญพระประแดง ช่วงเช้าของเทศกาลสงกรานต์ทั้ง 3 วัน บ้านที่หุงข้าวสงกรานต์ก็จะให้สาว ๆ ในละแวกบ้าน ช่วยกันไปส่งข้าวสงกรานต์ตามวัดต่าง ๆ ช่วงสายชาวมอญในพระประแดงโดยทั่วไปก็จะเข้าวัดทำบุญตักบาตร ฟังเทศน์ฟังธรรม เพื่อความเป็นสิริมงคล บุญกุศลให้บังเกิดแก่ตนเองและครอบครัวและมีพิธีบังสุกุลเพื่ออุทิศบุญกุศลไปให้กับบรรพบุรุษของตนที่ล่วงลับดับสังขารไปแล้ว ซึ่งเป็นความเชื่อของชาวมอญที่เคร่งครัดในพระพุทธศาสนาอย่างเหนียวแน่น ประกอบด้วยความเชื่อในเรื่องของการเคารพผีบรรพบุรุษ ซึ่งแสดงถึงความกตัญญูรู้คุณต่อบุพการีของตน ความเชื่อของชาวพระประแดงก็คงเชื่อเหมือนคนชาติต่าง ๆ เช่น คนจีนถึงตรุษจีนก็ต้องไหว้เจ้า ไทหรือมอญก็เชื่อในเรื่องของการทำบุญตามเทศกาล “...พ่อแม่สอนว่าสงกรานต์อย่าไปไหนต้องทำบุญและมีความเชื่อว่าบรรพบุรุษที่ตายไปแล้วจะคอยรับส่วนบุญจากลูกหลานที่จะทำอุทิศไปให้ในช่วงเทศกาลสงกรานต์ ลูกหลานชาวมอญจึงไม่ไปไหนกันอยู่ที่บ้านทำบุญ...” (โชติมา ยะกาศ, สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2556)

ช่วงบ่ายลูกหลานชาวมอญก็จะไปสงน้ำพระพุทธรูปที่วัดโปรดกษेत्रฐาราม เพราะที่วัดนี้มีพระพุทธรูปที่สวยงามเป็นจำนวนมาก และมีรอยพระพุทธรูปประดิษฐานอยู่ที่วิหารกลางน้ำตามด้วยการไปรดน้ำขอพรจากพ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย และไปรดน้ำขอพรจากผู้ใหญ่ที่ตนเคารพนับถือตามบ้านต่าง ๆ โดยจะมีของกำนัลเล็ก ๆ น้อย ๆ ดัดมือไปมอบให้กับผู้ใหญ่เหล่านั้นด้วย “...รดน้ำขอพรผู้ใหญ่ก็เป็นเรื่องภายในครอบครัวที่ลูกหลานจะรดน้ำขอพรจากพ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย และไปรดน้ำขอพรจากผู้ใหญ่ในหมู่บ้านที่ตนเคารพนับถือ...” (โชติมา ยะกาศ, สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2556)

ตอนเย็นถึงค่ำก็จะเป็นเวลาของการสนุกสนานรื่นเริงจะมีการเล่นสะบ้า ซึ่งสะบ้านั้นมี 2 แบบ ชายหนุ่มที่ชอบความสนุกสนานแบบต้องใช้ความสามารถของตนเองและเป็นการออกกำลังกายก็จะเล่นสะบ้าทอย ซึ่งเป็นกีฬาของชายหนุ่มตามหมู่บ้านต่าง ๆ ส่วนผู้ที่อยากจะไปพบปะกับสาว ๆ ก็จะไปตามหมู่บ้านอื่น ประเพณีของมอญนั้นหนุ่มสาวหมู่บ้านเดียวกัน จะไม่เล่นสะบ้าด้วยกัน เวลาไปต่างหมู่บ้านก็จะไปกันเป็นกลุ่ม ๆ เพื่อไปเล่นสะบ้าตามบ่อนต่าง ๆ เพื่อที่จะได้มีโอกาสพบปะกับสาว ๆ ต่างหมู่บ้าน เพราะวัฒนธรรมของมอญนั้นค่อนข้างหวงลูกสาวจะไม่ให้หญิงสาวพบกับชายหนุ่มตามลำพัง แต่ก็เปิดโอกาสให้พบกันได้บ้างตามเทศกาลงานบุญต่าง ๆ โดยเฉพาะเทศกาลสงกรานต์ ตามบ่อนสะบ้าที่นอกจากจะมีการเล่นสะบ้าเพื่อเปิดโอกาสให้ชายหนุ่ม หญิงสาวได้พบปะพูดคุยกันแล้ว ก็ยังมีทะเลมอญ คือ กลุ่มศิลปินพื้นบ้านเดินร้องเพลงขับกล่อมไปตามบ่อนสะบ้าต่าง ๆ สร้างความครึกครื้นในงานเทศกาล การเล่นสะบ้ามักจะเล่นกันจนรุ่งสาง ชายหนุ่มจึงลากลับเพราะว่าการเดินทางในเวลากลางคืนในสมัยก่อนไม่สะดวก ส่วนการปล่อยปลานั้นต่างคนต่างทำ มักจะไปปล่อยตามบ่อน้ำของวัดต่าง ๆ ที่ตนนิยมไปทำบุญ นอกจากนี้ชาวมอญพระประแดงจะมีประเพณีค้าโพธิ์หรือการค้าต้นไม้ โดยความเชื่อของชาวมอญ ซึ่งอาจจะได้อิทธิพลมาจากศาสนาพราหมณ์ ชาวมอญเชื่อว่า บุคคลที่เกิดในวันเนาผู้นั้นจะมีเคราะห์จะทำการสะเดาะเคราะห์ด้วยการเอาไม้กระถินที่เป็นง่าม ความสูงเท่าลำตัวคนปลดออกเปลือกแล้วทาบมันไปค้าต้นไม้เพื่อเป็นการสะเดาะเคราะห์ตามวัดต่าง ๆ เสมือนเป็นการค้าจุนพระพุทธรูป ต่อมาภายหลังตามวัดต้นไม้ก็ลดลง ถ้าจะค้าต้นไม้ต้องไปวัดไกล ๆ ชาวมอญจึงนิยมสะเดาะเคราะห์นั้นด้วยการสร้างควมดีอันเป็นสาธารณะประโยชน์แทน เช่น การขุดลอกท่อระบายน้ำในหมู่บ้าน การปิดกวาดลานวัด เป็นต้น ซึ่งเป็นการทำบุญอีกวิธีหนึ่งของชาวมอญ “...ระยะหลังต้นไม้ตามวัดไม่ค่อยมี จึงมีการบำเพ็ญประโยชน์สาธารณะอื่นแทน...” (ประพันธ์พงศ์ เทวคุปต์, สัมภาษณ์, 21 มีนาคม 2556)

ประเพณีสงกรานต์ของชาวมอญพระประแดงเป็นกุศโลบายอันหนึ่งที่ชาวมอญจะต้องยึดเอาไว้ ทำให้เขาสามารถรวมตัวกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีความสมัครสมานสามัคคีและเป็นหมู่เป็น

พวกได้ ประเพณีสงกรานต์จึงเป็นเครื่องมือหนึ่งในการสร้างบรรทัดฐานของสังคมมอญให้ยึดมั่น และส่งเสริมบำรุงพระพุทธศาสนาด้วย “การทำบุญ” เช่น กวนกาละแมก็เพื่อจะไปถวายพระทำบุญ การส่งข้าวสงกรานต์ก็เป็นการทำบุญ การสงน้ำพระพุทธรูปก็ถือเป็นการทำบุญ นอกจากทำบุญกับพระ กับคนมอญด้วยกันแล้ว ยังทำบุญกับสัตว์ คือ ปลา โดยมีความเชื่อเพื่อสะเดาะเคราะห์ ต่ออายุให้กับตนเอง เชื่อว่าการทำบุญนั้นจะนำมาเพื่อความเป็นสิริมงคล มุ่งบุญกุศลให้บังเกิดแก่ตนเอง และครอบครัว นอกจากการทำบุญแล้วยังเป็นการแสดงความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณอันได้แก่ กตัญญูต่อพระพุทธศาสนา พระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ กตัญญูต่อบรรพชนและบุพการีทั้งหลายของคนที่ล่วงลับ แสดงความเคารพต่อบุพการี ผู้ใหญ่ที่ตนเคารพนับถือที่ยังมีชีวิตอยู่ การสักการะท้าวมหาสงกรานต์ และเป็นเรื่องการสร้างสังคมให้น่าอยู่ด้วย “การสร้างความสามัคคี ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน” รวมทั้ง “ความรื่นเริงและพักผ่อน” หลังจากทีตรากตรำกับการทำนา มาทั้งปี รวมถึงมีการสร้างสิ่งที่เป็นประโยชน์สาธารณะอีกหลายอย่างที่แฝงมากับงานประเพณี สำหรับประเพณีและความเชื่อแต่ละอย่างผู้ศึกษาจะได้นำเสนอในหัวข้อต่อไป

ประเพณีและความเชื่อในงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง

จะจัดขึ้นตามความเชื่อทางศาสนาและความเชื่อในเรื่องของการกตัญญูต่อบุพการี

ดังนั้นในเทศกาลสงกรานต์ของชาวมอญพระประแดงจึงมีประเพณีที่สำคัญดังนี้

1. ประเพณีการทำบุญตักบาตร ฟังเทศน์ ฟังธรรม

ความเชื่อของชาวมอญพระประแดงต่อการจัดงานประเพณีสงกรานต์นั้น สืบเนื่องมาจากการที่ชาวมอญเป็นผู้นับถือพระพุทธศาสนาโดยเคร่งครัดและเหนียวแน่น ตามความเชื่อที่เล่าสู่กันมาตั้งแต่สมัยพุทธกาล ประกอบด้วย ความเชื่อในเรื่องของการเคารพผีต่าง ๆ และผีบรรพบุรุษผนวกกับความเชื่อของศาสนาพราหมณ์ ดังนั้นเมื่อถึงเทศกาลสงกรานต์ จึงถือเป็นเทศกาลส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่ของชาวมอญโบราณ สิ่งที่สำคัญที่สุด ก็คือ “การทำบุญ” เป็นหลัก พิธีกรรมต่าง ๆ ในเทศกาลสงกรานต์ส่วนใหญ่จะไปเกี่ยวข้องกับทำบุญทั้งสิ้น เพื่อความเป็นสิริมงคล มุ่งบุญกุศลให้บังเกิดแก่ตนเองและครอบครัว

ภาพที่ 10 ประเพณีการทำบุญ

โดยชาวมอญเป็นผู้ที่เลื่อมใสในพระพุทธศาสนาอย่างเคร่งครัด ในรัชสมัยของ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ 2 นั้น พระองค์ทรงสร้างวัดทรงธรรมขึ้นเพื่อให้เป็นวัดที่ชาวมอญปฏิบัติศาสนกิจ โดยแต่เดิมนั้นพระอุโบสถของวัดทรงธรรมเป็นเพียงเครื่องไม้ฝากระดาน นับเป็นวัดมอญแห่งแรกของพระประแดง โดยในเวลาต่อมาชาวมอญก็ได้ช่วยกันสร้างวัดอีกหลายแห่งทั้งในเมืองนครเขื่อนขันธ์ เช่น วัดพญาปราบปัจจามิตร วัดกลาง วัดอาสาสงคราม วัดไพไชยยนต์พลเสพย์ราชวรวิหาร วัดแค วัดโมกข์ เป็นต้น และนอกจากนั้น ชาวมอญพระประแดงที่ไปทำนาแถบคลองสำโรงก็ยังไปสร้างวัดไว้อีก เช่น วัดอินทราวาส ที่อำเภอบางบ่อ เป็นต้น (อัครวัฒน์ อัสวเหม, สัมภาษณ์, 2 พฤษภาคม 2556) การทำบุญกุศลนอกจากคนจะได้รับอานิสงส์แห่งผลบุญแล้ว ยังแสดงความกตัญญูต่อ บุพการีและบรรพบุรุษของตนที่ล่วงลับดับสังขารไปแล้ว ด้วยการบังสุกุลอุทิศส่วนกุศลไปให้ ซึ่งการทำบุญตักบาตรนั้น ชาวมอญมักนิยมไปทำบุญตามวัดที่บรรพบุรุษของตนได้ไปทำบุญเป็นประจำจะทำกันต่อเนื่องมาไม่เปลี่ยนวัด “...วัดดูประสังข์ของการที่จัดงานประเพณีสงกรานต์ ในสมัยโบราณเน้นที่ความกตัญญูอย่างเดียว ประการที่หนึ่งให้ระลึกนึกถึงพระพุทธเจ้าให้เป็นเทศกาลบูชาพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ประการที่สองบุพการีบรรพชนทั้งหลาย...” (สมพิศ มงคลพันธ์, สัมภาษณ์, 26 มีนาคม 2556) โชติมาอธิบายว่า “...คนมอญพระประแดงก็เชื่อในเรื่องของการทำบุญตามเทศกาล พ่อแม่มักจะสอนว่า เมื่อถึงประเพณีสงกรานต์อย่าไปไหนต้องทำบุญก่อน และมีความเชื่อว่าบรรพบุรุษที่ตายไปแล้วจะคอยรับ

ส่วนบุญจากลูกหลานที่จะทำอุทิศไปให้ใน ช่วงเทศกาลสงกรานต์ ลูกหลานชาวมอญจึงไม่ไปไหนกันอยู่ที่บ้านทำบุญ...” (โชติมา ยะกาศ, สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2556) สอดคล้องกับฉวีวรรณที่ให้สัมภาษณ์ว่า “...วันที่ 13 เป็นวันทำบุญของชาวมอญ ก่อนที่จะทำอะไรก็ให้มีการทำบุญก่อน...” (ฉวีวรรณ ควรแสง, สัมภาษณ์, 22 มีนาคม 2556) “...ชาวมอญนับถือศาสนาพุทธเชื่อมั่นว่าการทำบุญทางศาสนาจะเป็นผลานิสงส์นำวิญญูณเขาไปสู่สวรรค์ เพราะฉะนั้นการบริจาคเงินหลังจากที่มีรายได้จากการเก็บเกี่ยว จะนำเงินไปทำบุญทางศาสนากับพระพุทธศาสนา...” (อารีย์ ทาสวรรณ, สัมภาษณ์, 4 เมษายน 2556) เมื่อมีการทำบุญแล้ว มอญทุกคนก็จะเกิดความปีติและมีความสุขจากการทำบุญ ซึ่งชาวมอญพระประแดงได้ยึดมั่นและปฏิบัติร่วมกันมาจากรุ่นสู่รุ่น

2. ประเพณีการส่งข้าวสงกรานต์

ภาพที่ 11 ข้าวสงกรานต์

ข้าวสงกรานต์ เป็นอาหารของชาวมอญที่มีลักษณะคล้ายกับข้าวแช่ของไทย ซึ่งอาจมีความแตกต่างกันเพียงที่มาและกับข้าวที่รับประทานกับข้าวแช่เท่านั้น การส่งข้าวสงกรานต์ ชาวมอญคงจะได้รับอิทธิพลมาจากตำนานสงกรานต์ ตอนที่ท่านเศรษฐีนำเครื่องสังเวทไปบวงสรวงเทวดาที่ต้นไทรเพื่อขอบุตรเพราะข้าวที่นำไปนั้นจะใส่หม้อดินและกับข้าวต่าง ๆ ก็ใส่กระทงซึ่งทำ

ด้วยใบตองแล้วนำไปถวายพระเช่นเดียวกับเรื่องเล่าดังกล่าว ชาวมอญปากลัดจะส่งข้าวสงกรานต์ เฉพาะในเทศกาลสงกรานต์ 3 วัน คือ ในวันที่ 13, 14 และ 15 เมษายน โดยในแต่ละหมู่บ้านจะมีบ้านใดบ้านหนึ่ง ซึ่งจะต้องเป็นบ้านที่ค่อนข้างมีฐานะดีเพราะจะต้องเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายในการเตรียมวัตถุดิบทั้งหมด เป็นบ้านที่รับหน้าที่ในการหุงข้าวสงกรานต์ แต่ถ้าบ้านที่หุงข้าวสงกรานต์นั้น ไม่สามารถที่จะรับภาระค่าใช้จ่ายได้เพียงลำพังก็ต้องบอกบุญไปตามบ้านต่าง ๆ ภายในหมู่บ้าน เพื่อให้ช่วยกันสละเงินเพื่อนำไปซื้ออาหารสด ที่เป็นวัตถุดิบมาปรุงเป็นข้าวสงกรานต์ โดยบ้านที่รับหน้าที่ในการหุงข้าวสงกรานต์จะปลูกศาลเพียงตาขึ้นไว้ที่หน้าบ้าน โดยใช้เสา 4 ต้น และมีชั้นสำหรับวางเครื่องสังเวย เพื่อถวายข้าวสงกรานต์ต่อท้าวมหาสงกรานต์ ซึ่งศาลเพียงตานี้จะประดับศาลด้วยทางมะพร้าวสดกับธง และกระดาษสีต่าง ๆ

ภาพที่ 12 ศาลเพียงตาหน้าบ้านที่หุงข้าวสงกรานต์

การหุงข้าวสงกรานต์ในสมัยโบราณนั้นต้องนำข้าวเปลือกมาซ้อมให้ขาว โดยซ้อม 7 ครั้ง เก็บกากข้าวและสิ่งสกปรกอื่น ๆ ออกนำไปชานน้ำ 7 วัน แล้วนำไปหุงเป็นข้าวสวยแต่หุงให้แข็งกว่า

ปกติเล็กน้อย นำมาใส่น้ำเย็นเพื่อมิให้เมล็ดข้าวเกาะตัวกัน เมื่อจะรับประทานก็ตักข้าวนั้นขึ้นมาใส่ในน้ำลอยดอกมะลิ หรือน้ำลอยดอกไม้หอมต่าง ๆ จากนั้นก็ใส่หม้อดินใบเล็ก ๆ ที่เป็นหม้อใหม่ ส่วนกับข้าวก็จะมีอาหารเค็มได้แก่ กะปิทอด ไข่โป้วผัดหวาน ปลาแห้ง อาหารหวาน เช่น ถั่วดำต้ม น้ำตาล กล้วยสุก แดงโม เป็นต้น ผู้ที่จะเป็นผู้ปรุงข้าวสงกรานต์นั้นจะเป็นชายหรือหญิงก็ได้ ที่อยู่ในหมู่บ้านมาช่วยกันทำ ในตอนเช้ามีคสาว ๆ ในหมู่บ้านก็จะมารับข้าวสงกรานต์นั้น แล้วแยกกันไปส่งตามวัดต่าง ๆ และส่วนหนึ่งก็จะนำไปถวายทำมหาสงกรานต์ที่ศาลเพียงตา และนำไปแจกให้กับผู้ใหญ่ที่เคารพนับถือ เมื่อสาว ๆ ส่งข้าวสงกรานต์เสร็จ ขากลับก็จะมีชายหนุ่มมาดัดกรณน้ำทำให้นุ่มสาวได้มีโอกาสพบหน้าพูดคุยกันอย่างอิสระ การส่งข้าวสงกรานต์นี้ก็เป็นการทำบุญเช่นกัน รวมไปถึงการแสดงความกตัญญูต่อผู้ใหญ่ที่ตนเคารพนับถือและเป็นการเปิดโอกาสให้นุ่มสาวได้รื่นเริงกันโดยการดัดกรณน้ำระหว่างทางและพบหน้าพูดคุยกันอย่างอิสระอีกครั้ง การส่งข้าวสงกรานต์ทำกันในทุกหมู่บ้าน เมื่อถึงฤดูพระลูกศิษย์พระจะเป็นผู้มารับข้าวสงกรานต์ไปประเคน เพราะผู้หญิงเข้าวัดได้แต่ห้ามผู้หญิงเข้ากุฏิ นอกจากโยมแม่เข้าไปได้แต่ต้องนั่งอยู่นอกธรณีประตูเข้าไปในกุฏิไม่ได้ต้องไปนั่งข้างนอก การที่ให้สาว ๆ ส่งข้าวสงกรานต์เหมือนเป็นการเปิดโอกาสให้นุ่มสาวได้เจอหน้ากันบ้าง เพราะวัฒนธรรมมอญโอกาสที่หนุ่มสาวจะเจอกันนั้นน้อยและก็อาจจะมีบ้างที่หมายตากันไว้เป็นคู่ครองในอนาคต ข้าวสงกรานต์พอถวายพระแล้ว ข้าวที่เหลือจากถวายพระ คนมอญเชื่อว่าใครทานข้าวนั้นจะเป็นสิริมงคลอย่างสูง จะไม่ค่อยมีใครได้ทานมากนัก เพราะทำเพื่อถวายพระ “...บ้านไหนหุงข้าวสงกรานต์ เราจะสังเกตได้จะมีศาล เพียงตา ศาลเพียงตาก็คือศาลที่สูงระดับสายตา กว้างยาวก็ประมาณศอกหนึ่ง มีที่สำหรับวางอาหารถวาย สีเสจจะประดับด้วยทางมะพร้าว จะถวายอาหารเค็ม พวกไข่เค็ม เนื้อเค็ม ของหวานก็จะเป็นถั่วดำต้ม น้ำตาล...”

(วิชัย จันทรจรรย์, สัมภาษณ์, 4 เมษายน 2556)

ประเพณีการส่งข้าวสงกรานต์ เกิดขึ้นเนื่องจากในช่วงสงกรานต์ อากาศจะร้อนมาก ข้าวนี้เป็ข้าวแช่จะใส่น้ำแข็ง แต่สมัยก่อนนี้ไม่มีน้ำแข็งก็จะใส่หม้อดินจะเย็น แล้วก็โรยดอกมะลิ แล้วก็เอาไปถวายพระตอนประมาณตีห้าครึ่งถึงหกโมงเช้า เทศกาลสงกรานต์เป็นช่วงฤดูร้อน พระภิกษุสงฆ์จะเกิดการอาพาธด้วยโรคหวัดแดด คนมอญมีความชำนาญเกี่ยวกับเรื่องการปรุงอาหารที่เป็นยา ข้าวสงกรานต์หรือข้าวแช่ก็เช่นกัน วิธีหุงข้าวต่างจากการหุงข้าวตามทั่วไป ที่นิยมหุงข้าวเพียง 1 หรือ 2 ครั้ง เพื่อให้ข้าวที่จะหุงสะอาดแล้วจึงนำไปหุงตามปกติ แต่การหุงข้าวสงกรานต์นั้น ต้องหุงข้าวก่อนหุงถึง 7 ครั้ง ก็เพื่อที่จะล้างเมือกที่ติดอยู่ที่เมล็ดข้าวออกให้หมด เมือกตัวนี้เมื่อกินเข้าไปแล้วจะเกิดความง่วง และทำให้เกิดอาการไข้ในฤดูร้อนขึ้นได้ ถ้ากินข้าวสวยตามปกติ จะทำให้ไม่สบายหนักขึ้น ข้าวสงกรานต์จะไม่มีเมือกตัวนี้ ประกอบกับการนำข้าวไปแช่ในน้ำเย็น ก็เพื่อให้เย็นนั้น เข้าไปบรรเทาความร้อนในร่างกาย เมื่อร่างกายมีอุณหภูมิเป็นปกติ

ก็จะไม่เกิดอาการป่วยไข้ไม่สบายในเทศกาลสงกรานต์ จึงนิยมนำเอาข้าวสงกรานต์ไปถวายให้พระฉัน เพื่อลดการเจ็บป่วยของพระภิกษุสงฆ์ในช่วงเทศกาลสงกรานต์ จึงเป็นการสร้างบุญกุศลที่สำคัญของชาวมอญ “...มอญเขาชำนาญในเรื่องของการปรุงอาหารให้เป็นยา ดังนั้นการหุงข้าวสงกรานต์จึงต้องข้าวถึง 7 ครั้ง เพื่อให้เมือกในข้าวหมดไปนั่นเอง...” (สมพิศ มงคลพันธ์, สัมภาษณ์, 26 มีนาคม 2556)

3. การกวนกาละแม

ภาพที่ 13 การเริ่มต้นกวนกาละแม จากข้าวเหนียวเป็นเมล็ด น้ำตาลมะพร้าวและกะทิ

กาละแมจัดว่าเป็นขนมประเพณีจะกวนกันในเทศกาลสงกรานต์เท่านั้น กวนกันเกือบทุกบ้าน โดยแต่ละบ้านจะเริ่มกวนกันก่อนวันสงกรานต์ โดยจะผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันกวนเพราะต้องช่วยกันหลายคน เนื่องจากการกวนกาละแมนั้นต้องใช้เวลาและแรงงานมาก กระทั่งหนึ่งใช้เวลาไม่ต่ำกว่า 8-12 ชั่วโมง โดยใช้วัตถุดิบก็คือ ข้าวเหนียวเป็นเมล็ด น้ำตาลมะพร้าว และกะทิ ค่อย ๆ กวนใช้ไฟอ่อน ๆ จากข้าวเหนียวที่เป็นเมล็ดให้ละลายกลายเป็นเนื้อเดียวกัน ซึ่งการกวนกาละแมนั้น ถ้ามองผิวเผินก็จะมีเพียงการทำบุญและการสร้างความสามัคคีกลมเกลียวกันของชาวมอญเท่านั้น แต่ถ้ามองความหมายของกาละแมคล้ายกับว่า คือการผันเปลี่ยนหรือเปลี่ยนแปลง

วิถีชีวิตของคน จากข้าวเหนียวที่เป็นเมล็ดอยู่ กวนให้มาเปลี่ยนเป็นแป้งที่มีความละเอียดอ่อน ผสมน้ำตาลให้มีความชุ่มชื้นให้มันกินได้ กาละแมมีความอ่อนหวานอยู่ในตัวคล้าย ๆ กับวิถีชีวิตของคนมอญต้องมีความอ่อนนุ่มอ่อนหวานเหมือนกาละแม จากเมล็ดข้าวเหนียวเป็นเม็ด ๆ แล้วค่อย ๆ เปลี่ยนเป็นกาละแม วิถีชีวิตคนก็เหมือนกันจากเด็กเปลี่ยนเป็นผู้ใหญ่ ซึ่งมีความลึกซึ้งกว่าความสามัคคี “...กาละแมเขาบอกว่าเป็นชนบประเพณี กาละคือกาลเวลา หนึ่งปีจะมีเวียนมาหนึ่งครั้งทีนี้คนมอญสมัยยุคก่อน กาละแมมาจากคำว่า “กาละ” สงกรานต์คือราศีเมษ คนมอญอาจจะพูดว่า “กาละเมษ” ทีนี้กาละเมษกลายเป็นกาละแมเพราะคนไทยฟังเป็นกาละแม ก็เลยเรียกว่ากาละแม...” (สมพิศ มงคลพันธ์, สัมภาษณ์, 26 มีนาคม 2556) การกวนกาละแมนั้นปีหนึ่งเขาจะกวนกันเพียงครั้งเดียว แสดงออกถึงการสร้างความสามัคคีของชุมชนมอญในแต่ละหมู่บ้าน ซึ่งได้รวมตัวมาช่วยกันกวน เพื่อถวายเทวดา รวมถึงการทำบุญและการแสดงน้ำใจแบ่งปันกันของชาวมอญ พระประแดง ชาวมอญมับถือผีถือเทวดา ก่อนจะกวนกาละแมจะต้องทำพิธีบูชาไหว้เทวดาก่อนจะกวน ทำพิธีบอกกล่าวที่เตา แต่พิธีไม่มากมายนัก เพื่อให้เทวดาได้รับรู้จะทำถวายแล้ว ต้องมีความสามัคคีในการกวน เพราะกวนต้องใช้เวลานาน จึงจะเสร็จ “...ข้าวที่เป็นเม็ดจนกระทั่งกลายเป็นเนื้อเดียวกันเหมือนกับชีวิตคน ให้มีความรักความสามัคคีให้เป็นเนื้อเดียวกัน...” (สมพิศ มงคลพันธ์, สัมภาษณ์, 26 มีนาคม 2556)

ภาพที่ 14 การกวนกาละแม เมื่อใกล้จะเสร็จต้องใช้แรงงานจำนวนมากในการกวน

การกวนกาละแมที่เขากวนกันทุกบ้าน แต่ก่อนเขาลงแรงกันบ้านไหนกวน ผู้ชายก็จะไปช่วยกันกวน ผู้หญิงก็จะช่วยกันชูดมะพร้าว คั้นกะทิแฝงไปด้วยความสามัคคีกลมเกลียวกาละแมมันเหนียวกว่าจะเหนียวได้ต้องใช้ความสามัคคีในการกวนเป็นเวลานาน เป็นชนบประเพณีเพื่อจะแลกกัน กวนกาละแมกันทุกบ้านแต่ว่าบางกระทะมันอาจจะได้ที่ บางกระทะมันอาจไม่ได้ที่ บางกระทะอาจจะกินไป อร่อยไม่เท่ากันเป็นการแลกเปลี่ยนกันรับประทาน ที่จริงแล้วเป็นการแบ่งปันน้ำใจกัน แสดงให้เห็นว่าชาวมอญเป็นผู้มีอัธยาศัยไมตรีอันดีต่อกัน รวมถึงต่อคนไทยด้วย เมื่อถึงเทศกาลของคนไทย เช่น ออกพรรษาคนไทยก็จะทำข้าวต้มมัดมาแบ่งให้คนมอญเช่นกัน “...การกวนกาละแม ก็เป็นความเชื่อของคนมอญว่า เป็นการรวมหนุ่มสาวในหมู่บ้านหรือจะต่างหมู่บ้านที่มีปัญหาไม่เข้าใจกัน เถนซ์มาช่วยกันกวนกาละแมให้เกิดความสามัคคีกัน เพราะต้องร่วมแรงร่วมใจกันก็เป็นความเชื่อของคนมอญดั้งเดิม...” (ประเสริฐ วชิรเจ็อนขันธุ์, สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2556)

4. การเล่นสะบ้ามอญ

เป็นการละเล่นที่เป็นเอกลักษณ์ของคนมอญ ซึ่งคงจะไม่ใช่ว่ามีเฉพาะมอญพระประแดงเพียงแห่งเดียวเท่านั้น แต่จะมีแพร่กระจายในหมู่ชาวมอญที่อพยพเข้ามาอยู่ในไทยตามที่ต่าง ๆ ด้วย ส่วนสะบ้ามอญที่พระประแดงนั้น นิยมเล่นกันในเทศกาลสงกรานต์ “...สะบ้ามี 2 แบบ คือ สะบ้าป้อนและสะบ้าทอย...” (โชติมา ยะกาศ, สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2556)

ภาพที่ 15 การเล่นสะบ้าทอย

การเล่นสะบ้าทอยนั้นเหมือนกับการออกกำลังกายของชายหนุ่มที่ต้องการปะลองฝีมือ และพละกำลังกันในการทอยสะบ้าให้ลูกเป้าหมาย สะบ้าทอยก็เล่นเฉพาะผู้ชาย แบ่งคนทอยเป็น 2 พวก 2 พวกนี้ก็จะแบ่งกันก็ต้องอาศัยแรง เพราะว่ายาวมาก คล้าย ๆ โบว์ลิ่ง หรือคล้ายกับการเล่นเปตองในปัจจุบัน ซึ่งแสดงถึงอุปนิสัยของชาวมอญที่รักการเล่นกีฬาเพื่อสันตนาการเหมือนกับคนทั่ว ๆ ไป สะบ้าทอยแต่ก่อนผู้สูงอายุเล่นกันเพื่อความสามัคคีในหมู่บ้านต่อหมู่บ้าน หรือหลาย ๆ หมู่บ้านมารวมกัน เพื่อที่จะแสดงออกถึงพละกำลัง การเล่นสะบ้าทอยมีระยะ 15-20 เมตร เล่นระหว่างผู้ชายกับผู้ชายหมู่บ้านเดียวกันหรือต่างหมู่บ้าน โดยจะมีการพนันขันต่อแพ้กับชนะกัน จากการที่ว่าใครแพ้จะต้องรวางและคนชนะก็จะได้อินเหล้า พนันเหล้ากัน โดยเขาจะแบ่งเป็นฟาก ฟากละ 5 คน แล้วจะตั้งลูกสะบ้าคล้าย ๆ เครื่องบินคือว่า ตรงกลางจะมีสามลูก หัวหนึ่งลูก ท้ายหนึ่งลูก ลูกสะบ้าที่ใช้ทอยมี 5 ลูก เมื่อทอยฝั่งตรงข้ามแล้ว จะล้มก็ลูกก็แล้วแต่มีฝีมือ มีพละกำลังน้อย ทำล้มสองลูก อีกฝ่ายหนึ่งทำล้มห้าลูก เมื่อฝั่งนั้นทอยหมดห้าลูกล้มไม่หมดถือว่าแพ้ต้องสับเปลี่ยนข้างกันเพราะเพื่อมิให้ได้เปรียบเสียเปรียบกัน ก็จะสลับข้าง พอเขาสลับข้างแล้วก็ตั้งเหมือนเดิม 5 ลูกอีก แล้วให้ฝ่ายที่แพ้ ทอยต่อทีนี้ถ้าล้มหมดฝ่ายที่ทอยไม่หมดก็เสมอกัน

ส่วนสะบ้าบ่อนั้นเป็นเอกลักษณ์ที่มีความสวยงามในการแต่งกาย มีมารยาทในการเล่น เป็นกุศโลบายที่จะให้ชายหนุ่มต่างหมู่บ้านได้มีโอกาสมาพบปะพูดคุยสังสรรค์กับสาว ๆ โดยอยู่ในความดูแลของผู้ใหญ่ เพื่อป้องกัน มิให้มีการเล่นเลวเถิด ผิดประเพณีเพราะหนุ่มสาวชาวมอญนั้นหาโอกาสที่จะพบเจอกันโดยอิสระเป็นไปได้ยาก อันอาจจะเนื่องจากการประกอบอาชีพ การคมนาคม รวมถึงวัฒนธรรมชาวมอญที่หวงลูกสาว นอกจากนี้การเล่นสะบ้ายังมีการอวดฐานะของชาวมอญบ้านต่าง ๆ เพราะในเทศกาลสงกรานต์ผู้ใหญ่จะนำเครื่องประดับ โดยเฉพาะทอง มาให้ลูกหลานใส่โชว์กันอย่างเต็มที่ ทั้งชายหนุ่มและหญิงสาว โชว์ทองกันบ้านไหนมีเข็มขัดทอง เข็มขัดนาค ก็จะให้ลูกสาวใส่มาโชว์ ใครมีทองมากก็เอามาใส่มากเน้นที่ทอง เป็นการแสดงฐานะของแต่ละบ้านให้เป็นที่รำลึกกันอีกด้วย “...คนมอญชอบเอาทองมาอวดกัน โดยเฉพาะตอนเล่นสะบ้า...” (โชติมา ยะกาศ, สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2556) “...สาวมอญสมัยก่อนที่เล่นสะบ้าจะต้องใส่ทอง เอามาอวดมาโชว์กัน ก็ตอนการเล่นสะบ้า ทำบุญก็ใส่ไปวัด ช่วงสงกรานต์คนก็จะเอามาอวดกัน บางคนใส่แม้กระทั่งกำไลข้อเท้าเขาจะใส่กันทุกคนเลย...” (สมพิศ มงคลพันธ์, สัมภาษณ์, 26 มีนาคม 2556)

ภาพที่ 16 การเล่นเกมบ่อนที่หญิงสาวกำลังเจรจาขอผลเส้าคืนจากฝ่ายชาย

การเล่นเส้านั้น เล่นกันทุกหมู่บ้าน บางหมู่บ้านมี 6-7 บ่อน การทำบ่อนเส้านั้น เมื่อก่อนจะใช้ไต้ถุนบ้านซึ่งเป็นพื้นดิน ต้องช่วยกันใช้ตะลุมพุกทุบดินก่อน โดยให้ลูกหลานเป็นคนทำ แล้วใช้ขวดสุราแม่โจงกลิ้งให้ดินเรียบ บ่อนเส้าทำไม่ได้สวยงามอะไรมาก ใช้ตะเกียงลานในการให้แสงสว่าง ใช้ทางมะพร้าวประดับตกแต่งหุ้มไว้กับเสา มีกระดาษสีที่ตัดเป็นพวงมโหตรประดับไว้เพียงแค่นั้น หญิงสาวต้องแต่งตัวเหมือนกัน ผู้หญิงแต่งแบบเดียวกันสวยเหมือนกัน เป็นสีเดียวกัน แบบเดียวกัน หรือจะคละกันก็ได้ แล้วแต่สาว ๆ จะตกลงกัน เป็นมาแต่งตั้งแต่โบราณ เครื่องแต่งกายสมัยก่อนไม่ใช่แบบนี้ จะนุ่งโจงกระเบน ห่มสไบแล้วก็นัดกันว่าวันนี้จะแบบไหน ทุกบ้านจะมีผ้าโจงกระเบนหมด สไบมีหมด มีรางจิบสำหรับเอาผ้าตัวนอ๊ด ๆ ให้แน่นแล้วเอาเชือกมัดไว้ เวลาจะใช้ก็เอามาคลี่ออก มาห่มใช้โจงกระเบน ห่มสไบ หรือบางที่ก็นัดกันใส่เสื้อแขนสั้นเอวสูง ๆ นุ่งผ้าถุง สาว ๆ จะสนุกสนานกับการแต่งกายเพื่อเล่นเกมบ่อน ต่อมาภายหลังในแต่ละคืนจะใช้สีเดียวกันทั้งหมด คืนนี้เป็นสีชมพูก็คือสีชมพูหมดเลย สีเหลืองก็สีเหลืองทั้งหมด เป็นการแสดงถึงความสามัคคีอีกอย่างหนึ่ง แต่ก่อนคนค้าคนขายเล่นได้ทั้งนั้น ชายหนุ่มฝั่งวัดแหลม (ฝั่งถนนปู่เจ้าสมิงพราย) จะข้ามแม่น้ำมาเล่นฝั่งที่ว่าการอำเภอ เขาจะต้องตกลงสาว ๆ ว่าจะขอเล่นเกมบ่อนเข้าเพราะว่าถ้าเลิกตอนดึก ชายหนุ่มก็ไม่สามารถที่จะข้ามฟากกลับไปได้ เพราะอาจมีโจรมาค้ำจี้ชิงทองไป เมื่อก่อนนั้นไฟส่องสว่างจะไม่มี พอเช้าแล้วเห็นทางสว่างจึงเดินทางกลับ การเล่นเกมบ่อนระหว่างหนุ่มกับสาวนั้น ทำให้หนุ่มสาวได้มาทำความรู้จักกัน หรือได้มีโอกาสพูดคุยกัน

คูพฤติกรรมซึ่งกันและกัน บางคนนั้น ได้รู้จักกันและแต่งงานกันเพราะการเล่นสะบ้าก็มาก การเล่นสะบ้าเป็นความคิดของชาวมอญ การคิดของชาวมอญแต่ละอย่างนั้นเป็นเรื่องที่ดี สมัยก่อนมีอาชีพทำนาไม่ได้มาสูงถึงพุดคยอะไรกัน การจะเจอกันยากจะเจอกันแต่ครั้งก็ต้องเป็นเทศกาลทำบุญหรืองานบวชโอกาสของหนุ่มสาวได้พบกันค่อนข้างที่จะลำบากเขาจึงคิดการละเล่นสะบ้าขึ้นมาเพื่อให้หนุ่มสาวได้พบกันเจอกันนั่นเอง

ภาพที่ 17 การเล่นสะบ้าบ่อนชายหนุ่มกำลังเจรจาขอผลสะบ้าคืนจากฝ่ายหญิง

หลังจากทำบุญในช่วงเช้าแล้วแล้ว ในช่วงค่ำหนุ่มสาวจะเล่นสะบ้ากัน ซึ่งน่าจะเป็นกุศโลบายของผู้ใหญ่ที่จะให้ชายหนุ่มกับหญิงสาวพบหน้ากัน เหตุผลก็เพราะเห็นว่าหนุ่มสาวชาวมอญพระประแดงมีอาชีพทำนา ตลอดปีเขาจะไม่มีโอกาสพบกันเลย พอถึงวันสงกรานต์ผู้ใหญ่จึงจัดให้มีการเล่นสะบ้าขึ้นในประเพณีสงกรานต์ของชาวมอญ ซึ่งก็เหมือนกับวันครอบครัวใครไปอยู่ที่ไหนก็ต้องกลับมาที่บ้าน คือถึงวันที่ 13, 14, 15 เมษายน เพราะว่าเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนมีนาคม จะเป็นช่วงเวลาเก็บเกี่ยว เมื่อเกี่ยวข้าวเสร็จแล้วชาวมอญก็จะกลับมาบ้านที่พระประแดง ทำความสะอาดบ้าน เตรียมสถานที่สำหรับเล่นสะบ้า หลังจากทำบุญในช่วงเช้าแล้วก็จะมามาเล่นสะบ้ากันในช่วงค่ำ สะบ้าเล่นกันทุกหมู่บ้าน แล้วแต่หมู่บ้านไหนถ้ามีหญิงสาวมากก็อาจจัดได้หลายบ่อน ถ้ามีน้อยก็อาจจัดได้บ่อนเดียว หนุ่มสาวหมู่บ้านเดียวกัน จะไม่เล่นสะบ้าด้วยกัน หนุ่ม ๆ ต้องไปเล่นสะบ้าที่หมู่บ้านอื่น สมัยก่อนบางบ่อนจะเล่นกันถึง 7 คืน บางบ่อนก็

อาจจะเล่นแค่คนเดียว สองคน เท่านั้น สะบ้าบ่อนเล่นกันได้ถนัดบ้าน โดยที่ผู้ใหญ่จะแอบดูทางช่อง ลมบนบ้าน ปล่อยให้หนุ่มสาวเล่นสะบ้ากันโดยเสรี ผู้ใหญ่จะไม่เข้ามายุ่ง แต่อยู่ในสายตาของผู้ใหญ่ ตลอดการเลี้ยงดูปู่เฒ่าผู้ใหญ่ก็จะทำให้ พอถึงเวลาเที่ยงคืนก็จะพักผ่อนอาหาร ได้แก่ข้าวต้มหรือ ข้าวผัดที่ผู้ใหญ่เตรียมไว้ให้ หลังจากนั้นก็จะพักผ่อนประมาณหนึ่งชั่วโมงก็จะเล่นกันต่อไป พ่อแม่ อาจจะสงสัยว่าทำไมลูกชายเราไปเล่นอยู่คนเดียวตลอด ไม่ไปบ่อนอื่นเลย แสดงว่าคงจะต้อง ชอบสาว ๆ ที่บ่อนนี้แน่นอน พ่อแม่ก็จะมาคิดว่าลูกชายเล่นกับใคร เมื่อฟังพอใจกันหลังจากเลิกเล่น สะบ้าแล้วก็จะอาจจะมีโอกาสสนทนาคำสนทนาถึงกันต่อไป

5. การค้าโพธิ์หรือการค้าต้นไม้โพธิ์

ภาพที่ 18 การค้าโพธิ์ใช้ไม้้งามสูงเท่าตัวคนปลอกเปลือกทาด้วยขมิ้นค้ำ

ถือเป็นเรื่องที่เป็นการเชื่อว่าจะไม่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนาโดยตรงคือ ผู้ที่เกิด ในวันเนาคือ วันที่ 14 เมษายนของปีนั้น เช่น ปีนี้วันสงกรานต์ตรงกับวันอาทิตย์ ผู้ที่เกิดในวันจันทร์ จะต้องเอาไม้้งามต้นกระถินสูงเท่าตัวคน ปลอกเปลือกและทาม้ำมันไปค้าต้นไม้โพธิ์ เพื่อสะเดาะเคราะห์ ให้กับตนเอง เพราะถือว่าผู้ที่เกิดในวันเนาจะแก่ก็ไม่ไช้จะใหม่ก็ไม่เชิง อยู่ตรงกลางต้องแก้เคล็ด เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ตนเอง เสมือนเป็นการค้าจุนพระพุทธรูปศาสนาอีกด้วย แต่ต่อมาภายหลัง ต้นโพธิ์ในวัดต่าง ๆ มีน้อยลง ก็จะแก้เคล็ดโดยการบำเพ็ญประโยชน์อื่น ๆ เพื่อส่วนรวมแทน เช่น การขุดลอกคูคลองระบายน้ำ ทำความสะอาดสวนสาธารณะตามวัด เป็นต้น เพื่อสะเดาะเคราะห์แทน การค้าต้นไม้โพธิ์ ซึ่งอาจจะเป็นการสอนให้คนมอญเป็นผู้เสียสละ ผลของการเสียสละจะนำความสุข

มาแก่ตน “...ไม้ค้ำโพธิ์ก็มีความเชื่อว่า คนไหนที่เรียกปีชง สมมุติว่า เกิดวันจันทร์ แต่ว่าเป็นวัน
 สงกรานต์วันที่ 13 มันตรงกับวันอาทิตย์พอดีเลย คนที่เกิดวันจันทร์ต้องเอาไม้ไปค้ำต้นโพธิ์ เขาถือ
 เป็นการค้ำจุนศาสนา คือ การสะเดาะเคราะห์นั่นเองเป็นความเชื่อไปอีกแบบหนึ่ง แล้วก็จะต้อง
 บำเพ็ญประโยชน์เพื่อสาธารณะ เช่น ซ่อมถนน ซ่อมสะพาน...” (จวีวรรณ ควรแสง, สัมภาษณ์,
 22 มีนาคม 2556) “...เป็นความเชื่อของชาวพุทธ โดยเฉพาะชาวมอญบอกว่าต้นโพธิ์คือสัญลักษณ์
 ของพุทธศาสนา การที่เอาไม้ไปค้ำต้นโพธิ์นั้น คือเป็นการค้ำจุนให้พระพุทธศาสนามีความมั่นคง
 คงอยู่สืบต่อไป ...” (วิชัย จันทร์จำรูญ, สัมภาษณ์, 4 เมษายน 2556)

ภาพที่ 19 ผู้สูงอายุกำลังทำพิธีค้ำต้นโพธิ์

6. การปล่อยปลา

ภาพที่ 20 การแห่ยกแห่ปลา

ชาวมอญจะมีความเชื่อในเรื่องการทำบุญสำคัญอีกอย่างหนึ่งคือ การปล่อยปลา เพื่อเป็นการสะเดาะเคราะห์ต่ออายุให้กับตนเองตามความเชื่อของชาวมอญ ซึ่งสมัยก่อนการปล่อยปลานั้นต่างคนต่างทำมักจะไปปล่อยตามบ่อน้ำของวัดต่าง ๆ ที่ตนนิยมไปทำบุญ ในอดีตแต่ละบ้านจะต่างคนต่างทำตามที่ตนเห็นสมควร ประเพณีปล่อยปลามีความเป็นมาและความเชื่อมาจากเรื่องเล่าที่เล่าต่อกันมาว่า ในสมัยพุทธกาลมีสามเณรน้อยองค์หนึ่งมาบรรพชาเพื่อศึกษาเล่าเรียน และปฏิบัติธรรมอยู่ในสำนักของพระอาจารย์ชื่อดังที่เชี่ยวชาญในการพยากรณ์ดวงชะตาชีวิต สามเณรน้อยรูปนี้ได้รับการพยากรณ์จากท่านพระอาจารย์ว่า ดวงชะตาจะถึงมาจะต้องมรณภาพ ภายใน 7 วัน พระอาจารย์จึงบอกให้สามเณรน้อยเตรียมตัวปลงอายุสังขารเสีย พอสามเณรได้ฟังดังนั้น ในฐานะนักปฏิบัติธรรมท่านก็ได้สะทกสะท้านที่จะต้องมรณภาพ หรืออาลัยในชีวิตแต่อย่างใดไหน ๆ ก็จะละสังขารแล้ว ก็ใครจะขออำนาจพระอาจารย์ไปโปรดโยมบิดา มารดาสัก 3 วัน เพื่อเป็นการตอบแทนพระคุณท่านเป็นครั้งสุดท้าย เมื่อได้รับอนุญาตแล้วก็ออกเดินทาง โดยกะว่าจะใช้เวลาไปกลับให้ทันก่อนกำหนด เพื่อฟังธรรมจากพระอาจารย์เป็นครั้งสุดท้ายก่อนละสังขาร ในระหว่างการเดินทางเนื่องจากในช่วงเวลานั้นเป็นหน้าแล้ง ซึ่งน้ำในลำธาร ห้วยหนองเหือดแห้ง สามเณรได้เห็นปลาน้อยจำนวนหนึ่งตกคัก คิ่นกระเด่ว ๆ ใกล้จะถึงเวลาตายอยู่ในแอ่งน้ำที่กำลังแห้งเหือด

ด้วยจิตที่มีเมตตาท่านได้นำจิ๋วของท่าน ซ้อนตักปลาฝูงนั้น ไปปล่อยในแม่น้ำสายใหญ่ แล้วจึงเดินทางต่อไป หลังจาก โปรค โยมบิดา มารดาและเดินทางกลับมายังสำนักแล้วพอครบ 7 วัน กำหนดตามที่พระอาจารย์พยากรณ์เอาไว้แล้ว ก็เข้าไปกราบลาพระอาจารย์เพื่อขอฟังธรรมจากพระอาจารย์ เป็นครั้งสุดท้ายก่อนละสังขาร พระอาจารย์ยังมีได้แสดงธรรม โปรคแก่สามเณร แต่ได้ตรวจสอบดวงชะตาของสามเณรอีกครั้งพบว่า ดวงชะตาของสามเณรยังไม่ถึงฆาตตามที่ได้พยากรณ์ไว้แต่เดิมนั้น จึงได้สอบถามสามเณรน้อยจนได้ความและได้กล่าวกับสามเณรน้อยว่ากรรมดีที่เณรได้ช่วยชีวิตฝูงปลาไว้ ประกอบกับบุญกุศลที่เณรได้ทำ ด้วยการถือเพศบรรพชิตในปัจจุบันกรรมหนักถึงตายของสามเณรหลุดพ้นไปแล้ว สามเณรจึงรอดพ้นจากความตายในครั้งนี้จึงเป็นความเชื่อของชาวมอญว่า การปล่อยปลาเป็นการสะเดาะเคราะห์ ต่ออายุสืบมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งข้อมูลทั้งหมดจะสอดคล้องกันคือ โชติมา ยะกาศ เล่าว่า “...ความเป็นมาของการจัดงานประเพณีแห่ปลาปากลัดมา จากความเชื่อในเรื่องเล่าสืบกันมาเกี่ยวกับสามเณรน้อยที่ชะตาขาดแล้วไปเจอปลาตกลักก็จับปลาไปปล่อยในแหล่งน้ำ ทำให้รอดชีวิตมาได้...” (โชติมา ยะกาศ, สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2556) สอดคล้องกับประพันธ์พงษ์ เทวคุปต์ “...เณรดวงชะตาจะขาด เมื่อดวงชะตาจะขาดก็อยากจะให้ไปเสียชีวิตที่บ้านก็ไล่ให้เณรไปเสียชีวิตที่บ้าน ในระหว่างที่เณรกลับบ้านหน้าแล้ง เณรเห็นปลาตกลักก็เห็นว่าเมื่อตัวเราจะถึงแก่ชีวิตแล้วก็อยากจะช่วยปลาที่ตกลักเพราะว่าถ้าไม่ช่วยปลาที่มีน้ำขลุกขลิกอยู่มันต้องตายแน่ ๆ จึงทำให้เณรรอดชีวิต...” (ประพันธ์พงษ์ เทวคุปต์, สัมภาษณ์, 21 มีนาคม 2556) นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลเกือบทั้งหมดก็ได้เล่าถึงที่มาของการปล่อยปลาคือ

ชาวมอญจึงเชื่อว่า การปล่อยปลาเป็นการสะเดาะเคราะห์ในเทศกาลงานบุญ โดยเฉพาะในช่วงเทศกาลสงกรานต์ ชาวมอญจึงนิยมปล่อยปลาเพื่อเป็นการสะเดาะเคราะห์ต่ออายุ โดยปลาที่นำมาปล่อยก็จะเป็นปลาที่จับมารวบรวมไว้ ตกมาบ้าง ยกอมาบ้าง วิดบ่อ วิดนาบ้างส่วนใหญ่มักจะเป็นปลาหมอและปลากระดี่ สมัยก่อนทำเฉพาะหมู่บ้านทำในหมู่บ้านอย่างเดียว อย่างเทศกาลสงกรานต์ก็จะทำบุญกันกลางบ้าน เสร็จแล้วใครมีปลาก็มารวมๆ กันเสร็จแล้วก็มาอธิษฐานมาร่วมกันปล่อยคือ มีการทำบุญเลี้ยงก่อนและจะทำการปล่อยปลากันภายหลัง ระยะเวลาประเพณีอันนี้เมื่อทำๆ ต่อมาจนแล้วคือ ผู้หลักผู้ใหญ่ที่เห็นว่ามันควรจะรวมตัวกันคือ แต่ละหมู่บ้านมารวมตัวกันมันก็จะประเพณีงานใหญ่ขึ้นมาเป็นประเพณีถาวรไป “...คนมอญจะถือเอาช่วงวันสงกรานต์จัดพิธีแห่ปลาและปล่อยปลา ซึ่งดั้งเดิมเขาจะทำเล็ก ๆ ไม่จัดใหญ่มาก...” (ประเสริฐวชิรเชื่อนพันธ์, สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2556)

พิธีปล่อยปลาของคนมอญพระประแดงเริ่มขึ้นตอนไหนนั้นไม่ชัดเจนเพราะแต่ละคนจะต่างทำกันเอง “...ชาวบ้านเขาก็มีความเชื่อเรื่องนี้เขาก็ปล่อยนก ปล่อยปลากัน บ้านใครบ้านมันครอบครัวใครครอบครัวมัน...” (ฉวีวรรณ ควรแสวง, สัมภาษณ์, 22 มีนาคม 2556) ซึ่งจะปล่อยปลา

กันในวันสุดท้ายของเทศกาลสงกรานต์ ประมาณปี พ.ศ. 2485 คุณลุงบุญมา มุสิกทอง ชาวมอญ บ้านแซ่ได้มีความคิดที่จะให้ชาวมอญนำปลาที่ตนเตรียมเอาไว้ในวันมาปล่อยพร้อมๆ กัน เพื่อเป็นการสร้างความสามัคคีให้กับชุมชนมอญ คุณลุงบุญมาจึงได้เชิญสาว ๆ หนุ่ม ๆ มาร่วมแห่เป็นขบวน เพื่อนำปลาไปปล่อยที่ทำน้ำวัดทรงธรรม เป็นจุดเริ่มต้นที่เกิดเป็นประเพณีขึ้นมา “...ประเพณีแห่ปลาปากลัดนั้น คุณบุญมา มุสิกทอง เป็นคนจัดขบวนแห่คนแรก เป็นชาวบ้านหมู่บ้านแซ่จะทำบุญครั้งใหญ่ก็เลยชวนสาว ๆ ในหมู่บ้านมารวมตัวกันแล้วนำปลาไปปล่อยที่วัดทรงธรรม เมื่อก่อนใครอยู่ใกล้วัดไหนก็ปล่อย วัดนั้น ส่วนใหญ่จะปล่อยที่วัด...” (วิชัย จันทรจำรูญ, สัมภาษณ์, 4 เมษายน 2556) แต่ที่ท่านทำได้แค่ครั้งเดียวแล้วท่านก็หยุดไปและต่อมาอาจารย์คล้าย พงษ์เวช ก็เป็นคนสืบสานต่อมา กล่าวคือ

ในปี พ.ศ.2488 คุณตาตัว คุณยายฟุ้ง ซึ่งเป็นบิดามารดาของอาจารย์คล้าย พงษ์เวช ครูใหญ่โรงเรียนวัดทรงธรรม ผู้ก่อตั้งโรงเรียนอานวยวิทย์ มีความประสงค์ที่จะทำบุญสะเดาะเคราะห์ต่ออายุครั้งใหญ่ โดยการปล่อยปลาในเทศกาลสงกรานต์ จึงขอให้อาจารย์คล้ายดำเนินการให้อาจารย์คล้ายจึงริเริ่มจัดกิจกรรมการแห่ปลาขึ้นมาอีกครั้ง โดยเชิญหนุ่มสาวในหมู่บ้านมาร่วมในขบวนแห่ ซึ่งได้รับความสนใจเป็นอันมาก หนุ่มสาวที่มาร่วมขบวนแห่ต่างแต่งกายด้วยเสื้อผ้าสีสันอันสวยงามเป็นที่ชื่นชอบสนุกสนาน และชื่นชมของชาวบ้านเป็นอันมาก จึงเริ่มกลายเป็นประเพณีท้องถิ่น เป็นต้นกำเนิดของประเพณีสงกรานต์พระประแดงตั้งแต่นั้น เป็นต้นมา โดยท่านอาจารย์คล้าย พงษ์เวช ได้รับเป็นประธานในการจัดงานนี้เรื่อยมา มีกิจกรรมในขบวนแห่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เช่น มีแตรวง ซึ่งเป็นของโรงเรียนวัดทรงธรรม และโรงเรียนอานวยวิทย์ เข้าร่วมเป็นที่สนุกสนานครื้นเครง มักจะจัดกันในวันสุดท้ายของเทศกาลสงกรานต์ วันสิ้นสุดของการเล่นสละบ้า จึงอาจกล่าวได้ว่าในระยะเริ่มต้นของการแห่ปลานั้น การ “แห่ปลาปากลัด” เป็นเพียงกิจกรรมหนึ่งในเทศกาลสงกรานต์ของชาวมอญพระประแดงเท่านั้นเอง หลังจากที่อาจารย์คล้าย พงษ์เวช ได้เป็นประธานจัดงานเป็นต้นมาก็เริ่มได้รับความสนใจจากชาวมอญและประชาชน โดยทั่วไปเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ มีการเชิญชาวมอญจากสถานที่ต่าง ๆ มาร่วมงาน โดยการเดินทางมาทางเรือใช้เวลาการเดินทางมาร่วมงานหลายวันจึงต้องมีการค้างแรมและเลี้ยงต้อนรับชาวมอญที่มาร่วมงานด้วย ส่วนนักท่องเที่ยวนั้นก็มาจากทั่วทุกสารทิศไม่ว่าวันแม้กระทั่งจังหวัดเชียงใหม่ที่จะมาเที่ยวชมขบวน “แห่ปลาปากลัด” มีการแห่ปลาเพียงอย่างเดียวยังไม่มีการถือกรงนกแห่ด้วย “... อาจารย์คล้าย พงษ์เวช ก็ดำเนินการต่อ ซึ่งได้รับความสนใจจากชาวมอญในหมู่บ้านมากขึ้นต่อมา เริ่มมีแตรวงเข้ามาร่วมแห่ มีกลองยาวทำให้การแห่มีความครึกครื้นขึ้น ด้วยความสามัคคีของคนมอญที่มองเห็นความสนุกสนานและสีสันของการแห่ปลา เพราะคิดว่านอกจากจะทำบุญสะเดาะเคราะห์ต่ออายุแล้ว ยังมีความสนุกสนานและความสามัคคีร่วมแรงร่วมใจกันอีกด้วย...” (โชติมา

ยะกาศ, สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2556)

“...ต่อจากลุงบุญมา พ.ศ. 2488 ก็มีคุณยายพ่วง พงษ์เวช ถ้าคนเก่าแก่จะรู้จัก คุณยายพ่วง บอกให้อาจารย์คล้าย พงษ์เวช ว่าตนอยากทำบุญอยากปล่อยปลาให้บุตรชายจัดงานทำบุญเลี้ยงพระ และก็ปล่อยปลาจำนวนมาก ๆ อาจารย์คล้าย พงษ์เวช ซึ่งเป็นบุตรชายก็ทำบุญเลี้ยงพระแล้วเชิญ สาวงามมาช่วยกันปล่อยปลา...” (วรรณภา ภิญโญ, สัมภาษณ์, 4 เมษายน 2556)

เมื่อถึงกำหนดวัน “แห่ปลาปากลัด” จะมีคนมาชมมากขึ้นเรื่อย ๆ ก็จะมีพ่อค้านำนกใส่ กรงมาขาย เพื่อที่จะให้คนมาร่วมงานซื้อนกนั้นปล่อยทำบุญ อาจารย์ฉวีวรรณ ควรแสง ซึ่งเป็น ลูกสาวของอาจารย์คล้าย พงษ์เวช จึงมีความคิดว่าเมื่อแห่ปลาเพื่อทำบุญสะเดาะเคราะห์ต่ออายุแล้ว ก็ควรจะปล่อยนกเพื่อทำบุญด้วย จึงได้ผนวกกรงนกเข้ามาไว้ในขบวนแห่ปลาด้วย ชาวบ้านที่เดิม เรียกงานว่า “แห่ปลาปากลัด” ก็เริ่มเรียกงานนี้ว่า “แห่กแห่ปลาปากลัด” กันติดปาก “...เรียกแห่ ปลาปากลัด ไม่มีนก เมื่อก่อนนี้ไปปล่อยอยู่แถวสถานีตำรวจ หลังแห่ปลาได้สักปีสองปี ก็จะมีคน อิสลามเอานกมาขาย เห็นมีคนทีเขามาเที่ยวงานซื้อนกปล่อย ก็คิดว่าเป็นเรื่องการทำบุญเหมือนกัน จึงนำกรงนกผนวกเข้าไปในขบวนแห่ด้วย เพื่อนำไปปล่อยพร้อมปลา...” (ฉวีวรรณ ควรแสง, สัมภาษณ์, 22 มีนาคม 2556) “...ส่วนนกนั้นมาภายหลัง เวลาเราไปไหนไปทำบุญก็จะเห็นคนขายนก ซึ่งก็เป็นการสะเดาะเคราะห์เหมือนกันก็เลยมาผนวกกันภายหลัง ไม่มีตำนานใด ๆ เกี่ยวกับนก...” (โชติมา ยะกาศ, สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2556)

ด้วยพัฒนาการทางสังคมที่เกิดขึ้นมา ในปี พ.ศ. 2499 เมื่ออาจารย์คล้าย พงษ์เวช ทราบว่า ที่ต่าง ๆ นั้นเขาเริ่มมีการแห่นางสงกรานต์กัน จึงมีความคิดที่จะนำนางสงกรานต์ มาร่วมแห่ใน ขบวนแห่กแห่ปลาปากลัดด้วย โดยเริ่มให้มีการจัดรถนางสงกรานต์เอาไว้ท้ายขบวน โดยอาจารย์ คล้าย พงษ์เวช ได้มอบหมายให้อาจารย์ฉวีวรรณ ควรแสง ลูกสาวเป็นผู้ติดต่อจัดหานางฟ้า นางสงกรานต์มาประจำรถโดยการไปเชิญลูกหลานชาวมอญตามบ้านต่าง ๆ ที่ทราบว่า มีหน้าตา หอมจงดงาม โดยนำหมากพลูใส่พานไปเชิญ ถ้าพ่อแม่หรือผู้ปกครองของหญิงสาวรับหมากพลู ก็แสดงว่าอนุญาตให้หญิงสาวชาวมอญนั้นมาร่วมงานได้ ส่วนว่าผู้ใดจะได้นั่งรถในตำแหน่งไหน บนรถนางสงกรานต์นั้น อาจารย์ฉวีวรรณ ควรแสง ก็จะเป็นผู้พิจารณา ร่วมกับกรรมการผู้จัดการ หานางงามอีกครั้งหนึ่ง นางสงกรานต์คนแรกชื่อ น.ส.อรวรรณ รัตนสังข์ เป็นนางสงกรานต์ในปีนั้น ในการจัดขบวนแห่ต่าง ๆ ในงาน “แห่กแห่ปลาปากลัด” ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี จาก ชาวมอญในเขตพระประแดง ทุก ๆ คนมีจิตใจที่จะมาร่วมงานด้วยความรักความสามัคคีในหมู่ ชาวมอญ โดยไม่ต้องมีค่าจ้าง ค่าตอบแทนใด ๆ มากันด้วยความเต็มใจ “...เมื่อก่อนนี้สาวงามก็ใช้ เชิญตามบ้าน ครูก็เป็นคนไปเชิญคือ คนมอญมีนิสัยขี้อาย ไม่กล้าแสดงออก ไม่กล้าประกวด เคยมี

คนให้จัดการประกวดแต่เราก็คนส่วนใหญ่ก็คัดค้าน ถ้ามีการประกวด ไม่มีใครมาแน่นอน เลยใช้วิธีเชิญเองเห็นลูกสาวบ้านไหนสวยครูก็จะไปหา...” (ฉวีวรรณ ควรแสวง, สัมภาษณ์, 22 มีนาคม 2556)

“...เริ่มมีรณางสงกรานต์เข้ามาในขบวนแห่ แต่เดิมไม่มีพอมิรณางสงกรานต์ก็จะนำหมากพลูไปเชิญลูกสาวบ้านต่าง ๆ มาเป็นนางสงกรานต์และนางฟ้า โดยอาจารย์ฉวีวรรณ ควรแสวง ลูกสาวอาจารย์คล้ายจะเป็นผู้ดำเนินการเชิญมา 7 คน เมื่อแต่งตัวแล้วก็เอามาคัดเลือกกันว่าใครจะเป็นนางฟ้า ใครจะเป็นนางสงกรานต์ก็ได้รับความร่วมมืออย่างดี...” (โชติมา ะกาศ, สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2556)

“...เริ่มเปลี่ยนเมื่อ พ.ศ. 2499 หน่วยงานราชการแล้วก็องค์กรที่เกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาท มีขบวนแห่นางสงกรานต์เพิ่มขึ้นเพราะแต่ละหน่วยงานก็จะมีรถขบวนนางสงกรานต์มาช่วยเพิ่มมากขึ้น ก็เปลี่ยนจากแห่ปลามาเป็นขบวนรณางสงกรานต์เพิ่มขึ้น แต่ตอนนั้นยังไม่มีการประกวดนางสงกรานต์มีแต่สรรหา พ.ศ. 2499 เริ่มมีนางสงกรานต์ ชาวบ้านเริ่มเรียกเป็นสงกรานต์ปากลัดแทนเนื่องจากมีขบวนรณางสงกรานต์เพิ่มขึ้นมา ...” (วิชัย จันทรจำรูญ, สัมภาษณ์, 4 เมษายน 2556)

ภาพที่ 21 การปล่อยนก ปล่อยปลา

7. งานแห่หงส์ชงตะขาบ

ภาพที่ 22 ประเพณีแห่หงส์ชงตะขาบ วัดมอญในอำเภอพระประแดงจะมาแห่พร้อมกัน

การแห่หงส์ชงตะขาบ เป็นงานประเพณีของชาวมอญที่ประดิษฐ์ขึ้นมาใหม่ ภายใต้ความสามัคคีของชาวมอญพระประแดงซึ่งมีความรู้สึก ว่า ประเพณีปล่อยนกปล่อยปลาเดิมที่มีพัฒนาการมาเป็นงานประเพณีสงกรานต์พระประแดงในปัจจุบัน ถูกทางราชการซึ่งขาดความรู้ความเข้าใจในวัฒนธรรมของชาวมอญอย่างแท้จริง นำไปดำเนินการแบบผิดธรรมเนียมวิธีการที่ดำเนินการมา ทำตามความอำเภอใจของผู้จัดงาน ชาวมอญจึงไม่ให้ความร่วมมืออีกเพราะเห็นว่าทางราชการเอาไปจัดแล้วเกิดความเสื่อมเสีย แต่ครั้งจะกลับไปจัดงานแห่กแห่ปลาใหม่ก็คงไม่เหมาะสม ชาวมอญพระประแดงจึงร่วมกันจัดงานแห่หงส์ชงตะขาบขึ้นในปี พ.ศ. 2530 ที่ผ่านมา โดยมีลักษณะความเป็นมาของการจัดงานและพัฒนาการคล้ายกับประเพณีแห่กแห่ปลากว่าคือตามวัดมอญจะมีเสาหงส์ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ตามความเชื่อของมอญ ในแต่ละปีจะนำชงตะขาบซึ่งเป็นปริศนาธรรมตามความเชื่อของมอญมาเดินเวียนรอบวัดและนำชงตะขาบชักขึ้น ไปแขวนไว้ที่ปากหงส์ ซึ่งทำกันทุกวัดที่เป็นวัดมอญ ต่อมาในปี พ.ศ. 2530 นายประเสริฐ ศิริบุญ กำนันตำบลทรงคนอง ได้ชักชวนชุมชนแต่ละวัดมาแห่ร่วมกัน โดยแห่ไปรอบตลาดพระประแดง เมื่อถึงวัดใครก็เลี้ยวเข้าวัดนำชงตะขาบขึ้น แยกกันไปที่ละวัดจนครบ ซึ่งได้รับความร่วมมือจากชาวมอญตามวัดต่าง ๆ ด้วยดี และจัดต่อเนื่องมาจนปัจจุบัน ซึ่งแต่เดิมชื่องานแห่หางหงส์ หรืองานแห่หางหงส์ ต่อมาจึงเปลี่ยนชื่อเป็นงานแห่หงส์ชงตะขาบในภายหลังเพราะเวลาชักชงตะขาบไปแขวนนั้น แขนงไว้ที่ปากหงส์ไม่ใช่หางหงส์ เสมือนเป็นการสร้างความสามัคคี สร้างแรงใจให้มอญในปัจจุบันหวงแหน

วัฒนธรรมของตน และร่วมกันอนุรักษ์เอาไว้ให้คงอยู่กับชาวมอญพระประแดงตลอดไป จะทำกันในวันที่ 13 เมษายนของทุกปี งานแห่งสังฆตะขาบนี้จะไม่มีการเล่นสาดน้ำ จะมีเพียงการรดน้ำกันอย่างมีมารยาท มีการเฉลิมฉลองกัน 3 วัน 3 คืนเช่นกัน โดยชาวมอญจะร่วมกันระดมทุนในการจัดงานด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น จัดงานหารายารมัญ หรือการขอเงินอุดหนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนต่าง ๆ โดยเจ้าภาพในการจัดงานในแต่ละปีนั้น วัดต่าง ๆ จะผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันเป็นเจ้าภาพ ประพันธ์ กล่าวไว้ว่า “...การแห่งสังฆตะขาบ มีอยู่ในเทศกาลสงกรานต์ด้วย เรยกเอาประเพณีปล່อยนบกปล່อยปลาให้อำเภอไปเพราะว่าเรามีประเพณีทำรงตะขาบถวายเป็นพุทธบูชาต่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตั้งแต่ที่เราทำรงตะขาบ ไปรับเสด็จพระองค์ที่ดาวดึงส์ ...” (ประพันธ์พงษ์ เทวคุปต์, สัมภาษณ์, 21 มีนาคม 2556)

ภาพที่ 23 การแห่งสังฆตะขาบ

การแห่งสังฆตะขาบเป็นวัฒนธรรมของคนมอญมาแต่ดั้งเดิม ซึ่งเดิมนั้นวัดคันถัมมีเสาหงส์เป็นที่แรกในอำเภอมอญพระประแดงมีมานานแล้ว เมื่อก่อนการแห่งสังฆตะขาบ จะแห่ที่หมู่บ้าน แต่ละวัดแต่ละหมู่บ้านทำกันเองทำมาตั้งแต่ดึกดำบรรพ์ พอแห่งกแห่งปลาถูกทางราชการยึดไปจัด เหมือนกับวัฒนธรรมของคนมอญถูกยึดไปแล้ว ซึ่งแต่เดิมชาวบ้านเป็นผู้ดำเนินการจัดงาน

กันเอง แล้วหน่วยงานมารับเอาไป ชุมชนซึ่งเป็นผู้จัดเดิมก็มีความรู้สึกลัวว่าจะไม่ยอมเสียอะไรให้หน่วยงานราชการเอาไปอีก แล้วชาวมอญจะจัดงานสงกรานต์เหมือนเดิมก็ทำไม่ได้อีกแล้ว ชาวมอญจึงไปมองหาถึงเอกลักษณ์ของชาวมอญ ซึ่งก็เห็นว่าวัดมอญแต่ละวัดนั้นจะมีเสาหงส์ โดยชาวมอญนับถือหงส์และมีความเชื่อเกี่ยวกับธงตะขาบ ตอนที่พระพุทธเจ้าลงมาโปรดสัตว์โลก ญาติโยมก็จะประดับประดาอะไรสวยงาม โดยชาวมอญก็คิดทำธงตะขาบให้เป็นปริศนาธรรม เป็นเรื่องของการทำบุญ จึงจัดงานแห่หงส์ธงตะขาบขึ้นมาทดแทนการแห่กแห่ปลา ที่ถูกทางราชการยึดไปแทน โดยเริ่มทำกันในชุมชนของวัดมอญ วัดเป็นจุดเริ่มต้นของประเพณีแห่หงส์ธงตะขาบคือวัดคันลัด ซึ่งเป็นประเพณีประดิษฐ์ขึ้นมาใหม่ โดยทำธงตะขาบมาแห่โดยชาวบ้าน ทำกันเอง คนในหมู่บ้านช่วยกันทำธงตะขาบตัวเล็ก ๆ บางทีก็มีปลาใส่โหลมาด้วย ยังมีการกางร่ม อยู่เหมือนเดิมเพราะอากาศร้อน แห่เสร็จก็เอาธงขึ้นยอดเสาหงส์ “...จัดกันในช่วงสงกรานต์โดยจะแห่วันที่ 13 เมษายนของทุกปี จะมีงานสามวันคือ วันที่ 13, 14 และ 15 ที่เลือกจัดงานช่วงนี้เพื่อไม่ให้ซ้ำซ้อนกับงานแห่นางสงกรานต์ของพระประแดง เพราะงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง จะจัดงานวันอาทิตย์ถัดไปจากช่วงสงกรานต์ บางทีก็ห้ล้าไปถึงวันที่ 28 ก็มี...” (โชติมา ยะกาศ, สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2556)

ภาพที่ 24 มิชชวนแห่กแห่ปลา อยู่ในขบวนแห่หงส์ธงตะขาบด้วย

“...การแห่หงส์ชงตะขบ แต่ละวัดจะมีเสาหงส์ เสาหงส์อยู่ข้างบนแสดงให้เห็นว่าเป็นสัญลักษณ์ของชาวมอญ เป็นสัญลักษณ์ของวัดมอญแล้วก็จะเอาชงตะขบชกขึ้นแขวนทำในช่วงเทศกาลสงกรานต์ เพราะว่ามีเวลาว่างช่วงสงกรานต์ นอกนั้นก็ทำนา กิจกรรมต่าง ๆ จึงมาจัดเดือนเมษายน...” (ฉวีวรรณ ควรแสง, สัมภาษณ์, 22 มีนาคม 2556)

วัดมอญส่วนใหญ่จะมีเสาหงส์ตั้งอยู่ภายในวัดมีที่มาจากเรื่องเล่าคือ ตอนที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้แล้วท้าวสังฆนีพรมสังเกตุดูพระพุทธเจ้าอยู่ พระพุทธเจ้าตรัสรู้แล้วก็เกิดความหนักใจว่าธรรมของพระองค์ที่ตรัสรู้มา ยากที่จะแสดงให้คนได้ฟังธรรมแล้วดำเนินตามนั้นยากเหลือเกิน จะแสดงดีหรือไม่แสดงดีหรือจะรู้เฉพาะตัวพระพุทธเจ้าเอง ในขณะที่ท่านกำลังตัดสินใจอยู่นั้น ท้าวสังฆนีพรมมีพาหนะคือหงส์ ก็มาทูลพระพุทธเจ้าว่าพระองค์อย่าทรงหนักพระทัยเลยขอให้พระองค์แสดงธรรมเถอะ เพราะธรรมของพระองค์นั้นยังมีผู้ที่จะสามารถบรรลุฟังในครั้งเดียว อาจจะสำเร็จธรรมตามของพระองค์ได้ เสร็จแล้วพระพุทธเจ้าก็ทรงรับภavana ตั้งแต่นั้นมาเวลาอาราธนาธรรมจึงมีคำว่า “พรมมา จ โลกา ธิปตี สะหัมปะติ” มีที่มาจากหงส์ตัวนี้นั่นเอง ตอนหลังเมื่อพระพุทธเจ้าแสดงธรรมแล้ว พระเจ้าพิมพิสารเกิดความศรัทธาเลื่อมใส ก็เลยถวายเวฬุวันป่าไผ่สร้างวัดถวายพระพุทธเจ้าเป็นวัดแรก ตอนนั้นเมื่อสร้างวิหารเสร็จเรียบร้อยแล้ว ท้าวสังฆนีพรมก็ยังมาฟังธรรมจากพระพุทธเจ้าอยู่เรื่อย ๆ แต่สัตว์เดรัจฉานจะเข้าวิหารไม่ได้ ท้าวสังฆนีพรมก็ทำเป็นเสาให้หงส์เกาะประจำอยู่ที่หน้าวิหาร พอท้าวสังฆนีพรมเสด็จมาฟังธรรมจากพระพุทธเจ้า หงส์ตัวนี้ก็จะไปเกาะอยู่ที่เสาด้านนั้น นี่คือความเป็นมาของเสาหงส์ “...มีที่มาจากหงส์ที่เป็นพาหนะของท้าวสังฆนีพรม เมื่อท้าวสังฆนีพรมเสด็จมาฟังธรรมจากพระพุทธเจ้า หงส์เป็นสัตว์เดรัจฉานไม่สามารถเข้าไปในวิหารได้ จึงทำเสาไว้ให้หงส์เกาะ เพื่อรอท้าวสังฆนีพรม...” (สมพิศ มงคลพันธ์, สัมภาษณ์, 26 มีนาคม 2556)

ภาพที่ 25 การชักธงตะขาบขึ้นที่เสาหงส์

ปัจจุบันเสาหงส์ในวัดมอญบางแห่งได้สูญหายไป เสาหงส์ที่มันหายไปบางวัดเลยต้องหยุดไม่ได้แห่หงส์ธงตะขาบ เพราะสมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม เข้าไปวัดมอญเห็นเสาหงส์ตั้งอยู่ มีทุกวัดก็เกิดความสงสัยก็เลยไปถามท่านเจ้าคุณว่า ทำไมวัดมอญในประเทศไทยต้องมีเสาหงส์ ทุกวัดแม้แต่วัดไทยบางวัดก็ยังมีเพราะอะไร ท่านเจ้าคุณไม่ทราบความเป็นมาท่านไม่ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องประเพณีท่านไม่รู้อะไรเลยเสร็จแล้วท่านก็ตอบส่งเดชไปบอกว่า ที่มีเสาหงส์เพราะว่า ประเทศไทยเราเคยเป็นเมืองขึ้นของพม่า พม่าก็เลยบังคับให้ตั้งเสาหงส์ขึ้นให้รู้ว่าเมืองไทยเป็นเมืองขึ้นของมัน ความเจ็บแค้นของคนไทยในยุคนั้นไม่ว่าไทยหรือมอญมันแค้นพม่าอยู่แล้วใช่ไหม “...จอมพล ป. ก็เลยสั่งให้เอาเสาหงส์ลงให้หมด...” (สมพิศ มงคลพันธ์, สัมภาษณ์, 26 มีนาคม 2556) แต่บางวัดเขารู้เขาก็ไม่เอาลงวัดไหนที่ไม่เอาลงเขาก็ยังทำอยู่ อย่างกับที่นี้สมัยก่อนเขาก็ทำอยู่เอาเสาหงส์ลงไปแล้ว แต่ว่าพอเทศกาลใช้เสาไม้ลวกขนานบักเสาคู่เข้าเจาะทำเป็นเสาตรงแล้วก็ชักขึ้นไป

แต่ว่าทำเฉพาะในหมู่บ้าน แล้วหลังจากที่ราชการยึดขบวนแห่ยกแห่ปลาไปทางคนมอญก็กลับมา
รวมตัวกัน โดยท่านอาจารย์ฉวีวรรณ ควรแสง ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นประธานศูนย์วัฒนธรรม
อำเภอพระประแดงจึงจัดประชุมเป็นครั้งแรก ท่านอาจารย์ฉวีวรรณ ได้เชิญชาวมอญทุกหมู่บ้านมา
ประชุมเพื่อระดมความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นที่วัดทรงธรรม มีผู้เข้าร่วมประชุมเป็นจำนวน
มาก อาจารย์ฉวีวรรณ แจ้งว่า ทางกระทรวงวัฒนธรรมเขาได้จัดตั้งศูนย์วัฒนธรรมอำเภอพระ
ประแดงขึ้น ศูนย์วัฒนธรรมก็มีการรวบรวมเกี่ยวกับเรื่องวัฒนธรรมประเพณีต่าง ๆ เกี่ยวกับ
ความรู้คนท้องถิ่น ที่มีในท้องถิ่นของเรามันเกี่ยวกับประเพณี เกี่ยวกับเรื่องของคนมอญ ตัวอาจารย์
ฉวีวรรณเองก็ยอมรับว่ามีความรู้ไม่มากนัก จนได้ซื้อสรุปว่า ประเพณีแห่งสังฆะขามมีความ
เป็นมาอย่างไร ศูนย์วัฒนธรรมอำเภอพระประแดงจึงได้เชิญชวนชาวมอญทุกหมู่บ้านมารวมกัน แห่
หงสังฆะขาม สมัยก่อนเขาเรียกว่าแห่หางหงส์เพราะว่าตัวลูกกรอกที่ใช้ชักธงขามขึ้น ไปอยู่ตรง
หางพอดีเวลาชักขึ้นไปมัน ไปอยู่ตรงหางหงส์ก็เลยเรียกหางหงส์ แต่จริงมันไม่ใช่เพิ่งมา
เปลี่ยนเป็นแห่หงสังฆะขามตอนที่มารวมกันดินแห่ “...มันจะเหมือนกับชาวมอญ โคนขโมย
วัฒนธรรมไปแล้วชาวมอญก็เลยอยากจะรักษาและอนุรักษ์วัฒนธรรมมอญดั้งเดิมเอาไว้ก็เลยรวมตัว
กันขึ้นมาอันเก่าโคนยึด ไปแล้วก็เอาอันใหม่ขึ้นมาแทน...” (สมพิศ มงคลพันธ์, สัมภาษณ์, 26
มีนาคม 2556)

“...แห่สงกรานต์มีมาก่อน แห่หางหงส์มาเริ่มที่วัดคันลัดแล้วเลิกไปสักพักหนึ่ง แล้วมา
รื้อฟื้นกันที่ท่านเจ้าอาวาสองค์ที่แล้ว แห่หงสังฆะขามชาวมอญเป็นคนฟื้นฟูขึ้นมาเพราะว่ารัฐบาล
ขโมยประเพณีสงกรานต์ไปจัดและชาวมอญก็เลยฟื้นฟูประเพณีแห่หงสังฆะขามขึ้นมาปล่อย
ชาวบ้านเขาจัดดีกว่า...” (พระครูสมุทรรักษ์จันทราทร, สัมภาษณ์, 21 มีนาคม 2556)

“...แห่หงสังฆะขามเพิ่งมาจัดภายหลัง เดิมจัดแห่ปลาอย่างเดียวส่วนเรื่องแห่หงสัง
ฆะขามเป็นเรื่องความเชื่อของชาวมอญในช่วงเทศกาลสงกรานต์ว่า จะต้องนำธงขามไปติดที่
วัดมอญ...” (ประเสริฐ วชิรเจ็อนจันทร์, สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2556)

8. การสรงน้ำพระพุทธรูป-รดน้ำขอพรผู้ใหญ่

ภาพที่ 26 การสรงน้ำพระพุทธรูป

ในช่วงทำยสงกรานต์ มีประเพณีสำคัญอีกอย่างหนึ่ง คือประเพณีสรงน้ำพระพุทธรูป ชาวมอญพระประแดงนิยมไปสรงน้ำพระพุทธรูปที่วัดโปรดเกศเชษฐาราม เพราะที่นั่นมีพระพุทธรูปที่สวยงามเป็นจำนวนมาก (จำปาศรี เทพสง่า และคณะ, 2543) และมีรอยพระพุทธรบาทจำลองประดิษฐานอยู่ในวิหารกลางน้ำ จึงเป็นที่นิยมไปสรงน้ำพระและสรงน้ำ รอยพระพุทธรบาทที่นั่น มักจะไปกันในเวลาเย็น ชาวมอญจะพากันนำน้ำอบไปสรงน้ำพระพุทธรูปรอบวัดซึ่งเปรียบเสมือนเป็นตัวแทนของพระพุทธเจ้า หลังจากนั้นก็นำน้ำอบหรือน้ำลอยดอกไม้ไปรดน้ำขอพร จากญาติผู้ใหญ่ที่ตนเคารพนับถือตามบ้านต่าง ๆ ในลักษณะส่วนตัว ขากลับในระหว่างทางหนุ่มสาวก็จะมีโอกาสเล่นสาดน้ำกันด้วยกริยาทำที่ที่สุภาพ รดแต่พองามและคุยกันตามประสาหนุ่มสาว ตลอดทางเดินกลับบ้าน

ภาพที่ 27 น้ำอบ น้ำลอยดอกไม้สำหรับรดน้ำขอพรผู้ใหญ่

ส่วนการสงฆ์น้ำพระสงฆ์ จะนิยมทำกันในงานถวายสลากภัต หลังประเพณีสงกรานต์ ประมาณเดือน 6 หรือเดือน 7 จะทำเป็นกระโจมให้พระสงฆ์เข้าไปนั่งในกระโจม แล้วผู้ที่สงฆ์น้ำจะอยู่ภายนอกเทน้ำอบ น้ำลอยดอกไม้ต่าง ๆ ผ่านทางรางเพื่อให้ไปถึงองค์พระภายในกระโจมถือเป็นการทำบุญอย่างหนึ่งของชาวมอญ แต่ไม่นิยมสงฆ์น้ำพระสงฆ์ในเทศกาลสงกรานต์ แต่ก่อนนั้นถือว่าวัดโปรดเกศ ฯ เป็นวัดกลางของท้องถิ่นเป็นวัดหลวงที่มีพระมีฤทธิ มีเจดีย์ที่อยู่กลางน้ำเปรียบกับเจดีย์เขตกอง เมื่อก่อนคนมอญพอถึงวันที่ 13, 14, 15 วันสุดท้าย คนมอญจะไปรดน้ำขอพรกันตามหมู่บ้านมอญต่าง ๆ แต่เดิมเขาจะทำเฉพาะหมู่บ้านตนเอง โชติมากกล่าวว่า “...วันสุดท้ายลูกเด็กเล็กแดงจะไปสงฆ์น้ำพระกันที่นั่น ก็เดินกันไปตามสวนคนมอญต้องไปสงฆ์น้ำพระที่วัดโปรดเกศฯ ...” (โชติมา ะกะศ, สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2556) เช่นเดียวกับสมพิศ “...การสงฆ์น้ำพระเมื่อก่อนเขาออกต้องไปสงฆ์วัดโปรดเกศ ฯ คือ ทำยสงกรานต์สี่สาม สิบสี่ สิบห้า วันที่สิบห้าเขาจะไปสงฆ์น้ำที่วัดโปรดเกศ ฯ คือ สมัยก่อนวัด โปรดเกศ ฯ มีรอยพระพุทธบาทอยู่ที่นั่น พระประแดงสมัยนั้นก็มี วัดโปรดเกศฯ เท่านั้นเองที่มีรอยพระพุทธบาท แล้วก็สร้างมณฑปไว้ทำพิธีสวยงามก็เลยเป็นประเพณีที่ว่าทำยสงกรานต์ให้ไปสงฆ์น้ำรอยพระพุทธบาทที่วัดโปรดเกศ ฯ...” (สมพิศ มงคลพันธ์, สัมภาษณ์, 26 มีนาคม 2556)

9. ทะแยมอญ

เป็นการแสดงดนตรีขับกล่อมประเภทเครื่องสาย ที่มีนักร้องชายหญิงร้องโต้ตอบกัน บทร้องไม่หยาบคายคล้ายกับการเล่นเพลงพื้นเมืองชาวไทย เช่น ลำตัด เพลงน้อย เพลงอีแซว โดยจะร้องโต้ตอบกันเป็นคู่ ๆ พร้อมกับมีถ่วงทำลีลาร่ายรำประกอบ คำร้องเดิมจะใช้ภาษามอญล้วน ๆ ส่วนใหญ่เป็นเรื่องราวทางชาดกและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในประเพณีสงกรานต์ ผู้แสดงมักจะใช้วิธีเดินไปตามบ่อนสระน้ำเพื่อร้องเพลงขับกล่อมให้มีความครึกครื้นสนุกสนาน แฝงไปด้วยหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา แสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองทางศิลปะด้านดนตรีของชาวมอญที่สืบทอดมาแต่ครั้งยังอยู่ร่วมกับพม่าอีกด้วย “...การเล่นทะแยมอญก็เล่นในช่วงคือการเล่นทะแยมอญ ก็คือการละเล่นชนิดหนึ่ง ที่สมัยก่อนถือว่าเป็นประเพณีอย่างหนึ่ง แต่ไม่เกี่ยวกับทางศาสนาโดยตรง แต่จะมีบทนำที่สรรเสริญคุณของพระพุทธเจ้าก่อน ต่อจากนั้นจึงเป็นการร้องขับกล่อม สร้างความสนุกสนานครื้นเครงระหว่างหมู่บ้าน ระหว่างคนในหมู่บ้านแถวนั้น...” (ประพันธ์พงษ์ เทวคุปต์, สัมภาษณ์, 21 มีนาคม 2556)

ภาพที่ 28 การแสดงทะแยมอญที่นั้งบรแดง

การเล่นทะแยมอญคือการร้องเพลงเหมือนขวัญจิตรหรือเหมือนเพลงของโคราช คือการร้องโต้ตอบซึ่งกันและกัน แต่การร้องทะแยมอญของคนมอญบทแรกคล้ายกับลำตัด ที่จะต้องกล่าวสรรเสริญเรื่องเกี่ยวกับศาสนาอิสลามแต่ก่อน มอญก็เหมือนกันจะเริ่มบทสรรเสริญพระพุทธเจ้า จะร้องเป็นภาษามอญว่า พระพุทธเจ้ามีความสำคัญอย่างไร เมื่อท่านได้ตรัสรู้เป็น

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วเป็นอย่างไร เมื่อรู้แล้วท่านไม่เก็บไว้คนเดียวท่านโปรดให้กับสัตว์ทั้งหลาย คือให้คนรู้ตามแล้วท่านแบ่งเป็น 4 อย่าง เช่น บัวพื้นน้ำแล้ว บัวปริมน้ำ บัวอยู่กลางน้ำ และบัวที่อยู่โคลนตม มอญจะขึ้นบทสรรเสริญพระพุทธเจ้า ส่งเสริมพระพุทธเจ้าหลังจากนั้นก็ร้องเพลงขับกล่อมเรื่องการจับกันก็ดีหรือประเพณีวัฒนธรรมของคนมอญของดั้งเดิม เมื่อฟังเพลงเขาก่อนนั้นทำให้เด็ก ๆ อย่างพวกเราสมัยก่อนใจมันลุกฟูขึ้นมาในทันที ด้วยประเพณีมอญสอนโดยใช้จิตวิทยา เป็นเพลง คือ เอาศาสนานำมาก่อนที่จะร้องรำทำเพลง พระประแดงมีร้องรำทำเพลงกันมาก หนุ่มเขาจะไปกล่อมบ่อนจะร้องเป็นภาษามอญ เขามีเปิงมาง ปี่ ซอ อู้ ซอด้วง กลองเล็ก เมื่อไปตามบ่อนสะบ้าจะทำให้บ่อนสะบ้าครื้นเครง คนที่มาเที่ยวก็จะได้ความรู้ว่า เขาเล่นอะไรอยู่เล่นอย่างมีวัฒนธรรมและมีจิตใจ ก็คือคนที่กล่อมบ่อนสะบ้าเขากล่อมแต่ละบ่อนไปเรื่อย ๆ จนถึงหมู่บ้านต่าง ๆ แล้วทางหมู่บ้านต่าง ๆ เขาก็ร้องเพลงมาเหมือนกับทางนี้ แต่ก่อนนั้นทุกหมู่บ้านของคมมอญจะมีคนเล่นตะแยมมอญได้ แต่ปัจจุบันคนที่จะร้องไม่มีแล้วนอกจากแถวบางกระดี่ หรือสมุทรสาคร หรืออยุธยา เขายังมีคนที่ปากเกร็ดมีคณะมอญ ปัจจุบันเขาจะร้องทั้งเป็นภาษามอญและภาษาไทย เป็นการประยุกต์เหมือนกับมอญแถวบางกระดี่ “...ร้องภาษามอญเสร็จก็จะร้องเป็นภาษาไทย ดังนั้นคนไทยที่เขาพา เช่น แก้วเอ๋ยแก้วซัน คือความรักระหว่างหนุ่มสาว พอภาษาไทยก็ดอกเอ๋ยดอกอะไรแล้วก็ฉันรักเธอ แล้วก็คนไทยปัจจุบันนี้ควบคู่กันไป...”

(ประพันธ์พงษ์ เทวคุปต์, สัมภาษณ์, 21 มีนาคม 2556)

“...ตะแยมมอญ เป็นการบรรเลงดนตรีของมอญขับกล่อมบ่อนสะบ้า บางทีก็มีในเทศกาลอื่นบ้างจะมีผู้เล่นไม่กี่คนเดินขับกล่อมร้องเพลงไปตามบ่อนสะบ้าต่าง ๆ ต่างจากปี่พาทย์มอญจะมีลักษณะคล้ายกับการเล่นไวโอลินเบาๆ เดี่ยวนี้ไม่มี สมัยก่อนก็มีน้อย เดี่ยวนี้จะมีที่บางกระดี่ เขาตั้งเป็นคณะที่ชุมชนพระประแดงเคยมีที่บ้านลุงวิเชียร ผู้ใหญ่กึ่ง เวหาราวแต่ก็เล่นไม่บ่อย...”

(โชติมา ยะกาศ, สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2556)

ภาพที่ 29 การแสดงทะแยมอญ

จากการศึกษาสามารถแสดงถึงประเพณีและความเชื่อในงานประเพณีสงกรานต์
พระประแดง ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ประเพณีและความเชื่อในงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง

ประเพณีในงานสงกรานต์พระประแดง	ความเชื่อต่อประเพณี
1. ประเพณีการทำบุญตักบาตร ฟังเทศน์ ฟังธรรม	ความศรัทธา ความยึดมั่น การทำบุญ และการปฏิบัติร่วมกันต่อพุทธศาสนา และความกตัญญูต่อบุพการีและบรรพบุรุษที่ล่วงลับดับสังขารไปแล้ว
2. ประเพณีการสงฆ์สงกรานต์	เป็นการทำบุญถวายพระด้วยข้าวสงกรานต์ และแสดงความกตัญญูต่อผู้ใหญ่ที่ตนเองเคารพนับถือตลอดจนการแสดงความรัก
3. การกวาดลาน	เชื่อว่าเป็นการทำบุญถวายเทพเทวดา สร้างความอ่อนน้อมและสามัคคีกลมเกลียวกันของชาวมอญ

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ประเพณีในงานสงกรานต์พระประแดง	ความเชื่อต่อประเพณี
4. การเล่นส่ำมอญ	เป็นสันตนาการทำให้ชายหนุ่มได้ประลองฝีมือและพละกำลังกัน เพื่อสร้างความสมัครสมานสามัคคีกันในหมู่บ้าน และเปิดโอกาสให้หนุ่มสาวได้รู้จักและเรียนรู้ซึ่งกันและกัน
5. การค้าโพธิ์หรือการค้าต้นโพธิ์	เชื่อว่าเป็นการสะเดาะเคราะห์แก้เคล็ดเพื่อความ เป็นสิริมงคลให้กับตนเองเสมือนเป็นการค้าจุน ศาสนาพุทธ
6. การปล่อยปลา	เชื่อว่าเป็นการทำบุญสะเดาะเคราะห์และต่ออายุให้กับตนเอง
7. งานแห่หงส์ชงตะขาบ	เชื่อว่าเป็นการทำบุญถวายเป็นพุทธบูชาต่อองค์ สัมมาสัมพุทธเจ้า และเป็นการสร้างแรงใจ ความสามัคคีให้ชาวมอญได้หวงแหนวัฒนธรรมของ ตนเอง และร่วมกันรักษาประเพณีที่ดั้งเดิมไว้ตลอดไป
8. การสรงน้ำพระพุทธรูป-รดน้ำขอพรผู้ใหญ่	เป็นการทำบุญอย่างหนึ่งของชาวมอญเพื่อความ เป็นสิริมงคลต่อตนเองและครอบครัว พร้อมทั้ง เป็นการแสดงความกตัญญูต่อบุพการี และผู้มีพระคุณ
9. ทะแยมอญ	เป็นการร้องเพลงขับกล่อมให้มีความครึกครื้น สนุกสนาน แฝงไปด้วยหลักธรรมคำสอนทาง พระพุทธศาสนา

งานประเพณีสงกรานต์ของชาวมอญพระประแดง ประกอบด้วยประเพณีสำคัญ 9 ประเพณี ได้แก่ 1. ประเพณีการทำบุญตักบาตร ฟังเทศน์ ฟังธรรม 2. ประเพณีการส่งข้าว สงกรานต์ 3. การกวาดลานแม่ 4. การเล่นส่ำมอญ 5. การค้าโพธิ์หรือการค้าต้นโพธิ์ 6. การปล่อยปลา 7. งานแห่หงส์ชงตะขาบ 8. การสรงน้ำพระพุทธรูป-รดน้ำขอพรผู้ใหญ่ และ

9. ทะแยมอญ แต่ละประเพณีจะมีพื้นฐานความเชื่อที่แตกต่างกันไป กล่าวได้ว่า ประเพณีสงกรานต์ เป็นเครื่องมือหนึ่งในการสร้างบรรทัดฐานของสังคมอญให้ยึดมั่นและส่งเสริมบำรุง

พระพุทธศาสนา กตัญญูต่อบรรพชนและบุพการีที่ล่วงลับและแสดงความเคารพต่อบุพการี ผู้ใหญ่ ที่ตนเคารพนับถือที่ยังมีชีวิตอยู่ เป็นเรื่องการสร้างสรรค์สังคมให้น่าอยู่ด้วย “การสร้างความสมัคร สมานสามัคคี ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน” ตลอดจน “ความสนุกสนาน ความรื่นเริงและพักผ่อน” หลังจาก ที่ต้องตรากตรำทำงานหนักมาตลอดทั้งปี

ความสัมพันธ์ของศาสนากับงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง

พระประแดงเป็นชุมชนไทยเชื้อสายมอญ ซึ่งส่วนใหญ่ก็จะนับถือศาสนาพุทธ แต่ใน ขณะเดียวกันชุมชนแห่งนี้ยังมีคนไทยกลุ่มอื่น ๆ ที่นับถือศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ และอิสลามอยู่ ร่วมกันได้อย่างสมานฉันท์ ซึ่งแต่ละศาสนาจะเข้าไปมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประเพณีสงกรานต์ ที่แตกต่างกัน

1. ศาสนาพุทธ ศาสนาพุทธเกี่ยวข้องกับประเพณีสงกรานต์และเป็นที่มาของประเพณี ต่าง ๆ ในวันสงกรานต์ เช่น ประเพณีปล่อยนกปล่อยปลา การทำบุญ ประเพณีแห่ธงสังฆะขาบ ประเพณีกวนกาละแม ประเพณีรดขอพรน้ำผู้ใหญ่ เป็นต้น เหล่านี้มีความเชื่อมาจากศาสนาพุทธ เพราะคนมอญนับถือศาสนาพุทธและเคร่งครัดในข้อปฏิบัติ ประเพณีต่าง ๆ ในวันสงกรานต์ ได้ แสดงถึงคำสอนของศาสนา หรือความกตัญญู การเคารพบรรพบุรุษ ความสามัคคี อดทน ใน ปัจจุบันมีชาวมอญที่เป็นพื้นเพดั้งเดิมนั้นไม่พบนับถือศาสนาคริสต์หรืออิสลามในเขตอำเภอ พระประแดง พระครูสมุทรภักตริกิจจาทร กล่าวว่า “...หรือเป็นเพราะว่า เวลาจะไปอ่านหนังสือใน พุทธประวัติเขาจะกล่าวถึงอุบาสกผู้แรกของพุทธศาสนาเป็นคนมอญ คนมอญนั้นนับถือศาสนา พุทธก่อนคนไทย คนมอญจะนับถือผีมาก แต่ตอนนับถือพุทธศาสนานี้จะเห็นได้ว่า วัฒนธรรม ประเพณี แม้กระทั่งเกิด ตาย จะต้องเกี่ยวโยงกับธรรมะของพระพุทธเจ้า อย่างเรื่องตายทางวัดจะ เห็นบ่อย จะมีอย่างหนึ่งที่ไทยเราไม่มี เขาเรียกตอนฉลองกระดูก (อัฐิ) ตอนนั้นเขาจะต้องสร้าง พระเงิน พระทอง เขาเรียกว่า ทะฝงฮะ หมายถึง สร้างพระให้กับผู้ตายเอาไว้ในพระพุทธศาสนา เสร็จแล้วตอนที่ฉลองกระดูกก็จะเอาอัฐิมาตั้งไว้ที่นั่น” (พระครูสมุทรภักตริกิจจาทร, สัมภาษณ์, 21 มีนาคม 2556)

เรื่องศาสนาพุทธที่เกี่ยวข้องกับประเพณีสงกรานต์คือ “...เรื่องสามเณรชะตาขาดที่ปล่อย นกปล่อยปลา...” (พระครูสมุทรภักตริกิจจาทร, สัมภาษณ์, 21 มีนาคม 2556) ส่วนเรื่องของการแห่ นางสงกรานต์นั้น ก็มาจากตำนานเรื่องธรรมาบาลกุมาร กล่าวคือข้อความจารึกวัดเชตุพนฯ (พิมพ์ลอย ณ พานิช, 2553) ได้กล่าวไว้ว่า เมื่อครั้งภัทรกัปปี เศรษฐีคนหนึ่ง มั่งมีทรัพย์มาก แต่ไม่มี บุตร บ้านอยู่ใกล้เป็นนักเลงสุรา นักเลงสุรานั้นมีบุตร 2 คน ผิวเนื้อคุดทอง วันหนึ่งนักเลงสุราเข้าไป

ในบ้านของเศรษฐี แล้วคำเศรษฐีด้วยถ้อยคำที่หยาบคายต่าง ๆ เศรษฐีได้ฟังจึงถามว่าพวกเจ้ามาพูดหยาบคาย ดูหมิ่นเราผู้เป็นเศรษฐีเพราะเหตุใด พวกนักเลงสุราจึงตอบว่า ท่านมีสมบัติมากมายแต่หา มีบุตรไม่ เมื่อท่านตายไปสมบัติก็จะอันตรธานไปหมด หาประโยชน์อันใดมิได้เลย เพราะขาดทายาทผู้ปกครอง ข้าพเจ้ามีบุตรถึง 2 คน และรูปร่างงดงามเสียด้วย ข้าพเจ้าจึงดีกว่าท่าน ครั้นเศรษฐีได้ฟังดังนั้นก็เห็นจริงด้วย ทำให้มีความละอายต่อนักเลงสุรายิ่งนัก จึงนึกไคร่อยากได้บุตรบ้าง จึงทำการบวงสรวงพระอาทิตย์และพระจันทร์ตั้งจิตอธิษฐานเพื่อขอให้ มีบุตร ซึ่งปฏิบัติอยู่ 2 ปี ก็มีได้มีบุตรสมดังปรารถนา

เมื่อขอบุตรจากพระอาทิตย์และพระจันทร์ไม่สำเร็จดังปรารถนาแล้ว อยู่มาวันหนึ่งถึงฤกษ์คิมหันต์ จิตรมาส (เดือน 5) โลกสมมุติว่าเป็นวันมหาสงกรานต์คือ พระอาทิตย์ยกจากราศีมีนสู่ราศีเมษ คนทั้งหลายพากันเล่นน้ำขุดฤกษ์เป็นการรื่นเริงขึ้นปีใหม่ทั่วชมพูทวีป ขณะนั้นเศรษฐีจึง นำข้าทาสบริวารไปยังต้นไทรริมฝั่งแม่น้ำอันเป็นที่อยู่แห่งปักษีชาติทั้งหลาย เอาข้าวสารชวาน้ำ 7 ครั้ง แล้วหุงบูชารุกขพระไทร พร้อมด้วยสุบัพพัญญชนะอันประณีตและประโคมด้วยดุริยางค์ดนตรีต่าง ๆ ตั้งจิตอธิษฐานขอบุตรจากรุกขพระไทร รุกขพระไทรจึงมีความกรุณา เหาะไปขอบุตรกับพระอินทร์ให้กับเศรษฐี พระอินทร์จึงให้ธรรมชาติเทวบุตรลงไปปฏิบัติในครรภ์ บิดามารดาขนานนามว่า ธรรมชาติกุมาร แล้วจึงสร้างปราสาทขึ้นให้กุมารอยู่ใต้ต้นไทรริมสระฝั่งแม่น้ำนั้น ครั้นกุมารเจริญขึ้นก็รู้ภาษานก แล้วเรียนจบไตรเพทเมื่ออายุได้ 8 ขวบ และได้เป็นอาจารย์บอกมงคลการต่าง ๆ แก่มนุษย์ทั่วชมพูทวีปทั้งปวง ซึ่งขณะนั้น โลกทั้งหลายนับถือท้าวมหาพรหม และกบิลพรหมองค์หนึ่งได้แสดงมงคลการแก่มนุษย์ทั้งปวง เมื่อกบิลพรหมแจ้งเหตุที่ธรรมชาติกุมารเป็นผู้มีชื่อเสียงเป็นที่นับถือของมวลมนุษย์ชาวโลกทั้งหลาย จึงลงมาถามปัญหาแก่ธรรมชาติกุมาร 3 ข้อ ความว่า เวลาเช้า สิริคือราศีอยู่ที่ไหน เวลาเที่ยงสิริคือราศีอยู่ที่ไหน เวลาเย็นสิริคือราศีอยู่ที่ไหน และสัญญาว่า ถ้าท่านแก้ปัญหา 3 ข้อนี้ได้กบิลพรหมจะตัดศีรษะเรานูชาธรรมชาติกุมาร แต่ถ้าธรรมชาติกุมารแก้ไม่ได้ กบิลพรหมจะตัดศีรษะของธรรมชาติกุมารเสีย ธรรมชาติกุมาร รับสัญญา แต่ผลัดแก้ปัญหาไป 7 วัน กบิลพรหมก็กลับไปยังพรหมโลก

ฝ่ายธรรมชาติกุมารพิจารณาปัญหานั้นล่องไปได้ 6 วันแล้วยังไม่เห็นอุบายที่จะตอบปัญหาได้ จึงคิดว่าพຽ່ງนี้แล้วลีหนอ ที่จะต้องตายด้วยอาญาของท้าวกบิลพรหม เราหาต้องการไม่ จำจะหนีไปซุกซ่อนตนเสียดีกว่า คิดแล้วลงจากปราสาทเที่ยวไปนอนที่ต้นตาล 2 ต้น ซึ่งมีนกอินทรี 2 ตัว ผัวเมียทำรังอยู่บนต้นตาลนั้น ขณะที่ธรรมชาติกุมารหลบนอนอยู่ใต้ต้นตาลนั้น ได้ยินเสียงนางนกอินทรีถามผัวว่า พຽ່ງนี้เราจะไปหาอาหารที่ไหน เจ้านกอินทรีผู้ผัวตอบว่า พຽ່ງนี้ครบ 7 วันที่ท้าวกบิลพรหมถามปัญหาแก่ธรรมชาติกุมาร แต่ธรรมชาติกุมารแก้ไม่ได้ท้าวกบิลพรหมจะ

ตัดศีรษะเสียดตามสัญญา เราทั้ง 2 จะได้กินเนื้อมนุษย์ คือ เนื้อของธรรมบาลกุมารเป็นอาหาร นางนกออินทร์จึงถามว่าท่านรู้ปัญหาหรือ นกผู้ตัวตอบว่ารู้ แล้วก็เล่าให้นางนกออินทร์ฟังตั้งแต่ต้นจนจบว่า

เวลาเช้านั้นราศีอยู่ที่หน้า คนทั้งหลายจึงเอาน้ำล้างหน้า

เวลาเที่ยงนั้นราศีอยู่ที่อก คนทั้งหลายจึงเอาน้ำและแป้งกระแจะจันทร์ลูบไล่ที่อก

เวลาเย็นนั้นราศีอยู่ที่เท้า คนทั้งหลายจึงเอาน้ำล้างเท้า

ธรรมบาลกุมารนอนอยู่ใต้ต้น ไม้ไผ่ยืนการสนทนาของทั้งสองก็จำได้จึงมีความโสมนัสปีติยินดีเป็นอันมาก แล้วจึงเดินทางกลับมาสู่ปราสาทของตน ครั้นถึง 7 วันตามสัญญา ท้าวกบิลพรหมก็ลงมาถามปัญหาทั้ง 3 ข้อตามที่นัดหมายกันไว้ ธรรมบาลกุมารก็วิสัชนาแก้ปัญหาทั้ง 3 ข้อตามที่ได้ฟังมาจากนกออินทร์นั้น ท้าวกบิลพรหมยอมรับว่าถูกต้องและยอมแพ้แก่ธรรมบาลกุมาร และจำต้องตัดศีรษะของตนบูชาตามที่สัญญาไว้ แต่ก่อนที่จะตัดศีรษะได้ตรัสเรียกธิดาทั้ง 7 ซึ่งเป็นบาทบริจาริกาของพระอินทร์ คือ นางทงษะเทวี นางรากษเทวี นางโคราคเทวี นางกิริณีเทวี นางมณฑาเทวี นางกิมิทาเทวี และนางมโหธรเทวี อันโลกสมมุติว่าเป็นองค์มหาสงกรานต์ กับทั้งเทพบรรพตทั้งหลาย มาพร้อมกันแล้วจึงบอกเรื่องราวให้ทราบและตรัสว่า พระเสียรของเรานี้ถ้าตั้งไว้บนแผ่นดินก็จะเกิดไฟไหม้ไปทั่วโลกธาตุ ถ้าจะโยนขึ้นไปบนอากาศฝนก็จะแล้ง ให้เจ้าทั้ง 7 จงเอาพานมารองรับเสียรของบิดาไว้เถิด ครั้นแล้วท้าวกบิลพรหมก็ตัดพระเสียรแก่พระศอส่งให้นางทงษะเทวีธิดาองค์ใหญ่ ในขณะที่โลกธาตุก็เกิดโกลาหลอลเวงยิ่งนัก เมื่อนางทงษะมหาสงกรานต์เอาพานรองรับพระเสียรของท้าวกบิลพรหมแล้วก็ให้เทพบรรพตทั้งหลาย แห่ประทักษิณเวียนรอบเขาพระสุเมรุราช 60 นาที แล้วจึงเชิญเข้าประดิษฐานไว้ในมณฑป ณ ถ้ำคันธธุลี เขาไกรลาส กระทำบูชาด้วยเครื่องทิพย์ต่าง ๆ ฝ่ายพระวิษณุกรรมเทพบุตรก็เนรมิตโลงแก้ว อันประกอบไปด้วยแก้ว 7 ประการ ชื่อภควดีให้เทพธิดาและนางฟ้าแล้วเทพธิดาทั้งหลายก็นำมาซึ่งเถาจมนาดลงล้างน้ำ ในสระอโนดาต 7 ครั้ง แล้วแจกกันให้สังเวททั่วทุก ๆ พระองค์ ครั้นได้วาระกำหนดครบ 365 วัน โลกสมมุติว่าปีหนึ่งเป็นวันสงกรานต์นางเทพธิดาทั้ง 7 ก็จะทรงเทพพาหนะต่าง ๆ ผลัดเปลี่ยนเวียนกันมาเชิญพระเสียรกบิลพรหมออกแห่พร้อมด้วยเทพบรรพตแสนโกฏิ ประทักษิณเวียนรอบเขาพระสุเมรุทุก ๆ ปีเสร็จแล้วกลับไปยังเทวโลก เป็นความเชื่อสืบมาถึงปัจจุบัน พระครูสมุทรภัทรกิจจารกล่าวว่ “...ประเพณีมอญนี้แต่เดิมก็จะมีแค่การแห่ปลา แล้วมาเพิ่มเติม การเพิ่มเติมทั้งสองอย่าง ทั้งแห่ปลา ทั้งนางสงกรานต์ ก็สืบเนื่องจากพระพุทธศาสนาทั้งสิ้น เพราะว่าในพระพุทธศาสนาเขาก็กล่าวถึงพระอินทร์ พระพรหม อยู่เหมือนกัน แล้วก็มีการคำตัน โปธิ์ถ้าใครไปเกิดปีนั้น ถ้าวันมหาสงกรานต์ไปตรงกับวันเกิด ถ้าอย่างเกิดวันอาทิตย์ต้องเอาไม้ไปคำโปธิ์ เป็นไม้แตกขึ้นมา หมายถึง พุทธกับพราหมณ์มันอยู่ใกล้เคียงกัน พราหมณ์เขาจะมีเกี่ยวกับเรื่องคัมภีร์

โหราศาสตร์ ดูดวงอะไรต่าง ๆ แล้วก็ผนวกเข้าไปว่าทำแล้วมันจะดี มันจะจริงก็มีที่มา สวด ๆ เขาเรียกปีชง...” (พระครูสมุทรภักทรกิจจาทร, สัมภาษณ์, 21 มีนาคม 2556)

“...นางสงกรานต์เข้ามาก็เป็นความเชื่อทางพราหมณ์ ถือว่าเป็นธิดาของพระพรหม คือสงกรานต์ปีนี้จะตรงกับวันอะไร ถ้าวันอาทิตย์นางทงษะเทวี ธิดาคณโฑจะต้องเป็นคนถืออะไร วันจันทร์ วันอังคาร ก็เวียนกันหมด ไม้ค้ำโพธิ์ คือค้ำโพธิ์ต้นที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้ ถ้าโชคไม่ดีก็เอาไม้ค้ำโพธิ์ ก็ต้องทำให้ส่วนสูงเท่ากับหัวตัวเองแล้วก็มิง่าม โดยมากก็จะเอาไม้กระถิน แล้วก็เอาขมิ้นทาให้เหลือง ๆ...” (พระครูสมุทรภักทรกิจจาทร, สัมภาษณ์, 21 มีนาคม 2556)

“...มอญจะเคร่งศาสนามาก นับถือพุทธ เพราะว่ามีมอญได้รับอารยธรรมมาจากอินเดีย เป็นประเทศแรกที่ได้รับมาจากอินเดียจากสมัยครั้งพุทธกาลที่ว่ามีความใกล้ชิดมากก็เพราะว่าท่านอุสยะพระนิการณสองพี่น้องได้รับเกศาธาตุมาจากพระพุทธเจ้าแล้วก็ไปถวายกับพระเจ้ากาลปะกษัตริย์แห่งเมืองสะเทิม ก็เลยเคารพนับถือพระพุทธศาสนา และก็ชักชวนให้ประชาชนนับถือพระพุทธศาสนา นับตั้งแต่นั้นมา ศาสนาก็เผยแพร่ไปทั่วในราชอาณาจักรมอญยุคนั้นก็เลยนับถือเคร่งครัดกันมา...” (สมพิศ มงคลพันธ์, สัมภาษณ์, 26 มีนาคม 2556)

“...วัตถุประสงค์ของการที่จัดประเพณีในสมัยโบราณเน้นที่ความกตัญญูอย่างเดียว ประการที่หนึ่งให้ระลึกนึกถึงพระพุทธเจ้าให้เป็นเทศกาลบูชาพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ พระเจ้า ประการที่สองบูชาบรรพชนทั้งหลาย ประการที่สามเกิดจากการเคารพในผู้ใหญ่ ซึ่งทั้งหมดแสดงถึงความกตัญญู... เรื่องเกี่ยวกับพุทธศาสนาเรื่องหนึ่งคือเสาหงส์ที่เป็นพาหนะของท้าวสังมุนีพรหม...” (สมพิศ มงคลพันธ์, สัมภาษณ์, 26 มีนาคม 2556)

จึงสามารถกล่าวได้ว่า ศาสนาพุทธ คือที่มาของการจัดประเพณีวันสงกรานต์ของชาวพระประแดงซึ่งมีคนพื้นเมืองเป็นคนมอญ ได้แก่ ประเพณีปล่อยนกปล่อยปลา ประเพณีรดน้ำดำหัว ประเพณีกวาดกาละแม ประเพณีแห่หงส์ตะขาบ ซึ่งเกี่ยวข้องกับศาสนาพุทธและความเชื่อแต่อย่างไรก็ตามคนมอญจะนับถือศาสนาพุทธอย่างเคร่งครัด ถึงแม้ว่าปัจจุบันสังคมในอำเภอพระประแดงจะเปลี่ยนไปมากจากสังคมเกษตรกรรมมาเป็นสังคมอุตสาหกรรม คนมอญก็ยังได้พยายามรักษาประเพณีอย่างเคร่งครัดนั้นอาจมาจากความเคร่งครัดในศาสนาพุทธที่นับถือด้วย

2. ศาสนาคริสต์ อำเภอพระประแดง มีทั้งศาสนาพุทธ คริสต์ คาทอลิก และอิสลาม แต่ไม่มีการแยกกลุ่มกัน อยู่กันอย่างกลมกลืน จะมีการปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาตามความเชื่อของตนเอง โดยเฉพาะในส่วนของที่เกี่ยวข้องกับประเพณีสงกรานต์พระประแดง ดังบทสัมภาษณ์กลุ่มผู้นำศาสนาคริสต์ ต่อไปนี้

กลุ่มคริสตชนที่พระประแดงมี 2 สาย คือ เชื้อสายจีนมาจากทางโบสถ์และวัด อีกส่วนหนึ่งเป็นญวนมาจากทางอยุธยา พอมาอยู่พระประแดงไม่มีการแยกกลุ่มกันระหว่างมอญ พุทธ

คริสต์ อยู่กันอย่างกลมกลืนสนิทสนมกันมาก มุสลิมอยู่ข้างนอกห่างออกไป ที่นี้จะมีแต่เชื้อสายจีน ที่มาจากญวนและจีนที่มาจากมอญ และมีงานใหม่ ๆ เช่น งานวัดแค เราก็ไปร่วมกันบ้าง หรือ โรงเรียนจัดกิจกรรมแห่เทียนเข้าพรรษาไปวัดโมกข์ วัดแค เราก็จัด ชาวคริสต์ในอดีตเคยไปร่วมในงานขบวนแห่ในงานประเพณีสงกรานต์ ร่วมกิจกรรม เช่น การรดน้ำผู้ใหญ่ ผู้อาวุโสในหมู่บ้าน ชาวคริสต์ก็ไปร่วมรดน้ำด้วย ถ้าไม่ใช่พิธีกรรมทางศาสนา ชาวคริสต์ก็ไปร่วมเป็นประเพณี ขนบธรรมเนียมของไทย เราก็ไปร่วมด้วยได้ ความเชื่อเรื่องสงกรานต์ของคนพระประแดงไม่ต่างจากจุดประสงค์ของความเชื่อเรื่องสงกรานต์ของที่อื่น ต่างกันในเรื่องของวิธีการบ้างเล็กน้อย เช่น ชาวคริสต์ จะมีการกวาดลานแม่ มีการเล่นสะบ้า มีการแต่งกายของมอญ “...เรามีวัฒนธรรมของมอญเข้ามาผสมเท่านั้นเอง การกวาดลานแม่เป็นขนบประเพณี เนื่องจากความเชื่อของศาสนาแตกต่างกัน คริสตชนจะไม่ค่อยรู้ในเรื่องตรงนี้ ทำตามทีเห็นเป็นเชิงสัญลักษณ์มากกว่าความหมาย...” (บาทหลวงสุขุม กิจสงวน, สัมภาษณ์, 14 พฤษภาคม 2556)

ชาวคริสต์ในอดีตเคยไปร่วมในงานประเพณีสงกรานต์ โรงเรียนเซนต์แมรี จัดวงโยธวาทิตไปร่วมขบวนแห่ พร้อมนักเรียนและครู ส่วนการร่วมกิจกรรมไปรดน้ำดำหัวผู้ใหญ่ ผู้อาวุโสในหมู่บ้านของเรา ก็ไปกันหลายท่าน ชาวคริสต์ก็ไปร่วมงานรดน้ำดำหัวด้วย ถ้าไม่ใช่พิธีกรรมทางศาสนา ชาวคริสต์ก็ไปร่วมประเพณี ขนบธรรมเนียมของไทยเราก็ไปร่วมด้วย เข้าร่วมมาแล้ว คือเราก็มีการรดน้ำ อวยพรผู้ใหญ่ ทางเทศบาลเป็นผู้จัด เพราะฉะนั้นผู้อาวุโสในหมู่บ้านของเรา ก็ไป ลูกหลานก็ไปด้วย ในส่วนทางวัดของเราก็มีอวยพรรดน้ำผู้ใหญ่ ส่วนของเรามี 2 ที่ คือเราไปร่วมกับเขา เราก็จัดของเราด้วย นอกจากขอพรผู้ใหญ่แล้ว มีบ่อนสะบ้า “...โรงเรียนเซนต์แมรี เปิดบ่อนสะบ้าที่หน้าโรงเรียน เปิดมาหลายปีแล้ว น่าจะ 10 ปีได้...” (บาทหลวงสุขุม กิจสงวน, สัมภาษณ์, 14 พฤษภาคม 2556)

“...ในปัจจุบันในพระประแดงมีคนไทย มอญ คริสต์ อิสลาม โรงงานเอาแรงงานมาจากภาคอีสาน เขามีส่วนร่วมหรือส่วนทำให้ประเพณีสงกรานต์พระประแดงเปลี่ยนไปมาก มีการทะเลาะเบาะแว้ง ต่อยตีกัน...” (ประพันธ์พงษ์ เทวคุปต์, สัมภาษณ์, 21 มีนาคม 2556)

“...ในปัจจุบันความหลากหลายในอำเภอพระประแดงมีทั้งคนจีน คนมอญ มุสลิม คริสต์ มีแรงงานอพยพจากต่างถิ่นเข้ามา คนเหล่านี้มีส่วนร่วมในประเพณีสงกรานต์ คือ หลายวัฒนธรรม จะมีส่วนร่วมในการสาดน้ำอย่างเดียว เพราะว่ายังเป็นสงกรานต์ของคนไทย ในช่วงของการสาดน้ำสำหรับสงกรานต์พระประแดงถ้าเป็นมุสลิม ในขบวนแห่เขาจะไม่ได้เข้ามา เขาจะมาเล่นสาดน้ำ...” (วัชร เดิมวรรณชนกัทร, สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2556)

“...ในพระประแดงมีหลายเชื้อชาติ ทั้งมอญ จีน คริสต์ อิสลาม ก็มีเพียงโรงเรียนประชาชน (โรงเรียนเซนต์แมรี) ที่ส่งวงโยธวาทิตเข้าร่วมแห่ เพราะนายกเทศมนตรีเมือง

พระประแดงเป็นคริสต์ แต่อิสลามไม่ร่วมเด็ดขาด กล่าวหาว่าเป็นประเพณีที่หยาบคายมาก แม้แต่เด็กมุสลิมที่จะขอให้มาแต่งตัวสวยงามนั่งรถ เขายังไม่ให้มา เพราะเขาบอกว่าเป็นเรื่องของศาสนา ...” (โชติมา ยะกาศ, สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2556)

“...ในปัจจุบันมีคนไทยเชื้อสายจีน เชื้อสายมอญ คนที่นับถือศาสนาคริสต์ มีแรงงานต่างด้าว เช่น กัมพูชา พม่า มีส่วนร่วมสาดน้ำอุ้มฉัตรในสวนกิจกรรมของชุมชนไม่มี จับกลุ่มสาดน้ำกัน ไม่รู้วัฒนธรรมการเล่น ถ้าจับกลุ่มใหญ่ก็มีเรื่องทะเลาะวิวาทกัน ไม่มีส่วนร่วมในประเพณี...” (เกษมศรี จันทร์สุข, สัมภาษณ์, 20 มีนาคม 2556)

“...ในอนาคตเชื้อชาติและศาสนาอื่น คงไม่มีผลกระทบต่อการศึกษาประเพณีสงกรานต์ พระประแดง ผมเองก็นับถือศาสนาคริสต์ เอกลักษณ์ของเมือง ความสำคัญของเมือง พวกเราต้องร่วมกันอนุรักษ์...” (ประเสริฐ วชิรเชื่อนจันทร์, สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2556)

จึงสามารถสรุปได้ว่า ศาสนาคริสต์ จะร่วมประเพณีสงกรานต์ ในส่วนที่ไม่ใช่พิธีกรรมทางศาสนา เช่น การเล่นสาดน้ำ แต่สามารถอยู่ร่วมกันได้โดยไม่มี ความขัดแย้งทางศาสนา แต่อย่างใด

3. ศาสนาอิสลาม มุสลิมชาติพันธุ์มลายู เป็นมุสลิมส่วนใหญ่ทั้งในบ้านปากลัดและภาคกลางของประเทศไทยที่สืบทอดกันมาว่าบรรพบุรุษมีที่มาจากผลของสงครามประเพณีระหว่างสยามกับปัตตานี เมื่อ พ.ศ. 2329 โดยบุคคลในชุมชน “ปากลัด” เป็น “โต๊ะครู” ผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญด้านวิชาการศาสนาอิสลามเป็นอย่างมาก จนมีคำกล่าวของนักวิชาการในอดีตว่า “ในทวีปนี้ จะหาผู้ใดที่มีความรู้มากไปกว่าครูมุสลิมตอฟา (บ้าน) ปากลัดกับโต๊ะครูกะบาลี ประเทศมาเลเซีย ไม่มีอีกแล้ว ชุมชนมุสลิมในปากลัดนับได้ว่าเป็นชุมชนมลายู มุสลิมแห่งแรก ๆ ในลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา (โครงการวัฒนธรรมสัมพันธ์ ไทย-มลายู, 2556)

ศาสนาอิสลามอาจกล่าวได้ว่าเป็นศาสนาที่เก่าแก่ศาสนาหนึ่งในพระประแดง มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องของประเพณีสงกรานต์ ในรูปของการร่วมกิจกรรม ดังบทสัมภาษณ์ที่ได้ สัมภาษณ์มาดังนี้

กิจกรรมสงกรานต์พระประแดงที่เกี่ยวกับศาสนาอิสลามเขาจะไม่ร่วม เพราะเขาถือว่าการกราบไหว้อะไรต่าง ๆ จะต้องไม่ไปร่วมโดยเด็ดขาด แต่ถ้าเป็นกิจกรรม เช่น เล่นสาดน้ำ ถือว่าเป็นเกม การแข่งเรือ ก็ถือว่าเป็นเกม อิสลามก็ยังไม่ไปร่วมกัน ไปช่วยกวาดถนนก็ได้ การรดน้ำสมัยก่อนนารัก เวลาที่ไปหาผู้ใหญ่ ไปให้เกียรติเหมือนกับทำให้เด็กไปแสดงความเคารพ ความกตัญญู การแห่แหนไปสาดน้ำอิสลามเชื่อว่าเป็นเรื่องของเกม เป็นเรื่องกิจกรรมมากกว่าเป็น ความเชื่อทางศาสนาที่ว่าปล่อยปลาจะทำให้ชีวิตดีขึ้น ปล่อยทุกข์ปล่อยโศก อันนั้นเข้าร่วมแต่ จะเข้าร่วมในลักษณะของการไปช่วยงาน ไปช่วยเขาเดินคุ่มขบวน แต่งลอยชาย ถือตะพุด หรือร่วม

ขบวนแห่คนแห่ปลา หากเป็นกิจกรรมทางศาสนาอิสลามก็จะปฏิเสธไม่เข้าร่วมกิจกรรมด้วย “...กิจกรรมของมอญ คือ อิสลามก็ไปร่วม กิจกรรมของอิสลาม มอญก็มาร่วม ก็แสดงว่า สงกรานต์ดี พระประแดงอิสลามก็มาร่วม แต่จะมาร่วมในรูปแบบกิจกรรม ไม่ได้ร่วมในทางศาสนา...” (สุมิตร อาจหาญ, สัมภาษณ์, 9 พฤษภาคม 2556)

“...ในปัจจุบันในพระประแดงมีคนไทย คนมอญ คริสต์ อิสลาม โรงงานเอาแรงงานมาจากภาคอีสาน เขามีส่วนร่วมหรือมีส่วนทำให้ประเพณีสงกรานต์พระประแดงเปลี่ยนไปมาก เพราะเกิดการเปลี่ยนแปลงไป มีการต่อยตี ทะเลาะ เพราะการแย่งสาวหนุ่มแต่ละกลุ่มเกิดมีเรื่องทะเลาะเบาะแว้ง...” (ประพันธ์พงษ์ เทวคุปต์, สัมภาษณ์, 21 มีนาคม 2556)

“...ทั้งพุทธ คริสต์ อิสลาม มอญ ไม่มีความขัดแย้ง ในสมัยก่อนก็อาจจะมีบ้าง แต่ไม่ใช่การขัดแย้งด้วยวัฒนธรรมประเพณีหรือการไม่ค่อยเข้าใจ แต่เรื่องเชื้อชาติจะขัดแย้งเหมือนวัยรุ่นทะเลาะกัน แต่เวลาในงาน งานสงกรานต์ใหม่ ๆ ก็มาช่วยกัน อยู่กันอย่างกลมกลืนเหมือนกับพี่กับน้อง...” (วิรัตน์ ศิโรตม, สัมภาษณ์, 19 มีนาคม 2556)

จึงอาจกล่าวได้ว่า ศาสนาอิสลามไปร่วมกิจกรรมพระประแดงในรูปแบบของกิจกรรม ไม่ได้ร่วมพิธีกรรมทางศาสนาเช่นเดียวกับศาสนาคริสต์

โดยสรุปพื้นฐานสงกรานต์พระประแดง เริ่มจากวัฒนธรรมชาวมอญ ซึ่งนับถือศาสนาพุทธ วัฒนธรรม ความเชื่อ เชื่อมโยงกับศาสนา ไม่ทางตรงก็ทางอ้อม สะท้อนออกมาในรูปแบบของวิถีชีวิต ค่านิยม ความเชื่อต่าง ๆ ก็เชื่อมโยงกัน ทำให้เกิดความรักความสามัคคีในหมู่คนมอญเป็นอย่างมาก และจากพื้นฐานของชาวมอญที่เป็นคนรักสงบ โอบอ้อมอารี มีมิตรไมตรี เข้ากับศาสนาอื่น ๆ ได้ดีที่ยึดโยงกันด้วย สงบ สันติ อันเป็นฐานรากของทั้งคริสต์และอิสลาม ดังนั้นศาสนาจึงมีความสัมพันธ์กับงานประเพณีสงกรานต์พระประแดงมาจนถึงทุกวันนี้ คือทั้งศาสนาคริสต์ ศาสนาอิสลาม ก็สามารถเข้าร่วมประเพณีสงกรานต์พระประแดงได้อย่างแนบแน่น สามารถเข้าร่วมกิจกรรมทุกอย่างได้ ยกเว้นพิธีกรรมทางศาสนาเท่านั้น

วิเคราะห์ความเปลี่ยนแปลงในงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง ภายใต้ปฏิสัมพันธ์ของความหลากหลายทางวัฒนธรรม ในสังคมยุคโลกาภิวัตน์

1. จุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง
เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2507 เมื่อนายอำเภอประดิษฐ์ จงสืบพันธ์ ซึ่งมาเป็นนายอำเภอพระประแดงในช่วง พ.ศ.2504-2509 เห็นว่าการจัดงานแห่คนแห่ปลาปากลัดคั้นมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับของประชาชน โดยทั่วไป ควรนำมาเป็นการจัดงานในระดับอำเภอ จึงได้นำงานแห่คนแห่ปลาปากลัดมาจัดในนามของอำเภอพระประแดง โดยมีนายอำเภอพระประแดงเป็นประธาน

ในการจัดงาน เพื่อที่จะให้งานมีความยิ่งใหญ่เท่านั้นเอง “...ก่อนหน้านั้นงานประเพณีสงกรานต์ หมู่บ้านมอญทุกหมู่บ้านจะจัดงานกันเองออกเงินกันเอง งานก็จัดระหว่างวันที่ 13, 14 และ 15 เมษายน ตอนเช้าจะมีพิธีทางศาสนา มีเพียงการแห่ปลาคู่กับแห่หงส์ธงตะขาบเท่านั้น แต่ละหมู่บ้านจะคัดเลือกคนที่จะไปแห่...” (ประพันธ์พงษ์ เทวคุปต์, สัมภาษณ์, 21 มีนาคม 2556)

นายอำเภอประคิษฐ์ จงสืบพันธ์ ท่านเห็นเป็นประเพณีที่ดี ที่จะประเพณีของ อำเภอพระประแดง รวมทั้งประเพณีสงกรานต์ สมัยก่อนนั้นมอญจะสงกรานต์ก็ช่วง สงกรานต์ ปีใหม่ของคนมอญมีการเล่นน้ำสาดน้ำ ก็เล่นกันระหว่างคนมอญในกลุ่มคนมอญด้วยกัน หลังจากนั้นคนไทยก็มาเล่นด้วย อดีตอาจารย์คล้าย พงษ์เวช เป็นคนจัด ชาวบ้านออกมาด้วยความเต็มใจมาร่วมกันแห่ปลา ชาวมอญหมู่บ้านต่าง ๆ ได้แก่ บ้านแซ่ห์ มอญเว้กระราว มอญตองอู มอญบ้านทะมั่ง มอญบ้านเตอ มอญบ้านดั่ง มอญบ้านสะเร็นย์ มอญบ้านดา แต่ละชุมชนเขาจะแต่งตัวตามประเพณี “...ก็คือคนมอญสาว ๆ ก็จะใส่เสื้อแขนทรงกระบอก แล้วก็นุ่งผ้าซิ่นผ้าถุง ส่วนผู้ชายก็จะนุ่งเสื้อคอกลมแล้วก็ผ้าพาดเอวมีพาดไหล่ แล้วก็แต่ละหมู่บ้านก็ออกมาแสดงน้ำใจ แสดงให้นายอำเภอเห็นว่าประเพณีที่ดีที่งาม ในปี พ.ศ. 2507 นายอำเภอก็ขอให้ประเพณีอำเภอ...” (ประพันธ์พงษ์ เทวคุปต์, สัมภาษณ์, 21 มีนาคม 2556)

โชติมา ยะกาศ มีความเห็นสอดคล้องกับประพันธ์พงษ์ เทวคุปต์ และกล่าวว่า “...นายอำเภอประคิษฐ์ จงสืบพันธ์ มาเป็นนายอำเภอพระประแดง เห็นว่าการแห่ปลาปากลัดนี้เป็นเรื่องดี คิดว่าเป็นเอกลักษณ์ดั้งเดิมของชาวพระประแดง จึงต้องการจัดงานมาเป็นงานของอำเภอพระประแดง ประมาณ พ.ศ. 2507 แยกทำเพื่อให้อยิ่งใหญ่...” (โชติมา ยะกาศ, สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2556) อำเภอมีกองทุนให้วัดต่าง ๆ วัดจะได้ไม่เดือดร้อน และเริ่มมีธนาางสงกรานต์เข้ามาในขบวนแห่ พอมีธนาางสงกรานต์ก็จะนำหมากพลูไปเชิญลูกสาวบ้านต่าง ๆ มาเป็นนางสงกรานต์และนางฟ้า โดยอาจารย์ฉวีวรรณ ควรแสง ลูกสาวอาจารย์คล้าย จะเป็นผู้ดำเนินการเชิญมา 7 คน เมื่อแต่งตัวแล้วก็เอามาคัดเลือกกันว่าใครจะเป็นนางฟ้า ใครจะเป็นนางสงกรานต์ ก็ได้รับความร่วมมืออย่างดี ไม่มีการทะเลาะกัน หลังจากเปลี่ยนเป็นประเพณีสงกรานต์พระประแดงแล้ว ไม่มีอะไรแตกต่างมากขึ้น ก็ยังคงมีชาวบ้านจากหมู่บ้านต่าง ๆ มาแห่นกแห่ปลาเพื่อทำบุญสะเดาะเคราะห์ต่ออายุเหมือนเดิม เพียงแต่มีธนาางสงกรานต์เพิ่มเข้ามาอย่างเดียว

การจัดประเพณีสงกรานต์เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เมื่อนายนายอำเภอประคิษฐ์ จงสืบพันธ์ เป็นผู้จัด อาจารย์คล้ายท่านจัดไม่ไหวแล้ว เพราะสภาพเศรษฐกิจของพระประแดงเริ่มเปลี่ยนไป ค่าใช้จ่ายมันสูงขึ้น อาจารย์คล้ายรับภาระค่าใช้จ่ายไม่ไหว อีกทั้งท่านมีอายุมากขึ้น สุขภาพก็เริ่มอ่อนแอไปตามวัย ประกอบกับประเพณีสงกรานต์พระประแดง กลายเป็นประเพณีที่มึคนนิยมชมชอบ แทบจะบอกว่ามันเป็นประเพณีของท้องถิ่นนี้ อาจารย์คล้ายก็เลยมอบให้ทาง

อำเภอจัดพระประแดงจัดงานแทน คนมากขึ้น อะไร ๆ ก็ใหญ่ขึ้น

ผลจากการที่อำเภอพระประแดงเป็นผู้จัดงาน สิ่งที่เปลี่ยนแปลงคืองานใหญ่ขึ้น มีผู้คนที่มาเที่ยวงานมากขึ้น คนที่มาช่วยขนแห่ด้วยใจน้อยลง ชาวบ้านจะมาน้อยลง เพราะมีความเชื่อเรื่องความปลอดภัยในอาจารย์คล้าย ผู้จัดเดิมมากกว่า การจัดงานของนายอำเภอประดิษฐ์ จึงสืบทอดแตกต่างไปจากที่อาจารย์คล้ายเป็นคนจัด คือ มีการขอขบวนแห่มาจากตำบลต่าง ๆ “...เมื่อก่อนนี่คนมอญแห่กัน แต่ตอนหลังเป็นตำบลได้รับเชิญให้เข้าร่วม ขบวนมันก็ใหญ่ขึ้น...” (ฉวีวรรณ ควรแสวง, สัมภาษณ์, 22 มีนาคม 2556)

ก่อนที่เปลี่ยนจะมาเป็นสงกรานต์พระประแดง วัด โรงเรียน ชุมชนเขามาร่วมกันเอง คือเมื่อก่อนเป็นระดับชาวบ้านจัด เขาก็จะร่วมกัน วัดมอญในพื้นที่เขาก็จะมาร่วมกันจัดงาน จะมากันด้วยความเต็มใจ พอหน่วยราชการเข้ามาจัดก็ต้องประสานกับทางชุมชน ทางวัดเหมือนกัน ในสมัยก่อนเป็นระดับพื้นบ้านจัดงานกันเอง มีความสนุกสนานก็จะเป็นระดับท้องถิ่น อาจจะไม่ค่อยมีคนอื่นเข้าร่วมมากเท่าไร แต่ชาวบ้านก็มีความประทับใจที่ได้มีส่วนร่วมในงาน การปล่อยนกปล่อยปลาเขานั้นที่อนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี และความอ่อนช้อยในพิธีกรรม แต่ว่าในปัจจุบันเมื่อมาเป็นสงกรานต์พระประแดง ถือว่าเปิดกว้างขึ้น นักท่องเที่ยวและประชาชนโดยทั่วไปรู้จักงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง เพราะฉะนั้นจึงมีคนก็มาเที่ยวงานสงกรานต์ที่พระประแดงมากขึ้น แต่การจัดงานโดยอำเภอพระประแดงนั้น กลับไปเน้นที่สีสันการแต่งกายของผู้เข้าร่วมขบวนแห่ มากกว่าการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีมอญที่สืบทอดกันมา “...พยายามอนุรักษ์การแต่งกายของมอญเอาไว้...” (ประเสริฐ วชิรเขื่อนขันธุ์, สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2556)

การดำเนินการสมัยก่อนไม่ว่าจะเป็นแห่หงส์ธงตะขาบ แห่นกแห่ปลา การเล่นสะบ้า เงินทุนมาจากชาวบ้านออกกันเอง สมัยก่อนชาวบ้านเรียไร คนมอญโชคคิดหนึ่งก็เพราะมีที่ดินที่เป็นที่นาแถบคลองสำโรงกันเป็นจำนวนมาก รุ่นพ่อรุ่นแม่ทำนา พอมารุ่นลูกบางคนไม่ชอบอาชีพทำนา ประกอบกับที่ดินแถบคลองสำโรงเริ่มมีราคาสูงขึ้น มีการขายที่ดินเพื่อสร้างโรงงานอุตสาหกรรม สร้างบ้านจัดสรรกันเป็นจำนวนมาก พอเริ่มขายที่ดินได้ผู้เป็นลูกก็สบายขึ้น พอเริ่มสบายขึ้นมีฐานะดีขึ้นจากการขายที่ดิน คนมอญเหล่านี้ก็มีน้ำใจที่จะช่วยเหลือเจือจุน ตอนนั้นไม่มีเงินจากราชการเข้ามาช่วยเขาก็จะเรียไรเงินกัน บ้านไหนมีฐานะก็ให้มาก บ้านไหนมีเงินน้อยก็ให้น้อยหรือว่าช่วยลงแรง ไม่ว่างจะเป็นแห่หงส์ธงตะขาบ จัดสะบ้า แห่งานสงกรานต์ก็ด้วยความสมัครใจของชาวบ้าน

จุดเด่นของการแห่ปลาที่ไม่เหมือนใครก็คือการกางร่ม ซึ่งเริ่มมีการกางร่มมาตั้งแต่สมัยที่อาจารย์คล้ายเป็นผู้จัดงาน สันนิษฐานว่าอากาศคงจะร้อนมาก ในช่วงเดือนเมษายน และชาวมอญที่มาเข้าร่วมขบวนแห่ปลา คงจะร้อน และเกรงว่าปลาที่ตนถือมาจะตายเสียก่อน เพราะอยู่ในช่วง

เดือนเมษายน เข้าใจว่าเป็นวิวัฒนาการอย่างหนึ่ง เมื่อผู้จัดงานเห็นชาวมอญที่มาร่วมขบวนแห่
 ทางร่มมา ในปีต่อ ๆ มา ก็เลยจัดเตรียมร่มไว้ให้ แต่เดิมจะเป็นร่มเชียงใหม่ ผู้จัดก็จัดหามาให้
 ผู้เข้าร่วมขบวนแห่ สำหรับเป็นที่ระลึกไปในตัว แต่ปัจจุบันเป็นเรื่องของการเมืองท้องถิ่นระดับชาติ
 ที่เขาเข้ามาสนับสนุน ในสมัยก่อน ก็จะมีร่มมามอบให้กับขบวนสงกรานต์ นักการเมืองก็จะมีการ
 แจกร่ม โดยนักการเมืองเริ่มแจกร่มมาตั้งแต่สมัยท่านวัฒนา อัสวเหม เป็นสปอนเซอร์หลักให้ร่ม
 สงกรานต์ ก่อนหน้านั้นเทศบาลเป็นคนดำเนินการจะสั่งร่มจากเชียงใหม่มาบ้าง “...ความเป็นมา
 ของร่มผมไม่ทราบเลย แต่รู้ว่าสงกรานต์จะมีร่ม อาจจะเป็นเรื่องร้อนคงไม่ได้เกี่ยวกับอะไร คงจะ
 เป็นเรื่องร้อนแดดจัดก็เลยมีร่มสงกรานต์ ตอนจัดขบวนไปจัดที่กรท่งเที่ยวแห่งประเทศไทยที่ราช
 ดำเนิน เราก็ไม่มีย่อม ขบวนนั้นไม่มีร่ม ร่มเพิ่มความสวยงาม ตามทัศนียภาพ แต่ถามว่าชาคร่มได้ไหม
 ไม่ได้คนเป็นลม ไม่มีวัตถุประสงค์อื่นนอกจากป้องกันความร้อน ไม่มีความเชื่อตั้งแต่สมัย
 รามัญ

ไม่มีร่มในสงกรานต์ได้เลย เข้าใจว่ามันเป็นวิวัฒนาการมากกว่า (ประเสริฐ วชิรเชื่อนันท์,
 สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2556)

“...สมัยท่านอาจารย์คล้ายเริ่มมีร่มกระดาศมาจากครูฉวีวรรณเอง ครูเห็นเชียงใหม่เวลาแห่
 อะไรกัน เขาจะถือร่มสวยงามดี ครูเลยคิดให้มีร่มกระดาศขึ้นมา อยากให้ถือร่มเพื่อความสวยงาม
 ไม่มีกุศโลบายอะไรแฝง แต่ยังใช้ต่อเนื่องกันมาจนถึงทุกวันนี้ จึงเป็นเอกลักษณ์ของสงกรานต์
 พระประแดง โดยใช้แบบอย่างจากเชียงใหม่...” (ฉวีวรรณ ควรแสง, สัมภาษณ์, 22 มีนาคม 2556)

“...สาวมอญที่ถือโหลปลาก็จะกางร่ม สาเหตุที่กางร่มเป็นเพราะปลาที่อยู่ในโหลน้ำจะไ้
 ร่มด้วย ถ้าถือไปโล่ง ๆ น้ำร้อนปลาก็จะตาย ร่มที่ใช้กางจะเป็นร่มกระดาศของเชียงใหม่...” (สมพิศ
 มงคลพันธ์, สัมภาษณ์, 26 มีนาคม 2556)

“...แต่ที่มีไม่เหมือนที่อื่นก็คือ ผู้ที่มาเข้าขบวนแห่ต้องกางร่ม อาจเป็นเพราะ
 อากาศร้อน แต่ก็มีการกางร่มกันมาตั้งแต่เริ่มต้นแล้ว แต่ก่อนจะเป็นร่มกระดาศ คล้ายกับร่ม
 เชียงใหม่ และกีวิวัฒนาการไปเรื่อย ๆ แต่ก็ไม่รู้ที่มาที่ไปของเรื่องร่ม เมื่อก่อนต่างคนต่างหากันมา
 เอง แล้วก็สปอนเซอร์ตามมา...” (โชติมา ยะกาศ, สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2556)

“...ส่วนตัวผู้ใหญ่ในอดีต ก็ช่วยเหลือเรื่องร่ม ไปปีละประมาณ 2,000 คัน...” (อัครวัฒน์
 อัสวเหม, สัมภาษณ์, 2 พฤษภาคม 2556)

ซึ่งในปีแรกที่นายอำเภอรับมาเป็นเจ้าภาพในการจัดงานนั้น ชาวมอญยังให้ความร่วมมือ
 ในการจัดขบวนแห่มาร่วมงาน แต่ต่อมาชาวมอญเองเริ่มไม่ให้ความร่วมมือ เนื่องจากเริ่มมีความคิด
 ว่าจากแห่นกแห่ปลาเป็นประเพณีของชาวมอญที่ทำกันมา แล้วถูกอำเภอยึดเอาไป เหมือนกับ
 ชาวมอญโคนขี้วัฒนธรรมอันดามันของคนไปแล้ว ผู้ที่มาจัดก็ไม่มีความรู้ด้านวัฒนธรรมมอญอย่าง

แท้จริง มาจากถิ่นอื่นเข้ามารับราชการที่อำเภอ ทำให้ประเพณีสงกรานต์เริ่มเสื่อม งานแห่กแห่ปลาปากลัด ก็เปลี่ยนชื่อเป็นงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง ตัดคำว่า “แห่กแห่ปลา” ออกไป คนรุ่นหลังก็เลยไม่รู้ถึงประวัติความเป็นมาของงาน ในปีนั้นพอบอกงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง คนที่มาเที่ยวก็ไม่รู้ว่าประเพณีเดิมนั้นเป็นอย่างไร “...มีคนทำผิดประเพณีมาก เอาแป้งประมาลูบหน้ากัน มีการลวนลามสาวมอญ มีการตีกันหัวร้างข้างแตกตำรวจเอาไม่อยู่ ต่อมาทั้งตำรวจและทหารมากันให้เต็มไปหมด แต่ตอนที่อาจารย์คล้ายจัดไม่มีการทะเลาะวิวาทตีกัน เป็นระเบียบดี ทุกหมู่บ้านออกมาช่วยกันหมด ร่วมมือร่วมใจกัน เงินทองที่ใช้จัดงานก็ออกกันเอง พออำเภอยึดไปจัดเองเขายังต้องมาขอความร่วมมือจากชุมชน...” (สมพิศ มงคลพันธ์, สัมภาษณ์, 26 มีนาคม 2556)

การเล่นน้ำสงกรานต์ของผู้ที่มาเที่ยวงาน ก็เล่นกันอย่างเลียดึง ใช้น้ำผสมด้วยน้ำแข็งบ้าง น้ำที่ไม่สะอาดบ้างเมื่อเล่นกันจนน้ำหมดก็ไปเอาน้ำในแม่น้ำ น้ำคลองมาสาดกันแทน แต่บางทีก็เอาน้ำแข็งก้อนใหญ่ๆ มาใส่ไปด้วย เวลาสาดไปแล้วบางครั้งไปโดนผู้เฒ่าผู้แก่หน้าตาแตกก็มี โดยเฉพาะการเอาแป้งมาลูบหน้าผู้หญิงซึ่งไม่ใช่ประเพณีคนมอญ ถือว่าเป็นการเล่นที่ไม่ถูกต้อง ชาวบ้านมีการไปประท้วงที่ทางเทศบาล “...เทศบาลก็ประกาศให้ตำรวจเข้าไปดูแลไม่ให้มีการใช้แป้ง ประเพณีสงกรานต์พระประแดงของมอญเริ่มเสื่อมเสียชื่อเสียงมากกว่าเดิม...” (ประพันธ์พงษ์ เทวคุปต์, สัมภาษณ์, 21 มีนาคม 2556)

“...แต่เดิมนั้นการรดน้ำก็รดกันธรรมดา จะตักน้ำรดที่มีมือ หรือที่บ่าเล็กน้อย แต่ตอนหลังทำกันมากเกินไป สาดกันเกินไป แบบเอาแป้งมาลูบกันสาดกันมันไม่มี ชาวมอญคิดว่าไม่ดีแน่ก็เลยไม่ให้ความร่วมมือ ชาวมอญเขาไม่ชอบ มอญเขารักสงบเสงี่ยมเจียมตัว...” (สมพิศ มงคลพันธ์, สัมภาษณ์, 26 มีนาคม 2556)

“...สมัยก่อนจะมีขันเล็ก ๆ แล้วจะมีลูกจอกขันเล็ก ๆ เวลาเรารดน้ำจะมีน้ำสะอาดเจือปนได้เฉพาะน้ำอบ แล้วก็มิดอกมะลิดอกกุหลาบ แล้วเวลารดน้ำก็จะขออนุญาตก่อนแล้วเรารดได้แค่มือท่านจะให้มือมารดเท่านั้น เหมือนกับสมัยนี้คนรุ่นเดียวกันเขาได้รดแค่ตรงบ่าถึงศีรษะ แล้วก็จะมีพรให้ซึ่งกันและกัน...” (ประพันธ์พงษ์ เทวคุปต์, สัมภาษณ์, 21 มีนาคม 2556)

นายอำเภอมีอำนาจก็สั่งกำนันตำบลต่าง ๆ ให้เข้าร่วมขบวน แต่ก็ไม่มีมาร่วม เดิมทีอาจารย์คล้าย พงษ์เวช จะจัดแห่ปลาวันที่ 14 หรือวันที่ 15 เพราะว่าวันที่ 13 เป็นวันทำบุญ ให้มีการทำบุญก่อน สะเดาะเคราะห์เอาไว้อีกวันหนึ่ง ประมาณ 14 หรือ 15 แล้วการแห่กแห่ปลาก็จะจัดวันท้ายสงกรานต์ ก็คือวันสุดท้ายของการเล่นสบบ้า ซึ่งเล่นกัน 7 วัน เมื่อก่อนไม่มีการประกวดนางสงกรานต์ ใช้วิธีเชิญสาวงามตามหมู่บ้านมอญมา พอเล่นสบบ้าครบ 7 วันก่อน แล้วจึงแห่กแห่ปลา ในช่วงเวลาที่คุณครุคล้ายยังจัดอยู่ ก็เล่นท้ายสงกรานต์ หลังจากนั้นประมาณ 7 วันมานาน

แล้ว “...ภายหลังพอเทศบาลจัดหรืออำเภอจัด คนเข้าร่วมน้อย กลัวไม่มีคนเข้าร่วม เพราะที่สาวโรงงานจะกลับบ้านสงกรานต์ ก็ต้องรอให้สาวโรงงานกลับมาก่อน ถึงจะมีคนมาแห่ ก็ไปเลื่อนเป็นวันอาทิตย์อีก เพื่อจะให้คนมาดู ตอนที่อำเภอมาจัดแห่ ก็เชิญสาวโรงงานมาถือกรงนก โทลปลา แทนชาวบ้านที่ออกมาด้วยความสมัครใจ ค่าใช้จ่ายในสมัยที่อำเภอจัด อำเภอเป็นผู้รับผิดชอบ โดยที่อำเภอขอสนับสนุนจากโรงงาน...” (ฉวีวรรณ ควรแสง, สัมภาษณ์, 22 มีนาคม 2556)

นอกจากนี้รูปแบบในการจัดงานการจัดขบวนแห่สิ่งใดที่เป็นวัฒนธรรมอันดีของมอญ แล้วนำมาร่วมในขบวนแห่ ถ้าข้าราชการผู้จัดงานเห็นว่าไม่ดีไม่ควรจะนำมาใช้ในการจัดขบวนแห่ก็ตัดออกไป เช่น หนุ่มสาวมอญที่เดินถือไม้ตะพดควบคุมขบวนแห่ เพื่อไม่ให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเกะกะในขบวนก็ค่อย ๆ ถูกตัดออกไป ลูกเสือถือไม้พลองกันคนก็ถูกตัดไป ซึ่งชาวมอญคิดว่าเป็นการทำตามอำเภอใจของตน จึงไม่ร่วมงานด้วย ในระยะนั้นพระประแดงเริ่มมีโรงงานทอผ้าเข้ามาตั้งในพื้นที่หลายโรงงาน อำเภอต้องแก้ไขปัญหาด้วยการขอให้เจ้าของโรงงานส่งสาวโรงงานมาแห่แทนสาวมอญ โดยให้โรงงานเป็นสปอนเซอร์ในการตัดเสื้อผ้าให้สาวโรงงาน และให้ประชาสัมพันธ์โรงงานของตนได้ ซึ่งได้รับความร่วมมือจากโรงงานต่าง ๆ ในเขตอำเภอ พระประแดงเป็นอย่างดี เช่น โรงงานลัคกี้ เป็นต้น ซึ่งสาวโรงงานก็ชอบ เพราะได้แต่งตัวสวย ๆ มาร่วมขบวนแห่กัน โรงงานเขาจะเป็นสปอนเซอร์ เขามีทุน เขาตัดเสื้อผ้าให้สาว ๆ ใส่เหมือน ๆ กัน ในช่วงนี้โรงเรียนต่าง ๆ ก็ยังร่วมแห่อยู่ มีสาวโรงงานมาร่วมแห่อยู่ 2-3 ปี “...เป็นช่วงที่รัฐบาลส่งเสริมให้นายทุนมาตั้งโรงงานในเขตอำเภอพระประแดง โรงงานที่มาร่วมก็เพื่อโปรโมทตนเอง แล้วก็มีการใหญ่ ๆ ฟังโน้น (ฟังปู่เจ้าสมิงพราย) มาร่วมกันเยอะ (โชติมา ยะกาศ, สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2556) ในช่วงนั้นการจัดหานางสงกรานต์ประจำปี นางสงกรานต์ อำเภอก็ยังมอบหมายให้อาจารย์ฉวีวรรณ ควรแสง เป็นผู้จัดหาอยู่เหมือนเดิม

ชาวมอญคิดว่า นายอำเภอประคิษฐ์ จงสืบพันธ์ มายึดประเพณีนี้ที่คิงามของมอญไป นายอำเภอมายึดไป ก็ยึดกันเป็นทอด ๆ ตอนหลังเทศบาลก็มายึดจากอำเภอไปอีก ปี 2507 นายอำเภอประคิษฐ์มายึดไป มีการเปลี่ยนแปลงที่ทำให้เกิดเหตุตึงกัน ก็คือปล่อยปะละเลย ไม่ยอมมอญรักษ์ ประเพณีอย่างเก่า ปล่อยปะละเลยให้มีการลวนลามหญิงสาว ซึ่งสมัยอาจารย์คล้ายจันนั้น สามารถควบคุมได้อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อยดีเพราะแกมีลูกเสือ หนุ่มลอยชายเดินถือไม้ตะพด ลูกเสือของเขามีกระบอง แต่งชุดลูกเสือเขาจะแต่งหมดเดินสองฟาก เด็กจะถือกระบองไม่ได้เอาไปตีใคร แต่เอาไว้กันคนเข้ามาทำไม่ดีในขบวนแห่ เด็กยืนสองฟากถือกระบองสีขาว ทำแทนเชือก เป็นกองลูกเสือกันคนเข้ามา แต่โดนตัดออกไปหมด ชาวมอญจึงคิดว่านายอำเภอทำให้ประเพณีเสื่อม “...ในยุคก่อน ๆ ที่มีโรงงานมาก กลายเป็นไม่ใช่สาวมอญแห่ เป็นสาวโรงงาน เมื่อก่อนนี้ ใช้สาวมอญแห่กัน หนุ่มลอยชาย แต่ตอนหลังเป็นลักษณะที่มีสปอนเซอร์ ก็ต้องมีอะไรเข้ามาข้องเกี่ยว มีเบียร์

มีการท่องเที่ยวเข้ามา ไม่ใช่ชุมชนชาวบ้านโดยตรง ผู้อุปถัมภ์ก็ทำให้ประเพณีเปลี่ยน ก็คือ การละเล่นก็ผิดแปลกไป เอน้ำแข็งปา เอาแป้งทากัน ฉีดน้ำกัน จนไม่มีใครอยากจะทำ...

(พระครูสมุทรภทฺธิจาทร, สัมภาษณ์, 21 มีนาคม 2556)

สังคมเริ่มเปลี่ยนไป ลักษณะสังคมจะเป็นสังคมอุตสาหกรรม ชีวิตเปลี่ยนจากทำนา ทำสวนก็ค่อย ๆ หายไป สาวงามที่เคยขึ้นน้ำตาลก็มาเป็นสาวโรงงาน หนุ่มก็เป็นหนุ่มโรงงาน วิถีชีวิตก็เปลี่ยน โรงงานอุตสาหกรรมจากกรุงเทพฯ ก็เริ่มมีการขยายโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ ตามชานเมืองในกรุงเทพฯ หรือในใจกลางบางส่วนออกมา เมื่อโรงงานได้ขยาย ส่วนมากก็มาอยู่ที่ สมุทรปราการจึงเป็นเหตุให้สมุทรปราการเป็นเมืองอุตสาหกรรม “...คือที่มาที่ไป เพราะฉะนั้นจึงมี โรงงานอุตสาหกรรมบางส่วน ที่มาตั้งอยู่ในเขตสมุทรปราการ แล้วฝั่งที่มีโรงงานอุตสาหกรรมมา ตั้งครั้งแรกนั้น อยู่ที่ในถนนปู่เจ้าสมิงพราย...” (วิชัย จันท์จำรูญ, สัมภาษณ์, 4 เมษายน 2556)

จนกระทั่งประมาณปี พ.ศ.2521 คณะกรรมการจัดงานจึงเริ่มจัดให้มีการประกวดนาง สงกรานต์พระประแดง เพื่อหาผู้ที่สวยที่สุดมาเป็นนางสงกรานต์ และนางฟ้า รวม 7 คน ในการ ประกวดระยะแรกก็กำหนดว่าผู้เข้าประกวดต้องเป็นคนพระประแดง มีถิ่นกำเนิดที่พระประแดง แต่ ในระยะหลังก็เปิดเสรีให้คนมาประกวดได้จากทั่วประเทศ “...พ.ศ. 2521 ก็เริ่มให้มีการประกวดนาง สงกรานต์และนางฟ้า แล้วเทศบาลก็เป็นเจ้าภาพจัดงานเรื่อยมา...” (โชติมา ยะกาศ, สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2556)

“...ที่ว่าไม่ศิสมัยนี้ก็คือ เกี่ยวกับการประกวดนางสงกรานต์ความเห็นของผมนะ คือมัน เป็นการเลือกคนนั้นไป อย่างสมัยก่อนที่มอญเขาทำกันสิบสองหมู่บ้าน คือแต่ละหมู่บ้านผู้ใหญ่เขา จะคุมมองกันเอง เสร็จแล้วเขาจะบอกว่าปีนี้เอาหมู่บ้านนี้หาไปเลยคนหนึ่งนะ คนไหนสวยคัด ไปให้ เป็นนางสงกรานต์แล้วเข้าไปแห่ ความแตกแยกไม่มี สมัยนี้มันเกิดความแตกแยก แล้วก็ไม่ใช่คน พระประแดงด้วยมาจากไหน ๆ มาล่ำรางวัลกันมันดี...” (สมพิศ มงคลพันธ์, สัมภาษณ์, 26 มีนาคม 2556)

สมัยก่อนการแห่ก แห่ปลา จะแห่กันเงียบๆ ต่อมาเมื่อสภาพทางเศรษฐกิจในอำเภอ พระประแดงเปลี่ยนไปในทิศทางที่ดีขึ้น ผู้คนมากขึ้น มีการเปลี่ยนแปลง คือ มีการประกวด นางสงกรานต์ ประกวดหนุ่มลอยชาย เพื่อหานางฟ้า นางสงกรานต์ และหนุ่มลอยชายเข้าขบวนแห่ สมัยก่อนจะเลือกนางงามแต่ละชุมชน ภายหลังนางงามไม่ใช่คนพระประแดงแท้ นางงามที่ประกวด เป็นโมเดลลิงหรือบริษัทส่งมาประกวด เอาคนภายนอกมาประกวด ไม่ใช่คนท้องถิ่น มีการขายโต๊ะ เงิน เพื่อให้มีคนมาชมการประกวดมาก ๆ แต่ก่อนไม่มี งานเสร็จแล้วก็เลิกกันไป “...พอมาช่วงยุค หลังก็จะเสียภาพพจน์ คือ มีคนเมาสุราปะแป้งอย่างไร้วัฒนธรรม ก่อนจะมารวมตัวกันที่ว่าการ

อำเภอ ก็จะมีผู้ใหญ่บ้าน กำนัน โดยรับคำสั่งมาจากอำเภอ โดยส่วนมากชุมชนแถวนี้จะไม่เข้าร่วม โดยมากจะมี อบต.ทรงคนองเป็นหลัก...” (เกษมสี จันทรสุข, สัมภาษณ์, 20 มีนาคม 2556)

นายอำเภอพระประแดง รับผิดชอบในการจัดงานเรื่อยมา แต่เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองค่อย ๆ เปลี่ยนแปลงไป อำเภอพระประแดงไม่มีงบประมาณเพียงพอที่จะใช้จ่ายในการจัดงาน จึงต้องขอความร่วมมือจากเทศบาลเมืองพระประแดง ซึ่งคล้ายกับการจัดงานทั้งหมดดำเนินการโดยเทศบาลเมืองพระประแดง แต่ผู้ที่ได้นำหน้าในการดำเนินงาน คือ นายอำเภอพระประแดง เริ่มมีการขัดแย้งกันขึ้นมา “...แต่การจัดงานจริงยังคงเป็นเทศบาลเมืองพระประแดงเป็นผู้จัด อำเภอเอาชื่อไปจัดเท่านั้นเอง คือ เอาแต่ชื่อไปให้อำเภอเป็นประธานจัดงาน แต่คนที่จัดก็คือเทศบาลเมืองพระประแดง บางปีก็สลับไปให้จังหวัดเป็นเจ้าภาพจัด แต่ก็เหมือนเดิมเทศบาลเป็นคนจัด...” (ประเสริฐ วชิรเจ็อนขันธุ์, สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2556)

เทศบาลเมืองพระประแดง สามารถใช้งบประมาณในการจัดงานประเพณีสงกรานต์พระประแดงได้ เพราะเป็นหน้าที่ของเทศบาลฯ ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และเป็นไปตามรัฐธรรมนูญปี 40 ที่ให้ท้องถิ่นเข้ามาช่วยดูแลในเรื่องวัฒนธรรม นอกจากนี้ยังเป็นสำนึกของผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งมาจากประชาชนที่มีความรักในท้องถิ่นตน ผมว่าเป็นการผสมผสานมาจากตัวแทนประชาชน...” (ประเสริฐ วชิรเจ็อนขันธุ์, สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2556)

“...ประเพณีแห่กแห่ปลาก็ทำโดยสร้างความสามัคคีตั้งแต่อดีต อำเภอเอาไปจัดในปี พ.ศ. 2507 แล้วก็จัดต่อเนื่องกันมาจนกระทั่งเป็นรูปแบบในปัจจุบัน โดยทางราชการ ชวามอญ ถูกกลืนประเพณีไปแล้ว ตอนหลังมาเป็นเทศบาลจัด นายอำเภอไม่มีงบประมาณ เทศบาลพอมีงบประมาณจัด...” (วิชัย จันทรจำรูญ, สัมภาษณ์, 4 เมษายน 2556)

ความเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่เกิดขึ้นในปี พ.ศ.2528 โดย นายอำเภอสว่าง ศรีสกุล นายอำเภอพระประแดง (พ.ศ. 2527-พ.ศ. 2530) ซึ่งขณะนั้น มีนายอำพนธ์ ทองศรี โชติ เป็นนายกเทศมนตรีเมืองพระประแดง (15 พ.ย. 2527-18 ส.ค. 2528) และมีนายประเสริฐ วชิระเจ็อนขันธุ์ เป็นชาวจีนที่นับถือคริสต์ศาสนาได้รับเลือกตั้งให้เป็นเทศมนตรีสมัยแรก (ปัจจุบันเป็นนายกเทศมนตรีเมืองพระประแดง) ซึ่งขณะนั้นก็มีการเปลี่ยนชื่องานมาเป็น “ประเพณีสงกรานต์พระประแดง” แล้ว นายอำเภอสว่าง ศรีสกุล มารับราชการที่อำเภอพระประแดง และไม่ได้ศึกษาประวัติการจัดงาน ไม่ทราบความเป็นมาในวัฒนธรรมดั้งเดิมของมอญว่ามีความเป็นมาอย่างไร ใช้ความคิดของตนเองเป็นใหญ่ โดยไม่มีใครกล้าทัดทาน มีความเห็นว่างานประเพณีสงกรานต์พระประแดงนั้นเป็นของคนพระประแดงทั้งอำเภอ จึงสั่งให้ตำบลต่าง ๆ ที่ตนปกครองอยู่ส่งรตนางสงกรานต์ของแต่ละตำบล พร้อมขบวนแห่มาร่วมกันแห่ในนามตำบล เพราะคิดว่างานประเพณีสงกรานต์พระประแดงจะได้เป็นงานสงกรานต์ของอำเภออย่างแท้จริง แต่ละตำบลก็ส่งรตนาง

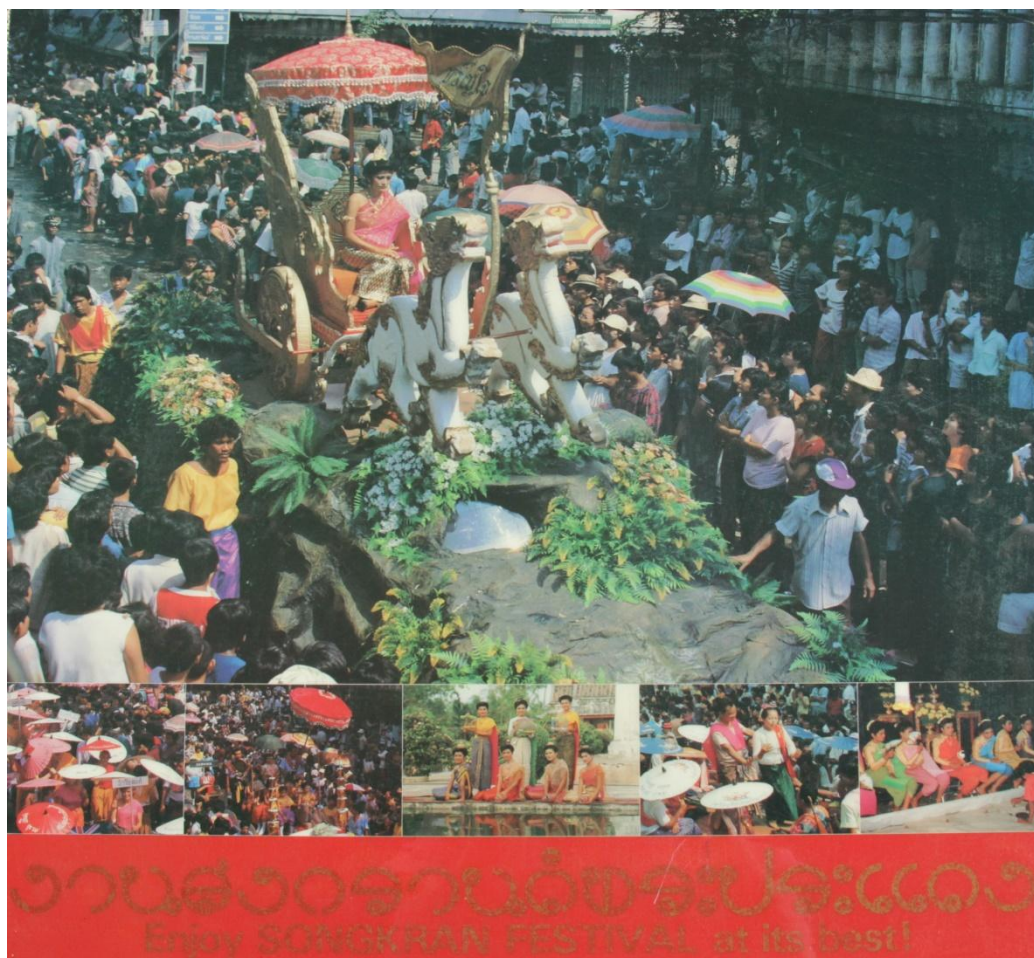

นางสงกรานต์และขบวนแห่ของแต่ละตำบลตามความคิดของแต่ละตำบลเข้ามาร่วมแห่ โดยตำบลต่าง ๆ ที่ส่งขบวนเข้ามามิได้ศึกษาวัฒนธรรมใด ๆ มีการจัดประกวดกันด้วย รถขบวนนางสงกรานต์บางคน จัดได้ยิ่งใหญ่สวยงามกว่ารถนางสงกรานต์พระประแดง สื่อมวลชนกึ่งกันไปหมด นำขบวนรถนางสงกรานต์ของตำบลที่ไม่ใช่ของอำเภอพระประแดง ไปออกสื่อผิด ๆ มากมาย สร้างสีสันให้งานยิ่งใหญ่มีชื่อเสียงยิ่งขึ้น เพราะมีรถมาร่วมขบวนมากมาย แต่ละขบวนรถนั้นยิ่งใหญ่อลังการ ทำให้ล้าลือกันไปทั่วถึงความสวยงาม ซึ่งเป็นจุดเปลี่ยนครั้งสำคัญของงานประเพณีสงกรานต์พระประแดงอีกครั้งหนึ่ง เป็นจุดเริ่มต้นที่มีตำบลและองค์กรปกครองท้องถิ่นต่าง ๆ ส่งขบวนแห่ของตนมาร่วมงาน สร้างสีสันและความอลังการให้งานสงกรานต์พระประแดง เป็นที่รู้จักไปทั่วประเทศ และนานาชาติ “...พ.ศ. 2528 นายอำเภอสว่าง ศรีสกุล ท่านคิดจะให้งานประเพณีสงกรานต์พระประแดง เป็นงานแห่งนางสงกรานต์ของทุกตำบล โดยให้แต่ละตำบล ส่งรถนางสงกรานต์เข้ามาแห่ในขบวนสงกรานต์ของพระประแดง ทำให้เกิดการสับสนของผู้ร่วมงาน นักข่าวที่มาทำข่าวกึ่ง ว่ารถคันไหนเป็นรถนางสงกรานต์พระประแดงกันแน่ ไม่ได้ถ่ายรูปรถนางสงกรานต์พระประแดง แต่ไปถ่ายรูปรถของตำบลที่สวยงามกว่าแทน และมีการประกวดกันด้วย...” (โชติมา ยะกาศ, สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2556)

“...แห่ปลาปากลัดเปลี่ยนเป็นประเพณีสงกรานต์พระประแดง ตอนราชการเข้ามาเกี่ยวข้อง ถ้าย้อนหลังไปน่าจะสิบกว่าปีที่ทางราชการเข้าไปมีส่วนร่วม ผมเองเข้ามาตรงนี้ตั้งแต่ปี 2528 ก่อนปี 2528 เขาก็ใช้คำว่าสงกรานต์พระประแดงแล้ว สมัยก่อนการแห่รถคันเดียว นอกนั้นก็จะเป็นขบวนสวยงาม ใส่ชุดราชมัญ หนุมใส่ชุดลอยชายก็จะเดิน ถือกรงนกกางปลาไปปล่อยกันที่วัดโปรดเกศ ฯ แล่ววัดทรงธรรมก็มีการปล่อยปลามารวมกันเอง...” (ประเสริฐ วชิรเชื้อนขันธุ์, สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2556)

“...การจัดขบวนแห่นางสงกรานต์นั้น หลังจากที่อำเภอรับมาจัดตั้งแต่ประมาณ พ.ศ. 2507 อำเภอก็จัดเรื่อยมา ก็จัดกันเป็นแบบเดิมๆ เป็นสาวชาวบ้าน พอมาถึง พ.ศ. 2528 นี้แหละนายอำเภอสว่าง ศรีสกุล ได้สั่งให้ทุกตำบลนำรถขบวนของตำบลมาร่วมแห่ สาวมอญก็หาไม่ได้ ก็เลยเอาสาวโรงงานมาแทน จึงทำให้ขบวนยืดยาวขึ้นจนถึงทุกวันนี้ ปัจจุบันไม่ได้จัดอยู่ที่อำเภอ แต่จัดที่พระประแดงโดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอพระประแดง และ อบจ. ไปร่วม...”

(วิชัย จันทรจำรูญ, สัมภาษณ์, 4 เมษายน 2556)

ภาพที่ 30 โปสเตอร์ประชาสัมพันธ์งานประเพณีสงกรานต์พระประแดง พ.ศ. 2529

มีการส่งรถขบวนนางสงกรานต์ของตำบลต่าง ๆ มาแห่ในงานประเพณีสงกรานต์พระประแดงในลักษณะนี้อยู่หลายปี และก็ยังมีความไม่เข้าใจกันระหว่างอำเภอและเทศบาลอยู่เช่นเดิม ในปีถัดมาทุก ๆ ฝ่ายช่วยกันหาทางออกของงาน โดยเฉพาะผู้มีเชื้อสายมอญ ก็ได้พยายามเปลี่ยนความคิดของนายอำเภอ โดยขอให้แต่ละตำบลส่งขบวนเข้ามาร่วมแห่เหมือนเดิม แต่ขอให้ส่งเป็นรถบุปผชาติเข้ามาแทน พร้อมกับขอร้องให้ผู้เข้าร่วมขบวนแห่แต่งกายด้วยชุดมอญ และลอยชาย แทนที่จะแต่งกายตามใจชอบ ก็เริ่มได้รับความร่วมมือจากตำบลต่าง ๆ แต่ก็มีบ้างที่ยังนำขบวนนางสงกรานต์ของตนเข้ามาแห่ด้วย “...ทำอยู่หลายปี ก็ให้แต่ละตำบลส่งบุปผชาติเข้ามาแทนรถนางสงกรานต์ เพื่อไม่ให้ซ้ำซ้อนกัน ตอนนั้นยังไม่มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังคง

เป็นตำบลเป็นผู้ส่งเข้ามาโดยอำเภอสังกัณัน ผู้ใหญ่บ้าน...” (โชติมา ะกะศ, สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2556)

จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2536 สุขาภิบาลพระประแดงถูกแยกออกเป็น 2 สุขาภิบาล คือ สุขาภิบาลพระประแดง และสุขาภิบาลสำโรงใต้ และในปี พ.ศ. 2538 สุขาภิบาลพระประแดงก็ยกฐานะเป็นเทศบาลตำบลลัดหลวง และสุขาภิบาลสำโรงใต้ก็ยกฐานะเป็นเทศบาลตำบลสำโรงใต้ ในปี พ.ศ. 2540 ซึ่งหลังจากยกฐานะเป็นเทศบาลแล้วตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านก็ถูกยุบไป ดังนั้นเทศบาลทั้ง 2 แห่ง ก็ให้ความร่วมมือในการจัดขบวนแห่มาร่วมงานต่อเนื่องมา อาจเป็นเพราะผู้บริหารท้องถิ่นในขณะนั้น ล้วนแล้วแต่เคยเป็นกำนัน เคยเป็นผู้ใหญ่บ้านเกือบทั้งหมด “...ปัจจุบันงานประเพณีสงกรานต์แตกต่างจากในอดีต คือในสมัยปัจจุบันกับอดีตสงกรานต์พระประแดงก็เปลี่ยนไปมาก แต่ตอนนี้เหมือนเน้นขบวนแห่แบบสวยงาม แบบกับว่าให้คนมาชมกันมาก ๆ ถ้าถามว่าย้อนไปถามวิถีเก่าก็จะต่างกัน ปัจจุบันนี้ เทศบาลลัดหลวงก็มีไปร่วมในขบวนแห่สงกรานต์ มีขบวนรถบุปผชาติกับสาวงามไปร่วม...” (อรุณกานต์ ไม้เกตุ, สัมภาษณ์, 19 มีนาคม 2556)

ภาพที่ 31 ขบวนรถบุปผชาติที่ร่วมขบวนแห่

“...เทศบาลเมืองลัดหลวง ไปร่วมเพราะลัดหลวงอยู่ในเขตอำเภอพระประแดง ก็คือ 3 ตำบลเลย อดีตกำนันทั้ง 3 ท่านก็มาเป็นผู้บริหารเทศบาลฯเหมือนกัน...” (วิชัย จันทร์จรรย์, สัมภาษณ์, 4 เมษายน 2556)

ส่วนตำบลต่าง ๆ ที่ยังคงเหลืออยู่อีก 6 ตำบลนั้นก็เริ่มรวมกันจัดรูปพหุชาติหรือรณางสงกรานต์เข้ามาร่วมเหลือเพียง 1 ขบวนเท่านั้น เพื่อประหยัดงบประมาณที่ตนจะต้องเป็นผู้จ่ายเอง ในปี พ.ศ. 2542 และ พ.ศ. 2544 ตำบลต่าง ๆ ก็ยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นนิติบุคคลมีงบประมาณเป็นของตนเอง ก็ได้ร่วมกันจัดขบวนมาร่วมเหมือนเคย ยกเว้น อบต. ทรงคนอง ซึ่งเป็นพื้นที่ติดกับเขตเทศบาลพระประแดงที่จัดขบวนเข้ามาร่วมเอง “...ตำบลบางยอ ร่วมกับอีก 5 ตำบล จัดเข้าร่วมขบวนแห่ 1 ขบวน จะใช้งบประมาณตำบลละหนึ่งหมื่นถึงสองหมื่นบาท เพื่อให้ความร่วมมือสืบสานประเพณี เมื่อก่อนส่งตำบลละ 1 ขบวน พอช่วงหลังตกลงกันในหมู่ อบต. ว่า ร่วมกันอบต. ละ 20,000 บาท แล้วให้ตำบลใดตำบลหนึ่งเป็นเจ้าภาพ ส่งเข้าร่วมประเพณี เงินที่ใช้เป็นเงินแผ่นดินที่เหลือจากการจัดกิจกรรมสืบสานประเพณีสงกรานต์ของท้องถิ่น เช่น การจัดรดน้ำคำหัวผู้ใหญ่ การกินเลี้ยง โดยจะจัดเงินไว้ 20,000 บาท เพื่อใช้ในการจัดขบวนเข้าร่วม...” (เกษมศรี จันทร์สุข, สัมภาษณ์, 20 มีนาคม 2556)

“...อบต. ทรงคนองเทศบาลมันอยู่ติดกันเลย สนิทกัน รู้จัก คู่กันเคยดูหน้าประจุมุก...” (ศักดิ์ชัย จันทินมาธร, สัมภาษณ์, 4 เมษายน 2556)

“...สงกรานต์พระประแดงเราก็จะมีรถร่วมขบวน ร่วมกันส่งเสริมวัฒนธรรมของท้องถิ่น ให้งานยิ่งใหญ่ คือมีรถขบวนแห่ มีการส่งนางสงกรานต์ร่วมแห่ มีการจัดบ่อนสะบ้าในชุมชนในวันสงกรานต์เพิ่มขึ้นด้วย เพราะว่าทรงคนองกับพระประแดงติดกัน เวลาดูงานที่นี่แล้วทรงคนองก็มีอีกบ่อนหนึ่งสามารถร่วมกันได้หมด เทศบาลเมืองพระประแดงมีผู้อุปถัมภ์ ของอบต. ทรงคนองไม่มีผู้อุปถัมภ์ใช้งบประมาณ อบต. ทั้งหมดในการจัดงาน อันดับแรกคือเรื่องหน้าที่ อันดับที่ 2 คือเป็นความต้องการของชุมชนอยู่แล้ว อำนาจหน้าที่คือเรามีการรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีทำให้เรามาส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีวัฒนธรรมของพระประแดง ไม่ทำก็ได้แต่ถ้าเราไม่รักษาไว้ ถือได้ว่าเป็นรากเหง้า ถ้าเราทำสิ่งที่เป็นต้นกำเนิดของทรงคนองให้หายไป เราก็ไม่มีเรื่องเล่าให้คนที่คนข้างนอกรู้จักว่าทรงคนองเป็นอย่างไร...” (วิษระ เดิมวรรณภักดิ์, สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2556)

และเมื่อตลาดน้ำบางน้ำผึ้งเริ่มมีชื่อเสียง อบต. บางน้ำผึ้งก็ใช้ทุกวิถีทางในการประชาสัมพันธ์ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง รวมถึงจัดให้มีการแห่นางสงกรานต์ใน อบต. บางน้ำผึ้ง ในวันที่ 13 เมษายน ของทุกปี และก็เก็บรถแห่นางสงกรานต์นั้นเอาไว้มาช่วยแห่นางสงกรานต์พระประแดง เพื่อประชาสัมพันธ์ตลาดน้ำบางน้ำผึ้งด้วย องค์การบริหารส่วนตำบลบางน้ำผึ้ง

จะจัดงานสงกรานต์ก่อนงานประเพณีสงกรานต์พระประแดงหนึ่งสัปดาห์ งานสงกรานต์ของ
องค์การบริหารส่วนตำบลบางน้ำผึ้ง จะคล้ายกับงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง มีสระบัวให้ชม
มีจำลองขบวนแห่สงกรานต์พระประแดง มีการประกวดนางสงกรานต์ที่องค์การบริหารส่วนตำบล
บางน้ำผึ้ง เชิญ นายอำเภอพระประแดงมาเป็นประธาน ทำคล้ายกัน มีการสาธิตการเล่นสระบัว
“...จัดก่อนสงกรานต์พระประแดง คือบ่อนสระบัวมีคนมาชม กวนกาละแม ตอนนั้นก็มีการกวนกาละแม
อยู่ในสวน ชาวบ้านที่ขายอยู่ในตลาดน้ำบางน้ำผึ้งเป็นคนเวลาแก่ผมก็จ้างสาวมอญมาจาก
สังขละบุรี ให้รู้เอกลักษณ์ว่าสาวมอญเป็นอย่างไร อยากรจะทำให้ดูดี ไม่มีใครขอร้อง เราก็ทำเป็น
ตัวอย่างที่ดีให้เห็นว่าขบวนบางน้ำผึ้งสวย มีอะไรแปลก ๆ ขึ้นมา ตามที่คิดไว้ 2 ประเด็น เราไม่ทำ
ก็ได้แต่เพื่อตำบล เพื่อสงกรานต์พระประแดงของเรา เพื่อเป็นส่วนหนึ่งกระตุ้นให้สงกรานต์ เพื่อฟู
ขึ้น...” (สำเนา รัชมิตต์, สัมภาษณ์, 20 มีนาคม 2556)

“...อบต.บางน้ำผึ้ง คือ เป็นแนวคิดของท่านนายกกว่าอยากที่จะเข้ามาร่วมรักษาวัฒนธรรม
ประเพณีพื้นเมืองของพระประแดงเอาไว้ เพื่อให้คงอยู่ต่อไป แล้วก็รวมไปถึงส่งเสริมการท่องเที่ยว
ด้วย...” (ศรित्र ทองไคล้, สัมภาษณ์, 4 เมษายน 2556)

ซึ่งในปัจจุบันองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งได้ให้ความร่วมมือกับเทศบาลเมือง
พระประแดงในการจัดงานประเพณีสงกรานต์ ด้วยความเต็มใจ โดยสาเหตุสำคัญที่ทำให้ผู้บริหาร
องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจัดขบวนรถบุปผชาติและขบวนแห่ต่าง ๆ เข้ามาร่วมก็เพราะ “เป็นคน
พระประแดง” “...ผู้บริหารองค์การท้องถิ่น เทศบาลนครสมุทรปราการ องค์การบริหารส่วนจังหวัด
เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย เทศบาลเมืองลัดหลวง อบต.ต่าง ๆ ก็จะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัด
ขบวนแห่ เป็นเรื่องของความผูกพันที่ผู้นำท้องถิ่น มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ก็ขอความ
ร่วมมือเข้ามาช่วยงานสงกรานต์พระประแดง สงกรานต์พระประแดง จะจัดหลังจากที่อื่น 1 สัปดาห์
เพราะว่าแต่ละท้องถิ่นก็จัดงานสงกรานต์เหมือนกัน จัดไปแล้วก็เอาขบวนมาร่วมกับสงกรานต์
พระประแดงก็คงไว้ซึ่งความเป็นรามัญของที่นี่...” (ประเสริฐ วชิรเชื่อนจันทร์, สัมภาษณ์, 15 มีนาคม
2556)

“...ขบวนการแห่นั้น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ จะเป็นผู้จัดการ เพื่ออนุรักษ์
เป็นประเพณีวัฒนธรรมดั้งเดิม การอนุรักษ์เป็นภาพของการปกครองท้องถิ่นดำเนินการ แต่เรายังมี
ชุมชนเข้าร่วม แต่ว่าชุมชนไม่ได้เป็นหลักใหญ่ หรือเป็นแกนหลักในการขับเคลื่อนงาน มันก็เลย
ทำให้ชุมชนเริ่มจะถอยห่าง หมายถึง มีงานคนในชุมชนรู้ว่ามีงาน มีประเพณีท้องถิ่นหรือ
ส่วนราชการเข้ามาช่วยทำ คนในชุมชนจัดกันเองมีเพียงบ่อนสระบัวที่เราให้งบประมาณเขาไปทำเอง
แต่ถ้าเราไม่ให้งบประมาณอาจจะหายไป...” (วัชร เดิมวรรณชนกัทร, สัมภาษณ์, 15 มีนาคม
2556)

ภาพที่ 32 ขบวนรถบุปผชาติในปัจจุบัน

2. ความเปลี่ยนแปลงของประเพณีและความเชื่อในงานประเพณีสงกรานต์

จุดเน้นของงานประเพณีสงกรานต์ดั้งเดิม คือ การทำบุญ การแสดงความกตัญญู ความสามัคคี และการรื่นเริง ทุกอย่างยังคงมีอยู่ในงานประเพณีสงกรานต์พระประแดงในปัจจุบัน แต่วิธีการในพิธีกรรมและกิจกรรมต่าง ๆ รวมถึงสาระตะในการจัดงานเปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือ ประเพณีทำบุญตักบาตร เข้าวัดฟังเทศน์ ฟังธรรม เพื่อความเป็นสิริมงคล มุ่งบุญกุศล ให้กับตนเองและบรรพบุรุษผู้ล่วงลับ ยังคงเป็นประเพณีที่คนพระประแดงยึดมั่นกันอย่างเหนียวแน่น ไม่มีเปลี่ยนแปลง เมื่อถึงเทศกาลสงกรานต์ไม่ว่าคนพระประแดงจะอยู่ที่แห่งไหน ก็มักจะกลับมาทำบุญที่พระประแดงกันเป็นส่วนใหญ่ เจกเช่น คนต่างจังหวัดเมื่อถึงเทศกาลสงกรานต์ก็จะกลับบ้านไปทำบุญเหมือนกัน และยังนิยมที่จะไปทำบุญตามวัดดั้งเดิมที่บรรพบุรุษของตนไปทำบุญเช่นเดิม เพราะคนในปัจจุบันมีความเชื่อว่าการทำบุญตักบาตรในวันสงกรานต์เป็นความเชื่อที่ว่า วันสงกรานต์เป็นวันขึ้นปีใหม่ของคนไทย เป็นการเสริมดวง โชคชะตาในการดำรงชีวิตเป็น การทำบุญในวันเริ่มต้นใหม่ที่ดีขึ้น ชาวบ้านจะจับจ่ายใช้สอยเตรียมอาหารไว้ทำอาหารเพื่อใช้ในการทำบุญตักบาตรตอนเช้า

จากการสังเกตพบว่า วัดทุกวัดในเขตอำเภอพระประแดง มีการจัดให้มีการทำบุญตักบาตรกันทุกวัด จะทำบุญกันประมาณ 4-5 วันแตกต่างกันในแต่ละวัด โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ 13 เมษายน เป็นต้นไป เท่าที่สังเกตดูพบว่าในแต่ละวัดผู้คนที่ไปทำบุญจะบางตา น้อยกว่าเทศกาลอื่น ๆ เช่น

เทศกาลเข้าพรรษา ออกพรรษา คนที่ไปทำบุญตักบาตรในวันสงกรานต์ที่วัด ในอำเภอพระประแดง ส่วนใหญ่จะเป็นคนพื้นที่ดั้งเดิมเป็นส่วนใหญ่ คงเป็นเพราะผู้ที่อพยพมาจากที่อื่น ๆ เดินทางกลับถิ่นฐานเดิมของตนในช่วงเทศกาลสงกรานต์ และอีกส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะเป็นช่วงวันหยุดยาว ประชาชนที่ทำงานตาม โรงงานอุตสาหกรรมจึงออกไปท่องเที่ยวต่างจังหวัด ทำให้มีผู้คนมาทำบุญที่วัดกันอย่างบางตา

ประเพณีส่งข้าวสงกรานต์ ยังคงมีอยู่บ้างไม่มากนัก มีเพียงบ้านที่มีเชื้อสายมอญที่ยังคงอนุรักษ์วัฒนธรรมเดิม ยังคงดำเนินการหุงข้าวสงกรานต์อยู่บ้าง แต่วิธีการเปลี่ยนไปจากเดิมมาก กล่าวคือปัจจุบันถึงแม้บ้านที่หุงข้าวสงกรานต์จะตั้งศาลเพียงตาเพื่อบูชาท้าวมหาสงกรานต์อยู่เหมือนเดิม แต่ผู้ที่เคยมาช่วยหุงหา ช่วยทำกับข้าว ที่บ้านหุงข้าวสงกรานต์เปลี่ยนเป็นต่างคนต่างทำกับข้าวแล้วมารวมกัน ใส่ภาชนะที่บ้านเจ้าภาพแทน ภาชนะที่ใส่ข้าวสงกรานต์ก็เปลี่ยนไปจากหม้อดินกับกระทงใบตองยังมีอยู่บ้าง แต่บางบ้านก็เปลี่ยนมาเป็นพลาสติกและโฟมแทน จากที่เคยใช้สาว ๆ ภายในหมู่บ้านถือข้าวสงกรานต์ไปส่งตามวัดก็เปลี่ยนเป็นใครก็ได้ คนหนุ่ม คนสาว เด็ก หรือผู้สูงอายุ ช่วยกันนำใส่รถเก๋ง รถปิคอัพไปส่งตามวัดแทน ไม่มีใครมาตักรดน้ำตอนจากกลับจากวัดอีก แต่ก็ยังมีการนำข้าวสงกรานต์นั้นถวายท้าวมหาสงกรานต์และนำไปมอบให้กับผู้ใหญ่ที่เคารพนับถืออยู่เหมือนเดิม “...ปัจจุบันไม่มีแล้วใช้รถปิคอัพไปส่งแทนมีทั้งหนุ่มสาวคนแก่ใครก็ได้ไปช่วยกันส่งข้าวสงกรานต์ตามวัดเพราะมันหนัก แต่ก็ยังมีศาลเพียงตาอยู่เหมือนเดิมเหมือนกับเช่นเจ้าที่ ไม่มีหนุ่มมารอดักรดน้ำแล้ว...” (โชติมา ยะกาศ, สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2556)

“...เมื่อก่อนส่งข้าวสงกรานต์สาว ๆ ต้องใส่ถาดเดินไป เคียวนี้ไปรดปิคอัพ ไปสามล้อกันแล้ว ถ้าเดินไปก็ยังมีอยู่บ้าง เพราะจุดประสงค์คือการเปลี่ยนแปลงไปตามวิวัฒนาการของสังคม อีกอย่างหนึ่งส่งข้าวสงกรานต์ก็ไม่มีความหมายแล้ว เป็นการรักษาประเพณีไว้เท่านั้น...” (ฉวีวรรณ ควรแสวง, สัมภาษณ์, 22 มีนาคม 2556)

การกวนกาละแม ในสมัยก่อนนั้นญาติพี่น้องและเพื่อนบ้าน ที่อยู่ในละแวกใกล้เคียง เมื่อมีบ้านหนึ่งกวนกาละแม อีกบ้านหนึ่งก็จะไปช่วย ซึ่งมีการนัดวัน เวลาเพื่อไปร่วมแรงกันกวนกาละแมแล้วก็นำไปทำบุญ แลกเปลี่ยนกัน ซึ่งบ้านหนึ่งกวนกาละแมแล้วนำมาแลกเปลี่ยนกับอีกบ้านที่กวนกาละแมเหมือนกัน ชาวบ้านที่กวนกาละแมจะมีความสุขสนุกสนานในการกวนมาก บ้างก็ร้องเพลงและกินเหล้าไปด้วย เมื่อกวนกาละแมเสร็จแล้วจะมีการเลี้ยงข้าวปลาอาหารกัน แล้วแต่อาจจะเป็นมือกลางวันหรือเย็น ซึ่งคนในสมัยก่อนจะกวนกาละแมไปด้วยรับประทานข้าวไปด้วย ปัจจุบันยังมีพบเห็นอยู่น้อยมาก ที่ใช้วิธีการดั้งเดิม คือ ชักชวานญาติพี่น้อง บ้านใกล้เคียงมาช่วยกัน ที่ทำในลักษณะเดิม ยังคงมีที่บ้านอาจารย์โชติมา ยะกาศคะนอง ประธานสภาวัฒนธรรมอำเภอพระประแดง และเทศบาลเมืองพระประแดงมีการสาธิตการกวนกาละแม ให้แก่ที่มาร่วมงาน

ประเพณีสงกรานต์พระประแดงชมเท่านั้น “...การกวนกาละแมยังมีการมาช่วยลงแรงกันอยู่บ้าง แต่ก็ต้องเลี้ยงเหล้าหลังจากทำเสร็จยังมีอยู่ไม่มาก...” (โชติมา ยะภาส, สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2556)

“...การกวนกาละแมไม่ค่อยมีการกวนแล้ว น้อยมาก เพราะเดี๋ยวนี้มีขาย สะดวก การแสดงน้ำใจโดยการซื้อไปแจกกันไม่ค่อยมีแล้ว...” (ฉวีวรรณ ควรแสง, สัมภาษณ์, 22 มีนาคม 2556)

“...กาละแม แฝงไว้ซึ่งความสามัคคี ความผูกพันกันของคนในครอบครัวและคนที่มาเยี่ยมเยียนด้วยเพราะว่า กาละแมจากข้าวเหนียวเป็นเม็คน้ำตาลแล้วก็กะทิ กวนจนเป็นเนื้อเดียวกัน ต้องใช้เวลากวนเป็นวันเลย แล้วต้องใช้คนจำนวนมาก ต้องสามัคคีกันด้วย เพราะว่าผลัดกัน กวนจนกว่าจะได้กาละแมมา แสดงถึงความสามัคคี ความช่วยเหลือเกื้อกูล แล้วก็ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ที่แฝงอยู่ในขนม แต่ปัจจุบันนี้ก็น้อยมากแล้วที่จะทำส่วนใหญ่จะเป็นการทำโชว์ ปัจจุบันนี้เป็นการทำโชว์ เป็นการแสดงโชว์...” (วิชัย จันทร์จรรย์, สัมภาษณ์, 4 เมษายน 2556)

“...กวนกาละแมปัจจุบันนี้ไม่มีการลงแขก มีคนกวนกาละแมอยู่เหมือนกัน แต่เป็นการกวนเป็นขาย ประกอบอาชีพในช่วงสงกรานต์...” (อรุณกาญจน์ ไม้เกตุ, สัมภาษณ์, 19 มีนาคม 2556)

จากการสังเกตพบว่า ยังมีการกวนกาละแมแบบโบราณอยู่บ้าง นอกจากที่บ้านอาจารย์โชติมา เช่นที่วัดกลางสวน แต่เป็นชาวบ้านมาอาศัยพื้นที่วัดกวนกาละแมเพื่อขาย ในราคา กิโลกรัมละ 200 บาท และในบริเวณพื้นที่ของอำเภอพระประแดงก็มีกาละแมขายอยู่เป็นจำนวนมากราคาตั้งแต่ กิโลกรัมละ 100 - 200 บาท ถ้าใช้แป้งข้าวเหนียว ราคาจะถูก ถ้าใช้ข้าวเหนียวเมล็ดราคา ก็จะแพง เพราะใช้เวลากวนนาน

การเล่นสะบ้ามอญ ยังคงมีอยู่ทั้งสะบ้าบ่อนและสะบ้าทอย สะบ้าบ่อนนั้นเป็นเพียงการแสดงสาธิตให้คนชม ผู้เล่นก็มักจะเป็นเด็กนักเรียนตามโรงเรียนต่าง ๆ เกณฑ์กันมาแสดงสาธิต มักเล่นกัน 3 วัน ถึงวันแห่งสงกรานต์เป็นวันสุดท้าย การแต่งกายของผู้เล่นก็จะแต่งเป็นแบบเดียวกัน ฝ่ายหญิงชุดรามัญเหมือนกันทุกคน ฝ่ายชายก็จะแต่งชุดลอยชาย ไม่มีการโชว์ทงกันอีกเหมือนสมัยก่อน ไม่ใช่การดูตัวของหนุ่มสาวชาวมอญเหมือนแต่ก่อน ไม่ใช่การไปเที่ยวต่างหมู่บ้านของชายหนุ่ม มีการกำหนดทำการแสดงไว้ตายตัว ใช้ทุนในการจัดสูง การจัดการแสดงในแต่ละบ่อนในเวลา 3 วันนั้นใช้งบลงทุนไม่น้อยกว่า 50,000 บาทต่อบ่อน โดยได้รับเงินอุดหนุนจากเทศบาลเมืองพระประแดงเพียงบางส่วน (ประมาณ 15,000 บาท) นอกนั้นผู้จัดต้องไปหาผู้อุปถัมภ์เพิ่มเติมเอง เป็นการแสดงสาธิตเพื่อสื่อในเชิงสัญลักษณ์ว่า การเล่นสะบ้า คือ วัฒนธรรมอันดีของมอญเพียงเท่านั้น “...ความเชื่อการเล่นสะบ้าปัจจุบันกับสมัยก่อนแตกต่างกัน ปัจจุบันเป็นเรื่องความเชื่อของเด็กรุ่นใหม่ สะบ้า น่าจะเป็นเรื่องของความสนุกสนานรื่นเริงในช่วงเทศกาลหรืออาจเป็นเรื่องของ

เจ้าของปอนที่อยากจะอนุรักษ์ประเพณี ก็จะหาเด็ก ๆ มาเล่นชะบ้ำกัน เป็นการเล่นโชว์เพื่อรักษาวัฒนธรรมอย่างหนึ่ง...” ประเสริฐ วชิรเชื่อนพันธ์, สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2556)

“...การเล่นชะบ้ำยังเปลี่ยนแปลงไป ในช่วงปัจจุบันสาว ๆ ไม่ใส่ทองกัน ไม่กล้าใส่ นิยมใส่ของปลอม ผู้ที่เล่นไม่ใช่เล่นตามอุดมคติแบบเก่าแล้ว เล่นเพื่อให้เป็นประเพณีไป ประเพณีเขาเป็นแบบนี้ก็เล่นให้มันคงไว้ ให้มันคงประเพณีไว้เท่านั้น...” (ฉวีวรรณ ควรวรรณ, สัมภาษณ์, 22 มีนาคม 2556)

“...เดี๋ยวนี้คนที่มาเล่นชะบ้ำไม่ใช่คนในชุมชนแล้ว จะเป็นคนข้างนอก เป็นเด็กนักเรียนมา เล่น เป็นเด็กที่อยู่ในโรงเรียนดังเข้ามาเล่น เพราะว่าสาว ๆ ที่เข้ามาในหมู่บ้านก็มีจำนวนลดลง เล่นแล้วก็มีอายุสูงขึ้น ก็จะเป็นรุ่นเด็ก ๆ ขึ้นมาทดแทน...” (วัชรระ เต็มวรรณธนภัทร์, สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2556)

“...การเล่นชะบ้ำก็ไม่ใช่การดูตัว แล้วในปัจจุบัน ไม่ใช่การจับกัน กลายเป็นการแสดง อย่างของอำเภอเวลาเขาจัดเขาจะให้อาจารย์โชติมาไปเชิญครู นักเรียนทรงธรรม หรือโรงเรียนแถวเทศบาลมาร่วมเล่นสามคืน...” (ประพันธ์พงษ์ เทวคุปต์, สัมภาษณ์, 21 มีนาคม 2556)

“...ชะบ้ำเมื่อก่อนเล่นที่หมู่บ้าน สาวอยู่ที่บ้าน หนุ่มต้องเปลี่ยนไปเล่นบ้านอื่น ปัจจุบัน ไม่ใช่แล้วเป็นแบบสาวมาหาหนุ่ม หนุ่มก็หาสาวด้วย ส่วนมากจะเป็นเด็กนักเรียน นักศึกษา มีลูก เป็นนักศึกษาที่ชวนเพื่อนมา เมื่อก่อนนี่เป็นการให้หนุ่มสาวดูตัว แต่เดี๋ยวนี้เป็นการแสดงแล้วก็เป็นการรักษาไว้เป็นประเพณีเท่านั้นเอง เป็นการสาธิตที่ทางแต่ละหมู่บ้าน จะรักษาเอาไว้อยู่ ...” (วิชัย จันทร์จำรูญ, สัมภาษณ์, 4 เมษายน 2556)

การค้าโพธิ์หรือค้าต้นโพธิ์ มีผู้ที่เกิดวันเนาไปทำพิธีค้าโพธิ์น้อยมาก เกือบจะไม่หลงเหลืออยู่แล้ว คนที่ไปพิธีค้าโพธิ์ส่วนใหญ่ก็จะเป็นผู้สูงอายุที่ยังมีความเชื่อแบบดั้งเดิมอยู่นั่นเอง “...ส่วนการค้าโพธิ์จะเลิกไปหมดแล้ว ...” (ประพันธ์พงษ์ เทวคุปต์, สัมภาษณ์, 21 มีนาคม 2556)

“...อย่างไร้ค้าโพธิ์ ปัจจุบันนี้ที่วัดก็ไม่มีต้นโพธิ์...” (สมพิศ มงคลพันธ์, สัมภาษณ์, 26 มีนาคม 2556)

การปล่อยปลา เพื่อสะเดาะเคราะห์ต่ออายุตามความเชื่อเดิม ก็อาจจะยังมีอยู่บ้างตามผู้อาวุโสสมณูที่ยังมีชีวิตอยู่ แต่การปล่อยปลาของชาวมอญพระประแดงได้พัฒนาการมาเป็นการแห่ นางสงกรานต์พระประแดงไปแล้ว ในขบวนแห่ยังเน้นให้ผู้เข้าร่วมขบวนแห่ถือกรงนก โหลปลา เพื่อไปปล่อยที่วัดโปรดกษेत्रฐาราม แต่เข้าใจว่าผู้ที่ถือกรงนก โหลปลา ในขบวนแห่นั้นไม่รู้คุณค่าหรือสารัตถะที่แท้จริงของการปล่อยปลาแต่อย่างใด “...แห่แห่ปลาพระประแดงที่ถือกรงนก โหลปลาไปก็เข้าใจความหมายบ้างไม่เข้าใจบ้าง หรือว่าไปจ้างมา ไปเชิญชวนมา ไม่ได้มาด้วยใจ แล้วเหมือนบังคับ อย่างอำเภอ สมัยก่อนไปบอกโรงงาน โรงงานนี้ขอ 50 คน โรงงานนี้ขอ 30 คน

เขาก็ถูกบังคับมา เขาไม่รู้ว่าเป็นจิตวิญญาณความที่เราจะต้องเอาศาสนามาเป็นการสะเดาะเคราะห์ของตัวเอง...” (ประพันธ์พงษ์ เทวคุปต์, สัมภาษณ์, 21 มีนาคม 2556)

ภาพที่ 33: ขบวนนักเรียนถือกรงนก โหลปลา

“...คนที่มาถือกรงนก โหลปลา เพื่อโบราณว่าสะเดาะเคราะห์ต่ออายุ คนที่มาร่วมขบวนมาเพราะเขาเกณฑ์มา บางคนมาเพื่อจะมาเอาร่ม เพราะว่าร่มเป็นเอกลักษณ์ บางคนมาแล้วได้รับ โหล ได้รับกรงนกแล้วทิ้งไว้หน้าหน้าประตูไม่ได้นึกถึงคุณค่าของประเพณีดั้งเดิม...” (ฉวีวรรณ ควรแสง, สัมภาษณ์, 22 มีนาคม 2556)

จากการสังเกตขบวนแห่นางสงกรานต์ในปี พ.ศ. 2556 และ 2557 พบว่า มีขบวนที่เข้าร่วมงานที่ผู้เข้าร่วมขบวนถือโหลปลา และกรงนกเพียง 2-3 ขบวนเท่านั้น และทุกขบวนที่ถือโหลปลากรงนก เป็นขบวนนักเรียนจากโรงเรียนในบริเวณใกล้เคียงการจัดงาน ขบวนแห่ส่วนใหญ่เพียงแต่เดินทางร่วมไปเท่านั้น ไม่มีโหลปลา กรงนกถือไปด้วยแต่อย่างใด

ภาพที่ 34 ขบวนชุมชนทางร่มอย่างเดียว ไม่มีกรรณก โหลปลา

งานแห่งสังฆะชาบ ซึ่งชาวมอญประดิษฐ์ขึ้นมาใหม่ได้พยายามสอดแทรกวัฒนธรรม การแห่ปลาปากลัดเดิมเข้าไปในงาน มีการถือกรรณก โหลปลาในขบวนแห่ มีการแสดงระบำบ่อน คล้ายกับการแห่สงกรานต์พระประแดง แต่ด้วยสภาพทางเศรษฐกิจการดำเนินการจัดงานต้องใช้ทุน สูง ชาวมอญถึงพยายามหาทุนระดมทุนกันเอง แต่ก็ไม่เพียงพอ ปัจจุบันเริ่มมีองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นและนักการเมืองเข้ามาแทรกด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การจัดการตกแต่งรถขบวนแห่ให้หรือให้ เงินอุดหนุนการจัด เป็นต้น ซึ่งคาดว่าในอนาคตคงจะต้องมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าไปจัด แทนชาวมอญอย่างแน่นอน “...จุดเน้นของงานแห่งสังฆะชาบคือการแสดงออกถึงวัฒนธรรม เรื่องของการแต่งกายเรื่องของการมีส่วนร่วม เพราะว่าประเพณีแห่งสังฆะชาบที่ อบต.เข้ามาช่วย ดำเนินการ เราก็ยังให้ชุมชนเป็นตัวตั้งตัวตีในการทำ ให้ชุมชนออกมาทำกันเองมารักษาวัฒนธรรม กันเอง แต่สบายขึ้นคือตรงที่มีงบประมาณ ทำให้เขามีความรู้สึกว่า จากที่เขาจะมาใช้เงินตัวเอง เพื่อจะรักษาประเพณีวัฒนธรรมไว้ก็เบาขึ้น คือเขาก็เอาแรงเข้าช่วยกันรักษาสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เอาไว้ เพื่อให้สืบทอดไปยังรุ่นลูกหลาน ซึ่งเราก็เห็นว่าทุกชุมชนช่วยกัน เพราะฉะนั้นจุดเน้นก็คือของ ความสวยงามแล้วก็ป็นวัฒนธรรมแบบมอญ...” (วัชร เดิมวรรณชนภัทร์, สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2556)

การสงฆ์น้ำพระพุทธรูป-รดน้ำขอพรผู้ใหญ่ ยังเป็นประเพณีที่ชาวพระประแดงยึดถือและปฏิบัติอยู่ แต่เปลี่ยนแปลงจากเดิมซึ่งชาวมอญนิยมไปสงฆ์น้ำพระพุทธรูปที่วัดโปรดกศ เชษฐาราม เปลี่ยนเป็นสงฆ์น้ำตามวัดที่ตนไปทำบุญ และบางวัดเปลี่ยนแปลงเป็นสงฆ์น้ำพระสงฆ์ร่วมด้วย โดยสงฆ์น้ำพระพุทธรูปก่อน แล้วตามด้วยการสงฆ์น้ำพระสงฆ์ที่นั้งอยู่บนเก้าอี้ และชาวบ้านก็เดินไปสงฆ์น้ำแทน “...สงฆ์น้ำพระ ต้องไปสงฆ์ที่วัดโปรดกศเชษฐาราม เคียนี่วัดไครวัดมัน...” (วิชัย จันทรจำรูญ, สัมภาษณ์, 4 เมษายน 2556)

ภาพที่ 35 การสงฆ์น้ำพระในปัจจุบัน

นอกจากนี้ การรดน้ำขอพรจากผู้ใหญ่ ซึ่งแต่เดิมนั้นจะทำกันในครอบครัว และไปรดน้ำขอพรกันตามบ้านญาติผู้ใหญ่ และบุคคลที่เคารพนับถือในลักษณะส่วนตัว ก็ประยุกต์เป็นการเชิญผู้สูงอายุ ในหมู่บ้าน ชุมชนมาพร้อมกัน แล้วดำเนินการสงฆ์น้ำพระพุทธรูป ซึ่งเปรียบเสมือนการสงฆ์น้ำพระพุทธรูปเจ้าก่อน หลังจากนั้นจึงรดน้ำขอพรผู้สูงอายุ ในลำดับถัดไป

ภาพที่ 36 การรดน้ำขอพรผู้ใหญ่งานประเพณีสงกรานต์พระประแดง

ทะแยมอญในปีพ.ศ.2556 ไม่พบว่ามีการแสดงในช่วงการจัดประเพณีสงกรานต์พระประแดงแต่อย่างใด

3. การประดิษฐ์ประเพณีใหม่ในประเพณีสงกรานต์พระประแดง

จากศึกษาพบว่า ประเพณีสงกรานต์พระประแดง ได้มีการประดิษฐ์ประเพณีหรือกิจกรรมใหม่ เป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนแรก เป็นกิจกรรมที่มีการเสริมเข้ามาในงานวัฒนธรรมสงกรานต์พระประแดง ส่วนใหญ่จะเป็นในลักษณะของการจัดรถขบวนแห่ไปตามจินตนาการของผู้ตกแต่ง ซึ่งบางครั้งไม่ได้เกี่ยวข้องกับการจัดงานสงกรานต์พระประแดงเลย เช่น อบต.บางน้ำผึ้ง จะส่งรถแห่ธิดาช้างมาร่วมในขบวนแห่ทางสงกรานต์พระประแดง เพื่อประชาสัมพันธ์ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง โดยมีได้คำหนึ่งถึงว่า วัฒนธรรมเดิมจะเปลี่ยนแปลงไป “...ขบวนบางน้ำผึ้งก็ส่งรถขบวนแห่ธิดาช้าง สาวอ้วน ๆ ไปร่วมแห่คนเห็นคนก็ฮา อย่างงานสงกรานต์เราก็จัดเต็มขบวน เพราะเมื่อก่อนชุมชนต่อมาอำเภอ จัดงานให้มีความยิ่งใหญ่ขึ้น เทศบาลพระประแดงเพิ่งมาจัด...” (สำเนาวี รัศมิทัต, สัมภาษณ์, 20 มีนาคม 2556)

ภาพที่ 37 การประกวดนางสงกรานต์พระประแดง

การประกวดนางสงกรานต์ และหนุ่มลอยชาย ก็เป็นกิจกรรมใหม่ที่เริ่มมีพัฒนาการเสริมเข้ามา ในสมัยก่อนนางสงกรานต์และนางฟ้า แต่ละหมู่บ้านจะเชิญสาวเข้าร่วมขบวนแห่ โดยมอบให้อาจารย์ฉวีวรรณ ควรแสวง บุตรสาวของอาจารย์คล้าย พงษ์เวช นำหมากพลูจิบใส่พานไปเชิญสาวตามหมู่บ้านต่าง ๆ มาร่วมงาน ส่วนสาวที่จะถือโหลปลาแล้วแต่จะกำหนดว่าหมู่บ้านใดจะเชิญสาวก็คนที่ให้ผู้กว้างขวางของท้องถิ่น เตรียมหมากพลูไปเท่ากับจำนวนสาวที่ต้องการ สาวใดเมื่อได้รับหมากพลูไปแล้วเขาก็จะมาร่วมเข้าขบวน ส่วนการแต่งกายนั้นสาว ๆ ที่ได้รับหมากพลูจะแต่งกายชุดพื้นเมืองมาเข้าร่วมงาน เมื่อสาว ๆ มาพร้อมกันแล้วผู้ที่มีหน้าที่คัดเลือกสาวงาม ก็พิจารณาว่าผู้ใดสวยที่สุดก็ให้เป็นนางสงกรานต์ในปีนั้น ต่อมาภายหลังได้มอบให้ผู้มีหน้าที่คัดเลือกสาวได้มองหาสาวที่สวย ๆ ไว้แต่เนิ่น ๆ ก่อน เมื่อใกล้วันสงกรานต์จะเชิญสาวที่ หมายตาไว้ให้นั้นให้เป็นนางสงกรานต์ส่วนคนอื่น ๆ ก็ให้เป็นนางประจำปี หรือ นางฟ้าตามลำดับไป ซึ่งวิธีการนี้จะได้สาวงามซึ่งเป็นชาวพระประแดงที่แท้จริง ต่อมาในปี พ.ศ. 2521 ได้จัดให้มีการประกวดนางสงกรานต์ขึ้นเป็นครั้งแรก และได้ทำการประกวดติดต่อกันมาจนกระทั่งถึงปัจจุบัน

ภาพที่ 38 การประกวดหนุ่มลอยชาย

ต่อมาในปี พ.ศ. 2541 ได้จัดให้มีการประกวดหนุ่มลอยชายควบคู่กับการประกวดนางสงกรานต์ ซึ่งปัจจุบันจะต่างไปจากอดีตมากเพราะเมื่อก่อนสาวงามต้องเป็นคนพระประแดงเท่านั้นจึงจะประกวดได้ แต่ในปัจจุบันจะให้สาวงามแต่ละชุมชนหรือหน่วยงานของรัฐส่งเข้าประกวดร่วมด้วยจะมาจากที่ไหนก็ได้ไม่จำกัด แต่การแต่งกายนั้นจะต้องแต่งกายด้วยชุดราชมัญ และลอยชายเท่านั้น เพื่ออนุรักษ์ และประชาสัมพันธ์วัฒนธรรมการแต่งกายของชาวราชมัญพระประแดงไปในตัวอีกด้วย “...แต่ก่อนนั้นมีแต่ประเพณีแห่กแห่ปลา ประเพณีสงกรานต์ไม่มี การประกวดนางสงกรานต์ เพราะท้าวเอ้าสาวสวยที่สุดในหมู่บ้าน เป็นคนเดินหน้าไม่มีการประกวด แต่งลอยชายตามประเพณีของตัวเอง ไม่มีการประกวดหรือการแต่งกาย...” (ประพันธ์พงษ์ เทวกุปต์, สัมภาษณ์, 21 มีนาคม 2556)

“...ปัจจุบันนี้เปลี่ยนเป็นการประกวด มีการประกวดนางสงกรานต์เพิ่มเข้ามา อีกวัน การประกวดนางสงกรานต์ ประกวดหนุ่มลอยชายขึ้นมา...” (วิรัตน์ ศิริโรดม, สัมภาษณ์, 19 มีนาคม 2556)

นอกจากนี้จากการสังเกตยังพบว่า การแสดงสาธิตการเล่นสะบ้า นั้น การเล่นจะไม่ถือเอาการแพ้ชนะเป็นหลัก แต่จะเอาสะบ้าเป็นสื่อที่จะได้มีโอกาสพูดคุยกับสาวคู่ของตน ในการเล่นสะบ้าแต่ละท่านั้น เมื่อตีผลสะบ้าไปจะถูกผลสะบ้าของตนหรือไม่ก็ตาม ฝ่ายชายจะต้องเข้าไปนั่งพับเพียบข้างหน้าสาวคู่ของตนห่างพอสมควรเพื่อรอรับผลสะบ้า ถ้าตีไม่ถูกก็จะอ้อนวอนขอผล

สะบ้าจากสาวคู่ของตนมาทำอีกครั้งหนึ่ง จึงทำให้หนุ่มสาวได้มีโอกาสพูดคุยกัน โดยมีเรื่อง
ของสะบ้าเป็นสื่อ ซึ่งคุณแล้วรู้สึกได้ถึงความอ่อนโยน อ่อนหวานนุ่มนวล ของชายหนุ่มหญิงสาวที่มี
ให้กัน ถึงจะเป็นการแสดงสาธิตก็เข้าใจถึงวัฒนธรรมเดิมได้เป็นอย่างดี ที่เพิ่มเติมเข้ามาจะมีผู้พากย์
หรือผู้กำกับการแสดง ที่ต้องคอยบรรยายการแสดงเพื่อเพิ่มรรถรส และบอกวิธีการเล่นในท่าต่าง ๆ
เพราะชื่อของทำเป็นภาษามอญ มิฉะนั้นผู้แสดงก็จะเล่นไม่ถูกต้อง การแสดงสาธิตการเล่นสะบ้า
ในงานวัฒนธรรมสงกรานต์พระประแดงนี้ จะเล่นกันเป็นเวลา 3 คืน

ภาพที่ 39 การเล่นสะบ้าโดยใช้กะเทยเป็นผู้เล่นร่วมกับชายหนุ่ม 1

จากการสังเกตในปี พ.ศ. 2556 ยังพบอีกว่าบ่อนสะบ้าบางบ่อน ได้แก่ บ่อนวัดพญาปราบ
ปัจจามิตร ยังจัดให้มีการเล่นสะบ้าต่ออีก 1 คืน โดยใช้ชายหนุ่ม และกะเทยเป็นผู้เล่น วิธีการเล่น
สะบ้าจะคล้าย ๆ กับการเล่นของชายหนุ่ม หญิงสาวทั่ว ๆ ไป จะแตกต่างกันที่จะไม่ค่อยมีความ
อ่อนโยน อ่อนหวาน นุ่มนวลเหมือนกับชายหนุ่มหญิงสาว สังเกตดูจะเห็นว่าเป็นการเล่นเพื่อความ
สนุกสนานเฮฮา การได้ปลดปล่อยความกดดันทางเพศของตนและ สนองตัณหาส่วนตัวของมากกว่า
โดยไม่คำนึงถึงประเพณีและวัฒนธรรมของชาวมอญ ที่เป็นเรื่องของการให้โอกาสชายหนุ่มและ
หญิงสาวต่างบ้านกัน ได้มีโอกาสพบปะพูดคุยกันแต่อย่างใด แต่ยังคงวิธีการเล่นสะบ้าไว้แบบเดิม
ส่วนในปี พ.ศ. 2557 มีบ่อนที่เล่นโดยกะเทยเพิ่มขึ้นเป็น 5 บ่อน ได้แก่ บ่อนวัดพญาปราบปัจจามิตร

บ่อนวัดกลาง (ชุมชนหมู่ 7) บ่อนบ้านเวหาราว บ่อนบ้านศรีเชียงใหม่ และบ่อนวัดจวน และที่สังเกต
 ดุยังพบอีกว่า บ่อนต่าง ๆ นั้นส่วนใหญ่มักจะใช้พื้นที่ว่างภายในชุมชน ทางเดินที่บ้าง ใช้ร่มเงาด้านไม้
 ใหญ่บ้าง เป็นที่แสดง พื้นของบ่อนก็ปูด้วยเสื่อน้ำมันแทนพื้นดินที่ทึบให้เรียบ ไม่เล่นได้ถุนบ้าน
 เหมือนแต่ก่อนแล้ว

ภาพที่ 40 การเล่นสะบ้าโดยใช้กะเทยเป็นผู้เล่นร่วมกับชายหนุ่ม 2

ส่วนที่สอง เป็นกิจกรรมที่มีค่าใช้จ่ายงาน อันได้แก่ การแสดงต่าง ๆ ของร้านค้าหรือ
 สปอนเซอร์ที่มีลักษณะล่อแหลม เช่น การแสดงดนตรีร็อกในขณะที่ขบวนกำลังแห่ การเดิน โศโยตี
 การเต้นกลางโคมฟองสบู่ ที่ผู้เต้นแต่งกายอย่างล่อแหลม มีการเล่นสาคน้ำที่ใช้กระบอกฉีดน้ำ
 แรงดันสูง มีการปะแป้งและลวนลามหญิงสาว มีการใช้รถปิคอัพบรรทุกน้ำแข็งมาเล่นสาคน้ำกัน
 สนุกสนาน มีการดื่มสุรากันทั่วไป มีการทะเลาะวิวาทกันอยู่เนื่อง ๆ “...ขบวนโศโยตีไม่ได้เกี่ยวกับ
 เรา ห้ามได้แต่บางทีก็ชาวบ้านจัดกันเอง แต่เราก็กำชับดูแลฝ่ายสถานที่ดูแลความปลอดภัย กำชับ

ไม่ให้มีการเดินลักษณะชัวยุคือเน้นวัฒนธรรมประเพณีเป็นหลัก...” (ประเสริฐ วชิรเขื่อนจันทร์, สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2556)

ภาพที่ 41 การเดินกลางโพน

“...ปัจจุบันนี้ การจัดงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง ต่างจากอดีตมาก เป็นการค้าพาณิชย์ คือผู้จัดไม่ได้คำนึงถึงวัฒนธรรมประเพณีเก่า ๆ ของชาวมอญ เทศบาลเมืองพระประแดง รับจากอำเภอมาจัด เห็น โค้ดัก เป็ปี่ ผู้สนับสนุนต่าง ๆ เต็มไปหมด พอปัจจุบันนี้ไม่ค่อยมีการกวนกาละแมแล้ว น้อยลง การกวนกาละแมต้องใช้เวลากว่าจะกวนเสร็จ ต้องใช้คนมากแล้ว ปัจจุบันนี้คนแทบจะไม่มีเวลาอยู่บ้านกันแล้ว มีการจำหน่ายเหล้าเบียร์กันอย่างเสรี เปลี่ยนไปแทบจะหมดแล้ว...” (วิรัตน์ ศิริโรดม, สัมภาษณ์, 19 มีนาคม 2556)

ภาพที่ 42 การจำหน่ายสุรานอกเวลาห้ามจำหน่าย มีอยู่ทั่วไป

4. งานประเพณีสงกรานต์พระประแดงในยุคโลกาภิวัตน์

ในปัจจุบันนี้ งานประเพณีสงกรานต์พระประแดงนั้นเปลี่ยนไปมาก ตามสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ นับแต่จุดเริ่มต้นที่ผู้นำชุมชนได้ริเริ่มให้มีการจัดขบวนแห่ปลาเพื่อไปปล่อย เป็นการทำบุญสะเดาะเคราะห์ต่ออายุให้กับตนเอง พร้อม ๆ กัน นับเป็นการสร้างความรัก ความสามัคคีให้เกิดขึ้นในชุมชน ของชาวมอญพระประแดง งานวัฒนธรรมสงกรานต์พระประแดงได้มีวิวัฒนาการมาโดยตลอด จวบจนกระทั่งปัจจุบัน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ ในอำเภอพระประแดง ได้เข้ามามีบทบาทที่สำคัญ ในการจัดงานงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง โดยมีเทศบาลเมืองพระประแดงเป็นเจ้าภาพหลัก ซึ่งการจัดงานนั้นจะเน้นในการอนุรักษ์วัฒนธรรมดั้งเดิมมิให้สูญหายไป พยายามนำภาพในอดีตที่สวยงาม ดึงม ออกสู่สายตาสาธารณชน ซึ่งโดยภาพรวมแล้วอยู่ในเกณฑ์ดีก็ตาม แต่เมื่อพูดถึงสงกรานต์พระประแดงภาพที่ออกมาในปัจจุบัน นักท่องเที่ยวคิดถึงความสุขสนาน ที่ได้มาเล่นน้ำสงกรานต์ที่พระประแดง ประชาชนทั่วทุกสารทิศจะหลั่งไหลกันมาเพื่อมาเล่นน้ำสงกรานต์ มีการเล่นน้ำที่เลยเถิด ใช้จ่ายลูบหน้ากัน มีการกระทำอนาจาร มีการปล่อยปละละเลยเรื่องจำหน่ายสุรา มีการดื่มสุรากันอย่างสนุกสนานในขณะที่เล่นน้ำสงกรานต์ มีการทะเลาะวิวาท และปัญหาการจราจรตามมาอดีตถึงปัจจุบันงานประเพณีสงกรานต์พระประแดงเปลี่ยนไปมาก รูปแบบสงกรานต์เมื่อก่อนจะเล่น

กัน ในเขตเทศบาลพระประแดง ซึ่งไม่เกินวัดกลาง แต่ปัจจุบันลามไปถึงบุคคลไป ถึงพระสมุทรเจดีย์ ถึงปู่เจ้าสมิงพราย ถึงปากน้ำ วิธีการเล่นก็เปลี่ยนไป เมื่อก่อนเดินเข้ามาเล่น เช่นที่ถนนข้าวสาร (กทม.) แต่ปัจจุบันเป็นคนนั่งท้ายปิคอัพ เล่นอยู่รอบนอก รอบในคนไม่ค่อยเข้ามา การเล่นสงกรานต์แตกต่างกันมาก ปัจจุบัน ไม่ใช่สงกรานต์ สมัยก่อนเล่นกันอย่างนุ่มนวล “...สมัยนี้คนต่างถิ่นเข้ามาเล่นแรงมีการแกล้งกัน เน้นการกล้าแสดงออกมากกว่า ใครกล้าแสดงออกได้ห้าม ๆ มีการตีหม้อ เมายา ทำให้ประเพณีสงกรานต์เกิดความเสียหาย...” (บาทหลวงสุขุม, สัมภาษณ์, 14 พฤษภาคม 2556)

ส่วนหนึ่งที่ทำให้งานงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง มีชื่อเสียงโด่งดังและเป็นที่รู้จักกันทั่วประเทศ และทั่วโลก ก็คือ การส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยการท่องเที่ยว (ททท.) งานสงกรานต์พระประแดง ททท. คิดว่าเป็นงานประเพณี ที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนาน นับตั้งแต่ที่ชาวมอญเริ่มอพยพเข้ามาทำนา แล้วก็มี การสืบทอดในกิจกรรมงานประเพณีหลังจากเสร็จสิ้นการทำนาแล้ว มีการแห่ธงธงตะขาบ ในส่วนที่จัดก็มีกิจกรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวมอญโดยตรงสืบทอดกันมาจนกระทั่งปัจจุบัน ในส่วนนี้นั้นหน้าที่ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยก็คือต้องดึงในส่วนที่เป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ โดยเฉพาะการจัดงานประเพณีสงกรานต์ของมอญหรืองานสงกรานต์ปากลัดในสมัยก่อน เมื่อก่อนนั้นทาง ททท. ให้งบประมาณสนับสนุนค่อนข้างสูง เป็นล้านในชุดเริ่มแรกเลยในส่วนนี้ ททท. นั้นต้องพยายามให้พื้นที่รักษาเอกลักษณ์ในตรงนี้ให้ได้ แม้แต่กระแสวัฒนธรรมทางตะวันตกเข้ามาแทรกแซง ในขณะนี้ ค่อนข้างที่จะรุนแรงแล้วก็ทำให้การจัดงานประเพณีต่าง ๆ ในปัจจุบันค่อนข้างที่จะเปลี่ยนแปลงไป แต่ในส่วนของงานสงกรานต์พระประแดงยังคำนึงถึงในเรื่อง

1. เรื่องของการแต่งกาย ถึงผู้ที่เข้าร่วมงานอาจจะไม่แต่งกาย แต่ผู้คนที่ร่วมขบวนนั้นพยายามที่จะรักษาการแต่งกาย หม่อมลอยชายหรือว่าชุดมอญ ในส่วนตรงนี้นั้นให้คงอยู่
2. ประเพณีงานการปล่อยนกปล่อยปลาที่ยังคงอยู่ที่วัดโปรดกษेत्रฐารามในตอนนี้นี้ที่ยังรักษากันได้อยู่
3. เรื่องในแง่ของการนำเสนอกิจกรรมพื้นบ้านไม่ว่าจะเป็นลักษณะของสบ้าทอย สบ้าบ่อนหรือตะแยมมอญในส่วนต่าง ๆ พยายามรักษาไว้แม้แต่ในเหตุการณ์ปัจจุบันในช่วงเวลาปกติ ไม่ใช่งานสงกรานต์ก็อาจจะไม่มีตรงนี้ แต่ในทุกปีก็พยายามจะดำรงรักษาไว้ นั่นเป็นหน้าที่ของแต่ละพื้นที่โดยตรงเลย เฉพาะในส่วนของอำนาจในปัจจุบันนี้นั้นจะอยู่ในงานของ ททท. โดยตรง การสนับสนุนประเพณีสงกรานต์พระประแดงของ ททท. ก็เพื่อที่จะให้ชุมชนคงเอกลักษณ์ดั้งเดิมให้ยาวนานที่สุดเท่าที่จะนานได้ เพราะปัจจุบันกระแสการท่องเที่ยวไม่ว่าทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ โดยเฉพาะภายในประเทศนั้น คนรุ่นใหม่ ๆ ก็จะไม่ค่อยได้เห็น

วัฒนธรรมที่แท้จริงของไทยรามัญในส่วนนี้ ดังนั้นในส่วนของการสื่อออกไปในแง่ของการประชาสัมพันธ์เท่ากับเป็นการเน้นย้ำว่าประเพณีนี้นั้นยังคงรักษาเอกลักษณ์ดั้งเดิมได้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ สิ่งหนึ่งก็คือเป็นการสร้างความเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ที่ถือว่าเป็นกลยุทธ์หลัก

การสนับสนุนในส่วนของ ททท. เรื่องเงินในหลักเป็นล้านในช่วงต้น ๆ นั้น ในตอนนั้นเพื่อสร้างเอกลักษณ์ของพื้นที่ขึ้น ปัจจุบันนี้ทางเราก็คลดลงมาเรื่อย ๆ ทุกปี ๆ จนกระทั่งปัจจุบันหรือใน 2-3 ปี ที่ผ่านมาก็ปีละ 200,000 บาท นอกจากนี้ก็ยังให้เป็นส่วนของการสนับสนุนในการจัดพิมพ์แผ่นพับประชาสัมพันธ์ 3,000 แผ่น โปสเตอร์ 2,000 แผ่น ในวงเงินไม่เกิน 100,000 บาท นอกนั้นก็เป็นเรื่องของการเชิญสื่อมวลชนเข้าร่วมงาน หรือว่ากระจายข่าวเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ออกไป เชิญสื่อมวลชนมาช่วงของการเปิดงานประเพณีแห่งสงกรานต์ของพระประแดง รวมทั้งเผยแพร่กระจายข่าวให้กับสื่อมวลชนในส่วนกลางนำไปขยายผลต่อไปในพื้นที่ แต่ทุกปีนั้น ททท. โดยสำนักงานใหญ่ในส่วนนั้นก็จะจัดงานแถลงข่าวในเรื่องของเย็นทั่วหล้ามหาสงกรานต์โดยมี 12 จังหวัดทั่วประเทศ เป็นการจัดงานหลัก โดยพระประแดงนั้นเป็น 1 ใน 12 จังหวัดหลักของงานประเพณีสงกรานต์ นอกจากนี้ คือ ทางหน่วยงานรัฐโดยส่วนใหญ่ในปัจจุบันไม่ค่อยเคร่งครัดมากนัก แต่ในเรื่องสิทธิประโยชน์ ก็คือในแง่ของการเอาแคมเปญ เช่น ในส่วนของแคมเปญ เทียวหัวใจใหม่เมืองไทยยั่งยืน “...ในส่วนของโลโก้ ททท. ดัดลงในเอกสารหรือว่าป้ายแบนเนอร์ หรืออิงค์เจต หรือในส่วนของเวทีประชาสัมพันธ์นั้น เพื่อให้ทั้งภาคเอกชนภาครัฐมีส่วนร่วมสนับสนุน คนที่ผ่านไปผ่านมาได้เห็นในส่วนนี้ว่ามีหน่วยงานไหนบ้างที่ได้เข้าร่วมในการดำเนินการรักษาเอกลักษณ์ในส่วนองงานประเพณีนี้เท่านั้น โดยที่เราไม่ได้คิดเป็นต้นทุน แต่ปัจจุบันนี้ลิขสิทธิ์โลโก้ถูกจดทะเบียนลิขสิทธิ์แล้ว ดังนั้นในการจะใช้โลโก้ได้ของ ททท. โดยไม่ขอก็อาจจะถูกฟ้องร้องได้ ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานรัฐหรือเอกชน...” (สราวุธ ดิษยวรรณะ, สัมภาษณ์, 4 เมษายน 2556)

นอกจากการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) แล้ว ยังมีผู้อุปถัมภ์หลักที่เข้ามามีส่วนในการสนับสนุนการจัดงานได้แก่ บริษัทบุญรอดเทรดดิ้งจำกัด เพื่อส่งเสริมภาพลักษณ์ตามนโยบายของบริษัทฯด้านการส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่นต่าง ๆ จากผลการรายงานประชุมประจำเดือนของบริษัทบุญรอด โดยเฉพาะเรื่องงานสงกรานต์ ซึ่งส่วนใหญ่แต่ละที่ก็จะมีจุดเด่นจุดขายที่แตกต่างกัน แต่สิ่งที่เห็นเด่นชัดที่พระประแดงนี่จะเป็นการจัดงานที่เน้นในเรื่องของการอนุรักษ์ในทุก ๆ ประเพณีที่เป็นของท้องถิ่นอย่างแท้จริง เช่น ชาวมอญก็จะมีกิจกรรมสะบ้า มีป้อนสะบ้า มีการแห่หงส์ชงตะขาบ แห่คนแห่ปลา คือในส่วนองกิจกรรมย่อยนี้น้อยที่ที่จะเอาตรงนี้ออกมา ส่วนใหญ่ก็จะเป็นส่วนของการตลาดในเรื่องของเล่นน้ำหรือประเพณีที่สืบทอดกันมา เป็นลักษณะแบบพื้น ๆ ที่เป็นเรื่องของการรดน้ำคำหัวหรือสรงน้ำพระ และอีก

อย่างที่แตกต่างกันคือ การมีส่วนร่วมของประชาชน การที่ให้ชุมชนออกมาร่วมจัดกิจกรรม เช่นมีการโชว์ในกิจกรรมต่าง ๆ การแสดงต่าง ๆ ที่เป็นของชุมชนในพื้นที่ ซึ่งหาดูได้ยาก

เหตุผลที่ทางบุญรอดสนับสนุนส่งเสริมงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง คือ บุญรอด ได้อยู่เคียงคู่มากับวัฒนธรรมไทยมาตลอด เป็นนโยบายมาจนกระทั่งถึงปัจจุบัน ว่าต้องอนุรักษ์ ต้องช่วยกัน มาถึงสงกรานต์พระประแดงได้เข้ามาเมื่อ 20 ปีที่แล้ว เหตุผลที่คาดหวังในงานนี้จริง ๆ ก็คงเป็นเรื่องของนโยบายที่ว่าเราต้องการให้วัฒนธรรมหรือประเพณีไทย ไม่ว่าจะเป็สงกรานต์พระประแดงให้ยังคงอยู่ไปจนถึงรุ่นลูกรุ่นหลาน เพราะฉะนั้นสิ่งที่เราห่วงหรือคาดหวังคือ ความเป็ประเพณีไทยจะไม่ถูกบิดเบือน หรือกลายพันธุ์ เราไม่ยอมให้สงกรานต์พระประแดงกลายเป็ภาพเหมือนถนนข้าวสารเพราะภาพที่สื่อออกไปหรือชื่อเสียงของพระประแดงกลายเป็ภาพที่เวลาข่าวออกในวันสงกรานต์ มันเป็ภาพที่คนไปเล่นน้ำ ไม่ค่อยได้ถ่ายภาพออกไปในส่วนของกิจกรรมที่เป็น อย่างที่เรียนไปเบื้องต้นกันว่ากิจกรรมย่อย ๆ มีอะไรบ้าง เลยอยากจะให้อนุรักษ์ไว้ตรงนั้นมากกว่า ตรงนั้นเป็สิ่งที่เสียดายมาก เพราะว่ารุ่นลูกรุ่นหลานไม่ได้มาสัมผัสหรือไม่ได้มาเรียนรู้

ลักษณะรูปแบบที่สนับสนุน คือแบ่งออกเป็ 2 ส่วน ถ้ามองในแง่งบประมาณก็ต้องช่วยอยู่แล้วส่วนหนึ่งจะมากหรือน้อย แต่ก็มากขึ้นทุกปีขึ้นอยู่กับ ระดับของงานและการพัฒนาของผู้จัดงาน เช่น มีการขยายหรือจะต้องทำอะไรที่จะต้องใช้จ่ายเพิ่มขึ้น ก็ต้องพึงเหตุผลว่าทำไมถึงต้องใช้จ่ายเพิ่มขึ้น แต่อีกส่วนหนึ่งเป็ส่วนที่สร้างกิจกรรมร่วมคือ เป็เรื่องของการใช้งบประมาณส่วนหนึ่งสร้างกิจกรรมขึ้นมาเอง คือต้องมีอาหารหุ อาหารตา อาหารปาก เพราะถ้าเรามีครบส่วนนี้ คนก็จะเข้ามางาน ต้องยอมรับว่าทุกวันนี้งานแก่วัฒนธรรมอย่างเดียว ถ้าคนรุ่นอายุสัก 30-40 ปี อาจจะมาเที่ยวงาน ถ้ามองแค่เรื่องของวัฒนธรรม แต่ถ้ามองในเรื่องของคนทั่วไปยังไงก็คงอยากเข้ามาดูในเรื่องงานตอนกลางคืน ก็เลยต้องสร้างกิจกรรมอีกส่วนหนึ่งเพื่อมารองรับ เช่น ในลักษณะของเทศกาลอาหาร ทำให้มีคนเพิ่มเข้ามาสัมผัสในงานนี้มากขึ้น แต่ยังเป็นภาคกลางคืนที่มีกิจกรรมประเภทการแสดงท้องถิ่น ซึ่งตรงนี้เราก็ถือว่าช่วยในส่วนท้องถิ่นมีเวทีให้ท้องถิ่นได้มาแสดงออกได้ มาแสดงวัฒนธรรมการฟ้อนรำนาฏศิลป์ หรืออะไรก็ตามเราควรมีเวทีกลางคืน และควรจะขยายเป็ 3-5 วัน ก็ทำให้สร้างกิจกรรมขึ้นมา ก่อนวันงานจริงที่จะมีเรื่องของสະບ້າ แต่เราจัดงานขึ้นมาก่อน เพื่อให้คนเข้ามารู้จักเข้ามาเที่ยว ขณะเดียวกันก็ยังมีเรื่องของอนาคตที่เราต้องต้อนรับในเรื่องของ AEC และขณะเดียวกันของพระประแดงก็ยังไม่เชิงว่าเป็นไทยแท้ ก็คือเป็ไปได้ที่มีมองว่าอย่างน้อยมีชาวมอญเยอะ ก็น่าจะเผยแพร่วัฒนธรรมด้านการกินด้านอาหารสร้างขึ้นมาได้อีก อาจจะพัฒนาลานอาหารเป็ลานเทศกาลอาหารนานาชาติ

ทางบริษัทบุญรอดก็อยู่ในสายเลือด แต่ถ้าความเป็นจริงในแง่ของผู้สนับสนุน ก็คือทั้งสองท่าน โต้กับสิ่งนี้ที่ร่วมกับสงกรานต์พระประแดงมาตลอด ซึ่งเราไม่ปิดกั้นสปอนเซอร์รายอื่น แต่ระบบการจัดการของเทศบาลยังไม่สามารถควบคุมสิทธิประโยชน์ ให้มีผู้สนับสนุนได้มาก แต่ถ้าระบบการจัดการในเรื่องของสิทธิประโยชน์ของการมีผู้สนับสนุน ถ้าจะมีหลายตัวน่าจะมีปัญหาในส่วนของคู่แข่งนั้น “...เป็นนโยบายของทุกบริษัทอยู่แล้วก็คือไม่เห็นด้วยที่จะมีคู่แข่งมาให้การสนับสนุนงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง คู่กับของบริษัทบุญรอด ถ้าให้พูดถึงตัวเลขจะอยู่ประมาณ 250,000 บาท หมายถึง เงินสนับสนุนเทศบาล แขนงนี้ จัดงานเทศกาลอาหารอีกแขนง รวมถึงการเชิญสื่อต่าง ๆ นักร้องนักแสดงด้วยอยู่ใน 250,000บาท ขึ้นต่ำ และจะเพิ่มขึ้นหรือไม่ นั่นคือจะมีข้อเสนอ หรือมีความจำเป็นมีเหตุผลที่จะต้องเพิ่ม ขึ้นอยู่กับทางเทศบาล...” (สราวุธ คิษยวรรณะ, สัมภาษณ์, 4 เมษายน 2556)

และบริษัทไทยน้ำทิพย์จำกัดที่ให้การสนับสนุนงานวัฒนธรรมสงกรานต์พระประแดงตามนโยบายการทำกิจกรรมเพื่อสังคม (CSR) เพราะจุดเด่นของงานพระประแดงนั้น ไทยน้ำทิพย์เห็นว่า มีจุดเด่นที่ไม่เหมือนใคร เรื่องของงานประเพณีต่าง ๆ ไม่ว่าจะเรื่องของประเพณีชาวมอญที่เราที่ทราบกันอยู่แล้วว่าพระประแดงนี้มีชาวมอญเยอะ และเป็นศูนย์รวมเรื่องของวัฒนธรรม ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของกวนกาละแม หรือเล่นสะบ้าอะไรพวกนี้ ซึ่งเป็นประเพณีที่ยังยืนงานพระประแดงตอนนี้เป็นที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี แล้วก็มีการพัฒนาไปเรื่อย ๆ เพราะเมื่อก่อนอาจจะไม่ค่อยมีกิจกรรมอะไรมากนัก แต่ตอนนี้มีกิจกรรม มีศิลปินในงาน ซึ่งเป็นสิ่งแปลกใหม่ของประเพณีหลาย ๆ ที่ ที่ไทยน้ำทิพย์สนับสนุน งานสงกรานต์พระประแดงมีการเล่นสะบ้า กวนกาละแมที่น่าจะทรงพลังและก็น่ารักส่วนนี้ไว้ ให้เด็กรุ่นหลังหรือรุ่นลูกหลานได้เข้ามามีส่วนร่วมในเรื่องของประเพณี นอกจากนี้ข้อแตกต่างกับที่อื่น คือ พระประแดงมีจุดยืนเรื่องของประเพณีที่มีสืบต่อมาระยะเวลานานพอสมควร ก็คิดว่าดีกว่างานประเพณีที่อื่น ๆ และสิ่งที่เห็นเด่นชัดที่พระประแดง คือ เป็นการจัดงานที่เน้นในเรื่องของการอนุรักษ์

นโยบายทางบริษัทไทยน้ำทิพย์ มีอยู่แล้วเรื่องของการทำกิจกรรมเพื่อสังคมหรือ CSR ตรงนี้ที่ชัดเจน ได้ทำไรมาก็ต้องคืนกำไรให้กับสังคม ตรงนี้ก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทางนโยบายของบริษัทที่ให้ไว้ ซึ่งจริง ๆ แล้วงานประเพณีหลาย ๆ งาน ไม่ว่าจะเป็นพระประแดง หรือจะเป็นถนนข้าวสาร หรือจะเป็นเชียงใหม่ เราก็ถือว่าเป็นกิจกรรมหนึ่งเพื่อสร้างกิจกรรมให้กับสังคม ในส่วนของเรื่อง CSR ตลอดระยะเวลา 10 กว่าปี ที่ทางบริษัทให้การสนับสนุนสงกรานต์พระประแดงมาเราก็มีการปรับปรุง พัฒนาเกี่ยวกับเรื่องของกิจกรรม คือ ปัจจุบันมีเรื่องของศิลปินเข้าไปช่วยเรื่องการแห่ขบวน มีแจกลี้อแจกหมวก เป็นต้น ความคาดหวังก็คือภาพลักษณ์ที่ดีที่มีอยู่กับงานประเพณีสงกรานต์พระประแดงซึ่งทุกคนทราบกันอยู่แล้วว่า สงกรานต์พระประแดงเป็นงานที่ยิ่งใหญ่แล้ว

ยังมีเรื่องของความสัมพันธ์กับพื้นที่ เพื่อเป็นการสร้างภาพลักษณ์ให้กับบริษัทและก็เป็น การประชาสัมพันธ์อย่างหนึ่ง

การสนับสนุนของทางบริษัทไทยน้ำทิพย์ ก็มีทั้งเงินสดแล้วก็เรื่องของศิลปิน เรื่องของ ขบวนการแห่งที่มีการสนับสนุน และเรื่องของกิจกรรมหลาย ๆ กิจกรรม เป็นกิจกรรมที่ทางเทศบาล จัดขึ้นก็เป็นเรื่อง ของสะพานทางบริษัทที่เอาอุปกรณ์ไปให้ แล้วก็ก็มีเรื่องเต็นท์ เก้าอี้และอุปกรณ์อื่น ๆ

“...เงื่อนไขระหว่างผลิตภัณฑ์ระหว่างคู่แข่ง บริษัทไทยน้ำทิพย์ ผู้เป็นคณะกรรมการ เกี่ยวกับเรื่องนี้ ถ้าเราเป็นผู้สนับสนุนคงต้องเป็น โต้แอกคลูซิฟ ไม่มีเป๊ปซี่ ไม่มีบิกโคล่าเข้ามา หรือคล้าย ๆ กับสิ่งๆ คือถ้ามีสิ่งๆที่ไม่มีข้าง เรื่องผลิตภัณฑ์มันเป็นเรื่องละเอียดอ่อน บางที คณะกรรมการการจัดงานไม่ทราบเวลาเราสนับสนุน แล้วก็ไปขออีกหน่วยหนึ่ง หรือไปขออีกส่วน หนึ่งที่เป็นคู่แข่งทางการค้า ทำให้เกิดปัญหาในเรื่องของการประสานงาน เรื่องของประชาสัมพันธ์ งบประมาณในภาพรวมทั้งหมดปีนี้ของ ไทยน้ำทิพย์ เฉพาะงานพระประแดงใกล้เคียงกับสิ่งๆ (บริษัทบุญรอด) แต่จะมีเรื่องของศิลปินที่นำเข้ามา ทำเวทีที่ท่านนายกไปเปิดงาน แล้วก็มีส่วนของ ในเรื่องป้ายประชาสัมพันธ์บ่งบอกว่าเป็นงานประเพณีของพระประแดง ก็อยู่ที่ประมาณ 2-3 แสน บาท หรือไม่เกิน 5 แสนบาท แต่ละปีก็ไม่เท่ากันแล้วแต่จะขอมา ประกอบกับความเหมาะสม...” (สันติ อ่อนสมบูรณ์, สัมภาษณ์, 4 เมษายน 2556)

5. ปฏิสัมพันธ์และความหลากหลายในประเพณีสงกรานต์

ภายใต้ปฏิสัมพันธ์ของความหลากหลายทางวัฒนธรรม พระประแดงประกอบไปด้วย คนพื้นที่เก่าแก่ดั้งเดิม คนไทยเชื้อสายมอญ พุทธ คริสต์ อิสลาม แรงงานอพยพย้ายถิ่น ทั้ง ภายในประเทศและแรงงานข้ามชาติ ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงสภาพของเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศ ทำให้วัฒนธรรมสงกรานต์พระประแดงเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมนับแต่ ปี พ.ศ. 2488 เป็นต้นมาเป็นอย่างมาก งานสงกรานต์พระประแดงทุกวันนี้เป็นงานที่มีเอกลักษณ์ เฉพาะตัวและสร้างชื่อเสียงให้กับชาวพระประแดง ซึ่งเจ้าภาพหลัก คือ เทศบาลเมืองพระประแดง โดยนายกเทศมนตรีที่เป็นชาวจีนนับถือคริสต์ศาสนา แต่ก็เป็นผู้ให้ความสนใจในการรักษา เอกลักษณ์ของชาวมอญ โดยเฉพาะวัฒนธรรมสงกรานต์ โดยพยายามเน้นกิจกรรมหลักในการจัด งาน ได้แก่ การสาธิตการกวาดกาละแม ส่งเสริมการแสดงสาธิตการเล่นสบ้า จัดกิจกรรมรดน้ำขอ พรผู้ใหญ่ และที่สำคัญให้มีการแห่นางสงกรานต์ยิ่งใหญ่อลังการ โดยเน้นให้ผู้เข้าร่วมขบวนแห่ให้ สาวงามแต่งกายในชุดรามัญ ชายหนุ่มแต่งกายชุดลอยชาย ถือกองนกและโหลปลา ไปรอบเมือง พระประแดง เสร็จแล้วก็นำนกและปลาไปปล่อยที่วัดโปรดกษेत्रฐาราม “...ผมเองก็นับถือศาสนา คริสต์ เอกลักษณ์ของเมือง ความสำคัญของเมือง พวกเราต้องช่วยกันอนุรักษ์ ในความคิดผมเมื่อมัน

เป็นอย่างนั้น เขาก็คงต้องมอบหมายให้จัดอยู่ดี ...” (ประเสริฐ วชิรเขื่อนจันทร์, สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2556)

“...ของพระประแดงที่แตกต่างจากที่อื่น ที่นี้มีขบวนรถส่งสงกรานต์มีสาวงามที่แต่งชุดราชมัญ มีชายแต่งตัวลอยชายถือกรงนกรงปลา มีผู้หลักผู้ใหญ่มีทั้งเด็กเข้ามามีส่วนร่วม แล้วก็การแต่งกายที่สวยงาม ขบวนที่สวยงาม...ความแตกต่างของประเพณีสงกรานต์ย่อมมีแน่นอน เปลี่ยนไปตามกาลเวลาของท้องถิ่นประเพณีสงกรานต์พระประแดงแตกต่างจากอดีตด้านรูปลักษณะ วัฒนธรรมประเพณีผมว่าไม่แตกต่าง จะแตกต่างในเรื่องสีธงของขบวนแห่ เนื่องจากว่าสงกรานต์พระประแดงที่รู้จักเรามีขบวนแห่ขึ้น มีรถขบวนแห่ แล้วก็คนมาร่วมกิจกรรมมากขึ้น แต่เรื่องที่ไม่แตกต่างกันเลยการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมดั้งเดิมที่มีสืบทอดจนถึงปัจจุบัน...” (ประเสริฐ วชิรเขื่อนจันทร์, สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2556)

“...ผู้อุปถัมภ์ปัจจุบันนี้แยกเป็นอย่าง ๆ อย่างการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจะสนับสนุน การประชาสัมพันธ์ ไม่ได้ให้ตัวเงิน รัฐบาลจะจัดทำเป็น โปสเตอร์สื่อ VTR การประชาสัมพันธ์ ต่าง ๆ ทางทีวีทางวิทยุสื่อมวลชนต่าง ๆ คือ การท่องเที่ยวจะเป็นคนจัดให้ แล้วก็บริษัทบุญรอด ๆ ก็ไม่ได้สนับสนุนเป็นตัวเงินแต่เป็นการประชาสัมพันธ์เหมือนกัน อย่างป้ายโฆษณา แล้วก็เอาป้ายของผลิตภัณฑ์เข้ามาช่วยเข้ามาช่วยจัดงานเช่นเดียวกันกับบริษัทไทยน้ำทิพย์ก็เช่นกัน เป็นสื่อประชาสัมพันธ์เป็นส่วนใหญ่ไม่มีงบประมาณตัวเงิน...” (ประเสริฐ วชิรเขื่อนจันทร์, สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2556)

ภายในความสามัคคีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสถานศึกษาต่าง ๆ ในอำเภอพระประแดงที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการจัดงาน โดยมีการประชาสัมพันธ์โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย มีการเล่นน้ำกันมากมาย ผู้คนหลังไหลมาเที่ยวงาน อาจเป็นเพราะการจัดงานประเพณีสงกรานต์พระประแดงนั้นจัดกันในสัปดาห์ถัดจากงานสงกรานต์ทั่วไปอีก 1 สัปดาห์ ผู้คนที่ไปเที่ยวต่างจังหวัดกลับมาแล้วก็มาเล่นน้ำสงกรานต์ส่งท้ายที่พระประแดง ในปัจจุบันนี้มีส่วนราชการเข้ามาเกี่ยวข้อง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ ในอำเภอพระประแดงเข้าร่วมกัน เช่นเทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย เทศบาลเมืองลัดหลวง อบต.ทรงคนอง อบต. บางน้ำผึ้ง เทศบาลนครสมุทรปราการ องค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรปราการ ก็เข้ามามีส่วนร่วมทำให้งานประเพณีสงกรานต์พระประแดงสวยงามขึ้น พิธีกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในช่วงสงกรานต์ เหมือนกับสงกรานต์ทั่วไป มีอยู่อย่างหนึ่งคือสงกรานต์ทั่วไปจะเริ่มวันที่ 13 เมษายน เป็นต้นไป ส่วนสงกรานต์พระประแดงจะจัดงานหลังจากนั้นไปหนึ่งสัปดาห์ “...ลูกหลานมอญจะรู้ เขาจะมีความเป็นราชมัญ มีสงข้าวสงกรานต์ ปัจจุบันยังมีอยู่บางแห่ง บางหมู่บ้าน อย่างบ้านแซ่ยังทำกันอยู่ การสงข้าวสงกรานต์ก็คล้าย ๆ กับว่าเอาข้าวสงกรานต์ไปถวายพระที่วัด และมีการบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ มีการตั้ง

ศาล แล้วก็เอาข้าวไปถวาย เป็นพิธีความเชื่อ ยังมีให้เห็นอยู่ อีกเรื่องก็คือชาวมอญมีความเชื่อหลายสิ่ง เรื่องปล่อยนบกปล่อยปลาเป็นการสะเดาะเคราะห์ต่อดวงชะตา แล้วก็มีความเชื่อเรื่องสามัคคีว่าในช่วงเทศกาลสงกรานต์มีการรดน้ำขอพรผู้หลักผู้ใหญ่ เขาก็จะมีการกวนกะละแม ก็เป็นความเชื่อของคนมอญว่าช่วยกันกันกวนกะละแมก็เกิดความสามัคคีกัน เพราะต้องร่วมแรงร่วมใจกันก็ เป็นความเชื่อของคนรามัญเดิมช่วยกันมา...” (ประเสริฐ วชิรเขื่อนขันธ์, สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2556)

ถึงแม้เทศบาลเมืองพระประแดงจะได้รับความร่วมมือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ ในการจัดงานประเพณีสงกรานต์พระประแดงได้อย่างยิ่งใหญ่อลังการ แต่ผู้คนที่มาเที่ยวส่วนใหญ่ มิได้ต้องการมาดูงานวัฒนธรรม แต่มาเพื่อต้องการเล่นน้ำอย่างสนุกสนานตามความคิดของตนเองมากกว่า ในปัจจุบันความหลากหลายในอำเภอพระประแดงมีทั้งคนจีน คนมอญ มุสลิม คริสต์ มีแรงงานอพยพจากต่างถิ่นเข้ามา คนเหล่านี้เขามีส่วนร่วมในประเพณีสงกรานต์ คือ หลายวัฒนธรรมจะมีส่วนร่วมในการสาดน้ำอย่างเดียว เพราะอย่างยิ่งเป็นสงกรานต์ของคนไทยในช่วงของการสาดน้ำจะเห็นได้ว่า วันที่ 13 เมษายน แห่งสัจจะ ไม่มีการสาดน้ำในเขตอำเภอพระประแดง จะไม่มีการเล่นน้ำ ทุกคนจะทราบกันดี ว่าที่นี่ไม่เล่นน้ำวันสงกรานต์วันที่ 13 แต่ทุกที่เล่นกันหมด จะมีพระประแดงที่ไม่สาดน้ำ แต่พอเลยไปวันที่ 20 หรือเป็นอีก 1 สัปดาห์ “...สำหรับเป็นสงกรานต์พระประแดงไม่ว่าจะเป็นมุสลิม เป็นคริสต์ เขาจะมาเข้าแต่การเล่นสาดน้ำ ก็คือมาเล่นสนุกระหว่างวัยรุ่น หรือจะต้องสาดน้ำให้เป็นเทศกาลของคนไทย...” (วัชร เดิมวรรณชนกภัทร์, สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2556)

“...คนที่มาเที่ยวส่วนใหญ่ก็มีมาสองวัตถุประสงค์คือเพื่อจะมาดูขบวนแห่ กับเล่นน้ำ แต่ก็ไม่รู้ถึงคุณค่า กิจกรรมต่าง ๆ ในประเพณีสงกรานต์ ...” (อรุณกานต์ ไม้เกตุ, สัมภาษณ์, 19 มีนาคม 2556)

“...เรื่องของความคิดของคนแต่ละกลุ่ม กลุ่มหนึ่งต้องการสืบสานวัฒนธรรมอีกกลุ่มหนึ่งต้องการความสนุก จุดมุ่งหมายแตกต่างกัน คือ กลุ่มที่ต้องการความสนุกก็ไปเพื่อสนุกแต่ไม่สนใจอะไร จะเป็นวัยรุ่นที่มาจากพื้นที่ของอำเภอพระประแดงด้วย เพราะจะเห็นว่าในสงกรานต์พระประแดงทุก ๆ บ้านเล่นสงกรานต์หมด แล้วก็ยังมีกลุ่มที่เดินทางมาเพื่อเล่นสงกรานต์ กลุ่มนี้อาจเป็นกลุ่มพวกใช้แรงงาน หรือคนนอกพื้นที่เข้ามาเล่นกลุ่มนี้นั้นก็ต้องการเพียงแต่สาดน้ำเท่านั้น แล้วก็เดินในรถนอกรถ แล้วก็มีการดื่มสุรา...” (อัศววัฒน์ อัสวเหม, สัมภาษณ์, 2 พฤษภาคม 2556)

“...คนต่างถิ่นไม่สนใจ มาเพราะตั้งใจมาเล่นสาดน้ำ เรื่องสาดน้ำห้ามไม่ได้ มีการปา น้ำแข็งกันเป็นก้อน ปะแป้งกัน ชาวต่างชาติยิ่งน่าสงสารมาก...” (ฉวีวรรณ ควรแสง, สัมภาษณ์, 22 มีนาคม 2556)

ชาวมอญปัจจุบันให้ความร่วมมือเข้าร่วมงานประเพณีสงกรานต์พระประแดงเพียงเล็กน้อย แต่จะไปให้ความสนใจร่วมกันจัดงานแห่งสังฆตะขาบ ซึ่งชาวมอญช่วยกันประดิษฐ์เป็นงานใหม่ขึ้นมาและดำเนินการจัดให้ช่วงวันที่ 13 เมษายน โดยจะมีการเฉลิมฉลองไปจนถึงวันที่ 15 เมษายน ซึ่งมีผู้เข้ามาชมงานเป็นจำนวนน้อย อาจเป็นเพราะในพระประแดงปัจจุบันเป็นเมืองอุตสาหกรรม ผู้คนที่มีอาศัยอยู่ในปัจจุบันมากันจากทั่วทุกสารทิศของประเทศไทย เพื่อมาขายแรงงานที่พระประแดง เมื่อถึงวันที่ 13 เมษายน ของทุกปี ผู้คนเหล่านี้ส่วนใหญ่จะเดินทางกลับถิ่นฐานบ้านเดิมของตนเองเพื่อไปทำบุญตามประเพณี กลับบ้านไปเยี่ยมพ่อแม่ พบปะสังสรรค์กับญาติมิตร ซึ่งในช่วงเทศกาลสงกรานต์ที่มีงานแห่งสังฆตะขาบของชาวมอญเงียบเหงาไปถนัดใจ

ชาวคริสต์ในพระประแดง ก็มีส่วนร่วมในกิจกรรมของการจัดงานเทศกาลสงกรานต์พระประแดง ซึ่งเป็นกิจกรรมที่มีใช้พิธีกรรมทางศาสนา ชาวคริสต์สามารถให้ความร่วมมือได้ และดำเนินการได้ อย่างเช่น โรงเรียนเซนต์แมรี่ก็ส่งวงโยธวาทิตเข้าร่วมขบวนแห่งสงกรานต์เป็นประจำทุกปี ในชุมชนชาวคริสต์เองก็จัดให้มีการรดน้ำขอพรผู้ใหญ่เช่นกัน จัดให้มีการเล่นสละบ้าในชุมชนชาวคริสต์อีกด้วย “...ผู้นับถือศาสนาคริสต์จะมีโรงเรียนเซนต์แมรี่ หรือโรงเรียนประธานาธิบดี ก็จะมีส่วนร่วมในวัฒนธรรม เขาจะจัดนักเรียนมาเข้าขบวน ไม่ใช่สงกรานต์อย่างเดียว งานแห่งสังฆตะขาบเขาก็จัดคนไปร่วม ก็เข้ามามีส่วนร่วม ทางอิสลามเขาอาจติดขัดกับข้อบังคับทางศาสนาจึงไม่มาร่วม แต่ว่าทั้งคริสต์ทั้งคนจีนก็เข้ามามีส่วนร่วมทั้งหมด...”

(ประเสริฐ วชิรเชื่อนพันธ์, สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2556)

ชาวคริสต์ในอดีต เคยไปร่วมในขบวนแห่งในงานประเพณีสงกรานต์ เพราะโรงเรียนเซนต์แมรี่ของเราที่จะจัดวงโยธวาทิตไปร่วมขบวนแห่ แล้วส่งนักเรียนกับครูไปร่วมขบวนแห่ด้วย แล้วการไปร่วมกิจกรรมอื่น เช่น การรดน้ำผู้ใหญ่ ผู้อาวุโสในหมู่บ้านชาวคริสต์ก็ไปกันหลายท่าน เข้าร่วมของส่วนกลางของเทศบาล ชาวคริสต์ก็ไปร่วมงานรดน้ำด้วย ถ้าไม่ใช่พิธีกรรมทางศาสนา ชาวคริสต์ก็จะไปร่วมเป็นประเพณี วัฒนธรรมนิยมของไทยชาวคริสต์ก็ไปร่วมได้ เข้าร่วมมานานแล้วคือชาวคริสต์เองก็มีการรดน้ำขอพรผู้ใหญ่ เวลาที่เทศบาลเมืองพระประแดงจัดรดน้ำขอพรผู้ใหญ่ผู้อาวุโสในหมู่บ้านของคริสต์ก็ได้รับเชิญให้ไปร่วม ลูกหลานก็จะไปด้วย ส่วนของทางวัดคริสต์ ก็มีการจัดรดน้ำขอพรผู้ใหญ่ในส่วนของวัดด้วย มี 2 ที่คือไปร่วมของเขา แล้วชาวคริสต์ก็จัดของชาวคริสต์เองด้วย นอกจากขอพรผู้ใหญ่แล้วมีบ่อนสละบ้า เปิดบ่อนสละบ้าที่หน้าโรงเรียนเซนต์แมรี่เปิดมาหลายปีแล้ว ตั้งแต่เทศบาลเมืองพระประแดงให้งบประมาณมาทำประมาณ 10 ปี “...ไม่ได้เปิดมาตั้งแต่ดั้งเดิม สมัยก่อนนี้บ่อนสละบ้ายังไม่มีเพิ่งจะเริ่มในช่วงหลัง สงกรานต์พระประแดงเทศบาลจัดมาตลอด เพราะจำได้ว่าสมัยเด็ก ๆ อำเภอก็ไม่ได้มีส่วนร่วมกับสงกรานต์ ก่อนที่อำเภอจะมาจัด เทศบาลเป็นผู้จัด ไม่แน่ใจว่าจะมีกิจกรรมเพิ่มเติมเกี่ยวกับสงกรานต์อื่นอีกไหม นอกจาก

ไปร่วมขบวนแห่แล้วก็จัดให้มีสละบัว น่าจะส่งแควงโยชวาทิต อย่างเดียว เพราะว่าส่วนใหญ่ผู้ที่ไปร่วมก็จะเป็นโรงเรียน...” (บาทหลวงสุขุม กิจสงวน, สัมภาษณ์, 14 พฤษภาคม 2556)

ส่วนชาวอิสลามส่วนใหญ่จะไม่เข้าร่วมกิจกรรม และพิธีกรรม ในเทศกาลสงกรานต์ พระประแดงเลย โดยเฉพาะผู้เคร่งศาสนา โดยอ้างว่าผิดหลักศาสนาที่จะไปร่วมกิจกรรมหรือพิธีกรรมกับคนต่างศาสนาไม่ได้เด็ดขาด แม้แต่ถ้าบุคคลศาสนาอื่นจะแต่งงานกับหญิงหรือชาย ชาวอิสลามยังต้องเปลี่ยนศาสนามานับถืออิสลามเท่านั้น ห้ามอิสลามไปนับถือศาสนาอื่นหรือแต่งงานกับคนศาสนาอื่นโดยเด็ดขาด จะมีบ้างที่เข้าร่วมกิจกรรมในงานวัฒนธรรมสงกรานต์ พระประแดง ได้แก่เด็กนักเรียนที่เรียนตามโรงเรียน แล้วถูกเกณฑ์ให้มาร่วม หากไม่มาก็จะถูกตัดคะแนนอย่างนี้เป็นต้น ชาวอิสลามมองประเพณีสงกรานต์พระประแดงในปัจจุบันเป็นเรื่องหยาบคาย สกปรก ชั่วชุกามารมณ์ เป็นสิ่งเลวร้าย ไม่สมควรที่จะให้ชาวอิสลามไปร่วมโดยเด็ดขาด “...กลุ่มของผู้ที่แน่นหรือเคร่งทางศาสนาจะห้ามเด็ดขาด แต่อย่างเด็กคงห้ามลำบาก แต่ทั้งนี้ก็ต้องทำความเข้าใจ คือ อะไรที่เป็นกิจกรรม ต้องสร้างความเข้าใจกับเด็กว่าส่วนไหนที่เป็นศาสนาส่วนไหนที่เป็นกิจกรรม บางคนก็คิดได้ก็เข้าใจ อยู่ที่ผู้ปกครองด้วย บางทีผู้ปกครองจะคิดไปทางตะวันตก จะมีอิสระศาสนาก็อ่อนก็มีอยู่...” (สุมิตร อาจหาญ, สัมภาษณ์, 19 พฤษภาคม 2556)

“...ทางอิสลาม เขาตำหนิมาเขาอยากจะทำประเพณีของชาวพุทธ แต่เขารังเกียจที่คนออกมาเต้นกัน นุ่งน้อยห่มน้อย ออกมาน่าเกลียด เพราะฉะนั้นทางเทศบาลควรที่จะว่ากล่าวตักเตือนและระงับที่เต้น...” (ฉวีวรรณ ควรวสวง, สัมภาษณ์, 22 มีนาคม 2556)

“...อิสลามไม่ร่วมเด็ดขาดกล่าวหาว่าเป็นประเพณีที่หยาบคายมาก แม้แต่เด็กมุสลิมที่จะขอให้มาแต่งตัวสวยงามนั่งรถ เขายังไม่ให้มาเพราะเขาบอกว่าเป็นเรื่องของศาสนา...” (โศติมา ยะกาศ, สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2556)

ส่วนผู้มาขายแรงงานต่าง ๆ ในพระประแดงนั้นก็จะมีส่วนร่วมเพียงการมาเที่ยวงานมาชมขบวนแห่บ้าง แต่มักจะมาเล่นน้ำแบบสนุกสนานส่งท้ายเทศกาลสงกรานต์มากกว่า อาจจะมีที่มาร่วมเดินในขบวนแห่บางสงกรานต์บ้าง โดยการขอร้องจากผู้จัดขบวนให้มาช่วยกันแห่ในขบวนนั่นเอง “...คนต่างถิ่นต่างจังหวัดที่มาอยู่ที่พระประแดง ไม่ว่าจะต่างชาติพันธุ์ เช่น เขมร ลาว พม่า ไม่มีส่วนร่วมในการจัดงานในเทศกาลสงกรานต์พระประแดง เท่าที่มีก็แค่มาเล่นน้ำสาธน์...” (วัชระ เต็มวรรณชนภัทร์, สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2556)

แต่การจัดงานประเพณีสงกรานต์พระประแดงในปัจจุบันนั้นเป็นการจัดงานที่เน้นเชิงสัญลักษณ์ ดึงเอาเอกลักษณ์ของชาวมอญพระประแดงมานำเสนอ เพียงเพื่อให้รู้ว่าวัฒนธรรมมอญนั้นเป็นอย่างไร การจัดงานเป็นการประดิษฐ์การแสดงในลักษณะการสาธิตเป็นหลัก เน้นความยิ่งใหญ่อลังการ แต่สารัตถะ คือ แก่นแท้หรือคุณค่าทางวัฒนธรรมเดิมนั้น ส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีใคร

ทราบ ไม่มีการประชาสัมพันธ์ถึงแก่นแท้ทางวัฒนธรรมว่าเป็นมาอย่างไร ความสำคัญของการจัดงานเพียงเพื่อให้รู้ว่าพระประแดงเคยเป็นเมืองมอญมาเท่านั้นเอง “...จุดขาย คือ เอกลักษณ์ความเป็นรามัญของการแต่งกาย ขนบธรรมเนียมประเพณีความเชื่อของคนรามัญที่ไม่ตาย จะไปเรื่อย ๆ ถึงแม้จะไม่เปลี่ยนไป แต่สิ่งเหล่านี้ก็จะยังคงอยู่ต่อไป ก็เป็นสิ่งที่ทำให้สงกรานต์พระประแดงเป็นที่รู้จักมา พระประแดงก็ต้องมางานประเพณี...” (ประเสริฐ วชิรเขื่อนขันธ์, สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2556)

“...ขบวนแห่ที่ถือกรงนกโหลปลา น่าจะไม่ว่า เป็นการไปปล่อยสะเดาะเคราะห์ตามอายุ เป็นความเชื่อของโบราณ เพียงแต่ได้ยินชื่อว่า สงกรานต์พระประแดงมีปล่อยนกปล่อยปลา แต่ถามลึก ๆ ว่าความเป็นมาส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยรู้ ปัจจุบันเน้นการแห่ต้องการดึงดูดคนให้มาดูกันมาก ๆ แต่ว่าไม่รู้ที่มาหรือวัตถุประสงค์ เน้นขบวนแห่สงกรานต์อย่างเดียว โดยไม่รู้คุณค่าของความเป็นมา พอมีสงกรานต์พระประแดง จะมีการละเล่นน้ำสงกรานต์จะปิดถนนเล่นสาดน้ำกันในอดีตไม่มี แต่ในปัจจุบันมันต่างไปแล้วบางที่ก็เล่นกันเกินเหตุโดยไม่คำนึงถึงวัฒนธรรม...” (อรุณกานต์ ไม้เกตุ, สัมภาษณ์, 19 มีนาคม 2556)

“...สาวงามต่าง ๆ ปัจจุบันที่เข้ามาเดินขบวนแห่ ถือกรงนก โหลปลากัน ไม่แน่ใจว่ารุ่นใหม่จะรู้หรือเปล่าว่าปล่อยนกปล่อยปลาเพื่ออะไร คือปัจจุบันนี้เป็นการท่องเที่ยว ไปไม่ได้ทำเพื่อเอาบุญเหมือนสมัยก่อน หรือว่าเป็นการเคารพผู้ใหญ่ รดน้ำเพื่อขอพร บางที่ก็ตีกันทะเลาะกัน ประเพณีเสียหาย...” (พระครูสมุทรภักตริกิจจาทร, สัมภาษณ์, 21 มีนาคม 2556)

“...ความเชื่อเรื่องปล่อยปลาเพื่อสะเดาะเคราะห์ต่ออายุ แทบจะไม่มีแล้ว คล้ายกับว่าเป็นการสร้างภาพเพื่อให้รู้ว่านี่ คือ ประเพณี คงไม่ค่อยมีใครที่เข้าใจลึกซึ้ง ส่งข่าวสงกรานต์ก็เปลี่ยนไปหมดแต่ยังคงมีอยู่ การทำบุญก็จะทำกันในช่วงของการไปทำบุญตอนเช้าถ้าใครต้องการจะปล่อยนกปล่อยปลาเพื่อสะเดาะเคราะห์ต่ออายุก็ไปทำกันส่วนตัว ส่วนขบวนแห่นั้นก็เป็นเรื่องความสวยงามเจตนาของคนจัดงานยังไม่ลึกซึ้ง...” (โชติมา ยะกาศ, สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2556)

จากการศึกษาสามารถแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงของจัดประเพณีสงกรานต์พระประแดง ได้ดังนี้

ตารางที่ 5 พัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงการจัดประเพณีสงกรานต์พระประแดง

ช่วงเวลา	เหตุการณ์และความเปลี่ยนแปลง
พ.ศ. 2484	รัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม ได้เปลี่ยนวันขึ้น ปีใหม่จากวันที่ 1 เมษายน เป็นวันที่ 1 มกราคมของทุกปี เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสากล ทำให้ปี พ.ศ. 2483 มีเพียง 9 เดือน
พ.ศ. 2485	รัฐบาล จอมพล ป. พิบูลสงคราม มีการตราพระราชบัญญัติวัฒนธรรม แห่งชาติ พ.ศ. 2485 และมีการจัดตั้งสภาวัฒนธรรมแห่งชาติขึ้นในปีเดียวกัน ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงประเพณีและวัฒนธรรมบางอย่าง เพื่อให้ สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงการปกครอง และให้เกิดความทันสมัย เช่น ประกาศให้ข้าราชการเลิกนุ่งผ้าม่วง เลิกสวมเสื้อราชปะแตน และให้ นุ่งกางเกงขายาวแทน มีการยกเลิกบรรดาศักดิ์ และยศข้าราชการพลเรือน มีการเปลี่ยนชื่อประเทศจาก "สยาม" เป็น "ไทย" ในวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2482
ประมาณปี พ.ศ. 2485	คุณลุงบุญมา มุสิกทอง ชาวมอญบ้านแซ่ได้มีความคิดที่จะให้ชาวมอญนำปลา ที่ตนเตรียมเอาไว้เพื่อเป็นการสะเดาะเคราะห์ต่ออายุนั้น มาปล่อยพร้อม ๆ กัน จากเมื่อก่อนการปล่อยปลา แต่เดิมต่างคนต่างทำตามที่ตนเห็นสมควร เป็นการสร้างความสามัคคีให้กับชุมชนมอญ คุณลุงบุญมาจึงได้เชิญสาว ๆ หนุ่ม ๆ มาร่วมแห่เป็นขบวน เพื่อนำปลาไปปล่อยที่ท่าน้ำวัดทรงธรรม หลังจากนั้นคุณลุงบุญมาก็หายไป ก็เลยไม่มีการแห่อีกเลย
พ.ศ. 2488	คุณตาตัว คุณยายพ่วง ซึ่งเป็นบิดา มารดาของอาจารย์คล้าย พงษ์เวช ครูใหญ่ โรงเรียนวัดทรงธรรมผู้ก่อตั้ง โรงเรียนอานวยวิทย์ มีความประสงค์ที่จะทำบุญ สะเดาะเคราะห์ต่ออายุครั้งใหญ่ โดยการปล่อยปลาในเทศกาลสงกรานต์ จึง ขอให้อาจารย์คล้ายดำเนินการให้ อาจารย์คล้ายจึงริเริ่มจัดกิจกรรมการแห่ปลา ขึ้นมาอีกครั้ง โดยเชิญหนุ่มสาวในหมู่บ้านมาร่วมในขบวนแห่ ซึ่งได้รับความ สนใจเป็นอันมาก หนุ่มสาวที่มาร่วมขบวนแห่ต่างแต่งกายด้วยเสื้อผ้าสีอัน สวยงาม เป็นที่ชื่นชอบสนุกสนาน ชื่นชมของชาวบ้านเป็นอันมาก จึงเริ่ม กลายเป็นประเพณีท้องถิ่น เป็นต้นกำเนิดของการแห่นางสงกรานต์พระ ประแดงตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา โดยท่านอาจารย์คล้าย พงษ์เวช ได้รับเป็น ประธานในการจัดงานนี้เรื่อยมา โดยมีกิจกรรมในขบวนแห่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ช่วงเวลา	เหตุการณ์และความเปลี่ยนแปลง
	เช่น มีแตงกว ซึ่ง เป็นของ โรงเรียนวัดทรงธรรม และ โรงเรียนอานวยวิทย์ เข้า ร่วมเป็นที่ สนุกสนาน ครั้น ครอง มักจะ จัดกัน ใน วันสุด ท้าย ของ เทศกาล สงกรานต์ วัน สิ้น สุด ของ การ เล่น สะบ้า จึง อาจ กล่าว ได้ ว่า ใน ระยะ เริ่ม ต้น ของ การ แห่ ปลา นั้น การ “แห่ ปลา ปาก ลัด” เป็น เพียง กิจกรรม หนึ่ง ใน เทศกาล สงกรานต์ ของ ชาว มอญ พระ ประแดง เท่านั้น เอง
ประมาณ พ.ศ. 2490	ประมาณ พ.ศ. 2485 การ แห่ ปลา ปาก ลัด ไม่มี คน แล้ว ตอน หลัง อิสลาม เขา มา ขาย มัน ก็ เกิด เป็น การ รวม เข้า ไป ด้วย ทั้ง นก ทั้ง ปลา ก็ เกิด เป็น โหล ปลา เป็น กรง นก เข้า มา ขาย กรรม การ ก็ เลย จัด ให้ มี การ แห่ นก ด้วย เมื่อ ก่อน นี้ ไป ปล่ อย อยู่ แถว สถานี ตำ รวจ ก็ มี คน อิสลาม มา ขาย นก มี คน มา ดู และ ชื้อ นก แล้ว นำ ไป ปล่ อย และ หลัง จาก นั้น ก็ เลย มี การ ปล่ อย นก เข้า ไป ผนวก ด้วย
พ.ศ. 2495	มีการ จัด ตั้ง กระทรวง วัฒนธรรม เมื่อ วันที่ 12 มี นา คม พ.ศ. 2495 โดย จอม พล ป. พิบูล สงคราม นาย ก รัฐมนตรี ใน ขณะ นั้น ดำ รง ตำแหน่ง รัฐมนตรี ว่า การ กระทรวง วัฒนธรรม ด้วย ใน พ.ศ. 2501 เนื่อง จาก สภาวะ ผัน แปร ทาง การ เมือง กระทรวง วัฒนธรรม ถูก ยุบ เลิก ตาม พระราช บัญญัติ ปรับ รุ ง กระทรวง ทบวง กรม โดย โอน ย้าย ไป ตั้ง กัด กระทรวง ศึก ษา ธิการ
พ.ศ. 2499	เมื่อ อาจารย์ คล้าย พงษ์ เวช ทราบ ว่า ที่ ต่าง ๆ นั้น เขา เริ่ม มี การ แห่ นาง สงกรานต์ กัน จึง มี ความ คิด ที่ จะ นำ นาง สงกรานต์ มา ร่วม แห่ ใน ขบวน แห่ นก แห่ ปลา ปาก ลัด ด้วย โดย เริ่ม ให้ มี การ จัด รถ นาง สงกรานต์ เอา ไว้ ท้าย ขบวน โดย อาจารย์ คล้าย พงษ์ เวช ได้ มอบ หมาย ให้ อาจารย์ ธี วิ วรรณ ควร แสง ลูก สาว เป็น ผู้ คิด ต่อ จัด หา นาง ฟ้า นาง สงกรานต์ มา ประ จำ รด โดย การ ไป เชิญ ลูก หลาน ชาว มอญ ตาม บ้าน ต่าง ๆ ที่ ทราบ ว่า มี หน้า ตา หอม ดอง ดง دام โดย นำ หมา กพลู ใ ส่ พาน ไป เชิญ ถ้า พ่อ แม่ หรือ ผู้ ปก ครอง ของ หญิง สาว รับ หมา กพลู ก็ แสดง ว่า อนุ ญาติ ให้ หญิง สาว ชาว มอญ นั้น มา ร่วม งาน ได้ ส่วน ว่า ผู้ ไฉ จะ ได้ นั่ง รด ใน ตำแหน่ง ไหน บน รถ นาง สงกรานต์ นั้น อาจารย์ ธี วิ วรรณ ควร แสง ก็ จะ เป็น ผู้ พิจารณา ร่วม กับ ทีม ผู้ จัด การ หา นาง งาม อี ก ครั้ง นาง สงกรานต์ คน แรก ชื่อ น.ส. อรร วรรณ รัตน สังข์ เป็น นาง สงกรานต์ ใน ปี นั้น

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ช่วงเวลา	เหตุการณ์และความเปลี่ยนแปลง
พ.ศ. 2507	นายอำเภอประดิษฐ์ จงสืบพันธ์ (พ.ศ. 2504-2509) เห็นว่าการจัดงานแห่ปลาปากลัดนั้นมิชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับของประชาชน โดยทั่วไป ควรนำมาเป็นการจัดงานในระดับอำเภอ จึงได้นำงานแห่ปลาปากลัดมาจัดในนามของอำเภอพระประแดง โดยมีนายอำเภอพระประแดงเป็นประธานในการจัดงาน เพื่อที่จะให้งานมีความยิ่งใหญ่เท่าตนเอง
พ.ศ. 2528	นายอำเภอสว่าง ศรีสกุล มารับราชการที่อำเภอพระประแดง และไม่ได้ศึกษาประวัติการจัดงาน ไม่ทราบความเป็นมาในวัฒนธรรมดั้งเดิมของมอญว่ามีความเป็นมาอย่างไร ใช้ความคิดของตนเองเป็นใหญ่ โดยไม่มีใครกล้าทัดทาน มีความเห็นว่างานประเพณีสงกรานต์พระประแดงนั้นเป็นของคนพระประแดงทั้งอำเภอ จึงสั่งให้ตำบลต่าง ๆ ที่คนปกครองอยู่ส่งธนางสงกรานต์ของแต่ละตำบลพร้อมขบวนแห่มาร่วมกันแห่ในนามตำบล เพราะคิดว่างานประเพณีสงกรานต์พระประแดงจะได้เป็นงานสงกรานต์ของอำเภออย่างแท้จริง แต่ละตำบลก็ส่งธนางสงกรานต์และขบวนแห่ของแต่ละตำบลตามความคิดของแต่ละตำบลเข้าร่วมแห่ ซึ่งเป็นที่มาของการมีส่วนร่วมในการจัดงานประเพณีสงกรานต์พระประแดงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบัน
พ.ศ. 2530	ชาวมอญพระประแดงได้ร่วมกันจัดงานแห่หงส์ธงตะขาบขึ้น โดยมีลักษณะความเป็นมาของการจัดงาน และพัฒนาการคล้ายกับประเพณีแห่ปลา กล่าวคือตามวัดมอญจะมีเสาหงส์ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ตามความเชื่อของมอญ ในแต่ละปีจะนำธงตะขาบ ซึ่งเป็นปริศนาธรรมตามความเชื่อของมอญมาเดินเวียนรอบวัด และนำธงตะขาบชักขึ้นไปแขวนไว้ที่ปากหงส์ ซึ่งทำกันทุกวัดที่เป็นวัดมอญ โดยนายประเสริฐ ศิริบุญ (กำนันศรี) กำนันตำบลทรงคนอง ได้ชักชวนชุมชนแต่ละวัดมาแห่ร่วมกัน โดยแห่ไปรอบตลาดพระประแดง เมื่อถึงวัดใครก็เลี้ยวเข้าวัดนำธงตะขาบขึ้น แยกกันไปที่วัดจนครบ ซึ่งได้รับความร่วมมือจากชาวมอญตามวัดต่าง ๆ ด้วยดี และจัดต่อเนื่องมาจนปัจจุบัน แต่เดิมชื่องานแห่หงส์ หรืองานแห่หางหงส์ ต่อมาจึงเปลี่ยนชื่อเป็นงานแห่หงส์ธงตะขาบในภายหลัง เพราะเวลาชักธงตะขาบไปแขวนนั้น แขนงไว้ที่

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ช่วงเวลา	เหตุการณ์และความเปลี่ยนแปลง
พ.ศ.2535 -2539	<p>ปากหงส์ไม่ใช้ทางหงส์ เสมือนเป็นการสร้างความสามัคคี สร้างแรงใจให้มอญในปัจจุบันหวงแหนวัฒนธรรมของตน และร่วมกันรักษาเอาไว้ให้คงอยู่กับชาวมอญพระประแดงตลอดไป</p> <p>แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 มุ่งส่งเสริมการท่องเที่ยวระหว่างประเทศเพื่อเป็นแหล่งรายได้เงินตราต่างประเทศ ให้ขยายตัวไม่ต่ำกว่าอัตราเฉลี่ยร้อยละ 13 ต่อปี และจำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศเพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 8 ต่อปี ทำให้รัฐบาลเร่งประชาสัมพันธ์และจัดงานประเพณีวัฒนธรรมสำคัญเพื่อหวังดึงดูดนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเข้าเที่ยวประเทศไทยให้มากขึ้น เช่น ประเพณีสงกรานต์ แห่เทียนเข้าพรรษา และลอยกระทง เป็นต้น</p>
พ.ศ. 2540	<p>รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเอง โดยเฉพาะ และกำหนดให้การกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องทำเท่าที่จำเป็น และต้องเป็นไปเพื่อการคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นหรือประโยชน์ของประเทศเป็นส่วนรวม รวมทั้งการส่งเสริมการท่องเที่ยวและการบำรุงรักษาศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น หลังจากมีรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 เกิดขึ้น การปกครองเข้ามามีบทบาทเพิ่มมากขึ้น โดยนำความเจริญด้านการคมนาคม ด้านเศรษฐกิจ เป็นต้น ส่งผลให้พระประแดงมีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องวัฒนธรรมประเพณีของคนมอญตามไปด้วย มีการสร้างโรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มมากขึ้น คนมอญในอดีตที่มีอาชีพทำนา เริ่มเข้าสู่การทำงานโรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น ประเพณีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับคนมอญนั้นมิให้เหินหายลงตามไปด้วย จะมีให้เห็นเฉพาะงานหรือเทศกาลสำคัญๆ เท่านั้น</p>
พ.ศ. 2540	จัดตั้งเทศบาลตำบลสำโรงใต้ โดยยกฐานะจากสุขาภิบาลสำโรงใต้

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ช่วงเวลา	เหตุการณ์และความเปลี่ยนแปลง
พ.ศ. 2542	พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ส่งผลให้ท้องถิ่นมีการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเองที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น รวมถึงการบำรุงรักษาสีลปะ จาริตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น ตลอดจนการส่งเสริมการท่องเที่ยว
พ.ศ. 2545	มีการจัดตั้งกระทรวงวัฒนธรรมขึ้นใหม่ตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม เมื่อวันที่ 2 ตุลาคม พ.ศ. 2545 ถือเป็น 1 ใน 20 กระทรวงหลักของประเทศ ตามนโยบายปฏิรูประบบราชการของรัฐบาล โดยมีภารกิจหลักคือ การสร้างความภาคภูมิใจในความเป็นไทย ปลูกฝังค่านิยมอันดีงามบนพื้นฐานคุณธรรม นำสังคมอยู่เย็นเป็นสุขพร้อมกับกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
พ.ศ. 2554 - 2555	กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาได้จัดให้ปี พ.ศ. 2554-2555 เป็นปีมหัศจรรย์ไทยแลนด์ (Miracle Thailand) เพื่อกระตุ้นนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศให้เข้ามาเดินทางท่องเที่ยวและใช้จ่ายใช้สอยในประเทศให้มากที่สุด โดยส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมประเพณีและวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปี เช่น ประเพณีสงกรานต์ ตรุษจีน เข้าพรรษา และลอยกระทง เป็นต้น พร้อมทั้งได้มีการจัดทำแผนการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2559
พ.ศ. 2555	การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (สำนักงานกรุงเทพมหานคร) ร่วมกับเทศบาลเมืองพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ องค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรปราการ อำเภอพระประแดง ศูนย์วัฒนธรรมอำเภอพระประแดง หน่วยงานภาครัฐและเอกชน จัดงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง ประจำปี 2555 ระหว่างวันที่ 27-29 เมษายน 2555 เพื่ออนุรักษ์ ฟื้นฟู และสืบทอดให้งานประเพณีสงกรานต์พระประแดงนี้ คงอยู่สืบไปในงานมีกิจกรรมการแสดงทางวัฒนธรรมของมอญให้นักท่องเที่ยวได้ร่วมสัมผัสถึงความสวยงามทางประเพณีวัฒนธรรม ไม่ว่าจะเป็นการละเล่นสะบ้ารำมอญภายใน

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ช่วงเวลา	เหตุการณ์และความเปลี่ยนแปลง
	<p>หมู่บ้านต่าง ๆ การแสดงทะแยมอญของลูกหลานชาวรามัญ การแสดงดนตรีไทย และการกวนกาละแม พร้อมดื่มคำบรรยายการแสดงแสง สี ฌ อุทยานประวัติศาสตร์ป้อมแผลงไฟฟ้า โดยวันศุกร์ที่ 27 เมษายน 2555 มีการจุฬพลุกว่า 85 นั้ด พร้อมชมการประกวดนางสงกรานต์พระประแดง และหนุ่มลอยชาย ตั้งแต่เวลา 20.00น. เป็นต้นไป และวันอาทิตย์ ที่ 29 เมษายน 2555 เป็นพิธีเปิดประเพณีสงกรานต์พระประแดง มีขบวนรถบุปผาชาติที่เคลื่อนผ่านไปตามถนนนครเขื่อนขันธ์เข้าสู่วัดโปรดกษेत्रฐารามเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ชื่นชมความยิ่งใหญ่และความสวยงาม พร้อมชมพิธีปล่อยนกปล่อยปลา โดยนางสงกรานต์ หนุ่มลอยชาย และหนุ่มสาวรามัญ ณ พระอารามหลวง วัดโปรดกษेत्रฐาราม อย่างไรก็ตามประเพณีสงกรานต์พระประแดงกลับเป็นข่าวในทางลบ สร้างความเสียหายต่อภาพลักษณ์ของสงกรานต์พระประแดงในหลายด้าน เช่น “ สงกรานต์พระประแดง นุ่งน้อยห่มน้อย เต็ม โศโยตี ” “ เสื่อมสงกรานต์พระประแดง สาวนุ่งบิกินีเต็มท่าสยิว ” “ โจ้คูควงมีคดาบไล่แทงคู่อริกลางงานสงกรานต์พระประแดง ”</p>

กล่าวได้ว่าประเพณีสงกรานต์ของชาวมอญพระประแดงมีพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงเปลี่ยนแปลงมาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบริบททางสังคมในแต่ละช่วง อย่างไรก็ตามประเพณีสงกรานต์ของชาวมอญพระประแดงเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากเมื่อไม่นานมานี้เอง ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยว เพื่อกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาจับจ่ายใช้สอยในประเทศ เน้นความสนุกสนานรื่นเริง จนละเลยรากเหง้าที่แท้จริงของวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น แม้ภาครัฐและเอกชนจะจัดงานประเพณีสงกรานต์พระประแดงเพื่ออนุรักษ์ ฟืนฟู และสืบทอดประเพณีสงกรานต์ให้คงอยู่ต่อไป แต่ประเพณีหลายอย่างในงานประเพณีสงกรานต์ของชาวมอญได้เริ่มสูญหายไปแล้ว เช่น การกวนกาละแม การส่งข้าวสงกรานต์ การละเล่นสะบ้ามอญ ประเพณีค้ำตัน โป้ร รวมทั้งการแสดงทะแยมอญ ที่มีอยู่เป็นเพียงการแสดงสาธิตให้นักท่องเที่ยวได้รับชมเท่านั้น อย่างไรก็ตามได้มีการประดิษฐ์ประเพณีอื่นขึ้นมาทดแทนได้แก่ การแห่นางสงกรานต์พระประแดง การประกวดนางสงกรานต์ และหนุ่มลอยชาย การจัดขบวนรถบุปผาชาติ การจัดขบวนนักเรียนเดินกักร่วมถือกรงนก และ โหลปลา รวมทั้งการละเล่น

อื่น ๆ เช่น เต็นท์กลางโพม ไม้คนตรีหรือคชณะแห่ขบวน และการเล่นสะบ้ายุคใหม่ใช้ ชายหนุ่ม และกะเทยเป็นผู้เล่น

แนวทางในการจัดการงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง

เนื่องจากงานประเพณีสงกรานต์พระประแดงมีพัฒนาการเรื่อยมา ตามสภาพเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของอำเภอพระประแดง ในปัจจุบันเพื่อให้การจัดงานยังคงสร้างเป็นเอกลักษณ์ ของชาวพระประแดงต่อไป จึงควรเน้นการจัดงานด้วยวิธีการดังนี้

1. ต้องประชาสัมพันธ์โดยใช้วิธีการต่าง ๆ ทุกช่องทาง เพื่อแนะนำวัฒนธรรมดั้งเดิม ให้ผู้ร่วมจัดงาน นักท่องเที่ยว และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ได้รับทราบที่มา และความเป็นมาของงาน ประเพณีสงกรานต์พระประแดงดั้งเดิม ว่ามีความเป็นมาอย่างไร พิธีกรรมต่าง ๆ ในเทศกาล สงกรานต์ของชาวมอญดั้งเดิมนั้น ลือถึงอะไร ควรให้เกียรติเชิญชาวมอญดั้งเดิมที่มีความรู้ความ เข้าใจวัฒนธรรม อย่างแท้จริง มาให้ความรู้กับผู้จัดงานในเวลาที่มีการประชุม เพื่อเตรียมความพร้อม การจัดงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง เพื่อที่จะได้ทราบสารัตถะที่มีมาในพิธีกรรมดั้งเดิม ให้ ทุกคนที่มีส่วนในการจัดงานได้รับทราบ “...ต้องมีประชาสัมพันธ์หรือประชาสัมพันธ์ก่อนหน้านั้น ว่าชาวมอญเขาจัดงานเพื่ออะไร เช่น เล่นสะบ้าเพื่อจับสาว ให้คนรุ่นหลังรู้ว่าการกวนกาละแมแสดง ถึงความสามัคคี...” (สำเนา รัชมิตต์, สัมภาษณ์, 20 มีนาคม 2556)

“...ต้องบอกประวัติบอกวิธีการ ก่อนที่จะมาร่วมขบวนก่อนที่จะมาแต่งตัวสวย ๆ ไม่ใช่ มาเพื่อครบขบวน แต่ต้องมีคนมาอธิบายในสิ่งที่เขามาร่วม แต่ในปัจจุบันไม่มีคนมาอธิบาย พอถึง เวลาเดินผู้เข้าร่วมขบวนถือของเดินไปคุยไปโดยที่ไม่รู้ว่าจุดประสงค์หลักที่เราทำไปคืออะไร...” (วัชร เดิมวรรณชนกัทร, สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2556)

ควรให้ผู้สูงอายุที่ผ่านสงกรานต์พระประแดงมาแล้ว อาจจะเป็นสภาวัดวัฒนธรรมคนเก่าๆ ที่ยังมีชีวิตอยู่ อายุ 80-90 รวบรวมรายละเอียดโดยการสัมภาษณ์ ชาวมอญผู้สูงอายุในพระประแดง นี้ เป็นหลัก เกี่ยวกับงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง หรือประเพณีไหนที่ไม่สมบูรณ์ หรือยังไม่ ถูกต้อง เพื่อให้เติมเต็มตามประเพณีดั้งเดิมที่เคยทำได้ สอบถามคนรุ่นเก่าๆ ด้วยว่างานประเพณี สงกรานต์พระประแดง ที่เป็นหลักในการดำเนินการ มีจุดกำเนิดอย่างไร ใครเป็นคนเริ่มต้น เริ่มต้นขึ้นในสมัยไหน แล้วประเพณีหลัก ๆ สรงน้ำพระหรือสรงน้ำผู้สูงอายุ ขนทรายเข้าวัด หรือว่าก่อพระเจดีย์ทรายมีหรือไม่ “...แต่ละพื้นที่ก็มีประเพณีแตกต่างกัน ซึ่งประเพณีอย่างนี้ อยากจะให้สอบถาม หรือว่าสัมภาษณ์คนที่เคยผ่านประสบการณ์ตรงนี้เคยผ่านมาแล้ว เป็นผู้เล่า...” (อัศววัฒน์ อัสวหม, สัมภาษณ์, 2 พฤษภาคม 2556)

“...ในอนาคตเราจะรักษาวัฒนธรรมประเพณีสงกรานต์ให้มั่นคงอยู่อย่างมีคุณค่า แนวทางก็เป็นแนวทางเดียวกับกลุ่มต่าง ๆ ที่เขาสามารถทำให้หมู่บ้านเขามีความสงบ ก็คือการที่มีคนที่เป็นหลัก ที่จะมีการประชุมกัน หรือว่าคุยกับชาวบ้านบ่อย ๆ ก็มีแนวทางที่รักษาประเพณีไทย มีจิตสำนึกให้มาก ๆ ไม่ใช่ไม่มีจิตสำนึกเลยแล้วก็เป็นี่ประชุมครั้งหนึ่ง ประชุมธรรมดา คือ ต้องมีจุดประสงค์ในการตั้งใจว่าจะทำให้มีการรักษาประเพณีวัฒนธรรมต่าง ๆ อย่างแท้จริง ไม่ใช่ว่าจัดงานผ่าน ๆ ไปเท่านั้น มีกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมตลอดปี เพื่อทำให้ประเพณีวัฒนธรรมไม่ใช่แค่สงกรานต์เท่านั้น...” (บาทหลวงสุขุม กิจสงวน, สัมภาษณ์, 14 พฤษภาคม 2556)

ในปัจจุบันการจัดงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง เปลี่ยนเป็นลักษณะของเชิงธุรกิจไปแล้ว เป็นการท่องเที่ยว เป็นการเชิญชวนคนมาท่องเที่ยวเพื่อหารายได้ มองในเรื่องของตัวผลประโยชน์การตอบแทนตรงนั้นเป็นหลัก เป็นสิ่งที่ค่อนข้างน่าจะเป็นห่วง ถ้าเป็นไปได้เราก็ย้อนกลับไปนิดหนึ่ง และที่ผ่านมาก็ไม่ได้พูดถึงในเรื่องของการประชาสัมพันธ์ สปอนเซอร์ จะไม่ได้พูดถึงว่าความเป็นมาหรือเรื่องเหตุการณ์ในอดีต หรือวิถีชีวิตต่าง ๆ เลย ส่วนมากจะไม่พูด แต่ปัจจุบันนี้การทำประชาสัมพันธ์ เน้นเรื่องการท่องเที่ยวเพียงอย่างเดียว เพราะฉะนั้นจึงต้องประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวทราบ ว่าการถือกรงนกไปปล่อยนกนั้นมีความเป็นมาอย่างไร มีที่มาอย่างไร ถือโหลปลาไปปล่อยปลา มีความเป็นมาอย่างไร ส่วนใหญ่ไม่ทราบ แล้วก็คนที่จะไปปล่อยก็คือผู้หลักผู้ใหญ่ ถามว่าชาวบ้านที่มาร่วมขบวนทราบไหม ก็ไม่ได้มีใครทราบ การที่จะจัดงานประเพณีสงกรานต์พระประแดงในอนาคตกลับไปให้ย้อนไปเหมือนดั้งเดิมนั้นคงเป็นไปได้ และที่สำคัญคือมองว่าในเรื่องของสภาวะวัฒนธรรมของอำเภอพระประแดง ต้องมีความเข้มแข็งมากขึ้น “...จะอย่างไรที่ทำให้คนมีความตระหนัก ในเรื่องของรอบจาริตประเพณีในเรื่องของวัฒนธรรม ซึ่งวัฒนธรรมนี้เป็นรากเหง้าของวิถีชีวิตของคนปัจจุบัน ปัจจุบันคนไปคิดในภาวะบริโภคนิยม หรือแห่ตามกระแส...” (สันติ อ่อนสมบูรณ์, สัมภาษณ์, 4 เมษายน 2556)

“...ความยั่งยืนของวัฒนธรรมมากกว่าเป็นสิ่งที่บริษัทบุญรอดอยากเห็น อีกส่วนหนึ่ง คือความยั่งยืนจะเกิดได้ต้องมีเรื่องของการสืบทอดซึ่งสำคัญมาก ขณะเดียวกันก็เป็นเรื่องของการเผยแพร่ พระประแดงมีข้อจำกัดในเรื่องของพื้นที่ เช่น กิจกรรมทอยสะบ้า บ่อนสะบ้า หรืออะไรก็ตาม ถ้าคนภายนอกเข้าไปก็ไม่วิวอยู่ตรงไหน บางทีได้แค่ดูแต่เล่นไม่เป็น น่าจะมีโอกาสให้คนหรือนักท่องเที่ยวได้เล่นได้สัมผัส ได้รู้จัก ขณะเดียวกันชุมชนก็จะมีแต่คนสูงอายุขึ้นเรื่อย ๆ การเข้ามามีส่วนร่วมจะทำอย่างไรให้เด็กรุ่นใหม่ ๆ เข้ามาเรียนรู้ มาเล่น มาโชว์ คือส่วนที่อยากเห็น อยากให้มี...” (สันติ อ่อนสมบูรณ์, สัมภาษณ์, 4 เมษายน 2556)

2. พิธีกรรมและกิจกรรมต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปคงจะให้กลับมาเป็นเหมือนเดิมนั้นคงเป็นไปได้ ดังนั้น ควรจะรักษาประเพณีเดิมไว้ให้ได้มากที่สุดทุก ๆ อย่าง ถึงแม้จะเป็นการ

ประดิษฐ์ขึ้นมาใหม่ก็ควรต้องดำเนินการ เช่น การค้าโพธิ์ เป็นต้น “...พิธีกรรมที่ควรอนุรักษ์ คือ การเล่นสะบ้า ทั้งสะบ้าทอยและสะบ้าบ่อน การกวนกาละแม การไหว้เจ้าพ่อตามหมู่บ้านต่าง ๆ ทุกฝ่ายต้องช่วยกันในการอนุรักษ์ ชุมชนมอญเป็นชุมชนเข้มแข็งแต่ปัจจุบันเรื่องทุนเป็นเรื่องสำคัญ...” (โชติมา ยะกาศ, สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2556)

ควรทำให้ย้อนคืนภาพอดีตให้กลับมา พิธีกรรมต่าง ๆ กิจกรรมต่าง ๆ ควรจะอนุรักษ์เอาไว้ มีสะบ้า สรงน้ำพระพุทธรูป รดน้ำขอพรผู้ใหญ่ตามบ้าน ปัจจุบันนี้ก็ไม่ค่อยมี น่าจะปลูกฝังเยาวชนให้ได้รู้จักกับผู้ใหญ่ ปัจจุบันก็หายไป เมื่อก่อนคนมอญจะมีตรงนี้ ทุกภาคส่วนต้องหันมาคิดมาร่วมมองกันใหม่ว่า ประเพณีสงกรานต์แบบดั้งเดิมกลับคืนมา ต้องมาคุยกันว่าจะร่วมมือกันได้อย่างไร เอาคนเชื้อสายมอญจริง ๆ เข้ามาร่วมด้วย เขาก็จะรู้จักประเพณีของเขา เหมือนกับว่าควรจะอนุรักษ์ต้นกำเนิดก็จะกลับกลายเป็นไป ซึ่งการจัดงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง ถ้าเราจะเรียกให้กลับมาเป็นอย่างเดิมคงไม่ได้แล้ว เพราะกาลเวลาเปลี่ยนแปลงไป ทุกอย่างก็เปลี่ยนไปหมด สังคมมีความเจริญก้าวหน้าทุกอย่าง จึงควรพยายามให้รักษาเอกลักษณ์เดิม ๆ ไว้ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ความเชื่อต่าง ๆ ที่เป็นเอกลักษณ์เดิม ๆ เช่น ปล่อยนก ปล่อยปลา เพื่อสะเดาะเคราะห์ต่ออายุ การกวนกาละแมเพื่อสร้างความสามัคคี สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ที่อยู่ในประเพณีดั้งเดิม ต้องทำให้ให้คนรุ่นหลังที่อนุรักษ์ไว้ให้คงเอาไว้ถึงแม้จะเป็นการแสดงโชว์กันเป็นส่วนใหญ่ เช่น วิธีการกวนกาละแม ก็ต้องทำ ต้องอนุรักษ์เอาไว้ ในวิธีการกวน เพราะเดี๋ยวนี้บางแห่งเห็นใช้เครื่องกันแล้ว หรือการ โชว์วิธีการเล่นสะบ้า ก็ต้องมีเพราะเป็นวิถีชีวิตของคนมอญ พระประแดง ความรู้ ความเข้าใจ จะต้องมียุคต้องเป็นหน้าที่ของทุก ๆ คน มาดูแลทำนุบำรุงรักษาไว้ เพราะมีฉะนั้นแล้วถ้าไม่มีคนรุ่นปัจจุบันแล้ว ก็อาจจะเหลือเพียงแค่ตำนานงานประเพณีสงกรานต์พระประแดงเท่านั้น และยังมีพิธีกรรมอื่น ๆ ที่ยังคงต้องช่วยกันอนุรักษ์กันเอาไว้ ได้แก่ เรื่องการปรุงอาหารของคนมอญ เรื่องอาหารของพื้นบ้านของคนมอญ เช่น กระจับปี่ มะต๋าด หรือด้านการแต่งกายของคนมอญเดิม โดยจะเริ่มการแต่งกายด้วยชุดไทยมอญเวลาอยู่ในท้องถิ่น “...สำหรับนักท่องเที่ยวหรือผู้ที่เข้าไปร่วมในงานประเพณี ถ้าหากว่าณรงค์ให้มีการแต่งกายด้วยชุดมอญ หรือว่าเป็นชุดพื้นเมือง ชุดผ้าไทย หรือชุดสุภาพ ในการเข้าร่วมประเพณีก็จะเป็นเอกลักษณ์ของสงกรานต์พระประแดงที่คืออย่างหนึ่ง...” (สันติ อ่อนสมบูรณ์, สัมภาษณ์, 4 เมษายน 2556)

“...ภาพงานสงกรานต์พระประแดงที่ ททท. อยากเห็น คือ การที่รักษาให้คงอยู่ตลอดไป ไม่ต้องไปมองถึง AEC คงควมมีคุณภาพและเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นต้องรักษาให้มีอยู่ไปเรื่อย ๆ คนก็จะเข้ามาเอง มีการจัดรูปแบบแล้วเอาในส่วนของทั้งการแต่งกายและส่วนของขบวนแห่ต่าง ๆ ให้คงอยู่อย่าให้การเปลี่ยนแปลงหรือทำให้เอกลักษณ์แบบไทยมอญหายไป...” (เกรียงศักดิ์ เข็มลำอาจ, สัมภาษณ์, 4 เมษายน 2556)

“...ทางบริษัทไทยน้ำทิพย์อยากเห็นประเพณีสงกรานต์ที่ยึดหลักประเพณีเก่า ๆ ไว้ เพราะความจริง ๆ แล้วหลาย ๆ ที่มันจะเป็นการทำบุญอย่างเดียว โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมจะดีมาก เพราะประเพณีสงกรานต์เป็นงานที่ยิ่งใหญ่อยู่แล้วของพระประแดง...” (เกรียงศักดิ์ เอี่ยมสำอาง, สัมภาษณ์, 4 เมษายน 2556)

3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเป็นองค์กรหลัก ในการสนับสนุนงบประมาณ ในการจัดงาน โดยคำนึงถึงวัฒนธรรมดั้งเดิม ซึ่งในการจัดงานต้องให้ความร่วมมือกันระหว่าง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งในอำเภอพระประแดง ชุมชนชาวมอญ ชุมชนต่าง ๆ ของ พระประแดง สถานศึกษาทุกแห่ง และอำเภอพระประแดง เพราะในปัจจุบันต้องยอมรับอย่างหนึ่ง ว่าท้องถิ่นมีศักยภาพ ทุกท้องถิ่น มีความพร้อมหมด ในการจัดงานสงกรานต์พระประแดงทุก ท้องถิ่นจะมีส่วนร่วมหมดทุกที่ เพียงพอสำหรับการอนุรักษ์เพราะว่าสงกรานต์ ต้องเป็นคนใน พื้นที่ช่วยกันเช่น เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย เทศบาลเมืองลัดหลวง เทศบาลเมืองพระประแดง อบต. ต่าง ๆ ก็มีส่วนช่วยกัน ส่วนอื่น ๆ มีส่วนร่วมน้อย “...ที่สำคัญก็คือองค์กรส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ ในอำเภอเราเอง อบจ. เคยให้สนับสนุนท้องถิ่น ปีที่ผ่านมาก็ติดขัด เรื่องระเบียบ ก็ไม่ได้สนับสนุน ปีที่แล้วก็ไม่ มีไม่มีการเอารวมร่วมกับเทศบาล...” (ประเสริฐ วชิรเชื่อนจันทร์, สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2556)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องมีการพัฒนาลักษณะของงานประเพณีสงกรานต์ พระประแดงไม่ต้องเอาแบบลักษณะเก่าดั้งเดิมทั้งหมด แต่ให้มีความทันสมัยขึ้น ทุกวันนี้ย้อนกลับไปสู่อุดมคติเคยเป็นไปไม่ได้ แต่ต้องให้มีคุณค่ามากขึ้นให้คนทั่วไปที่มาท่องเที่ยวเขารู้ว่า ในงาน ประเพณีสงกรานต์พระประแดงนั้นเป็นอย่างไร มีอะไรบ้าง และอีกประการหนึ่งคำที่บอกว่า “แห่นกแห่ปลา” ควรจะให้มีความนี้ไว้ แห่นกแห่ปลาปากลัดตอนนี้ไม่มีแล้ว ไม่มีใครรู้จัก แล้ว พิธีกรรมต่าง ๆ ปัจจุบันนี้อยากให้มีความดั้งเดิม เช่น การสาธิตวิธีการเล่นสะบ้า การสงน้ำพระ ประเพณีส่งข้าวสงกรานต์ อะไรต่าง ๆ ต้องให้คงไว้เพราะเป็นวัฒนธรรมที่ดี เพื่อที่จะได้สอน ลูกหลานตามหลักพระพุทธศาสนา คือ ถ้าไม่มีทางนี้คนก็ห่างพระพุทธศาสนาไปเรื่อย ๆ กิจกรรม ต่าง ๆ ควรจะให้คงไว้เพื่อที่จะดึงคน ดึงจิตใจคนให้เข้าสู่พระพุทธศาสนา ให้เข้าสู่พระพุทธศาสนา หรือทำให้จิตใจเยือกเย็นลง ถ้าเข้าสู่ทางพระพุทธศาสนาจิตใจก็จะดีขึ้น ผู้ที่ควรจะมีส่วนมีบทบาท ในการจัดงานประเพณีสงกรานต์ของพระประแดง จริง ๆ แล้วทางราชการควรจะอยู่เบื้องหลัง ควรจะให้ประชาชนในท้องถิ่นเขาเป็นผู้ดำเนินจัดเอง แต่ว่าทางราชการคอยดูแล คอยสนับสนุนอยู่ เบื้องหลัง เพราะว่าประเพณีของคนมอญบางอย่าง ที่มันต้องสูญหายสูญเสียไปก็เพราะทางราชการ เข้าไปยุ่ง เข้าไปพัวพัน ไปเกี่ยว ทำให้ประเพณีดั้งเดิมหายไป พอข้าราชการใช้ความเห็นของตัวเอง

ไปตัดสินใจไม่ดี ก็ตัดไปประเพณีดั้งเดิมก็เลยหายไป เพราะว่าข้าราชการก็ย้ายมาจากที่ไหนก็ไม่รู้ ไม่มีความรู้ในเรื่องของงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง ไม่รู้ประเพณีท้องถิ่นดั้งเดิมของ พระประแดง ปล่อยให้ชุมชนเป็นคนดำเนินการเอง โดยให้หน่วยราชการเป็นคนสนับสนุน คือ คล้าย ๆ ชาวบ้านขอความร่วมมืออะไรก็หน่วยราชการก็ให้ความร่วมมือกับเขา เขาขอเจ้าหน้าที่ ขอสนับสนุนเกี่ยวกับการเงินบ้างเกี่ยวกับบ่อนสะบ้า ก็ต้องให้งบในการดำเนินการ ถ้าทางราชการ ถอยมาเป็นผู้สนับสนุนอย่างเดียวไม่ได้เป็นผู้ดำเนินการ ผู้นำชาวมอญก็จะสามารถดำเนินจัดงาน ประเพณีสงกรานต์พระประแดงให้กลับมาเหมือนเดิมได้ “...ความสามารถผมว่ามีทุกหมู่บ้านเลย สามารถจัดได้เลย...” (สมพิศ มงคลพันธ์, สัมภาษณ์, 26 มีนาคม 2556)

“...ในอนาคตกลุ่มบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการจัดงาน ถ้าเป็นชาวบ้านคงเลิกคิดได้เลย อำเภอลงเลิกคิดได้ไม่มีกำลัง ที่เหลือคงเป็นเทศบาล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หากขาดความร่วมมือจากส่วนต่าง ๆ การจัดงานก็คงลดรายละเอียดลง งานก็คงกร่อยลงไป...” (ฉวีวรรณ, 2556)

“...อันดับแรกก็จะเป็นท้องถิ่น เพราะว่าท้องถิ่นมีงบประมาณแล้วก็สามารถที่จะช่วย ให้การจัดงานได้ แต่ส่วนสำคัญก็คือ คนในชุมชนที่จะเป็นคนเริ่มต้นในการรักษา เพราะว่าท้องถิ่นควร ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมอนุรักษ์ในส่วนตรงนี้...” (วัชระ เต็มวรรณธนภัทร์, สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2556)

“...ผู้ที่มีบทบาทในการอนุรักษ์ประเพณีสงกรานต์พระประแดงในการจัดงาน สงกรานต์ พระประแดง ต้องเป็นการร่วมกันของท้องถิ่นในอำเภอพระประแดง เนื่องจากว่า อำเภอพระประแดง ก็ประกอบด้วยท้องถิ่นหลายท้องถิ่น ผู้ว่าราชการจังหวัดในฐานะเป็นพ่อเมือง นายอำเภอพระประแดง ที่ว่าการอำเภอพระประแดง ต้องเข้าร่วมในการที่จะต้องทำเอกสารอะไร เอาไว้อย่างนี้ให้เกิดขึ้น เพื่อเป็นการอนุรักษ์เอาไว้ของอำเภอพระประแดง...” (อัศววัฒน์ อัศวเหม, สัมภาษณ์, 2 พฤษภาคม 2556)

“...ในอนาคตท้องถิ่นควรจะมามีบทบาทในการที่จะจัดงานประเพณีสงกรานต์ เพราะว่า ท้องถิ่นหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะใกล้ชิดกับประชาชน แล้วเป็นองค์กรที่ได้ดูแลทุกข์สุข ของประชาชน คุณในฐานะรัฐมนตรี ระบุไว้ชัดเจนว่ารัฐจะต้องทำนุบำรุงในเรื่องของศาสนา ศิลปวัฒนธรรมประเพณีและจารีตของท้องถิ่น และที่สำคัญประชาชนทุกคนถือว่าเป็นเจ้าของ ในรัฐธรรมนูญบอกไว้ชัดเจนว่าถ้าองค์กรใดหรือหน่วยงานใดไม่ได้ดำเนินการ ประชาชนมีสิทธิ์ รวมตัวกันเรียกร้องให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการตรงนี้ เพราะฉะนั้นสิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือ ประชาชนในชุมชนแล้วที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น...” (เกรียงศักดิ์ เอี่ยมสำอาง, สัมภาษณ์, 4 เมษายน 2556)

4. การเปิดประชาคมอาเซียนในปี 2558 น่าจะเป็นผลดีในการเผยแพร่วัฒนธรรม สภกรานต์ของพระประแดง ให้ประชาคมอาเซียนรู้จักมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะมีผลดีในแง่ของการท่องเที่ยว ส่วนผลเสียนั้น อาจจะมีในด้านการเล่นสาดน้ำอย่างไรวัฒนธรรมชาติสติ ถ้าภาพเหล่านี้เผยแพร่ ออกไป อาจทำให้ชื่อเสียงของงานวัฒนธรรมสภกรานต์พระประแดงเสียหายได้ “...การเปิดประชาคมอาเซียน ปี 2558 ไม่มีผลกระทบต่อสภกรานต์พระประแดง ผลดีผลเสียยังตอบไม่ได้ ตอนนี้ ต้องดูปี 2558 ว่ากลุ่มที่เป็นนักท่องเที่ยว ที่เข้ามาดูใหม่ ถ้าเขารู้เขาเล่นตาม ขนบธรรมเนียม ประเพณีไม่เป็นไร ก็จะเป็นการช่วยอนุรักษ์อย่างหนึ่ง แต่ถ้าเขาไม่คำนึงถึงวัฒนธรรมประเพณี แต่ผลเสียเรื่องการมาเล่นสภกรานต์ที่นั่นนั่นเอง แต่ว่าคงจะไม่ทำให้รูปแบบการจัดงานยุติหรือเปลี่ยนแปลงอะไร...” (ประเสริฐ วชิรเชื่อนันท์, สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2556)

“...คงไม่มีปัญหาสภกรานต์ก็คือสภกรานต์ของเรา อาเซียนก็อาเซียนของเขา วัฒนธรรม ใครก็วัฒนธรรมของคนนั้น...” (สมพิศ มงคลพันธ์, สัมภาษณ์, 26 มีนาคม 2556)

“...การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนไม่น่าจะมีผลกระทบต่อประเพณีสภกรานต์ พระประแดง เราก็มีโอกาสแสดงประเพณีพื้นบ้านของเรา เพราะว่าถึงแม้ว่าคนในพื้นที่บ้านจะไม่ค่อยสนใจหรือเห็นความสำคัญของประเพณี แต่ว่าหลักใหญ่ ๆ แล้วมันก็ทำให้คนภายนอกเห็นถึงการรวมตัว เห็นถึงความสามัคคี ว่าประเพณีใช้ความร่วมมือร่วมระดมทุนไปอย่างนี้แต่ว่าได้ในเรื่องความสามัคคี ถ้าหากเราไม่มีความสามัคคีแล้วเราคงจัดงานอย่างนี้ไม่ได้นี่คือสิ่งที่คนภายนอกเห็น ปัจจุบันเรื่องความสามัคคีก็แสดงให้เห็นเพราะว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอ พระประแดงเขาสามัคคีกันแม้แต่แห่หงส์หรืออะไรก็แล้วแต่ต้องใช้งบประมาณ ใช้เงินมากมา ถ้าพูดในเรื่องความสามัคคีในด้านจิตใจก็ได้นะ...” (ฉวีวรรณ ควรแสง, สัมภาษณ์, 22 มีนาคม 2556)

“...การเปิดประชาคมอาเซียน สภกรานต์พระประแดงจะมีผลกระทบในทางไม่ดีก็ไม่น่ามีผลมากนัก ปัจจุบันใกล้เข้าสู่ประชาคมอาเซียน ปรับให้กลายเป็นเอกลักษณ์หรือหน้าตาของไทยเราได้พอสมควร...” (อรุณกาญจน์ ไม้เกตุ, สัมภาษณ์, 19 มีนาคม 2556)

“...คนไทยมีวัฒนธรรมของตนเอง ผมว่าจะทำให้สามารถประชาสัมพันธ์ได้เต็มความภาคภูมิใจ ชาติอื่นเขาก็รักษาวัฒนธรรมของเขาไว้ได้ แต่เราก็มีความภาคภูมิใจมากกว่าเราเป็นคนไทยที่ไม่เคยเป็นเมืองขึ้นของใคร ไม่เคยอยู่ในอาณัติของใครของการปกครองประเทศอื่นใด...” (วัชรระ เต็มวรรณธนภัทร์, สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2556)

“...อีก 2 ปี ข้างหน้าประเทศไทยจะเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน จะมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่เปิดโลกให้กว้างขึ้น คนเริ่มศึกษาภาษามากขึ้น ควรให้คนในพื้นที่แท้ ๆ

เข้ามาอนุรักษ์ประเพณีอันดีงาม และเรื่องของบาร์เบียร์ ส่งผลให้เกิดการทะเลาะวิวาท ควรช่วยกันดูแลและแก้ไขปัญหา...” (เกษมศรี จันทรสุข, สัมภาษณ์, 20 มีนาคม 2556)

“...การเปิดประชาคมอาเซียนในปี 58 ไม่ได้กระทบเลย เพียงแต่ปีอาเซียนยังมองไม่เห็นว่าจะมีอะไรเกิดขึ้น แต่ว่ามีจุดหนึ่งที่มีความตระหนกอยู่ตลอดเวลาว่าในความเป็นเสรี มีวัฒนธรรมที่หลากหลายเข้ามา...” (อัครวัฒน์ อัสวเหม, สัมภาษณ์, 2 พฤษภาคม 2556)

“...ต่างชาติเขาเข้ามา เขาไม่รู้วัฒนธรรมเน้นที่ความสนุกสนานเท่านั้น ถ้าเราไม่ควบคุมให้ดี ๆ ก็เกิดปัญหา เป็นการทำลายขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมดั้งเดิมของเรา จิตสำนึกของผู้บริหารของแต่ละหน่วยงานที่จัด เขาจะต้องประชาสัมพันธ์ทำความเข้าใจกับนักท่องเที่ยว ไม่ว่าจะคนไทยหรือชาวต่างชาติที่เข้ามาท่องเที่ยวงานสงกรานต์เรา คือประชาสัมพันธ์ถึงการละเล่นประเพณีของเราจริง ๆ ขอความร่วมมือเขาในการที่จะรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีของเรา เป็นการเปิดกว้างขึ้น ในอาเซียนก็ได้มาเรียนรู้ขนบธรรมเนียมของไทย ในส่วนดีคือเราได้เผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมของเราสู่สายตาของกลุ่มอาเซียน หรือทั่วโลกที่เขาไม่ได้มาสนใจ คือส่วนดีที่เราจะได้เผยแพร่ประเพณีไทยของเรา ส่วนคือยที่จะเกิดข้อบกพร่องของการเปิดอาเซียนมันน้อย ถ้าเกิดเราควบคุมอย่างที่บอกว่าถ้าเราหาข้อบกพร่องเล็ก ๆ น้อย ๆ ได้ก็เป็นการดี...” (บาทหลวงสุขุม กิจสงวน, สัมภาษณ์, 14 พฤษภาคม 2556)

การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2558 ไม่น่าจะมีผลกระทบต่องานประเพณีสงกรานต์ พระประแดง อาจจะมีบางส่วนที่เข้ามาเสริม และก็การยอมรับของนักท่องเที่ยว ความเห็นของผู้แทน อบจ. เห็นว่าน่าจะทำให้ประเพณีสงกรานต์พระประแดงเปลี่ยนแปลงไปอีก สงกรานต์ปัจจุบันก็เปลี่ยนมาแล้ว คนรุ่นต่อ ๆ ไป ก็ไม่ค่อยรู้อยู่แล้ว ถ้าจะเอาอาเซียนมาแห่อีก วัตถุประสงค์หลัก ๆ จะเริ่มเปลี่ยน มันเปลี่ยนแน่นอน อยากให้อนุรักษ์แบบปัจจุบันเอาไว้ ส่วนตัวแทนเทศบาลเมืองพระประแดงเห็นว่าเรื่องเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ถ้าเป็นด้านบวกจะเป็นการนำประเพณีสงกรานต์พระประแดงเข้าสู่สากลก็จะเป็นที่รู้จักแพร่หลายมากยิ่งขึ้น เป็นการส่งเสริมการประชาสัมพันธ์เชิงท่องเที่ยว คือเวลาเข้าสู่ประชาคมสังคม และวัฒนธรรมอาเซียนมันจะมีเป้าหมายในการรวมตัวในทางสังคม และวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับขนบธรรมเนียมประเพณีสงกรานต์อยู่ เพราะว่าไม่ใช่เป็นประเพณีปีใหม่ของคนไทยเท่านั้น ลาว หรือว่า กัมพูชา ชนกลุ่มน้อยชาวไทย แถบเวียตนามแล้วก็มีมณฑลยูนนานของจีน ศรีลังกา ทางตะวันตกของอินเดียก็มีประเพณีนี้เหมือนกัน ข้อแตกต่างประชาคมอาเซียนมีวัตถุประสงค์ที่จะส่งเสริมความเข้าใจ ระหว่างประชาชนตั้งแต่ในระดับรากหญ้า ให้เรียนรู้ประวัติศาสตร์วัฒนธรรมแล้วก็ให้ตระหนักถึงเอกลักษณ์แล้วก็วัฒนธรรมประเพณีของแต่ละท้องถิ่นที่อยู่แล้ว เพราะฉะนั้นมันก็จะเป็นการเรียนรู้ความหลากหลายของ

วัฒนธรรมประเพณีที่มีเหมือนกันว่ามีส่วนเหมือน มีส่วนแตกต่างมีความเชื่อที่สะท้อนถึงวิถีชีวิต การดำเนินชีวิตของผู้คนในแต่ละประเทศว่าเป็นอย่างไร แล้วมันก็เป็น โอกาสดีของประเทศไทย ข้อหนึ่งผลกระทบก็คือจะได้เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเพราะว่าประเพณีเราได้รับการยกย่องให้เป็นหนึ่งในสี่ภาค ให้เป็นหนึ่งในระดับนานาชาติ เป็นที่รู้จักแพร่หลายในทุกประเทศที่เขามีเหมือนเราในประชาคมสังคมอาเซียนหรือวัฒนธรรมของเขาว่าเขามีเหมือนเราแต่ทำไมเราถึงยิ่งใหญ่ระดับนานาชาติได้ มันก็เป็นจุดดีจุดหนึ่งที่จะเกิดขึ้นกับประเพณีสงกรานต์พระประแดง ถ้ามองในด้านดี ก็คือจะเป็นที่สนใจของประเทศสมาชิกอาเซียนที่เข้ามาตรงนี้ แต่ถ้ามองถึงผลเสียตรงนี้ก็ คือ วัฒนธรรมดั้งเดิมพอมามีการพัฒนาการขึ้นความดั้งเดิมก็เหมือนหาย ไปมีแต่สิ่งใหม่ ๆ เข้ามา ซึ่งทำให้คนรุ่นหลังไม่ทราบถึงวัฒนธรรมที่แท้จริงของสงกรานต์พระประแดง ว่าดั้งเดิมเป็นแบบไหน เพราะว่าใหม่ ๆ คือ ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงไปเรื่อย ๆ ยิ่งถ้าประชาคมอาเซียน เข้ามาตรงนี้ “...มันก็จะรับวัฒนธรรมใหม่ๆเข้ามาซึ่งทำให้สงกรานต์พระประแดง เปลี่ยนแปลงรูปแบบไป อีกหรือเปล่าตรงนี้ นอกจากนั้นงานก็จะทันสมัยทันสมัย ตามสังคมทัน แต่ถ้ามองไปอีกมุมหนึ่งขบวนการจัดมาทุกปีก็คือจัดกันแบบนี้ทุกปี พอมีอันนี้เข้ามาเด็กรุ่นใหม่เริ่มมองว่ามีของแปลกเข้ามาเอามาเปรียบเทียบ อันนี้ล้ำสมัยหรือเปล่า วันนั้นก็กลายเป็นชอบของใหม่ ประเพณีเก่า ๆ ก็จะไม่มองกัน เรามองได้สองมุมตรงนี้...” (ฉลองรัฐ เล็กมณี, สัมภาษณ์, 4 เมษายน 2556)

“...ในปี 58 ที่จะเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ททท. คิดว่ามันจะไม่ส่งผลกระทบต่อสงกรานต์ ในเรื่องของการท่องเที่ยวในอนาคตถ้าไม่ลดตรงนี้ก็ลงก็จะไม่มีปัญหา แต่เอกลักษณ์งานประเพณีของไทยคืออยู่แล้ว เรามีการรักษาพัฒนา เราบอกกันต่อ ๆ ไปสื่อกันออกไปจนกระทั่ง ปัจจุบัน ท่านก็ทราบดีว่า 24 ล้านคน ในปีนี้นั้นเราก็ยังมีปัญหาในแง่ของคุณภาพในการให้บริการ...” (สรารุช ดิษยวรรณ, สัมภาษณ์, 4 เมษายน 2556)

“...บริษัทบุญรอด คิดว่า AEC เรามีโอกาสในปี 57 มีเวลาปรับตัวหรือจะพัฒนาอะไรที่มีอยู่น้อย เช่น อย่างปี 57 ควรจะรีบกลับมาดูให้ดี เช่น การณรงค์ว่าพระประแดงมีจุดขายจุดเด่นที่ชัดเจน พอปี 58 เราสามารถจะเห็นความแตกต่างมากขึ้น เพราะว่ามันจะเป็นจุดขายที่นานาชาติเข้ามาแล้ว ไม่ว่าจะเป็นคนระดับไหนก็ตาม เป็นโอกาสที่เราจะกลับมามองตัวเราในปี 58 ว่าจะโชว์อะไรออกไปให้ชัดเจนมากขึ้น ว่าสงกรานต์พระประแดงไม่เหมือนที่อื่น แต่ในส่วนของพิธีกรรมหรือกิจกรรมขึ้นอยู่กับความจริงใจ หรือวิสัยทัศน์ของท้องถิ่น...” (สรารุช ดิษยวรรณ, สัมภาษณ์, 4 เมษายน 2556)

“...การเปิดประชาคมอาเซียนบริษัทไทยน้ำทิพย์ คิดว่า ในเรื่องของอิทธิพลก็ต้องมีบ้าง แต่ก็อาจจะไม่เยอะ ส่วนพระประแดงก็เป็นองค์ประกอบ ถ้ามองว่ามีอิทธิพลใหม่ ก็ไม่ชัดเจน แต่ถ้ามี

ผลกระทบก็ต้องเป็นเรื่องของการจัดงาน ในการจัดงานเราอาจจะประชาสัมพันธ์ไปถึงต่างประเทศ เชิญชวนให้เข้ามามีส่วนร่วมได้เหมือนกัน เป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่สามารถทำการประชาสัมพันธ์ไปสู่อเมริกา แล้วก็เรื่องของประเพณีสงกรานต์ไม่น่าจะมีผลกระทบเท่าไร...” (สราวุธ ดิษยวรรณนะ, สัมภาษณ์, 4 เมษายน 2556)

การอนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่นให้ดำรงอยู่อย่างมีสาระ

เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนได้ในสังคมยุคโลกาภิวัตน์ที่มีการสื่อสารที่ไร้พรมแดน มีการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมที่กว้างขวางและรวดเร็ว วัฒนธรรมจากภายนอกหลั่งไหลนำสู่พระประแดงอย่างรวดเร็วและเพิ่มขึ้นทุกวันนี้ คงจะไม่สามารถย้อนกลับไปสู่อุดมคติตั้งแต่ปี 2488 ได้ แต่ต้องทำให้วัฒนธรรมท้องถิ่นของอำเภอพระประแดงอยู่กับปัจจุบันให้ได้ กล่าวคือ

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งในอำเภอพระประแดง ต้องเป็นหลักและให้ความร่วมมือกัน ในการจัดการงานสงกรานต์พระประแดง เพราะในภาวะเศรษฐกิจปัจจุบัน การจัดงานวัฒนธรรมเพื่อที่จะรักษาประเพณีท้องถิ่นให้คงอยู่นั้นมีค่าใช้จ่ายที่สูงมาก จึงจำเป็นต้องมีการปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีงบประมาณเป็นของตนเอง เป็นผู้ดำเนินการสนับสนุนงบประมาณ หรือเป็นผู้จัดงานภายใต้วัฒนธรรมดั้งเดิม โดยร่วมมือกันกับชุมชนให้ผู้มีความรู้ด้านวัฒนธรรมดั้งเดิมเป็นผู้ให้คำแนะนำ สภาวัฒนธรรมต่าง ๆ ของอำเภอพระประแดง และอำเภอพระประแดง เข้ามาประสานงาน อย่าทำตามใจตนเอง โดยการจัดทำเป็นโครงการไว้ในแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ควรให้เป็นเงินอุดหนุนเพราะอาจจะผิดระเบียบการให้เงินอุดหนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งจะถูกท้วงติงจากสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน และถูกเรียกเงินคืนพร้อมทั้งอาจโดนดำเนินคดีอาญาอีกด้วย “...ท้องถิ่นขับเคลื่อนได้ด้วยประเด็นก็คือ กฎระเบียบของทางราชการด้วยเช่นกัน ถ้าฝืนกฎระเบียบที่ราชการกำหนดไว้ก็ทำไม่ได้ แต่ถ้าจะให้เสรีภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดูแลตัวเองตามรัฐธรรมนูญ โดยให้ท้องถิ่นมีเสรีภาพในการดูแลจริง ๆ แล้วก็ต้องเปิดกว้างในแง่ของระเบียบหรือว่ากฎหมายตรงนี้ ทำให้การบริหารจัดการตรงนี้จะทำได้ดีและคล่องตัวขึ้น เพราะว่าประเด็นของความซ้ำซ้อนของท้องถิ่นที่ดี คือท้องถิ่นประกอบด้วย อบจ. เทศบาล และอบต. งานบางงานก็อาจซ้ำซ้อนกัน ซึ่งถ้าทำไปแล้ว สดง. ก็บอกทำไม่ได้ ถือว่าเขาทำแล้ว เราทำไม่ได้ ซึ่งก็เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่คิดว่ามันเป็นเรื่องของกฎระเบียบ...อยากให้ทางอำเภอพระประแดง หรือทางสภาวัฒนธรรมอำเภอพระประแดง และที่ทางท้องถิ่นอำเภอพระประแดง อบจ. ร่วมด้วยก็ได้ ประชุมร่วมกันในบริบทที่คิดว่าเรายังขาดแล้วก็จะเติมกิจกรรมอื่น ๆ ไปงานสงกรานต์พระประแดงก็อาจจะไม่ได้มีแค่แต่วันเดียว อาจจะมีหลาย ๆ วัน แล้วในแต่ละวันก็

อาจมีการอนุรักษ์ประเพณีเก่า ๆ ให้คนรุ่นหลัง ได้มีโอกาสเข้าไปร่วมประเพณีดังกล่าวแล้วก็ให้บอกความหมายประเพณีอย่างนั้นคืออะไร ก็จะได้รู้ด้วยว่าตรงนี้ทำเพื่อประโยชน์อะไร จุดประสงค์ของคนเก่าที่เขาปฏิบัติแต่ละประเพณีเขามีจุดมุ่งหมาย...” (อัครวัฒน์ อัสวเหม, สัมภาษณ์, 2 พฤษภาคม 2556)

ที่ผ่านมาได้รับความร่วมมือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอพระประแดง ต้องยอมรับท้องถิ่นในอำเภอพระประแดงให้ความร่วมมือกันดี มีอะไรก็พูดคุยกัน ถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน มีการเมืองขนาดใหญ่เข้ามาก้าวกายบ้าง แต่ถ้าท้องถิ่นอื่นในอำเภอพระประแดงไม่ให้ความร่วมมือกัน ศักยภาพของเทศบาลเมืองพระประแดงก็ต้องจัด ให้ได้ ความยิ่งใหญ่ของสงกรานต์ที่ยิ่งใหญ่ในชื่อของมันเอง แต่ตัวพระประแดงคือความยิ่งใหญ่ของเขา ความยิ่งใหญ่อีกตัวหนึ่งคือ วัฒนธรรมประเพณีที่คนรู้แล้วว่า คนมาเที่ยวงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง ไม่ใช่มาเล่นน้ำสงกรานต์อย่างเดียว เขาจะได้เห็นขบวนแห่ที่สวยงาม สวยงาม คือความยิ่งใหญ่ “...แต่ถ้าองค์กรท้องถิ่นอื่นถูกกดดันว่า ห้ามมาร่วมสงกรานต์พระประแดง แล้วพระประแดงจะคงความเป็นเอกลักษณ์อย่างเดิมไหม ชื่อคำว่าสงกรานต์พระประแดงไม่ตาย เอกลักษณ์ไม่ตาย เพราะฉะนั้นสงกรานต์พระประแดงยังอยู่ได้...” (ประเสริฐ วชิรเชื่อนันท์, สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2556)

“...เทศบาลลัดหลวงส่งขบวนเข้าร่วมถึงแม้การจัดงานไม่ได้อยู่ในเขตพื้นที่ของเทศบาลลัดหลวง แต่วามันอยู่อำเภอพระประแดง เหมือนกับว่าพอพระประแดง ชื่อทั้งอำเภออย่างนี้แต่เพียงว่าเราก็ร่วมกัน เพื่อให้ประเพณีสงกรานต์ยังอยู่ ใจลึก ๆ ก็คิดว่าทำไมลัดหลวงไม่ได้เป็นเจ้าภาพเป็นหลัก เหมือนกับมามองว่าให้จัดวิถีในอดีต รูปแบบในอดีตกลับมาให้ยังคงอยู่จริง ๆ แล้วไม่ส่งขบวนไปก็ได้ไม่ผิดกฎหมาย เพราะไม่ได้อยู่ในเขตพื้นที่ แต่ว่าก็ยังเลือกส่งเพราะว่าชื่อของพระประแดง แต่ถ้าสมมติว่าท้องถิ่นอื่น ๆ ไม่ส่งเลย คิดว่าสงกรานต์จะกร่อยลง ขบวนแต่ละท้องถิ่นส่งขบวนสงกรานต์ก็จะมองน่าดูน่าชม แต่ถ้าท้องถิ่นอื่น ๆ ไม่รวมเลย มีแต่เทศบาลเมืองพระประแดงอย่างเดียว ถึงแม้ว่าดังไปทั่วโลกแล้วความน่าดูน่าชมก็ลดน้อยลงไป...” (อรุณกาญจน์ ไม้เกตุ, สัมภาษณ์, 19 มีนาคม 2556)

“...อำเภอ โรงเรียน วัด ยังขาดศักยภาพในการร่วมมือจัดงานประเพณีสงกรานต์ เนื่องจากขาดงบประมาณมาร่วมสนับสนุน...” (เกษมศรี จันทร์สุข, สัมภาษณ์, 20 มีนาคม 2556)

“...การที่จะให้คงวัฒนธรรมมอญเอาไว้ก็ไม่ว่าจะอย่างไรเพราะมอญรุ่นเก่าๆ ก็หมดไปรุ่นใหม่ๆ ก็ไม่รู้เหมือนกัน แต่เรื่องสำคัญคือเงินทุน...” (โชติมา ยะกาศ, สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2556)

“...ตอนนี้เราต้องอาศัยงบประมาณ คืองบประมาณจาก อบจ., อบต., เทศบาล เพื่อที่จะให้เขาสนับสนุนที่มีแหล่งวัฒนธรรมของคนมอญ คนไทยที่มาสืบสานประเพณีปล่อยนกล่อยปลา

อย่างสำโรงใต้ที่จัดขบวนมา เอาคคนที่นั่นมาร่วมขบวนเป็นประเพณีดั้งเดิม แล้วคนไทยยกให้เป็นประเพณีของคนไทยจัด อันนี้ขอให้เชิญชวนมา ให้ความสนับสนุนท้องถิ่น...” (ประพันธ์พงษ์ เทวคุปต์, สัมภาษณ์, 21 มีนาคม 2556)

“...ทุกฝ่ายมีการประชุมปรึกษาวางแผนก่อน แต่สำหรับแม่งานแนวหน้าก็จะเป็นมือหนึ่งอยู่แล้ว งานมันจะได้สมบูรณ์แบบ ต้องการให้อำเภอกับทางเทศบาลมีความสัมพันธ์กันมากขึ้น...” อำเภอก็อยากมีบทบาท แต่เทศบาลก็อยากจะมีบทบาทแต่บางครั้งก็มีบทบาทมาก จนทำให้เราไม่แน่ใจว่าใครที่มีบทบาทในการบริหาร เพราะเทศบาลก็คือส่วนหนึ่งของอำเภอ อำเภอมองว่าเขาอยู่เหนือกว่า แต่การในทางปฏิบัติ เทศบาลออกหน้ามากกว่า ตรงนี้อาจมีข้อขัดแย้งกัน จากการสังเกต อาจจะเป็นเพราะงบประมาณมหาศาล อำเภอต้องรอจากหน่วยเหนือ ส่วนกลาง เพราะฉะนั้นงบประมาณถือเป็นผลงานของแต่ละหน่วยงาน...” (บาทหลวงสุขุม กิจสงวน, สัมภาษณ์, 14 พฤษภาคม 2556)

นอกจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่ง ในอำเภอพระประแดงแล้ว การท่องเที่ยวก็ควรจะเข้ามามีบทบาทสำคัญ พร้อมด้วยหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนทุกแห่งที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ที่สำคัญก็คือ ประชาชนชาวอำเภอพระประแดงเอง แล้วควรจะมีการทำงานร่วมกันระหว่างชาวอมญพระประแดง และหน่วยงานราชการต่าง ๆ เช่น สภาวัฒนธรรมอำเภอ องค์การบริหาร ส่วนจังหวัด วัตถุประสงค์ที่อยู่ที่อยู่ในอำเภอพระประแดง ภาคเอกชน เช่น บริษัท ห้างร้านต่าง ๆ สำหรับ ผู้นำชุมชน นั้นน่าจะมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ซึ่งประเพณีวัฒนธรรมของงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง ท้องถิ่นทุกท้องถิ่นต้องมีความร่วมมือซึ่งกันและกัน ในการจัดงาน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีหน้าที่ดูแลในส่วนนี้ ในขณะที่เดียวกันสภาวัฒนธรรมก็ต้องมีการขับเคลื่อนลงไปสู่ระดับอำเภอ ระดับตำบล และระดับหมู่บ้านถ้าทางสภาวัฒนธรรม จับมือกับทางองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทำงาน จะไปได้ดีและขับเคลื่อนสู่ชุมชน เมื่อลงสู่ชุมชนต้องสร้างจิตสำนึกให้ทุกคนมีความตระหนักในเรื่องต่าง ๆ ของงานประเพณีสงกรานต์พระประแดงและวัฒนธรรมต่าง ๆ จะสามารถกอบกู้ในเรื่องวัฒนธรรมต่าง ๆ นี้กลับมาได้ แต่ถ้ายังเป็นต่างคนต่างทำเหมือนอย่างเช่นทุกวันนี้ สำนักงานวัฒนธรรมก็ทำของสำนักงานวัฒนธรรม ท้องถิ่นก็ทำของท้องถิ่น โรงเรียนก็ทำของโรงเรียน ความเป็นเอกภาพมันเกิด เมื่อความเป็นเอกภาพมันเกิด ความเป็นปึกแผ่นที่จะกอบกู้อะไรต่าง ๆ ก็ค่อยข้างเป็นไปได้ยาก แต่ถ้าผนึกกำลังเป็นเนื้อเดียวกันแล้ว จะขับเคลื่อนไปได้อย่างดี โดยเฉพาะท้องถิ่นนั้นมันมีงบประมาณเป็นของตนเอง ด้านองค์ความรู้ต่าง ๆ อยู่กับสภาวัฒนธรรม ซึ่งมีองค์กรของสภาวัฒนธรรมอยู่ ไปถึงหมู่บ้านซึ่งเขามีองค์ความรู้ “...คนอมญพระประแดงเดิม ที่มีความรู้เป็นปราชญ์ชาวบ้านยังมีอยู่อีกมาก ถ้าเราสามารถนำความรู้ของเขามาใช้ คิดว่าจะช่วยดูแลให้ทางวัฒนธรรมรวมถึงเรื่องของการงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง จะยังคงอยู่กับประเทศไทย

ไปทราบนานเท่านั้น...” (กันยรัตน์ เปี่ยมประยงค์, สัมภาษณ์, 4 เมษายน 2556)

2. ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความรู้ ความเข้าใจ ในสาระสำคัญของวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างจริงจัง และต้องมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างแท้จริง และต้องไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ใด ๆ ทั้งสิ้น ถึงแม้บทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญในปี 2540 และปี 2550 พร้อมทั้งพระราชบัญญัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่ง จะกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมของท้องถิ่นก็ตาม แต่ถ้าผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ใส่ใจ ไม่สนใจ ไม่มีจิตสำนึกที่จะอนุรักษ์วัฒนธรรมดั้งเดิมของท้องถิ่น มัวแต่คำนึงถึงผลประโยชน์ต่าง ๆ หรือไปมุ่งการพัฒนาด้านอื่นเป็นหลักก็จะทำให้การอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นดั้งเดิมนั้น ไม่ประสบผลสำเร็จ “...เป็นหน้าที่หนึ่งของท้องถิ่นตาม พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496ในเรื่องของการที่เรามีหน้าที่บำรุงรักษาประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น และเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ เมื่อ 40 ก็กำหนดให้เรื่องการจัดการวัฒนธรรมประเพณี การจัดงานนั้นก็ผสมผสานกัน มาช่วยจัดก็เป็นหน้าที่หนึ่ง ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ที่เราต้องบำรุงพุทธศาสนา บำรุงรักษาตามประเพณีท้องถิ่น และเมื่อปี 40 ก็กำหนดให้เรื่อง วัฒนธรรมประเพณี เป็นหน้าที่ของท้องถิ่นทั้งหมดเลย กระทั่งรัฐธรรมนูญในปัจจุบัน ที่ในหมวดท้องถิ่น ก็จะมีบทบัญญัติว่าท้องถิ่นจะต้องเข้ามาดูแลตรงนี้เอง...” (ประเสริฐ วชิรเขื่อนจันทร์, สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2556)

การที่จะรักษางานประเพณีสงกรานต์พระประแดง ให้คงอยู่นั้น จะต้องเริ่มที่คนในชุมชนของอำเภอพระประแดงต้องเป็นคนรักษาก่อน ที่สำคัญผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ในสาระสำคัญของชาวมอญอย่างจริงจัง และต้องมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์งานประเพณีสงกรานต์พระประแดง ถ้าคนในชุมชนไม่มีความรู้สึกหวงแหน และเห็นคุณค่าของประเพณีสงกรานต์พระประแดงจะแต่งตัวอะไรก็ได้ ไม่แต่งตัวเป็นมอญ สงกรานต์ค่อยแต่งทีหนึ่ง ถ้ารุ่นลูกเขาอาจจะจืดจาง ถ้าไม่รักษาไว้ ถึงท้องถิ่นรักษาไว้แต่ถ้าผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดความรู้ ความเข้าใจ ในสาระสำคัญของวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างจริงจัง ไม่มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์งานประเพณีสงกรานต์พระประแดง มันก็จะเป็นการรักษาแบบประยุกต์ หมายความว่าเอาคนมาแต่งตัวแต่ไม่ได้แต่งตัวด้วยใจ คือ คนในชุมชน ไม่รู้สึกเป็นประเพณีที่บรรพบุรุษกันรักษาเอาไว้ เพียงแค่คนมอญหรือคนที่อยู่ในท้องถิ่นทั้งหมด ทั้งย้ายมาจากที่อื่นมาอยู่ในชุมชนไม่มีความรู้สึกหวงแหน ทุกฝ่ายจะต้องช่วยกันสร้างจิตสำนึกให้เขา ต้องเริ่มจากตรงนี้คือการให้เขารักษาด้วยตัวเองก่อน อย่างเช่นมีกิจกรรมอะไรให้เขา คิด ให้ชุมชนเป็นคนคิดแล้วชุมชนทำขึ้นมา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสนับสนุนเรื่องเงิน ซึ่งอาจจะสนับสนุนเขาถ้าจำเป็นที่จะต้องใช้งบประมาณ เขาอาจจะต้องใช้แรงงานและที่สำคัญคือต้องทำให้เขาทราบประวัติ ว่าวัฒนธรรมมอญนี้ยิ่งใหญ่อย่างไรมีพระยาแจ้ง เป็นต้นตระกูลของคนมอญในแถบนี้ เขามีความกล้าหาญ มีความสำคัญ

ถ้าเขาไม่มีความรักในมอญแต่พอใส่ชุดมอญมีความรู้สึกกว่าภาคภูมิใจ รู้สึกว่า การแต่งกายของฉันดี ที่เดียวเลยในเขตพระประแดงที่อื่น ไม่มี ให้เขามีความรู้สึกรักความเป็นคนมอญ ถ้าเกิดเขารักเขาต้องรู้ว่าตัวตนฉันเป็นอย่างนี้ อย่างการแต่งกายควรจะแต่งกายแบบมอญอาทิตย์ ละหนึ่งวัน ค่อย ๆ ปลุกฝังให้ลูกหลานเห็น ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องรู้ และเข้าใจในสารัตถะของ วัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างจริงจัง “...ผู้นำควรมีส่วนสำคัญในการอนุรักษ์วัฒนธรรม ใ้งานประเพณี สงกรานต์พระประแดงคงอยู่ และระดับชาวบ้าน ว่าประเพณีการปล่อยนกลปล่อยปลา เป็นของคน อำเภอพระประแดง อย่าให้คิดว่าเป็นประเพณีของคนมอญ การปล่อยนกลปล่อยปลา ก็จะเป็น ประเพณีที่สืบสานอยู่ และจะถาวรต่อไป...” (ประพันธ์พงษ์ เทวคุปต์, สัมภาษณ์, 21 มีนาคม 2556)

“...ถ้าผู้นำมุ่งมั่น ก็จะขจัดสิ่งชั่วร้ายหรือสิ่งไม่ดี มีการประนีประนอมกัน ส่วนเรื่อง ผลประโยชน์ เหมือนกับว่ามีการขายอะไรก็แบ่งกัน เหมือนกับขายเหล้าก็เห็นเบียร์เป็นซุ่ม ๆ แสดง ว่าอนุญาตกันแล้ว มีโต๊ะให้นั่งคิมอย่างชัดเจน คือ การละเล่น คุณเป็นสปอนเซอร์ คุณมีการละเล่น ตามคุณควรเลือกการละเล่นที่มันรักษายกขนบธรรมเนียมประเพณี ไม่ใช่เอาของสมัยใหม่เข้ามา เมื่อก่อนนี้การคิมในงานประเพณีก็มี แต่ไม่ต้องโฆษณา แต่ในปัจจุบันเห็นป้ายโฆษณาเบียร์สิงห์ เต็มบ้านเต็มเมือง...” (บาทหลวงสุขุม กิจสงวน, สัมภาษณ์, 14 พฤษภาคม 2556)

จากการสังเกตพบว่า ผู้นำท้องถิ่นที่ไปสัมภาษณ์ส่วนใหญ่ จะเป็นคนรุ่นใหม่ ขาดความรู้ ความเข้าใจในวัฒนธรรมสงกรานต์ ของชาวพระประแดง ไม่มีการศึกษาถึงสารัตถะในงานประเพณี การมีส่วนร่วมในงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง ดำเนินการไปตามหน้าที่ ไปร่วมงานเพราะ ความสนุกสนาน บางแห่งมีผลประโยชน์แอบแฝง เช่น การประชาสัมพันธ์กิจกรรมของท้องถิ่น บางแห่งดำเนินการไปเพราะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นขอมมา ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจ ในสารัตถะของงานวัฒนธรรมสงกรานต์พระประแดง แต่เพียงผิวเผินเท่านั้น

3. ควรให้ความรู้ทางด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น แก่เด็กและเยาวชนในสถานศึกษา โดยการจัดให้มีการสอนในหลักสูตรท้องถิ่น ถ้าเป็นโรงเรียนในสังกัดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถดำเนินการได้ ถ้าเป็นโรงเรียนเอกชน อำเภอต้องประสานขอความร่วมมือให้บรรจวิชา วัฒนธรรมท้องถิ่นเข้าไปในหลักสูตรหรือจะสอนเป็นวิชาพิเศษ และถ้าเป็น โรงเรียนรัฐบาลต้อง ประสานงานกับกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้จัดวิชานี้เป็นวิชาที่สอนในโรงเรียน (ซึ่งเป็นไปได้ยาก) การสอบวิชาวัฒนธรรมท้องถิ่นในโรงเรียนนั้น เพื่อที่จะให้เด็กและเยาวชนในท้องถิ่นได้มีความรู้ ความเข้าใจถึงความเป็นมาของวัฒนธรรมดั้งเดิม ซึ่งแฝงไปด้วยสารัตถะ ทราบความเป็นมาทาง วัฒนธรรมของบรรพบุรุษตนจะได้ซึมซับวัฒนธรรมท้องถิ่นไปตั้งแต่เด็ก เพื่อจะได้ช่วยกันอนุรักษ์ วัฒนธรรมของตนให้คงอยู่สืบไป “...อาจจะทำเป็นหนังสือสักเล่มหนึ่ง แล้วก็เก็บไว้ในห้องสมุด โรงเรียนต่าง ๆ ห้องสมุดโรงเรียนทุกโรงเรียนในจังหวัดสมุทรปราการ แล้วก็หน่วยงานภาครัฐ

ภาคเอกชน อย่างละเล็มก็ยังดี อย่างน้อยก็จะได้รู้ประเพณีพระประแดงที่ถูกต้องแล้วทำมาตั้งแต่เมื่อไหร่ จุดประสงค์คืออะไรเพราะปัจจุบันนี้จะสอบถามผู้รู้จริง ๆ ก็คงไม่มีใครรู้ได้เหมือนคนสมัยก่อน...” (อัศววัฒน์ อัสวเหม, สัมภาษณ์, 2 พฤษภาคม 2556)

“...แล้วตอนนี้ก็พยายามให้ความรู้กับเด็กและเยาวชนของเทศบาล อย่าง โรงเรียนเทศบาลเรากำลังให้เขาคว่า ถ้าจะเปิดวิชาแบบวัฒนธรรมประเพณีสงกรานต์ เพื่อให้เด็ก ๆ ได้รู้ตั้งแต่เด็ก ๆ เลยก็จะเป็นการปลูกฝังค่านิยมให้กับเด็ก ในการที่เขาจะต้องรู้ว่าสงกรานต์มีความหมายว่าอย่างไร อาจจะเป็นชั่วโมงพิเศษที่กำหนดให้การศึกษาของเทศบาลจัดลงไป...” ตอนนี้เราให้ทางศึกษาเกี่ยวกับหลักสูตรประเพณีท้องถิ่น ก็คือสอนในเรื่องสงกรานต์พระประแดง เรื่องประเพณีวัฒนธรรมดั้งเดิมของ ประวัติสงกรานต์ให้เด็กที่นี้ได้เรียนรู้กัน เพราะว่าเด็กรุ่นใหม่จะไม่รู้เลย มันจะค่อยๆ เลือนหายไปจากรุ่นสู่รุ่นของผู้หลักผู้ใหญ่กับลูกหลาน ก็จะสืบทอดไปอย่างนี้ แต่เราเทศบาลก็จะพยายามเข้าไปโรงเรียน เพราะว่าตามรัฐธรรมนูญปี 50 เราสามารถจัดหลักสูตรให้การศึกษาเกี่ยวกับประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น ในชั่วโมงพิเศษได้ จะเป็นส่วนหนึ่งที่เราจะทำได้ อนุรักษ์แล้วก็ทำให้วัฒนธรรมสืบทอดตลอดไป ตอนนี้พยายามอยู่ เยาวชนในปัจจุบันไม่สนใจ เด็กรุ่นใหม่เป็นเรื่องของความสนุกความอยากโชว์...” (ประเสริฐ วชิรเจ็อนจันทร์, สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2556)

“...โรงเรียนหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือโรงเรียนจะเป็นที่ปลูกฝังนักเรียน เพราะเด็ก ๆ ก็คือ เด็กในชุมชน โรงเรียนในชุมชน ถ้าลูกคนมีฐานะดี ผมเชื่อว่าจะไปเรียนโรงเรียนที่อยู่ในกรุงเทพเพราะคิดว่าดีกว่า แต่คนที่อยู่รอบ ๆ นี้ จะเป็นประชากรแฝงเป็นคนในพื้นที่ที่ฐานะไม่ค่อยดีนัก จะเรียนในโรงเรียนพื้นที่ แต่โรงเรียนจะคอยปลูกฝังหรือให้การส่งเสริม สนับสนุนท้องถิ่นก็เข้าไปให้การสนับสนุนหรือ โรงเรียนของ สพฐ. เขาจะต้องเอาหลักสูตรท้องถิ่นมีความเป็นมอญเรียนประวัติมอญ มีการวัฒนธรรมมีการละเล่น ให้เยาวชนได้เรียนรู้ วิถีชีวิตการอยู่ พระประแดง ต้องเป็นแบบนี้ มีความสำคัญ คือต้องทำอะไรให้เด็กรู้ว่ามีความค่ายิ่งใหญ่ ต้องเรียนให้รู้ว่าวิชาประวัติศาสตร์คุณเป็นคนมอญที่นี่ ต้องเรียนวิชาจำเป็นต้องมี แล้วที่สำคัญนอกจากจะเรียนเชิงวิชาการแล้วต้องมีภาคปฏิบัติ อย่างที่เราปฏิบัติกันอยู่ ช่วยกันรักษาเอาไว้ เด็ก ๆ ก็จะรู้ว่าเป็นอย่างนี้ โรงเรียนส่งเสริมทางท้องถิ่น เด็กเข้ามาพร้อมด้วย ภาคภูมิใจในการแต่งตัวแบบนี้และให้ความเข้าใจที่จริงว่าที่ท่านหัวถุงนกลุงปลาแหงตะขาบ เป็นกุศโลบายให้มีความอดทนเข้มแข็ง เป็นกุศโลบายอย่างหนึ่งที่ต้องทำ ที่สำคัญที่สุดคือการรักษาความสามัคคีทำางตะขาบออกมาได้เป็นตัวใหญ่ ๆ ปัจจัยเรื่องเงินก็เป็นส่วนหนึ่งการให้ความร่วมมืออย่างนี้ผมว่าต้องเริ่มจากศึกษา...” (วัชรระ เต็มวรรณชนภัทร์, สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2556)

“...โรงเรียนอานาววิทย มีหลักสูตรที่สอนเด็ก เกี่ยวกับงานประเพณีสงกรานต์ ไม่ถึงขนาดเป็นหลักสูตร เป็นความรู้เกี่ยวกับประเพณีต่าง ๆ แม้กระทั่งลอยกระทง สะบ้าเรายังจัดให้เด็กเล่น ลอยกระทงเราก็จัดให้เด็กลอย แต่ว่าสงกรานต์เราไม่ได้แห่ แต่เราเล่าให้ฟัง เพื่อให้เด็กเรียน เรียนรู้ว่าประเพณีของเรา อธิบายเพิ่มเติมว่าเมื่อก่อนนี้ใช้สำหรับคู่ตัวหนุ่มสาว แต่เดี๋ยวนี้ไม่ใช่ บางทีก็ล้อแหลมสำหรับเด็ก...” (ฉวีวรรณ ควรแสวง, สัมภาษณ์, 22 มีนาคม 2556)

“...การอนุรักษ์ประเพณีสงกรานต์พระประแดงให้มั่นคงอยู่อย่างมีคุณค่า ควบคู่กับชาวพระประแดงส่วนหนึ่งก็เหมือนกับเด็กที่ปูพื้นเหมือนกับครูให้ความรู้กับนักเรียนในชุมชนมากมาย เหมือนกับให้ความรู้รอบด้านเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีต่าง ๆ ให้ลึกซึ้ง คือ นักเรียนก็รู้กันผืน ๆ แต่ถ้าเราใส่ข้อมูลที่เป็นสื่อต่าง ๆ ได้ แล้วในส่วนของโรงเรียนมีหลักสูตรท้องถิ่นใหม่ หลักสูตรท้องถิ่นนี้จะช่วยตรงนี้ได้ เพราะว่าเขาก็ได้เรียนรู้ ตั้งแต่เด็กเลย เขาก็ยังซึมซับ โดจึ้นในสิ่งที่ดี ๆ ณ ปัจจุบันของเซนต์แมรี่มีหลักสูตรท้องถิ่นแล้ว...” (บาทหลวงสุขุม กิจสงวน, สัมภาษณ์, 14 พฤษภาคม 2556)

ควรทำคู่มือ หรือการเขียนประวัติ หรือเล่าลักษณะทำให้เกิดความเข้าใจ ในเรื่อง การเรียนรู้สำหรับเด็กรุ่นใหม่ หรือแม้แต่ผู้ใหญ่ให้เข้าใจว่าวัฒนธรรมประเพณีของพระประแดง หรือมอญ มีความเป็นมาอย่างไร เอาลักษณะให้มีความเข้าใจ แล้วก็มีความรู้บ้าง เพราะยังมีโอกาส ให้รำลึกถึงแล้วก็สืบทอดกันไว้ และต้องสนับสนุนให้เด็กเรียนรู้ว่าประเพณีนี้มีอะไร ต้องมีการสอนหรือเขียนให้เด็กรู้เพราะเด็กจะได้เข้าใจ ไม่เช่นนั้นเดี๋ยวจะลืมไปหมด...ประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับงานประเพณีสงกรานต์พระประแดงให้เด็กรุ่นหลังทราบ หรือว่าบางทีเราอาจจะทำตรงนี้ คือ ตำบลมีไม่กี่โรงเรียนต้องให้คนรุ่นก่อนที่มีความรู้ทางด้านเกี่ยวกับชาวมอญ หรือพูดภาษามอญ ได้บางทีอาจจะให้โรงเรียน มีการสอนกับเด็กรุ่นหลัง เกี่ยวกับเรื่องความเป็นมาของชาวมอญหรือ ถ้าเป็นไปได้ น่าจะมีการบรรจุภาษามอญเข้าไป ซึ่งทำให้เด็กสามารถที่จะเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ว่าความเป็นมาของชาวมอญในอำเภอพระประแดง ที่สืบเนื่องมาจากการเป็นสงกรานต์พระประแดงทุกวันนี

4. ต้องประชาสัมพันธ์การจัดงานประเพณีสงกรานต์พระประแดงทุกครั้ง โดยใช้จุดเด่น ซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของมอญพระประแดง เช่น กายแตงกายลอยชาย ของผู้ชายชาวมอญ ที่ไม่เหมือนกับชาวมอญในท้องถิ่นอื่น ๆ ของประเทศไทย เข้ามาเป็นจุดขาย ในแต่ละกิจกรรม และพิธีกรรม ต้องมีการประชาสัมพันธ์สอดแทรกความรู้ ในสาระดีของกิจกรรม และพิธีกรรมต่าง ๆ นั้นเข้าไป เพื่อให้กับผู้เข้าร่วมกิจกรรม และพิธีกรรมนั้น ๆ ได้รับทราบ กิจกรรมและพิธีกรรมต่าง ๆ ต้องคงเอกลักษณ์เดิมที่แฝงไปด้วยสาระดีของกิจกรรมและพิธีกรรม เอาไว้ให้มากที่สุด และต้องหาทางตัดกิจกรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับการประเพณีสงกรานต์พระประแดงออกไป ในอนาคตคอย

เห็นสงกรานต์พระประแดงคงความเป็นเอกลักษณ์และที่วัฒนธรรมพื้นบ้าน แต่วิวัฒนาการของสังคมของชุมชนเปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา จึงจำเป็นที่จะต้องอนุรักษ์คุณค่าสำคัญของงานส่วนการเล่น การแต่งกายที่ไม่เหมาะสมก็ต้องพยายามควบคุมไม่ให้เกิดขึ้น ให้คงเอกลักษณ์ของขบวนแห่รูปลักษณ์ของงาน แล้วที่รูปลักษณ์ประเพณี เป็นจุดที่ต้องอนุรักษ์เอาไว้ เช่น ขบวนสงกรานต์ ขบวนสาวงามรามัญ หนุ่มแต่งชุดลอยชายทั่วประเทศ จะมีเฉพาะที่อำเภอพระประแดงที่เดียว ส่วนมอญที่อื่น ๆ แต่งตัวแดง ๆ เป็นแบบพม่า คล้ายแต่งกายของมอญสังขละ จะเป็นผ้าตาหมากรุก สีแดง ๆ ขาว ๆ เสื้อคอกระบอกสีขาว “...ส่วนการแต่งชุดลอยชายของมอญพระประแดงนั้น เป็นวิวัฒนาการที่เขาพัฒนาการเสื่อลอยดอก แล้วนุ่งผ้าแบบลอยชาย ถ้าเป็นชายก็นุ่งจกระเบนแล้ว ตะหวัดขึ้นไป ก็เป็นการแต่งกายชายที่สวยงาม เป็นวิวัฒนาการอย่างหนึ่ง...” (ประเสริฐ วชิรเขื่อนขันธ์, สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2556)

“...การแต่งตัวของคนมอญ ชาวต่างชาติก็มาดู เขาไม่ยอมมาดูสงกรานต์ เขาอยากมาดู ประเพณีมอญต่างหาก ก็คือประเพณีสงกรานต์เขาคิดว่าคนมอญมีมาก ดูจากการแต่งกายมันเป็นเอกลักษณ์เราต้องอนุรักษ์...” (สำเนา วัชรวิทย์, สัมภาษณ์, 20 มีนาคม 2556)

“...คนต่างชาติเราก็ไม่ได้รังเกียจเขา แต่เขามาทำงานในประเทศไทย เขาไม่เข้าใจ ประเพณีต่าง ๆ วันนี้ก็เห็นตั้งกลุ่มกินเหล้า มีร้านอาหารร้านข้าวต้มเป็นกลุ่มใหญ่ เพราะฉะนั้น ปัญหาต่าง ๆ จะมีมากขึ้น เริ่มออกห่างวัตถุประสงค์ของสงกรานต์ไปมาก เพราะว่าต่างชาติไม่รู้ ว่าสงกรานต์คืออะไร...” (บาทหลวงสุขุม กิจสงวน, สัมภาษณ์, 14 พฤษภาคม 2556)

“...การอนุรักษ์ การฟื้นฟู สืบทอดวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิม ต้องอาศัยการประชาสัมพันธ์เป็นหัวใจของการจัดงานทุกเรื่อง อย่างเช่นเราจะอนุรักษ์ ส่งเสริม หรือว่าสืบทอดอะไรก็ต้องประชาสัมพันธ์ หมายถึง การพูด การบอกกล่าว การสอน หรือป้ายนิเทศจัดสื่อต่าง ๆ เช่น วิทยุ หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น เคเบิลท้องถิ่น ใบบลิวป้ายประชาสัมพันธ์ ป้ายโฆษณา หรือว่าจากการบอกกล่าวก็ได้ ให้มากกว่าเดิมจะอนุรักษ์ ส่งเสริม ฟื้นฟู สืบทอดเรื่องอะไร ก็จะประชาสัมพันธ์ตามสื่อให้มากขึ้น แล้วเมื่อทุกคนมีความเข้าใจเหมือนกันก็ลงสู่การปฏิบัติที่ง่ายขึ้น...” (สราวุธ ดิษยวรรณนะ, สัมภาษณ์, 4 เมษายน 2556)

“...จะต้องส่งต่อทางวัฒนธรรมความดั้งเดิมนี้ แต่ว่ามันหายไป ไม่ได้ถูกถ่ายทอดออกไปในเรื่องของความดั้งเดิม เป็นแค่เรื่องของการเล่นน้ำ แต่ภาพที่จะเหมือนกันทั่ว ๆ ไป ก็คือภาพของขบวนแห่ ซึ่งที่ไหนก็จะถ่ายภาพขบวนแห่เหมือนกัน วัฒนธรรมหรือกิจกรรมประเพณีเหล่านั้นที่ไม่ได้ถูกถ่ายทอด แต่สิ่งที่จะเสนอก็คืออาจจะเป็นไปได้ที่จะสร้าง ทิชชู (ความสะอาด) ให้กับข้าว ให้ประเด็นข้าวเกิดขึ้นในเรื่องสภาพแวดล้อมท้องถิ่น รมรงค์ให้คนทั้งจังหวัดแต่งตัวกันทั้งเมือง ให้มันมีจุดขายที่ชัดเจนในงานสงกรานต์พระประแดง ถ้ามาแล้วจะได้ดูในส่วนของ

บรรยากาศของชาวมอญ หรือกิจกรรมต่าง ๆ คือ จะถูกถ่ายทอดแต่ภาพที่เหมือน ๆ กันจนมันไม่รู้สึกแตกต่าง...” (สราวุธ ศิริขรรณนะ, สัมภาษณ์, 4 เมษายน 2556)

5. อำเภอพระประแดง หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรจัดให้มีการรวบรวมรูปภาพเก่า ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม โดยวิธีการต่าง ๆ เช่น การจัดประกวดภาพถ่ายทางวัฒนธรรม เป็นต้น เพื่อจะเป็นการรวบรวมประวัติศาสตร์วัฒนธรรมจากภาพถ่าย การศึกษาวัฒนธรรมดั้งเดิมด้วยรูปภาพ อาจจะมีผลชัดเจนกว่าการบอกเล่าเรื่องราวในอดีตที่เล่ากันต่อ ๆ กันมา เมื่อได้รูปภาพแล้วก็รวบรวมและจัดทำเป็นหนังสือหรือเอกสารเพื่อรวบรวมไว้เป็นข้อมูลทางวัฒนธรรมขึ้นต้นต่อไป ควรมีการรวบรวมภาพ ของคนมอญในอดีตซึ่งเคยถ่ายรูปไว้ อาจมีการประกวดชิงรางวัล ภาพในงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง ที่เคยถ่ายรูปไว้ในอดีต ซึ่งสมัยเรายังไม่เกิดหรือสมัยคุณพ่อ คุณแม่ ปู่ย่า ตาทวด ส่งภาพถ่ายดังกล่าว อย่างน้อยมาชิงรางวัล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาจตั้งโครงการประกวดภาพถ่ายชิงรางวัล เพื่อให้เขาส่งภาพมาประกวดรางวัล อาจจะมีรางวัลอะไรก็ตามแต่ แต่สิ่งที่ได้นั้นคือเราจะได้อนุรักษ์ภาพอย่างนั้นไว้ เพื่อให้คนรุ่นหลังได้เห็น ซึ่งคิดว่าเราอาจจะได้เห็นว่ามีวิถีชีวิตอย่างไร เป็นทางเลือกหนึ่งก็จะทำให้สื่อให้ประชาชนรุ่นหลัง ได้เห็นถึงว่าสงกรานต์พระประแดงในอดีตจริง ๆ ทำกันอย่างไร ซึ่งก็มีคำพูดบอกว่า “ภาพมันสามารถอธิบายได้มากกว่าคำพูดหลาย ๆ คำ” ถ้าเกิดเราหาภาพที่ย้อนอดีตมากเท่าไร ทำเป็นหนังสือ ทำเป็นสูจิบัตร สงกรานต์พระประแดงมาก็จะทำให้คนรุ่นหลัง ซึ่งก็จะเกิดกลายเป็นคนสูงอายุในอนาคต จะได้เห็นว่ารุ่นเก่า ๆ ทำอะไรไว้บ้าง สงกรานต์พระประแดงในรูปแบบเดิมเขาทำกันไว้อย่างไร แต่ปัจจุบัน โครงการแบบนี้มีข้อจำกัดของข้าราชการ มีกฎระเบียบมาก ซึ่งในการดำเนินการจึงจำเป็นต้องศึกษารายละเอียดในการดำเนินการ ให้อบรมอบรม ทำให้บริบทของการจัดลดลงไปเนื่องจากกฎระเบียบ ระเบียบกฎหมายทำให้ทำอะไรได้ไม่คล่องตัว แต่ถ้าจะมีวิธีการอื่น ที่ไม่ใช่ระบบราชการมาดำเนินการ เราจะได้เห็นภาพวิถีชีวิตจริง ๆ ของคนมอญพระประแดงในอดีต อีกเป็นจำนวนมาก แล้วรวบรวมทำเป็นหนังสือเล่มหนึ่ง หรือว่าสักส่วนหนึ่งก็ยังดี อย่างน้อยทำเป็นเล่มแล้วก็ได้แจกในโรงเรียน หรือในห้องสมุดของโรงเรียนหรือไม่ในหน่วยราชการ หรือว่าขยายเก็บไว้ที่ว่าการอำเภอพระประแดง ซึ่งคิดว่าเป็นสถานที่ที่เป็นของคู่กับอำเภอพระประแดงมา อาจจะเป็นเทศบาลใดสักแห่งหนึ่งในอำเภอพระประแดง เป็นผู้ดำเนินการ คนที่เข้ามาก็อาจจะเห็นงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง ในอดีตเป็นอย่างนี้ ในเรื่องเกี่ยวกับวัฒนธรรมต่าง ๆ ในประเพณีสงกรานต์ น่าจะอนุรักษ์ไว้เพื่อเขียนหนังสือไว้ เพื่อได้สอบถามคนมีอายุมาก ๆ ในสมัยเก่า แล้วได้ลงบันทึกไว้ว่า สมัยเมื่อสัก 80 ปีที่แล้วหรือ 90 ปี ที่ผ่านมาทำกันอย่างไรก็เป็นหนังสือเล่มหนึ่งที่จะได้บ่งบอกถึงวัฒนธรรม ของชาวอำเภอพระประแดงจริง ๆ

อย่างน้อยก็จะทำให้ความชัดเจนในอดีต “...ภาพถ่าย จะทำให้เห็นมุมมองได้ชัดเจนกว่าคำอธิบายมาก แทนที่จะปล่อยให้มันสูญหายไป ในประเพณีบางประเพณีอาจจะศึกษาจากภาพถ่ายได้ ซึ่งน่าจะต้องอนุรักษ์ไว้...” (อัครวัฒน์ อัสวเหม, สัมภาษณ์, 2 พฤษภาคม 2556)

6. ควรส่งเสริมงานประเพณีแห่งสังฆะตชะบ ซึ่งเป็นพิธีกรรมสำคัญของชาวมอญ พระประแดงที่ประดิษฐ์ขึ้นมาใหม่ ซึ่งจัดในช่วงงานวัฒนธรรมสงกรานต์พระประแดง เป็นเรื่องที่ชาวมอญพระประแดงคิดว่า “งานแห่ปลาปากลัด” ของชาวมอญถูกทางราชการยึดไป และไปทำให้วัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวมอญพระประแดงเสียหาย แต่ชาวมอญพระประแดงมีความห่วงหาพันวัฒนธรรมของตน จึงร่วมกันจัดงานแห่สังฆะตชะบขึ้นมา ด้วยความรัก ความสามัคคีของชาวมอญพระประแดง ให้เป็นต้นแบบในการอนุรักษ์ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ ส่วนการดำเนินกิจกรรมในพิธีกรรมต่าง ๆ ต้องให้ชาวมอญเป็นผู้ดำเนินการเองทั้งหมด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องไม่เข้าไปก้าวก่ายแต่อย่างใดทั้งสิ้น

“...พิธีกรรมอย่างหนึ่งที่เราเอาผนวกเข้ามาก็คือก็จะมีการแห่สังฆะ ก็จะเป็นความเชื่อของช่วงปีใหม่ก็ต้องเอาธงชะบไปแขวนที่วัดมอญ เอาขบวนแห่สังฆะแห่ชะบมาเป็นที่แรก สงกรานต์ก็จะมีแห่ธงชะบ...” (ประเสริฐ วชิรเขื่อนขันธุ์, สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2556)

“...แห่สังฆะตชะบยังจัดได้เลย ทั้ง ๆ ที่ไม่ได้ของงบประมาณจากราชการเลย ที่เคยจัดกันมา ทำไมเขาจัดได้ละ แล้วบางคนบอกว่าจัดดั่งยิ่งกว่าราชการจัดอีก แต่เสียอย่างเดียวไปจัดวันที่สิบสามคนก็ออกต่างจังหวัดกันหมด คนก็จะน้อยลงหน่อยแต่ก็ไม่ใช่น้อย ๆ แหละ แล้วขบวนยาวกว่าเทศบาลจัดด้วยซ้ำ ที่นี้ทางเทศบาลพูดด้วยความจริงนะต้องอาศัยเทศบาลอื่นร่วมด้วย ถ้าเทศบาลอื่นไม่ร่วม เทศบาลพระประแดงอย่างเดียวละเสร็จเลย...พอมีการประชุมของศูนย์วัฒนธรรม ก็รวมตัวกันจัดเป็นขบวนแห่ขึ้นมา มันจะเหมือนกับโดนขโมยวัฒนธรรมไปแล้ว ชาวมอญก็เลยอยากจะรักษาอนุรักษ์เอาไว้ก็เลยรวมตัวกันขึ้นมา อันเก่าโดนยึดไปแล้ว ก็เอาอันใหม่ขึ้นมาแทน ก็เลยกลายเป็นประเพณีในปัจจุบัน แล้วแห่สังฆะเนี่ย ชุมชนจัดเองล้วน ๆ เลย...” (สมพิศ มงคลพันธ์, สัมภาษณ์, 26 มีนาคม 2556)

“...การแห่สังฆะตชะบ ปัจจุบันนี้เป็นของชมรมไทย-รามัญ เป็นผู้ดำเนินการจัด เทศบาลก็จัดแห่แห่ปลา ประเพณีของมอญไปแล้ว เมื่อก่อนเราเคยสนใจงานประเพณีนี้แต่ตอนนี้ เราทิ้งไปแล้ว เราไม่เห็นความสำคัญแล้ว ก็ยังมีอีกสิ่งหนึ่งที่เราน่าที่จะคงไว้ก็คือเรื่องของศาสนา เรื่องของการบูชาพระพุทธรูปหรือการแห่สังฆะ ที่จริงไม่เป็นการแห่ วัดไหนมีเสาหงส์ก็เอาธงชะบขึ้นไปแขวนเท่านั้นเอง เพื่อเป็นการบูชาพระพุทธรูปเจ้า ต่อมาเมื่อความคิดของคนบรรเจิดขึ้น ก็จัดเป็นแห่ ก็แห่ในหมู่บ้าน ต่อมาแห่เลยมาถึงตลาดถึงสถานที่ต่าง ๆ ต่อมาหมู่บ้านเดียวไม่ดีจึงรวมกันทั้งหมด ก็นำการแห่ปลาเอามารวมกัน การแห่ปลาเพิ่ง 25 ปีมานี้ เป็น

การรวมตัวของชาวมอญ ก็เพื่อความสามัคคีเหมือนเดิม...” (ฉวีวรรณ ควรแสง, สัมภาษณ์, 22 มีนาคม 2556)

“...แห่งสังฆตะขาบที่ชาวมอญคิดขึ้นมาแทน เมื่อก่อนแต่ละวัดก็ลงขันกันเอง แล้ว อบจ. ก็มาให้ทุน แต่เห็นว่าปีนี้จะไม่ให้ก็คงลำบากแต่ก็ต้องพยายามช่วยกัน เพื่อให้วัฒนธรรมคงอยู่ ตอนนี้คนมอญก็จัดงานหรรษารามัญ เพื่อเป็นทุนไว้ใช้ในงานแห่งสังฆตะขาบ เป็นงานชาวบ้านของมอญ แต่งตัวมอญกันทั้งงาน ปัญหาหลักคือทุนในการจัดงาน เทศบาลเขาไม่ห้งบประมาณ ถ้าไม่มีงบประมาณสนับสนุนชาวมอญคงจะต้องช่วยกันทำเองต่อไป...” (โชติมา ะกาศ, สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2556)

บทที่ 6

สรุป อภิปรายผล และเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง “การเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมท้องถิ่น: ศึกษากรณีงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูล โดยศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงประวัติศาสตร์จากคำบอกเล่า การสัมภาษณ์เจาะลึก และการเสวนาเฉพาะกลุ่ม และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive analysis) ผู้ศึกษาได้สรุป อภิปรายผล และเสนอแนะ ประเด็นที่ศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาความเป็นมาของงานประเพณีสงกรานต์พระประแดงดั้งเดิม
2. วิเคราะห์ความเปลี่ยนแปลงในงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง ภายใต้ปฏิสัมพันธ์ของความหลากหลายทางวัฒนธรรมในสังคมยุคโลกาภิวัตน์
3. เพื่อเสนอแนวทางในการจัดการวัฒนธรรมท้องถิ่น ของอำเภอพระประแดงให้ดำรงอยู่อย่างมีสาร์ตละ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนสืบไป

คำถามการวิจัย

งานประเพณีสงกรานต์พระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ จะดำรงอยู่ (Existence) อย่างมีสาร์ตละ (Essence) เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนได้อย่างไรในสังคมยุคโลกาภิวัตน์ที่มีการสื่อสารที่ไร้พรมแดน มีการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมอย่างกว้างขวางและรวดเร็ว วัฒนธรรมจากภายนอกหลั่งไหลเข้าสู่พระประแดงอย่างรวดเร็วและเพิ่มขึ้นทุกวัน

การศึกษาเรื่อง “ การเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมท้องถิ่น: ศึกษากรณีงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ได้ข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยสรุปได้ดังนี้

งานประเพณีสงกรานต์พระประแดง กับความเป็นมาของดั้งเดิม

1. จุดกำเนิดของงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง งานประเพณีสงกรานต์พระประแดง เป็นวัฒนธรรมท้องถิ่นของอำเภอพระประแดง เป็นประเพณีกรรมทางสังคม ที่มีพื้นฐานมาจากความเชื่อทางวัฒนธรรมที่คิดว่าชาวอมฤที่พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยรัชกาลที่ 2 ทรงโปรดให้มาเป็นทหารรักษาเมืองนครเขื่อนขันธ์ ซึ่งเป็นเมืองที่สร้างขึ้นใหม่พร้อมป้อมปราการต่าง ๆ เพื่อป้องกันการรุกรานของข้าศึกทางทะเลที่อาจจะมิขึ้น เป็นวัฒนธรรมที่ สืบเนื่องมาจากการที่ชาวอมฤมีความเคร่งครัดในการนับถือพุทธศาสนา รวมถึงการนับถือผีต่าง ๆ ของชาวอมฤ เป็นการแสดงออกถึงความกตัญญูรู้คุณต่อพุทธศาสนา บุพการี และผู้มีอุปการคุณที่สำคัญเป็นการแสดงออกถึงความสมัครสมานสามัคคีกัน ของชาวอมฤในเมืองปากลัด หรือเมืองนครเขื่อนขันธ์ ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชาวอมฤ ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของอรรถจักร สัตยานุรักษ์ (2556) ที่ว่า “วัฒนธรรมสงกรานต์ เป็นประเพณีกรรมทางสังคม เพื่อที่จะรื้อยัดให้ผู้คนตระหนัก เข้าใจ และใช้ชีวิตตามแนวทางของระบบความสัมพันธ์ทางสังคม” ซึ่งคล้ายกับความหมายคำว่าวัฒนธรรมที่ วีระ บำรุงรักษ์ (2538) ได้แสดงไว้ว่า “ส่วนประกอบที่สลับซับซ้อนทั้งหมด ของลักษณะอันชัดเจนของจิตวิญญาณ วัตถุ สติปัญญา และอารมณ์ อันประกอบกันขึ้นเป็นสังคมหรือหมู่คณะวัฒนธรรมจึงมิได้หมายถึงเฉพาะเพียงศิลปะและวรรณกรรมเท่านั้น แต่หมายถึงฐานนิยมต่าง ๆ ของชีวิต สิทธิพื้นฐานต่าง ๆ ของมนุษย์ ระบบค่านิยม ขนบธรรมเนียม ประเพณีและความเชื่อ”

นอกจากการทำบุญตามประเพณี ในเทศกาลสงท่ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่ของชาวอมฤ ซึ่งต้องมีการเตรียมตัวกันล่วงหน้าตั้งแต่เสร็จฤดูการทำนา หลังจากทำความสะอาดเก็บกวาดบ้านเรือน ซึ่งทิ้งไปประกอบอาชีพทำนาในที่ดินแถบคลองลำโรง การเตรียมเสื้อผ้า เตรียมกวาน กาละแม และก่อนวันเริ่มสงกรานต์วันแรกก็จะมีการหุงข้าวสงกรานต์ ให้สาว ๆ ในหมู่บ้านไปส่งข้าวสงกรานต์ตามวัดต่าง ๆ ในวันสงกรานต์ ขากลับก็จะมีชายหนุ่มคัดกรคนน้ำตามรายทาง ในช่วงเย็นก็จะมีการเล่นรื่นเริง ได้แก่ การเล่นสะบ้าของหนุ่มต่างหมู่บ้าน ที่มาเยี่ยมเยือนตามบ่อนสะบ้า ในต่างละแวก ที่จะให้สาว ๆ ในหมู่บ้านมาเล่นเพื่อเปิดโอกาสให้ชายหนุ่มหญิงสาว ได้มีโอกาสพบเจอพูดคุยกัน โดยอยู่ในสายตาของผู้ใหญ่ เพราะวัฒนธรรมอมฤนั้น ชายหนุ่มหญิงสาวจะหาโอกาสพบหน้าพูดคุยกันค่อนข้างยาก เพราะฝ่ายหญิงจะถูกพ่อแม่ห้ามพูดคุยคบหากับผู้ชาย ส่วนที่ชอบการออกกำลังกายก็จะไปเล่นสะบ้าทอยเป็นการประลองกำลังและฝีมือของชายหนุ่ม เพื่อความสนุกสนาน และความสามัคคีกลมเกลียวกันในระหว่างหมู่บ้านของชาวอมฤด้วยกัน มีการเล่นทะแยมอมฤจับกลุ่มตามบ่อนต่าง ๆ ซึ่งเป็นวัฒนธรรมอีกอย่างหนึ่งของชาวอมฤ ผู้ที่เกิดในวันเนา ก็จะต้องไปทำพิธีค้ำโพธิ์ ซึ่งคล้ายกับการสะเดาะเคราะห์แก้ปีชง ไปรดน้ำ ขอพรพ่อแม่และญาติ

ผู้ใหญ่ที่เคารพนับถือ มีการไปสรงน้ำพระพุทธรูปที่วัดโปรดเกศเชษฐาราม และทำบุญปล่อยปลา เพื่อสะเดาะเคราะห์ ต่ออายุให้กับตนเอง ซึ่งวัฒนธรรมและประเพณีดังกล่าวจะได้รับการสืบสาน และปฏิบัติต่อกันมาจากรุ่นบรรพบุรุษสู่รุ่นชนรุ่นหลัง กล่าวได้ว่า ชุมชนมอญพระประแดงจะมีแบบแผนของวัฒนธรรมที่สอดคล้องคลึงกับพญา สายหู (2533) ที่ได้อธิบายว่า วัฒนธรรมเป็นแบบอย่างการดำรงชีวิตของกลุ่ม ซึ่งสมาชิกเรียนรู้ถ่ายทอดกันไป โดยการสั่งสอนอบรมทั้งทางตรงหรือทางอ้อม และสอดคล้องกับโกวิท ประวาทพฤษย์ (2538) ที่สะท้อนให้เห็นว่าวัฒนธรรมเป็นวิถีการปฏิบัติและสิ่งของที่เป็นผลมาจากการ และสะสมถ่ายทอดจากกลุ่มบุคคลหนึ่งไปสู่รุ่นถัด ๆ ไป เพื่อแสดงความเป็นเอกลักษณ์หรือเครื่องบ่งชี้ความเป็นกลุ่มชนของกลุ่มบุคคลนั้น

จากความเชื่อความชาวมอญ ในเรื่องของการทำบุญเพื่อสะเดาะเคราะห์ต่ออายุให้กับตนเองโดยการปล่อยปลา ซึ่งมีที่มาจากเรื่องเล่า เกี่ยวกับสามเณรช่วยชีวิตปลาตกคอก แล้วนำไปปล่อยในแหล่งน้ำ ทำให้สามเณรรอดพ้นจากความตายตามเกณฑ์ชะตา ซึ่งชาวมอญนิยมปล่อยปลากันในเทศกาลสงกรานต์ ที่ต่างคนต่างทำตามที่ตนเห็นสมควร ก็มีผู้นำชาวมอญคือ คุณลุงบุญามุสิกทอง ที่มีความคิดที่จะให้ชาวมอญนำปลาที่ตนเตรียมไว้นั้นมาปล่อยพร้อม ๆ กัน เพื่อสร้างความสามัคคีให้กับชุมชนชาวมอญนั้น ก็สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2538) ที่อธิบายถึงวัฒนธรรมไว้ว่า วัฒนธรรมจะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามเงื่อนไขและกาลเวลา เมื่อมีการประดิษฐ์หรือค้นพบสิ่งใหม่ วิธีใหม่ที่แก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของสังคม ได้ดีกว่า ย่อมทำให้สมาชิกของสังคมเกิดความนิยมและในที่สุดอาจเลิกใช้วัฒนธรรมเดิมไปได้ เช่นเดียวกับนิธิ เอียวศรีวงศ์ (2534) ที่ได้อธิบายถึงวัฒนธรรมไว้ว่า “วัฒนธรรมจะมีการเปลี่ยนแปลงไป ตามความเหมาะสมของสภาพแวดล้อมทางสังคม มีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา เพราะมนุษย์ชอบที่จะมีการคิดค้นใหม่ ๆ หรือปรับปรุงของเดิมให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ วัฒนธรรมเป็นระบบความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ จึงมีพลังกำหนดชีวิตคนยิ่งกว่าสิ่งใด”

เมื่อมีการเปลี่ยนมือผู้นำในการจัดงานมาเป็น อาจารย์คล้าย พงษ์เวช เป็นผู้จัดการแห่ปลา โดยเชิญหนุ่มสาวในหมู่บ้านชาวมอญมาร่วมกันแห่ปลาอีกครั้ง ก็ยังได้รับความสนใจจากชาวมอญ ที่ให้ความร่วมมือกัน มาร่วมขบวนแห่โดยแต่งกายด้วยเสื้อผ้าสีอันสวยงาม สร้างความสนุกสนานชื่นชอบให้แก่ ชาวมอญเป็นอันมาก จึงมีการจัดกันอย่างต่อเนื่อง เป็นประจำทุกปี จะเห็นได้ว่าการประดิษฐ์ประเพณีที่มีความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน สมาชิกของชุมชนเกิดความนิยม ยอมรับและพุดติและปฏิบัติร่วมกันจึงเป็นจุดเริ่มต้นของประเพณีแห่ปลาปากลัด ต่อมาได้มีการเสริมขบวนแห่ด้วยเครื่องกลองยาว ทำให้การแห่ปลามีความครื้นเครงขึ้น สอดคล้องกับคำอธิบายความหมายของวัฒนธรรมที่พระยาอนุมานราชชนได้อธิบายไว้ว่า

“วัฒนธรรม คือ สิ่งที่มนุษย์เปลี่ยนแปลงปรับปรุงหรือผลิตสร้างขึ้นมาเพื่อความเจริญงอกงามในวิธีแห่งชีวิตมนุษย์ ในส่วนรวม ที่มนุษย์ได้เรียนรู้จากคนรุ่นก่อน สืบต่อจนเป็นประเพณีกันมาตลอดจนความคิดเห็น ความรู้สึกความประพฤติ และกิริยาอาการหรือการกระทำใด ๆ ของมนุษย์ในสังคมส่วนรวม มีความเป็นพิมพ์เดียวกัน และสำแดงออกมาให้ปรากฏในรูปภาษาศิลปะ ความเชื่อถือ ระเบียบ ประเพณี เป็นต้น เป็นมรดกทางสังคมยอมรับ และรักษาไว้ให้เจริญงอกงาม” (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2538)

การแห่ปลาในงานประเพณีสงกรานต์ของชาวมอญปากลัดเริ่มมีการพัฒนาไปตามวิถีชีวิต เมื่อมีผู้อพยพขนานแห่ปลามากขึ้น ก็มีพ่อค้าคนกลางนำปลาไปขายเพื่อที่จะให้คนที่มาร่วมงาน ซึ่งคนนั้นปล่อยทำบุญ เมื่อผู้มีส่วนสำคัญในการจัดงานอีกท่านหนึ่ง คืออาจารย์ จิวรรณ ควรแสวงลูกสาวของอาจารย์คล้าย พงษ์เวช พบเห็นจึงมีความคิดที่จะให้ชาวมอญได้ทำบุญเพิ่มมากขึ้น จึงผนวกรงนกเข้าไปในขบวนแห่ปลา ซึ่งเดิมชาวบ้านเรียกงานนี้ว่า “แห่ปลาปากลัด” จึงเริ่มเรียกงานนี้มาติดปากว่า “แห่แห่ปลาปากลัด” และด้วยพัฒนาการทางสังคมที่รับรู้ว่าการและการติดต่อกันมีมากขึ้น เมื่อผู้จัดงานแห่แห่ปลาปากลัด ทราบข่าวว่า ตามจังหวัดต่าง ๆ เขามีการแห่นางสงกรานต์กัน ในเทศกาลสงกรานต์ ดังนั้น จึงมีการผนวกรงแห่แห่แห่ปลาปากลัดเข้ามาในขบวนแห่แห่ปลาปากลัดด้วย สอดคล้องกับทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม (Cultural diffusion theory) ที่ ฟรานซ์ โบแอส (Franz Boas) (2556) เป็นนักมานุษยวิทยา เน้นว่า “การแพร่กระจายทางวัฒนธรรมนั้นเป็นกระบวนการที่มีลักษณะสำคัญของวัฒนธรรมหนึ่งแพร่กระจายไปสู่อีกวัฒนธรรมหนึ่ง โดยปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมใหม่” โดยได้เริ่มการเชิญลูกหลานชาวมอญ ที่มีรูปร่างหน้าตาหมดจดสวยงาม มาเป็นนางฟ้า นางสงกรานต์ โดยเริ่มในปี พ.ศ. 2499 เป็นต้นมา ซึ่งชาวมอญให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี เพิ่มความรักความสามัคคีให้ชุมชนมากขึ้นทุกคนมาร่วมงานกันด้วยความเต็มใจ ไม่ต้องจ้าง ซึ่งสอดคล้องกับความหมายของวัฒนธรรมที่ Baker (2008) กล่าวไว้ว่า “วัฒนธรรม เป็นบริบทที่สื่อความหมายทางสังคมที่ยอมรับร่วมกัน”

2. พิธีกรรมและความเชื่อในงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง ในเทศกาลสงกรานต์ ซึ่งถือเป็นเทศกาลส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่ของชาวมอญโบราณ ก็คล้ายกับพิธีกรรมและความเชื่อในงานประเพณีสงกรานต์ของไทยที่ พิมพ์พลอย ณ พานิช (2553) เรียบเรียงไว้คือ “เมื่อทำบุญตักบาตรหรือเลี้ยงพระเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ก็จะมีการบังสุกุลอัฐิของบรรพบุรุษ ผู้ล่วงลับเพื่ออุทิศส่วนบุญส่วนกุศลไปให้ นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมอื่น ๆ ได้แก่ ก่อพระเจดีย์ทราย ซึ่งเป็นการขนทรายเข้าวัด สำหรับไว้ใช้ในงานก่อสร้างโบสถ์วิหาร มีการปล่อยนกปล่อยปลา ซึ่งเท่ากับเป็นการแพร่ขยายพันธุ์สัตว์ให้คงมีอยู่ไปชั่วลูกหลาน และที่จะขาดเสียไม่ได้ ก็คือการสงน้ำพระพร้อมทั้ง

การรคน้ำขอพรจากผู้ใหญ่ รวมไปถึงการเล่นสาดน้ำกันเองในหมู่หนุ่มสาว” คือ การทำบุญเป็นหลัก แต่ของชาวมอญนั้นเนื่องจากชาวมอญเป็นผู้ที่นับถือพระพุทธศาสนา โดยเคร่งครัดและเหนียวแน่น ประกอบกับความเชื่อในเรื่องมีการเคารพผีต่าง ๆ และผีบรรพบุรุษ ผนวกด้วยความเชื่อของศาสนาพราหมณ์ ทำให้พิธีกรรมตามความเชื่อของชาวมอญส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับการทำบุญ และแสดงความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณอันได้แก่ กตัญญูต่อพระพุทธศาสนา กตัญญูต่อบรรพชนของตนและบุพการีที่ล่วงลับไปแล้ว และการแสดงความเคารพต่อบุพการีและผู้ใหญ่ที่ตนเคารพนับถือที่ยังมีชีวิตอยู่ รวมถึงการสักการะท้าวมหาสงครามซึ่งเป็นความเชื่อทางศาสนาพราหมณ์ ซึ่งเป็นวิถีชีวิตตามความเชื่อและแนวทางการปฏิบัติของชาวมอญสืบต่อกันมา โดยสอดคล้องกับความหมายทางวัฒนธรรมที่ ฉัตรทิพย์ นาถสุภา และวันวร จะนุ (2555) ได้กล่าวไว้ว่า “หมายถึงความเชื่อ คุณค่า ค่านิยม อุดมการณ์ และโลกทัศน์ คือ โครงสร้างส่วนบนของสังคม เป็นสิ่งผลักดันเป็นเหตุเป็นผลหลังการกระทำ”

ในเทศกาลสงกรานต์ปีเก่าต้อนรับปีใหม่ ของชนเผ่าต่าง ๆ ซึ่งก็จะมีชื่อเรียกต่าง ๆ กัน เช่น วันตรุษจีน วันคริสต์มาส หรือวันสงกรานต์ ชนเผ่าต่าง ๆ ก็มักจะมีการฉลองเทศกาลด้วยงานรื่นเริงตามวัฒนธรรมของแต่ละชนเผ่า ของชาวมอญปากลัดก็เช่นกัน หลังจากการทำบุญตักบาตร รวมถึงการจัดพิธีกรรมตามความเชื่อของชาวมอญปากลัดแล้ว ก็มีการรื่นเริงผสมผสานเข้ามาในเทศกาลสงกรานต์ เช่น หลังจากที่หญิงสาวไปส่งข้าวสงกรานต์ตามวัดต่าง ๆ ขากลับก็จะมีชายหนุ่มมาดักกรรคน้ำ ทำให้เกิดความสุขสนุกสนานขึ้นมา การเล่นสาดน้ำก็เป็นการสร้างความสนุกสนาน รื่นเริงเช่นกัน รวมไปถึงการแสดงทะเลยมอญ เพื่อขับกล่อมในงานประเพณีสงกรานต์ โดยการรื่นเริงของคนมอญดังกล่าวนี้ แสดงออกในลักษณะที่สุภาพเรียบร้อยออกมาจากจิตใจ ถึงจะมีการปล่อยให้ชายหนุ่มหญิงสาว มีการพบปะพูดคุยกันอย่างอิสระ ในช่วงเทศกาลสงกรานต์ก็ตาม แต่ก็อยู่ภายใต้สายตาดูแลควบคุมของผู้ใหญ่เสมอ สอดคล้องกับความหมายของวัฒนธรรมที่ โกวิท ประวาทพฤกษ์ (2538) กล่าวไว้ว่า “วิถีชีวิตการปฏิบัติและสิ่งของที่เป็นผลมาจากการสะสมและถ่ายทอดจากกลุ่มบุคคลกลุ่มหนึ่งไปสู่รุ่นถัด ๆ ไป เพื่อแสดงความเป็นเอกลักษณ์ หรือเครื่องบ่งชี้ความเป็นกลุ่มชน ของกลุ่มบุคคลนั้น ๆ”

งานประเพณีแห่กแห่ปลาปากลัด แต่เดิมนั้นเป็นวัฒนธรรมชุมชนของชาวมอญ ที่อยู่ในเมืองนครเขื่อนขันธ์เค็ม หรืออำเภอพระประแดงในปัจจุบัน เป็นวัฒนธรรมชุมชนที่ชาวมอญมีความภาคภูมิใจ ชาวมอญนั้นให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมนี้เป็นอย่างยิ่ง ต่างให้ความร่วมมือในการจัดงานอย่างต่อเนื่องตลอดมาเป็นการสร้างความสามัคคีกลมเกลียว ในหมู่ของชาวมอญ ปากลัดชาวมอญให้ความร่วมมือด้วยความเต็มอกเต็มใจ ตามศักยภาพของแต่ละบ้าน แต่ละชุมชน เป็น

เสมือนสิ่งยึดเหนี่ยวให้ชาวมอญ มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน แต่ด้วยสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป เมื่อประเพณีสงกรานต์ถูกเปลี่ยนมาเป็นการจัดงาน โดยนายอำเภอ พระประแดง เพราะอาจารย์คล้าย พงษ์เวช ชราภาพ และค่าใช้จ่ายในการจัดงานสูงขึ้นเรื่อย ๆ โดยนายอำเภอจัดงาน โดยมิได้คำนึงถึงวิธีการและรูปแบบของเดิมที่ชาวมอญเป็นผู้ริเริ่มขึ้นเสมือนวัฒนธรรมอันดีงามของชาวมอญปากลัดถูกทำลาย หรือถูกทำให้เปลี่ยนแปลงไปโดยบุคคลผู้มีอำนาจสร้างความเสื่อมให้กับวัฒนธรรมเดิม ชาวมอญปากลัดจึงไม่ให้ความร่วมมือในการจัดงานอีก แต่ด้วยความที่ชาวมอญต้องการที่จะสืบสานวัฒนธรรมของบรรพบุรุษของตนเองไว้ ชาวมอญพระประแดงจึงคิดประดิษฐ์ประเพณีของตนขึ้นมาใหม่ คือ “ประเพณีแห่หงส์ชงตะขาบ” ซึ่งก็สอดคล้องกับความเชื่อในทางพระพุทธศาสนาเช่นกัน เข้ามาทดแทนประเพณีแห่กแห่ปลาปากลัด ที่ชาวมอญเป็นผู้ริเริ่ม โดยการจัดงานก็ในวันที่ 13 เมษายน ถึงวันที่ 15 เมษายน ของทุกปี เป็นวันจัดงาน เช่นเดียวกันประเพณีแห่กแห่ปลาปากลัดเดิม มีการแห่กแห่ปลารวมอยู่ในพิธีกรรมด้วย เพื่อเป็นการแสดงเชิงสัญลักษณ์ถึงความสามัคคีกลมเกลียวของชาวมอญนั่นเอง ซึ่งสอดคล้องตามที่ ฉัตรทิพย์ นาถสุภา และวันวร จะนู (2555) ได้สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของวัฒนธรรมชุมชนว่า “วัฒนธรรมชุมชนคือรากฐานของวัฒนธรรมชาติ” ระบบชุมชนให้ความสำคัญแก่คน ความเป็นมนุษย์ ความมีน้ำใจเอื้ออาทรและเมตตา แก่นของระบบก็คือสถาบันครอบครัวและชุมชน ระบบชุมชนได้สะท้อนให้เกิดวัฒนธรรมชุมชน เป็นอุดมการณ์ที่ยึดโยงสมาชิกชุมชนเข้าไว้ด้วยกัน ทั้งในด้านวิถีชีวิตการผลิต และศิลปะรื่นเริง เน้นความพอเพียงและการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ ระบบทุนนิยมได้ก่อให้เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำ ปัญหาสังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมชุมชนถูกทำลาย แนวคิดวัฒนธรรมชุมชนจึงเป็นทางเลือกที่จะรักษา และพัฒนาวัฒนธรรมแบบครอบครัวและชุมชน ให้อายากสืบสานวัฒนธรรมของบรรพบุรุษ และมาคูภูมิพิธีกรรม/ กิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นในช่วงเทศกาลสงกรานต์ปากลัดนั้น จะเป็นพิธีกรรมกิจกรรมของชาวมอญที่มีพื้นฐานมาจากการนับถือพระพุทธศาสนาโดยเคร่งครัด ประกอบด้วยการนับถือผี และการแสดงความกตัญญูรู้คุณต่อบุพการี และผู้มีพระคุณ อันได้แก่ ประเพณีตักบาตร ฟังเทศน์ ฟังธรรม ประเพณีส่งข้าวสงกรานต์ การกวนกะละแม การเล่นสะบ้ามอญ การค้าโพธิ์หรือการค้าต้นโพธิ์ การปล่อยปลา การสร่งน้ำพระ ทะแยมอญ และงานแห่หงส์ ชงตะขาบ พิธีกรรม/ กิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นความเจริญงอกงามทางวัฒนธรรมของชาวมอญ ที่แสดงออกถึงความเชื่อถือในอำนาจเหนือตน ที่จะคลบ้นคลาให้ชีวิตของตนประสบความสุข รอดพ้นจากพยันอันตรายต่าง ๆ อันเป็นผลมาจากการทำพิธีกรรมนั้น นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างความรัก ความสามัคคี ความกลมเกลียวกันในหมู่ชาวมอญ สร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อยทางสังคม ภายใต้ศีลธรรมอันดี

ของหมู่ชาวมอญ ผสมผสานด้วยความเจริญงอกงามทางศิลปะต่าง ๆ ของชาวมอญ ซึ่งสอดคล้องกับความหมายของวัฒนธรรม ที่สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2540) ให้ไว้คือ “ความเจริญงอกงามซึ่งเป็นผลจากระบบความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับสังคม และมนุษย์กับธรรมชาติ แบ่งแยกออกเป็น 3 ด้าน คือ จิตใจ สังคม และวัตถุ มีการสั่งสมและสืบทอดจากคนรุ่นหนึ่ง ไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง จากสังคมหนึ่งไปยังอีกสังคมหนึ่ง จนกลายเป็นแบบแผนที่สามารถเรียนรู้ และก่อให้เกิดผลิตรกรรมและผลิตผล ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม มีคุณค่าอันควรค่าแก่การวิจัย อนุรักษ์ ฟื้นฟู พัฒนา ถ่ายทอด ส่งเสริม เสริมสร้างเอตทัคคะและเผยแพร่ แลกเปลี่ยน เพื่อสร้างเสริมคุณภาพแห่งความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ สังคม และธรรมชาติ เป็นการช่วยให้มนุษย์สามารถดำรงชีวิตอย่างมีสันติภาพ สันติสุข และอิสรภาพ อันเป็นพื้นฐานแห่งอารยะธรรมของมนุษยชาติ

3. ศาสนากับความสัมพันธ์ของงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง

3.1 ศาสนาพุทธ เป็นที่มาของประเพณีต่าง ๆ ในวันสงกรานต์ ของชาวมอญปากัด เช่น การทำบุญตักบาตร ประเพณีการปล่อยนก การกวาดกาละแม ประเพณีสงกรานต์น้ำพระ การค้าโพธิ์หรือค้าต้นโพธิ์ หรือแม้แต่ประเพณีการแห่หงส์ขะขาบ ที่เป็นประเพณีที่ประดิษฐ์ขึ้นมาภายหลังประเพณีเหล่านี้สืบเนื่องมาจากความเชื่อทางพระพุทธศาสนา เพราะคนมอญนับถือศาสนาพุทธ และเคร่งครัดในข้อปฏิบัติ ประเพณีต่าง ๆ ในวันสงกรานต์ จึงได้แสดงถึงคำสอนของพุทธศาสนา หรือความกตัญญู การเคารพบรรพบุรุษ ความสามัคคีคือคตทง จึงอาจกล่าวได้ว่า ศาสนาพุทธ คือที่มาของการจัดงานประเพณีสงกรานต์ ของชาวพระประแดง ซึ่งมีคนพื้นเมืองดั้งเดิมเป็นคนมอญนั่นเอง

3.2 ศาสนาคริสต์ ไม่มีความเกี่ยวข้องใดกับที่มาของประเพณีสงกรานต์พระประแดง ชาวคริสต์เข้ามาอาศัยอยู่ในพระประแดงเป็นกลุ่มชาวจีน ที่นับถือศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก มีอาชีพประมงและค้าขาย การก่อตั้งชุมชนชาวคริสต์ที่พระประแดงนั้น บาทหลวงคานีเอลเจ้าอาวาสวัดกาลหวาร์ (ระหว่าง พ.ศ. 2407-2417) ได้มาประกาศ พระวรสาร ในหมู่ชาวจีนในเมืองนครเขื่อนขันธ์แห่งนี้ ท่านได้ซื้อที่ดินแปลงหนึ่งและสร้างวัดแรกด้วยไม้ไผ่ในปี พ.ศ. 2409 (ทักษิณีย์ ลักษณะวิชานัช และคณ, 2555) ชาวคริสต์ในพระประแดงนี้ มีความเชื่อทางศาสนาที่เป็นวัฒนธรรมประเพณีในศาสนาคริสต์ มีวัฒนธรรมประเพณีชุมชนเป็นของชาวคริสต์เอง ความเชื่อทางศาสนาของชาวคริสต์อย่างหนึ่งนั้น คือ “การร่วมทำประโยชน์แก่ท้องถิ่นและสังคม” มีการจัดตั้งโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งต่อมาภายหลังเปลี่ยนชื่อเป็น โรงเรียนเซนต์แมรี สำหรับชุมชนชาวคริสต์ แต่ก็ไม่ได้ปฏิเสธนักเรียนที่มาจากศาสนาอื่น อีกทั้งยังมีการร่วมงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง ในกิจกรรมที่ไม่ขัดต่อหลักศาสนาคริสต์ โดยโรงเรียนเซนต์แมรีจะส่งวงโยธวาทิต

เข้าร่วมกิจกรรม นอกจากนี้ยังมีการจัดการเล่นสละบ้าในชุมชนของชาวคริสต์ และยังมีการจัดพิธีรดน้ำขอพรผู้ใหญ่ในชุมชนของชาวคริสต์ ในช่วงงานประเพณีสงกรานต์พระประแดงอีกด้วย และที่สำคัญนายกเทศมนตรีเมืองพระประแดงคนปัจจุบัน นายประเสริฐ วัชรเชื่อนันท์ ซึ่งเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการจัดงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง ในปัจจุบัน ก็เป็นผู้ที่นับถือศาสนาคริสต์อีกด้วย แสดงให้เห็นว่าหลักศาสนาคริสต์นั้น มีความยืดหยุ่นสามารถมีส่วนร่วมในงานประเพณีสงกรานต์พระประแดงได้ โดยจะเข้าร่วมในกิจกรรมที่ใช้พิธีกรรมทางศาสนา

3.3 ศาสนาอิสลาม อาจกล่าวได้ว่าเป็นศาสนาที่เก่าแก่ศาสนาหนึ่งในอำเภอพระประแดง มัสยิดคารอฮาคะห์ เป็นมัสยิดแห่งแรกในอำเภอพระประแดง สร้างขึ้นประมาณ พ.ศ. 2367 หลังจากที่พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ทรงสร้างเมืองนครเขื่อนขันธ์ขึ้นเพียง 9 ปี มัสยิดหลังแรกนั้นเป็นไม้สักขึ้นเดียวใต้ถุนสูงเรือนไทยแบบมลายู และยังมีโรงเรียนสามัคคีธรรมอิสลาม สำหรับสอนศาสนาอิสลามให้กับบุตรหลานของชาวอิสลามในชุมชน ศาสนาอิสลามนี้ไม่ได้มีความเกี่ยวข้องกับความเป็นมาของประเพณีสงกรานต์พระประแดงแต่อย่างใด การดำรงชีวิตของชาวอิสลามในพระประแดงนั้น ก็คล้าย ๆ กับชาวอิสลามโดยทั่วไป กล่าวคือต้องเป็นไปตามบทบัญญัติทางศาสนาอย่างเคร่งครัด สืบเนื่องกันมาจนถึงปัจจุบัน วัฒนธรรมชุมชนของชาวอิสลามพระประแดงนั้น ในชุมชนต้องปราศจากอบายมุข ของมีนเมา และความโลภ การไม่เบียดเบียนกัน ดังนั้น ชาวอิสลามพระประแดงจึงมองงานประเพณีสงกรานต์พระประแดงในอดีตว่า เป็นวัฒนธรรมที่งดงามของชาวมอญ แต่ปัจจุบันชาวอิสลามมองประเพณีสงกรานต์พระประแดง ไปในแง่ลบ จากการที่มีการเล่นน้ำสงกรานต์ที่เลยเถิด มีการเสพของมีนเมาเป็นจำนวนมาก มีการเล่นที่ส่อออกมาในแนวลามกอนาจาร ซึ่งขัดกับวัฒนธรรมชุมชนของชาวอิสลามพระประแดง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสงกรานต์พระประแดงนั้น ก็มีส่วนร่วมบ้างเพียงเล็กน้อยเท่าที่จำเป็น เช่นนักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนต่าง ๆ ที่ถูกโรงเรียนเกณฑ์มาร่วมขบวนแห่ หากไม่เข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนก็อาจมีผลถึงคะแนนการศึกษาได้ ผู้ปกครองจึงจำเป็นต้องอนุญาตให้เด็ก ๆ เข้าร่วมกิจกรรม แต่เน้นกิจกรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับศาสนาโดยเด็ดขาด

โดยสรุปพื้นฐานงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง เริ่มมาจากวัฒนธรรมมอญซึ่งนับถือศาสนาพุทธ เชื่อมโยงกับการนับถือผีของชาวมอญ พิธีกรรมและกิจกรรมต่าง ๆ ในงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง จะเชื่อมโยงกับพุทธศาสนาไม่ทางตรงก็ทางอ้อม สะท้อนออกมาในรูปแบบของวิถีชีวิต ค่านิยม และความเชื่อต่าง ๆ นั่นก็เชื่อมโยงกัน ทำให้เกิดความรักความสามัคคีในหมู่คณะของคนมอญเป็นอย่างมาก และจากพื้นฐานของชาวมอญที่เป็นคนรักสงบ โอมอ้อมอริ มิมิตรไมตรีกับผู้อื่น สามารถที่จะเข้ากับศาสนาอื่น ๆ ได้ดี ยึดโยงกันด้วย สงบ สันติ ซึ่งเป็นรากฐานทางวัฒนธรรมของทั้งศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ และศาสนาอิสลาม ดังนั้นศาสนาจึงมีความสัมพันธ์

กับงานประเพณีสงกรานต์พระประแดงมาจนถึงทุกวันนี้ โดยชาวคริสต์ในพระประแดงอาจจะแสดงออกได้มากกว่าชาวอิสลาม เพราะความยึดหยุ่นของศาสนาคริสต์ ส่วนชาวอิสลามนั้นมีส่วนร่วมในงานประเพณีสงกรานต์พระประแดงเพียงเล็กน้อย ด้วยความเคร่งครัดในข้อปฏิบัติตามหลักศาสนานั้นเอง สอดคล้องกับที่ ทศนิยั ลักษณะภิกษุชัช และคณะ (2555) ได้สรุปไว้ในงานวิจัยเรื่อง “วัฒนธรรมชุมชนสามสาย พุทธ คริสต์ อิสลาม” ว่า “หลักศาสนาของชุมชนทั้งสามสายเป็นเงื่อนไขสำคัญต่อการกำหนด และส่งเสริมพฤติกรรมของศาสนิกชน ให้กระทำตนเป็น “คนดีมีวัฒนธรรม” ซึ่งสะท้อนให้เห็นจากการปฏิบัติตน ที่เป็นที่ยอมรับว่า “ความดีส่วนร่วม” (Common good) นั่นคือการเป็นคนที่มีความรักต่อเพื่อนมนุษย์ คนทำความดี คนที่รู้จักให้อภัย และมีความกตัญญูต่อกัน อันเป็นวัฒนธรรมพื้นฐานของชุมชนทั้งสามสาย” และสอดคล้องกับที่พระยาอนุমানราชชน (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2538) ได้กล่าวไว้ว่า ศาสนาและจริยธรรม เป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงอยู่ของคนและชุมชน ศาสนาเปรียบเสมือนสายใยที่บังคับจริยธรรม ศิลธรรมให้ประชาชนประพฤติปฏิบัติ ศาสนาเป็นเรื่องของชุมชน เป็นจิตวิญญาณของสังคม หากคนในสังคมได้ประพฤติตามหลักของศาสนา ย่อมนำความผาสุกให้เกิดขึ้นได้ ที่สำคัญครอบครัว เพื่อนบ้านและสถาบันทางสังคม เช่น วัด มัสยิด โบสถ์และสถาบันทางการศึกษา หรือสมาชิกในสังคมร่วมกันรับผิดชอบสังคมหรือชุมชน รู้จักเกื้อกูลซึ่งกันและกัน สังคมก็จะอบอุ่นมั่นคงแข็งแรงได้

งานประเพณีสงกรานต์พระประแดง ความเปลี่ยนแปลงภายใต้ปฏิสัมพันธ์ของความหลากหลายทางวัฒนธรรมในสังคมยุคโลกาภิวัตน์

1. จุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง ครั้งแรกเกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2507 สมัยที่นายอำเภอประดิษฐ์ จงสืบพันธ์ เป็นนายอำเภอพระประแดง โดยนายอำเภอเห็นว่า การจัดงานแห่กแห่ปลาปากลัดนั้น มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับของประชาชนโดยทั่วไป แต่เป็นการจัดงานในระดับชุมชน จึงควรนำประเพณีนี้มาจัดเป็นงานในระดับอำเภอ โดยมีนายอำเภอเป็นประธานในการจัดงาน เพื่อให้งานประเพณีแห่กแห่ปลาปากลัด มีความยิ่งใหญ่ขึ้น ประกอบกับอาจารย์คล้ายพงษ์เวช มีอายุมากขึ้น สุขภาพร่างกายไม่เอื้ออำนวย และสภาวะทางเศรษฐกิจ ที่ทำให้การจัดงานเริ่มมีค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น จึงได้มอบงานนี้ให้นายอำเภอเป็นผู้ดำเนินการต่อ ซึ่งถ้ามองในระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยเริ่มมีการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะในเขตปริมณฑล เช่น อำเภอพระประแดงเริ่มมีโรงงานอุตสาหกรรมเข้ามาตั้งสถานประกอบการ ซึ่งมีผลมาจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504-2509) ที่เน้นความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ อาชีพของคนพระประแดงก็เริ่ม

เปลี่ยนจากเกษตรกรรม มาเป็นรับจ้างตามโรงงานอุตสาหกรรม เริ่มมีผู้ชายแรงงานจากต่างจังหวัดทยอยกันเข้ามา รับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ มากขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของมนตรีสุดาคำ (2554) ที่พบว่า การเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจ สังคม ระบบการศึกษา ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี และระบบการสื่อสารที่รวดเร็ว มีผลให้ชุมชนต้องปรับเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิต คุณค่า ความหมายและความสำคัญของวัฒนธรรมและประเพณีต่าง ๆ จึงหันไปเน้นการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวมากกว่า การที่แรงงานอพยพเข้ามาทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมในเขตอำเภอพระประแดงและพื้นที่ใกล้เคียงเป็นจำนวนมาก จึงน่าจะมีส่วนกระตุ้นให้งานประเพณีแห่กแห่ปลาปากลัดมีชื่อเสียงโด่งดัง โดยการมาเที่ยวชมงานในขณะที่ตนอาศัยอยู่แล้วนำไปบอกต่อ ๆ กันไป

ในปีแรก ๆ ที่นายอำเภอรับมาเป็นเจ้าภาพ ในการจัดงานประเพณีสงกรานต์พระประแดงนั้น ชาวมอญยังให้ความร่วมมือในการจัดงาน แต่ต่อมามีชาวมอญมีความคิดว่าการประเพณีแห่กแห่ปลาปากลัดนี้ เป็นประเพณีอันดีงามของชาวมอญที่กระทำสืบทอดกันมา แต่แล้วกลับถูกอำเภอขีดยึดเอาไป เหมือนกับชาวมอญโดนยึดวัฒนธรรมอันดีงามของตนไป และมีความคิดว่า ประเพณีแห่กแห่ปลาปากลัดเริ่มเสื่อมลงไป อันเนื่องมาจากผู้ที่จัดงาน ไม่มีความรู้ทางวัฒนธรรมของชนมอญอย่างแท้จริง เป็นคนที่อื่นถิ่นอื่นมาจัดการ ทำแล้ววัฒนธรรมเสื่อม ซึ่งในประเด็นนี้มนตรีสุดาคำ (2554) มีความเห็นว่าการเข้ามาของภาครัฐในงานประเพณีทำให้ชุมชนไม่มีอำนาจเต็มที่ ในการดำเนินงานประเพณีของชุมชน ตามความคิดของชนมอญพระประแดงมองว่า แม้แต่ชื่อของงานแห่กแห่ปลาปากลัด ยังถูกเปลี่ยนเป็นงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง ในขณะที่ผู้ที่เข้ามาเที่ยวชมงานเริ่มมีมากขึ้น อำเภอไม่มีการควบคุมผู้มาเที่ยวงาน ปล่อยให้เล่นน้ำอย่างเลวเถิด ใช้น้ำแข็งปาใส่กันแทนที่จะให้มีการควบคุมให้มีการรดน้ำแบบเดิมๆ มีการเอาแป้งมาลูบหน้ากัน มีการลวนลามผู้หญิง มีการทะเลาะเบาะแว้งกันของผู้ที่มาเที่ยวงาน ซึ่งแต่เดิมไม่เคยมีชาวมอญส่วนใหญ่จึงไม่ให้ความร่วมมือในการจัดงานอีก แต่เมื่อมองในแง่มุมมองเศรษฐกิจและสังคมที่เริ่มเปลี่ยนไป จากการที่มีคนต่างถิ่นเข้ามาค้าขายแรงงาน และอาศัยอยู่ในอำเภอพระประแดงมากขึ้น ผู้คนเหล่านี้ไม่เคยรู้จักวัฒนธรรมมอญมาก่อนว่าเป็นอย่างไร เคยเที่ยวงานสงกรานต์ที่บ้านเกิดของตนอย่างไร ก็คิดว่าสงกรานต์พระประแดงก็คงไม่แตกต่างจากที่อื่น ๆ เขาเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่ง และเป็นส่วนสำคัญที่นำวัฒนธรรมจากภายนอก เข้ามาในงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง จึงเป็นเหตุให้ถูกมองว่างานประเพณีสงกรานต์พระประแดงเสื่อมไป เพราะไม่ใช่คนมอญเป็นคนผู้จัด ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม ที่เอฟเวอเรท เอ็ม. โรเจอร์ (Everett M. Rogers) ผู้เขียนงานชื่อ “Diffusion of innovations” ได้เน้นว่า “การ

เปลี่ยนแปลงทางสังคมส่วนใหญ่เกิดจากการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมจากภายนอกเข้ามามากกว่า เกิดจากการประดิษฐ์คิดค้นภายในสังคมเอง และนวัตกรรม (Innovation) ที่ถ่ายทอดกันนั้นอาจเป็น ความคิด (Idea) ซึ่งจะรับมาในรูปสัญลักษณ์ (Symbolic adoption) ถ่ายทอดได้ยาก หรืออาจเป็นวัตถุ (Object) ที่รับมาในรูปการกระทำ (Action adoption) ซึ่งจะเห็นได้ง่ายกว่า”

ถึงแม้วิธีการจัดงาน ยังยึดวิธีการเดิมอยู่บ้าง เช่น การจัดงานสงกรานต์และนางฟ้า ประจํารถแห่ทางสงกรานต์ ยังคงให้อาจารย์ จิววรรณ ควรแสง เป็นผู้ดำเนินการ แต่รูปแบบในการจัดขบวนแห่นั้น ถ้าข้าราชการผู้จัดงานเห็นว่าของเดิมไม่ดี ไม่เหมาะสมในการจัดงานรูปแบบของอำเภอ รูปแบบนั้นก็จะต้องตัดออกไป เช่น การที่หนุ่มสาวมอญแต่ชุดลอยชายถือไม้ตะพดคุม ขบวนแห่ เพื่อป้องกันนักท่องเที่ยวไม่ให้เข้ามาวุ่นวายในขบวนแห่ ก็เปลี่ยนมาใช้สารวัตรทหาร แทน ลูกเสือตามโรงเรียนต่าง ๆ ที่เคยถือไม้พลองป้องกันขบวน ก็ถูกตัดออกไป ชาวมอญคิดว่า นายอำเภอทำอะไรตามอำเภอใจ จึงไม่ร่วมงานอีกต่อไป ดังนั้นอำเภอจึงต้องแก้ปัญหา ด้วยการขอความร่วมมือจากโรงงานทอผ้าที่มาประกอบการในเขตอำเภอพระประแดง ซึ่งย้ายฐานการผลิตมาจากกรุงเทพมหานคร นำนวัตกรรมใหม่เข้ามาสู่อำเภอพระประแดง ให้สาวโรงงานที่มาจาก แรงงานอยู่ในพระประแดง มาแห่กันแทนสาวมอญ โดยให้โรงงานเป็นสปอนเซอร์ในการตัดเสื้อผ้าให้สาวโรงงาน และให้โรงงานประชาสัมพันธ์กิจการโรงงานของตนเองได้โดยอิสระ ซึ่งก็ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากโรงงานต่าง ๆ ที่อำเภอขอความร่วมมือ สาวโรงงานก็ชอบ ที่ได้แต่งตัวสวย ๆ มาร่วมขบวนแห่ สร้างความสนุกสนานให้กับตนเองและพวกพ้องที่มาด้วยกัน แห่กันแทนปลา ต่อมาในปี พ.ศ. 2521 ก็เริ่มให้มีการประกวดนางสงกรานต์พระประแดง เพื่อคัดเลือก สาวงาม จากหมู่บ้านต่าง ๆ ในเขตอำเภอพระประแดง เพื่อให้เป็นนางสงกรานต์และนางฟ้า ประจํา รถแห่ทางสงกรานต์จำนวน 7 คน ภายหลังจึงเปลี่ยนให้ผู้เข้าประกวดมาจากที่ไหนก็ได้ ซึ่งการที่ นายอำเภอพระประแดงเป็นผู้ดำเนินการจัดงาน แล้วมีปัญหาความไม่ร่วมมือของชาวมอญดั้งเดิม และอำเภอได้แก้ปัญหาต่าง ๆ โดยวิธีการที่กล่าวมาแล้วนี้ นับเป็นนวัตกรรมใหม่ ที่อำเภอพยายาม รักษาประเพณีสงกรานต์พระประแดงไว้ โดยคุณค่าทางวัฒนธรรมเดิมเสื่อมถอยลงไป ตามความคิดเห็นของคนมอญ แต่อำเภอก็จำเป็นที่จะต้องดำเนินการในแนวทางใหม่นี้ เพื่อรักษาประเพณี สงกรานต์พระประแดงให้คงอยู่ สอดคล้องกับทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม ที่ เอช.จี. บาร์ เนท (1953) นักมนุษยวิทยาอีกคนหนึ่ง ซึ่งสนใจศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวกับนวัตกรรม (Innovation) ที่ถือว่าเป็นตัวแทนจากวัฒนธรรมหนึ่งและมีการถ่ายทอดไปยังวัฒนธรรมอื่น ในงานเขียนชื่อ “Innovation: The Basis of Cultural Change” (Barnett, 1953) กล่าวไว้ว่า นวัตกรรมก็คือ ความคิด หรือพฤติกรรมหรือสิ่งใด ๆ ก็ตามที่เป็นของใหม่ เพราะมันแตกต่างทางด้านคุณภาพไปจากรูปแบบ

ที่มีอยู่ เขาเชื่อว่า “วัฒนธรรมเปลี่ยนไปเพราะนวัตกรรม แต่ขณะเดียวกันวัฒนธรรมบางวัฒนธรรม อาจเป็นตัวถ่วงหรือไม่สนับสนุนให้เกิดนวัตกรรมก็ได้ ฉะนั้นเขาจึงเสนอว่าจำเป็นต้องมีวิธีการส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมขึ้นในสังคมหรือวัฒนธรรม”

ในขณะที่นายอำเภอพระประแดง รับเป็นประธานในการจัดงานเรื่อยมา เพื่อที่จะรักษา ประเพณีสงกรานต์พระประแดงให้เป็นสัญลักษณ์ของอำเภอพระประแดงตลอดไปนั้น แต่สภาพ ทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ในอำเภอพระประแดงก็เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา อำเภอพระประแดงต้องอาศัยความร่วมมือจากเทศบาลเมืองพระประแดง ในการใช้เงินงบประมาณ สำหรับจัดงาน ซึ่งคล้ายกับว่าผู้ที่รักษาประเพณีสงกรานต์พระประแดงให้เป็นสัญลักษณ์ของ อำเภอพระประแดงนั้น คืออำเภอพระประแดง แต่ผู้ที่ดำเนินงานตัวจริงก็คือ เทศบาลเมือง พระประแดง จะเห็นได้ว่าในช่วงเวลาดังกล่าวนักท่องเที่ยว หรือสังคมภายนอก ส่วนใหญ่จะไม่ทราบว่าเป็นผู้จัดงาน ใครกันแน่เป็นผู้ที่เป็นผู้ดำเนินการ ถ้ามองโดยผิวเผินก็เสมือนว่า นายอำเภอเป็นผู้นำสูงสุดในระดับอำเภอ ซึ่งทุกหน่วยราชการภายในอำเภอ จะต้องขึ้นตรงกับอำเภอ ดังนั้นผู้ที่ดำเนินงานในการจัดงานนั้น ต้องเป็นอำเภอพระประแดงเป็นผู้สั่งการให้เทศบาลเมือง พระประแดงดำเนินการ แต่ถ้ามองในแง่มุมมองของกฎหมาย ผู้ที่มีหน้าที่กำกับดูแลและควบคุม การดำเนินงานของเทศบาลเมืองนั้น คือ ผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรปราการไม่ใช่ นายอำเภอ แต่ การที่นายอำเภอยังรับเป็นประธานในการจัดงานอยู่นั้น น่าจะเป็นการให้เกิดติดกับนายอำเภอ ในฐานะผู้ปกครองสูงสุดของอำเภอนั่นเอง ซึ่งแม็ก เวเบอร์ (1864-1931) นักคิดทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ ได้ให้ความเห็นเกี่ยวข้องกับทฤษฎีนี้ในเรื่องการกระทำระหว่างกันของมนุษย์ใน สังคมกับสัญลักษณ์ที่แสดงให้เห็นว่า” การทำความเข้าใจในพฤติกรรมของมนุษย์นั้น หากต้องการ เข้าใจถึงความรู้สึกนึกคิด และพฤติกรรมของผู้กระทำอย่างทอ้งแท้ จะต้องกระทำผ่านการตี ความเท่านั้น

เพราะงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง เริ่มถูกใช้เป็นสัญลักษณ์ในการสร้าง ปฏิสัมพันธ์ ของคนในชุมชนของอำเภอพระประแดง ประเพณีสงกรานต์พระประแดงจึงเกิด ความเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญขึ้นอีกครั้งหนึ่ง ในปี พ.ศ. 2528 เมื่อนายอำเภอ สว่าง ศรีสกุล ซึ่งมารับราชการที่อำเภอพระประแดง ไม่ได้ศึกษาประวัติความเป็นมา ของประเพณีสงกรานต์ พระประแดงมาแต่อย่างใด ใช้ความคิดของตนเป็นใหญ่โดยมีความเห็นว่า งานประเพณีสงกรานต์ พระประแดงนั้น เป็นของคนพระประแดงทั้งอำเภอ จึงสั่งให้ตำบลต่าง ๆ ที่ตนปกครองอยู่ ส่งรถ แหนงสงกรานต์ของแต่ละตำบล พร้อมขบวนแห่มาร่วมกันแห่ทางสงกรานต์ ในงานประเพณี สงกรานต์พระประแดง เพราะคิดว่าการกระทำเช่นนี้ จะทำให้งานประเพณีสงกรานต์พระประแดง จะได้เป็นงานสงกรานต์ของอำเภอพระประแดงอย่างแท้จริง คิดว่าตำบลทุก ๆ ตำบลในเขตอำเภอ

พระประแดงจะได้เข้ามามีส่วนร่วม ในการจัดงานประเพณีสงกรานต์อำเภอพระประแดง ซึ่งไม่มี ผู้ใดจะสามารถทัดทานความคิดของนายอำเภอ สว่าง ศรีสกุล ได้ เมื่อถึงวันแห่งสงกรานต์ในปี 2528 ตำบลต่าง ๆ จึงจำเป็นต้องส่งขบวนแห่งสงกรานต์ของแต่ละตำบล พร้อมธรรมาสงกรานต์ ที่ประดับตกแต่งอย่างสวยงามตามความคิดจินตนาการของแต่ละตำบล มาเข้าร่วมขบวนแห่ โดย ตำบลต่าง ๆ ที่ส่งขบวนมาแห่นั้นมิได้มีการศึกษาความเป็นมาหรือวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวมอญ แต่อย่างใด มีการประกวดขบวนแห่กันอีกด้วย ขบวนของตำบลบางตำบล จัดได้ยิ่งใหญ่อลังการ สวยงามกว่าขบวนแห่ของอำเภอพระประแดง จนกระทั่งสื่อมวลชนคิดว่าเป็นขบวนแห่ของอำเภอ พระประแดง นำภาพขบวนแห่งสงกรานต์ของตำบล ไปออกตามสื่อมวลชนต่าง ๆ สร้างสีสัน และความยิ่งใหญ่อลังการให้กับงานประเพณีสงกรานต์พระประแดงเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งเป็นจุดเปลี่ยน ครั้งสำคัญของงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง เป็นจุดเริ่มต้นของการมีส่วนร่วมของตำบล ต่าง ๆ ในงานประเพณีสงกรานต์พระประแดงจนเป็นที่รู้จักไปทั่วประเทศ มีการจัดงานในลักษณะนี้ อยู่ 2-3 ปี ทุก ๆ ฝ่ายพยายามช่วยกันหาทางออกของงาน ให้กลับมาเป็นสัญลักษณ์ของวัฒนธรรม มอญเหมือนเดิม โดยเฉพาะผู้ที่มีเชื้อสายมอญ ที่ยังพอมีในการให้ความร่วมมือกับอำเภอ พระประแดงอยู่บ้าง โดยขอให้แต่ละตำบลนั้นส่งขบวนแห่ของตำบลเข้าร่วมเหมือนเดิม แต่ในส่วนที่เป็นธรรมาสงกรานต์ ก็ขอให้เปลี่ยนเป็นธรรมาสงกรานต์ หรือตกแต่งในลักษณะอื่น ที่ไม่ใช่ธรรมาสงกรานต์เข้ามาแทน พร้อมขอร้องให้ผู้เข้าร่วมเดินในขบวนแห่โดยหญิงสาวให้ แต่งกายด้วยชุดมอญ ชายหนุ่มให้แต่งกายด้วยชุดลอยชาย แทนการแต่งกายตามใจชอบ ซึ่งก็เริ่ม ได้รับความร่วมมือจากตำบลต่าง ๆ แต่ก็ยังมีบางตำบลยังคงส่งธรรมาสงกรานต์ของตนเข้ามาแห่ เหมือนเดิม ความเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญนี้ สามารถที่จะนำแนวคิดทฤษฎีโครงสร้าง-หน้าที่นิยม (Structural-functionalism theory) ของเซอร์เบิร์ต สเปนเซอร์ (1820-1903) มาอธิบายความ เปลี่ยนแปลงนี้ได้อย่างชัดเจนกล่าวคือ งานประเพณีสงกรานต์พระประแดงเดิมเป็นสิ่งที่กำเนิด มาจากชุมชนชาวมอญ ซึ่งรวมตัวกันเองของชุมชนเกิดการพอกพูนทางวัฒนธรรม มีวิวัฒนาการไป ตามธรรมชาติของชุมชนเอง แต่เมื่อมีการดำเนินงานจากอำเภอพระประแดงซึ่งไม่มีการศึกษา วัฒนธรรมดั้งเดิม ไม่มีความรู้ความเข้าใจในวัฒนธรรมมอญมาก่อน เข้ามาเป็นผู้ประสานงานใน การจัดงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง จึงสั่งการในเรื่องที่ตนเองไม่รู้ โดยให้ตำบลต่าง ๆ นำ ขบวนแห่งสงกรานต์ของตำบล เข้ามาเข้ามาแห่ร่วมกัน ในงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง ทำให้งานประเพณีสงกรานต์ มีความสลับซับซ้อนมากขึ้น ตามที่เซอร์เบิร์ต สเปนเซอร์ กล่าวไว้ว่า “สังคมเติบโตด้วยกระบวนการสองแบบ แบบแรกคือการพอกพูนของหน่วยงานต่าง ๆ ตาม ธรรมชาติ ในลักษณะวิวัฒนาการ อีกแบบหนึ่งคือการประสานกับของส่วนต่าง ๆ หน่วยต่าง ๆ

ที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกันมาก่อน การรวมตัวของกลุ่มต่าง ๆ ทำให้เกิดความสับสนซับซ้อนมากขึ้นใน
โครงสร้าง” (สุภา คชเสนี, 2551)

ในเวลาต่อมาตำบลต่าง ๆ ในเขตอำเภอพระประแดง ได้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบ
การปกครอง เป็นองค์กรปกครองท้องถิ่นไปตามความเจริญของแต่ละท้องถิ่น ประกอบด้วยเทศบาล
จำนวน 3 เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 6 แห่ง ถึงแม้ในองค์การบริหารส่วนตำบล
ยังคงมีกำนันผู้ใหญ่บ้านอยู่ในแต่ละตำบลหมู่บ้าน แต่กำนันผู้ใหญ่บ้าน ไม่มีเงินงบประมาณของทาง
ราชการ มีเพียงองค์การบริหารส่วนตำบลที่เป็นนิติบุคคล ซึ่งมีงบประมาณเป็นของตนเอง และยังมี
องค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรปราการอีก 1 แห่ง ที่มีพื้นที่ในการดูแลท้องถิ่นครอบคลุมทั้ง
จังหวัด แต่มีอำนาจหน้าที่ที่ต่างกันออกไป และการจัดงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง เริ่ม
มีความชัดเจนในการจัดงานโดยเทศบาลเมืองพระประแดงเป็นเจ้าภาพ โดยความร่วมมือจากองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น เกือบทุกแห่งในอำเภอพระประแดง และองค์การบริหารส่วนจังหวัด ร่วม
ดำเนินการจัดงานประเพณีสงกรานต์ด้วยความเต็มใจ โดยผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
เกือบทุกแห่งนั้น ล้วนเคยเป็นกำนันผู้ใหญ่บ้าน หรือเกี่ยวข้องกับการปกครองท้องถิ่นมาก่อน รูปแบบ
การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ก็คือส่งขบวนแห่ และรตนูปผาชาติ มาร่วมแห่
ในงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง ร่วมกับเทศบาลเมืองพระประแดง แต่ก็ยังมีองค์การบริหาร
ส่วนตำบลบางแห่ง ส่งรตนางสงกรานต์ที่จัดให้ในท้องถิ่นแล้ว เข้ามาร่วมงานเพื่อประหยัด
งบประมาณ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งนั้นให้ความร่วมมือกับเทศบาลเมืองพระประแดง
ด้วยความเต็มใจถึงแม้บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 จะกำหนดให้องค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่น มีหน้าที่ในการบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือวัฒนธรรมอันดีของ
ท้องถิ่นก็ตาม แต่การที่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตัดสินใจให้ความร่วมมือในการจัดงาน
ประเพณีสงกรานต์พระประแดงนั้น ก็เพราะความรักในความเป็นคนพระประแดง โดยบทบัญญัติ
ในรัฐธรรมนูญเป็นเพียงแนวทางในการจัดสรรงบประมาณ ให้ถูกต้องตามระเบียบของทางราชการ
มิได้มีส่วนสำคัญในการตัดสินใจของผู้บริหารท้องถิ่น ในการให้ความร่วมมือแต่อย่างใด เพราะถ้า
ผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญ ก็ไม่จำเป็นที่จะให้ความร่วมมือก็ได้

2. ความเปลี่ยนแปลงของประเพณีและความเชื่อในงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง
ภายใต้ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ภายในอำเภอพระประแดง ส่งผลถึง
การเปลี่ยนแปลงทางประเพณีสงกรานต์พระประแดง คุณค่าและความสำคัญของงานประเพณีจึง
เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งจะเน้นไปตามนโยบายของรัฐบาลในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อสร้างรายได้
ให้กับประเทศ ในขณะที่เดียวกันก็ยังให้ความสำคัญกับการส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี
อันดีงานสืบไป โดยในประเพณีดังกล่าวมีดังนี้

ประเพณีทำบุญตักบาตร เช้าวัดพึงเทศน์ เพื่อความเป็นสิริมงคล ยังคงมีการปฏิบัติอยู่ อย่างเหนียวแน่น ลูกหลานชาวพระประแดง ไม่ว่าจะไปประกอบอาชีพหรือย้ายถิ่นฐาน ไปอยู่ที่อื่น แล้ว แต่เมื่อถึงเทศกาลสงกรานต์ก็มักจะกลับมาทำบุญที่พระประแดงเป็นส่วนใหญ่ เหมือนกับคนต่างจังหวัดทั่วไป

ประเพณีส่งข้าวสงกรานต์ ยังมีอยู่บ้างตามบ้านคนที่มีเชื้อสายมอญ ที่พยายามอนุรักษ์ วัฒนธรรมเดิมเอาไว้ แต่วิธีการเปลี่ยนจากเดิมไปมาก คือในแต่ละบ้านจะทำกับข้าวมาบ้านละอย่าง แล้วมารวมกันยังบ้านที่หุงข้าวสงกรานต์ จากนั้นก็นำขึ้นรถไปถวายพระตามวัด ไปกันทั้งชาย หญิง เด็ก และคนแก่ ไม่ได้ให้หญิงสาวไปส่งข้าวสงกรานต์เหมือนสมัยก่อน จากนั้นก็ไม่มีใครมาตักสาดน้ำอีก

การกวนกอละแม แบบโบราณยังพอมืออยู่บ้างไม่มากนัก ที่ชักชวนญาติพี่น้องมาช่วยกัน กวน แต่ก็ต้องมีการเลี้ยงดูปู่เฒ่าตามสมควร และมีการกวนสาธิตของเทศบาลเมืองพระประแดง แต่โดยทั่วไปที่มีการกวนกอละแมกัน ก็เป็นการกวนเพื่อขายในช่วงเทศกาลสงกรานต์ สำหรับการ กวนแล้วแจกกันนั้นไม่มีอีกแล้ว

การเล่นสะบ้ามอญ มีเพียงการแสดงสาธิตให้คนชม ผู้เล่นก็มักจะเป็นเด็กนักเรียนที่ เจ้าของบ่อนขอให้มาช่วยเล่น จัดแสดงกัน 3 วัน ใช้งบประมาณลงทุนสูงในแต่ละบ่อนลงทุนไม่ต่ำกว่า 50,000 บาท แต่ได้รับเงินสนับสนุนจากเทศบาลประมาณบ่อนละ 15,000 บาท ที่เหลือเจ้าของบ่อนจะต้องช่วยกันรับบริจาคเพื่อให้การจัดเล่นสะบ้าสำเร็จลุล่วงไป เป็นการแสดงสาธิตเพื่อสื่อในเชิงสัญลักษณ์ ว่าการเล่นสะบ้า นั้น คือวัฒนธรรมอันดีของชาวมอญนั่นเอง สอดคล้องกับการศึกษาของธวัชชัย บุญอุ้ม (2545) ที่พบว่า คนมอญพระประแดงส่วนใหญ่เห็นว่าการเล่นสะบ้า มีความสำคัญอย่างยิ่ง นอกจากจะเป็นกิจกรรมที่ให้คนมอญได้มีการพบปะสังสรรค์ รื่นริง สนุกสนานแล้ว การเล่นสะบ้ายังช่วยให้ผู้เล่นมีการพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาเป็นอย่างดี จึงควรมีการอนุรักษ์และสืบทอดประเพณีต่อไป นอกจากนี้การศึกษาของ สุดใจ แก้วแวว (2551) ยังพบว่า ชุมชนมอญตำบลเจ็ดริ้วอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ไม่มีการเล่นสะบ้า และทะเลมอญในงานประเพณีสงกรานต์แล้ว เนื่องจากขาดคนสืบทอดและไม่ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ

การค้าโพธิ์หรือค้าต้นโพธิ์ เกือบจะไม่หลงเหลือให้พบเห็นอีกแล้ว มีเพียงคนแก่ที่มีความเชื่อแบบดั้งเดิม มาทำกันน้อยมาก ๆ เด็กและเยาวชนรุ่นหลังขาดการเรียนรู้รากเหง้าประเพณีดั้งเดิมของท้องถิ่นสอดคล้องกับการศึกษาของมนตรี สุดำคำ (2554) ที่พบว่า ประเพณีไม้ค้าโพธิ์ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่มีกลิ่นไอของความสงบและความศรัทธาในศาสนาเป็นหลัก มาเป็น

ความสนุกสนาน รื่นเริงไม่ต่างจากงานเฉลิมฉลองตามเทศกาลงานประจำปีทั่วไป มีการแห่ขบวนด้วยเครื่องดนตรีตะวันตก เพื่อสร้างความบันเทิงและเร้าอารมณ์แก่ผู้ร่วมงานประเพณี

การปลี่ยนกปลี่ยนปลา มีการให้ผู้เข้าร่วมขบวนแห่ ถือกรรณกโหลปลาในขบวนแห่ นางสงกรานต์บางขบวนเท่านั้น เป็นการทำกันในเชิงสัญลักษณ์ แห่เสร็จก็ไปทำพิธีปลี่ยนกปลี่ยนปลา ที่วัดโปรดกษเชษฐาราม

งานแห่หงส์ทรงตะขาบ เป็นงานที่ชาวมอญประดิษฐ์ขึ้นมาใหม่ โดยหลังจากที่หน่วยราชการนำประเพณีแห่กแห่ปลาไปจัด ชาวมอญจึงพยายามรวมตัวกันแล้วจัดงานแห่หงส์ทรงตะขาบขึ้นมาทดแทนโดยสอดแทรกการแห่กแห่ปลา การเล่นสะบ้า และวัฒนธรรมมอญอื่น ๆ เข้าไปในงานด้วย การประดิษฐ์ประเพณีขึ้นมาใหม่ อาทิตยา จันทิมา (2552) มีความเห็นว่าเป็นสิ่งที่ทำให้เขาสามารถแสดงความเป็นตัวตนในที่สาธารณะ และเปิดพื้นที่ทางสังคมให้กับกลุ่มของตนเอง แสดงศักยภาพของชุมชนในการต่อรองกับวัฒนธรรมที่ครอบงำ รวมทั้งการสร้างจิตสำนึกทางประวัติศาสตร์ที่นำภาคภูมิใจและสร้างความรู้สึกร่วมกันอันหนึ่งอันเดียวกัน แล้วนำเสนอต่อสาธารณชนและกลุ่มของตนเอง

การสร้งน้ำพระ ยังคงเป็นประเพณีที่ชาวพระประแดงยึดถือปฏิบัติอยู่ แต่ก็เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่นิยมไปสร้งน้ำพระกันที่วัดโปรดกษเชษฐาราม ก็เปลี่ยนเป็นวัดที่ตนทำบุญนั่นเอง

ทะแยมมอญใน ปี พ.ศ. 2556 และพ.ศ. 2557 ไม่พบมีการแสดงในงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง จะเห็นได้ว่าทะแยมมอญเพิ่งเริ่มสูญหายไปเมื่อไม่กี่ปีมานี้เอง เช่นเดียวกับการศึกษาของสุดใจ แก้วแวว (2551) ที่พบว่าชุมชนมอญตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาครไม่มีการเล่นสะบ้าและทะแยมมอญในงานประเพณีสงกรานต์แล้ว

3. การประดิษฐ์ประเพณีใหม่ในประเพณีสงกรานต์พระประแดง การจัดงานประเพณีสงกรานต์พระประแดงในปัจจุบัน มีการประดิษฐ์ประเพณีใหม่ขึ้นมาหลายอย่าง ได้แก่ การแห่ธิดาข้างขององค์การบริหารส่วนตำบลบางน้ำผึ้ง การประกวดนางสงกรานต์และหนุ่มลอยชาย การเล่นสะบ้าแต่เดิมจะมีเพียง 3 วัน แต่บางบ่อนจะมีการเล่นสะบ้ารูปแบบใหม่เพิ่มเข้ามา คือใช้สาวประเภทสองเป็นผู้เล่นแทนหญิงสาว เพิ่มเข้ามาอีก 1 คืน นอกจากนี้ยังมีการแสดงต่าง ๆ เช่น การเต้นโคโยตี้ การเต้นกลางโหมฟองสบู่ การแสดงเพลงร็อคในขณะขบวนกำลังเริ่มแห่ การเล่นน้ำที่ใช้กระบอกฉีดน้ำแรงดันสูง การปะแป้งกลอนลามหญิงสาว ใช้รถปิคอัพบรรทุกน้ำมาสาดกัน มีการดื่มสุราของมึนเมาอยู่ทั่วไป และมีการทะเลาะวิวาทกันอยู่เนื่อง ๆ การประดิษฐ์ประเพณีใหม่ในงานประเพณีสงกรานต์พระประแดงนั้น ได้เปลี่ยนบรรยากาศของงานสงกรานต์พระประแดงอย่างสิ้นเชิง จากอดีตที่หมู่บ้านมอญแต่ละแห่งจะมีการจัดประเพณีสงกรานต์กันเองอย่างเรียบง่ายแฝงไปด้วยความศรัทธาต่อพระพุทธศาสนา รวมทั้งการแสดงความกตัญญูต่อบรรพบุรุษ บุพการี

และบุคคลที่ตนเองเคารพ มาเป็นการจัดงานใหญ่ระดับประเทศ ประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้นักท่องเที่ยวทั้งภายในและภายนอกประเทศได้เข้ามาท่องเที่ยว โดยให้ความสำคัญกับความยิ่งใหญ่ สวยงาม ตระการตา และสนุกสนาน ลึกครื้น ความบันเทิง และมีการถ่ายทอดสดประเพณีสงกรานต์พระประแดงไปทั่วโลก สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของมนตรี สุตาคำ (2545) ที่ศึกษาประเพณีไม้ค้ำโพธิ์ของอำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ว่ารูปแบบการจัดงานได้เปลี่ยนไปเน้นความบันเทิงและปลุกเร้าอารมณ์แก่ผู้เข้าร่วมประเพณี รูปแบบการจัดงานประเพณีสะท้อนให้เห็นถึงการขาดจิตสำนึกความเป็นคนท้องถิ่นและขาดการเรียนรู้ในรากเหง้าประเพณีดั้งเดิมที่แท้จริงของชุมชน กล่าวได้ว่าการประดิษฐ์ประเพณีใหม่ในประเพณีสงกรานต์พระประแดง เป็นการประดิษฐ์ประเพณีเพื่อตอบสนองนโยบายการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวโดยละเลยความหมาย คุณค่า และความสำคัญของประเพณีสงกรานต์ แม้ว่าภาครัฐและเอกชนจะพยายามร่วมมืออนุรักษ์ และฟื้นฟูประเพณีสงกรานต์ก็ตาม

การที่บุคคลภายนอกเข้ามาท่องเที่ยว และมีการแสดงออกระหว่างกันในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งส่งผลมาถึงงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง อันเป็นสัญลักษณ์ของอำเภอพระประแดง ซึ่งเป็นไปตามที่ สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2550) ได้กล่าวถึง ทฤษฎีการกระทำระหว่างกันด้วยสัญลักษณ์ว่า “เป็นเรื่องการกระทำระหว่างกัน และสัญลักษณ์ ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญ แล้วจึงขยายวงออกไปถึงมนุษย์แต่ละคน ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสังคม และสภาพของสังคมมนุษย์” ประเพณีสงกรานต์พระประแดงจึงเป็นสัญลักษณ์ในการสร้างปฏิสัมพันธ์ของคนในชุมชน ชุมชนมอญ พระประแดงจะดำรงอยู่ร่วมกันได้ ถ้าสมาชิกของชุมชนสามารถตีความร่วมกันได้และสามารถที่จะสื่อสารกันผ่านสัญลักษณ์ร่วมได้

4. งานประเพณีสงกรานต์พระประแดงในยุคโลกาภิวัตน์ ในปัจจุบันนี้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเป็นอย่างมาก ตามสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ประเพณีสงกรานต์พระประแดงมีวิวัฒนาการมาโดยตลอด จากจุดเริ่มต้นที่ผู้นำชุมชนชาวมอญได้ริเริ่มให้มีการจัดขบวนแห่ปลาไปปล่อย เพื่อสะเดาะเคราะห์ต่ออายุของตนตามความเชื่อ แทนที่จะต่างคนต่างทำ เป็นการสร้างความรักความสามัคคีให้เกิดขึ้นในชุมชนของชาวมอญพระประแดง วันเวลาผ่านไป งานแห่ปลาปล่อยเริ่มมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของคนมากขึ้น ประกอบกับสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองในอำเภอพระประแดงเริ่มเปลี่ยนแปลงไป ในปี พ.ศ. 2507 นายอำเภอพระประแดงจึงรับเอางานประเพณีสงกรานต์พระประแดงมาจัด เพื่อจะให้เป็นสัญลักษณ์ของอำเภอพระประแดง ทำให้รูปแบบของการจัดงานเริ่มเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่ผู้นำชุมชนเป็นผู้จัด แต่ด้วยค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการจัดงานนั้นนับวันจะสูงขึ้นเรื่อย ๆ อำเภอพระประแดงมีงบประมาณ

ไม่เพียงพอ อำเภोजึงร่วมมือกับเทศบาลเมืองพระประแดง ดำเนินการจัดงานประเพณีสงกรานต์
พระประแดง โดยนายอำเภอพระประแดงรับเป็นประธานในการจัดงาน ต่อมาในปี พ.ศ. 2528
ก็เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญขึ้นอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งนำมาสู่รูปแบบการจัดงานประเพณีสงกรานต์
พระประแดงในปัจจุบัน คือ นายอำเภอที่ย้ายมาใหม่ ไม่ได้ศึกษาวัฒนธรรมดั้งเดิม คิดว่างาน
ประเพณีสงกรานต์พระประแดงนั้น เป็นของคนพระประแดงทั้งอำเภอ จึงสั่งการให้ตำบลต่าง ๆ
ในเขตอำเภอพระประแดง ส่งขบวนแห่นางสงกรานต์ของแต่ละตำบล มาแห่พร้อม ๆ กันใน
งานประเพณีสงกรานต์พระประแดง ในปัจจุบัน เทศบาลเมืองพระประแดงจะเป็นเจ้าภาพหลักใน
การจัดงาน โดยความร่วมมือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ ในอำเภอพระประแดง ตามศักยภาพ
ของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การจัดงานในปัจจุบันจะเน้นในการอนุรักษ์วัฒนธรรมมอญ
ดั้งเดิมมิให้สูญหายไป พยายามนำภาพวัฒนธรรมมอญในอดีตที่สวยงาม ออกสู่สายตาสาธารณชน
มีการขอความร่วมมือไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ ให้เน้นเรื่องการแต่งกายของผู้เข้าร่วม
ขบวนแห่นางสงกรานต์ ให้แต่งกายด้วยชุดมอญสำหรับสตรีและชุดลอยชายสำหรับบุรุษ ในงานมี
การสาธิตการแสดงการเล่นสะบ้า สาธิตวิธีการกวาดลานแบบโบราณ มีการอุดหนุนเงินให้ชุมชน
ชาวมอญต่าง ๆ ในเขตอำเภอพระประแดง เพื่อจัดให้มีการสาธิตการแสดงการเล่นสะบ้ามอญ
โดยภาพรวมแล้วการจัดงานถือว่าอยู่ในเกณฑ์ดี แต่เมื่อพูดถึงสงกรานต์พระประแดงแล้ว
นักท่องเที่ยวต่าง ๆ ที่มาเที่ยวงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง จะคิดถึงการเล่นน้ำที่สนุกสนาน
ส่งท้ายสงกรานต์ของประเทศไทย ประชาชนจากทั่วทุกสารทิศหลั่งไหลกันเข้ามาที่พระประแดง
เพื่อมาเล่นน้ำสงกรานต์ มีการเล่นน้ำที่เลียด ไข้เป็งลูปหน้ากันอย่างสนุกสนาน มีการกระทำ
อนาจารหญิงสาว มีการปล่อยปลาละเลเรื่องการทำนายสุรา มีการดื่มสุราก็อย่างสนุกสนาน
อยู่ทั่วไป มีการทะเลาะวิวาท และตามด้วยปัญหาการจราจรที่ติดขัดไปทั่วอำเภอพระประแดง และ
เขตใกล้เคียง

ส่วนหนึ่งที่ทำให้งานประเพณีสงกรานต์พระประแดง มีชื่อเสียงโด่งดังเป็นที่รู้จักกัน
ทั่วประเทศและทั่วโลกนั้น เกิดจากการส่งเสริมการท่องเที่ยวของสำนักงานการท่องเที่ยวแห่ง
ประเทศไทย (ท.ท.ท.) โดยเหตุผลที่สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยดำเนินการส่งเสริม
การท่องเที่ยวในงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง เพราะเป็นหน้าที่ การส่งเสริมการท่องเที่ยว
ของ ท.ท.ท. นี้ จะเน้นการดึงเอกลักษณ์การจัดงานสงกรานต์ปากลัดในสมัยก่อนออกมา โดยเน้นให้
พื้นที่รักษาเอกลักษณ์นี้ไว้ให้ได้ แม้แต่กระแสวัฒนธรรมทางตะวันตกกำลังเข้ามาแทรกแซง
โดยการส่งเสริมการท่องเที่ยวนี้จะเน้นที่การประชาสัมพันธ์เอกลักษณ์เด่น ๆ ของงาน ได้แก่
วัฒนธรรมการแต่งกายของมอญพระประแดง ประเพณีการปล่อยปลา และกิจกรรมพื้นบ้าน

ได้แก่การเล่นสโสบ้า โดยการสนับสนุนประเพณีสงกรานต์พระประแดงโดยให้เป็นเงิน และการประชาสัมพันธ์เป็นหลัก รวมทั้งการสนับสนุนให้สื่อได้มีการถ่ายทอดสดงานประเพณีสงกรานต์ไปทั่วทุกภูมิภาคของโลก กล่าวได้ว่าประเพณีสงกรานต์พระประแดง ได้กลายเป็นฐานผลิตพื้นที่ทางการค้าที่สร้างรายได้และผลกำไรในระดับท้องถิ่น ภูมิภาค ชาติ และระดับนานาชาติ ดังจะเห็นได้ว่ามีนักท่องเที่ยวจากทุกมุมโลกเดินทางมาสัมผัสประเพณีสงกรานต์พระประแดงทำให้ ประเพณีสงกรานต์พระประแดงเปิดประตูสู่สายตาโลกภายนอกได้อย่างคมชัด เป็นประเพณีที่ขายได้ตามแนวคิด “จากคุณค่า สู่มูลค่า” ที่สร้างรายได้เข้าสู่ท้องถิ่นและประเทศเป็นจำนวนมาก

ผู้อุปถัมภ์หลักของการจัดงานงานประเพณีสงกรานต์พระประแดงที่สำคัญอีกรายหนึ่งคือ บริษัทบุญรอด เทรคคิง จำกัด เหตุผลที่บริษัทบุญรอด เทรคคิงให้การสนับสนุนการจัดงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง นั้น เพื่อส่งเสริมภาพลักษณ์ตามนโยบายของบริษัท ฯ ด้านการส่งเสริมวัฒนธรรม ต่าง ๆ เน้นการอนุรักษ์ประเพณีเป็นจุดเด่นของชาวมอญ ได้แก่ การเล่นสโสบ้า การแห่ธงสังฆะขาบ การแห่กแห่ปลา ส่วนเรื่องของการตลาด เน้นในเรื่องการเล่นน้ำหรือประเพณีที่สืบทอดกันมาแบบพื้น ๆ และที่แตกต่างจากที่อื่นคือการมีส่วนร่วมของชุมชน บริษัทบุญรอด เทรคคิง ได้ให้การสนับสนุนงานประเพณีสงกรานต์พระประแดงมาเป็นระยะเวลา 20 ปีแล้ว ความคาดหวังของบริษัทฯ ต่องานประเพณีสงกรานต์พระประแดง คือ งานประเพณีสงกรานต์พระประแดง จะต้องคงอยู่ไปถึงรุ่นลูกรุ่นหลาน โดยไม่บิดเบือนหรือกลายพันธ์ รูปแบบของการสนับสนุนที่บริษัทบุญรอด เทรคคิง ให้การสนับสนุนงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง มี 2 ส่วน คือ การให้เงินงบประมาณ ซึ่งมากขึ้นทุกปี อีกส่วนหนึ่ง คือ การจัดกิจกรรมเข้าร่วม ได้แก่ เทศกาลอาหารในช่วงงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง ในตอนกลางคืนมีการแสดงต่าง ๆ บริษัทไม่ปิดกั้นสปอนเซอร์รายอื่น แต่ผู้จัดงานต้องดูแลสิทธิประโยชน์ของผู้สนับสนุนไม่ให้เกิดปัญหา ไม่เห็นด้วยที่ผู้จัดงานจะให้มีคู่แข่งในงาน ซึ่งการสนับสนุนงานประเพณีสงกรานต์ของบริษัทเป็นส่วนหนึ่งของแผนการตลาด ที่ต้องขยายกลุ่มเป้าหมายหรือลูกค้า พร้อมกับการสร้างภาพลักษณ์ขององค์กรว่าเป็นองค์กรที่ส่งเสริมและอนุรักษ์ประเพณีสงกรานต์ของชาวไทยเชื้อสายมอญ การสนับสนุนดังกล่าวจะอยู่ในรูปแบบการจัดตั้งโรงงานเพื่อบริการประชาชนที่มาร่วมงาน ตลอดจนการสนับสนุนผลิตภัณฑ์ พร้อมอุปกรณ์ต่าง ๆ น้ำดื่มตราสิงห์ เครื่องดื่มสุขภาพ B-ing แก้วน้ำดื่มสิงห์ เต็นท์น้ำดื่มสิงห์ และร่มน้ำดื่มสิงห์ เป็นต้น

เช่นเดียวกันกับผู้สนับสนุนหลักของงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง ที่สำคัญอีกรายหนึ่งก็คือ บริษัทไทยน้ำทิพย์ จำกัด ตามนโยบายการทำกิจกรรมเพื่อสังคม (CSR) ของบริษัท เป็นการคืนกำไรให้สังคม โดยบริษัทไทยน้ำทิพย์ จำกัด เห็นว่าจุดเด่นของงานประเพณีสงกรานต์

พระประแดงก็คือ วัฒนธรรมมอญ ไม่ว่าจะเป็นการกวาดทะเลแม่ การเล่นสะบ้า งานประเพณี สงกรานต์พระประแดงขณะนี้สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี แล้วมีการพัฒนาไปเรื่อย ๆ เมื่อก่อนจะไม่ค่อยมีกิจกรรมอะไรมากนัก แต่ตอนนี้มีกิจกรรม มีศิลปินในงาน ซึ่งเป็นสิ่งแปลก ใหม่งานประเพณีสงกรานต์พระประแดงควรอนุรักษ์การกวาดทะเลแม่ และการเล่นสะบ้าเอาไว้ ให้คนรุ่นหลังได้เข้ามามีส่วนร่วมในงาน สิ่งที่เด่นของงานประเพณีสงกรานต์พระประแดงคือ เป็นการจัดงานที่เน้นในเรื่องของการอนุรักษ์ ตลอดระยะเวลา 10 ปีกว่าที่บริษัท ไทยน้ำทิพย์ให้การสนับสนุนงานประเพณีสงกรานต์พระประแดงนั้น บริษัท ฯ มีการปรับปรุงพัฒนาเกี่ยวกับกิจกรรม นำศิลปินเข้าไปช่วยเรื่องการแห่ขบวน มีการแจกเสื้อแจกหมวก ความคาดหวังคือ ภาพลักษณ์ที่ดีของบริษัท ที่มีอยู่กับงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง เป็นการสร้างภาพลักษณ์ให้กับบริษัท และเป็นการประชาสัมพันธ์อีกทางหนึ่งด้วย การสนับสนุนของบริษัท ไทยน้ำทิพย์ มีทั้งการสนับสนุนเป็นเงิน ศิลปิน และกิจกรรมหลาย ๆ กิจกรรม รวมไปถึงการให้ยืมอุปกรณ์ในการจัดงาน เช่น เต็นท์ โต๊ะ เก้าอี้ เป็นต้น เงื่อนไขในการสนับสนุนคือต้องไม่มีคู่แข่งทางธุรกิจเข้ามาในงาน

ประเพณีสงกรานต์พระประแดงนอกจากจะถูกใช้ป็นสัญลักษณ์ในการสร้างปฏิสัมพันธ์ และการดำรงอยู่ของชุมชนมอญแล้ว การรับรู้บทบาทของผู้อื่น จะทำให้บุคคลเข้าใจความหมาย และความตั้งใจของผู้อื่น และสามารถตอบสนอง มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่น ในชุมชนได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับ ในชุมชน/ สังคมหนึ่ง ๆ จะประกอบด้วยโครงสร้างที่เชื่อมโยงด้วยกัน โครงสร้างดังกล่าวจะทำหน้าที่ในการกำหนดพฤติกรรมมนุษย์และความสัมพันธ์ของสถาบันทางสังคม ซึ่งสถาบันต่าง ๆ ในสังคมของอำเภอพระประแดงจะทำบทบาทและทำหน้าที่ต่าง ๆ กันไป ตามภารกิจของตนอันพึงกระทำตามแนวคิดของเฮร์เบิร์ต สเปนเซอร์ (สุภาวงศ์ จันทวานิช, 2551) คือ 1. สถาบันครอบครัวจะทำหน้าที่ผลิตและเลี้ยงดู รวมทั้งการหล่อหลอม ถ่ายทอดการเรียนรู้ และวัฒนธรรมสู่สมาชิกใหม่ 2. สถาบันพิธีกรรม ทำหน้าที่ควบคุมพฤติกรรมมนุษย์ 3. สถาบันการเมือง จะส่งเสริมให้สมาชิกของชุมชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน 4. สถาบันศาสนามีหลักคำสอนให้มนุษย์ยึดถือ 5. สถาบันอาชีพ ทำให้เกิดการแบ่งงานเป็นส่วน ๆ ในสังคม 6. สถาบันเศรษฐกิจ ทำหน้าที่ในการส่งเสริมการแบ่งระบบการทำงานและการทำงานอย่างเสรี สถาบันต่าง ๆ เหล่านี้ เกิดความจำเป็นของสถานการณ์เกี่ยวกับหน้าที่ และ โครงสร้างในสังคม ความสัมพันธ์ทางสังคม คือ ส่วนต่าง ๆ ของสังคมร่วมมือกันได้โดยแรงผูกพันทางกายภาพ ส่วนหนึ่งที่สัมพันธ์กันนั้นคือ งานประเพณีสงกรานต์พระประแดงนั่นเอง

5. ปฏิสัมพันธ์และความหลากหลายในงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง ซึ่งแต่เดิมนั้นเป็นวัฒนธรรมของชุมชน โดยเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงมาตั้งแต่ พ.ศ. 2488 มาเป็นลำดับ

งานประเพณีสงกรานต์พระประแดงในทุกวันนี้ เป็นงานที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวและสร้างชื่อเสียงให้กับอำเภอพระประแดงเป็นอย่างยิ่ง การดำเนินงานเน้นการรักษางานประเพณีสงกรานต์ดั้งเดิมของชาวมอญพระประแดง โดยผู้นำในการจัดงานนั้นคือนายกเทศมนตรีเมืองพระประแดง นายประเสริฐ วัชรเชื่อนขันธุ์ ชาวจีนผู้นับถือศาสนาคริสต์ โดยกิจกรรมหลัก ๆ ในการจัดงาน ได้แก่ การประกวดนางสงกรานต์และหนุ่มลอยชาย การสาธิตการกวาดลานแม่ ส่งเสริมการสาธิตการเล่นสบ้าในชุมชนมอญ การจัดกิจกรรมรดน้ำขอพรผู้ใหญ่ และที่สำคัญในงานประเพณีสงกรานต์พระประแดงในปัจจุบันนี้ คือ การจัดขบวนแห่นางสงกรานต์ที่ยิ่งใหญ่อลังการ โดยเน้นให้ผู้เข้าร่วมขบวนแห่แต่งกายด้วยชุดราชมัญสำหรับหญิงสาว ส่วนชายหนุ่มให้แต่งชุดลอยชาย ถือกรงนกโหลปลาแห่ไปรอบเมืองพระประแดง และไปทำพิธีปล่อยนกปล่อยปลาที่วัดโปรดเกษเกษฐาราม การจัดงานประเพณีสงกรานต์พระประแดงในปัจจุบันได้รับความร่วมมือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่ง จัดขบวนแห่ร่วมงานอย่างสวยงามและยิ่งใหญ่ สถานศึกษาต่าง ๆ ในอำเภอพระประแดง ต่างให้ความร่วมมือในการจัดงาน โดยมีผู้อุปถัมภ์หลัก ได้แก่ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย บริษัทบุญรอดเทรดดิ้ง จำกัด และบริษัทไทยน้ำทิพย์ จำกัด โดยผู้อุปถัมภ์จะเน้นในการประชาสัมพันธ์การจัดงาน และการสร้างภาพลักษณ์ให้กับสินค้าของตน ในวันแห่นางสงกรานต์ผู้คนจากทั่วทุกสารทิศต่างหลั่งไหลเข้ามาเที่ยวงาน เป็นการปิดท้ายเทศกาลสงกรานต์ของไทย นักท่องเที่ยวที่หลั่งไหลกันเข้ามามีส่วนใหญ่มากเพื่อการล่องเรืออย่างสนุกสนานตามความคิดของตนไม่ค่อยมีใครที่มากท่องเที่ยวเพื่อจะดูขบวนแห่นางสงกรานต์มากนัก ไม่ค่อยมีผู้รู้ถึงสาระดีในงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง

ชาวมอญพระประแดงในปัจจุบัน ยังมีหมู่บ้านมอญอยู่บ้าง ให้ความร่วมมือในการจัดงานประเพณีสงกรานต์พระประแดงเพียงเล็กน้อย แต่จะให้ความสำคัญในงานแห่หงส์ธงตะขาบ ซึ่งชาวมอญช่วยกันประดิษฐ์ขึ้นมาใหม่ แทนประเพณีแห่กแห่ปลาที่ชาวมอญคิดว่าถูกทางราชการยึดเอาไป ชาวคริสต์ในพระประแดงมีส่วนร่วมในกิจกรรมสงกรานต์พระประแดงมากกว่า ชาวอิสลาม เพราะความยึดมั่นในศาสนาของชาวคริสต์ แต่ชาวอิสลามนั้นเคร่งครัดในศาสนาเป็นอย่างมาก ทั้งชาวคริสต์และชาวอิสลามสามารถที่จะร่วมงานประเพณีสงกรานต์พระประแดงได้เฉพาะกิจกรรมที่ใช้พิธีกรรมทางศาสนา ส่วนผู้มาขายแรงงานต่าง ๆ ในอำเภอพระประแดงก็จะมีส่วนร่วมเพียงการมาเที่ยวงาน มาชมขบวนแห่บ้าง แต่ส่วนมากมักจะมาล่องเรืออย่างสนุกสนาน ส่งท้ายเทศกาลสงกรานต์ของไทยและการจัดงานประเพณีสงกรานต์พระประแดงในปัจจุบันนี้ถึงจะเป็นการจัดงานที่ยิ่งใหญ่อลังการ แต่ก็เป็นการจัดงานที่เน้นเชิงสัญลักษณ์ คือการดึงเอาเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมมอญพระประแดง ซึ่งเป็นรูปแบบของวัฒนธรรมดั้งเดิมมานำเสนอในลักษณะการสาธิตเป็นส่วนใหญ่ ส่วนสาระดีคือแก่นแท้ หรือคุณค่าทางวัฒนธรรม

ดั้งเดิมของมอญนั้น ส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีใครทราบ มีการประชาสัมพันธ์ถึงแก่นแท้ทางวัฒนธรรมว่า มีความเป็นมาอย่างไรเพียงเล็กน้อย ความสำคัญของการจัดงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง นั้นเพียงเพื่อให้รู้ว่าพระประแดงเป็นเมืองมอญเท่านั้นเอง สอดคล้องกับ จอร์จ เฮอร์เบิร์ต มิด (1863-1931) นักสังคมวิทยาของว่าทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ จะเน้นที่ตัวผู้กระทำ และการตีความหมาย ของความจริงทางสังคม ซึ่งเขามีแนวคิดที่ ความคิด ประสบการณ์ และพฤติกรรมมีความสำคัญ ต่อสังคม มนุษย์สร้างความสัมพันธ์ผ่านระบบสัญลักษณ์ สัญลักษณ์ที่สำคัญที่สุด คือ ภาษา ซึ่งสัญลักษณ์ไม่ได้หมายถึง วัตถุหรือเหตุการณ์เพียงเท่านั้น แต่ยังอาจหมายถึง การกระทำจากวัตถุ และเหตุการณ์นั้นด้วย ดังนั้นสัญลักษณ์จึงหมายถึง “วิธีการที่มนุษย์ปฏิบัติสัมพันธ์อย่างมีความหมาย กับธรรมชาติและบริบททางสังคม” ถ้าไม่มีสัญลักษณ์ มนุษย์จะ ไม่มีปฏิสัมพันธ์กันและจะไม่มี สังคมเกิดขึ้นมา สัญลักษณ์จึงเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นมา สังคมคนในพระประแดง “ประเพณี สงกรานต์” ถูกใช้เป็นสัญลักษณ์ในการสร้างปฏิสัมพันธ์ของคนในชุมชน สังคมคนพระประแดงจะ สามารถดำรงอยู่ต่อไปได้ ถ้าสมาชิกในชุมชนสามารถตีความสัญลักษณ์ร่วมกันได้ ก็สามารถที่จะ สื่อสารกันผ่านสัญลักษณ์ร่วม (Common symbols) ได้ ดังนั้นบุคคลพึงต้องรู้จักความหมายของ สัญลักษณ์ที่ไปสัมพันธ์กับผู้อื่น ซึ่ง Mead (2013) เรียกว่า การรับรู้บทบาท (Role taking) การที่ บุคคลรับรู้บทบาทของผู้อื่นจะทำให้บุคคลเข้าใจความหมายและความตั้งใจของผู้อื่น และสามารถ ตอบสนองการปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่นในชุมชนได้เป็นอย่างดี

การจัดการงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง ให้ดำรงอยู่อย่างมีสาระ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนสืบไป

เนื่องจากงานประเพณีสงกรานต์พระประแดงมีพัฒนาการเรื่อยมา ตามสภาพ เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของอำเภอพระประแดง ในปัจจุบันเพื่อให้การจัดงานยังคงสร้าง เป็นเอกลักษณ์ของชาวพระประแดงต่อไป จึงควรเน้นการจัดงานด้วยวิธีการดังนี้

1. การจัดประเพณีสงกรานต์ควรเน้นให้ชุมชนคนไทยเชื้อสายมอญได้เข้ามามีส่วนร่วม ในการคิดรูปแบบ/ วิธีการจัดประเพณีสงกรานต์เพื่อให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับวิถีชีวิต ของชุมชนมอญอย่างแท้จริง
2. ต้องประชาสัมพันธ์โดยใช้วิธีการต่าง ๆ ทุกช่องทาง เพื่อแนะนำวัฒนธรรมดั้งเดิม ให้ผู้ร่วมจัดงาน นักท่องเที่ยว และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ได้รับทราบที่มา และความเป็นมาของงาน ประเพณีสงกรานต์พระประแดงดั้งเดิม ว่ามีความเป็นมาอย่างไร พิธีกรรมต่าง ๆ ในเทศกาล สงกรานต์ของชาวมอญดั้งเดิมนั้น สื่อถึงอะไร ควรให้เกียรติเชิญชาวมอญดั้งเดิมที่มีความรู้ความ เข้าใจ ในวัฒนธรรม อย่างแท้จริง มาให้ความรู้กับผู้จัดงานในเวลาที่มีการประชุม เพื่อเตรียม

ความพร้อมการจัดงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง เพื่อที่จะได้ทราบสารัตถะที่มีมาใน พิธีกรรมดั้งเดิม ให้ทุกคนที่มีส่วนในการจัดงานได้รับทราบ

3. พิธีกรรมและกิจกรรมต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปคงจะให้กลับมาเป็นเหมือนเดิมนั้นคง เป็นไปไม่ได้ ดังนั้น ควรจะรักษาประเพณีเดิมไว้ให้ได้มากที่สุดทุก ๆ อย่าง ถึงแม้จะเป็น การประดิษฐ์ขึ้นมาใหม่ก็ควรต้องดำเนินการ เช่น การค้าโพธิ์ และทะเลมอญ เป็นต้น

4. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเป็นองค์กรหลัก ในการส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และสนับสนุนงบประมาณในการจัดงาน โดยคำนึงถึงวัฒนธรรมดั้งเดิม ซึ่งในการจัดต้องให้ความร่วมมือกันระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งในอำเภอ พระประแดง ชุมชนชาวมอญ ชุมชนต่าง ๆ ของพระประแดง สถานศึกษาทุกแห่ง และอำเภอ พระประแดง

การเปิดประชาคมอาเซียนในปี 2558 น่าจะเป็นผลดีในการเผยแพร่งานประเพณี สงกรานต์ของพระประแดง ให้ประชาคมอาเซียนรู้จักมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะมีผลดีในแง่ของการท่องเที่ยว ส่วนผลเสียนั้น อาจจะมีในด้านการเล่นสาดน้ำอย่างไร้วัฒนธรรมขาดสติ ถ้าภาพเหล่านี้เผยแพร่ ออกไป อาจทำให้ชื่อเสียงของงานประเพณีสงกรานต์พระประแดงเสียหายได้

จากอดีตถึงปัจจุบัน งานประเพณีสงกรานต์พระประแดง มีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลง ตามสภาพเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองมาตลอด วัฒนธรรมดั้งเดิมเปลี่ยนแปลงไปบ้าง การที่จะ ปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัยการเปลี่ยนแปลงในยุค โลกาภิวัตน์ หรือการรองรับวัฒนธรรมอาเซียนใน อนาคตสมควรที่จะจัดการวัฒนธรรมท้องถิ่น ให้ผู้เข้าร่วมจัดงานทุกฝ่ายเข้าใจวัฒนธรรมดั้งเดิมว่า มีความเป็นมาอย่างไร มีความคิดความเชื่อในพิธีกรรมต่าง ๆ อย่างไร ควรให้ผู้รู้ที่เป็นชาวมอญแท้ ๆ มีส่วนร่วมในการจัดการงาน การเปลี่ยนแปลงรูปแบบพิธีกรรม ความเชื่อ ควรรักษาประเพณีเดิม ไว้ให้มากที่สุด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเป็นองค์กรหลักในการจัดงาน โดยร่วมกับผู้มีส่วน เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน โดยเฉพาะชุมชนมอญและชุมชนอื่น ๆ ในอำเภอพระประแดง เพื่อการมีส่วนร่วมในการสืบสาน ส่งเสริม อนุรักษ์ และพัฒนาวัฒนธรรมท้องถิ่น งานประเพณี สงกรานต์พระประแดงสืบไป การให้ความสำคัญกับคนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการทำงานประเพณี ท้องถิ่นจะทำชุมชนมีความเข้มแข็งและเกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับ Kundoldibya Panitchpakdi (2012) ที่พบว่า พฤติกรรมและยึดมั่นในวัฒนธรรมท้องถิ่นทำให้ชุมชนมีความ เข้มแข็ง สามารถคงอัตลักษณ์ของตนเองได้อย่างเหนียวแน่นแม้จะมีการเปลี่ยนแปลงทางสังคม อย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนได้เรียนรู้รากเหง้าประเพณี ดั้งเดิมของชุมชน จะเป็นการสร้างจิตสำนึกความเป็นคนในท้องถิ่นและร่วมกันสืบสานประเพณี ท้องถิ่นต่อไป สอดคล้องกับ Hossein (2010) ที่ระบุว่าแต่ละสังคมจะต้องให้ความสำคัญกับคุณค่า

และวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างยิ่ง และจะต้องร่วมกันอนุรักษ์และส่งเสริมให้คนรุ่นใหม่ได้ตระหนัก และเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับทฤษฎี โครงสร้างหน้าที่ ซึ่ง เฮร์เบิร์ต สเปนเซอร์ (1820-1903) สรุปว่า สังคมเติบโตด้วยกระบวนการ สองแบบ แบบแรกคือการพอกพูนของหน่วยต่าง ๆ ตามธรรมชาติในลักษณะที่เป็นวิวัฒนาการ อีกแบบหนึ่งคือการประสานของส่วนต่าง ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกันมาก่อน การรวมตัวของกลุ่มต่าง ๆ ทำให้เกิดความซับซ้อนมากขึ้น ความสัมพันธ์ทางสังคม คือ ส่วนต่าง ๆ ของสังคมร่วมมือกันได้ โดยแรงผูกพันทางกายภาพ ภาษา และความรู้สึกทางสังคมร่วมกัน

วิธีการการอนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่น ให้ดำรงอยู่อย่างมีสวัสดิภาพ

เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนได้ในสังคมยุคโลกาภิวัตน์ที่มีการสื่อสารที่ไร้พรมแดน มีการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมที่กว้างขวางและรวดเร็ว วัฒนธรรมจากภายนอกหลั่งไหลนำสู่พระประแดงอย่างรวดเร็วและเพิ่มขึ้นทุกวัน

เราจะไม่สามารถย้อนกลับไปสู่อุดมคติตั้งแต่ปี 2488 ได้ แต่เราต้องทำให้วัฒนธรรมท้องถิ่นของอำเภอพระประแดงอยู่กับปัจจุบันให้ได้ กล่าวคือ

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งในอำเภอพระประแดง ต้องเป็นหลักและให้ความร่วมมือกัน ในการจัดงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง เพราะในภาวะเศรษฐกิจปัจจุบัน การจัดงานประเพณีสงกรานต์ เพื่อที่จะรักษาประเพณีท้องถิ่นให้คงอยู่นั้นมีค่าใช้จ่ายที่สูงมาก จึงจำเป็นต้ององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีงบประมาณเป็นของตนเอง เป็นผู้ดำเนินการสนับสนุน งบประมาณหรือเป็นผู้จัดงานภายใต้วัฒนธรรมดั้งเดิม โดยร่วมมือกันกับชุมชนให้ผู้มีความรู้ด้านวัฒนธรรมดั้งเดิมเป็นผู้ให้คำแนะนำ สภาวัฒนธรรมต่าง ๆ ของอำเภอพระประแดง และอำเภอพระประแดง เข้ามาประสานงาน อย่าทำตามใจตนเอง โดยการจัดทำเป็นโครงการไว้ในแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ควรให้เป็นเงินอุดหนุนเพราะอาจจะผิดระเบียบการให้เงินอุดหนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งจะถูกท้วงติงจากสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน และถูกเรียกเงินคืนพร้อมทั้งอาจโดนดำเนินคดีอาญาอีกด้วย

2. ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความรู้ ความเข้าใจ ในสวัสดิการงานประเพณีสงกรานต์พระประแดงอย่างจริงจัง และต้องมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมแห่งท้องถิ่นอย่างแท้จริง และต้องไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ใด ๆ ทั้งสิ้น ถึงแม้บทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญในปี 2540 และ ปี 2550 พร้อมทั้งพระราชบัญญัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่ง จะกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมของท้องถิ่นก็ตาม แต่ถ้าผู้บริหาร

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ใส่ใจ ไม่สนใจ ไม่มีจิตสำนึกที่จะอนุรักษ์วัฒนธรรมดั้งเดิมของท้องถิ่น มัวแต่คำนึงถึงผลประโยชน์ต่าง ๆ หรือไปมุ่งการพัฒนาในด้านอื่นเป็นหลักก็จะทำให้การอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นดั้งเดิมนั้นไม่ประสบผลสำเร็จ

3. ควรให้ความรู้ทางด้านงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง แก่เด็กและเยาวชน ในสถานศึกษา โดยการจัดให้มีการสอนในหลักสูตรท้องถิ่น ถ้าเป็น โรงเรียนในสังกัดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินการได้ ถ้าเป็น โรงเรียนเอกชน อำเภอต้องประสานขอความร่วมมือให้บรรจิวินัยวัฒนธรรมท้องถิ่นเข้าไปในหลักสูตรหรือจะสอนเป็นวิชาพิเศษ และถ้าเป็นโรงเรียนรัฐบาลต้องประสานงานกับกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้จัดวิชานี้เป็นวิชาที่สอนในโรงเรียนซึ่งเป็นไปได้ยาก การสอบวิชาวัฒนธรรมท้องถิ่นในโรงเรียนนั้น เพื่อที่จะให้เด็กและเยาวชนในท้องถิ่นได้มีความรู้ความเข้าใจถึงความเป็นมาของวัฒนธรรมดั้งเดิม ซึ่งแฝงไปด้วยสารัตถะ ทราบความเป็นมาทางวัฒนธรรมของบรรพบุรุษตน จะได้ซึมซับวัฒนธรรมท้องถิ่นไปตั้งแต่เด็ก เพื่อจะได้ช่วยกันอนุรักษ์วัฒนธรรมของตนให้คงอยู่สืบไป

4. ต้องประชาสัมพันธ์การจัดงานประเพณีสงกรานต์พระประแดงทุกครั้ง โดยใช้จุดเด่นซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของมอญพระประแดง เช่น การแต่งกายลอยชาย ของผู้ชายชาวมอญที่ไม่เหมือนกับชาวมอญในท้องถิ่นอื่น ๆ ของประเทศไทย เข้ามาเป็นจุดขาย ในแต่ละกิจกรรมและพิธีกรรม ต้องมีการประชาสัมพันธ์สอดแทรกความรู้ ในสารัตถะของกิจกรรม และพิธีกรรมต่าง ๆ นั้นเข้าไป เพื่อให้กับผู้เข้าร่วมกิจกรรม และพิธีกรรมนั้น ๆ ได้รับทราบ กิจกรรมและพิธีกรรมต่าง ๆ ต้องคงเอกลักษณ์เดิมที่แฝงไปด้วยสารัตถะของกิจกรรมและพิธีกรรม เอาไว้ให้มากที่สุด และต้องหาทางตัดกิจกรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับงานประเพณีสงกรานต์พระประแดงออกไป

5. อำเภอพระประแดง หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรจัดให้มีการรวบรวมรูปภาพเก่า ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม โดยวิธีการต่าง ๆ เช่น การจัดประกวดภาพถ่ายทางวัฒนธรรม เป็นต้น เพื่อจะเป็นการรวบรวมประวัติศาสตร์วัฒนธรรมจากภาพถ่าย การศึกษาวัฒนธรรมดั้งเดิมด้วยรูปภาพ อาจจะมีบางคนบอกเล่าเรื่องราวในอดีตที่เล่าขานต่อ ๆ กันมา เมื่อได้รูปภาพแล้วก็รวบรวมและจัดทำเป็นหนังสือหรือเอกสารเพื่อรวบรวมไว้เป็นข้อมูลทางวัฒนธรรมขั้นต้นต่อไป

6. ควรส่งเสริมงานประเพณีแห่งสังฆะตชะบ ซึ่งเป็นพิธีกรรมสำคัญของชาวมอญพระประแดงที่ประดิษฐ์ขึ้นมาใหม่ ซึ่งจัดในช่วงงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง เป็นเรื่องที่ชาวมอญพระประแดงคิดว่า “งานแห่ปลาปากลัด” ของชาวมอญถูกทางราชการยึดไป และไปทำให้วัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวมอญพระประแดงเสียหาย แต่ชาวมอญพระประแดงมีความห่วงหาอาวรณ์วัฒนธรรมของตน จึงร่วมกันจัดงานแห่สังฆะตชะบขึ้นมา ด้วยความรัก ความสามัคคีของ

ชาวมอญพระประแดง ให้เป็นต้นแบบในการอนุรักษ์ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ ส่วนการดำเนินกิจกรรมในพิธีกรรมต่าง ๆ ต้องให้ชาวมอญเป็นผู้ดำเนินการเองทั้งหมด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องไม่เข้าไปก้าวก่ายแต่อย่างใดทั้งสิ้น

ในสังคมยุคโลกาภิวัตน์ ที่มีการสื่อสารอย่าง ไร้พรมแดน สังคมวัฒนธรรมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว วัฒนธรรมภายนอกหลั่งไหลเข้าสู่พระประแดงอย่างต่อเนื่องทุกวันและนับวันจะเพิ่มขึ้นในอนาคต การที่จะดำรงสภาพงานประเพณีสงกรานต์พระประแดงให้คงอยู่แบบดั้งเดิมคงจะเป็นไปได้ยาก จึงมีความจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนให้ เป็นไปตามสถานการณ์ทางสังคมที่เปลี่ยนแปลง แต่ยังคงความเชื่อ ความคิด กิจกรรมดั้งเดิมเอาไว้ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ส่งเสริมและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมทั้งภาครัฐ เอกชน และชุมชนอย่างใกล้ชิด ควรให้ความรู้ด้านวัฒนธรรมท้องถิ่นแก่เด็กและเยาวชนในสถานศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ ควรเก็บรวบรวมงานประวัติศาสตร์ด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น ให้เป็นระบบเพื่อการเผยแพร่และสืบทอด สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดควรเข้ามามีส่วนร่วมอย่างจริงจัง สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัลลภ สุรียกุล ณ อุรุยา (2542) ที่ศึกษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของชาวมอญ จังหวัดปทุมธานี พบว่า การเปลี่ยนแปลงเกิดจากปัจจัยหลายอย่าง เช่น การปฏิรูปการศึกษา ทำให้ภาษามอญลดลง การพัฒนาประเทศสู่ความทันสมัย ทำให้แบบแผนวิถีชีวิตของคนในชุมชนเปลี่ยนแปลง สอดคล้องกับ ธวัช ปุณโณทก (ม.ป.ป., หน้า 2) ที่พบว่า วัฒนธรรมตะวันตกเริ่มมีอิทธิพล และเข้าสู่สังคมไทยตั้งแต่รัชกาลที่ 4 เป็นต้นมา มีผลทำให้การดำเนินชีวิตของคนไทยเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม และ Klausner (1987) พบว่า ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ทำให้ประเพณีวัฒนธรรมอันดีบางอย่างสูญหายไปอย่างน่าเสียดาย ประเพณีวัฒนธรรมที่คงอยู่ก็ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวแตกต่างกันไป โดยขาดการเหลียวแลเอาใจใส่จากภาครัฐเกือบสิ้นเชิง

งานประเพณีสงกรานต์พระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ให้ดำรงอยู่อย่างมีสาร์ตละ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ได้ในสังคมยุคโลกาภิวัตน์ที่มีการสื่อสารที่ไร้พรมแดน มีการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมที่กว้างขวางและรวดเร็ว วัฒนธรรมจากภายนอกหลั่งไหลเข้าสู่พระประแดงอย่างรวดเร็วและเพิ่มขึ้นทุกวันนี้ ไม่สอดคล้องกับทฤษฎีโครงสร้าง-หน้าที่นิยม แนวความคิดทฤษฎีโครงสร้าง-หน้าที่นิยม ตามที่สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2546) ได้นำเสนอไว้ นั่น เมื่อนำมาวิเคราะห์ในงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง ซึ่งเปรียบเสมือนสิ่งมีชีวิตอย่างหนึ่ง ซึ่งมีวิวัฒนาการ มีความเป็นมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน กล่าวคือ

1. แต่เดิมนั้น งานประเพณีสงกรานต์พระประแดง เป็นงานประเพณีแห่งปลาปากกัด

เพื่อเป็นการทำบุญสะเดาะเคราะห์ต่ออายุนั้น เกิดขึ้นในชุมชนชาวมอญพระประแดง เริ่มสร้างระบบจากชุมชนชาวมอญ ในอำเภอพระประแดง มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยในสังคมของชาวมอญเอง มีการควบคุมดูแลงานประเพณีแห่งปลาปากลัด ด้วยความสมัครใจของคนในชุมชนชาวมอญในอำเภอพระประแดง ที่จะทำบุญสะเดาะเคราะห์ต่ออายุพร้อม ๆ กัน โดยผู้นำของชาวมอญ คือ ลุงบุญมา มุสิกทอง และอาจารย์คล้าย พงษ์เวช โดยความร่วมมือร่วมใจกันของชาวมอญในท้องถิ่นที่มาร่วมงาน ด้วยความเต็มใจ แสดงให้เห็นถึงความสามัคคีในความเป็นชาวมอญในอำเภอพระประแดง

2. ชาวมอญในอำเภอพระประแดงเห็นว่าประเพณีแห่ปลาปากลัดนั้น เป็นงานประเพณีอันดีของชาวมอญที่ควรจะรักษาเอาไว้ เพราะเป็นการแสดงออกซึ่งความสามัคคีเป็นหมู่เป็นเหล่าของชาวมอญ ในอำเภอพระประแดง จึงได้มีการจัดงานมาอย่างต่อเนื่องภายใต้ความร่วมมืออันดีของชาวมอญพระประแดง เพื่อให้ประเพณีการแห่ปลาปากลัดดำรงอยู่คู่กับชาวมอญต่อไป

3. ต่อมาเมื่อประเพณีแห่ปลาปากลัดของชาวมอญในอำเภอพระประแดง เริ่มมีชื่อเสียงมากขึ้น มีผู้มาชมงานประเพณีมากขึ้น ประกอบกับผู้นำในการจัดงานของชาวมอญ เริ่มมีสุขภาพไม่ค่อยดีตามวัยที่สูงขึ้น และสภาพเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไปทำให้ค่าใช้จ่ายในการจัดงานมากขึ้น นายอำเภอพระประแดงเห็นว่า งานประเพณีแห่กแห่ปลาปากลัดนั้น เป็นประเพณีอันดีงามของชาวพระประแดง ที่ควรจะรักษาเอาไว้ เพื่อให้เป็นประเพณีแห่กแห่ปลาปากลัดนี้ อยู่คู่กับอำเภอพระประแดงต่อไป จึงรับเป็นเจ้าภาพในการจัดงานประเพณีนี้ต่อมา

4. ในงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง มีการเปลี่ยนแปลงเรื่อยมา เริ่มตั้งแต่เมื่อทางราชการเข้ามาเป็นผู้ดำเนินการจัดงานแทนผู้นำชาวมอญแล้ว ชาวมอญเริ่มไม่ให้ความร่วมมือในการจัดงาน เพราะคิดว่านายอำเภอหรือทางราชการทำผิดประเพณีที่เคยทำกันมา ผู้มาเที่ยวเล่นน้ำกันอย่างเลียด เกิดมีการดื่มสุรายาเมา ทำให้เกิดเรื่องทะเลาะวิวาทกัน ทางราชการจึงต้องแก้ไข โดยขอความร่วมมือจากโรงงานอุตสาหกรรม ที่เริ่มเข้ามาตั้ง โรงงานในเขตอำเภอพระประแดง เพื่อให้ส่งสาวงามเข้าร่วมแห่ ในงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง จนกระทั่งวิวัฒนาการมาเป็นความร่วมมือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบัน เป็นวิวัฒนาการเพื่อรักษาให้งานประเพณีสงกรานต์พระประแดงอยู่คู่กับชาวอำเภอพระประแดงตลอดไป

งานประเพณีสงกรานต์พระประแดงในปัจจุบัน นับเป็นโครงสร้างทางวัฒนธรรมของสังคมในอำเภอพระประแดง เป็นการจัดงาน โดยความร่วมมือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอพระประแดงที่มีความสัมพันธ์ คือ เป็นคนท้องถิ่นเดียวกันในอำเภอพระประแดง จึงช่วยกันจัดงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง ให้อยู่คู่กับอำเภอพระประแดงตลอดไป เป็นไปตามที่สุภาพค์ จันทรวาณิช (2551) ได้อธิบายโครงสร้างทางสังคมเอาไว้

นอกจากนี้การนำแนวคิดทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่นิยมของเฮร์เบิร์ต สเปนเซอร์ (1820-1903) มาอธิบายงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง ซึ่งมีจุดเริ่มต้นมาจากวัฒนธรรมชุมชนของชาวมอญ ในอำเภอพระประแดง ที่มีความเชื่อในเรื่องการปล่อยปลาในช่วงเทศกาลงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง เพื่อเป็นการทำบุญสะเดาะเคราะห์ต่ออายุ ตามความเชื่อของชาวมอญดั้งเดิม ต่อมาผู้นำชาวมอญได้ชักชวนกันเดินแห่ปลาเป็นขบวนเพื่อนำปลามาปล่อยพร้อม ๆ กัน เป็นการสร้างความสามัคคีในชุมชน ในลักษณะที่เป็นไปตามธรรมชาติภายใต้วิถีชีวิตของชาวมอญ ในอำเภอพระประแดง ซึ่งมีวิวัฒนาการเรื่อยมาเริ่มมีขบวนกลองยาว แตรวง เข้ามาทำให้เกิดความสนุกสนาน ครื้นเครงขึ้น เมื่อมีชาวอิสลามนำนมาขายเพื่อปล่อยทำบุญในงาน ผู้จัดงานก็ผนวกกรงนกเข้ามาในขบวนแห่ กลายเป็นงานประเพณีแห่กแห่ปลาพระประแดง สังคมเปลี่ยนแปลงไป เมื่อผู้จัดงานทราบว่าในการจัดงานสงกรานต์ที่อื่น ๆ มีการแห่นางสงกรานต์ จึงมีการผนวกนางสงกรานต์เข้ามาในขบวนแห่กแห่ปลา ทำให้เกิดความสลับซับซ้อนในงานประเพณีเพิ่มมากขึ้น

วิวัฒนาการเหล่านี้เกิดขึ้นจากการทำหน้าที่ของสถาบันต่าง ๆ ในสังคมอย่างประสานสอดคล้องกัน งานประเพณีสงกรานต์พระประแดงเป็น โครงสร้างทางวัฒนธรรมในสังคมของคนมอญพระประแดงดั้งเดิม ซึ่งสถาบันทางสังคมได้ให้ความร่วมมือกันในการที่จะจัดการงานประเพณีสงกรานต์พระประแดงให้คงอยู่โดยความร่วมมือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบัน

การเปลี่ยนแปลงของงานประเพณีสงกรานต์พระประแดงนี้เปลี่ยนแปลงไปตามสภาพเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองในอำเภอพระประแดงที่ไม่หยุดนิ่ง มาสู่งานประเพณีสงกรานต์พระประแดงรูปแบบปัจจุบันนั้น เป็นปรากฏการณ์ตามธรรมชาติ มาสู่ความเป็นสากล ทำให้การจัดงานประเพณีสงกรานต์พระประแดงมีโครงสร้างของงานที่สลับซับซ้อนขึ้น มีการทำหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ ในอำเภอพระประแดงอย่างชัดเจน

แต่ถ้ามองในมุมกลับกัน การเปลี่ยนแปลงของงานประเพณีสงกรานต์พระประแดงนั้น ไม่สอดคล้องกับทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่ตามที่ เฮร์เบิร์ต สเปนเซอร์ ได้อธิบายไว้ กล่าวคืองานประเพณีสงกรานต์พระประแดงนั้น เดิมเป็นงานประเพณีที่เกิดขึ้นมาจากความเชื่อของชาวมอญ ในอำเภอพระประแดง ในเรื่องของการทำบุญสะเดาะเคราะห์ต่ออายุของชาวมอญ โดยการปล่อยปลามีวิวัฒนาการเรื่อยมาภายใต้การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2507 นายอำเภอพระประแดงได้เข้ามาจัดงานประเพณีแห่กแห่ปลาแทนอาจารย์คล้าย เวชพงษ์ ผู้นำของชาวมอญ จึงทำให้งานประเพณีแห่กแห่ปลาปกติ เริ่มเปลี่ยนแปลงไปจากที่ชาวมอญดั้งเดิมได้ทำไว้ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้ หากชาวมอญยังเป็นผู้จัดงานอยู่ก็อาจจะมีการเปลี่ยนแปลงเช่นนี้เหมือนกัน เพราะ

สังคมมีการเปลี่ยนแปลง แต่ชาวมอญคิดว่าสิ่งที่ทางราชการนำงานประเพณีแห่หน้กแห่ปลาไปเป็นผู้ดำเนินการ ทำให้ประเพณีชาวมอญเสียหายเพราะการดำเนินการจัดงานของทางราชการ จึงไม่ให้ความร่วมมือในการจัดงานอีกต่อไป แต่งานประเพณีสงกรานต์พระประแดงซึ่งโครงสร้างทางวัฒนธรรมเดิมของชาวมอญในอำเภอพระประแดง ก็ยังดำรงอยู่ ภายใต้การทำหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบัน

ส่วนชาวมอญนั้น เมื่อเห็นว่าวัฒนธรรมเดิมของชาวมอญถูกทางราชการขโมยไป และทำให้เกิดความเสียหายขึ้นกับวัฒนธรรมดั้งเดิมของตน แต่ชาวมอญยังคงต้องการที่จะรักษา “สัญลักษณ์” (Sign) ของชาวมอญพระประแดงเอาไว้ จึงช่วยกันจัดงานประเพณีแห่หงส์ธงตะขาบ ซึ่งเป็นพิธีกรรมเล็ก ๆ ทางวัฒนธรรมของชาวมอญ ที่ดำเนินการอยู่เดิมแล้วตามวัดมอญต่าง ๆ นำมาปรับปรุงให้มีความซับซ้อนขึ้น โดยใช้สัญลักษณ์ภายใต้รูปแบบการจัดงานประเพณีแห่หน้กแห่ปลาดั้งเดิมของชาวมอญ แต่มีธงตะขาบเป็นตัวละครเข้ามาแทน ภายใต้ความร่วมมือในการทำหน้าที่ของชาวมอญในด้านต่าง ๆ ในอำเภอพระประแดง นับเป็นประเพณีคู่ขนาน กับงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง ซึ่งไม่สอดคล้องกับที่เฮอร์เบิร์ต สเปนเซอร์ ได้อธิบายไว้ว่า “การเปลี่ยนแปลงทางสังคม สังคมนั้นเปลี่ยนแปลงแบบวิวัฒนาการ เหมือน โลกชีวภาพกายภาพ คือเปลี่ยนจากภาวะที่ไม่แน่นอน ไม่ต่อเนื่อง มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (เป็นเนื้อเดียวกัน) ไปสู่สภาวะที่แน่นอน มีความต่อเนื่องและความหลากหลาย การเปลี่ยนแปลงนี้เป็นสากล เพราะฉะนั้นการเปลี่ยนแปลงของสังคมมนุษย์ก็จะเหมือนการเปลี่ยนแปลงของปรากฏการณ์ธรรมชาติ ขณะที่เปลี่ยนแปลงสังคมจะมีขนาดใหญ่ขึ้น มีหน้าที่และโครงสร้างซับซ้อนขึ้น ถ้าไม่เปลี่ยนโครงสร้างสังคมก็จะไม่อยู่รอด ดังนั้นจึงต้องมีการแบ่งแยกโครงสร้างและหน้าที่ส่วนต่าง ๆ ให้ชัดเจน การแบ่งแยกนี้เรียกว่า Differentiation วิวัฒนาการทางสังคมเป็นวิวัฒนาการแนวตรงสายเดียว (Linear)” นั่นคืองานประเพณีสงกรานต์พระประแดงในปัจจุบันนั่นเอง และไม่สอดคล้องกับสัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2550) ที่ได้กล่าวไว้ว่า “ในระบบที่มีความต้องการจึงเป็นสังคมจะต้องมีโครงสร้างแบบใดแบบหนึ่งขึ้นมาเพื่อเป็นหลักประกันให้มีการพึ่งพา คุณภาพและการมีชีวิต” แต่ปัจจุบันมีสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาวมอญในอำเภอพระประแดง คู่ขนานกันขึ้นมา และไม่สอดคล้องตามที่สุภาวศ์ จันทรวานิช กล่าวไว้ว่า “สังคม คือส่วนต่าง ๆ ของโครงสร้างที่เชื่อมโยงเข้าด้วยกัน แต่ละสังคมมีโครงสร้างที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งโครงสร้างนั้นเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โครงสร้างที่กำหนดพฤติกรรมของมนุษย์และความสัมพันธ์ของสถาบันสังคม” ถึงแม้ “สัญลักษณ์” ของงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง และงานประเพณีแห่หงส์ธงตะขาบจะคล้ายคลึงกับแต่โครงสร้างและการทำหน้าที่ในประเพณีทั้งสองแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง

ในอีกมิติหนึ่ง จอร์จ เฮอร์เบิร์ต เมด (Mead, 2013) นักสังคมวิทยา มองว่า ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ จะเน้นที่ตัวผู้กระทำ และการตีความหมายของความจริงทางสังคม ซึ่งเขามีทัศนะว่า ความคิด ประสบการณ์ และพฤติกรรมมีความสำคัญต่อสังคม มนุษย์สร้าง ความสัมพันธ์ผ่านระบบสัญลักษณ์ สัญลักษณ์ที่สำคัญที่สุด คือ ภาษา ซึ่งสัญลักษณ์ไม่ได้หมายถึง วัตถุหรือเหตุการณ์เท่านั้น แต่ยังสามารถหมายถึง การกระทำจากวัตถุและเหตุการณ์นั้นด้วย สัญลักษณ์ จึงหมายถึง “วิธีการที่มนุษย์ปฏิสัมพันธ์อย่างมีความหมายกับธรรมชาติ และบริบททางสังคม” ถ้าไม่มีสัญลักษณ์ มนุษย์จะมีปฏิสัมพันธ์กันไม่ได้และจะไม่มี สังคมเกิดขึ้นมา สัญลักษณ์เป็นสิ่งที่ มนุษย์สร้างขึ้นมา ถึงแม้สังคมของคนในพระประแดง “งานประเพณีสงกรานต์พระประแดง” จะถูกใช้เป็นสัญลักษณ์ ในการสร้างปฏิสัมพันธ์ของคนในชุมชนของ “คนพระประแดง” ก็ตาม แต่ในมุมมองและความรู้สึกของชาวมอญ ก็ต้องการที่จะรักษาสัญลักษณ์ของ “คนมอญ” ที่เป็น สัญลักษณ์ร่วมกันของชาวมอญไว้เช่นกัน ดังนั้นงานประเพณี แห่งสังฆตะขาบ จึงถูกกำหนด ขึ้นมาเพื่อเป็นสัญลักษณ์ร่วมของคนมอญในอำเภอพระประแดง ให้สังคมเกิดการรับรู้ว่ามีมอญของ แท้เป็นอย่างไร ซึ่งสอดคล้องตามที่เมด เรียกว่า การรับรู้บทบาทการที่บุคคลรับรู้บทบาทของผู้อื่น จะทำให้บุคคลเข้าใจความหมาย และความตั้งใจของผู้อื่น และสามารถตอบสนองการปฏิสัมพันธ์ ร่วมกับผู้อื่นในชุมชน ได้เป็นอย่างดี

ดังนั้นการที่จะรักษาวัฒนธรรมท้องถิ่นของอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ให้ดำรงอยู่อย่างมีสัจจะเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนได้ในสังคมยุคโลกาภิวัตน์ที่มีการสื่อสารที่ไร้พรมแดน มีการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมที่กว้างขวาง และรวดเร็ว วัฒนธรรมจากภายนอก หลั่งไหลเข้าสู่พระประแดงอย่างรวดเร็วและเพิ่มขึ้นทุกวันนี้ ทุกระบบในสังคมต้องร่วมมือ ร่วมใจกัน ในการทำหน้าที่อนุรักษ์งานประเพณีสงกรานต์พระประแดง ตามอำนาจหน้าที่ และความสามารถที่ตนจะกระทำได้ จะทำให้ วัฒนธรรมท้องถิ่นของอำเภอพระประแดง จังหวัด สมุทรปราการ ให้ดำรงอยู่อย่างมีสัจจะตลอดไป

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย เรื่อง การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมท้องถิ่น: ศึกษากรณีงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า มีประโยชน์ต่อหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ตลอดจนองค์กรหรือชุมชนเป็นอย่างยิ่ง มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการจัดงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง

1.1 ควรส่งเสริมให้ชุมชนมอญแต่ละแห่งได้มีการรวบรวมองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและประเพณี รวมทั้งวิถีชีวิต ความเป็นอยู่และภาพถ่ายในอดีตของชาวมอญ เพื่อจัดทำเป็นแหล่งเรียนรู้วัฒนธรรมมอญในแต่ละชุมชน เพื่อให้เด็กและเยาวชน ตลอดจนนักท่องเที่ยว ได้ศึกษาเรียนรู้ และเกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งต่อประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น

1.2 ควรสนับสนุนให้โรงเรียนในท้องถิ่นได้มีการจัดการเรียนการสอนโดยบรรจุเรื่องวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นไว้ในหลักสูตร โดยให้ปราชญ์หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านวัฒนธรรมและประเพณีของมอญ เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ให้กับเด็ก และเยาวชนอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง

1.3 ควรเปิดโอกาสให้ผู้แทนชุมชน ผู้นำ และแกนนำเด็กและเยาวชน และปราชญ์ชาวบ้านด้านวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นของแต่ละชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อรูปแบบและวิธีการจัดงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง ซึ่งจะทำให้เกิดความรัก ความหวงแหนในวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น ตลอดจนการร่วมอนุรักษ์สืบสานประเพณีต่อไป

1.4 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งในอำเภอพระประแดง ต้องเป็นแกนหลัก และให้ความร่วมมือกันวางแผนการจัดการงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง ให้คงคุณค่า และความสำคัญของวัฒนธรรมและประเพณีที่ดั้งเดิม มากกว่าการคำนึงเพียงแต่ความสนุกสนาน รื่นเริงเท่านั้น ที่สำคัญการจัดงานประเพณีสงกรานต์ร่วมกัน จะเป็นการช่วยแบ่งปันค่าใช้จ่ายเพราะในภาวะเศรษฐกิจปัจจุบัน การจัดงานประเพณีสงกรานต์เพื่อที่จะอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่นให้คงอยู่นั้นมีค่าใช้จ่ายที่สูงมาก

1.5 การประชาสัมพันธ์ประชาสัมพันธ์โดยใช้วิธีการต่าง ๆ ทุกช่องทาง ควรเป็นการให้ความรู้ ความเข้าใจ ต่อวัฒนธรรมประเพณีสงกรานต์ดั้งเดิม เพื่อให้ผู้ร่วมจัดงาน นักท่องเที่ยว และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ได้รับทราบถึงความเป็นมา คุณค่า และความหมายของแต่ละประเพณี ในงานประเพณีสงกรานต์พระประแดงดั้งเดิม โดยใช้จุดเด่นซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของมอญพระประแดง

1.6 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรร่วมมือกับสภาวัฒนธรรมท้องถิ่นอนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรมและประเพณีที่เริ่มจะสูญหายได้แก่ การค้ำดัน โป๊ะ และทะแยมอญ เป็นต้น

1.7 ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ในสารัตถะงานประเพณีสงกรานต์พระประแดงอย่างจริงจัง และต้องมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมแห่งท้องถิ่นอย่างแท้จริง และต้องไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ใด ๆ ทั้งสิ้น

1.8 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรส่งเสริมงานประเพณีแห่งสังฆะชาบ ซึ่งเป็นประเพณีสำคัญของชาวมอญที่ประดิษฐ์ขึ้นมาใหม่ โดยให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ ส่วนการดำเนินกิจกรรมนั้น ต้องให้ชาวมอญเป็นผู้วางแผน และตัดสินใจดำเนินการด้วยตนเอง

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

2.1 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำผลการวิจัยนี้เป็นข้อมูลในการบริหารจัดการวัฒนธรรมท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2.2 กระทรวงวัฒนธรรม ศูนย์วัฒนธรรม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรนำผลการวิจัยนี้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการและศึกษารากวัฒนธรรม

2.3 กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือหน่วยงานทางการศึกษาอื่น ๆ ควรนำผลการวิจัยนี้เป็นแนวทางในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น

2.4 กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ควรนำผลการวิจัยนี้ไปประกอบการพิจารณาสนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยว

3. ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยต่อไป

3.1 ควรมีการศึกษาถึงวัฒนธรรมมอญในมิติอื่น ได้แก่ ภาษามอญ ศิลปกรรม จิตรกรรม สถาปัตยกรรม ดนตรี และการร้องเพลง เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการวางแผนอนุรักษ์และสืบสานประเพณีของชุมชนชาวมอญพระประแดงให้ยั่งยืนสืบไป

3.2 ควรศึกษาและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมชุมชนมอญในอำเภอพระประแดงเพิ่มขึ้น

3.3 ควรศึกษาและพัฒนาทุนทางวัฒนธรรมในอำเภอพระประแดงสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์

3.4 ควรศึกษาและพัฒนาการท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรมในอำเภอพระประแดง

บรรณานุกรม

- กันยารัตน์ เปี่ยมประยงค์. (2556, 4 เมษายน). กลุ่มสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือผู้เกี่ยวข้อง. สัมภาษณ์.
- เกรียงศักดิ์ เอี่ยมสำอาง. (2556, 4 เมษายน). กลุ่มส่งเสริมการท่องเที่ยว. สัมภาษณ์.
- เกษมสี จันทร์สุข. (2556, 20 มีนาคม). นายกองค้การบริหารส่วนตำบลบางขอ. สัมภาษณ์.
- เกศสิรินทร์ แพทอง. (2546). *การปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์และวิธีการดำรงรักษาอัตลักษณ์สำคัญของชาวมอญอำเภอพระประแดง*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาพัฒนาสังคม, คณะพัฒนาสังคม, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- โกวิท ผกามาศ. (2542). *การศึกษานโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการเผยแพร่วัฒนธรรมไทยผ่านระบบอินเทอร์เน็ต ศึกษาเฉพาะกรณีสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ*. วิทยานิพนธ์วารสารศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสื่อสารมวลชน, คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- โกวิทช์ ประวาทพฤกษ์. (2538). *การวัฒนธรรมศึกษา กระบวนการบริหารและจัดการวัฒนธรรม* กรุงเทพฯ:ประชาชน.
- โครงการวัฒนธรรมสัมพันธ์ ไทย-มลายู. (2556). เข้าถึงได้จาก <https://www.gotoknow.org/posts/321009>
- จำปาศรี เทพสง่า, สุทธินันท์ โลจายะ, สวางศรี สันติจารี และชุติมา นิยมอ้อม. (2543). *เรื่องน่ารู้คู่มือเมืองนครเขื่อนขันธ์*. จัดทำเนื่องในพิธีเปิดพระบรมราชานุสาวรีย์ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ 2 อ. พระประแดง จ. สมุทรปราการ. ม.ป.ท.
- จรัญ ไทยานนท์. (2548). *การจัดการการผลิตผลผลิต*. ขอนแก่น: ภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- จักรพงษ์ เปี่ยมเมตตา, ฉวีวรรณ ควรแสวง, สุทธินันท์ โลจายะ, เฉลิมชัย พุทธรักษา, ประยูรฤดี ผาติธรรมธร, หทัยรัตน์ อยู่รอด, จิรัญญ์ ศรีสุวรรณ และภัทรนฤดี สายทองสุข. (2549). *190 ปี เมืองพระประแดง*. กรุงเทพฯ: บอส์ส์การพิมพ์.
- ฉลองรัฐ เล็กมณี. (2556, 4 เมษายน). กลุ่มสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือผู้เกี่ยวข้อง. สัมภาษณ์.
- ฉัตรทิพย์ นาถสุภา และวันวร จะนู. (2555). *แนวคิดวัฒนธรรมชุมชนในสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: สร้างสรรค์.

- ฉัตรทิพย์ มะโนชมพู่. (2549). *ความสำคัญของความเชื่อในประเพณีท้องถิ่นต่อการบริหารและการพัฒนาของเทศบาลนครเชียงใหม่*. การค้นคว้าแบบอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการเมืองและการปกครอง, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ฉวีวรรณ ควณแสง. (2556, 22 มีนาคม). *ประธานศูนย์วัฒนธรรมอำเภอพระประแดง*. สัมภาษณ์. ชาติ อรุณกิจ. (2556, 14 พฤษภาคม). *กรรมการวัดดวงหทัยนิรมลของแม่พระ*. สัมภาษณ์. โชติมา ยะภาศ. (2556, 15 มีนาคม). *ประธานสภาวัฒนธรรมอำเภอพระประแดง*. สัมภาษณ์. ดำรง ยอดจิต. (2556, 4 เมษายน). *กลุ่มสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือผู้เกี่ยวข้อง*. สัมภาษณ์.
- จิตยา สุวรรณชญ. (2527). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาสังคม*. กรุงเทพฯ: ศูนย์การศึกษานโยบายสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ถาวร คำวีระ. (2547). *การเปลี่ยนแปลงและกระบวนการปรับตัวทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม : กรณีศึกษาบ้านแก่งไฮ ตำบลหนองบัว อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา, บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันราชภัฏเลย.
- ทักษิณี ลักษณะนิชนัช, เสมอ มีสมบุรณ์, ออบเชย สมศรีรีน, มาโนชญ์ อารีย์, ,สหทัศน์ คำประเสริฐ, จักรพงษ์ เปี่ยมเมตตา, ชาลิต ทรงกิตติ, สุเชษฐ์ มีไมตรีจิตต์ และหัตถุชัย สุวรรณอำพรชัย. (2555). *วัฒนธรรมชุมชนสามสาย พุทธ คริสต์ อิสลาม ต้นแบบแห่งการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขสู่ประชาคมอาเซียน อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ, งานวิจัยมูลนิธิเพื่อการบริหารสังคม*. ม.ป.ท.
- ธวัช ปุณโณทก. (ม.ป.ป.). *เอกสารประกอบคำบรรยายเรื่องไทยศึกษา: รายวิชาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นลุ่มน้ำโขง (ลำดับที่ 1)*. มหาสารคาม: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ธวัชชัย บุญอุ้ม. (2545). *ทัศนคติของชาวมอญพระประแดงในการเล่นส่บ้าทอย*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาพลศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธีรโชติ เกิดแก้ว. (2548). *ประเพณีรับบัววัดบางพลีใหญ่ใน: สารัตถะที่ชาวพุทธต้องเรียนรู้*. *วารสารมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติวิชาการ*, 84(8), 84-99.
- นาวี ตระกูลมาลี. (2556, 9 พฤษภาคม). สัมภาษณ์.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2534). *ความหลากหลายของวัฒนธรรมไทย: การท้าทายใหม่*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

- บาทหลวงสุขุม กิจสงวน. (2556, 14 พฤษภาคม). เจ้าอาวาสวัดดวงหทัยนิรมลของแม่พระ.
สัมภาษณ์.
- ประพันธ์พงษ์ เทวคุปต์. (2551). *ประวัติศาสตร์และถิ่นฐานบ้านเรือน มอญปากลัด*.
หนังสืออนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพศาสตราจารย์เกียรติคุณนายแพทย์สุเอ็ด
คชเสนีย์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ เท็คโปรโมชันแอนด์ แอ็ดเวอร์ไทซซิง.
- ประพันธ์พงษ์ เทวคุปต์. (2556, 21 มีนาคม). ประชาชนศูนย์บูรณาการวัฒนธรรมไทยสายใยชุมชน
ตำบลทรงคะนอง. สัมภาษณ์.
- ประมวล บุญวิษณุเลิศ. (2556, 14 พฤษภาคม). กรรมการวัดดวงหทัยนิรมลของแม่พระ.
สัมภาษณ์.
- ประเวศ วะสี. (2556). *แนวทางการดำเนินงานของสภาวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: สำนักงาน
ส่งเสริมและเผยแพร่วัฒนธรรม กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม.
- ประเสริฐ วชิรเขื่อนขันธ์. (2556, 15 มีนาคม). นายกเทศมนตรีเมืองพระประแดง. สัมภาษณ์.
- พระครูใบฎีกาสุชาติ ฐิตวโร, พิศาลพันธ์. (2554) *บทบาทของพระสงฆ์ต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา
ในชุมชนมอญ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร
มหาบัณฑิต, สาขาการจัดการเชิงพุทธ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูสุภัทรกิจจาทร. (2556, 21 มีนาคม). เจ้าอาวาสวัดคันลัด. สัมภาษณ์.
- พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
พุทธศักราช 2542. (2542, 17 พฤศจิกายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. หน้า 48.
- พัทธา สายหู. (2516). *ควาเข้าใจเกี่ยวกับกลไกของสังคม*. กรุงเทพฯ: พิชเนศ.
- พัทธา สายหู. (2533). *วัฒนธรรมกับการพัฒนา: สู่ความเข้าใจวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ:
สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ.
- พัลลภ สุริยกุล ณ อยุธยา, ร้อยตำรวจเอก. (2542). *เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม และการเปลี่ยนแปลง
ทางวัฒนธรรมของชาวมอญ: กรณีศึกษาหมู่บ้านเจดีย์ทอง จังหวัดปทุมธานี*.
วิทยานิพนธ์มานุษยวิทยามหาบัณฑิต, สาขามานุษยวิทยา, คณะรัฐศาสตร์,
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิชัย สุขวุ่น. (2546). *การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นของสมาชิกองค์การบริหาร
ส่วนตำบลและประชาชนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี*. วิทยานิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต, สาขาศิลปศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พิมพ์พลอย ณ พานิช. (2553). *ประวัติวันสำคัญของประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: ลายไทย.

- มนตรี สุดำคำ. (2545). *บทบาทของวัยรุ่นในประเทศไทยในประเพณีไม้ค้ำโพธิ์ : บทสะท้อนช่องว่างของกระบวนการเรียนรู้และสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่น อำเภोजอมทอง*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิจัยและสถิติการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- มัลลิกา ต้นสอน. (2554). *การจัดการยุคใหม่*. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- ยศ สันตสมบัติ. (2548). *มนุษย์กับวัฒนธรรม* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. (2540, 1 ตุลาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*.
หน้าที่ 1. เล่ม 114 ตอนที่ 55 ก.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550. (2550, 24 สิงหาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*.
หน้าที่ 1. เล่ม 124 ตอนที่ 47 ก.
- วรรณภา ภิญโญ. (2556, 4 เมษายน). กลุ่มสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือผู้เกี่ยวข้อง. สัมภาษณ์.
- วัชรระ เต็มวรรณภักดิ์. (2556, 15 มีนาคม). นายกองค้การบริหารส่วนตำบลทรงคะนอง. สัมภาษณ์.
- วิชัย จันทรจำรูญ. (2556, 4 เมษายน). กลุ่มสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือผู้เกี่ยวข้อง. สัมภาษณ์.
- วิรัตน์ ศิโรดม. (2556, 19 มีนาคม). นายกองค้การบริหารส่วนตำบลบางกระสอบ. สัมภาษณ์.
- วีระ บำรุงรักษ์. (2538). *การพัฒนาธรรมศึกษา กระบวนการบริหารและจัดการวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: ประชาชน.
- ศรชัย ไทรชมภู และคณะ. (2548). *รายงานการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน วิถีชีวิตวัฒนธรรมไทยและมอญ อำเภอระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ*.
กรุงเทพฯ: คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- ศักดิ์ชัย จันทินมาธ. (2556, 4 เมษายน). กลุ่มสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือผู้เกี่ยวข้อง. สัมภาษณ์.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์, สุภทร เสรีรัตน์, องอาจ ปทะวานิช และปริญญ์ ลักษิตานนท์. (2541). *การบริหาร*.
กรุงเทพฯ: ธีระฟิล์มและไซเท็กซ์.
- ศรีพร ทองไคล้. (2556, 4 เมษายน). กลุ่มสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือผู้เกี่ยวข้อง. สัมภาษณ์.
- ศรีศักร วัลลิโภดม. (2554). *พัฒนาการทางสังคม-วัฒนธรรมไทย*. กรุงเทพฯ: ด้านสุชาการพิมพ์.

- สงกรานต์. (2556). เข้าถึงได้จาก <http://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B8%AA%E0%B8%87%E0%B8%81%E0%B8%A3>
- สมพิศ มงคลพันธ์. (2556, 26 มีนาคม). ปราชญ์ท้องถิ่นที่ปรึกษาชุมชนมอญเคียงชะโหมกข์. สัมภาษณ์.
- สมศักดิ์ พรหมศาสตร์. (2556, 4 เมษายน). กลุ่มสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือ ผู้เกี่ยวข้อง. สัมภาษณ์.
- สราวุธ ดิษยวรรณนะ. (2556, 4 เมษายน). กลุ่มส่งเสริมการท่องเที่ยว. สัมภาษณ์.
- สัณญา ชูชาติไทย. (2543). *แนวทางการอนุรักษ์หมู่บ้านมอญพระประแดง: ศึกษากรณีหมู่บ้านทรงคนอง*. สถาบันศึกษาศาตรมหาบัณฑิต, สาขาสถาปัตยกรรม, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สันติ อ่อนสมบูรณ์. (2556, 4 เมษายน). กลุ่มส่งเสริมการท่องเที่ยว. สัมภาษณ์.
- สัณญา สัณญาวิวัฒน์. (2546). *ทฤษฎีและกลยุทธ์การพัฒนาสังคม* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สัณญา สัณญาวิวัฒน์. (2550). *ทฤษฎีสังคมวิทยา: เนื้อหาและแนวการใช้ประโยชน์เบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุคนธ์ สันธิ, แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย, อนุกุล หุ่นกิตติเวชกุล, พูลลาภ พลายนนต์, พลวัฒน์ ประพัฒน์ทอง, พนมวัลย์ วรกิติโอภาส และสมชาติ มีกลิ่นหอม. (2543). *วัฒนธรรมพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกถัมภ์และภูมิปัญญา จังหวัดสมุทรปราการ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ครุสภาลาดพร้าว.
- สุดใจ แก้วแวง. (2551). *ศึกษาเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบประเพณีสงกรานต์ของชุมชนมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร กับชุมชนมอญ ตำบลเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาไทยคดีศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุนีย์ ธรรมรงค์. (2537). *รายงานการวิจัยเรื่อง คติชาวบ้านชนชาวไทยรามัญ จากตำบลเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม วิทยาลัยครูสวนสุนันทา.
- สุพัตรา สุภาพ. (2534). *สังคมวิทยา* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุภรณ์ โอเจริญ. (2551). *ชาวมอญในประเทศไทย*. หนังสืออนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ ศาสตราจารย์เกียรติคุณนายแพทย์สุเอ็ด คชเสนีย์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ เท็ด โปร์ โมชั่น แอนด์ แอ็ดเวอร์ไทซซิ่ง.

- สุภา คชเสนี, พลเรือเอก. (2551). *อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์สุเอ็ด คชเสนี*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ เท็ค โปร โมชั่น แอนด์ เอ็ดเวอร์รี่ โทซซิ่ง.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2546). *วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สุภางค์ จันทวานิช. (2551). *ทฤษฎีสังคมวิทยา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภาพร นาคบัลลังก์ และมนฤทัย ไชรวิเศษ. (2546). *รายงานการวิจัยเรื่อง การปรับตัวและ การจัดการทางวัฒนธรรมของชุมชนรอบวัด เพื่อการดำรงอยู่ของวัฒนธรรมล้านนา*. เชียงใหม่: คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุมิตร ออาจหาญ. (2556, 9 พฤษภาคม). *ประธานศูนย์วัฒนธรรมชุมชนมุสลิม-มาลายูบ้านปากกลัด*. สัมภาษณ์.
- สุวิไล เปรมศรีรัตน์. (2548). *ยุทธศาสตร์การปฏิบัติงานวัฒนธรรม ร่วมกับชุมชน*. กรุงเทพฯ: เอกพิมพ์ไท.
- สุรินทร์ ทับรอด. (2541). *พิธีรำผีเบื้องในงานศพของชาวมอญพระประแดง*. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวัฒนธรรมศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุเอ็ด คชเสนีย์. (2551). *วัฒนธรรมประเพณีมอญ*. หนังสืออนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ ศาสตราจารย์เกียรติคุณนายแพทย์สุเอ็ด คชเสนีย์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ เท็ค โปร โมชั่น แอนด์ เอ็ดเวอร์รี่ โทซซิ่ง.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2538). *คู่มือแนวทางการจัดตั้งและดำเนินงาน สภาวัฒนธรรมจังหวัด*. กรุงเทพฯ: นีลนาราการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2540). *แนวทางพัฒนาการดำเนินงานวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา กรมการศาสนา.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2550). *ทศวรรษสืบสานวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2551). *คู่มือการจัดตั้งสภาวัฒนธรรมตำบล และหมู่บ้าน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสมุทรปราการ. (2556). *ประวัติจังหวัดสมุทรปราการ*. เข้าถึงได้จาก http://province.m-culture.go.th/samutprakan/smk_004.html
- สำเนาวั รัศมิทัต. (2556, 20 มีนาคม). *นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบางน้ำผึ้ง*. สัมภาษณ์.

- ลำรวย สุขชัย. (2556, 14 พฤษภาคม). กรรมการวัดดวงหทัยนิรมลของแม่พระ. สัมภาษณ์.
เสาวนีย์ จิตต์หมวด. (2538). *การพัฒนาธรรมศึกษา กระบวนการบริหารและจัดการวัฒนธรรม*.
กรุงเทพฯ: ประชาชน.
- เสาวนีย์ จิตต์หมวด. (2538). *การพัฒนาธรรมศึกษา กระบวนการบริหารและจัดการวัฒนธรรม*.
กรุงเทพฯ: ประชาชน.
- อรรถจักร์ สัตยานุรักษ์. (2556). *ความเปลี่ยนแปลงของ “สงกรานต์” : ทำไม และ อย่างไร*.
เข้าถึงได้จาก [http://www.bangkokbiznews.com/home/detail/Politics
/opinion/attachak/](http://www.bangkokbiznews.com/home/detail/Politics/opinion/attachak/).html
- อมรา จำรูญศิริ. (2546). *การท่องเที่ยวกับการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคม และ วัฒนธรรม:
กรณีศึกษา ตำบลหนองบัว อำเภอกูเรือ จังหวัดเลย*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต,
สาขาวิชาไทยศึกษาเพื่อการพัฒนา, บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันราชภัฏเลย.
- อนันต์ ทรงศิริ. (2556, 9 พฤษภาคม). สัมภาษณ์.
- อรุณกาญจน์ ไม้เกตุ. (2556, 19 มีนาคม). นายกเทศมนตรีเมืองลัดหลวง. สัมภาษณ์.
- อัศววัฒน์ อัสวเหม. (2556, 2 พฤษภาคม). รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรปราการ.
สัมภาษณ์.
- อาทิตยา จันทิมา. (2552). *ความเป็นอยู่ : การฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่นและการเปลี่ยนแปลงของ
อัตลักษณ์ในภาวะ สมัยใหม่*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชา
วัฒนธรรมศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง.
- อารีย์ ทาสวรรณ. (2556, 4 เมษายน). กลุ่มสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือผู้เกี่ยวข้อง.
สัมภาษณ์.
- Baker, C. (2008). *Cultural studies*. London: Sage.
- Barnett, H. G. (1953). *Book reviews culture change*. New York: McGraw-Hill.
- Boas, F. (2013). *Franz Boas*. Retrieved from http://en.wikipedia.org/wiki/franz_Boas
- Denzin, N. K. (1970). *The research act: A theoretical introduction to sociological methods*.
Chicago: Aldine.
- Erlandson, D. A., Harris, E. L., Skipper, B. L. & Allen, S. D. (1993). *Doing Naturalistic inquiry:
A guide to methods*. London: Sage.
- Family Health International. (2005). *Qualitative research methods: A data collector's field guide*.
North Carolina: Family Health International.

- Fine, M., Weis, L., Weseen, S., & Wong, L.. (2000). From whom? qualitative research, representations, and social responsibilities. In N. K. Denzin & Y. S. Lincoln (Eds.). *Handbook of Qualitative Research* (pp. 107-31). Thousand Oaks: Sage Publications
- Hosseini, H. (2010). Popular culture in Asia: Globalization, regionalization, and localization. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 2, 7356-7358
- Klausner, W. J. (1987). *Reflections on Thai culture*. Bangkok: Amarin Printing Group.
- Mead, G. H. (2013). *George Herbert Mead*. Retrieved from [http://en.wikipedia.org/wiki/ George_Herbert_Mead](http://en.wikipedia.org/wiki/George_Herbert_Mead).
- Milton, K. (1996). *Environmentalism and cultural theory: Exploring the role of anthropology in environmental discourse*. London: Routledge.
- Panitchpakdi, K.. (2012). The Sustainability of local community under the globalization: The case of Kao Yi Sarn, Samutsongkram, Thailand. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 36, 361-371
- Rogers, E. M. (2013). *Everett Rogers*. Retrieved from [http://en.wikipedia.org/wiki/ Everett_Rogers](http://en.wikipedia.org/wiki/Everett_Rogers)
- Senanuch, P. (2008). *Urban poverty in Thailand: Government policy and community practice*. Berlin: VDM Verlag Dr.Muller.
- Weber, M. (2013). *Max Weber*. Retrieved from http://en.wikipedia.org/wiki/Max_Weber

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แนวคำถามประกอบการสัมภาษณ์เชิงประวัติศาสตร์จากคำบอกเล่า (Oral history interview)
แนวคำถามประกอบการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth interview) และแนวคำถามประกอบการสัมภาษณ์เฉพาะกลุ่ม (Focus group discussion)

**แนวคำถามประกอบการสัมภาษณ์เชิงประวัติศาสตร์จากคำบอกเล่า
(Oral history interview) แนวคำถามประกอบการสัมภาษณ์เจาะลึก
(In-depth interview) และแนวคำถามประกอบการสัมภาษณ์เฉพาะกลุ่ม
(Focus group discussion)**

ช่วงของอดีต

1. อยากให้เล่าถึงวิถีชีวิตของผู้คนพระประแดงในอดีตว่าเป็นอย่างไร (สภาพแวดล้อมของพื้นที่ ชีวิตความเป็นอยู่ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้คนในอดีตเป็นอย่างไร รวมทั้งความประทับใจและความทรงจำที่ดีต่อพระประแดง)

2. อยากให้เล่าถึงประวัติ/ความเป็นมาของการจัดงานประเพณีแห่ปลาปากลัด (ชื่อเดิมของสงกรานต์พระประแดง) ในอดีตว่าจัดอย่างไร มีความสำคัญอย่างไร ทำไมถึงต้องถึงจัดงานประเพณีแห่ปลา

3. จากประเพณีแห่ปลาปากลัด เปลี่ยนแปลงเป็นประเพณีสงกรานต์พระประแดง ได้อย่างไร เมื่อไร มีความแตกต่างจากเดิมอย่างไร การมีส่วนร่วมในประเพณีเปลี่ยนแปลงไหม(หาจุดเปลี่ยน)

4. ใครเป็นคนจัดงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง (บทบาทของครอบครัว ชุมชน หน่วยงานราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคธุรกิจ/ เอกชน หรืออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างไร)

5. ความเชื่อของชาวพระประแดงต่อการจัดงานประเพณีสงกรานต์เป็นอย่างไร

6. จุดเน้นของงานประเพณีสงกรานต์พระประแดงคืออะไร ต้องการสื่อความหมายเชิงสัญลักษณ์ในด้านใด

7. พิธีกรรม/ กิจกรรมที่จัดในช่วงประเพณีสงกรานต์อะไรบ้าง (เช่น การทำบุญตักบาตร การสรงน้ำพระ การหุงข้าวและส่งข้าวสงกรานต์ (ข้าวแช่) การแห่หงส์ ชงตะขาบ การเล่นสละบ้า การกวนกะละแม การแห่นกแห่ปลา) แต่ละพิธีกรรม/ กิจกรรมจัดขึ้นในช่วงเวลาใด ทำไมถึงจัดกิจกรรมดังกล่าว อะไรคือความเชื่อต่อพิธีกรรม/ กิจกรรม

ช่วงของปัจจุบัน

8. ปัจจุบันการจัดประเพณีสงกรานต์พระประแดงมีความแตกต่างไปจากอดีตหรือไม่ ous ไรการให้คุณค่า/ ความสำคัญของประเพณีสงกรานต์ เป็นอย่างไร

9. พิธีกรรม/ กิจกรรมที่จัดในช่วงประเพณีสงกรานต์อะไรบ้าง (เช่น การทำบุญตักบาตร การสรงน้ำพระ การหุงข้าวและส่งข้าวสงกรานต์ (ข้าวแช่) การแห่หงส์ ชงตะขาบ การเล่นสละบ้า การกวนกะละแม การแห่กแห่ปลา) แตกต่างไปจากเดิมหรือไม่อย่างไร และเพราะเหตุใด

10. พิธีกรรม/ กิจกรรมใหม่ ๆ ที่เกิดในช่วงประเพณีสงกรานต์ปัจจุบันมีอะไรบ้าง ใครเป็นคนทำให้เกิดกิจกรรมดังกล่าว เพราะเหตุผลอะไร

ช่วงของอนาคต

11. ท่านอยากเห็นการจัดงานประเพณีสงกรานต์พระประแดงเป็นอย่างไร

12. พิธีกรรม/ กิจกรรมในประเพณีสงกรานต์ที่ควรอนุรักษ์และส่งเสริมมีอะไรบ้าง

13. ใครควรจะมีบทบาทในการจัดงานประเพณีสงกรานต์พระประแดงบ้าง

14. การเปิดประชาคมอาเซียนในปี 2558 จะมีผลกระทบต่อการจัดงานประเพณีสงกรานต์อย่างไร

15. อื่นๆ

ภาคผนวก ข

แนวคำถามประกอบการสัมภาษณ์ผู้สนับสนุนการจัดงาน
ประเพณีสงกรานต์พระประแดง

แนวคำถามประกอบการสัมภาษณ์ผู้สนับสนุนการจัดงาน

ประเพณีสงกรานต์พระประแดง

1. ท่านคิดว่าประเพณีสงกรานต์พระประแดง มีจุดเด่น และแตกต่างจากงานประเพณีสงกรานต์ที่อื่นอย่างไร
2. เหตุผลที่หน่วยงานท่านสนับสนุนหรือส่งเสริมการจัดงานประเพณีสงกรานต์พระประแดงเป็นอย่างไร ? หน่วยงานท่านคาดหวังอย่างไรจากการสนับสนุนงานประเพณีสงกรานต์
3. หน่วยงานของท่านเริ่มเข้ามาสนับสนุนประเพณีสงกรานต์ตั้งแต่เมื่อใด
4. ลักษณะ/รูปแบบการสนับสนุนงานประเพณีสงกรานต์พระประแดงเป็นอย่างไร ? แตกต่างจากระยะแรกที่เข้าสนับสนุนหรือไม่ อย่างไร
5. เงื่อนไขของหน่วยงานต่อการการสนับสนุนงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง
6. หน่วยงานของท่านจัดสรรงบประมาณสนับสนุนประเพณีสงกรานต์มากน้อยเพียงใด ? มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นหรือลดลง
7. ท่านอยากเห็นการจัดงานประเพณีสงกรานต์พระประแดงเป็นอย่างไร
8. พิธีกรรม/ กิจกรรมในประเพณีสงกรานต์ที่ควรอนุรักษ์และส่งเสริมมีอะไรบ้าง
9. ใครควรจะมีบทบาทในการจัดงานประเพณีสงกรานต์พระประแดงบ้าง
10. ตามความคิดเห็นของท่านการเปิดประชาคมอาเซียนในปี 2558 จะมีอิทธิพล/ผลกระทบต่อการจัดงานประเพณีสงกรานต์พระประแดงหรือไม่ อย่างไร
11. ถ้าหน่วยงานที่มีส่วนร่วมในการส่งเสริม และสนับสนุนการจัดงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง ยุติบทบาทลง ท่านคิดว่างานประเพณีสงกรานต์พระประแดงในอนาคตจะเป็นอย่างไร
12. ปัญหาและอุปสรรคในการสนับสนุนงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ต่อการจัดงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง

ภาคผนวก ค

แบบการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant observation)

แบบการสังเกตแบบมีส่วนร่วม

พิธีกรรม/ กิจกรรม	กระบวนการ ขั้นตอนและวิธีการ จัดพิธีกรรม/ กิจกรรม	บทบาทของผู้ที่ เกี่ยวข้องกับการจัด พิธีกรรม/ กิจกรรม	พฤติกรรม/ การแสดงออก ของผู้เข้าร่วมพิธีกรรม
1. การกวณกาละแม หน้าบ้านอาจารย์โชติมา ชะกาศคนอง			
2. การแห่หงส์ธงตะขาบ วัดคันลัด วัดกลางสวน			
3. การหุงข้าวสงกรานต์ บ้านอาจารย์โชติมา ชะกาศ คนอง			
4. การเล่นสบ้า ตาม หมู่บ้านมอญต่าง ๆ			
5. ประเพณีค้ำต้นโพธิ์ ตามวัดมอญ เช่น วัดทรงธรรม วัดคันลัด			
6. การแสดงทะแยมอญ บ้านผู้ใหญ่ กุ้ง วัดแค			
7. รดน้ำขอพรผู้ใหญ่ จัดโดยชมรมไทยมอญ ปากลัด			
8. การแห่ก แห่ปลา (แห่นางสงกรานต์ พระประแดง) จัดโดย เทศบาลเมืองพระประแดง โดยการสนับสนุนของ อปท.ต่าง ๆ ทั้ง 10 แห่ง และททท. พร้อมด้วย สปอนเซอร์หลัก			

พิธีกรรม/ กิจกรรม	กระบวนการ ขั้นตอนและวิธีการ จัดพิธีกรรม/ กิจกรรม	บทบาทของผู้ที่ เกี่ยวข้องกับการจัด พิธีกรรม/ กิจกรรม	พฤติกรรม/ การแสดงออก ของผู้เข้าร่วมพิธีกรรม
9. การทำบุญตักบาตรตาม วัดทุกวัดเหมือนการทำบุญ ตามเทศกาลทำบุญทั่วไป แต่จะมีการสงน้ำพระ เพิ่มขึ้น พร้อมทั้งพิธีบังสุกุล บรรพบุรุษ			
10. การประกวดนาง สงกรานต์			

หมายเหตุ: มีการสัมภาษณ์แกนนำผู้รับผิดชอบกิจกรรม/พิธีกรรม ถึงกระบวนการ ขั้นตอนและ
วิธีการจัดพิธีกรรม/ กิจกรรม โดยการบันทึกเสียง บันทึกถ่ายภาพนิ่ง และบันทึกภาพเคลื่อนไหว

ภาคผนวก ง

รายชื่อผู้ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงประวัติศาสตร์จากคำบอกเล่า (Oral history interview)

รายชื่อผู้ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงประวัติศาสตร์จากคำบอกเล่า

ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง	ที่อยู่	เบอร์โทรศัพท์
นางโชติมา ะกะศคนอง	ประธานสภาวัฒนธรรม อำเภอพระประแดง	โรงเรียนอานวยวิทย์ เลขที่ 340 ถ.นครเขื่อนขันธ์ ต.ตลาด อ.พระประแดง จ.สมุทรปราการ 10130	081-991-1882
นางฉวีวรรณ ควรวแสง	ประธานศูนย์วัฒนธรรม อำเภอพระประแดง	โรงเรียนอานวยวิทย์ เลขที่ 340 ถ.นครเขื่อนขันธ์ ต.ตลาด อ.พระประแดง จ.สมุทรปราการ 10130	089-922-3636 02-463-6688
ผู้ใหญ่สมพิศ มงคลพันธ์	ปราชญ์ท้องถิ่น ที่ปรึกษาชุมชนมอญเคิง สะโมกข์	22 ม.6 ต.บางหญ้าแพรก อ.พระประแดง จ. สมุทรปราการ 10130	089-504-0579
นายประพันธ์พงศ์ เทวคุปต์	ประธานศูนย์บูรณาการ วัฒนธรรมไทยสายใยชุมชน ต.ทรงคนอง	31 ม.8 ต.ทรงคนอง อ.พระประแดง จ. สมุทรปราการ 10130	087-709-0304
พระครูสุภัททกิจจาทร	เจ้าอาวาสวัดคันลัด	4 ม.9 ต.ทรงคนอง อ.พระประแดง จ. สมุทรปราการ 10130	089-509-5135
กลุ่มชาวคริสต์ บาทหลวงสุขุม กิจสงวน คุณประมวล บุญวนิชญา เลิศ คุณสำรวย สุขชัย อาจารย์ชวลี อรุณกิตต์	เจ้าอาวาสวัดดวงหทัยนิรมล ของแม่พระ กรรมการวัด กรรมการวัด อาจารย์ รร.เซนต์แมรี่	505 ถ.นครเขื่อนขันธ์ ต.ตลาด อ.พระประแดง จ.สมุทรปราการ โรงเรียนเซนต์แมรี่ 485 ถ.พระยาพายุพิริยะกิจ ต.ตลาด อ.พระประแดง จ.สมุทรปราการ 10130	081-844-5379 02-462-5105 02-818-4270-1

ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง	ที่อยู่	เบอร์โทรศัพท์
<p>กลุ่มชาวอิสลาม</p> <p>คุณสุมิตร อาจหาญ</p> <p>คุณนาวี ตระกูลมาลี</p> <p>คุณอนันต์ ทรงศิริ</p>	<p>ประธานศูนย์วัฒนธรรม</p> <p>ชุมชนมุสลิม-มาลาญ</p> <p>บ้านปากถัด</p> <p>รองประธานศูนย์ฯ</p> <p>เลขานุการศูนย์ฯ</p>	<p>มัสยิดคารอสอาอะห์</p> <p>ถ.นครเขื่อนขันธ์</p> <p>ต.บางพิง</p> <p>อ.พระประแดง</p> <p>จ.สมุทรปราการ 10130</p>	081-253-3478

ภาคผนวก จ

รายชื่อผู้ให้ข้อมูลประกอบการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth interview)

รายชื่อผู้ให้ข้อมูลประกอบการสัมภาษณ์เจาะลึก

ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง	ที่อยู่	เบอร์โทรศัพท์
นายอัศววัฒน์ อัสวเหม	รองนายกองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดสมุทรปราการ	สำนักงานองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดสมุทรปราการ ถ.สุทธิภิรมย์ ต.ปากน้ำ อ.เมือง จ.สมุทรปราการ 10270	081-867-3139
นายประเสริฐ วชิรเขื่อน จันทร์	นายกเทศมนตรีเมืองพระ ประแดง	เทศบาลเมืองพระประแดง ต.ตลาด อ.พระประแดง จ.สมุทรปราการ 10130	081-846-1567
นายอรุณกาญจน์ ไม้เกตุ	นายกเทศมนตรีเมืองลัด หลวง	เทศบาลเมืองลัดหลวง 79 ม.1 ถ.สุขสวัสดิ์ ต.บางจาก อ.พระประแดง จ.สมุทรปราการ 10130	081-911-7008
นายวัชระ เดิมวรรณภัทร์	นายกองค์การบริหารส่วน ตำบลทรงคนอง	สำนักงานองค์การบริหาร ส่วนตำบลทรงคนอง 67 ถ.นครเขื่อนขันธ์ ต.ทรงคนอง อ.พระประแดง จ.สมุทรปราการ 10130	081-453-4453
นายเกษมสี จันทร์สุข	นายกองค์การบริหารส่วน ตำบลบางขอ	สำนักงานองค์การบริหาร ส่วนตำบลบางขอ 123 หมู่ 4 ถ.เพชรหิรัญ ต.บางขอ อ.พระประแดง จ.สมุทรปราการ 10130	02-461-3146
นายสำเนาวั รัศมิพัฑ	นายกองค์การบริหารส่วน ตำบลบางน้ำผึ้ง	สำนักงานองค์การบริหาร ส่วนตำบลบางน้ำผึ้ง ถ.บัวผึ้งพัฒนา ต.บางน้ำผึ้ง อ.พระประแดง จ.สมุทรปราการ 10130	081-171-4930

ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง	ที่อยู่	เบอร์โทรศัพท์
นายวิรัตน์ ศิโรตม	นายกองค์การบริหารส่วน ตำบลบางกระสอบ	สำนักงานองค์การบริหาร ส่วนตำบลบางกระสอบ 25/2 ม. 7 ถ. เพชรหิรัญ ต. บางกระสอบ อ.พระประแดง จ.สมุทรปราการ 10130	02-461-0231 02-815-0669
นายสรรเกียรติ กุลเจริญ	นายกเทศมนตรีเมืองปู่เจ้า สมิงสมิงพราย	ผู้วิจัย เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย 222 ม. 8 ต.สำโรงใต้ อ.พระประแดง จ.สมุทรปราการ 10130	081-856-8811

ภาคผนวก จ

รายชื่อผู้เข้าร่วมการสัมภาษณ์เฉพาะกลุ่ม (Focus group discussion)

รายชื่อผู้เข้าร่วมการสัมภาษณ์เฉพาะกลุ่ม

กลุ่มตัวอย่าง	ลักษณะกลุ่มตำแหน่ง/ รายชื่อ	หน่วยงาน	เบอร์โทรศัพท์
กลุ่มที่ 1 กลุ่มสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นฯ	ตัวแทนสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือผู้เกี่ยวข้อง ที่สนับสนุนการจัดประเพณีสงกรานต์ จำนวน 9 คน		
	นายวิชัย จันทร์จำรูญ ผู้อำนวยการกองการศึกษา	องค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรปราการ	
	นางอารีย์ ทาสวรรณ ครู คศ. 3 รร.ป้อมแดงไฟฟ้า	เทศบาลเมืองพระประแดง	02-462-5429
	นางวรรณภา ภิญ โยธ สมาชิกสภาเทศบาล	เทศบาลเมืองลัดหลวง	081-497-8730
	นายดำรง ยอดจิต สมาชิกสภาเทศบาล	องค์การบริหารส่วนตำบลทรงคนอง	
	นายสมศักดิ์ พรหมศาสตร์ รองนายกเทศมนตรี	องค์การบริหารส่วนตำบลบางยอ	02-819-6762
	นางสาวกันขารัตน์ เปี่ยมประยงค์ นักวิชาการศึกษา	องค์การบริหารส่วนตำบลบางน้ำผึ้ง	02-819-6762
	จอ.ศักดิ์ชาย จันทินมาร รองปลัดเทศบาล	องค์การบริหารส่วนตำบลบางกะเจ้า	02-819-6575
	นางสาวศรีพร ทองไคล เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน	องค์การบริหารส่วนตำบลบางกระสอบ	02-815-0669
	นางฉลอรรัฐ เล็กมณี ประธานสภาเทศบาล	เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย	02-386-8100

กลุ่มตัวอย่าง	ลักษณะกลุ่มตำแหน่ง/ รายชื่อ	หน่วยงาน	เบอร์โทรศัพท์
กลุ่มที่ 2 กลุ่มส่งเสริมการท่องเที่ยว	ตัวแทนผู้สนับสนุน ที่เป็นสปอนเซอร์หลัก ในการจัดงานสงกรานต์พระประแดง จำนวน 3 คน		
	ดร.สราวุธ ดิษยวรรณะ ผู้จัดการสายงานกิจกรรมพิเศษ และกีฬา	บริษัท ไทยน้ำทิพย์ จำกัด	
	คุณสันติ อ่อนสมบูรณ์	บริษัท บุญรอดเทรดดิ้ง จำกัด	
	คุณเกียรติศักดิ์ เอี่ยมสำอาง ผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักงาน ททท. ภูมิภาคภาคกลาง	การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	